

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เดิมชื่อ "วารสารเสถภูมิวิชาการ" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2630-0842 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1: 2558 และได้เริ่มจัดจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online): 2673-0928 ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: 2562 เป็นต้นไป วารสารเสถภูมิวิชาการ แจ้งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" ISSN: 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณานูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรชัย บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170

โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวชัย ศรีโสภากุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักรินทร์ วรวัฒน์ประปัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงศ์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรรณธร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.จิตติภูมิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.จิตติวรา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภักธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.จิตติพร อุ๋นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุกชัย ตรีเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิมิตระกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวังค์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรัธมาศ พลธิษฐ์ภักกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ขจรอรรถพล พงศ์วิริทธิ์ธร	ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ นวัตกรรมเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น(กิจการเพื่อสังคม)
อ.ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบันขิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ด
อ.ดร.ณัฐพัชร์ มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 8 ฉบับที่ 5 ประจำเดือน พฤษภาคม 2565 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 34 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุปัญญาในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนวทางการจัดการของผู้สูงอายุ ของชุมชนบางริ้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง.....	1
ธวัชธิดา สุวรรณรัตน์, สมบูรณ์ สุขสำราญ	
การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	13
วลัยลักษณ์ พันธุ์, ธิติชัย รักษ์ชนม์, นิธิมา หนูหลง, ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร สุพจน์ อาวาส	
การพัฒนากิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยวิธีการเรียนรู้ แบบร่วมมือสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.....	27
บุตรี เวทพิเชฐโกศล	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการของธุรกิจสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด.....	43
ปณยสิดา วโรตมะกุล, ธนวัฒน์ ทีปะปาล	
การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี.....	55
พระสมุห์ธีรพล อุดคปัญโญ (วิริยะกิจสุนทร)	
ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัดในอำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	69
พระครูวินัยธรมานะ ธีรธมโม (วังอาจ)	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่ม ผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร.....	81
บุณิกา วิกัยโกคิน, วิชากร เสงฆ์กุล	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม.....	91
รวินทร์ ศรีมงคลชัย, วิชากร เสงฆ์กุล	

สารบัญ (Content)

หน้า

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.....	101
วิชุดา ศรีมันตะ, วิชากร เฮงขมิกุล	
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการใช้ส่วนประสมทางการตลาด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย.....	111
เกริกกิต ชัยรัตน์, ขวลิย์ ณ ถลาง, เสรี วงษ์มณฑา	
การประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง.....	125
ดวงแข รักไทย, นิตยา ชีพประสพ	
รูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา.....	139
พระครูปลัดชาลิน กตปุญโญ (ทองนोक)	
ศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร).....	151
จิรพร ทรงเจริญ, เย็นจิต คงปาน, วิมลศรี แสนสุข	
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของ อุตสาหกรรมฉีดยาพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ กรณีศึกษา: บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด.....	163
เสรี สืบบุก, วิชากร เฮงขมิกุล	
ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว).....	173
พิสิฐวงศ์ ไชยสิน, พัฒน์ พิสิษฐเกษม	
ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	185
พระมหาภุชชัชย กิตติธมโม (นาคกล่อม)	
การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการ เรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง.....	199
รวินันท์ พอควร, อีรวัฒน์ มอนไธสง	
ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	213
พระครูสังฆรักษ์เสกสรร อีรังกูโร (พรมศรี)	

สารบัญ (Content)

	หน้า
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มเจนเอเรชั่น Y กรณีศึกษาบุคลากร สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.....	227
ชนรรดา สว่างภพ, วิจิตรา ศรีสอน, อิงอร ไม้สุวัฒน์	
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทยตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ.....	241
โสภณ มงคลศิริเกียรติ, ชมพูนุช จิตติถาวร, ศศิธร ผลแก้ว, พงนิย์ กมลรัตน์	
รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	253
กฤษฎา อุดุชาภา	
บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมืองรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562.....	265
ธิดาพัฒน์ รังสิพรหมมกุล, วิจิตรา ศรีสอน, สันฐาน ชยนนท์	
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ.....	281
ดารารัตน์ ต่อศักดิ์, ผกามาศ ชัยรัตน์	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลพบุรี.....	295
ปิ่นอนงค์ แก้วแว่น้อย, ผกามาศ ชัยรัตน์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้าในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร.....	309
สุภาวดี ศิริวัฒน์, นพชกร ทองเรือนดี, สุพรรณนิภา ศรีพล	
ความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน ของพนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดรอนฝ่ายสังเคราะห์ จังหวัดระยอง.....	323
กัลยาณี เกษศิลา, ธัญนันท์ บุญอยู่, สุมาลี รามนัญ	
การให้บริการงานเย็บญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	335
ภูตล รัตนโชติวงศ์กุล, ธิดิวิมล หมั่นมี, อนุวัต กระสังข์	
การพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์โดยใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์.....	347
เบญญาลักษณ์ รวยเรืองรุ่ง	

สารบัญ (Content)

	หน้า
พัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย.....	359
สุวรา นาคยศ, โกนิฐ์ ศรีทอง, พระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทิตย์ อาภากร)	
พิศพิบูลย์ กาญจนพิพิธ, ทศนีย์ มงคลรัตน์, พระวชิรวิชญ์ จิตวิโส	
แนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรม	
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.....	375
รามณรงค์ นิลกำแหง, กันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ	
พลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้.....	389
ฉลอง สุขทอง, ปรีดา ปัทมาวิไล, บุญทัน พาหา	
การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเข้าของคนไทย.....	407
กาญจนาพร จิตตจำนงค์, อุษา ศิลป์เรืองวิไล, บัณฑิต รัตนไตร	
ความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีผ่านการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์	
บนฐานคิดแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจ.....	415
वलันต์ ปวนปิ่นวงศ์, รดา อนุตตรังกูร	
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัข.....	431
สุภัทสรรา พุทธิธรรม, อุษา ศิลป์เรืองวิไล	
ภาคผนวก.....	444
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	

สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนวทางการจัดการของผู้สูงอายุ
ของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

Circumstances and Needs of the Elderly in the Management
Guidelines of the Elderly in Bang Rin Community, Muang District,
Ranong Province

ธวัชธิดา สุวรรณรัตน์¹ สมบูรณ์ สุขสำราญ²

Thuwathida Suwannarat, Somboon Suksamran

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 300 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกโดยความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) รองลงมา คือ ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) ความต้องการทางจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) และความต้องการทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): ผู้สูงอายุ; ความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

Received: 2021-05-19 Revised: 2021-07-27 Accepted: 2021-07-27

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: thuwathida.su@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research was to study the situation and needs of the elderly in Bang Rin Community, Mueang District, Ranong Province. The samples used in this research were 300 elderly people in Bang Rin Community, Mueang District, Ranong Province. Simple random sampling was used. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, t-test and analysis of variance. The statistical significance was determined at the 0.05 level. The results of the study revealed that the social management approach of the elderly in Bang Rin Community, Muang District, Ranong Province overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that every aspect was at a high level, according to the health needs of the elderly. at a high level ($\bar{x} = 4.31$), followed by economic demand At a high level ($\bar{x} = 4.23$) mental needs at a high level ($\bar{x} = 3.99$) and social needs at a high level ($\bar{x} = 3.61$) respectively.

Keywords: The elderly; Health needs of the elderly

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีแนวโน้มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และอายุยืนยาวมากขึ้น เมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา อาจมาจากการสาธารณสุขเจริญขึ้น ประชาชนเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางสาธารณสุขได้เร็วและแม่นยำมากขึ้น การคมนาคมสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยรวดเร็วขึ้น จึงมีกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้น ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ บังคับให้มีบริการแก่กลุ่มอายุเหล่านี้ในรูปแบบที่รับกับสภาพของกลุ่มอายุ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ ต้องได้รับบริการเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพตามที่รัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิเกี่ยวกับสิทธิได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุ ซึ่งระบุว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี บริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ” รัฐบาลได้มีนโยบายในการสร้างหลักประกันรายได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ โดยกำหนดนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการและมีเวลาแล้วเสร็จในปีแรกอย่างชัดเจน ในนโยบายข้อ 1.2 ด้านการรักษาและเพิ่มรายได้ของประชาชน การสร้างหลักประกันรายได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ โดยการจัดสรรเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่แสดงความจำนงโดยการขอขึ้นทะเบียนเพื่อรับการสงเคราะห์ (กัมพล กล้าสีทอง, 2554)

ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุและสัดส่วนผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปนั้น ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะ ที่เรียกว่า “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (Population Ageing)” อันจะมีผลต่อสภาพทางสังคม สภาวะเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว รัฐจึงได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุโดยได้มีการตรากฎหมายให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นของตนเองและกำหนดให้การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนชรา เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (10) ที่ให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนใน

ท้องถิ่นของตนเอง โดยให้การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนชรา อีกทั้ง รัฐธรรมนูญได้บัญญัติสิทธิของผู้สูงอายุไว้ว่าบุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์และรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือ ที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตามมาตรา 53) และรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุขการศึกษาและวัฒนธรรม ค้ำครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และ จัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตามมาตรา 80) (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2555)

เนื่องจากในประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงวัยเพิ่มมากขึ้นทุกปีและประชากรวัยสูงอายุหรือผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่า เนื่องจากได้ผ่านการดำเนินชีวิตมายาวนานมีโอกาสสั่งสมประสบการณ์ในด้านต่างๆ ไว้มากมาย ในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และประวัติศาสตร์ ผู้สูงอายุ คือ ผู้เชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันเข้าด้วยกัน โดยการเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ในสังคมสมัยก่อนให้แก่คนรุ่นปัจจุบันในด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุเป็นผู้ปูพื้นฐานทางสังคมไว้ให้กับคนรุ่นปัจจุบันอย่างไรก็ตามแม้ว่าประชากรกลุ่มนี้จะได้รับการยอมรับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าแต่การปฏิบัติต่อประชาชนกลุ่มนี้ของสังคมรอบข้าง ก็ยังมีสิ่งที่เรียกว่า “ช่องว่างระหว่างวัย” เกิดขึ้นอยู่เสมอมา นอกจากนี้ ในแง่ของแนวทางในการจัดการปัญหาด้านสังคมของผู้สูงวัยอย่างเหมาะสมในยุค 4.0 ยังมองว่าประชากรกลุ่มนี้เป็น “ภาระในการเลี้ยงดู” อีกด้วย ทั้งนี้

เนื่องจาก ในการศึกษาทางด้านประชากรและการพัฒนามักจะพูดถึงอัตราส่วนที่เป็นภาระ ซึ่งหมายถึง อัตราส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยสูงอายุที่คนในวัยแรงงานจะต้องเลี้ยงดู อัตราส่วนของประชากรที่ต้องเลี้ยงดูหรืออัตราส่วนผู้ที่เป็นภาระสูง ถือกันว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงอุปสรรคในการพัฒนา ดังนั้น ในแนวทางในการจัดการปัญหาด้านสังคมของผู้สูงอายุในประเทศจึงมักจะละเลยหรือไม่มีการพูดถึงการพัฒนาประชากรกลุ่มนี้มากนักเนื่องจากมองว่าประชากรกลุ่มนี้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศต่ำ

ในสังคมยุคปัจจุบันที่ขนาดครอบครัวเล็กลงเนื่องจากการลดอัตราการเกิดลง การมีส่วนร่วมทางสังคม ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรวัยเยาว์และวัยแรงงานเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากมองภาพของตนเองว่าเป็นผู้ที่เป็นภาระแก่ครอบครัวและส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุเองขณะเดียวกันการแข่งขันในทางเศรษฐกิจไม่ว่าในระดับชุมชนหรือระดับประเทศก็ทำให้สังคมของผู้อ่อนวัยกว่ามองผู้สูงอายุเป็นภาระในทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการตอกย้ำความรู้สึกของผู้สูงอายุมากขึ้น

1) **ปัญหาทางด้านสุขภาพกาย** ผู้สูงอายุมักจะมีปัญหาด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่างๆ เบียดเบียน ทั้งโรคทางกาย และทางสมอง ผู้มีอายุเกิน 65 ปี มักมีการเปลี่ยนแปลงทางสมอง คือ โรคสมองเสื่อม โรคหลงลืม โรคซึมเศร้า

2) **ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ** ผู้สูงอายุที่มีฐานะไม่ดี ไม่มีลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดู อาจจะมีรายได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพ อาจจะไม่มียาอยู่อาศัย ทำให้ได้รับความลำบาก

3) **ปัญหาทางด้านสังคม** ผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นข้าราชการ ตำแหน่งสูงซึ่งเคยมีอำนาจและบริวารแวดล้อม เมื่อเกษียณอายุราชการ อาจเสียดายอำนาจและตำแหน่งที่เสียไป เยาวชนและหนุ่มสาวหลายคนมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้สูงอายุ เห็นคนรุ่นเก๋าล้าสมัย พูดไม่รู้เรื่องและไม่มีประโยชน์

4) **ปัญหาทางด้านจิตใจ** ผู้สูงอายุจะได้รับความเอาใจใส่ และความอบอุ่นจากลูกหลานอย่างเพียงพอ ทำให้รู้สึกเหงา อ้างว้าง และอาจจะมีอาการวิตกกังวลต่างๆ เช่น กังวลว่าจะถูกลูกหลาน และญาติพี่น้องทอดทิ้ง กังวลในเรื่องความตาย ผู้สูงอายุมักมีอาการเปลี่ยนแปลง เช่น เศร้า เฉยเมย เอาแต่ใจตนเอง ผู้สูงอายุบางคน ก็ยังมีความต้องการความสุขทางโลกีย์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยของตนทำให้ได้รับความผิดหวัง

ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว คือ ปัญหาผู้สูงอายุที่น่าเป็นห่วงคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม ในอดีตจะเป็นครอบครัวใหญ่ ที่เรียกว่า ครอบครัวขยาย ทำให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น และเกิดความอบอุ่น ระหว่างพ่อ แม่ และลูกหลาน ในปัจจุบันครอบครัวคนไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานจะมาทำงานในเขตเมืองทิ้งพ่อ

แม่ให้เฝ้าบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการดูแล และได้รับความอบอุ่นดังเช่นอดีตที่ผ่านมา

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ การที่โครงสร้างประชากรของภูมิภาคต่างๆ ในโลกซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย กำลังเปลี่ยนจากโครงสร้างประชากรวัยเยาว์มาสู่โครงสร้างประชากรสูงอายุ การละเลยหรือไม่เอาใจใส่ต่อประชากรผู้สูงอายุเช่นที่เป็นในปัจจุบันจะยิ่งเป็นการบั่นทอนเสถียรภาพของครอบครัวชุมชนและการพัฒนาประเทศในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะเมื่อมีประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรวัยเยาว์และวัยแรงงานกำลังลดลง (เนื่องจากผลของการลดอัตราเกิด) ภาวะการณ์ขาดแคลนแรงงานในการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น ขณะที่ภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องพิจารณาก็คือสภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนวทางการจัดการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ซึ่งการที่จะได้นั้นขึ้นอยู่กับว่าสังคมมีความเข้าใจเกี่ยวกับประชากรในวัยนี้อย่างไรและเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี ผู้วิจัยใช้ประชากร ได้แก่ ได้แก่ ผู้สูงวัยชุมชนบางรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 1,200 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สูงอายุของชุมชนบางรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 300 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงวัยชุมชนบางรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และภาวะสุขภาพอนามัย

3.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาวะการณ์ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมและแนวทางการจัดการปัญหาด้านสังคมของผู้สูงวัยชุมชนบางรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้าน

ความต้องการทางด้านร่างกาย 2. ด้านความต้องการทางด้านจิตใจ 3. ด้านความต้องการทางด้านสังคม 4. ด้านความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ

3.1.3 ปัญหาและอุปสรรค

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและข้อคำถาม

3.2.2 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และภาวะสุขภาพอนามัย มากำหนดเป็นตัวแปรต้น และองค์ประกอบของสภาวะการณ์ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมและแนวทางการจัดการปัญหาด้านสังคมของผู้สูงอายุชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย 2. ด้านความต้องการทางด้านจิตใจ 3. ด้านความต้องการทางด้านสังคม 4. ด้านความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรตาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินค่าตามความคิดเห็น

3.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนวทางการจัดการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้มาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (สมนึก ภัททิยธนี, 2546 : 125-139) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามสาระ การเรียนรู้ที่ได้ โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 ผลปรากฏว่า ข้อสอบอยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .69-1.00

3.3.4 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจการจำแนก (r) เป็นรายชื่อ จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง .35 - .75 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .22 - .61 เก็บไว้ จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ จากนั้นได้นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 159-162) ค่าความเชื่อมั่นจากผลการวิเคราะห์เท่ากับ .78

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเรื่อง สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนว

ทางการจัดการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 300 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า คือ ผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และภาวะสุขภาพอนามัย โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1.2 สภาวะการณ์ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมและแนวทางการจัดการปัญหาด้านสังคมของผู้สูงวัยชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ได้แก่ ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านความต้องการทางด้านจิตใจ ด้านความต้องการทางด้านสังคม และด้านความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และภาวะสุขภาพอนามัย เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different : LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนวทางการจัดการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง” มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับแนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยภาพรวม

การจัดการปัญหาด้านสังคมของผู้สูงอายุ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล(ระดับ)	ลำดับที่
1. ความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ	4.31	0.458	มาก	1
2. ความต้องการทางจิตใจ	3.99	0.318	มาก	3
3 ความต้องการทางด้านสังคม	3.61	0.558	มาก	4
4. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ	4.23	0.213	มาก	2
รวม	4.03	0.386	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) รองลงมา คือ ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) ความต้องการทางจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) และ ความต้องการทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

แนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ด้านความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การกินที่ถูกสุขลักษณะตามวัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) รองลงมา คือ ให้มีการจัดบริการการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) รองลงมา ให้สถานบริการของรัฐ และเอกชนมีการจัดบริการให้คำปรึกษาทั่วไปแก่ผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา ได้รับเยี่ยมบ้าน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา ที่อยู่อาศัยที่สะอาด อากาศดีสิ่งแวดล้อมดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) และ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุการหกล้ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) ตามลำดับ

แนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ด้านความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การกินที่ถูกสุขลักษณะตามวัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) รองลงมา คือ ให้มีการจัดบริการการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) รองลงมา ให้สถานบริการของรัฐ และเอกชนมีการจัดบริการให้คำปรึกษาทั่วไปแก่ผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา ได้รับเยี่ยมบ้าน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา ที่อยู่อาศัยที่สะอาด อากาศดีสิ่งแวดล้อมดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) และ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุการหกล้ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) ตามลำดับ

แนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ด้านความต้องการทางจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการยอมรับและเคารพยกย่องนับถือ โดยสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมา แสดงออกถึงควมมีคุณค่าของตัวเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมา คนต้นแบบ มาให้กำลังใจ ในวัยสูงอายุได้อย่างมีความสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) รองลงมา ให้มีบริการให้คำปรึกษา เพื่อคลายความวิตกกังวล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) และให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) ตามลำดับ

แนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ด้านความต้องการทางด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ใช้ชีวิตในวัยสูงอายุตามที่ได้มุ่งหวังไว้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมา แสวงหาและปฏิบัติในสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) รองลงมา เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาได้ตามปกติ เช่น การไปทำบุญที่วัด, โบสถ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวสังคมและหมู่คณะ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) ตามลำดับ

แนวทางการจัดการด้านสังคมของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ด้านความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สนับสนุน ช่วยเหลือจากครอบครัว และสังคมทั้งทางด้านความเป็นอยู่รายได้บริการจากรัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$) รองลงมา คือ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมา ช่วยเหลือสังคมและมีบทบาทในสังคมตามความถนัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) และมีชีวิตร่วมในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง “สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนวทางการจัดการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงวัย ชุมชนบางรีน จังหวัดระนอง

สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการแนวทางการจัดการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงวัย ชุมชนบางรีน จังหวัดระนอง โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ด้านความต้องการทางจิตใจ ด้านความต้องการทางด้านสังคม ด้านความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะโชค คำวัน (2553) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลปลาปาก จังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาแนวทางสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ปลาปาก ทำการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือระยะที่ 1 ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์การบริหาร ส่วนตำบลปลาปาก จากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจำนวน 213 คน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปลาปาก ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สูงอายุและเป็น ผู้เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุจำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปลาปาก มีคุณภาพชีวิตไม่ว่าจะเป็นในภาพรวม หรือรายด้าน ซึ่งประกอบด้วยด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแนวทาง การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มี 4 แนวทางได้แก่ แนวทางการมีส่วนร่วมของครอบครัว แนวทางการพัฒนาด้านจิตใจ แนวทางการช่วยเหลือกรณีการเจ็บป่วย แนวทางการส่งเสริมรายได้ และแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุ

และสอดคล้องกับงานวิจัย จินฉฉินชา พงษ์ดี, ปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์ ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเหมืองแบ่ง ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเหมืองแบ่ง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คำนวณขนาดตัวอย่างได้ 40 คน ทาการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป ปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ เก็บข้อมูลโดยผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการอบรมแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Independent Sample t-test ผลการศึกษา อัตราตอบกลับ คิดเป็นร้อยละ 100 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.10 อายุเฉลี่ย 69.19 ปี (SD 7.77) สถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 62.40 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 93.20 และมีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 54.10 พบว่า ผู้สูงอายุมีการรับรู้ปัญหาด้านสุขภาพด้านร่างกายในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.22, SD 0.71) และรับรู้ความต้องการด้านสุขภาพในส่วนทางด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.73, SD 0.68) นอกจากนี้ยังพบว่า อายุ และเพศ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ อายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน นอกจากจะดูแลทางด้านร่างกายแล้วควรดูแลทางด้านจิตใจควบคู่กันไปด้วย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ ควรดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุมาก เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ และดูแลด้านความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศและการมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตลอดจนการหารูปแบบการจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมให้มากขึ้น

ควรวางแผนแบบมีส่วนร่วมกับตัวแทนในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อจัดกิจกรรมทางสังคมที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากขึ้นและควรจัดกิจกรรมทางสังคมที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้แสดงออกถึงความสามารถที่มีอยู่เดิมหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาไปช่วยเหลือชุมชนหรือผู้อื่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัมพล กล้าสีทอง. (2555). *การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลลิเกา อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). *แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ*. กรุงเทพฯ : บริษัท สไตส์ครีเอทีฟเฮาส์ จำกัด.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (สทส.). (2551). *รายงานผลการดำเนินการรองรับสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุพ.ศ.2546 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2550 (ตุลาคม 2549 – กันยายน 2550)*. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- Tomus L. Satty. (1980). *The Analytic Hierarchy Process*. New York: McGraw Hill.
- Yamane. (1973). *Statistics and Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harper and Row.

การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี
รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา
The Decision-Making of Selecting Hungry Sumo Japanese Restaurant
in Milwaukee, Wisconsin, the United States

วลัยลักษณ์ พันธุ์¹ ธิติชัย รักษ์ชนม์² นิธิมา หนูหลง³

จกรอรรถพล พงศ์วิริทธิ์ธร⁴ สุพจน์ อาวาส⁵

Walailuck Panturee, Thitichai Rukchon, Nithima Nulong,

Kajornatthapol Pongwiritthorn, Supot Arevart

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยไม่ทราบกลุ่มจำนวนประชากร ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายและเจาะจงพื้นที่ จำนวน 400 คน เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูล แบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย สถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบโดยการวิเคราะห์ ใช้สถิติ F-test ผลการวิจัย พบว่า ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยภาพรวมระดับการตัดสินใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากน้อยไปหามากได้ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการให้บริการ โดยการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ขนาดครอบครัว ลักษณะที่พักอาศัยมีระดับค่าเฉลี่ย

Received: 2021-06-19 Revised: 2021-07-18 Accepted: 2021-07-19

¹ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College.

Corresponding Author e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁵ มูลนิธิสำนักงานพัฒนาตลาดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, The Office of Scientific and

Technological Market Development Foundation

เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยรวมที่ไม่แตกต่างกัน มีอย่างนัยสำคัญที่ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การตัดสินใจ; ร้านอาหารญี่ปุ่น; สหรัฐอเมริกา

Abstract

The purposes of this research was to determine the decision-making of selecting Hungry Sumo, Japanese restaurant in Milwaukee, Wisconsin, the United States. The population and sample consisted of 400 users of the Hungry Sumo, Japanese restaurant in Milwaukee, Wisconsin, the United States, which used the simple random sampling method and purposive sampling method on a specific area. Because the data from the respondent were considered as the important data, the respondents had to voluntarily provide the response for the research questionnaire. The research instruments were checklist and a 5-level rating scale questionnaire. The quantitative data were analyzed by descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation and test statistics by analyzing F-test statistics. The research results showed that the level of decision-making of selecting Hungry Sumo, Japanese restaurant in Milwaukee, Wisconsin, the United States in overall was at a high level of decision-making. When considered each aspect in descending order as follows; product aspect, promotion aspect, physical evidence aspect, people aspect, price aspect, place aspect and process aspect. By comparing the different characteristics of the respondents in terms of gender, age, marital status, education level, occupation, average monthly income, family size and type of accommodation reflected the average level on the decision-making of selecting Hungry Sumo, Japanese restaurant in Milwaukee, Wisconsin, the United States in overall with no difference at the statistical significance of 0.05.

Keywords: Decision; Japanese Restaurant; The United States

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และ กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลทำให้พฤติกรรมการรับประทานอาหารได้เปลี่ยนไป ซึ่งพฤติกรรมผู้บริโภคยุคปัจจุบันที่รีบเร่ง ต้องการความสบายและความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปในรูปแบบที่ง่ายขึ้น ถือเป็นโอกาสของผู้ประกอบการร้านอาหาร เพราะมนุษย์นั้นต้องทำงานแข่งขันกับเวลา จนเวลาไม่พอหรือไม่มีเวลาในการประกอบอาหารหรืออาจด้วยเหตุผลอื่น ๆ เช่น ต้องการรับประทานอาหารร่วมกับครอบครัว ความต้องการรับประทานอาหารที่ให้ ความรู้สึกแตกต่างจากเดิม ต้องการความแปลกใหม่ ต้องการอาหารที่มีรสชาติดี หรือบรรยากาศที่

แปลกใหม่ที่ทำให้รู้สึกผ่อนคลายหลังจากใช้เวลาไปกับการทำงานหนัก เป็นต้นและด้วยวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิมจึงส่งผลให้คนไทยส่วนใหญ่นิยมเปลี่ยนมาทานอาหารนอกบ้าน จากการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของครัวเรือนทั่วประเทศ ปี 2556 -2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2560 การบริโภคอาหารนอกบ้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี 2560 คือร้อยละ 27.4 อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริโภคคนนอกบ้านมีความสะดวกไม่เสียเวลาในการเตรียมวัตถุดิบต่างๆ นอกจากนั้น ปัจจุบันรูปแบบของร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีความหลากหลายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ส่งผลให้การบริโภคอาหารนอกบ้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ศูนย์วิจัยกิจการไทย, 2561)

ธุรกิจร้านอาหารในยุคที่พฤติกรรมผู้บริโภคกระแสธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงจากการเติบโตของเมืองและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ผู้บริโภคต้องใช้ชีวิตประจำวันที่เร่งรีบและมีการเชื่อมโยงผ่านเทคโนโลยีที่มากขึ้น ทำให้พฤติกรรม การอุปโภคบริโภคของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป เช่น การใช้บริการ Food delivery เช่น Line Man, Food Panda, Uber Eats และ Grab Food สำหรับลูกค้าที่ต้องการความสะดวกสบายและความรวดเร็ว โดยไม่เสียเวลาในการรอคิวการใช้แอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น การจองโต๊ะล่วงหน้าหรือการเกิดกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงในโลกออนไลน์เช่น เพจรีวิวอาหารเพื่อสร้างเรื่องราวและสร้างอารมณ์ร่วมของผู้บริโภคต่ออาหารให้สามารถดึงดูดใจลูกค้า สร้างความประทับใจ การจดจำ และกระตุ้นการตัดสินใจของผู้บริโภคหรือการสร้างช่องทางในการค้นหาร้านอาหาร ดังนั้นผู้ประกอบการต้องปรับตัวตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการปรับเมนูให้เหมาะสมกับเทรนด์ของผู้บริโภค การสร้างความแตกต่างเพื่อสร้างความสนใจให้กับลูกค้า รวมถึงการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงที่หลากหลายของลูกค้า เช่น การโฆษณาผ่านสื่อ Social media ต่างๆ และการเพิ่มช่องทางการจัดส่งในรูปแบบของ Delivery food เช่น Line Man และ Grab Bike เป็นต้น (ศูนย์วิจัยกิจการไทย, 2561) เทคโนโลยีและการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นทำให้ร้านอาหารต่าง ๆ มีการปรับตัวให้เป็นไปตามยุคสมัยและความต้องการของผู้บริโภค สำหรับผู้ประกอบการร้านยกยอริมคลองได้มีการปรับกลยุทธ์ด้วยการตรึงราคาอาหารควบคู่กับการบริหารต้นทุน เช่น การจำกัดรายการอาหารเพื่อควบคุมต้นทุนวัตถุดิบ การลดจำนวนพนักงานในช่วงเวลาที่มีลูกค้าเข้ามาใช้บริการจำนวนน้อย เป็นต้น มีบริการเข้าถึงลูกค้าและรองรับความสะดวกสบายของลูกค้าด้วยบริการส่งอาหาร โดยคิดค่าใช้จ่ายจากระยะทางที่ส่งจริง และมีช่องทางติดต่อสื่อสารกับลูกค้าทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์โดยใช้ช่องทางเฟซบุ๊กและไลน์เป็นช่องทางออนไลน์ ในการติดต่อลูกค้าที่ต้องการจองโต๊ะหรือสั่งอาหารล่วงหน้า (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ส่งผลให้ร้านยกยอริมคลองต้องปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคยุคปัจจุบันรวมถึงการทำโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดลูกค้าให้มาใช้บริการ สำหรับร้านยกยอเป็นธุรกิจประเภทขายอาหารและบริการตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครเป็นร้านอาหารระดับกลางที่มีการออกแบบตกแต่ง เน้นบรรยากาศแบบสบายๆ เป็นกันเอง ราคาอาหารอยู่ในระดับค่อนข้างมาก พนักงานบริการแบบเป็นกันเอง โดยต้องเน้นมารยาทที่ดีของพนักงานที่ปฏิบัติต่อลูกค้าเป็นร้านอาหารที่มีรายการอาหารที่หลากหลายมากกว่าร้อยรายการ มี

อาหารหลายสไตล์ อาทิ อาหารญี่ปุ่น อาหารไทย อาหารจีน อาหารเกาหลี เป็นต้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมและประเพณีอันเก่าแก่ของประเทศญี่ปุ่น ส่งผลให้วัฒนธรรมอาหารของญี่ปุ่นนั้นมีเอกลักษณ์ด้านความประณีตสวยงาม ตั้งแต่วิธีการเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ รวมไปถึง กรรมวิธีในการประกอบอาหาร การจัดวางอาหาร นอกจากนี้อาหารญี่ปุ่นยังคงให้ความสำคัญกับความ เป็นธรรมชาติของอาหาร เช่นทางด้านรสชาติและสีของวัตถุดิบ จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ อาหารญี่ปุ่นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก ในปัจจุบันวัฒนธรรมความเป็นญี่ปุ่นใน สังคมไทยนั้นปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปและมี รูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสื่ออย่างละครและ ภาพยนตร์ เกม การ์ตูนญี่ปุ่น การแต่งกาย อาหาร สินค้านำเข้า วรรณกรรม ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ เรียก ได้ว่าแทบทุกด้านของชีวิตของคนทั่วโลก โดยเฉพาะอาหารญี่ปุ่นที่ปรากฏเพิ่มมากขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะ เป็นอาหารประเภท ข้าวปั้น ปลาดิบ อาหารชุด ปังย่าง หรือชาบูชาบู ฯลฯ อาหารญี่ปุ่นเริ่มเป็นที่นิยม มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องถึง 10-15% ต่อปี จากมูลค่าตลาดและการเจริญเติบโตของ ร้านอาหารญี่ปุ่นทั่วโลกที่มีอย่างต่อเนื่องและจากการให้ความช่วยเหลือขององค์กรส่งเสริม ร้านอาหารญี่ปุ่นในต่างประเทศ (Organization to Promote Japanese Restaurants Aboard หรือ JRO) ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริม เผยแพร่วัฒนธรรมการรับประทานอาหารและอุตสาหกรรมอาหาร ญี่ปุ่น รวมทั้งให้การสนับสนุน ร้านอาหารญี่ปุ่นให้เป็นที่แพร่หลายในทุกภูมิภาคทั่วโลก ทำให้เกิด แรงผลักดันต่อผู้ประกอบการมีความคิดริเริ่มที่จะเปิดกิจการร้านอาหารญี่ปุ่นเป็นของตนเอง โดยเฉพาะในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ซึ่งมีความเป็นสังคมเมืองค่อนข้าง สูงและมีประชากรอยู่ ค่อนข้างหนาแน่น ทำให้ผู้ประกอบการเห็นช่องทางในการประกอบกิจการใน ละแวกดังกล่าวมากขึ้น ประกอบกับในปี 2560 องค์กรส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น (JETRO) ได้ทำการสำรวจ ผู้บริโภคในต่างประเทศเกี่ยวข้องกับอาหารของญี่ปุ่น เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าอาหาร ที่ผลิตในประเทศญี่ปุ่น และอาหารญี่ปุ่น พบว่าร้านอาหารญี่ปุ่นเป็นระดับพรีเมียม กล่าวคือ เป็น อาหารญี่ปุ่นที่มีคุณภาพสูงและมีความพิถีพิถันในกรรมวิธีการทำโดยวัตถุดิบที่ใช้จะคัดสรรและ นำเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่นเกือบทั้งหมด เมื่อธุรกิจร้านอาหารญี่ปุ่นระดับพรีเมียมมีการแข่งขันที่ สูงขึ้น แต่ละร้านจึงจำเป็นต้องมี มาตรการในการปกป้องส่วนแบ่งของตลาดของตนเองให้ยังคงอยู่ (Jarucha H., 2020)

จากบริบทที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการ ตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศ สหรัฐอเมริกา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาไปวางแผนและวางกลยุทธ์การดำเนินงาน เพื่อให้ รองรับและตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและแข่งขันในตลาดธุรกิจร้านอาหารที่มีการ แข่งขันสูงได้ จึงได้มีการศึกษาพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของธุรกิจในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษาการทดสอบเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งการวิจัยเชิงพรรณนา โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยประยุกต์ใช้ส่วนผสมการตลาดบริการ 7P's (Service Marketing) ได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ 2. ด้านราคา 3. ด้านการจัดจำหน่าย 4. ด้านการส่งเสริมการตลาด 5. ด้านบุคคล 6. ด้านกระบวนการให้บริการ และ 7. ด้านลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมการใช้บริการ ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการอาหารญี่ปุ่น ร้าน Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของผู้ใช้บริการร้านอาหาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของ สูตร W.G.Cochran (1953) คณะผู้วิจัยต้องการสุ่มตัวอย่างเป็น 50% จากประชากรทั้งหมด ต้องการความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะคำนวณได้คือ $P = 0.50$ (50%) $Z = 1.96$ (95%) $e = 0.05$ (5%) จำนวน 400 ราย ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญ และต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งได้ 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ขนาดครอบครัวและลักษณะที่พักอาศัย ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา และส่วนที่ 3 การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือระดับการตัดสินใจมากที่สุด ระดับ

คะแนน 5 จนถึงระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงระดับการตัดสินใจมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.86 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al., 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมจากให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยตรงหรือให้ตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google Docs และส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างผ่านทางสังคมออนไลน์ ช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ Facebook Lite เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเข้าถึงช่องทางนี้ได้สะดวก กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับการบรรยายลักษณะของส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปแบบของผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) การวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้สถิติ F-test (One Way Analysis) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยโดยตัวแปรต้น (Independent Variables) ที่มีค่าตอบมากกว่า 2 กลุ่ม

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพบว่า ผู้ใช้บริการร้านอาหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31 - 40 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 - 35,000 บาท มีขนาดครอบครัว จำนวน 3 คน และอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเอง

การวิเคราะห์พฤติกรรมในการเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า เหตุผลที่ใช้บริการร้านอาหาร คือ พบปะเพื่อนฝูงและครอบครัว ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหาร คือ เพื่อน โดยส่วนมากใช้บริการร้านอาหารกับเพื่อน ผู้ร่วมโต๊ะร่วมรับประทานอาหารมี 6-8 คน ส่วนมากวันที่ใช้บริการ

ร้านอาหาร คือ วันเสาร์-อาทิตย์ ใช้บริการร้านอาหารเวลา 18.01-21.00 น. โดยส่วนมากใช้เวลาในการรับประทานอาหาร คือ 1-2 ชั่วโมง ความถี่ในการรับประทานอาหารนอกบ้าน คือ 1-2 ครั้ง/เดือน โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายเงินค่าอาหารต่อครั้งเป็นจำนวนเงินประมาณ 1,501-2,000 บาท ส่วนมากสั่งอาหารครั้งละ 6-8 อย่าง แหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลมากที่สุดก่อนตัดสินใจไปยังร้านอาหารเพื่อใช้บริการคือ จากประสบการณ์เดิม

การวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยภาพรวมระดับการตัดสินใจมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากน้อยไปหามากได้ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ =4.65, S.D.=0.70) ด้านการส่งเสริมการตลาด($\bar{X}$ =4.56, S.D.= 0.74) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}$ =4.57, S.D.= 0.74) ด้านบุคลากร ($\bar{X}$ =4.32, S.D.= 0.69) ด้านราคา ($\bar{X}$ =4.18, S.D.= 0.66) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ =4.08, S.D.= 0.78) และด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X}$ =4.01, S.D.= 0.77) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยภาพรวม

การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการตัดสินใจ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.65	0.70	มากที่สุด
2. ด้านราคา	4.18	0.66	มาก
3. ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	4.08	0.78	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.56	0.74	มากที่สุด
5. ด้านบุคลากร	4.32	0.69	มาก
6. ด้านกระบวนการให้บริการ	4.01	0.77	มาก
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.57	0.74	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.36	0.56	มาก

การวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ผลการประเมินในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo อยู่ในระดับตัดสินใจมากที่สุด 4 ข้อ คือ รสชาติอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.84 มีรายการอาหารหลากหลาย เมนูให้เลือก ค่าเฉลี่ย 4.75 อาหารสดใหม่ สะอาด ค่าเฉลี่ย 4.73และมีการจัดตกแต่ง

งานที่สวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.62 มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก คือ มีอาหารจานเด็ด/อาหารแนะนำ ค่าเฉลี่ย 4.45

2. ด้านราคา ผลการประเมินในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo อยู่ในระดับตัดสินใจมากที่สุด 2 ข้อ คือ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.67 และรายการอาหารมีการแสดงป้ายราคาชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.54 มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ ราคาอาหารถูกต้องตามป้ายราคา ค่าเฉลี่ย 4.39 และอาหารมีราคาเยอะเยาะกว่าที่อื่น ค่าเฉลี่ย 3.82 มีผลต่อการตัดสินใจในระดับค่อนข้างมาก คือ มีการชำระค่าอาหารด้วยบัตรเครดิต ค่าเฉลี่ย 3.46

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผลการประเมินในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo อยู่ในระดับตัดสินใจมากที่สุด คือ ทำเลที่ตั้งของร้านอาหารสะดวกต่อการเดินทาง ค่าเฉลี่ย 4.66 มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ ป้ายชื่อร้านอาหารเป็นจุดเด่นสังเกตได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 4.44 มีที่จอดรถบริการเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 4.06 และสามารถติดต่อได้สะดวก อาทิ มีเบอร์โทรชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.02 และมีผลต่อการตัดสินใจในระดับค่อนข้างมาก คือ ระยะเวลาการเปิดและปิดร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 3.46

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการประเมินในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo อยู่ในระดับตัดสินใจมากที่สุด 3 ข้อ คือ การลดราคาอาหารตามเทศกาลต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.85 มีกิจกรรม แลก แจก ของสมนาคุณและรางวัล ค่าเฉลี่ย 4.80 และการใช้สื่อโฆษณาทางออนไลน์/แผ่นพับ/ป้ายไว้นิล ค่าเฉลี่ย 4.65 มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ คือ มีการสมัครสมาชิก เพื่อสะสมยอดใช้บริการ ค่าเฉลี่ย 4.29 และมีจุดบริการชิมฟรีสำหรับอาหารแนะนำ ค่าเฉลี่ย 3.97

5. ด้านบุคลากรผลการประเมินในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo อยู่ในระดับตัดสินใจมากที่สุด 2 ข้อ คือ พนักงานมีกริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย ค่าเฉลี่ย 4.60 พนักงานรอบรู้เรื่องรายการอาหารและเครื่องดื่ม ค่าเฉลี่ย 4.51 มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ พนักงานเพียงพอต่อการให้บริการ ค่าเฉลี่ย 4.45 พนักงานมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ค่าเฉลี่ย 4.17 และพนักงานบริการเป็นกันเองและบริการรวดเร็ว ค่าเฉลี่ย 3.95

6. ด้านกระบวนการให้บริการ ผลการประเมินในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo อยู่ในระดับตัดสินใจมากที่สุด คือ บริการคล่องแคล่ว รวดเร็วและถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.41 บิลเก็บเงินมีการแสดงรายการอาหารและราคาอาหารให้เห็นชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.17 มีบริการรับรอง

โต๊ะกลางแจ้ง ค่าเฉลี่ย 4.04 มีการบริการจัดส่งอาหารถึงบ้าน ค่าเฉลี่ย 3.73 และมีบริการตกแต่งร้านสำหรับวันพิเศษของลูกค้า ค่าเฉลี่ย 3.58

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ ผลการประเมินในภาพรวมมีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo อยู่ในระดับตัดสินใจมากที่สุด 3 ข้อ คือ สถานที่มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ ค่าเฉลี่ย 4.77 ภาพลักษณ์และความมีชื่อเสียงของร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.68 และมีที่จอดรถไว้บริการความสะดวกสบายค่าเฉลี่ย 4.65 มีผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศเย็นสบาย ค่าเฉลี่ย 4.48 ภายในร้านอาหารกว้างขวางมีที่นั่งเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 4.38 และการจัดตกแต่งร้านมีสไตล์และสวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.34

การทดสอบเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ F-test (One Way Analysis) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยโดยตัวแปรต้น (Independent Variables) ที่มีค่าตอบมากกว่า 2 กลุ่ม พบว่า

1. เพศ พบว่า ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. อายุ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. สถานภาพ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ระดับการศึกษา พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. อาชีพ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ขนาดครอบครัว พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ที่พักอาศัย พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกัน ทางด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ขนาดครอบครัว ลักษณะที่พักอาศัยมีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยรวมที่ไม่แตกต่างกัน มีอย่างนัยสำคัญที่ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา จำแนกตามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม

การตัดสินใจใช้บริการ ร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ใน เมืองมิลวอกี้ รัฐ วิสคอนซิน ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม							
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ขนาดครอบครัว	ลักษณะที่พักอาศัย
1. ด้านผลิตภัณฑ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. ด้านราคา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. ด้านช่องทางจัดจำหน่าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓
5. ด้านบุคลากร	✓	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. ด้านกระบวนการให้บริการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
รวม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 3 ประเด็นดังนี้

1. การวิเคราะห์ พฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า เหตุผลที่ใช้บริการร้านอาหาร คือ พบปะเพื่อนฝูงและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตราภรณ์ วงษ์ศรีแก้ว (2549) ได้ศึกษาความพึงพอใจและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่าเหตุผลในการมาคือ พบปะเพื่อนฝูงและครอบครัว ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหาร คือ เพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุรัชย์ ไชยนิทย์ (2546) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการรับประทานอาหารนอกบ้านของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการชักชวนไปรับประทานอาหารนอกบ้านมากที่สุด คือ เพื่อน โดยส่วนมากใช้บริการร้านอาหารกับเพื่อน ผู้ร่วมโต๊ะร่วมรับประทานอาหารมี 6-8 คน ส่วนมากวันที่ใช้บริการร้านอาหาร คือ วันเสาร์-อาทิตย์ ใช้บริการร้านอาหารเวลา 18.01-21.00 น. โดยส่วนมากใช้เวลาในการรับประทานอาหาร คือ 1-2 ชั่วโมงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ สิทธิรัตน์ สุนทร (2557) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารทะเลในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าระยะเวลาในการใช้บริการ 1 -2 ชั่วโมง ความถี่ในการรับประทานอาหารนอกบ้าน คือ 1-2 ครั้ง/เดือน โดยเฉลี่ยค่าจ่ายเงินค่าอาหารต่อครั้งเป็นจำนวนเงินประมาณ 1,501-2,000 บาท ส่วนมากสั่งอาหารครั้งละ 6-8 อย่าง แหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลมากที่สุดก่อนตัดสินใจไปยังร้านอาหารเพื่อเลือกใช้บริการ คือ จากประสบการณ์เดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนุรัตน์ ใจดี (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลก่อนตัดสินใจไปยังร้านอาหารเพื่อเลือกใช้บริการ คือ จากประสบการณ์เดิม

2. การวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยภาพรวมระดับการตัดสินใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิวรรณ วัฒนปริญญา และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2556) ที่ได้พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นของผู้บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นกมล เจริญวิริยะธรรม (2551) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ในศูนย์การค้าในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละปัจจัยอยู่ในระดับมาก

3. การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีสมมติฐาน คือ ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกาแตกต่าง

กัน พบว่า ตรงตามสมมติฐาน และการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ตรงตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนีวรรณ วัฒนปริญญา และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2556) ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารในด้าน จำนวนผู้ร่วมใช้บริการ จำนวนเงินข่าวสารข้อมูล มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น Hungry Sumo ในเมืองมิลวอกี้ รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา ควรมุ่งเน้นดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการร้านอาหารญี่ปุ่นควรควบคุมรสชาติอาหารให้มีรสชาติอาหารเป็นแบบดั้งเดิมสไตล์ญี่ปุ่น
2. ด้านราคา ผู้ประกอบการร้านอาหารญี่ปุ่นควรมีการตั้งราคาอาหารให้ใกล้เคียงกันกับร้านอาหารญี่ปุ่นอื่น ๆ
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผู้ประกอบการร้านอาหารญี่ปุ่นควรให้ความสำคัญกับการจัดสถานที่สวยงามเพื่อดึงดูดผู้บริโภค
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการร้านอาหารญี่ปุ่นควรให้ความสำคัญกับการโฆษณาดิจิทัล
5. ด้านบุคลากร ผู้ประกอบการร้านอาหารญี่ปุ่นควรมีการอบรมให้พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับอาหารเป็นอย่างดี
6. ด้านกระบวนการให้บริการ ผู้ประกอบการร้านอาหารญี่ปุ่นควรให้ความสำคัญกับการจัดลำดับคิวในการให้บริการเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต ได้แก่ ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารญี่ปุ่น ในด้านรสชาติอาหาร โภชนาการ สุขอนามัย เป็นต้น และการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อร้านอาหารญี่ปุ่น เปรียบเทียบกับอาหารประเภทอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). กระแสธุรกิจร้านอาหารในยุคที่พฤติกรรมผู้บริโภคและกระแสธุรกิจเปลี่ยนแปลง. สืบค้น 28 ธันวาคม 2563, จาก <http://dbd.go.th>.

- จุฑามาศ สิทธิรัตนสุนทร. (2557). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการร้านอาหารทะเลในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดนุรัตน์ ใจดี. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นพดล เจริญวิริยะธรรม. (2551). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัชนีวรรณ วัฒนปริญา และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556) “การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการตลาดและการสื่อสาร. 1(2), 317-333.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). มูลค่าตลาดธุรกิจร้านอาหารในประเทศไทยในปี 2561. สืบค้น 28 ธันวาคม 2563, จาก: <https://www.kasikornresearch.com/th>.
- สุรัชย์ ไชยนิทย์. (2546). พฤติกรรมการออกนอกพื้นที่ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจิตราภรณ์ วงษ์ศรีแก้ว. (2549). ความพึงพอใจและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560. สืบค้น 28 ธันวาคม 2563, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/SocioPocket60.pdf>.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Jarucha Hemphaiboon. (2020). *The Decision Making of Going to Eat at Yokyorimkrong Restaurant in Samutsakhon*. Independent Study. Master of Business Administration. Siam University.
- Kajornatthapol Pongwiritthorn, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 6(6), 1-15.

Development of Activities for Teaching English Grammar by a
Collaborative Learning Method for First-Year Students at Chiang Rai
Rajabhat University, Chiang Rai
การพัฒนากิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยวิธีการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Bhudtree Wetpichetkosol¹

บุตรี เวทพิเชฐโกศล

Abstract

This research consisted of the follows objectives: 1) To create activities for teaching English grammar by a collaborative learning method for first-year students, where learners learn together and build their own knowledge. The effective criterion is 75/75. 2) To compare the learners' ability on how to use English grammar before and after studying with activities to teach English grammar by a collaborative learning method. It is a pre-experimental research design. The data collection from two lesson plans of activities for teaching English grammar and a test to measure the ability to use English grammar for the first-year students of Chiang Rai Rajabhat University. In this research basic states and t-test are used to analyze the data in comparing the score before and after test. The result of this research revealed that the use of activities for teaching English grammar by the cooperative learning method gained as efficient as 85.4/81.41 which is considered to be in very good condition when comparing the students' ability to use English grammar before and after. It was found that after the students were taught by using activities to teach English grammar by the cooperative learning method, they had higher test scores than before receiving the cooperative learning method. The significance level was at 0.01. Therefore, teachers should improve teaching styles and develop activities related to teaching English grammar by using a collaborative learning approach to encourage learners to participate in the activities and be able to work with others to improve learning efficiency.

Keywords: Activities for Teaching English; Cooperative Learning; English Grammar

Received: 2022-02-28 **Revised:** 2022-05-12 **Accepted:** 2022-05-15

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Humanities Faculty, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand. Corresponding Author e-mail: b.wetpichetkosol@hotmail.com

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างกิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความรู้เอง มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของผู้เรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (pre-experimental design) เก็บข้อมูลจาก แผนการสอนกิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 บทเรียน และใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน และการทดสอบที (t-test) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อน - หลัง ผลการศึกษาพบว่า การใช้กิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.4/81.41 และถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความสามารถทางด้านการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษา ก่อนและหลัง พบว่า หลังจากนักศึกษาได้รับการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีคะแนนสอบสูงกว่าก่อนได้รับวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ดังนั้น ครูผู้สอนควรมีการปรับปรุงรูปแบบการสอนและพัฒนากิจกรรมประกอบการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีประสิทธิภาพในการเรียนดีขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): กิจกรรมประกอบการสอนภาษาอังกฤษ; การเรียนรู้แบบร่วมมือ; ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

Introduction

Cooperative learning is the learning activity among the learners in the group to be responsible for the tasks assigned, focusing on thinking skills, collaboration between all members of the group. It relies on the exchange of information organized into a social structure which is able to communicate to solve problems together until the assigned tasks are accomplished according to the objective. The members of the group help each other, exchange and cooperate with each other learners, and then encourage and motivate each other to learn in order to achieve academic success. Each individual's success is regarded as the success of a collective group. (Olsen and Kagan, 1992; Johnson and Johnson, 1993; Slavin, 1995) The appropriate group activities should therefore create meaning in teaching grammar in the classroom. The activities that should be giving students the opportunity to use language to communicate in real life. Including that activities should be diverse to increase

creativity in learning the language of learners. (Pennington, 1995) The benefits of collaborative learning enable learners to increase opportunities for language practice through the process of improving their learning in language communication both academically and socially. It also helps students have a positive attitude towards learning, have confidence and develop skills in working with others. It creates a good relationship with friends and teachers, also, the good teaching atmosphere in classroom. Teachers can use a variety of materials to encourage language learning along with educational concepts especially the method that emphasizes teaching language to convey meaning and focus on learners. Increase opportunities for learners to try communicating with others together to solve problems and have creative thinking in critical analysis on collaborative learning environment. Learners accept each other's opinions and have self-confidence until they can have knowledge. (Johnson and Johnson, 1996; Olsen and Kagan, 1992; William and Burden, 1997)

It is important to organize English language teaching activities using cooperative learning methods that can encourage learners to learn effectively and successfully. This is because it allows learners to improve their academic, social skills and their ability to use English more, and help learners to increase their knowledge of English rules and mechanics and have a higher ability to use English. (Chung, 1999; Ghaith and Yaghi, 1998) Therefore, the researcher recognizes the importance of teaching English grammar because the learners have sufficient knowledge of English grammar, later learners will be able to use English to communicate. Organizing teaching and learning activities using cooperative learning means that learners do not have to memorize grammar rules and become bored with learning. Learners can learn together with others causing the exchange of knowledge with each other to develop language learning and social skills, besides to enable learners to truly understand and use the language more. As a result, the researcher is interested in developing activities for teaching English grammar by using collaborative learning methods for the first-year students to provide opportunities for learners to develop their knowledge of English grammar by working with others and get benefits of the learners in their studies and can be used in real life.

Research Objectives

1. To create activities for teaching English grammar by a collaborative learning method for first-year students, where learners learn together and build their own knowledge. The effective criterion is 75/75.
2. To compare the learners' ability to use English grammar before and after studying with activities to teach English grammar by a cooperative learning method.

Research Methods

It is an experimental research (pre-experimental design) using the format one-group Pretest Posttest Design (Bamrung Torat, 1991: 31),

Participants

The population was the first-year students of Chiang Rai Rajabhat University who studied English course 1 (EN0101) in the 1st semester of the academic year 2009, consisted of 604 students. Samples of this research of 24 people, obtained by simple random sampling.

Instruments and Data Collection

This research determines the duration of the experiment according to the structure of the university's curriculum. In the first semester of the academic year 2009, 4 weeks, 2 sessions in total. Objectives of English course 1 (EN0101) of Chiang Rai Rajabhat University determined the purpose, language functions, grammatical content, activities, and collaborative learning methods used to create research tools which include the following:

1. Lesson plan, activities for teaching English grammar by collaborative learning method, 2 lessons suitable for teaching English grammar. It was created from two collaborative learning techniques: 1) the student teams achievement (STAD) cooperative learning technique based on the Kegan concept (Kegan, 1990) and 2) the Kegan approach to teaching, pair check, according to Slavin's concept (Slavin, 1995).
2. A test to measure the ability to use English grammar for the first-year students. The researcher studied the guidelines for creating a test from the book testing and evaluation of English language instruction of Atchara Wongsothon (1996) and creating Rea's grammar test (Rea, P.M. 1995)

After that, the created test was brought to 3 experts using Index of item objective congruence (IOC) formula (Department of Education, 1997: 17-20) to check the accuracy of the content. The correctness of the language and the suitability of

the test then improve it. The test was tested (try out) with a group of 8 non-sample first-year students. The test result of the confidence of both test was 0.90.

Analysis of Data

1. To answer the first research objective, the researcher used basic statistical values, i.e. average score and percentage to find the effectiveness of activities for teaching English grammar by using the cooperative learning method in each lesson and the conclusions for every lesson. Lessons from assessing students' post-learning English grammar proficiency based on 75/75 percent criteria from E1/E2 formula (Chiyong Promwong, et al. 1977: 134-138).

2. To answer the second research objective, the researcher used the t-test to compare the scores of the pre-test and post-test, which was used to measure grammatical proficiency by paired t-test for analysis. Information using the computer program SPSS for Window.

Research Results

1. To answer the first research objective, is developing and studying the effectiveness of collaborative activities for teaching English grammar for first-year students by co-learning students and build their own knowledge. The effective criterion was 75/75. The researcher took 2 steps as follows:

1.1 After teaching each activity, the researcher asked the students to complete the exercises of the 2 lessons at the end of the chapter. Then, the average scores of the exercises at the end of each lesson were analyzed. The results of the data analysis are shown in Table 1.

Table 1 Mean Score ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.), and the order of mean scores from the two activity-based exercises.

Activity Lesson	Activities / Cooperative Learning Method	Scores	$\bar{X}$	S.D	%	No.
1	Daily Routine. (STAD)	10	9.50	0.84	95	1
2	Likes and Dislikes. (Pairs check)	10	7.50	1.55	75	2
	รวม		8.50	1.33		

From Table 1, it was found that the students scored an average of 8.50 per chapter from a full score of 10. For lessons with a score of 80% or more, it was activity 1 daily routine. (STAD) = 95%. Lessons scored less than 80% is the second activity lesson likes and dislikes. (Pairs check) = 75%

1.2 From a small group activity experiment of 8 students and a field experiment, the results were analyzed on the effectiveness of the activities for teaching English grammar by a collaborative learning method as the following table:
Table 2 Summarized the results of the analysis of the effectiveness of activities for teaching English grammar by means of cooperative learning created.

Number of students	Scores	Score of Chapter exercise (E1)	Scores of Posttest (E2)	The effectiveness of teaching materials (E1/E2)
24	Full score	2×10 =20	50	85.4 / 81.41
	Average score	16.98 (85.4%)	39.37 (81.41%)	

From Table 2, it was found that in the experimental stage using small group activities, 8 students did the lesson exercises with an average score of 80.62% and the post-test scores averaged 78.75%. in the field experiment, a total of 24 students were tested. It was found that the students who took the sample worksheets received an average score of 85.4% and the average score of 81.41% did the post-work exercise, which was higher than the specified criteria is 75/75, 3.99% or more.

2. To answer the second research objective, was to compare the ability to use English grammar before and after experimenting with activities to teach English grammar by a cooperative learning method.

Table 3 Compares the mean score ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.), Mean difference score ($\bar{D}$), and t-test of 24 students.

Test	Scores	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D.(D)	t
Pretest	50	20.7500	4.4746	19.9583	3.5322	27.681*
Posttest	50	40.7083	3.7704			

*p-value < 0.01

From Table 3, it was found that the mean scores of English grammar ability of the first-year students in the sample before and after the experiment were

significantly different at 0.01. The mean score after trial of using activity for teaching English grammar by using the cooperative learning methods was 40.7083 score, which was higher than the average score of 20.7500 score for teaching English grammar before using activities for teaching English grammar. The post-study standard deviation (SD) was 3.7704, lower than before, and the pre-school standard deviation (SD) was 4.4746, and the mean difference score (D) was found between after and before the activities on teaching English grammar equal to 19.9583.

Therefore, the ability to use English grammar after being taught using activities to teach English grammar in both lessons was higher than before being taught using activities to teach English grammar by collaborative learning method statistically significant at 0.01, which is in accordance with the hypothesis number 2.

Research Discussion

From the results of the data analysis, the results can be discussed as follows:

1. According to the results of research objective number 1, it was found that the activities involved in teaching English grammar by the collaborative learning method created an efficiency of 85.4/81.41 are considered very good, also found that the first performance was slightly higher than the latter. That is, the students were able to take the test on all 4 activities received the average score (85.4) slightly higher than the score received from the after-study test (81.41). The effectiveness of the activities for teaching English grammar by the cooperative learning method was higher than the specified criteria and the first efficiency value is higher than the latter's efficiency. It may be caused by the following:

- 1.1 Activities for teaching grammar by a cooperative learning method that were created, were more effective than the latter activities. This is due to the creation of activities based on the conceptual study of the experts in English grammar teaching. (Penny Ur, 1996; Gerngross and Puchta, 1992; Campbell and kryzewka, 1992; Pennington, 1995; Arends, 1994) Learning activities patterns and test characteristics used to measure in each step are appropriate. Therefore, students have the opportunity to practice using English grammar in a format that can be used in real life. It is explained before starting the lesson, learning objectives and the collaborative learning process are clearly explained which allowing students to know their learning goals and realize the practical benefits. Also, allowing students to recognize the

importance of learning activities and be motivated to learn activities. Students can review together with their peers to encourage activities that must be done in pairs or in groups. For example, students work together to compose sentence or write short passages as a step that learners can build their knowledge (Collaborative Learning) which is consistent with the research of Kandanai Worajittiphol (1999) and Siriruck Thijittang (2001). The post-study test is the content obtained by randomly selecting the content of the workload in every activity. The content of the post-school quiz is more diverse than the activity test. Consequently, giving learners the opportunity to communicate the language for the purpose of using it in real situations and when students complete the tasks in each activity, a quiz was also conducted to assess what was learned from the activity. It will allow learners to remember and understand the content learned from the test at the end of the chapter than the test after the lesson at the end of the experiment.

Additionally, the first performance value is higher may be due to the activity test. The students did not have much anxiety because the content in the activity quiz has a small number.

1.2 To learn English grammar in activities to teach English grammar through a collaborative learning approach. The students practiced the activities according to the cooperative learning techniques by collaborative learning techniques, group performance assessment (STAD) and pairs check techniques. In the implementation of collaborative learning activities, students continually receive feedback from members of their group. When students perform tasks in each activity, teachers always give correct answers which can be considered positive feedback. Students will memorize the appropriate content and enabling students to receive feedback on learning activities from friends and teachers all the time. This is consistent with Tse's research (Tse, 1996) that examines the language use of learners (Teacher Feedback) which the feedback effect on working together with peers and learning language together. It was found that receiving feedback on the activities from teachers and friends, help learners to learn languages more easily and effectively. Nunan's concept that collaborative learning, is especially useful in creating group activities in classes learning English as a foreign language (Nunan, 1992) because it creates a learning atmosphere in which learners will receive feedback from peers (Peer Feedback), discussion, exchange of opinions, motivation to learn and reduce anxiety in language learning which these things lead to achievement in higher education. Consequently,

to study knowledge and create a body of knowledge to work together. Thus, students know their progress in their studies, enthusiastic and eager to develop their ability to use English grammar in a variety of situations which make the score of the students higher on the activity test than the score from the post-study test.

From the study of the effectiveness of activities for teaching English grammar by the learning and cooperation method, it was found that the activities for teaching English grammar by the collaborative learning method with highest score is activity 1 (Daily Routines: STAD) accounted for 95 percent. From the study, it was found that the activities of cooperative learning techniques which has the highest score is Cooperative learning techniques, the group achievement assessment (STAD) which may be due to the following reasons which is the steps of the cooperative learning technique activity and the group achievement assessment help each learner in the group clearly understand the rules and use of English grammar. In other words, four members are required to work together, in the first step, the teacher presents the content to the whole class and assigns the group works on a schedule (Teacher Presentation), students in groups help each other in their work by making sure that all members understand the content of the lesson well (Team Practice), and testing to ensure students in the groups understand the content (Quiz). In learning together, each group member has different abilities, students help each other for the group to be successful, smart students will play a greater role which is to help explain the content of the workload to students who are weaker until they are understanding the content. This is consistent with the research by Ghaith and Yaghi (Ghaith and Yaghi, 1998) that examined the effects of cooperative learning towards learning second language rules and mechanisms for low-achieving learners and students with high academic achievements and compare the learning of the two groups in the same content of the cooperative teaching method, the group achievement assessment (STAD) was used with individual teaching methods. The sample group was 318 primary school students, 157 control groups, and 161 experimental groups. The results showed that cooperative learning in groups help students to interact with language and low-achieving students were able to work more in groups and have better learning ability. Therefore, it can be said that students and group members use collaborative learning techniques. There is an exchange of ideas and knowledge together, enabling all members to develop their language skills, making students

have a better understanding of the lesson and students who are weaker will have more encouragement to study.

It was also found that the effectiveness of cooperative learning help learners to increase their knowledge of the rules and mechanics of a second language. As for the collaborative learning technique that scores lower than other learning methods, it is the pairs check learning technique. That is the activity 2 like and dislikes, which may be due to students working in pairs, help each other to perform the task of only 2 people, with each pair taking turns answering questions and being an answer checker. Students working in pairs are less productive than students working in groups. This is consistent with research by Slavin (Slavin, 1995) a comparative study of learning English as a foreign language by performing dual tasks and performing tasks by working in groups using a collaborative learning approach. The results showed that students who study cooperatively in groups are able to learn languages more effectively and have higher academic achievement than students who learn cooperatively in pairs.

2. According to the results of research objective number 2, it was found that students' ability to use English grammar after learning by using activities to teach English grammar by a cooperative learning method was higher than the ability to use English grammar before being learned by using activities to teach English grammar through a cooperative learning method. Significantly at 0.01 level. Especially when studying the standard deviation (S.D.) after learning with the created activities, it was found that teaching standard deviation (S.D. = 3.77) was lower than before (S.D. = 4.47). In addition to the mean ($\bar{X}$ = 40.71) after the activity study was higher. Students also scored more aggregated for better grades. This may be due to the following reasons:

2.1 The activities for teaching English grammar are created in accordance with the activities of teaching English grammar to develop knowledge and ability to use English grammar in order to be able to use it in real situations according to the principles of teaching a language that focus on learners. Activities for teaching English grammar by this collaborative learning method, were built on the advice of experts and educators in teaching English and English grammar, and a cooperative learning approach from Kagan (Kagan, 1992) and Slavin (Slavin, 1995). In these activities there will be techniques for cooperative learning which suitable for teaching English grammar. It is an activity where students learn a language together in a learning style, encouraging

students to have the opportunity to use English grammar to communicate in real situations. Consistent with the concept of (Savignon, 2002), said that the activities of learning English grammar that gives students the opportunity to use language and to research and solve problems work together with friends, have common language interactions with friends and teachers. Learning activity should be activities that students need to develop their communication skills. Learners will develop both their ability to use English grammar to communicate in real life and their experience of using the English language. As for Kagan's concept (Kagan, 1996), the practice of activities through cooperative learning in small groups can promote an understanding teaching atmosphere and appropriateness, it helps foster communication in the classroom in an environment that is reinforcing, motivating, and resonating, the cooperative learning also causing positive language learning. This is consistent with Han's research (Han, 2002) who had studied English grammar learning of learners learning English as a second language in the United States using cooperative learning activities where students work together to create new messages and interact with each other in language. It was found that the learning activities by the cooperative learning method help to promote and develop the learner's ability to learn the language structure of the workload better. As a result, learning activities emphasize the proper use of patterns in real-life situations. In performing activities, students work together with their peers. Received feedback from both teachers and peers. Activities provide opportunities for students to solve problems (Problem – Solving) and research so that students can build their own body of knowledge, apart from this, students can use English grammar in real situations effectively and successfully in learning English grammar better.

2.2 Activities for teaching English grammar by a collaborative learning method, consist of a content structure, English grammar structure, and language functions. The learning objectives were analyzed for the consistency of English language teaching experts as to their suitability for the student's grade level. The content of the learning is related to the learners themselves and their locality, helping learners to see the importance of using language in real life. As Alptekin (Alptekin, 2002) states, media and instructional activities that are relevant to the learner's local context and relevant to the learner's real life can help motivate learners to succeed in language learning and the potential use of language. This consists of the concept of nation (Nation, 2000) that the aim of language learning is

to develop communication abilities. It is to encourage learners to use language to communicate in situations that can actually happen to the learners, create interest and motivation in learning. Help learners to understand the language and rules of English grammar, develop language skills used in daily life. Peacock's research (Peacock, 1997), which examined the use of real-life activities and real document communication with English language learners at South Korean university, found that the use of real documents had a positive effect to create motivation in learning English of learners and create good results in learning. It can be said that using real documents to teach English grammar, grammar practice activities will help students develop their ability to use grammar. The teaching materials must contain grammar content and learning materials that are consistent with their needs and are important for learners to develop their ability to use English grammar in communication in things that learners are interested in and realized that they are useful and intended to be applied in real life.

Using activities to teach English grammar by a collaborative learning method created with an efficiency of 85.4/81.41 and considered very good. When comparing the students' ability to use English grammar before and after, it was found that after the students were taught by using activities to teach English grammar by the cooperative learning method, they had higher test scores than before getting a collaborative learning approach. Significantly at 0.01 level. However, after studying with the aforementioned activities, it also makes students have more group scores. The activities involved in teaching English grammar by collaborative learning method consisted of the collaborative learning technique activities used in this research. It is an activity which students practice using English grammar in inclusive skills or relationship skills. Students have the opportunity to learn, practice language content, gain experience from reading, writing, listening, and speaking. Which can be used as content information to build knowledge of English grammar effectively resulting in the students' ability to use English grammar to improve.

Therefore, the use of cooperative learning techniques, both techniques and learning methods namely, the collaborative learning method technique, the group achievement assessment (STAD) and the pairs check technique will encourage learners to acquire grammar by utilizing combined skills or related skills under appropriate tasks and effective. Because learning grammar is not about learning rules, but also the ability to use grammar in a meaningful context.

Research Suggestions

From this research study, the researcher has some useful suggestions for improving and developing activities for teaching English grammar by collaborative learning method as well as teaching English grammar as follows:

1. Should adjust or be flexible in the time to perform various learning activities and making the test at the end of the chapter to increase or decrease. In performing the activities in each chapter, the difficulty and ease of the activities in each chapter were not the same and the abilities of each group of students were different, depending on the skill level of the learners. To give students the opportunity to use language creatively and appropriately on their own. Therefore, teachers should facilitate learners to perform activities as efficiently as possible.

2. In grouping in cooperative learning, the instructors should encourage members in each group to participate in activities and show their full potential.

3. From the research, it was found that learning with activities to teach English grammar in a collaborative way, with the results created by the researcher help to develop students' ability to use English grammar higher. Therefore, teachers can use interesting collaborative learning techniques to develop learning and teaching in order to make the activities more diverse.

References

- Alptekin, C. (2002). Toward intercultural communicative competence in ELT. *The ELT Journal*. 56(1), 57-63.
- Arends, R.L. (1994). *Learning to Teach*. Singapore: McGraw-Hill, Inc.
- Atchara Wongsothon. (1996). *Guidelines for creating language exams*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Bamrung Torat. (1991). *Research Design in Applied Linguistics*. Nakhon Pathom: Silpakorn University Sanam Chandra Palace Campus.
- Campbell, C., and H. Krszewska. (1992). *Resource Books for Teacher: Learner – based Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Chaiyong Promwong et al. (1977). *Teaching media system*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Cuseo, J. (1992). Cooperative Learning vs. Small-Group Discussion and Projects: The Critical Differences. *Cooperative Learning and College Teaching*. 2(2), 5-10.

- Department of General Education. (1997). *Self-training series on classroom research, unit 6, tools used for data collection*. Bangkok: Sematham.
- Ekarin Sangthong. (1998). *The achievement of learning English grammar for communication by using visual aids of Mathayom Suksa 1 students at Prince of Songkla University Demonstration School, Pattani Campus*. Master of Arts thesis (Teaching English) Graduate School Kasetsart University.
- Ganchow, L. et al. (1994). Differences in Language Performance among High Average, and Low-Anxious Collage Foreign Language Learner. *Modern Language Journal*. 78(1), 41-55.
- Gerngross, G., and H. Punchta. (1992). *Creative Grammar Practice*. London: Longman Press.
- Han, Z. (2002). A study of the Impact of Recast on Tense Consistency in L2 Output. *TESOL Quarterly*. 36(1), 543-572.
- Hood, P. (1994). Communicative Grammar: A Practical Problem – Solving Approach. *Language Learning Journal*. 18(3), 28-31.
- Johnson, D.W., and R.T. Johnson. (1991). *Learning Together and Alone*. New Jersey: Prentice Hall.
- Johnson, D.W., and R.T. Johnson. (1993). *Cooperation in the Classroom*. Minnesota: International Book company.
- Johnson, D.W., and R.T. Johnson. (1996). *Meaningful and Manageable Assessment Through Cooperation Learning*. Minnesota: Interaction Book Company, 1996.
- Kagan, S. (1990). *Cooperative Learning: Resource for Teacher*. California: San Juan Capstrano.
- Kagan, S. (1996). We can talk –cooperative learning in the elementary ESL classroom. *Newsletter English as a foreign Language*. 16(1), 1-10.
- Kandanai Worajittiphol. (1999). *The development of writing skills in English for communication for students in Mathayom 1, Nakhon Pathom Rajabhat Institute Demonstration School Nakhon Pathom Province*. Bangkok: Silpakorn University.
- Mohammed, A. M. (1993). Towards a Learner Centered Technique of Teacher Grammar. *Language Learning Journal*. 7(1), 30-36.

- Nation, P. (2002). Designing and improving a language course. *English Teaching Forum*. 38(4), 2-11.
- Nunan, D. (1995). Closing the gap between learning and instruction. *TESOL Quarterly*. 29(1), 133-158.
- Nunan, D. (1998). *The Learning centered curriculum*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Olsen, R.E.W.-B., and S. Kagan. (1992). *Cooperative Language Learner: A Teacher 's Resource Book*. New Jersey: Prentice Hall, INC.
- Peacock, M. (1997). The effect of authentic materials on the motivation of ESL learners. *The ELT Journal*. 51(2), 144-154.
- Pennington, C.M. (1995). *New ways in Teaching Grammar*. New York: TESOL Press.
- Rea, P.M. (1995). *Language Testing in the 1990: The Communicative Legacy*. New York: Macmillan Publishers Limited.
- Savignon, J.S. (2002). Communicative curriculum: design for the 21st century. *English Teaching Forum*. 40(1), 2-7.
- Sawarin Wirotchuchat. (1999). *The development of literary reading using a collaborative learning process in a French class for Grade 6 students at St. Francis Xavier Convent School*. Master of Arts Thesis (Teaching in French), Graduate School Kasetsart University.
- Siriruck Thijittang. (2001). *Development of teaching materials supplementing the Basic Technical English 1 course for 3rd year vocational certificate students, Industrial Technician. Rajamangala Institute of Technology*. Master of Education Thesis (Teaching English) Graduate School Silpakorn University.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning Theory Research and Practice*. Massachusetts: Allyn and Bacon, 1995.
- Supatra Saelao. (1995). *The effect of using grammar for communication on English language learning outcomes (A 015) of Mathayom Suksa 6 students at Sri Ayutthaya School*. Master of Arts thesis (Teaching English) Graduate School Kasetsart University.
- Supimon Chaisri (1995). *The effect of using grammar for communication on learning outcomes of English (A 011), Mathayomsuksa 4, Wat Bueng Thong Lang Secondary School*. Master of Arts thesis (Teaching English) Graduate School Kasetsart University.

-
- Tse, B.T.W. (1996). *Student output, teacher feedback and collaborative learning: a study of adolescent students in a Chinese heritage language classroom*. MA thesis, Ontario Institute for Studies in Education: University of Toronto.
- Wanee Chaiwipanon. (1990). *An Observation of Teaching Behavior for Communication in English Classrooms in Central Secondary Schools*. Master of Arts Thesis (Teaching English) Graduate School Kasetsart University.
- William, M. and R. Burden. (1997). *Psychology for Language Teachers: a Social Constructivist Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ
ของธุรกิจสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด
Service Marketing Mix Factor (7P's) Effect to Service Decision Making
Care Businesses of T and T Take Care Co., Ltd

ปณยสิตา วโรตมะกุล¹ ธนวัฒน์ ทีปะपाल²
Panyasitar Warotamakul, Tanawat Teepapal

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด เมื่อจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ และ 2. ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการ หรือญาติของผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยค่าที (t-test) ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และอายุแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด ไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และมีลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 6 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ ด้าน

Received: 2021-07-09 Revised: 2021-08-05 Accepted: 2021-08-06

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ Master of Business Administration (M.B.A.), Faculty of Business Administration, Rajapruk university. Corresponding Author e-mail: panyasitar2021@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ Faculty of Business Administration, Rajapruk university

ผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรมการตัดสินใจ; ส่วนประสมทางการตลาดบริการ; สถานบริบาล, ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research are 1. to study the level of decision making to use the service of T and T Take Care Co., Ltd classified by demographic characteristics, and 2. to study the marketing mix factors (7Ps) that affect the decision to use the service of T and T Take Care Co., Ltd. Questionnaires were used to collect data from 400 sample groups of service users or relatives of elderly people. The data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by t-test, one-way ANOVA, and multiple linear regression analysis. After hypothesis testing, it was found that the samples who had different genders and ages had no difference in the level of decision making to use the service of T and T Take Care Co., Ltd. However, the samples who had different average monthly income and relationship characteristics with the elderly had different levels of decision making to use the service of T and T Take Care Co., Ltd with a significant statistic level at .05. In addition, there were 6 service marketing mix factors (7Ps) that influenced the decision making to use the service of T and T Take Care Co., Ltd with a significant statistic level at .05. The most powerful variable was product, followed by people, process, physical evidence, place and promotion.

Keywords: Behavior of Decision Making; Service Marketing Mix; Nursing Home, Elderly

บทนำ (Introduction)

จากการสำรวจของสหประชาชาติพบว่า ความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการแพทย์ และสาธารณสุข ส่งผลให้มนุษย์มีอายุที่ยืนยาวขึ้น มีสุขภาพแข็งแรง และเกิดการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยมีการคาดการณ์ไว้ว่า ในปี ค.ศ. 2040 จำนวนของประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกนั้นจะเพิ่มมากขึ้นเป็น 1.3 พันล้านคน (ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์, 2561) เช่นเดียวกันกับใน

ประเทศไทย แนวโน้มของจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรรวม (สายใจ วิทยาอนูมาส, 2563) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรสูงอายุ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 จำแนกรายจังหวัด 5 ลำดับแรก (กรมการปกครอง, 2563)

จังหวัด	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนประชากรสูงอายุ	คิดเป็นร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	5,588,222	1,108,219	19.83
นครราชสีมา	2,633,207	473,457	17.98
เชียงใหม่	1,784,370	349,755	19.60
ขอนแก่น	1,794,531	325,927	18.16
อุบลราชธานี	1,866,697	289,058	15.48

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แต่อัตราส่วนเกื้อหนุนผู้สูงอายุ (Potential Support Ratio) เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ ลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง หากสถานการณ์ยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไป ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแล ถูกทอดทิ้งเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ระบุว่า ปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุในลำดับต้น ๆ คือ ปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุถูกมองว่าเป็นภาระของบุตรหลาน การแก้ไขปัญหานี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานสงเคราะห์คนชรา ที่ให้บริการด้านที่พักอาศัย และการรักษาพยาบาล ยังไม่เพียงพอต่อการรองรับผู้สูงอายุ สถานบริการของภาครัฐ ถือเป็นการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ครอบครัวยากจน หรือถูกทอดทิ้ง โดยไม่เสียค่าบริการใด ๆ สำหรับสถานบริการผู้สูงอายุของภาคเอกชน ส่วนใหญ่เป็นเชิงธุรกิจ หรือเรียกว่า สถานบริบาล (Nursing Home) โดยให้บริการสำหรับผู้สูงอายุที่บุคคลในครอบครัวไม่มีเวลาดูแล ช่วยเหลือในด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ ต้องได้รับการรักษาทั้งในระยะสั้น และระยะยาว (ปฐมาภรณ์ เขาวนเมธา, 2557)

ธุรกิจโฮมแคร์ เป็นธุรกิจดูแลผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการขยายตัว และเป็นธุรกิจที่ต้องการองค์ความรู้ เทคโนโลยี และเงินทุนสูง มีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 20 ของตลาดธุรกิจดูแลผู้สูงอายุทั้งหมด และจัดเป็นอันดับสองรองจากส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุ (Nursing Home) นอกจากนี้ ธุรกิจโฮมแคร์ก็ยังกำลังเป็นที่ต้องการในตลาด เนื่องจากค่านิยมของผู้สูงอายุที่ต้องการพักอาศัยที่บ้านมากกว่าการไปอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุ ประกอบกับค่าใช้จ่ายรายเดือนที่ต่ำกว่าค่าบริการของสถานดูแลผู้สูงอายุในลักษณะที่คล้ายคลึงกันอีกประมาณ 10% (Laosopapirom, 2017) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในประเทศไทย เป็นสถานดูแลผู้สูงอายุทั้งหมด 800 ราย แม้ในภาพรวมจะดูเหมือนว่าธุรกิจดูแลผู้สูงอายุมีผู้เล่นในตลาดเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการให้บริการพบว่า

ผู้ประกอบการแต่ละรายจะมีลักษณะของบริการ และกลุ่มลูกค้าแตกต่างกันออกไป ดังนี้ (1) สถานดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเดย์แคร์ (2) สถานบริการดูแลระยะยาว (3) ที่อยู่อาศัยเฉพาะผู้สูงอายุ (4) ธุรกิจบริการส่งผู้ดูแลไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (5) สถานสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนไร้ญาติ และ (6) สถานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (สายใจ วิทยานุมาส, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ประกอบการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ และมีความสนใจในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่ตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริบาลนั้น จึงได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการให้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง ทำให้คุณภาพการให้บริการของสถานบริบาลเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งสามารถรองรับผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด เมื่อจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุบริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypotheses)

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุบริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยเลือกตัวแปรอิสระที่ศึกษา คือ (1) ตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ และ (2) ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการ ตัวแปรตามที่ศึกษา คือ การตัดสินใจเลือกใช้บริการ

2. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยนี้ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน แต่ต้องการประมาณค่าสัดส่วนของกลุ่มประชากร โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนเท่ากับร้อยละ 5 ดังนั้น การ

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงใช้การพิจารณาจากสูตรของ Cochran (1963) จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน ป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้บริการ หรือญาติของผู้สูงอายุที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ที่แออนด์ที เทคแคร์ จำกัด ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยเก็บจากกลุ่มลูกค้าของสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ที่แออนด์ที เทคแคร์ จำกัด จำนวน 200 ครอบครัว ๆ ละ 2 ชุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย (1) ลักษณะประชากรศาสตร์ (2) ระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และ (3) ระดับการตัดสินใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ที่แออนด์ที เทคแคร์ จำกัด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามโดยตรง และแจกแบบสอบถามผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Google Form) ให้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการ หรือญาติของผู้สูงอายุที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ที่แออนด์ที เทคแคร์ จำกัด จำนวน 400 ชุด

4.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามทั้งด้วยตนเองแล้วเก็บกลับมาในทันที หลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว หรือให้กลุ่มตัวอย่างสแกนผ่าน QR Code แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนการดำเนินการคีย์ข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปัจจัยที่ทำการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อแสดงถึงการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยสถิติที่ใช้ในทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย t-test, One-way ANOVA และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ที่แออนด์ที เทคแคร์ จำกัด ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.75) มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 37.50) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 41.50) และลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเป็นบุตรของผู้สูงอายุ (ร้อยละ 33.00)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุบริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด ในภาพรวม

ภาพรวม	$\bar{X}$	SD	แปลผล	อันดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.35	0.45	มากที่สุด	1
2. ด้านราคา	4.28	0.50	มากที่สุด	4
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.33	0.50	มากที่สุด	2
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.22	0.61	มากที่สุด	6
5. ด้านบุคคล	4.26	0.49	มากที่สุด	5
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.26	0.54	มากที่สุด	5
7. ด้านกระบวนการ	4.31	0.49	มากที่สุด	3
รวม	4.29	0.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด ในภาพรวม มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.41$) โดยทุกด้านมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.45$) รองลงมา คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.33$, $SD = 0.50$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.49$) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.50$) ด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.49$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.54$) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.61$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

การตัดสินใจเลือกใช้บริการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล	อันดับ
1. ตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากประโยชน์ ความคุ้มค่า และคุณภาพการให้บริการ	4.40	0.62	มากที่สุด	1
2. แนะนำให้เพื่อน/ญาติ/คนรู้จักที่ต้องการใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ ให้เลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุของแห่งนี้	4.29	0.69	มากที่สุด	2
3. หากท่านต้องตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุในครั้งต่อไป ท่านจะเลือกใช้สถานบริบาลแห่งนี้	4.29	0.68	มากที่สุด	2
รวม	4.32	0.52	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 การตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ที แอนด์ที เทคแคร์ จำกัด ในภาพรวม มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.52$) โดยทุกข้อมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากประโยชน์ ความคุ้มค่า และคุณภาพการให้บริการ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.62$) รองลงมา คือ หากต้องตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุในครั้งต่อไป ผู้ใช้บริการจะเลือกใช้สถานบริบาลแห่งนี้ ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.68$) และผู้บริการแนะนำให้เพื่อน/ญาติ/คนรู้จักที่ต้องการใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุให้เลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุของแห่งนี้ ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.69$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ) แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุบริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด แตกต่างกัน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และอายุ ต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด ไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และมีลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุบริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นรายคู่พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 30,000 บาท มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุบริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด สูงกว่าผู้บริการที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001 –

45,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเป็นรายคู่พบว่า เพื่อนบ้าน มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด สูงกว่าสามี/ภรรยาของผู้สูงอายุ บุตร หลาน/เหลน และญาติของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Tolerance	VIF
	Coefficients		Coefficients				
	B	Std. Error	Beta				
(ค่าคงที่)	0.126	0.159		0.790	0.43		
1.ด้าน ผลิตภัณฑ์	0.214	0.058	0.182	3.667	0.00*	0.338	2.959
2.ด้านราคา	0.089	0.055	0.084	1.617	0.11	0.306	3.270
3 ด้านช่องทาง การจัดจำหน่าย	0.131	0.061	0.125	2.166	0.03*	0.252	3.966
4.ด้านการ ส่งเสริม การตลาด	0.104	0.048	0.120	2.176	0.03*	0.273	3.665
5.ด้านบุคคล	0.166	0.055	0.155	3.031	0.00*	0.317	3.155
6.ด้านลักษณะ ทางกายภาพ	0.125	0.052	0.129	2.432	0.02*	0.296	3.377
7.ด้าน กระบวนการ	0.148	0.060	0.140	2.471	0.01*	0.261	3.827
R	R ²	Adjusted R ²	SE (est.)	Durbin - Watson			
0.820	0.673	0.667	0.302	1.752			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 การทดสอบเงื่อนไข Multiple Regression Analysis พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจาก Tolerance ทุกตัวแปร มีค่ามากกว่า 0.1 ค่า VIF ทุกตัวแปร มีค่าน้อยกว่า 10 และค่า Durbin - Watson ถ้าเข้าใกล้ 2 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไป

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธี Enter พบว่า ตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงตามลำดับสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) จากมากไปหาน้อย คือ ด้านผลิตภัณฑ์ โดยมีค่า β เท่ากับ 0.182 รองลงมา คือ ด้านบุคคล มีค่า β เท่ากับ 0.155 ด้านกระบวนการ มีค่า β เท่ากับ 0.140 ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่า β เท่ากับ 0.129 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่า β เท่ากับ 0.125 และด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่า β เท่ากับ 0.120 ทำให้ตัวแปร 6 ตัวนี้ สามารถอธิบายอิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด ได้ร้อยละ 67.30 และร้อยละ 32.70 เกิดจากอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษา ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

Y (การตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด) = 0.182 (ด้านผลิตภัณฑ์) + 0.125 (ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย) + 0.120 (ด้านการส่งเสริมการตลาด) + 0.155 (ด้านบุคคล) + 0.129 (ด้านลักษณะทางกายภาพ) + 0.140 (ด้านกระบวนการ)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

ผู้ให้บริการที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุภา ตาปสนันท์ (2561) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่บ้านพักคนชรา ของเจนเนอร์ชั่น เอ็กซ์ และเจนเนอร์ชั่นวาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ เจนเนอร์ชั่น และสถานภาพสมรส แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอยู่บ้านพักคนชรา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชยุต รัชตะวรรณ (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อาชีพ รายได้ สถานภาพ และลักษณะครอบครัวที่ต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ บริษัท ทีแอนด์ที เทคแคร์ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชยุต รัชตะวรรณ (2559) ที่ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านทำเล ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านราคา ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประโยชน์ทางด้านการวิชาการ

งานวิจัยนี้ช่วยเพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้บริการ หรือญาติของผู้สูงอายุในการเลือกใช้บริการของสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ สถานะบริหารควรจัดสถานที่ให้มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย และมีความเป็นส่วนตัวแก่ผู้ใช้บริการ ควรมีการให้บริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน น่าเชื่อถือ และถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ใช้บริการต้องสามารถขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริการได้

1.2 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย สถานะบริหารควรเพิ่มช่องทางการติดต่อสอบถามบริการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Line, Facebook, Google และทางโทรศัพท์

1.3 ด้านการส่งเสริมการตลาด สถานะบริหารควรติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเก่าเพื่อแนะนำบริการใหม่อยู่เสมอ ๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และสารน่ารู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น E-mail, Facebook, Line และสื่อออนไลน์อื่น ๆ ควรมีโปรโมชั่นค่าแรกเข้าเมื่อลูกค้าเก่าแนะนำให้มาใช้บริการ และมีการจัดกิจกรรมออกบูธสัญจรในจังหวัดต่าง ๆ ตามโรงพยาบาลเอกชน สถานีนอนามัย เพื่อให้ความรู้ และจัดโปรโมชั่นส่วนลดค่าบริการดูแลผู้ป่วย

1.4 ด้านบุคคล เจ้าหน้าที่ควรเอาใจใส่ต่อปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ ควรมีความพร้อม และเต็มใจดูแลผู้สูงอายุ สถานะบริหารควรจัดสรรเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการให้บริการลูกค้า อีกทั้งควรจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่เรื่องการดูแลผู้สูงอายุ โดยสถาบันที่น่าเชื่อถือได้

1.5 ด้านลักษณะทางกายภาพสถานที่ให้บริการควรมีความสะอาด และร่มรื่น ห้องบริการลูกค้าต้องสะอาด มีเครื่องดื่มไว้บริการ มีการเว้นระยะห่างระหว่างที่นั่งของผู้รับบริการแต่ละท่าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการให้บริการควรได้มาตรฐาน และทันสมัย

1.6 ด้านกระบวนการ สถานะบริหารควรให้ความสำคัญเรื่องความรวดเร็วของขั้นตอนการให้บริการ ความชัดเจนในการอธิบาย แนะนำขั้นตอนในการให้บริการอย่างเข้าใจง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีการให้บริการผู้สูงอายุอย่างเท่าเทียมกัน มีการรายงานข้อมูลของผู้สูงอายุให้กับครอบครัวทราบอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และทราบถึงความต้องการของผู้ใช้บริการ และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาอันจะส่งผลให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยในสถานะบริหารดูแลผู้สูงอายุอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ และนำมาวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการปกครอง. (2563). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563. สืบค้น 5 สิงหาคม 2564, จาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1610815306-335_0.pdf.
- ชยุต รัชตะวรรณ. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริการดูแลผู้สูงอายุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปฐมาภรณ์ เขาวนเมธา. (2557). การบริหารจัดการสถานสงเคราะห์คนชรา และสถานบริการในจังหวัดนครปฐม ตามแนวคิด 7-S Mckinset. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. (2561). เทคโนโลยีสารสนเทศต่อสังคมผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลทหารบก. 19(3), 27–32.
- สายใจ วิทยาอนุมาส. (2563). ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ. รายงานที่ดีอาร์ไอ. 15(1), 1–16.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.
- อนุภา ตาปสนันท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่บ้านพักคนชราของเจนเอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเอเรชั่นวาย. สืบค้น 5 สิงหาคม 2564, จาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-1/6114993633.pdf>.
- Cochran, W. G. (1963). *Sampling Techniques*. New York: London.
- Laosopapirom, T. (2017). *Home care business - how to win over baby boomers*. Retrieved August 5, 2021, from <https://www.scbeic.com/en/detail/product/3551>.

การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์
ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
Strengthening Thai Buddhist Identity for Children and Youth of Monks
Charoentham Subdistrict, Vihan Daeng District, Saraburi

พระสมุห์ธีรพล อคคปัญโญ (วิริยะกิจสุนทร)¹

Phrasamu Thiraphon Akkhapanyo (Wiriyakitsunthon)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.940 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำนวน 182 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D.=0.498) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี พบว่า 1. ผู้เรียน

Received: 2021-06-10 Revised: 2022-06-01 Accepted: 2022-06-01

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author E-mail:
6301204215@mcu.ac.th

มีจำนวนมากและมีวัยที่แตกต่างกันเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พระสงฆ์ยังขาดทักษะในการนำเอาธรรมะไปใช้ให้สอดคล้องกับเยาวชน พระสงฆ์ขาดแคลนงบประมาณที่จะให้ในการสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่นบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม 2. พระสงฆ์ขาดทักษะในการสอน โดยเน้นสอนแบบท่องจำมากกว่าบูรณาการ พระสงฆ์ขาดการวางแผนการเรียนการสอนที่ดี ขาดระบบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ นึกอยากสอนอะไรก็สอน 3.ขาดแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน

คำสำคัญ (Keywords): อัตลักษณ์; ความเป็นไทยพุทธ; เด็กและเยาวชน;

Abstract

The purpose of this research is 1) to study the level of student opinion towards enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of monks. 2) To compare students' opinions on enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of buddhist monks. 3) To study the problems, obstacles and suggestions regarding the strengthening of Thai Buddhist identity for children and youth of buddhist monks. Charoen Tham, Wat Daeng, Saraburi The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence value of 0.940 with a sample of students from educational institutions in Charoen Tham Subdistrict, Wat Daeng District, Saraburi Province. 182 people analyzed the data with a ready-made social science program. The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. One-way variability analysis and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or people using detailed content analysis techniques. Findings were as follows: 1. Students have opinions about enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of buddhist monks. Charoen Tham, Wat Daeng District, Saraburi Province, with a high level of overview ($\bar{X}$ =3.86, S.D.=0.498) 2. The results of the research hypothesis showed that students of different genders were not required to study. Different ages have different levels of education. There are opinions on enhancing thai Buddhist identity for children and youth of buddhist monks. Charoen Tham, Vihardaeng, Saraburi. Therefore, it rejects the research hypothesis. 3. Problems Obstacles regarding enhancing Thai Buddhist identity for children and youth of monks 1. Many learners of different ages are hindering learning activities. Monks also lack the skills to apply dhamma to the youth. Monks lack the budget to support the production of teaching materials, such as moral education boards. It focuses on memorization rather than integration. Monks lack a good teaching plan. Lack of objective teaching system I

thought I'd teach you anything. 3. Lack of learning resources To develop the enrichment of Thai Buddhist identity for children and youth.

Keywords: Identity; Thai Buddhism; Children and youth

บทนำ (Introduction)

อัตลักษณ์ชาวพุทธเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ในแบบอย่างชาวพุทธที่ดี และปฏิบัติหน้าที่ของชาวพุทธในเรื่องต่อไปนี้ คือ ด้วยอัตลักษณ์ 5 ประการ ได้แก่ 1. เมตตา กรุณา ชาวพุทธเป็นผู้มีเมตตา ไม่ฆ่า ไม่ทำร้าย 2. สัมมาอาชีวะ ชาวพุทธเป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริต ไม่คดโกง ขโมย ฉกชิงทรัพย์อันเจ้าของไม่ได้ให้ 3. กามสังวร ชาวพุทธ รักเดียวใจเดียว มีครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว ไม่ส่ำส่อนหลายใจ 4. สัจจะ ชาวพุทธเป็นคนไม่โกหก ไม่พูดเพ้อเจ้อ พูดอย่างไรทำอย่างนั้น รับผิดชอบต่อคำพูดตนเอง 5. สติสัมปชัญญะ เป็นผู้สติ ไม่เลอะเลือนด้วยของมีนเมา เหล้า ยาเสพติด

โดยในปัจจุบันพระสงฆ์ในตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี มีการนำองค์ความรู้ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัด โดยนำหลักเบญจธรรม 5 ประการ มาใช้อย่างเป็นระบบในการดำเนินชีวิตตามอัตลักษณ์ชาวไทยพุทธ 5 ด้าน ได้แก่ เมตตา โดยมีวิถีชีวิตที่ปลอดภัยไร้การเบียดเบียน มีการดำเนินชีวิตที่เกื้อกูลสังคมและแก่โลก สัมมาอาชีวะ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมสร้างแนวทางการประกอบอาชีพที่สุจริต กามสังวร ไม่ซิงสุกก่อนหาม รู้จักยับยั้งชั่งใจ ก่อนมีเพศสัมพันธ์ เมื่อยังไม่พร้อม สัจจะ รู้จักรับผิดชอบต่อคำพูด คำสัญญาของตนเอง รู้จักหน้าที่ ตรงต่อเวลา สติสัมปชัญญะ การนำความรู้มาแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน วัด และโรงเรียน ปลอดภัยๆ ปลอดภัยๆ รวมถึงปลอดภัยยาเสพติดทุกประเภท

ผู้วิจัยมีความคาดหวังที่จะให้เด็กไทยยุคใหม่ เยาวชนไทยยุคใหม่ เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศชาติไปสู่อนาคตข้างหน้า ท่ามกลางกระแสสังคมยุคใหม่ที่ถาโถมเข้าใส่สังคมไทยรอบด้านนี้ เยาวชนไทยต้องมีการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง จากความคาดหวังของสังคมไทยหรือผู้ใหญ่ซึ่งมักกำหนดกรอบแนวทางให้กับเยาวชน ซึ่งเกิดการต่อต้านมาทุกยุคสมัย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันยิ่งทวีความรุนแรง จนยากที่จะต้านทาน เกิดปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนมากมาย ความเป็นอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในยุคศตวรรษที่ 21 จะเป็นไปในทิศทางใดที่จะทำให้เยาวชนไทยได้ปรับตัว พัฒนาตนเองให้เข้ากับยุคสมัย มีทักษะการใช้ชีวิต สามารถนำความรู้มาแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ มีภาวะผู้นำในตนเอง สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีทักษะในการสื่อสารเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนา มีความเสียสละรับผิดชอบต่อสังคม มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม สิ่งกล่าวมานี้ เป็นความคาดหวังต่อภาพอัตลักษณ์เยาวชนไทยของผู้ใหญ่และสังคมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับเด็กนักเรียนจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่ โรงเรียนในตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 182 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.849 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อธิบายระดับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมานทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป หากพบมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการ LSD (Least Significant Different : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป/คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตของผู้วิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.498 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ และ แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกันมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน

ของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี พบว่า 1. ผู้เรียนมีจำนวนมากและมีวัยที่แตกต่างกันเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พระสงฆ์ยังขาดทักษะในการนำเอาธรรมะไปใช้ให้สอดคล้องกับเยาวชน พระสงฆ์ขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ในการสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่นบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม 2. พระสงฆ์ขาดทักษะในการสอน โดยเน้นสอนแบบท่องจำมากกว่าบูรณาการ พระสงฆ์ขาดการวางแผนการเรียนการสอนที่ดี ขาดระบบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ นึกอยากสอนอะไรก็สอน 3. ขาดแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะ 1) ต้องแบ่งห้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนและวัยของนักเรียนตามช่วงชั้น เพื่อลดปัญหาการจัดการ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน รวมถึงจัดหาครูหรือครูพระผู้ช่วย เพื่อดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง 2) เปิดอบรมถวายความรู้ในเรื่องหลักการ วิธีการ ในการพัฒนาหลักสูตรการสอน 3) ต้องพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าศาสตร์ทางด้านพระพุทธศาสนาแบบครบวงจร เช่นการจัดสร้างห้องสมุดพระศาสนาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.498 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับแนวความคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การฝึกอบรม (Training) จากการวิจัยพบว่า พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้าน การฝึกอบรม (Training) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยการจัดค่ายคุณธรรม มีการใช้วิธีการฝึกอบรมหน้าเสาธง ฝึกอบรมด้วยเสียงตามสาย มีการใช้วิธีการฝึกอบรมในชั้นเรียน และพระอาจารย์ใช้วิธีการฝึกอบรมโดยมีสื่อการฝึกอบรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เด่นชัย ประทุมแสง (2561)** ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย” พบว่ากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศตามทฤษฎีสมัยใหม่มีลักษณะของการใช้หลักวิชาวิทยาศาสตร์เป็นศูนย์กลางในการอธิบายและกำหนดคุณค่าและหน้าที่ของมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และศักยภาพของมนุษย์ ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงมีลักษณะของการนำเอารูปแบบ เช่น สันติอโศก วัดทรงธรรมกัลยาณี

สถาบันวิมุตติยาลัย หรือ สถาบันเตโชวิมุตติ มาเป็นแนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ทั้งนี้ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ (1) ระดับปัจเจก คือ การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตหรือ การเข้าร่วมกับสำนักปฏิบัติธรรมกลุ่มต่าง ๆ และ (2) ระดับสังคม คือ การออกแบบสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม หรือการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนการสร้างพื้นที่เพื่อการ สนทนาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ด้านพระพุทธศาสนาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ค ทั้งนี้ การสร้าง อัตลักษณ์ระดับสังคมนี้มีเป้าหมายเพื่อการสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและ สันติ

การศึกษา (Education) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์การศึกษา (Education) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระ อาจารย์ให้ความรู้เรื่อง ความมีเมตตา กรุณา ให้ความรู้เรื่อง สัมมาอาชีวะ ให้ความรู้เรื่อง กามสังวร ให้ความรู้เรื่อง สัจจะ และพระอาจารย์ให้ความรู้เรื่อง อานิสงส์ของ สติสัมปชัญญะ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ **นางสาวมณีวรรณ มุ่งมาตร (2557)** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริม การสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอดงน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาความคิดเห็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ สร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทุกด้าน พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการศึกษา 4 คณะ ด้านการส่งเสริม กิจกรรม วันสำคัญทางศาสนา ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม ด้าน กิจกรรมด้านการสังคมสงเคราะห์ ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมปฏิบัติธรรมฐาน และด้าน การบริการพุทธศาสนาแก่สังคม ตามลำดับ

การพัฒนา (Development) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดง ให้เห็นว่า พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักการให้ทาน ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคำพูดที่ไพเราะ และพระอาจารย์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย (2561)** ได้วิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน มี 6 ทาง คือ 1) ขาดิพันธุ์ 2) การแต่งกาย 3) ความเชื่อถือ 4) อาหารการกิน 5) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 6) ประเพณี ชุมชนเขาทองเป็นชุมชนชาวมอญที่มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนทั้ง 6 ทาง แต่ที่ เด่นชัดที่สุดคือการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางประเพณีอันได้แก่ประเพณีสงกรานต์ หลักพุทธธรรมในการ ส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ของชุมชน มี 3 ระดับ คือ 1) ระดับครอบครัว ใช้หลักศีลธรรม พื้นฐาน 2) ระดับชุมชน คือ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ใช้หลักความกตัญญูกตเวทีและหลัก สามัคคี และ 3) ระดับประเทศ คือ สังคมขนาดใหญ่ ใช้หลักคารวตา ปราบกฏอยู่ในการละเล่นจับ

ข้อมือสาว หลักสารณียธรรมปรากฏอยู่ในการรดน้ำดำหัวขอพรผู้สูงอายุ หลักกตัญญูทศเวทที่ปรากฏอยู่ในการทำบุญอุทิศให้กับปิตุชน การสรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ หลักสามัคคี เป็นประเพณีอันงดงามอันเป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่ทรงคุณค่าให้คงสืบทอดต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านเมตตากรุณา จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านเมตตากรุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักให้อภัย สอนให้นักเรียนรู้จักเห็นใจผู้อื่น สอนให้นักเรียนรู้จักให้ ช่วยผู้ตกทุกข์ได้ยาก และพระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักให้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชาดิกล) (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ” พบว่า พบว่า มีโรงเรียนวิถิพุทธอยู่ 3 ระดับ คือ โรงเรียนวิถิพุทธทั่วไป, โรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ, และโรงเรียนวิถิพุทธพระราชทาน ดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนตามอัตลักษณ์ 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ มี 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ, ด้านการเรียนการสอน, ด้านพฤติกรรมครูและนักเรียน, ด้านส่งเสริมวิถิพุทธและด้านกิจกรรมประจำวันพระ ส่วนศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถิพุทธ ปัจจุบัน อยู่ในขั้นตอนการวิจัย จะนำเสนอต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ด้านสัมมาอาชีวะ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ และพระอาจารย์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ไม่คดโกงผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ประวะโซ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา คือ หลักการพัฒนาชีวิตเพื่อให้ประสบผลสำเร็จและเป็นคนสมบูรณ์แบบตามแนวพุทธ มีหลักสำคัญ 3 ประการคือ 1) อธิศีลสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดังาม 2) อธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ 3) อธิปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ทำให้นักเรียนพัฒนาอย่างมีบูรณาการและเป็นส่วนประกอบของชีวิตที่ดีงาม โดยแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้นี้ มี 2 แนวทาง คือ 1) แนวทางพัฒนาด้านอัตลักษณ์โรงเรียนวิถิพุทธ 2) แนวทางพัฒนาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้นำแนวทางพัฒนาตามมาตรฐานที่

ด้านกามสังวร จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านกามสังวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้นักเรียนเป็นผู้รักนวลสงวนตัว สอนให้นักเรียนรู้จักความหมายของความรักอย่างถูกต้อง สอนให้นักเรียนรู้จักโทษของกามคุณ และพระอาจารย์สอนให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจในเรื่องรักในวัยเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ (แช่หลี่) (2558)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร” ผลการวิจัยพบว่าพระธรรมวิทยากรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญ 9 ด้าน คือ 1. ด้านการให้คำปรึกษา 2. ด้านการสนทนาธรรม 3. ด้านการอบรมเยวชน 4. ด้านการจัดกิจกรรมทาง 5. ด้านการร่วมกับสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ 6. ด้านการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 7. ด้านการพัฒนาเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน 8. ด้านการจัดค่ายคุณธรรม 9. ด้านการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถานศึกษา และมีการนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา หลักอริยสัจ 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักกาวนา 4 มาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วย

ด้านสังขะ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสังขะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้เป็นคนพูดความจริง สอนให้เห็นโทษของคนผิดคำพูด สอนให้นักเรียนไม่พูดหุ้กหารน้ำใจเพื่อน และพระอาจารย์สอนให้เป็นคนรักษาสังขะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เด่นชัย ประทุมแผง (2561)** ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย” พบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศตามทฤษฎีสมัยใหม่มีลักษณะของการใช้หลักวิชาวิทยาศาสตร์เป็นศูนย์กลางในการอธิบายและกำหนดคุณค่าและหน้าที่ของมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักยภาพของมนุษย์ ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงมีลักษณะของการนำเอารูปแบบ เช่น สันติอโศก วัตรทรงธรรม กัลยาณี สถาบันวิมุตตยาลัย หรือ สถาบันเตโชวิมุตติ มาเป็นแนวทางในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ทั้งนี้ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจึงแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ (1) ระดับปัจเจก คือ การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตหรือการเข้าร่วมกับสำนักปฏิบัติธรรมกลุ่มต่าง ๆ และ (2) ระดับสังคม คือ การออกแบบสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม หรือการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนการสร้างพื้นที่เพื่อการสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความรู้ด้านพระพุทธศาสนาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ก ทั้งนี้ การสร้าง อัตลักษณ์ระดับสังคมนี้มีเป้าหมายเพื่อการสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติ

ด้านสติสัมปชัญญะ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสติสัมปชัญญะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระอาจารย์สอนให้นักเรียนมีสติมากขึ้น สอนให้นักเรียน เรียนดีขึ้น สอนให้นักเรียนใจเย็นลง และพระอาจารย์สอนให้นักเรียนมีมารยาท ในรูปแบบของชาวไทยพุทธ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ นางสาวฉวีวรรณ มุ่งมาตร (2557) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาค้นคว้าคิดเห็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทุกด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการศึกษา 4 คณะ ด้านการส่งเสริมกิจกรรม วันสำคัญทางศาสนา ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม ด้านกิจกรรมด้านการสังคมสงเคราะห์ ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมปฏิบัติกิจกรรมฐาน และด้านการบริการพุทธศาสนาแก่สังคม ตามลำดับ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี มีดังนี้

การฝึกอบรม (Training) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, $S.D.=0.513$) มีความโดดเด่นมาก โดยพระสงฆ์ใช้วิธีการฝึกอบรมหลากหลายวิธีทั้งด้วยการจัดค่ายคุณธรรม มีการใช้วิธีการฝึกอบรมหน้าเสาธง เสี่ยงตามสาย รวมทั้งมีการใช้วิธีการฝึกอบรมในชั้นเรียน โดยมีการใช้สื่อการฝึกอบรม อีกด้วย

การศึกษา (Education) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การศึกษา (Education) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, $S.D.=0.773$) มีความโดดเด่นมาก โดยพระสงฆ์ให้ความรู้เรื่อง ความมีเมตตา กรุณา สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจจะ สติสัมปชัญญะ เพื่อที่จะนำหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาชีวิต

การพัฒนา (Development) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=0.691$) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักการให้ทาน ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคำพูดที่ไพเราะ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเสมอต้นเสมอปลาย

เมตตากรุณา นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านเมตตากรุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, $S.D.=0.654$) มีความโดดเด่นมาก โดยพระสงฆ์สอนให้นักเรียนรู้จักให้อภัย รู้จักเห็นใจผู้อื่น สอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก รวมทั้งสอนให้นักเรียนรู้จักให้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

สัมมาอาชีวะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัมมาอาชีวะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, $S.D.=0.652$) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักหน้าที่ของตนเอง เป็นผู้มีความรับผิดชอบ และส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ไม่คดโกงผู้อื่น

กามสังวร นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านกามสังวร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$, $S.D.=0.644$) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์สอนให้นักเรียนเป็นผู้รักษาวนสวตน รู้จักความหมายของความรักอย่างถูกต้อง พระสงฆ์สอนให้นักเรียนรู้จักโทษของกามคุณ และสอนให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจในเรื่องรักในวัยเรียนที่เหมาะสม

สัจจะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสัจจะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, $S.D.=0.592$) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์สอนให้เป็นคนพูดความจริง เห็นโทษของคนผิดคำพูด สอนให้นักเรียนไม่พูดหว่านน้ำใจเพื่อน และสอนให้เป็นคนรักษาสัจจะ

สติสัมปชัญญะ นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ด้านสติสัมปชัญญะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.618$) มีความโดดเด่น

โดยพระสงฆ์สอนให้นักเรียนมีสติมากขึ้น เมื่อมีสติก็เกื้อหนุนช่วยทำให้นักเรียน เรียนดีขึ้น ใจเย็นลง และสอนให้นักเรียนมีมารยาท ในรูปแบบของชาวไทยพุทธ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธแก่เด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ ตำบลเจริญธรรม อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควร ต้องมีหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบุคคล

1.2 มีการจัดอบรมให้แก่พระสงฆ์ก่อนจะออกปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษา เพื่อความเป็นเอกภาพและไปในแนวทางเดียวกัน

1.3 ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในโรงเรียนและสถานศึกษาที่พระเข้าไปปฏิบัติงานในเรื่องของการวัดผลประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ต้องมีหลักสูตรที่ชัดเจนและการประเมินผลการสอนของพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ในการสอนในโรงเรียน

2.2 ต้องให้ความสำคัญกับการจัดบุคลากรเพื่อดำเนินการเผยแพร่ โดยภิกษุผู้ถูกคัดเลือกมา จะต้องเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ต้องมีความรู้อย่างแท้จริง และสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนให้กับผู้อื่นรู้แจ้งเห็นจริงตามด้วย

2.3 ควรปรับเปลี่ยนวิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ให้มีพุทธศาสตร์ทั้งเชิงรับและเชิงรุก การเผยแพร่เชิงรับ เป็นการเผยแพร่ด้วยการเทศน์การสอนธรรมเป็นหลัก ส่วนการเผยแพร่เชิงรุก เป็นการให้การสงเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการแจกทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่สนใจเรียนธรรมะ ซึ่งจะเป็นตัวนำให้เด็กนักเรียนสนใจเข้าหาธรรมะ และจะทำให้สามารถทำการเผยแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ควรเพิ่มการใช้สื่อสมัยใหม่ ในการเผยแพร่ให้หลากหลายมากขึ้น เช่น การอภิปราศ, การแสดงละคร, การไต่เวทีเชิงพุทธ, อินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อให้สามารถเผยแพร่ธรรมะเข้าถึงนักเรียนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ไปเป็นบทบาทของคณะสงฆ์ในด้านอื่นๆ เช่น บทบาทของพระสอนศีลธรรม บทบาทของพระธรรมวิทยากร เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจระดับบทบาทของคณะสงฆ์ได้อย่างครอบคลุมในทุกๆ ด้าน เพื่อพัฒนาแนวทางการเผยแพร่ของพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถสืบทอดพระพุทธศาสนาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธไปเป็นประสิทธิภาพของพระสงฆ์ในด้านการเผยแผ่ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจว่าวิธีการเผยแผ่ของพระสงฆ์ ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

3.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากศึกษาการเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยพุทธ ไปเป็นศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบว่าในแต่ละภาคของประเทศไทย พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่ต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะสามารถแลกเปลี่ยนความรู้หรือวิธีการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพมาสู่ภาคอื่น ๆ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ในแต่ละภาคเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อย่างมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- เด่นชัย ประทุมแสง. (2561). *กระบวนการสร้างอัตลักษณ์เชิงพุทธของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นางสาวมณีนีวรรณ มุ่งมาตร. (2557). *การศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระณรงค์เดช อธิมุตโต (เดชชาติโลก). (2561). *รูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ (แซ่หลี่). (2558). *รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวรเศรษฐ์ ธมมวิริโย. (2561). *หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีสงกรานต์ ของชุมชนเขาทอง ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยา ประวะโซ. (2561). *การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1*. ปริญญพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา. พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด
ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

Leadership of the Sangha in Management of Wat Sanam Chai Khet
District, Chachoengsao Province

พระครูวินัยธรมานะ หิริธมโม (วังอาจ)¹

Phrakhruwinaithon Mana Hirithammo (Wangat)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.950 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในพื้นที่อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 213 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.519) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองคณะสงฆ์อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) การประชุมมีน้อย เจ้าอาวาสไม่ค่อยพบปะกับพระ

Received: 2021-06-10 Revised: 2022-06-01 Accepted: 2022-06-01

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author E-mail:
6301204214@mcu.ac.th

ลูกวัด 2) เจ้าอาวาสไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของลูกวัด 3) พระลูกวัดไม่มีสิทธิ์ตรวจสอบกิจการงานต่างๆ ของวัด

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำ; พระสังฆาธิการ; บริหารจัดการวัด;

Abstract

The purpose of this research is 1. To study the level of opinion of monks on the leadership of the sangha in the management of the temple. 2. To compare the opinions of monks on the leadership of the sangha in the management of the temple. 3. To study the problem. Obstacles and suggestions regarding the leadership of the Sangha in the management of the temple. In Sanam Chai Khet District, Chachoengsao Province. The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence value of 0.950 and a sample of monks who are in Sanam Chai Khet district. Chachoengsao Province 213 photos analyzed with social science ready-made programs The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. One-way variability analysis and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or people using detailed content analysis techniques. Findings were as follows: 1. The monks have an opinion on the leadership of the abbot in the management of the temple. In Sanam Chai Khet district, Chachoengsao province, the picture is very high ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.519) 2. The results of the research hypothesis showed that monks of different ages and studies were not educated. Opinions on the leadership of the sangha in the management of the temple The overall picture is different, so it is based on different research assumptions. Statistically significant at 0.05, it accepts the set research assumptions. 3. Problems Obstacles to Good Management in Uthai Sangha Administration, Ayutthaya Province 1) Meetings are few. The abbot rarely meets with Phra Luk Wat. 2) The abbot does not listen to the opinions of the parish. 3) Phra Luk Wat does not have the right to examine various activities of the temple.

Keywords: Leadership; Buddhist Monks; Manage the temple;

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการบริหารจัดการวัดในอำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้มีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของพระภิกษุสามเณรในวัดเป็นสำคัญเจ้าอาวาสซึ่งปกครองคณะสงฆ์ระดับต้นมีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่างๆ จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ

กำหนดนโยบายและบริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจำเป็นจะต้องมีความสามัคคีและทำงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้นำกับผู้ตามเจ้าอาวาสนั้นมีภารกิจการบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามภารกิจของคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือด้านการปกครองด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

พระสังฆาธิการจึงมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไปดังคำกล่าวที่ว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะรุ่งเรืองสืบไปก็ด้วยการอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญเนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนโดยเฉพาะพระสังฆาธิการเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสของประชาชนโดยทั่วไปและมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงสืบไป”

ผู้วิจัยเห็นว่าพระสังฆาธิการในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำให้มากขึ้นเพื่อให้ทราบและตระหนักถึงภารกิจในการบริหารจัดการวัดในการปกครองแสดงบทบาทในภาวะผู้นำงานทั้ง 6 ด้านเข้าใจปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาลำดับผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ในการบริหารจัดการวัดอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการวัดในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการวัดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในพื้นที่อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 213 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.849 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิง

พรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อธิบายระดับภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีสามกลุ่มขึ้นไป หากพบว่ามีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการ LSD (Least Significant Different : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป/คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตของผู้วิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.519 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ เครื่องมือในการบริหารจัดการวัด และ ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการวัดตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองคณะสงฆ์อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) การประชุมมีน้อย เจ้าอาวาสไม่ค่อยพบปะกับพระลูกวัด 2) เจ้าอาวาสไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของลูกวัด 3) พระลูกวัดไม่มีสิทธิ์ตรวจสอบกิจการงานต่างๆ ของวัด

ข้อเสนอแนะ 1) การประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายแผนการดำเนินงานของวัดกับพระภายในวัดเพื่อปรับปรุงพัฒนา เป็นประจำทุกเดือน 2) เจ้าอาวาสควรมีการมอบหมายงานให้กับพระภายในวัดอย่างชัดเจน 3) เจ้าอาวาสให้พระในวัด ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนางานด้านการปกครอง เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอ สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด

ในภาพรวม จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านบำรุงรักษาวัด จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด ด้านบำรุงรักษาวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ภายในวัดมีความสะอาด มีการจัดระเบียบข้าวของเครื่องใช้ภายในวัด มีการทำบัญชีทรัพย์สินของวัด โดยแยกเป็นหมวดหมู่ และ มีการซ่อมบำรุงเสนาสนะ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์วีระศักดิ์ จันทวิโส (รตจันทรวงษ์) และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธไทยแลนด์ 4.0” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักพุทธธรรมในการบริหารจำเป็นต้องอาศัยหลักพุทธธรรมกลยาณมิตรในการบริหารเพื่อผู้บริหารจะเป็นผู้ที่นั่งในใจของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสง่างามโดยประยุกต์ใช้กับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านปกครองและสอดส่อง จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด ด้านปกครองและสอดส่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ในวัดมีการทำทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรและศิษย์วัด มีการมอบหมายหน้าที่ ภายในวัดมีความชัดเจน กวดขันการทำวัตรเช้าเย็น การทวนพระปาติโมกข์(พระ)และการต่อศีล (สามเณร) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารในมุมมองของผู้ใต้บังคับบัญชา” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการจัดการและจัดการพฤติกรรมขององค์การ มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดี รู้ถึงเทคนิคในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกันในแต่ละสถานการณ์ บทบาทเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการให้ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารองค์การ

ด้านเป็นธุระในการศึกษา จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด ด้านเป็นธุระในการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมกิจกรรมและธรรมศึกษา ส่งเสริมการเรียนบาลี ส่งเสริมอุปถัมภ์การเรียนแก่พระภิกษุและสามเณรที่ประสงค์เรียนในระดับอุดมศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานพ พล กนตสีโล (สายสินธุ์) (2557) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ”

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำที่เป็นไปได้คือรูปแบบของการเป็นผู้นำเชิงประสาน หลักธรรมที่มีคุณลักษณะโดดเด่นสำหรับผู้ที่มีภาวะผู้นำ คือ หลักสัปปริสธรรม 7 กรณีศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ คือ ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (นิมิตินิสสรมหาเถร) และภาวะผู้นำของพระราชธรรมโสภณ (เจ้าปี จนทมโม) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ดและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ควรประกอบด้วยแนวทาง 3 ประการตามหลักการครองตน ครองคน และครองงาน โดยที่ 1) ส่งเสริมการเป็นผู้นำที่มีหลักสัปปริสธรรม 7 ในการครองตน 2) สนับสนุนการเป็นผู้นำเชิงประสานในการครองคน และ 3) มุ่งเน้นการเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานทางการสงฆ์ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การปกครองการศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ในการครองงาน

ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีความพร้อมใช้งานของศาลาการเปรียญ ศาลาธรรมสังเวช เมรุ และมีป้ายบอกตำแหน่งที่ตั้ง(แผนผัง)ถาวรวัตถุและส่วนต่างๆภายในวัดชัดเจนเข้าใจง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระใบฎีกาสุวดี มหาลาโภ (หงส์คำ) และคณะ** (2558) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทและภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในศตวรรษที่ 21” ผลการวิจัยพบว่าเงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญของการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไปคือการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยพระสังฆาธิการคือพระภิกษุผู้มีหน้าที่ในการส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้เจริญรุ่งเรืองสร้างศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน สร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้กับพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตามท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พระสังฆาธิการจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปแต่ยังคงดำรงไว้ซึ่งเป้าหมายเดิม บทบาทประยุกต์ของพระสังฆาธิการที่จำเป็น ได้แก่ บทบาทในเชิงสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา บทบาทผู้ทรงไว้ซึ่งคุณวิเศษ บทบาทนักบริหารศรัทธา บทบาทผู้นำแห่งจิตวิญญาณ บทบาทนักพัฒนาสังคม และบทบาทผู้นำสู่ความพ้นทุกข์ ซึ่งจะส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ยืนยงสืบไป

2. ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการบอกกล่าว (Telling) จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ในวัดมีป้ายประกาศ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ภายในวัด มีตารางกิจนิมนต์ และกิจการบุญต่างภายในวัด ได้รับคำ

ชี้แนะจากเจ้าอาวาสโดยตรง และได้รับคำชี้แนะจากพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกาศราวดี มหาลาโภ (หงส์คำ) และคณะ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในศตวรรษที่ 21” ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน

ด้านการนำเสนอความคิดเห็น (Selling) จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการนำเสนอความคิดเห็น (Selling) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ในวัดมีการประชุม(Meeting) โดยสามารถปรึกษาพระสังฆาธิการภายในวัดได้สม่ำเสมอ สามารถติดต่อพบปะพูดคุยกับเจ้าอาวาสเป็นการส่วนตัวได้โดยง่าย และเจ้าอาวาสอนุญาตให้สามารถนำเสนอหรือออกความคิดเห็นในการบริหารงานภายในวัดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุระพงษ์ สุรวโส (สีหมอก) (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง“ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา พระครูโพธิ์วิรุณ วัดโพธิ์การาม ตำบลโพธิ์สูง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน

ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ทางวัดจัดทำสมุดเซ็นชื่อเข้าร่วมประชุม (Meeting) ภายในวัด ทางวัดมีการให้สัญญาณในการทำกิจต่างๆภายในวัดที่ชัดเจน มีการอนุญาตให้พระภิกษุสามเณรนำเสนอความคิดเห็นในการดูแลภายในวัด และอนุญาตให้พระภิกษุสามารถนำเสนอแนวคิดในการบริหารกิจการงานวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานพพล กนตสีโล (สายสินธุ์) (2557) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ” ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการมอบหมายงาน (Delegation) จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเครื่องมือในการบริหารจัดการวัด ด้านการมอบหมายงาน (Delegation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ภายในวัดมีการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจน มีการทำป้ายประกาศหน้าที่ของพระภิกษุภายในวัดที่ชัดเจน มีการจัดเวรทำความสะอาดส่วนต่างๆภายในวัดที่ชัดเจน และมีการจัดเวรดูแลเสนาสนะภายในวัดที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเสริม พงศ์ พุทธิวิโส (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของพระที่มัทสสินีวงศ์ (วิรัช วิโรจโน) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

ด้านบำรุงรักษาวัด มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ ความสะอาดโดยรวมภายในวัด มีการจัดระเบียบข้าวของเครื่องใช้ภายในวัด มีการทำบุญชั้ทรัพย์สินของวัดโดยแยกเป็นหมวดหมู่ มีการซ่อมบำรุงเสนาสนะด้านรูปแบบการเผยแผ่

ด้านปกครองและสอดส่อง มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ มีการทำทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรและศิษย์วัด มีการมอบหมายหน้าที่ภายในวัดมีความชัดเจน กวดขันการทำวัตรเข้าเฝ้าการทวพระปาติโมกข์(พระ)และการต่อศีล(สามเณร)

ด้านเป็นธุระในการศึกษา มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือการจัดการเรียนการสอนนักธรรมและธรรมศึกษา บาลี และการส่งเสริมอุปถัมภ์การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ ความพร้อมใช้งานของศาลาการเปรียญ และศาลาธรรมสังเวช เมรุ มีป้ายบอกตำแหน่งที่ตั้ง(แผนผัง)ถาวรวัตถุและส่วนต่างๆภายในวัดชัดเจนเข้าใจง่าย

ด้านการบอกกล่าว มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ มีป้ายประกาศ ข้อมูลข่าวสารต่างๆภายในวัด มีตารางกิจนิมนต์ และกิจการบุญต่างๆภายในวัด ได้รับคำชี้แนะจากเจ้าอาวาสโดยตรง ได้รับคำชี้แนะจากพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสโดยตรง

ด้านการนำเสนอความคิดเห็น มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ มีการประชุมภายในวัด สามารถปรึกษาพระสังฆาธิการภายในวัดได้สม่ำเสมอ สามารถติดต่อพบปะพูดคุยกับเจ้าอาวาสเป็นการส่วนตัวได้โดยง่าย เจ้าอาวาสอนุญาตให้สามารถนำเสนอหรือออกความคิดเห็นในการบริหารงานภายในวัดได้

ด้านการมีส่วนร่วม มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ วัดจัดทำสมุดเซ็นชื่อเข้าร่วมประชุมภายในวัด มีการให้สัญญาณในการทำกิจต่างๆ ชัดเจน อนุญาตให้พระภิกษุสามเณรนำเสนอความคิดเห็นในการดูแลและการบริหารกิจการงานวัดทางวัดอนุญาตให้พระภิกษุสามเณรนำเสนอแนวคิดในการบริหารกิจการงานวัด

ด้านการมอบหมายงาน มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ การวางแผนการคัดเลือกและมอบหมายงานให้กับพระภายในวัดและอธิบายถึงรายละเอียดของแผนงาน มีการปรับปรุงงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้งานมีความสมบูรณ์ และมอบอำนาจการตัดสินใจในงานต่าง ๆ ให้กับพระที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการวัด ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณะสงฆ์จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรมีการวางนโยบายการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาเป็นสังฆาธิการเพิ่มเติมจาก พรบ.คณะสงฆ์พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535 เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2 วางกลยุทธ์การบริหารคณะสงฆ์จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยะสั้น เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

1.3 กำหนดแผนการพัฒนาศาสนาเพื่อให้พระสงฆ์จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 พระสงฆ์ควรเปิดโอกาสให้มีการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ในที่ประชุมทั้งแบบเปิดและแบบปิดเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์

2.2 ดำเนินการตามแผนกลยุทธ์การบริหารคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยกำหนดระยะเวลาที่ครอบคลุมกับสภาพปัญหา

2.3 จัดให้มีการอบรมสัมมนา เพิ่มความรู้ความสามารถ ทักษะในงานด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ทันกับการปกครองปัจจุบัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษากลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพระสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์

3.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ นำผลที่ได้ไปพัฒนาศาสนาต่อไป

3.3 ควรศึกษาแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์

เอกสารอ้างอิง (References)

พระครูสังฆรักษ์วีระศักดิ์ จันทวิโส (รถจันทร์วงศ์). (2560). ภาวะผู้นำเชิงพุทธไทยแลนด์ 4.0.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์. 4(1), 63.

พระใบฎีกาศราวุฒิ มหาลาภ (หงส์คำ) และคณะ. (2558). บทบาทและภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการในศตวรรษที่ 21. *Journal of nakhonratchasima college*. 9(1), 78-83.

พระมหานพพล กนต์ลีโล (สายสินธุ์). (2559). การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 2(1), 49-58.

พระมหาสุระพงษ์ สุรวโธ (สีหมอก). (2555). ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ ในการบริหารการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาพระครูโพธิ์วิรุณ วัดโพธิ์ธาราม ตำบลโพธิ์สูง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระเสริมพงศ์ พุทธิวิโส. (2559). ภาวะผู้นำของพระที่มัสยิดมูฮัมหมัด (วิรัช วิโรจน์) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*. 4(1), 255-265.

พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในมุมมองของผู้ใต้บังคับบัญชา. *วารสารปริทรรศน์ มจร*. 4(2), 15.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. นครปฐม : กอง
พุทธศาสนสถาน.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี
ของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร
Marketing Mix Affecting Purchasing Decision on LED Bulbs of Electrical
Contractors' Groups at Bangkok Metropolis

ปุนิกา วิกรัยโกคิน¹ วิชากร เฮงษฏีกุล²

Punika Wikraipokin, Vichakorn Hengsaddeekul

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล (2) เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ให้ข้อมูลที่มีตำแหน่งงาน หัวหน้าช่างไฟฟ้าและผู้ปฏิบัติงานช่างไฟฟ้าภายในอาคาร และผู้จัดซื้อหรือจัดหาสินค้า จำนวน 107 คน ภายใต้แนวคิดของ Krejcie & Morgan, (1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดไฟแอลอีดีที่แตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร และองค์ประกอบทางกายภาพที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดไฟแอลอีดี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี ด้านช่องทางการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจ; ผู้รับเหมาไฟฟ้า

Received: 2021-07-04 Revised: 2021-07-26 Accepted: 2021-07-26

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate Student in Master of Business Administration, Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: mappingloving@hotmail.com

² คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate School, Southeast Asia University

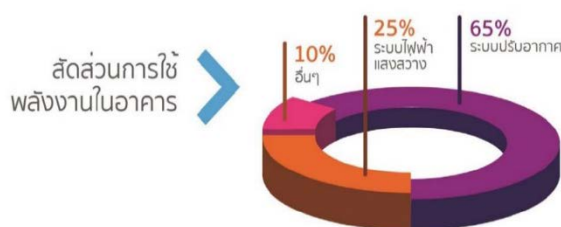
Abstract

The Objectives of this quantitative research were (1) to compare purchase intention on LED bulbs among staffs, classified by personal and (2) to received marketing factor affecting purchase intention on LED bulbs of electrical contractors' groups at Bangkok metropolis. This is considered as a quantitative research in which the questionnaires are used to collect data. The sample size includes 107 individuals who are building electrical supervisors, building electricians, and purchasers according to the concept Krejcie & Morgan, (1970). Research tool is a questionnaire. Statistics used in this research include mean, percentage, Standard Deviation, t-test, F-test, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) via Fisher's Least Significant Difference (LSD). The results confirmed that the differences in marketing mix produce a difference in buying decision on LED bulbs of groups of electrical contractors in Bangkok metropolis. If we consider each item separately, the marketing mix in terms of product, price, place, promotion, people, and physical evidence have no relationship with purchasing decision on LED bulbs of groups of electrical contractors in Bangkok metropolis. However, the marketing mix in term of process produces a difference in purchasing decision on LED bulbs of groups of electrical contractors in Bangkok metropolis at the statistically significant level of 0.05.

Keywords: Marketing Mix; Purchase Intention; Electrical Contractor

บทนำ (Introduction)

ความต้องการแสงสว่างนับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การใช้พลังงานเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งการเลือกอุปกรณ์การให้แสงสว่างซึ่งก็คือ หลอดไฟ เพราะหลอดไฟนั้นมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้เกิดแสงสว่างในการดำเนินชีวิตของผู้คนในทุก ๆ ที่และมีความจำเป็นทั้งในภาคธุรกิจและภาคครัวเรือน โดยแสงไฟที่ได้มาจากหลอดไฟฟ้าที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นก็มีความสำคัญเป็นอย่างมากนอกจากจะเป็นการให้แสงสว่างต่อการดำรงชีพแล้ว ยังช่วยให้การตกแต่งสถานที่ เป็นสิ่งประดับตกแต่งเพิ่มความสวยงามภายในอาคาร สร้างบรรยากาศแวดล้อมโดยระบบไฟฟ้าแสงสว่างมีส่วนการใช้พลังงานในอาคารอยู่ถึง 25% (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, 2560) สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สัดส่วนการใช้พลังงานในอาคาร ภาพรวมปี พ.ศ. 2560

ที่มา: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานกระทรวงพลังงาน. (2560). รายงานประจำปี 2560 (Sustainable Energy). สืบค้น 9 มกราคม 2564, จาก <https://energy.go.th/2015/wp-content/uploads/2019/04/energy-annual-report-2560.pdf>.

หลอดไฟในปัจจุบันที่ใช้งานนั้นมีมากมายไม่ว่าจะเป็นหลอดไฟแบบไส้ หลอดไฟแบบนีออน หลอดไฟแบบแสงจันทร์ และหลอดไฟแบบแอลอีดี แต่หลอดไฟที่กำลังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องนั้น คือ หลอดไฟแอลอีดี เนื่องจากจากจุดเด่นที่สามารถประหยัดพลังงานได้มากกว่าหลอดไฟแบบ DFL และหลอดแก้วแล้ว ยังช่วยเป็นการประหยัดพลังงานค่าไฟจากการใช้งานอีกด้วย (เชิดศักดิ์ รุ่งเรืองสาร, 2562) จากความนิยมดังกล่าวส่งผลให้อุตสาหกรรมหลอดไฟส่องสว่างแบบแอลอีดี (LED Lighting) ของไทยในปัจจุบันเติบโตไปพร้อม ๆ กับตลาดโลกที่มีอัตราการเติบโตต่อปีเฉลี่ยสูงถึงราว 35% เมื่อเทียบกับตลาดหลอดไฟแอลอีดีในท้องตลาดเมืองไทยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 ในอีก 5 ปีข้างหน้า และจะมีการเพิ่มสัดส่วนขึ้นเป็นร้อยละ 80 ในอีก 10 ปี (ฐานเศรษฐกิจออนไลน์, 2559) ทำให้เกิดการแข่งขันในเรื่องของการผลิตหลอดไฟแบบแอลอีดีออกมาวางขายตามท้องตลาดทั่วไปในราคาที่เข้าถึงได้ มีการทำการตลาดในเรื่องของหลอดไฟแอลอีดีแบบจริงจังเพื่อพยายามหาช่องทางรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดให้มากที่สุด โดยนำเสนอส่วนประสมทางการตลาดเข้ามาใช้ในการช่วยส่งเสริมการขายไม่ว่าจะเป็นการผลิตหลอดไฟให้ออกมามีคุณภาพดีด้วยคุณภาพในการใช้งาน ความคงทน หรือแม้แต่รูปทรงที่เหมาะสมกับการใช้งานที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภายในอาคาร สำหรับการอ่านหนังสือ หรือใช้ในการตกแต่งงานพิธีการต่าง ๆ หรือด้านราคาที่หลายบริษัทพยายามหาวิธีผลิตหลอดไฟด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าบริษัทคู่แข่งในการดึงดูดลูกค้าให้มาซื้อสินค้าสูงขึ้น อีกทั้งการเปิดขายผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อเป็นการเข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้น (วลัยวรรณ แก้วเนย, 2562)

ด้วยเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลายบริษัทได้ทำการทำส่วนประสมทางการตลาดออกมาในรูปแบบการขายหลอดไฟที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความแตกต่างในรูปแบบการใช้งาน ใช้เพื่อสร้างบรรยากาศ ใช้เพื่อตกแต่งอาคารสถานที่ และราคาที่มีหลากหลายให้เลือก หรือแม้แต่การหาวิธีเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร” เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจอุปกรณ์ไฟฟ้าประเภทหลอดไฟ

แอลอีดี ทั้งในด้านการวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันที่รุนแรง และทำให้ธุรกิจสามารถสร้างกำไรได้ในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขต กรุงเทพมหานคร แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขต กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 107 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจากสมาชิกสมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย TEMCA (เฉพาะรับเหมาติดตั้งงานระบบไฟฟ้า) จำนวน 148 แห่ง (สมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย, 2564) ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย หัวหน้าช่างไฟฟ้าภายในอาคาร ผู้ปฏิบัติงานช่างไฟฟ้าภายในอาคาร และ ผู้จัดการหรือจัดหาสินค้า

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกสมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย (เฉพาะรับเหมาติดตั้งงานระบบไฟฟ้า) จำนวน 148 แห่ง (สมาคมช่างเหมาไฟฟ้าและเครื่องกลไทย, 2564) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย หัวหน้าช่างไฟฟ้าภายในอาคาร ผู้ปฏิบัติงานช่างไฟฟ้าภายในอาคาร และผู้จัดการหรือจัดหาสินค้า จำนวน 107 คน เป็นการสุ่มแบบง่าย (Random Sampling) ใช้การประมาณค่าสัดส่วนประชากรของ Krejcie & Morgan (1970)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลักษณะคำถามแบบปิด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งในองค์กร และลักษณะของกิจการ โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกคำตอบได้เพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้เครื่องมือลักษณะเป็นการใช้มาตราวัดแบบ 5 ระดับ ของ Likert Scale, (1932) สามารถอธิบายได้ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน

ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ผลคะแนนที่ได้จากการสำรวจนั้น จะนำมาทำการวิเคราะห์และแปลผลความหมายค่าเฉลี่ยตามระดับความสำคัญ โดยการให้คะแนนแต่ละระดับ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เบสท์ (Best, 1977: 14)

$$\begin{aligned} \text{ความห่างของอัตรภาพชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การวัดผลค่าคะแนนเฉลี่ย

ผลเฉลี่ย	4.21-5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ผลเฉลี่ย	3.41-4.20	ระดับความพึงพอใจมาก
ผลเฉลี่ย	2.61-3.40	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ผลเฉลี่ย	1.81-2.60	ระดับความพึงพอใจน้อย
ผลเฉลี่ย	1.00-1.80	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย บุคคล กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ ที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร และนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำผลที่ได้จากการศึกษาตามข้อ 1. มาสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ และพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับแนวคิด วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เป็นครั้งสุดท้าย เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแบบสอบถาม สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งได้แก่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมา

ไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครด้วยสถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way Analysis Variance (ANOVA) โดยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร” มีผลการวิจัยพบว่า

ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 105 คน ร้อยละ 98.10 อายุ 36-45 ปี จำนวน 39 คน ร้อยละ 36.40 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 52 คน ร้อยละ 48.60 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท จำนวน 37 คน ร้อยละ 34.60 ส่วนใหญ่มีอาชีพ หัวหน้าช่างไฟฟ้าภายในอาคาร จำนวน 49 คน ร้อยละ 45.80 มีลักษณะของกิจการรูปแบบกิจการเจ้าของคนเดียว จำนวน 63 คน ร้อยละ 58.90 โดยเลือกซื้อหลอดไฟ Philip จำนวน 46 คน ร้อยละ 43 มีเหตุผลในการซื้อมาจาก คุณภาพสินค้า มอก. จำนวน 70 คน ร้อยละ 21.90 เลือกซื้อจากร้านค้าจำหน่ายอุปกรณ์ทั่วไป จำนวน 48 คน ร้อยละ 44.90 เลือกซื้อเฉพาะรุ่นหลักที่ใช้เป็นประจำ จำนวน 50 คน ร้อยละ 46.70 และซื้อจากแหล่งขายเพียงแหล่งเดียว จำนวน 76 ร้อยละ 71.00

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.185) สามารถพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากน้อยไปน้อย พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.18$, S.D.= 0.221) รองลงมา คือ ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.15$, S.D.= 0.287) รองลงมา คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.10$, S.D.= 0.235) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.02$, S.D.= 0.146) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.98$, S.D.= 0.245) รองลงมา คือ ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.84$, S.D.= 0.203) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.70$, S.D.= 0.263) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน ด้านเพศ รายได้ อาชีพ และลักษณะของกิจการ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดไฟแอลอีดี จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และ

ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดไฟแอลอีดี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยมีประเด็นจากข้อสรุป ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านด้านเพศ รายได้ อาชีพ และลักษณะของกิจการ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่พบผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของวัย อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทำให้ผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุวัย และผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อที่ต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีต่างกัน สอดคล้องกับ วลัยวรรณ แก้วเนย (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดแอลอีดี กรณีศึกษาของผู้บริโภคในจังหวัดตาก พบว่า ผู้บริโภคที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ด้านเพศ อาชีพ และรายได้ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดแอลอีดีแตกต่างกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของเชิดศักดิ์ รุ่งเรืองสาร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดแอลอีดีของลูกค้าที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดไฟแอลอีดี จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่าเนื่องจากหลอดไฟแอลอีดี เป็นสินค้าที่มีราคาและคุณภาพใกล้เคียงกัน ทำให้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดไฟ และหลอดไฟยังเป็นสินค้าเปรียบเทียบซื้อในตลาดการแข่งขันแบบสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของเชิดศักดิ์ รุ่งเรืองสาร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดแอลอีดีของลูกค้าที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านราคา ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดแอลอีดีของลูกค้าที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ แต่ขัดแย้งกับอัญรินทร์ พิธิวิชญ์ชาญเมธา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี ในห้างโกลบอลเฮ้าส์ สาขาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยสามารถเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อหลอดไฟแอลอีดีของกลุ่มผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์ มากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีมาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าอยู่เสมอ มีการจัดหาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายให้ผู้บริโภคได้เปรียบเทียบก่อนการตัดสินใจซื้อทุกครั้ง มีการรับประกันสินค้าให้ผู้บริโภคได้เกิดความมั่นใจในคุณภาพ ส่วนในด้านราคาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญเพราะราคาของหลอดไฟแอลอีดี มีราคาค่อนข้างสูงกว่าหลอดไฟประเภทเดิม ผู้ประกอบการควรเลือกสินค้าที่มีคุณภาพเหมาะสมกับราคา อาจมีการสำรวจราคาจากผู้บริโภคพึงพอใจในเพิ่มเติมเพื่อการวางแผนการตลาดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจทำการเพิ่มพื้นที่ในการศึกษาให้ครอบคลุมในภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง และผลการศึกษาที่กว้างขึ้น

2.2 ผู้วิจัยควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและเลือกใช้หลอดแอลอีดีของผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงทัศนคติของผู้รับเหมาไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการยอมรับและเลือกใช้หลอดแอลอีดี และนำผลลัพธ์ที่ได้ไปวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลอดแอลอีดีต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานกระทรวงพลังงาน. (2560). รายงานประจำปี 2560 (Sustainable Energy). สืบค้น 9 มกราคม 2564, จาก <https://energy.go.th/2015/wp-content/uploads/2019/04/energy-annual-report -2560.pdf>.
- เชิดศักดิ์ รุ่งเรืองสาร. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหลอดแอลอีดีของลูกค้าที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการตลาด). มหาวิทยาลัยสยาม.
- ฐานเศรษฐกิจออนไลน์. (2559). ตลาดหลอดไฟส่องสว่าง LED ปี'59 โตกว่าร้อยละ 33 จากปัจจัยหนุนด้านราคาที่ลดต่ำลง. สืบค้น 15 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.thansettakij.com/content/61326>.

- วลัยวรรณ แก้วเนย. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดแอลอีดีการศึกษาของผู้บริโภคในจังหวัดตาก. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัญรินทร์ พิริวิชญ์ชาญเมธา. (2562). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหลอดไฟ LED ในห้างโกลบอลเฮ้าส์ สาขาจังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice-hall Inc.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*, 140(2), 1-55.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่าน
เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

Marketing Mix Affecting Buying Behavior for Fashion Cloths via
Facebook of Undergraduate Students, Faculty of Arts,
Silpakorn University, Sanam Chandra Palace
Campus, Nakhon Pathom Province

รวินทร์ ศรีมงคลชัย¹ วิชากร เฮงษฎ์กุล²

Ravin Srimongkolchai, Vichakorn Hengsadekul

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับส่วนประสมทางการตลาดของพฤติกรรมการเลือกซื้อ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อ แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. เพื่อนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม การศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 344 คน ตามแนวคิดของ Krejcie & Morgan. (1970) สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi-Square และสถิติวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=.335) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.40$, S.D.=.446) รองลงมา คือ ลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}=4.37$, S.D.=.446) รองลงมา คือ ด้านราคา ($\bar{X}=4.29$, S.D.=.474) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=4.29$,

Received: 2021-07-04 Revised: 2021-07-24 Accepted: 2021-07-26

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate Student in Master of Business Administration, Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: mappingloving@hotmail.com

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University

S.D.=.521) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ =4.27, S.D.=.459) รองลงมา คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ =4.26, S.D.=.479) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ =4.18, S.D.=.570) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; พฤติกรรมการเลือกซื้อ; เสื้อผ้าแฟชั่น; เฟซบุ๊ก

Abstract

The objectives of this quantitative research are 1. to explore factor levels of marketing mix affecting behaviour decision 2. to compare behaviour decision, classified by personal factors, and 3. to present the relationship between marketing mix and behaviour decision for fashion cloths via Facebook of bachelor's degree students studying at Faculty of Arts, Silpakorn University, Sanam Chandra Palace Campus, Nakhon Pathom province. The sample size includes 344 undergraduate students according to the concept of Krejcie & Morgan, (1970). Statistics used in this research include mean, percentage, Standard Deviation, t-test, F-test, Chi-Square, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) via Fisher's Least Significant Difference (LSD). The results revealed that overall of marketing mix was at the highest level ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=.335), following by promotion was at the highest level ($\bar{X}$ =4.40, S.D.=.446), Physical Evidence ($\bar{X}$ =4.37, S.D.=.446), price ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=.474), people ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=.521), process ($\bar{X}$ =4.27, S.D.=.459), place ($\bar{X}$ =4.26, S.D.=.479), and product ($\bar{X}$ =4.18, S.D.=.570) respectively.

Keywords: Marketing Mix; Purchase Behavior; Fashion Cloths; Facebook

บทนำ (Introduction)

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ผู้คนเมืองมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับผลกระทบในชีวิตปัจจุบันของผู้คนเมืองต่อการแพร่ระบาดสำหรับสถานการณ์โควิด-19 ในปัจจุบัน โดยผู้คนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตต่อการเลือกซื้อสิ่งของในโลกออนไลน์ มากขึ้นและแทบจะเต็ม 100 เปอร์เซ็นต์สำหรับการสั่งของอุปโภคและบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับตลาดอีคอมเมิร์ซไทยในปี พ.ศ. 2563 ที่เติบโตอย่างก้าวกระโดดในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่กำลังระบาดอยู่ เพราะบุคคลมีการทำงาน และการกักตัวอยู่ที่บ้านเพื่อหลีกเลี่ยงจากโรคระบาด โดยพบว่าภายในปี พ.ศ. 2563 ธุรกิจการซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์มีมูลค่าอยู่ที่ 220,000 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 4-5% ของการค้าปลีกทั้งหมดภายในประเทศ (Marketeer, 2020)

พฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าของคนไทยในสมัยใหม่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น จากเมื่อก่อนที่การใส่เสื้อผ้าเป็นแค่เครื่องนุ่งห่มมาเป็นการคิดค้นรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ทันสมัยนิยมมาก

ยิ่งขึ้น ในปัจจุบันการสวมใส่เสื้อผ้านั้นยังเป็นการบ่งบอกถึงภาพลักษณ์ของผู้ใส่ สถานภาพทางสังคม และช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ แสดงถึงรสนิยม ยิ่งไปกว่านั้นตลาดเสื้อผ้าในประเทศไทยยังมีแบรนด์ต่าง ๆ จากต่างประเทศเข้ามาตีตลาดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้กระแสการเลือกซื้อเสื้อผ้านั้นมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง (สุธรรม พงศ์สำราญ และคณะ, 2562) นอกจากการขายผ่านช่องทางปกติแล้วยังมีการขายผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้นเพื่อเปิดช่องทางให้กับผู้บริโภค รายใหม่ ๆ ได้เห็นสินค้าอย่างรวดเร็ว ลดระยะเวลาในการเดินทางไปเลือกด้วยตัวเอง และยังช่วยเป็นการเสริมยอดขายให้มากขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง

ปัญหาพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันเปลี่ยนไป ทุกคนต้องการความสะดวกสบายและความรวดเร็ว (สุดที่รัก นุชนาถ, 2562) ดังนั้นการเลือกซื้อเสื้อผ้าจากการเดินเข้าไปทดลองตามร้านค้าจึงกลายเป็นช่องทางออนไลน์แทน จากการศึกษาที่ผ่านมาพฤติกรรมของคนเมืองมีสัดส่วนซื้อสินค้าจากช่องทาง E-Marketplace มากยิ่งขึ้น โดยพบว่าช่องทางการซื้อขายของบุคคลในช่วงปี พ.ศ. 2561 มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าผ่าน Social Media 40% ถัดมา คือ E-Marketplace 35% และ Brand.com 25% ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2562 มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงช่องทางการจำหน่ายสินค้าผ่าน E-Marketplace 47% ถัดมา คือ Social Media 38% และ Brand.com 15% เนื่องจาก E-Marketplace มีการปรับตัวเป็น Social Media มากยิ่งขึ้น เช่น การเปิดช่องทางระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายได้พูดคุยกันก่อนการตัดสินใจซื้อผ่านระบบการสนทนาผ่านฟีดแบ็ก รวมถึงการเพิ่ม Live Commerce เข้ามาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจให้กับผู้เข้ามาใช้บริการ และตอบสนองกับไลฟ์สไตล์ของคนเมือง โดยหนึ่งใน Social ที่ได้รับความนิยมในการเลือกซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์นั้นก็คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ที่ครองส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ 42% (Marketeer, 2020) โดยเมื่อศึกษาถึงลงไปพบว่า สินค้าที่เป็นหนึ่งในความต้องการอันสูงสุดนั้น คือ เสื้อผ้า แต่ในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2562-2563 นั้น ยอดขายเสื้อผาลดลงจากปี พ.ศ. 2561 อยู่ที่ 28% เมื่อเทียบกับยอดขายสินค้าประเภทอื่นในเฟซบุ๊ก ส่งผลให้ในการขายเสื้อผ้า ผู้ขายหลายรายได้มีการนำกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาผนวกรวมกับกระแสนิยมของระบบออนไลน์ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายลูกค้าและเครือข่ายการขาย ส่งผลให้เกิดการเสนอขายเสื้อผ้าผ่านหน้าเว็บบล็อก เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายสะดวกโดยผู้ขายสามารถใช้บริการเครือข่ายระบบออนไลน์ในการสร้างความน่าเชื่อถือให้ตนเองได้อย่างง่าย (สุธรรม พงศ์สำราญ และคณะ, 2562) ผ่านการทำการส่วนประสมทางการตลาด 7P รวมทั้งเปิดโอกาสให้กับผู้ซื้อและผู้ขายมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ที่ทำการลงขาย เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงสินค้าต่อไปในอนาคต โดยระบบดังกล่าวยังส่งผลให้ลูกค้าเกิดความประทับใจจนนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้า นั้นก็คือ เสื้อผ้า เพิ่มขึ้น และยังเป็นการเรียกยอดขายได้อีกช่องทางหนึ่งผ่านการบอกต่อปากต่อปาก (Word of Mouth)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าของคนนั้นจะถูกกระตุ้นโดยส่วนประสมทางการตลาด โดยการทำการตลาดที่ลงตัวจะช่วยส่งเสริมให้พฤติกรรมในการเลือกซื้อเสื้อผ้านั้นเป็นไปตามทิศทางเป้าหมายของร้านค้า หรือผู้ขาย ด้วยการผลิตเสื้อผ้าที่มีความแปลกใหม่ บ่งบอก

เอกลักษณ์เฉพาะตัว ด้วยการดึงดูดผ่านการโฆษณา หรือการทำการส่งเสริมการขายผ่านการลดราคา ดังนั้นทางผู้วิจัยได้มีความสนใจในการตัดสินใจทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการจำหน่ายเสื้อผ้าผ่านระบบออนไลน์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคในปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับส่วนประสมทางการตลาดของพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมจำนวน 3,266 คน (สำนักงานบริหารงานทะเบียน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม, 2559).

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐมจำนวน 3,266 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มประชากรตัวอย่างเท่ากับ 344 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายรับต่อเดือน คำถามเป็นแบบปลายปิดแบบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Best Answer) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แบ่งเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยด้านราคา (Price) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ปัจจัยด้านบุคลากร (People) ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Environment) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) โดยใช้เครื่องมือประเภทมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ต (Likert Scale, 1932) สามารถอธิบายได้ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ผลคะแนนที่ได้จากการสำรวจนั้น จะนำมาทำการวิเคราะห์และแปลผลความหมาย ค่าเฉลี่ยตามระดับความสำคัญ โดยการให้คะแนนแต่ละระดับ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เบสท์ (Best, 1977: 14)

$$\begin{aligned} \text{ความห่างของอัตราค่าขึ้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การวัดผลค่าคะแนนเฉลี่ย

ผลเฉลี่ย	4.21-5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ผลเฉลี่ย	3.41-4.20	ระดับความพึงพอใจมาก
ผลเฉลี่ย	2.61-3.40	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ผลเฉลี่ย	1.81-2.60	ระดับความพึงพอใจน้อย
ผลเฉลี่ย	1.00-1.80	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเขียนคำร้องเพื่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เพื่อไปขออนุญาตต่อสถานที่ในการขอจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถามจากนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้แจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 344 คน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติสำเร็จรูป (Statistic Package for Social Science) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สถิติ Chi-Square และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way Analysis of Variance (ANOVA) โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม” มีผลการวิจัยพบว่า

ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 269 คน (ร้อยละ 78.2) อายุ 19-22 ปี จำนวน 210 คน (ร้อยละ 61.0) ศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 169 คน (ร้อยละ 49.1) รายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-15,000 บาท จำนวน 187 คน (ร้อยละ 54.4) ตามลำดับ

ระดับวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาด ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=.335) สามารถพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากน้อยไปน้อย พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.40, S.D.=.446) รองลงมา คือ ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.37, S.D.=.446) รองลงมา คือ ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=.474) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=.521) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.27, S.D.=.459) รองลงมา คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.26, S.D.=.479) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.18, S.D.=.570) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน จะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกซื้อพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ประกอบไปด้วย เพศมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสั่งซื้อ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ อายุมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสั่งซื้อ

เหตุผลในการเลือกซื้อ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ และจำนวนเงินในการซื้อเสื้อผ้า ระดับชั้นปี การศึกษามีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสั่งซื้อ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ จำนวนเงินในการซื้อเสื้อผ้า รายรับต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการสั่งซื้อ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ จำนวนเงินในการซื้อเสื้อผ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ประกอบไปด้วย เพศไม่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการเลือกซื้อ จำนวนเงินในการซื้อเสื้อผ้า ระดับชั้นปีการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการเลือกซื้อ รายรับต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการเลือกซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นในเรื่องความถี่ในการสั่งซื้อ และจำนวนเงินในการซื้อเสื้อผ้า โดย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐาน ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวมที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นในเรื่องเหตุผลในการเลือกซื้อ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ ซึ่งมีค่า $p\text{-value} = .644$ และ $.085$ จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการสรุปและการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญณัช จตุศาสตร์ (2559) ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการซื้อชุดสูทออนไลน์ของผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่น ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเลือกชุดสูทประเภทสูทแฟชั่น/ลำลอง ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิวรรณ จินตธนวัฒน์ (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปทางอินเทอร์เน็ตของผู้หญิงทำงานในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปทางอินเทอร์เน็ตของผู้หญิงทำงานในจังหวัดนครปฐม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสร่า เรืองกฤษณ์ (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น จากเครือข่าย

อินเทอร์เน็ต จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นในเรื่องความถี่ในการสั่งซื้อ และจำนวนเงินในการซื้อเสื้อผ้า ซึ่งมีค่า $p\text{-value} = .023$ และ $.042$ ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นในเรื่องเหตุผลในการเลือกซื้อ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรัช วงศ์ศรีตระกูล (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้มีงานทำ ในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคล พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและความเชื่อมั่นในการซื้อสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ต กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตพบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ จินต์ธนาวัด (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปทางอินเทอร์เน็ตของผู้หญิงวัยทำงานในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้าน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปทางอินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ควรให้ความสำคัญต่อการจัดหาเสื้อผ้าที่มีหลากหลายยี่ห้อ และมีรูปแบบทันสมัยสีสันทัน และรูปทรงของเสื้อผ้ามีความหลากหลายให้เลือกซื้ออยู่เสมอๆ และในยุคการระบาดของโรค COVID -19 ควรมีความสะอาดผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรคก่อนนำส่งถึงลูกค้าด้วย

2. ด้านราคา ผู้ประกอบการเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ควรให้ความสำคัญต่อการแจ้งรายละเอียดราคาอย่างถูกต้องและชัดเจน อาจแนะนำเสนอบริการเปรียบเทียบราคาในหน้าเว็บไซต์เพื่อสร้างความโปร่งใส มีการอำนวยความสะดวกให้ผู้ซื้อเข้าถึงข้อมูลราคาได้ง่าย มีการจัดราคาโปรโมชั่น ลดแลก แจกแถม เป็นต้น

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ควรให้ความสำคัญต่อการสามารถสั่งซื้อสินค้าได้ตลอดเวลาที่ต้องการ และควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเพื่อเข้าถึงผู้บริโภคทุกช่องทาง เช่น Shopee, Lazada

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ควรให้ความสำคัญต่อการจัดลดราคาเสื้อผ้าที่ตกรุ่นแล้ว เพื่อเป็นการคืนกำไรให้กับลูกค้า หรือมีส่วนลดให้กับลูกค้าที่สั่งซื้อในปริมาณมากๆ

5. ด้านบุคคล ผู้ประกอบการเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ควรให้พนักงานตอบรับสามารถให้ข้อมูลสินค้าได้อย่างถูกต้องและชัดเจน การนำเสนอข้อมูลตัวอย่างเสื้อผ้าที่ชัดเจน หลากหลายมุมมองให้ลูกค้าได้รับประโยชน์ในการซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น มีความเป็นกันเองกับลูกค้า และรับฟังข้อเสนอแนะหรือคำติชม จากลูกค้าอยู่เสมอ

6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ผู้ประกอบการเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตอยู่เสมอ เช่น อัปเดตสินค้าเป็นระยะๆ และต้องมีการพัฒนาระบบความปลอดภัยที่มีความน่าเชื่อถือ เกิดความไว้วางใจของลูกค้ามากขึ้น

7. ด้านกระบวนการให้บริการ ผู้ประกอบการเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ควรนำเสนอขั้นตอนการสั่งซื้อเสื้อผ้าที่สะดวกต่อผู้ซื้อ ในการสั่งซื้อง่ายต่อการเข้าถึงและใช้งาน เช่น เมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้า อาจจะมีบริการเก็บเงินปลายทาง รวมทั้งมีบริการจัดส่งสินค้าฟรีในช่วงเศรษฐกิจยุค COVID -19 นี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นควรมีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประกอบหรือทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในเนื้อหาเชิงลึก

2. ควรศึกษาความแตกต่างระหว่างการซื้อขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ตกับการซื้อสินค้าผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายอื่นๆ

3. ควรจะมีการพิจารณาถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าของผู้บริโภคผ่านทางอินเทอร์เน็ต เช่น การรับรู้ความสะดวก คุณภาพการบริการ และข้อมูลของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าเสื้อผ้าออนไลน์และนักการตลาดออนไลน์ใช้กลยุทธ์ทางการตลาดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กัญญณ์ จตุศาสตร์. (2559). ความต้องการในการซื้อชุดสูทออนไลน์ของผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ไพรัช วงศ์ศิริตระกูล. (2559). พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้มีงานทำในจังหวัดชลบุรี. วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(1), 94-105.
- รวีวรรณ จินตธนวัฒน์. (2559). พฤติกรรมและส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปทางอินเทอร์เน็ตของผู้หญิงวัยทำงานในจังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการทั่วไป). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุดที่รัก นุชนาถ. (2562). ความพึงพอใจและความภักดีในฐานะตัวแปรคันกลางที่เชื่อมโยงระหว่างส่วนประสมทางการตลาดสู่การตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชัน Grabfood ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่ง

ธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ.
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.

สุธรรม พงศ์สำราญ, พิมพ์ไฉ่ โชคชัย และทศพร มะหะหมัด. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าคนอ้วนผ่านระบบออนไลน์. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์*
เครือข่ายวิจัยประชาชื่น, 1(2), 29-37.

สำนักงานบริหารงานการทะเบียน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม. (2559). *ทะเบียนนักศึกษาภายในคณะอักษรศาสตร์*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.su.ac.th/th/faculty-arts.php>.

อนุสรณ์ เรืองกฤษณ์. (2559). พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จังหวัดเพชรบุรี. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนันทนาชาติแสดมฟอร์ด.

Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice-hall Inc.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

Marketeer. (2020). *ข้อปออนไลน์ 2563 เดิบบนสถานการณ์ไม่ปกติ*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2564, จาก <https://marketeeronline.co/archives/165701>.

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*, 140(2), 1-55.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง
Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Marketing Mix Affecting Buying Behavior via Online Food Delivery of
Undergraduate Students Majoring in Business Administration Program
Southeast Asia University

วิชุดา ศรีมันตะ¹ วิชากร เฮงษฎ์กุล²

Wichuda Srimanta, Vichakorn Hengsadekul

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้วัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery (2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ จำนวน 346 คน ตามแนวคิดของ Krejcie & Morgan, (1970) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติวิเคราะห์ Chi-Square และ สถิติวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way Analysis of Variance (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.731) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.731) รองลงมา คือ ด้านราคา ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.740) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.739) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.726) รองลงมา คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.710) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.730) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.760) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ; บริการส่งอาหาร

Received: 2021-07-04 Revised: 2021-07-23 Accepted: 2021-07-23

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate Student in Master of Business Administration, Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University

Abstract

The objectives of this quantitative research are (1) to study personal factors affecting buying behaviour via Online Food Delivery (2) to perceive marketing mix factors affecting buying behaviour on online food delivery of the bachelor's degree students majoring in Business Administration program at Southeast Asia University. The sample group used in this research consists of 346 persons at Southeast Asia University according to the concept of Krejcie & Morgan (1970). Research tool is a questionnaire. Statistics used in this research include frequency, percentage, mean, Standard Deviation, Chi-Square, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) The Results revealed that overall of marketing was at good level ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.731), following by elements was at highest level is place ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.731), price ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.740), product ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.739), process ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.726), Physical Evidence ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.710), people ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.730), and promotion ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.760) respectively.

Keywords: Marketing Mix; Buying Behavior; Food Delivery Service

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันภาคบริการและอุตสาหกรรมในประเทศไทยต้องมีการปรับตัว เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี หรือที่เรียกว่า Digital Disruption เห็นได้จากการที่เทคโนโลยีที่เข้ามา มีบทบาทในธุรกิจร้านอาหาร เช่น Food Delivery Application เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่ธุรกิจร้านอาหาร ทำให้ธุรกิจ Online Food Delivery ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562) โดยในปี พ.ศ. 2557–2561 ขยายตัวเฉลี่ยราว 10% ต่อปี สูงกว่าการขยายตัวของธุรกิจร้านอาหาร โดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3-4% ต่อปี ธุรกิจร้านอาหารปัจจุบันมีมูลค่าตลาดสูงถึง 4.2 แสนล้านบาท ในปี พ.ศ. 2562 มูลค่า Food Delivery เติบโตขึ้น 3.5 หมื่นล้านบาท การขยายตัวของธุรกิจ Food Delivery และ Food Delivery Application เพิ่มโอกาสสร้างรายได้ให้แก่ผู้ที่อยู่ในห่วงโซ่ธุรกิจร้านอาหาร อาทิ ร้านอาหารขนาดกลางและเล็ก คาดว่าจะมีส่วนแบ่งรายได้ราว 2.6 หมื่นล้านบาท ผู้ขับซักรถจักรยานยนต์มีส่วนแบ่งรายได้ราว 3.9 พันล้านบาท Food Delivery Application มีส่วนแบ่งรายได้ราว 3.4 พันล้านบาท จากมูลค่างรวมของธุรกิจ Food Delivery ที่คาดว่าจะอยู่ที่ 33,000–35,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2562 โตต่อเนื่องราว 14% จากปีก่อน คิดเป็นสัดส่วน 8% ของมูลค่าธุรกิจร้านอาหารของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562)

จากผลการสำรวจการใช้บริการ Online Food Delivery ของคนไทย ระหว่างวันที่ 5-15 มีนาคม พ.ศ. 2563 ที่สำรวจคนไทย 376 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สนับสนุนข้อมูลในการ

วางแผนและนโยบายด้านอีคอมเมิร์ซและธุรกรรมออนไลน์ต่อไป พบว่าในสถานการณ์ Covid-19 ในช่วงรัฐบาลยังประกาศให้ร้านอาหารขายอาหารเฉพาะนำกลับบ้านนั้น คนไทยสั่งอาหารออนไลน์ เพราะกลัว Covid-19 เฉลี่ยรวมกันมากถึง 33.96% Online Food Delivery เป็นหนึ่งในไม่กี่ธุรกิจที่ได้รับอานิสงส์จากการระบาดของไวรัส Covid-19 ทำให้การเติบโตเพิ่มสูงมาก ยืนยันได้จากการเปิดรับพาร์ทเนอร์คนขับอย่างต่อเนื่อง Application GET ระบุว่าได้เปิดระบบการรับสมัคร “คนขับเก็ท” เช่นเดียวกัน LINE MEN ที่เปิดรับสมัครพนักงานขับ LINE MEN เพิ่มขึ้นผ่านเว็บไซต์ ผู้ใช้งานกลุ่ม Gen Y มีการใช้บริการ Online Food Delivery มากที่สุดถึง 51.09% รองลงมาคือกลุ่ม Gen X ส่วนเหตุผลที่ใช้บริการ 80.37% ไม่อยากจะเดินทางไปกินที่ร้านเองมาก 57.63% ไม่อยากเสียเวลาไปนั่งตักคิว และ 47.04% (ปิสเนศทุเตย์, 2564) เพราะส่วนลดใน Application ทั้งยังพบว่าความกังวลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ของคนไทยด้วย โดยกลุ่มที่เลือกใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ เพราะกังวลต่อการแพร่ระบาดของ Covid-19 มากที่สุดคือ Gen Y 40.2% รองลงมาคือ Gen Z 30.0% Baby Boomer 28.6% และสุดท้ายคือ Gen X 26.9% ตามลำดับ ขณะที่ Platform หรือ Application ที่เป็นตัวกลางในช่วยเราสั่งอาหารมากที่สุดถึง 88.47% กลุ่มที่จ่ายหนักสุดคือ “Gen X” ใช้จ่ายที่ 501-1,000 บาท รองลงมาคือกลุ่ม Baby Boomer ส่วนใหญ่ใช้จ่าย 301-500 บาท ขณะที่กลุ่ม Gen Y และ Gen Z ใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่อยู่ที่ 101-300 บาท (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563)

จากข้อมูลข้างต้นที่ได้กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์” เนื่องจาก นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ จัดอยู่ในกลุ่มของ Gen Y และ Gen Z คือประชากรกลุ่มใหญ่ของโลกยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันมากที่สุด ประกอบกับไลฟ์สไตล์การใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป เทคโนโลยีสามารถทำให้การใช้ชีวิตประจำวันสะดวกสบายขึ้น เช่น การเข้าถึงร้านอาหาร ผู้บริโภคไม่ต้องเสียเวลาออกไปยังร้านอาหารด้วยตนเอง ซึ่งในแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยเรื่องผู้ซื้อผู้ขาย มีพฤติกรรมการแตกต่างกัน การทำความเข้าใจแต่ละกลุ่มจะทำให้สามารถลดช่องว่างในการสื่อสารได้มากขึ้น เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2. เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านทางช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณได้ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านทางช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรีภายในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ประจำปีการศึกษา 2/2562 จำนวน 3,522 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรีภายในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะอ้างอิงวิธีการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan (1970) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และมีค่าความคลาดเคลื่อน (Standard Deviation) ที่สามารถยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 คำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา รายรับต่อเดือน และที่พักอาศัยในปัจจุบัน โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านทางช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในงานเป็นประเภทมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale Method)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านทางช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยวิธีการสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านทางช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โดยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้จาก 2 แหล่ง ได้แก่

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามที่เก็บได้โดยตรงภายในมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้วจากหน่วยงานต่าง ๆ จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วารสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีผู้จัดทำเอาไว้ รวมถึงข้อมูลจากสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้น และพื้นฐานในการทำวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้วิเคราะห์ลักษณะตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ Chi-Square ใช้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และใช้สถิติวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way Analysis of Variance (ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป กรณีผลการทดสอบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ต้องทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อไป เพื่อดูว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์” ผลการวิจัยสามารถแสดงได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 มีช่วงอายุระหว่าง 19-21 ปี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 อยู่ในระดับชั้นปีการศึกษาที่ 3 จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 47.10 มีรายรับต่อเดือน 7,001-9,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 และที่พักอาศัยในปัจจุบัน พักอาศัยในบ้านเดี่ยว จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ รวมทุกด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.731$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}=4.41$, $S.D.=0.731$) รองลงมา คือ ด้านราคา ($\bar{X}=4.35$, $S.D.=0.740$) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.35$, $S.D.=0.739$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X}=4.35$, $S.D.=0.726$) รองลงมา

คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.710) รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.730) และด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.760) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 1) มีความถี่ในการสั่งซื้อ มากกว่า 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 86.70 2) มีเหตุผลที่เลือกซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery เพราะความสะดวกสบาย จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20 3) มีการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery เพราะคำแนะนำจาก ครอบครัว เพื่อน หรือกลุ่มอ้างอิง จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 91.90 และ 4) มีค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้งมากกว่า 100 บาท จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 92.80

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา รายได้ และที่พักอาศัยในปัจจุบัน มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ จากผลการวิเคราะห์พบว่าข้อที่แตกต่างกัน ได้แก่ ความถี่ในการสั่งซื้อ มากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และเหตุผลที่ท่านเลือกซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery เพราะความสะดวกสบาย โดยตัดสินใจเลือกซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery เพราะคำแนะนำจาก ครอบครัว เพื่อน หรือกลุ่มอ้างอิง และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้งมากกว่า 100 บาท และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านลักษณะทางกายภาพ ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ แตกต่างกันเช่นกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์” สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา รายรับต่อเดือน และ ที่พักอาศัยในปัจจุบันที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับ พิมพ์มณฑา บุญธนาพิริชต์ (2560) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Food delivery ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านอายุ และ รายได้ต่อเดือน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ Food delivery ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด รูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมการบริโภคที่ต่างกัน ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกัน จึงมีความคิด และวิธีการดำเนินชีวิตต่างกัน และรายได้ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแตกต่างกัน ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้บริการแตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online food delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านกระบวนการ และ ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ พิรานันท์ แกล่งกล้า (2560) การวิเคราะห์คุณลักษณะของบริการแอปพลิเคชันเพื่อการสั่งอาหารเดลิเวอรี่ พบว่าคุณลักษณะที่ดึงดูดใจผู้บริโภคให้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ในส่วนของช่องทางการจัดจำหน่าย แอปพลิเคชันสั่งอาหารมีความน่าเชื่อถือและทันสมัย ด้านราคา ค่าจัดส่งสินค้าสมเหตุสมผลตามระยะทาง และ ด้านกระบวนการ มีระบบการตรวจการจัดส่งแบบ Real time สามารถจัดส่งอาหารได้ตามเวลาที่แจ้งไว้ทุกครั้ง ในด้านผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ ชนศลักษณ์พันธุ์รักดี (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แสดงให้เห็นว่ารายการอาหารที่มีความหลากหลาย มีร้านอาหารให้เลือกหลากหลาย มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารในรูปแบบดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์” สามารถเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ แต่ผู้ให้บริการทั้ง Application และร้านอาหาร ต้องมีการรักษามาตรฐานของสินค้าและบริการ และควรพัฒนาปรับปรุงสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด

2. ด้านราคา นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านราคา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้กำลังการซื้อของผู้บริโภคลดลง หากผู้ให้บริการและร้านค้าร่วมมือกัน ปรับราคาสินค้าและราคาบริการให้ต่ำลง จะสามารถช่วยกระตุ้นการใช้บริการผ่านช่องทาง Food delivery เพิ่มขึ้น

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ให้บริการ Application ควรปรับปรุงและพัฒนาระบบให้เกิดการใช้งานที่สะดวกและปลอดภัยมากขึ้น

4. ด้านส่งเสริมการตลาด นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกข้อ ทั้งร้านค้าและผู้ให้บริการ Application ควรทำการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นการซื้อของผู้บริโภคให้เกิดการซื้ออย่างสม่ำเสมอ และสามารถจูงใจผู้บริโภครายใหม่ให้เข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้น

5. ด้านบุคลากร นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ให้บริการควรมีการจัดอบรมพนักงานเพื่อให้มีมาตรฐานการบริการที่เท่าเทียมกัน สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ มีทัศนคติที่ดี มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้รับบริการ ทำให้ผู้รับบริการเกิดความประทับใจในทุกครั้งที่เรียกใช้บริการ

6. ด้านกระบวนการ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้รับบริการมีความคาดหวัง เกี่ยวกับกระบวนการให้บริการ ทั้งการใช้งานที่เข้าถึงง่าย การตอบสนองที่ถูกต้องและรวดเร็ว เป็นต้น ดังนั้นผู้ให้บริการควรมีการวางแผนและปรับปรุงคุณภาพการกระบวนการให้บริการ ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการอยู่เสมอ

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด แต่เนื่องจากปัจจุบันลักษณะทางกายภาพนั้น มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในสินค้าและบริการ ผู้ให้บริการทั้ง Application และร้านค้า ควรมีการอัปเดตข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับแต่งรูปอาหารให้น่ารับประทาน และข้อมูลต่างๆมีความชัดเจนและถูกต้อง ดึงดูดใจผู้บริโภคให้เกิดการใช้บริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ในการตัดสินใจซื้ออาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery แต่ละ Application เพื่อศึกษาว่าเหตุผลใดผู้บริโภคถึงตัดสินใจเลือกใช้บริการซื้ออาหารช่องทาง Online Food Delivery ผ่าน Application นั้น

2. ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างให้กว้างขึ้นและมีความแตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ทราบว่าการกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น ๆ มีพฤติกรรมการซื้อ อาหารผ่านช่องทาง Online Food Delivery เช่นเดียวกับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์หรือไม่

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- ชเนศ ลักษณะพันธุ์ภักดี. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (พาณิชยศาสตร์และการบัญชี). มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- บิสเนสทูเดย์. (2564). LINE MAN เผยสถิติ ‘ที่สุดแห่งปี 2020’ ออเดอร์โต 5 เท่าสูงสุดเป็นประวัติการณ์. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.businesstoday.co.th/business/16/01/2021/59056/>.
- พิมพุมผกา บุญธนาพิรัชต์. (2560). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ Food Delivery ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (พาณิชยศาสตร์และการบัญชี). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พिरานันท์ แกล่งกล้า. (2562). การวิเคราะห์คุณลักษณะของบริการแอปพลิเคชันเพื่อการสั่งอาหารเดลิเวอรี่ในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2562). การแข่งขันของแอปพลิเคชันอาหาร ดันธุรกิจ Food Delivery เติบโตต่อเนื่อง คาดมีมูลค่าสูงถึง 33,000-35,000 ล้านบาท ในปี 2562. สืบค้น 10 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-ec-on/business/Pages/z2995.aspx>.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). ETDA เผย คน Gen-Y สั่งอาหารออนไลน์มากที่สุด และกว่า 40% สั่งเพราะโควิด-19. สืบค้น 16 ตุลาคม 2563, จาก [www.etda.or.th/th/https://www-etda-or-th/th/newsevents/pr-news/Online - Food-Delivery-Survey-2020.aspx](http://www.etda.or.th/th/https://www-etda-or-th/th/newsevents/pr-news/Online-Food-Delivery-Survey-2020.aspx).
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการใช้ส่วนผสมทางการตลาด
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย

The Use of Marketing Mix to Development and Promote Cultural
Tourism in Loei Province

เกริกกิต ชัยรัตน์¹ ชวลีย์ ณ ถาลง² เสรี วงษ์มณฑา³

Kirkkit Chairatana, Chawalee Na Thalang, Seri Wongmontha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเลย 2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อส่วนผสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเลย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาค้างนี้มีจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติใช้ในการศึกษา คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเลยร้อยละ 62.25 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.50 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 61.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 66.00 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 24.50 เป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 70.25 มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท 2. ทัศนคติที่มีต่อส่วนผสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวได้แก่ วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เช่น การตักบาตรข้าวเหนียว มีป้ายราคาสินค้าราคาอาหารและราคาสินค้าของฝากของที่ระลึกมีความชัดเจน นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พัก ร้านอาหาร กิจกรรม ผ่านสื่อออนไลน์ได้สะดวก ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางเว็บไซต์เข้าถึงได้ง่าย มีการนำเสนอจุดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยว ในการจัดมหกรรม แลนิทรรศการ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องด้วยการใช้สื่อหลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ ฯลฯ บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการให้ข้อมูลที่รวดเร็วถูกต้องและเพียงพอ บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามมีความหลากหลายทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับการฟื้นฟูและดูแลรักษาตลอดเวลา ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวได้มาตรฐาน มีมาตรการการรักษาความปลอดภัยและการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เช่น มีการจัดการจราจร การแบ่งพื้นที่ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ห้องน้ำ

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; ส่วนผสมทางการตลาด

Received: 2021-07-08 Revised: 2021-07-30 Accepted: 2021-08-01

^{1 2 3} หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา Doctor of Philosophy Program in Tourism and Hotel Management College of Management University of Phayao. Corresponding Author e-mail: kirkkitchairatana@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the demographic characteristics of Thai tourists visiting Loei province, and (2) to study attitude toward the marketing mix of Thai tourists visiting Loei province. This study is a quantitative research. The sample group consisted of 400 Thai tourists. A questionnaire was used as a tool to collect data. The data were analyzed by Frequency and Percentage. The reliability level was at 95 and .05 level of statistical significance. The results showed that (1) 62.25% of the respondents were females; 57.50% of them were under the age of 30; 61.50% of them finished bachelor degree or equivalent; 66.00% of them were single; 24.50% of them were students; and 70.25% of them earned 20,000 baht income or lower than this income; (2) the attitude toward marketing mixed factors of the tourists included product; there are unique traditions such as almsgiving with sticky rice, price; souvenirs and food are labelled with clear and reasonable price tag, place; tourists can reserve accommodation, restaurants, and activities on online platform conveniently, tourism information on website can be accessed easily, promotion; outstanding aspects of tourist attraction, festivities and exhibitions were presented, the tourist attractions were advertised and publicized through various kinds of media such as online channel, publication, and television, people; adequate personnel and staff are experienced and skillful to inform tourists quickly and accurately, physical evidence; the tourism atmosphere is beautiful, the culture is diverse and tourism resources are restored and developed constantly, and process; method of tourism management meets the standards such as traffic management, souvenir shop areas, restaurants, and toilets.

Keywords: Development; Cultural Tourism; Marketing Mix, Loei Province,

บทนำ (Introduction)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากแนวโน้มการท่องเที่ยวปี 2562 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ตามพันธกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด โดยมีนโยบายสำคัญ คือ 1) การให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ 2) การท่องเที่ยวต้อง "สะดวก สะอาด ปลอดภัย ได้เอกลักษณ์ และยั่งยืน" 3) การจัดตั้งคลินิกด้านการท่องเที่ยว และ 4) การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ซึ่งหลายอย่างกำลังเดินทางไปด้วยดีด้วยการเน้นการตลาดเฉพาะกลุ่มที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง โดยได้ใช้การท่องเที่ยวแบบ "วิถีไทย" เป็นตัวขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการลดความ

เหลื่อมล้ำทางสังคม กระจายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้สู่ชุมชนให้ทั่วถึง เน้นการสร้าง ความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยการส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัย อำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผ่านกองทุน ช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการเติบโตด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการอบรมอาสาสมัครเพื่อการท่องเที่ยว ส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเติบโตแบบ ก้าวกระโดด จนปัจจุบันประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 4 ของโลก

อย่างไรก็ตามแม้จะมีปัจจัยท้าทายทั้งในและต่างประเทศในภาพรวมการท่องเที่ยวของ ประเทศไทยยังเติบโตเป็นไปตามเป้าหมายและเป็นการเติบโตในเชิงคุณภาพ โดยดูได้จากอัตราการ เพิ่มขึ้นของรายได้ สูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวของประเทศไทยมี การพัฒนาและขยายตัวอย่างรวดเร็ว สามารถสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะปีที่ผ่านมามีปรากฏการณ์สนับสนุนจากกระแสครองประวัติศาสตร์ "บุพเพสันนิวาส", "นาสี" และ "งานอุ่นไอรัก คลายความหนาว" ทำให้เกิดการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีผลทำให้นักท่องเที่ยวขยายตัวจากปี 2554 จำนวน 50 ล้านคน เป็น 90 ล้านคน ในปี 2561 โดยนักท่องเที่ยวมีการขยายตัวไปในทุกจังหวัด (ที่มา: วีระศักดิ์ โควสุรัตน์ 2562)

ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นอย่าง ก้าวกระโดด มีหลายปัจจัยสนับสนุน ตั้งแต่ การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำที่สามารถขนส่ง นักท่องเที่ยวระยะใกล้ๆ แถบเอเชียเข้ามาได้จำนวนมาก เพราะความสะดวกและประหยัด จนปัจจุบัน Market Share ของ นักท่องเที่ยว เอเชียเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 71 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดที่เข้ามาเที่ยวไทย ค่าครองชีพของไทย อยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่องยาวนานรวมทั้งรัฐไม่มีมาตรการกวดขัน ควบคุมที่พัก นักท่องเที่ยวให้ เป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานที่ดีทำให้นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวไทยได้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ไม่แพง ผู้ประกอบการภาคเอกชนมุ่งแข่งขันกันที่เสนอราคาถูกเป็นหัวใจหลัก มากกว่าคุณภาพซึ่งย่อม หมายถึงการมุ่งเน้นให้ได้ลูกค้าจำนวนมากเป็นสำคัญกว่า Yield ต่อคนในการทำธุรกิจที่มา (ที่มา: วีระศักดิ์ โควสุรัตน์ 2562)

จะเห็นว่าหากพิจารณาทิศทางในอนาคตแล้ว การท่องเที่ยวจะเป็นฟันเฟืองที่สำคัญใน การผลักดันเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เดินไปข้างหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ สถานการณ์ทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศยังขาดความชัดเจน รายงานของสภาการ เดินทางและการท่องเที่ยวโลก (WTTC) ชี้ว่าในช่วง พ.ศ. 2538 – 2557 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เติบโตขึ้นมากถึงร้อยละ 187 ซึ่งถือเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้หากเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ภายในประเทศแล้วจะ ยังเห็นความสำคัญดังกล่าวมากขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันอุตสาหกรรมการเงินของประเทศเติบโตเพียง ร้อยละ 48 เท่านั้น โดยรายงานฉบับเดียวกันของ WTTC ชี้ว่าในช่วง 10 ปีข้างหน้าอุตสาหกรรมการ ท่องเที่ยวของประเทศไทยน่าจะมีการเติบโตอยู่ที่ประมาณร้อยละ 6.5 ต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่สูง

กว่าการคาดการณ์การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอย่างมาก (ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2560 – 2564)

ผู้วิจัย จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการใช้ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย จากวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอันมากมาย และหลากหลายของจังหวัดเลยที่มีภูมิอากาศหนาวที่สุดในภาคอีสานทำให้มีเย็นสบายตลอดปีที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อน ให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันเป็นมรดกของคนไทยในปัจจุบัน ด้วยการวางแผนทางการพัฒนาจังหวัดเลย ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเป้าหมาย โดยเน้นการใช้ส่วนประสมทางการตลาดเป็นแนวทางร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนเพื่อพัฒนาจังหวัดเลย ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวการเรียนรู้วัฒนธรรม และพักผ่อนของชาวไทยที่ดีที่สุดในอีสานตอนบนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติใช้ในการศึกษา คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อได้ค่าความเชื่อมั่นแล้ว หากค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.70 ลงมาต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขจนกว่าจะเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ หลังจากได้ทำการทดสอบเครื่องมือแล้วได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.953 ถือว่าข้อมูลมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเชียงคาน อำเภอด่านซ้าย และ อำเภอท่าลี่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงครอบคลุม เนื้อหาอย่างสมบูรณ์ นำมาใช้อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาจังหวัดเลยให้ เป็นเมืองท่องเที่ยวเพื่อสอดคล้องกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การประเมินผลแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จะใช้วิธีการแบ่งช่วงการแปรผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class interval) โดยระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับนั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของชั้น (ละเอียด ศีลาน้อย 2558, หน้า 171)

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ต้องการทราบถึงจำนวนตัวอย่างที่จำแนกตามคุณสมบัติเท่านั้น สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555)

2. ตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคล และทัศนคติที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการใช้ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	151	37.75
หญิง	249	62.25
รวม	400	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	230	57.50
30-39 ปี	84	21.00
40-49 ปี	52	13.00
ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	34	8.50
รวม	400	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	130	32.50

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	246	61.50
สูงกว่าปริญญาตรี	24	6.00
รวม	400	100.00
4. สถานภาพ		
โสด และหม้าย/หย่าร้าง	264	66.00
สมรส	136	34.00
รวม	400	100.00
5. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	98	24.50
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	92	23.00
พนักงานบริษัทเอกชน	46	11.50
อาชีพอิสระ	91	22.75
ธุรกิจส่วนตัว และอื่น ๆ	73	18.25
รวม	400	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 20,000 บาท	281	70.25
20,001-25,000 บาท	38	9.50
25,001-30,000 บาท	27	6.75
30,001-35,000 บาท	15	3.75
มากกว่า 35,000 บาท	39	9.75
รวม	400	100.00

จากตารางแสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยทั่วประเทศที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยวใน จังหวัดเลย มากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.25 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 37.75 ตามลำดับ มีอายุน้อยกว่า 30 ปี รองลงมามีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีอายุระหว่าง 40-49 ปี และมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.50 21.00 13.00 และ 8.50 ตามลำดับ

มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รองลงมาต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.50 32.50 และ 6.00 ตามลำดับ มีสถานภาพโสด และหม้าย/หย่าร้าง รองลงมามีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 66.00 และ 34.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา รองลงมาข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพอิสระ ธุรกิจส่วนตัว และอื่น ๆ และพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 24.50 23.00 22.75 18.25 และ 11.50 ตามลำดับ มากกว่าครึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท รองลงมามีรายได้มากกว่า 35,000 บาท มีรายได้ระหว่าง 20,001-

25,000 บาท มีรายได้ระหว่าง 25,001-30,000 บาท และมีรายได้ระหว่าง 30,001-35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.25 9.75 9.50 6.75 และ 3.75 ตามลำดับ

ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเลย

ทัศนคติที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของ นักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. ด้านผลิตภัณฑ์			
1.1 สถานที่ท่องเที่ยวมีความพร้อมในการ รองรับนักท่องเที่ยว	4.22	0.71	มากที่สุด
1.2 สินค้าของฝากของที่ระลึก และสินค้า เบ็ดเตล็ดมีเอกลักษณ์	4.20	0.73	มาก
1.3 อาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่นมี เอกลักษณ์	4.19	0.75	มาก
1.4 มีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เช่น การตักบาตรข้าวเหนียว	4.33	0.73	มากที่สุด
รวม	4.32	0.67	มากที่สุด
2. ด้านราคา			
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวมีความ คุ้มค่า	4.10	0.75	มาก
2.2 ราคาสินค้าของฝากของที่ระลึกมีความ เหมาะสม	4.07	0.76	มาก
2.3 มีป้ายกำกับราคาสินค้าราคาอาหาร และการบริการอย่างชัดเจน	4.08	0.79	มาก
2.4 ภาพรวมด้านราคาในการเดินทางไปใช้ บริการในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเลยถือ ว่ามีความคุ้มค่า	4.16	0.76	มาก
รวม	4.21	0.69	มากที่สุด
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
3.1 ผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการมีการพัฒนา พื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว ให้ทันสมัย อย่างสม่ำเสมอ	4.10	0.77	มาก
3.2 สินค้าในพื้นที่สามารถสั่งซื้อและจัด ส่งผ่านทางไปรษณีย์	4.01	0.82	มาก

3.3	มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางเว็บไซต์ทำให้เข้าถึงได้ง่าย	4.12	0.79	มาก
3.4	นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พักร้านอาหาร กิจกรรม ผ่านสื่อออนไลน์ได้สะดวก	4.20	0.75	มาก
รวม		4.19	0.71	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด				
4.1	มีการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	4.13	0.75	มาก
4.2	การนำเสนอจุดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว	4.17	0.72	มาก
4.3	สื่อในการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ ฯลฯ	4.11	0.76	มาก
4.4	นักท่องเที่ยว รับรู้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่นการจัดมหกรรมและจัดนิทรรศการจากประชาสัมพันธ์จังหวัดเลย	4.13	0.79	มาก
รวม		4.24	0.69	มากที่สุด
5. ด้านบุคคล				
5.1	เจ้าหน้าที่ที่มีความเพียงพอในการปฏิบัติงาน	3.94	0.78	มาก
5.2	แหล่งท่องเที่ยวมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการให้ข้อมูลอย่างรวดเร็วถูกต้อง	4.02	0.79	มาก
5.3	เจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการและเอาใจใส่นักท่องเที่ยว	4.07	0.79	มาก
5.4	เจ้าหน้าที่มีการให้บริการที่รวดเร็วและมีความปลอดภัย	4.03	0.78	มาก
รวม		4.10	0.75	มาก
6. ด้านกายภาพ				
6.1	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความหลากหลาย	4.34	0.72	มากที่สุด

6.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสมในการท่องเที่ยว	4.33	0.73	มากที่สุด
6.3 บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม	4.41	0.69	มากที่สุด
6.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับการฟื้นฟูและดูแลรักษาตลอดเวลา	4.32	0.76	มากที่สุด
รวม	4.45	0.65	มากที่สุด
7. ด้านกระบวนการ			
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวได้มาตรฐาน	4.14	0.71	มาก
7.2 การบริหารที่มีประสิทธิภาพ เช่น มีการจัดการจราจร การแบ่งพื้นที่ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ห้องน้ำ เป็นต้น	4.11	0.82	มาก
7.3 ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยว	4.21	0.78	มากที่สุด
7.4 แหล่งท่องเที่ยวมีมาตรการการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ	4.12	0.82	มาก
รวม	4.24	0.69	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการใช้ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเลย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 (S.D.=0.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 (S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เช่น การตักบาตรข้าวเหนียว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 (S.D.=0.73) สถานที่ท่องเที่ยวมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 (S.D.=0.71) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ สินค้าของฝากของที่ระลึก และสินค้าเบ็ดเตล็ดมีเอกลักษณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (S.D.=0.73) และอาหารและเครื่องดื่มท้องถิ่นมี

เอกลักษณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 (S.D.=0.75) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ กมล สงบุญนาคและชัยยุทธ ชีโนกุล (2560) สินค้าและบริการการท่องเที่ยว ที่ผู้ประกอบการเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้และไม่สามารถทดลองใช้ก่อนได้ เช่น รายการนำเที่ยว

ด้านราคา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 (S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาพรวมด้านราคาในการเดินทางไปใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเลยถือว่ามีความคุ้มค่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 (S.D.=0.76) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวมีความคุ้มค่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (S.D.=0.75) มีป้ายกำกับราคาสินค้าราคาอาหารและการบริการอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 (S.D.=0.79) และราคาสินค้าของฝากของที่ระลึกมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 (S.D.=0.76) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ กมล สงบุญนาคและชัยยุทธ ชีโนกุล (2560) ราคาของสินค้าและบริการการท่องเที่ยว เกิดจากการคิดและกำหนด ราคา โดยราคาต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเดินทาง และสามารถตอบสนองความต้องการให้กับ นักท่องเที่ยวได้หลากหลายกลุ่ม อีกทั้งราคาต้องสามารถแข่งขันกันกับคู่แข่งในตลาดได้ด้วย

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 (S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พัก ร้านอาหาร กิจกรรม ผ่านสื่อออนไลน์ได้สะดวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (S.D.=0.75) มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางเว็บไซต์ทำให้เข้าถึงได้ง่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 (S.D.=0.79) ผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการมีการพัฒนาพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว ให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (S.D.=0.77) และสินค้าในพื้นที่สามารถสั่งซื้อและจัดส่งผ่านทางไปรษณีย์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (S.D.=0.82) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ อาทิตยาพร ประสานพานิช (2018) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในเรื่องของคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งต้องพิจารณาในด้านของทำเลที่ตั้งและช่องทางจัดจำหน่าย

ด้านการส่งเสริมการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 (S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การนำเสนอจุดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (S.D.=0.72) นักท่องเที่ยว รับรู้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่นการจัดมหกรรม และจัดนิทรรศการจากประชาสัมพันธ์จังหวัดเลย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 (S.D.=0.79) มีการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 (S.D.=0.75) และสื่อในการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ ฯลฯ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (S.D.=0.76) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับอาทิตยาพร ประสานพานิช (2018) การจัดการส่งเสริมการขายถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญในการจัดการตลาดของสินค้าทางด้านการท่องเที่ยว นอกจากกลยุทธ์ทางด้านราคาหรืออื่นๆ การจัดการส่งเสริมการขายของ

สินค้าทางการท่องเที่ยววันนั้นสามารถจัดทำได้หลายลักษณะดังต่อไปนี้ 1) การจัดส่งเสริมการขายแบบเน้นในตัวสินค้าเอง 2) การจัดส่งเสริมการขายแบบร่วมกับสินค้าอื่น

ด้านบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (S.D.=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการและเอาใจใส่ต่อนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 (S.D.=0.79) เจ้าหน้าที่ที่มีการให้บริการที่รวดเร็วและมีความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (S.D.=0.78) แหล่งท่องเที่ยวมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ในการให้ข้อมูลอย่างรวดเร็วถูกต้อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D.=0.79) และเจ้าหน้าที่ที่มีความเพียงพอในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (S.D.=0.78) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ เสรี วงษ์มณฑา (2542) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการขององค์กร โดยเจ้าหน้าที่ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ให้บริการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างค่านิยมให้กับองค์กรได้ ดังนั้น องค์กรจึงต้องอาศัยการคัดเลือกเป็นอย่างดี ต้องมีการฝึกอบรม ฝึกการจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ สร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่ง

ด้านกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 (S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 (S.D.=0.69) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความหลากหลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 (S.D.=0.72) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสมในการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 (S.D.=0.73) และทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับการฟื้นฟูและดูแลรักษาตลอดเวลา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 (S.D.=0.76) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ เสรี วงษ์มณฑา (2542) เป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพ และการนำเสนอให้กับลูกค้าให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม ทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

ด้านกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 (S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 (S.D.=0.78) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวได้มาตรฐาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 (S.D.=0.71) แหล่งท่องเที่ยวมีมาตรการการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 (S.D.=0.82) และการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เช่น มีการจัดการจราจร การแบ่งพื้นที่ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ห้องน้ำ เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (S.D.=0.82) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ เสรี วงษ์มณฑา (2542) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติในด้านการบริการที่นำเสนอแก่ผู้ให้บริการเพื่อมอบการให้บริการที่ถูกต้องรวดเร็วและเกิดความประทับใจ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปผลดังนี้

พบว่าในแหล่งท่องเที่ยวยังสามารถปรับปรุงด้านอาหารและเครื่องดื่มของชุมชนในท้องถิ่นให้มีเอกลักษณ์ให้โดดเด่นมากขึ้นได้อีก ป้ายกำกับราคาของฝากที่ระลึกควรปรับปรุงให้ชัดเจน รวมถึงการสั่งซื้อสินค้าในพื้นที่สามารถจัดส่งผ่านทางไปรษณีย์ จำเป็นต้องพัฒนาให้มีความสะดวกมากกว่านี้ การจัดกิจกรรมและนิทรรศการต้องมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการจราจร และห้องน้ำสาธารณะต้องทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ รวมถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องได้รับการฟื้นฟูและดูแลรักษาตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรสนับสนุนให้เพิ่มป้ายแนะนำประวัติและความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวในทางแยกใหญ่ๆ ในตัวจังหวัดให้เพิ่มมากขึ้นจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจที่จะท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรอัปเดตสถานที่ท่องเที่ยวในสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์โดยเฉพาะเว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งเพื่อให้เป็นปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อนำผลจากการศึกษาวิจัยไปจัดการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวภายในในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี เลย หนองบัวลำภู หนองคาย บึงกาฬ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์จุดหมายปลายทาง (Destination Branding) เพื่อต่อยอดภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเลยได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 20 กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- กมล สงบุญนาและชัยยุทธ ชีโนกุล. (2560). “การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย.” *สยามวิชาการ*, ปีที่ 18, 35-53 คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*. ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2560 – 2564. สืบค้น 24 กันยายน 2563, จาก <https://www.mots.go.th>.
- วีระศักดิ์ ไคว์สุรัตน์. (2562). *การกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผลงานด้านการท่องเที่ยวรอบปี 2561*. สืบค้น 24 กันยายน 2563, จาก <https://www.voicetv.co.th>.

ท่องเที่ยวไทยในปี. (2558-2560). TAT Review. สืบค้น 20 กันยายน 2563, จาก

<http://www.etatjournal.com>.

ละเอียต ศิลาน้อย. (2558). วิธีวิทยาการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ. กรุงเทพฯ:

บางกอกบรูว์พริ้นต์.

เสรี วงษ์มณฑา. (2542). “การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค”. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

อาทิตยาพร ประสานพานิช. (2018). “แนวทางการ พัฒนาส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ของ
โรงแรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเชิงเหนือ”. Journal of Business

Administration The Association of Private Education Institutions of
Thailand, 7(2), 10-25.

**การประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ
ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง**
**Evaluation of Setting-up Elderly School Project
in Natham Tai Subdistrict, Mueang District, Trang Province**

ดวงแข รักไทย¹ นิตยา ชีพประสพ²
Duangkhae Rakthai, Nittaya Cheeprasop

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรังโดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ใน 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 14 คน ผู้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียน จำนวน 28 คน วิทยากร จำนวน 5 คน นักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 52 คนญาติ/ผู้ดูแลนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 52 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 151 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่ต่อโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรังในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับ 1 ($M = 4.95$, $SD = 0.10$) รองลงมาคือ ด้านผลผลิต ($M = 4.92$, $SD = 0.12$) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ ($M = 4.76$, $SD = 0.10$) และด้านปัจจัยนำเข้า ($M = 4.66$, $SD = 0.16$) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): ประเมินผลโครงการ; โรงเรียนผู้สูงอายุ

Abstract

The aim of this research was to evaluate the setting-up the elderly school project in Natham tai Sub-district, Mueang District, Trang Province, using the CIPP Model in 4 aspects, consisting of context or environment, input, process and productivity. The sample group consisted of 14 administrators, 28 school co-founders, 5 lecturers, 52 elderly students, 52 relatives/caregivers of elderly students, a total of 151 people. The research tool was a questionnaire on the results of the setting-up

Received: 2021-11-05 **Revised:** 2021-12-14 **Accepted:** 2021-12-15

^{1,2} พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ตรัง Registered Nurse
Boromarajonani College of Nursing, Trang. Corresponding Author e-mail: duangkhae.r@bcnt.ac.th

the elderly school project in Natham tai Sub-district, Mueang District, Trang Province. The data was analyzed by frequency, percentage, mean (M), and standard deviation (SD). The study found that, the most opinion agreed on the setting-up the elderly school project in Natham tai Sub-district, Mueang District, Trang Province as overall at a highest level. When classified by aspect, it was found that The 1st highest average was the context or environment ($M = 4.95$, $SD = 0.10$), followed by productivity ($M = 4.92$, $SD = 0.12$), followed by process ($M = 4.76$, $SD = 0.10$) and input. ($M = 4.66$, $SD = 0.16$), respectively.

Keywords: Evaluation Project; Elderly School

บทนำ (Introduction)

จำนวนประชากรผู้สูงอายุของโลก ประเทศ และจังหวัดเป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ สัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถิติประชากรผู้สูงอายุจังหวัดตรังก็เช่นเดียวกัน โดยสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มจาก ร้อยละ 12.54 ในปี 2556 เป็น ร้อยละ 13.43 และ ร้อยละ 13.84 ในปี 2558 และ 2560 (สำนักงานสถิติจังหวัดตรัง, 2561) แต่ด้วยผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่ากลุ่มหนึ่งของสังคมอันเกิดจากการสังคมนึกถึงคุณค่าความรู้และประสบการณ์มาตลอดช่วงชีวิต อีกทั้งผู้สูงอายุยังมีบทบาทในการผลักดันฟันเฟืองกลไกของสังคมให้ดำเนินต่อไป ถึงแม้ว่าความเสื่อมของสภาพร่างกายทำให้มีข้อจำกัดในการเป็นกำลังของสังคม และอาจส่งผลให้เกิดเป็นภาวะพึ่งพิงของครอบครัวและสังคม โดยหน่วยงานต่างๆ ระดับชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดตั้งโรงเรียนหรือชมรมผู้สูงอายุที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยการทำกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงอายุอันก่อให้เกิดการส่งเสริมสุขภาพทั้ง ร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ และยังอาจส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ยังคงมีศักยภาพกลับมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ในส่วนของการจัดตั้งและดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้ มีความแตกต่างกันไป บางแห่งดำเนินการภายใต้เทศบาล หรือวิทยาลัยพยาบาล หรือโรงพยาบาล สถานที่ในการดำเนินการส่วนใหญ่ปรับปรุงอาคารเดิมที่มีอยู่แล้วมาจัดในช่วงเวลาที่มีการดำเนินการ รูปแบบการดำเนินการอาจแตกต่างกัน แต่ทุกแห่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน

โรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จัดตั้งและดำเนินการโดยความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบล และภาคีเครือข่าย ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2561 ถึง ตุลาคม 2562 และจัดกิจกรรมตามหลักสูตรที่ร่วมกันจัดทำขึ้นซึ่งใช้ระยะเวลาเรียนจำนวน 6 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม มีการเรียนการสอนเดือนละ 2 ครั้ง ทุกวันศุกร์ที่ 1 และ 3 ของเดือน มีผู้สูงอายุเข้าร่วมจำนวน 61 คน จากจำนวนผู้สูงอายุ

ทั้งหมดที่อยู่ภายใต้การดูแลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง 1,806 คน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ เสริมสร้างสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม เสริมสร้างศักยภาพ คุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับ และส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงสืบต่อไป

เพื่อให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมมีการพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปจึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลกระทบบ้างควบคู่ไปด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารโครงการต่อไป ซึ่งตามแนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2003) คือ การประเมินโครงการตามรูปแบบ CIPP model ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินด้านบริบท (context) เป็นการประเมินความจำเป็นที่ต้องจัดโครงการหรือกิจกรรม การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (input) ประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม ความพอเพียงของทรัพยากรในการดำเนินโครงการ การประเมินด้านกระบวนการ (process) ประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงต่อไป และการประเมินด้านผลผลิต (product) ประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ประเมินครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการประเมิน ความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้ จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ สามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และนำผลการวิจัยไปพัฒนาโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรังให้มีความเจริญ และก้าวหน้าด้านการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษาและสาธารณสุข ตลอดจนบุคคลในชุมชน เพื่อให้มีคุณภาพและความโดดเด่นด้านการ จัดตั้งและดำเนินการโรงเรียนผู้สูงอายุ สามารถเป็นแบบอย่าง เป็นที่ศึกษาดูงาน ตลอดจนสามารถ เป็นพี่เลี้ยงในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุให้กับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) ใน 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการและด้านผลผลิต

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ประชากร ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 15 คน ผู้ร่วมกัน จัดตั้งโรงเรียน จำนวน 30 คน วิทยากร จำนวน 5 คน รวม นักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 61 คน ญาติ/ ผู้ดูแลนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 61 คน ประชากรทั้งสิ้น 172 คน

โดยกำหนดคุณสมบัติเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion Criteria) ดังนี้

1. เป็นผู้บริหาร จำนวน 15 คน ผู้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียน จำนวน 30 คน วิทยากร จำนวน 5 คน รวม นักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 61 คน ญาติ/ผู้ดูแลนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 61 คน
2. สามารถติดต่อสื่อสารได้
3. ผู้ให้ข้อมูลสมัครใจเข้าร่วมการศึกษาวิจัย

กำหนดคุณสมบัติเกณฑ์คัดออก (Exclusion Criteria) คือ ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถให้ข้อมูลได้หรือเปลี่ยนใจขณะให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยวิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling : SRS) แบบการเลือกหน่วยตัวอย่างแบบไม่มีการแทนที่/ใส่คืน (sampling without replacement) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 14 คน ผู้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียน จำนวน 28 คน วิทยากร จำนวน 5 คน รวม นักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 52 คน ญาติ/ผู้ดูแลนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 52 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 151 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศสถานะผู้ให้ข้อมูล ระดับการศึกษา ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน อาชีพ ศาสนา ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ใน 4 ด้าน เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวนรวมทั้งหมด 32 ข้อ โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 14 ข้อ
3. ด้านกระบวนการ จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านผลผลิต จำนวน 5 ข้อ

โดยใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดระดับของการประเมิน ทั้ง 5 ระดับ ดังนี้ (ชลิต คันธานนท์, 2552, หน้า 58)

ระดับ 5 หมายถึง มีผลการประเมินในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีผลการประเมินในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีผลการประเมินในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีผลการประเมินในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีผลการประเมินในระดับ น้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้บริหาร 1 คน ผู้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียน จำนวน 2 คน วิทยากร จำนวน 1 คน รวม นักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน

13 คน ญาติ/ผู้ดูแลนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 13 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือของแบบสอบถามมากกว่า 0.70 ทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนข้อ	ค่าความเที่ยง (Reliability)
1. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม	5	0.726
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	5	0.734
3. ด้านกระบวนการ	8	0.752
4. ด้านผลผลิต	5	0.721

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.2.1 สํารวจและสุ่มรายชื่อผู้บริหาร ผู้ร่วมกันจัดตั้งโรงเรียน นักเรียนผู้สูงอายุ ญาติ/ผู้ดูแลนักเรียนผู้สูงอายุ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2.2 ผู้วิจัยแนะนำตัวในฐานะผู้วิจัย พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือและขอความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 ให้การพิทักษ์สิทธิ์ก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธและสามารถยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยได้ตามความต้องการ เมื่อได้รับอนุญาตจึงเริ่มทำการเก็บข้อมูล

4.2.4 อธิบายถึงวิธีการตอบแบบสอบถามโดยอธิบายรายละเอียดก่อนและให้ข้อมูลหากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยหรือมีปัญหา สามารถสอบถามรายละเอียดจากผู้วิจัยได้ทุกคำถาม เมื่อเข้าใจจึงเริ่มแจกแบบสอบถาม

4.2.5 หลังตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้น ผู้วิจัยตรวจสอบคำถามให้สมบูรณ์ ถ้าพบข้อมูลไม่ครบถ้วนก็ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจนครบทุกข้อแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์หา สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และคิดค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ดังรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 151 คน แบ่งเป็น

กลุ่มผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 64.29 อาศัยในตำบลนาท่ามใต้ ร้อยละ 85.72 มีอายุระหว่าง 50-69 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 50

กลุ่มผู้ร่วมจัดตั้งโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 92.86 อาศัยในตำบลนาท่ามใต้ ร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 53.57 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวส. ร้อยละ 50

กลุ่มวิทยากร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ร้อยละ 60.00 มีอายุระหว่าง 50-69 ปี ร้อยละ 60.00 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ร้อยละ 60.00

กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.23 อาศัยในตำบลนาท่ามใต้ ร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 80-89 ปี ร้อยละ 34.62 ระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 53.85

กลุ่มญาตินักเรียนผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.15 อาศัยอาศัยในตำบลนาท่ามใต้ ร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 48.08 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น / ปวช. ร้อยละ 36.54

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ใน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม
2. ด้านปัจจัยนำเข้า
3. ด้านกระบวนการ
4. ด้านผลผลิต

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดำเนินการโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ในภาพรวม

ความคิดเห็น	M	SD	แปลความหมาย ระดับความคิดเห็น	อันดับ
ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม	4.95	.10	มากที่สุด	1
ด้านปัจจัยนำเข้า	4.66	.16	มากที่สุด	4
ด้านกระบวนการ	4.76	.10	มากที่สุด	3
ด้านผลผลิต	4.92	.12	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.82	.07	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดำเนินการโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรังในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.82, SD = 0.07) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับ 1 (M = 4.95,

SD = 0.10) รองลงมาคือ ด้านผลผลิต (M = 4.92, SD = 0.12) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ (M = 4.76, SD = 0.10) และด้านปัจจัยนำเข้า (M = 4.66, SD = 0.16) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดำเนินการโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง รายด้าน (N= 151)

ความคิดเห็น	M	SD	แปลความหมาย	อันดับ
ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม				
1. สถานที่ในดำเนิน กิจกรรมมีความสะดวก	4.97	.18	มากที่สุด	1
2. การดำเนินโครงการ มีความจำเป็น	4.97	.18	มากที่สุด	1
3. การดำเนินโครงการ	4.96	.20	มากที่สุด	2
4. มีการประชาสัมพันธ์ โครงการ	4.93	.25	มากที่สุด	3
5. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการปฏิบัติ	4.90	.30	มากที่สุด	4
ด้านปัจจัยนำเข้า				
1. ทรัพยากรในการดำเนิน กิจกรรม	4.27	.45	มากที่สุด	5
2. มีบุคลากรจากหน่วยงานด้านสุขภาพ	4.87	.33	มากที่สุด	3
3. มีงบประมาณสนับสนุน	4.89	.31	มากที่สุด	2
4. มีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.94	.24	มากที่สุด	1
5. เอกสารสื่อและวัสดุอุปกรณ์	4.32	.47	มากที่สุด	4
ด้านกระบวนการ				
1. การส่งเสริมกิจกรรม	4.94	.24	มากที่สุด	3
2. การจัดกิจกรรมส่งผลให้ผู้สูงอายุ	4.95	.21	มากที่สุด	2
3. การสร้างความสัมพันธ์อันดี	4.95	.22	มากที่สุด	2
4. ทุกกิจกรรมส่งผลต่อการเสริมสร้าง	4.92	.27	มากที่สุด	4
5. กิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการ	4.19	.40	มาก	6
6. มีการอำนวยความสะดวก	4.96	.20	มากที่สุด	1
7. ระยะเวลาการดำเนิน	4.96	.20	มากที่สุด	1
8. การได้รับความรู้ ประสบการณ์ใหม่	4.23	.42	มากที่สุด	5
ด้านผลผลิต				
1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีสุขภาพดีขึ้น	4.90	.30	มากที่สุด	4
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้	4.92	.27	มากที่สุด	3
3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ พัฒนาศักยภาพ	4.89	.32	มากที่สุด	5

ความคิดเห็น	M	SD	แปล ความหมาย	อันดับ
4. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ ความรู้เกี่ยวกับ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับ วัย	4.93	.25	มากที่สุด	2
5. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถใช้ชีวิตใน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น	4.95	.22	มากที่สุด	1

จากตารางที่ 3 พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดำเนินการโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยสถานที่ในดำเนินกิจกรรม มีความสะดวกต่อผู้สูงอายุ และการดำเนินโครงการ มีความจำเป็นกับผู้สูงอายุ ในการสร้างเสริมสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M = 4.97$, $SD = 0.18$) รองลงมาคือ การดำเนินโครงการทำให้บุคลากรและผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($M = 4.96$, $SD = 0.20$) และมีการประชาสัมพันธ์ โครงการให้ผู้สูงอายุได้รับรู้ถึงข้อมูลโครงการ ($M = 4.93$, $SD = 0.25$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้านปัจจัยนำเข้า และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M = 4.94$, $SD = 0.24$) รองลงมาคือ มีงบประมาณสนับสนุน จากหน่วยงาน เช่น ค่าอาหาร เครื่องดื่ม ของรางวัลและของขวัญ ประจำวันเกิดผู้สูงอายุใน โครงการฯ ($M = 4.89$, $SD = 0.31$) และมีบุคลากรจากหน่วยงานด้านสุขภาพ มาดำเนินการให้ความรู้ และแนะนำการออกกำลังกาย อย่างถูกวิธีและถูกต้อง ($M = 4.87$, $SD = 0.33$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดำเนินการโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้านกระบวนการ เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีการอำนวยความสะดวกและได้รับ บริการจากบุคลากรในการ เข้าร่วมกิจกรรม ในโครงการและระยะเวลาการดำเนิน โครงการมีความเหมาะสม ($M = 4.96$, $SD = 0.20$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและ สังคม และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบและผู้สูงอายุ ในโครงการ ($M = 4.95$, $SD = 0.21$) และการส่งเสริมกิจกรรม การออกกำลังกายช่วยพัฒนาการเคลื่อนไหวของ ผู้สูงอายุ ($M = 4.94$, $SD = 0.24$) ตามลำดับ

คิดเห็นเกี่ยวกับผลดำเนินการโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้านผลลัพธ์ เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดย ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M = 4.95$, $SD = 0.22$)

รองลงมาคือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย ($M = 4.93$, $SD = 0.25$) และผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการออกกำลังกาย ($M = 4.92$, $SD = 0.27$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาเรื่อง “การประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง” ในรูปแบบของซีปป (CIPP Model) สามารถนำมาอภิปรายกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่

1. ด้านบริบท (Context: C) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ในด้าน บริบท ภาพรวมเห็นด้วยกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ในระดับมากที่สุดโดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย มากที่สุดคือโดย “สถานที่ในดำเนินกิจกรรม มีความสะดวกต่อผู้สูงอายุ และการดำเนินโครงการมีความจำเป็นกับผู้สูงอายุในการสร้างเสริมสุขภาพ” ในส่วนของสถานที่จัดกิจกรรม ด้วยโรงเรียนผู้สูงอายุนาท่ามใต้ตั้งอยู่ในวัดน่านอน ตำบลน่านอน มีลานสำหรับจัดกิจกรรมทั้งในและนอกอาคาร กว้างขวางเพียงพอกับจำนวนของนักเรียนผู้สูงอายุ ประกอบกับความต้องการพื้นที่ในการทำกิจกรรมของผู้สูงวัยจะไม่มากเท่าเด็ก หรือผู้ใหญ่ที่มีกำลังของกล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหวอย่างมาก อีกทั้งวัดเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจของผู้สูงอายุ สถานที่ตั้งติดถนนหลักสะดวกในการสัญจรไปมา ซึ่งจากการศึกษาของพระเศวตฉัตร กิตติปัญญา สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ และลัญจกร นิลกาญจน์ (2561) พบว่าแนวทางการแก้ปัญหาด้านสถานที่จัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุต้องกว้างขวางเพียงพอในการทำกิจกรรมต่างๆอย่างปลอดภัย และสะดวกในการเดินทางไปกลับ

ในส่วนการดำเนินโครงการผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุดว่ามีความจำเป็นกับผู้สูงอายุในการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ โดยผู้สูงอายุที่เป็นนักเรียนของโรงเรียนผู้สูงอายุนาท่ามใต้ทุกคนอาศัยร่วมกับลูกหลานในที่อยู่อาศัยที่เป็นของตนเอง อีกทั้งพื้นที่นาท่ามใต้มีลักษณะเป็นชนบท อาชีพของคนในพื้นที่คือทำสวนผลไม้ เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ความต้องการของผู้สูงอายุเหล่านี้ตามแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow, 1954) จะเลยไปถึงขั้นต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ความปลอดภัยของสุขภาพ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ ความปลอดภัยทางอารมณ์ เช่น การไม่เศร้า เสียใจ ไม่ร้อนใจ วิตกกังวล หรือสภาวะที่เป็นลบ ความมั่นคงทางในการมีชีวิตที่ดี เพราะขั้นความต้องการด้านกายภาพ (Physiological Needs) ถูกเติมเต็มไปแล้ว ดังนั้นจึงเห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้เพื่อสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับการศึกษาของศุภโชคชัย นันทศรี และ วรณวนษ์ ต่อนคร้าม (2560) ที่พบว่า กิจกรรมที่ผู้สูงอายุจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพอาทิเช่น กิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และกิจกรรมนันทนาการเพื่อคลายเหงา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการจัดตั้งโรงเรียนตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้าน ปัจจัยนำเข้าภาพรวมเห็นด้วยกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ “การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม” ซึ่งกิจกรรมที่จัดมีการบรรยายให้ความรู้ส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่บูรณาการการออกกำลังกาย กระตุ้นความคิด และนันทนาการเข้าด้วยกัน และมีกิจกรรมเดินพาเหรด แข่งกีฬาในในวันสุดท้ายของการเรียน โดยกิจกรรมเหล่านี้เกิดจากความร่วมมือของหลายหน่วยงานทั้งในและนอกชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนออกแบบกิจกรรม การจัดหาสื่อและอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อการเรียนรู้ เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นวิทยากรอาสาจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยัง ได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มาเป็นครูผู้สอนในโรงเรียน เช่น ครูในโรงเรียนในพื้นที่เขตบริการตำบลนาท่ามใต้ ข้าราชการบำนาญ บุคลากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของยุวดี รอดจากภัย และ กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ (2560) ที่พบว่าการใช้เครือข่ายทางสังคม เสริมสร้างพลังอำนาจ ให้การสนับสนุนทางสังคม และการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ทำให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายที่เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรับรู้คุณค่าในตนเองและมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น

3. ด้านกระบวนการ (Process: P) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการจัดตั้งโรงเรียนตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้าน กระบวนการภาพรวมเห็นด้วยกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในระดับมากที่สุดโดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ “มีการอำนวยความสะดวกและการได้รับบริการจากบุคลากรในการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการและระยะเวลาการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม” ซึ่งแต่ละครั้งของการจัดกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้จะมีอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลนาท่ามใต้ ตลอดจนนักศึกษาและอาจารย์จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การรับ-ส่ง การช่วยเหลือในการทำกิจกรรม และกิจกรรมที่จัดให้เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เป็นวิทยากร (สุดารัตน์ จำภา และคณะ. 2556) อีกทั้ง กิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นไปตามความประสงค์ของผู้เรียน และตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน เช่น การทำเหรียญโปรยทาน การรำไม้พลอง รำวงย้อนยุค การจัดกิจกรรมที่บูรณาการทั้งด้านกายจิต และจิตวิญญาณเพื่อพัฒนาสมองผู้สูงอายุ ฯลฯ นอกจากการจัดการเรียนรู้ตามความประสงค์ของผู้เรียนแล้ว ทางโรงเรียนได้เน้นการเรียนรู้อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ท้องถิ่น สังคม และวัฒนธรรม ให้มีการ แสดงออกและปฏิบัติได้จริง เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีในการนำไปปฏิบัติครั้งถัดไป

4. ด้านผลผลิต (Product: P) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการจัดตั้งโรงเรียนตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ด้าน ผลผลิต ภาพรวมเห็นด้วยกับการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในระดับมากที่สุดโดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด คือ “ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถใช้ชีวิตในการอยู่

ร่วมกับผู้อื่น” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากการดำเนินงานของโครงการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ส่งเสริมทั้งสุขภาพกายและใจให้กับนักเรียนผู้สูงอายุทำให้รู้สึกมีพลังใจในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการ สามารถใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีกำลังใจที่เข้มแข็งในการดำรงชีวิตในวัยชรา ส่งผลให้มีสุขภาพกายที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชราภรณ์ พัฒนะ (2560) ที่พบว่า ปัจจัยเอื้อที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ ระดับการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและความถี่การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ กับคุณภาพชีวิตทั้งโดยรวมและรายด้าน และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้น เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรวมกลุ่ม ทางสังคม สภาพอารมณ์ที่ดี และสภาพร่างกายที่ดี (สุทธิพงศ์ บุญผดุง. 2554) กล่าวโดยสรุป การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง เป็นการก่อตั้งเพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุที่เข้าร่วม กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขจากการมาเรียน ขจัดปัญหาสุขภาพจิต ลดภาวะภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ได้รับความรู้ ทักษะ และวิชาชีพต่างๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปสอน ลูกหลานต่อไปได้ อีกทั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้สูงอายุ ครอบครัว ชุมชน และ ประเทศชาติสมควรขยายไปทุกชุมชน เพื่อให้เกิดการขยายผลอย่างเป็นรูปธรรมและสร้างความยั่งยืนต่อไป

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง มีขั้นตอนในการดำเนินงานตามกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน สังคม ชุมชน ท้องถิ่น มีโครงสร้างหลักของบุคลากรประกอบด้วย คณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ด้วยการทำงานแบบจิตอาสา มีความพร้อมในการปฏิบัติงานโดยมีพื้นที่เป็นที่ตั้งในการพัฒนา ใช้ทุนและศักยภาพด้านบุคคลในชุมชน สร้างกฎ หลักเกณฑ์ร่วมกัน มีการกำหนดขอบเขตการทำงาน และภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมรวมถึงบุคลากรขององค์การบริหารตำบลนาท่ามใต้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนอื่น ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ในทุกกิจกรรม ซึ่งงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่ามใต้ และมีงบประมาณบางส่วนมาจาก ภาคเอกชน ภาคีเครือข่าย รวมไปถึงผู้ที่มีจิตศรัทธาร่วมบริจาค มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานของโครงการที่ได้มาจากการใช้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่ามใต้ และเงินบริจาคสู่การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังการก่อตั้งโรงเรียนแล้วก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ด้านความรู้ด้านต่างๆแก่ผู้สูงอายุ และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด ที่ได้มุ่งเน้นกิจกรรมด้าน ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพ และกิจกรรมด้านนันทนาการ ทำให้ผู้สูงอายุพัฒนาตนเองให้เป็นคนทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ มีอารมณ์แจ่มใสเบิกบาน ไม่หงุดหงิด ไม่ซึมเศร้า วิตกกังวลหรือเครียดง่าย คนในครอบครัวก็รู้สึกดีมี สุขภาพดีไปด้วย การดูแลสุขภาพตามวัย สามารถแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุใน

ด้านสุขภาพจิต สุขภาพกาย และด้าน สังคม โดยผ่านกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมกรรมหลักของ โรงเรียน กิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน การออกไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางด้าน สังคม ส่งผลให้ผู้เรียน “รู้จริง ปฏิบัติได้ ถ่ายทอดเป็น” และนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปเป็นต้นแบบ กับหน่วยงานสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ นำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่หน่วยงานของตนเองได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเผยแพร่และขยายการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆต่อไป
2. ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างบุคลากรให้สอดคล้องและเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม
3. ควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สังคมและวัฒนธรรม และ ควรส่งเสริมทักษะการแสดงออกให้กับผู้เรียน
4. ควรปรับปรุงความสามารถของผู้สูงอายุในการนำทักษะการเรียนรู้ไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนฝึกการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบอื่น เช่น การประเมินแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก ร่วม ประเมิน เพื่อทำให้ได้ข้อมูล จากการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการประเมินได้อย่างรอบด้าน และสามารถนำมาพัฒนาและปรับปรุง โครงการให้มีประสิทธิภาพต่อไป
2. ควรศึกษาการต่อยอดการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ไปเป็นกิจกรรมหรือวัฒนธรรมของหน่วยงานต่างๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- พระเศวตฉัตร กิตติปัญญา สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ และลัญจกร นิลกาญจน์. (2561). ศึกษาการจัด กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลหลักช้าง อำเภอ ข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 3(1), 34-44.
- พัชราภรณ์ พัฒนา. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เข้าโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดสระบุรี. การ ค้นคว้าอิสระ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการการสร้างเสริม สุขภาพ คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ยุวดี รอดจากภัย และกุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ. (2560). *การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2562 จาก https://dspace.lib.buu.ac.th/bitstream/1234567890/3676/3/2563_183.pdf.
- ศุภโชคชัย นันทศรี และวรรณวนิช ต่อณศรี. (2560). *แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลไทรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 “วิทยาการจัดการวิชาการ 2017: การวิจัยยุคประเทศไทย 4.0” 683-691.
- สำนักงานสถิติจังหวัดตรัง. (2561). *วิเคราะห์และสรุปสถานการณ์ผู้สูงอายุ*. สืบค้น 10 มีนาคม 2561 จาก <http://trang.nso.go.th/images/Older/analysis-Older-61.pdf>.
- สุดารัตน์ จำปา และคณะ. (2556). *การศึกษาแนวการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุตำบลหนองฮี อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 7(1), 85-95.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2554). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1)*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2562 จาก <http://ssruir.ssru.ac.th/handle/ssruir/488>
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(4), 607–610.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality* (New York: Harper and Row Publisher, 1954), under “A Theory of Human Motivation,” Forbes, Retrieved April 15, 2018, from http://s-f-walker.org.uk/pubsebooks/pdfs/Motivation_and_Personality-Maslow.pdf
- Stufflebeam, D. (2003). *The CIPP model of evaluation*. In T. Kellaghan, D. Stufflebeam & L. Wingate (Eds.), *Springer international handbooks of education: International handbook of educational evaluation*. Retrieved May 12, 2000, from http://www.credreference.com.ezproxy.lib.ucalgary.ca/entry/spredv/the_cipp_model_for_e

**รูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา**
**Religious Education Management Mode of the Monks
in Sanam Chai Khet District, Chachoengsao Province**

พระครูปลัดชาลิน กตปุญโญ (ทองนोक)¹
Phrakhrupalat Chalin Katapunyo (Thongnok)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.945 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 223 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการศาสนศึกษา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, $S.D.=0.441$) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน พรรษาต่างกัน การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย 3. ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า 1. ขาดการวางแผน ระเบียบ และข้อปฏิบัติไม่อย่างชัดเจน ขาดความชัดเจนในการวางแผนและเป้าหมาย ขาดการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2. ขาดความชัดเจนในตำแหน่ง และหน้าที่ความ

Received: 2021-06-13 Revised: 2021-07-29 Accepted: 2022-06-01

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author E-mail: 6301204208@mcu.ac.th

รับผิดชอบ สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ขาดการดูแล ซ่อมแซม ดังนั้นจึงควรมีการวางกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติและควรมีแผนการดำเนินงาน

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารจัดการ; ศาสนศึกษา

Abstract

The objectives of this research are 1. to study Good Management in the Sangha Administration of Uthai District, Ayutthaya Province According to the opinions of the monks 2. to compare the opinions of the monks Towards Good Management in the Sangha Administration of Uthai District, Ayutthaya Province Classified by personal factors 3. to study problems, obstacles and recommendations About Good Management in the Sangha Administration of Uthai District, Ayutthaya Province. The research methodology is a combination of methods. During the quantitative research the survey was conducted by questionnaires, which had the confidence value of the entire issue equal to 0.731 with the sample group, the monks in the Sangha Administrative Area, Uthai District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, the number of 352 images were analyzed by the social science program. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation. T-value test and testing the F. With a one-way analysis of variance, the qualitative research was conducted by in-depth interviews with eight key informants or people using descriptive content analysis techniques. Findings were as follows: 1. The monks have opinions on the general condition of religious education administration. of the Sangha of Sanam Chaikhet District Chachoengsao Province Overall, it was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.33, S.D.=0.441). 2. The results of the research hypothesis test found that monks with different ages, different years, different education. There are opinions on the model of religious education management of the Sangha. Sanam Chaikhet District Chachoengsao Province The overall picture is different. Therefore, according to the research hypothesis 3. The results of the analysis of problems, obstacles and recommendations on the model of religious education management of the Sangha Sanam Chaikhet District Chachoengsao Province found that 1) Lack of clear rules, regulations and practices Lack of clarity in planning and goals Lack of continuous monitoring and auditing 2) Lack of clarity in the position and responsibilities Various items and appliances lack care and repair, therefore rules, regulations, procedures should be established and there should be a plan of action.

Keywords: Management; Religious studies

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยตั้งแต่อดีตมุ่งเน้นการศึกษาโดยใช้ภาษาบาลีเป็นหลัก จนเมื่อปี พ.ศ.2435 สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เมื่อคราวปกครองวัดบวรนิเวศวิหาร ได้กำหนดหลักสูตรการสอนพระภิกษุและสามเณรขึ้น เพื่อให้เรียนรู้หลักพระพุทธศาสนา ทั้งด้านหลักธรรม พุทธประวัติ และ พระวินัย ตลอดถึงหัตถ์แต่งเรียงความแก้กระทู้ธรรม ถึงวันที่ 27 มีนาคม 2454 ได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อใช้สำหรับสอนพระนวกะ และได้โปรดให้จัดการสอบในส่วนกลางเป็นครั้งแรก ในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน โดยใช้วัดบวรนิเวศวิหาร วัดมหาธาตุ และ วัดเบญจมบพิตร เป็นสถานที่สอบวิชาที่สอบมียู่ 3 วิชา คือธรรมวิภาค แต่งเรียงความแก้กระทู้ธรรม และแปลภาษามคธ เฉพาะท้องถิ่นทานในอรรถกถาธรรมบท จนกระทั่งปี พ.ศ.2456 ได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพิ่มคหิปปัตติเข้าในธรรมวิภาค และได้ขยายหลักสูตรขึ้นอีกเป็นระดับชั้นโทและชั้นเอก ดังมีหลักสูตรปรากฏในปัจจุบัน ซึ่งการศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตรต่างๆ ดังนี้ คือ

1. หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรม มี 3 ระดับ ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก
2. หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกบาลี มี 9 ระดับ ได้แก่ ประโยค 1-2 จนถึงเปรียญธรรม 9 ประโยค
3. หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร มัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวิชาการพระพุทธศาสนาได้แก่ ศาสนปฏิบัติ ภาษาบาลีและธรรมวินัย เป็นวิชาบังคับแกน 36 หน่วยกิต ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 21 หน่วยกิต ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 57 หน่วยกิต (สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง, 2543)

จากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ทราบถึง รูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยการจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลว่าจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพราะทุกวันนี้นักเรียนผู้ที่เรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม นั้นมักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิชาที่เรียนนี้นัก เพราะมีความคิดว่าเรียนไปแล้วเอา ไปประกาศไป ก็ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาก็จะทำให้สามารถเข้าใจปัญหา และอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมนี้ และก็จะทำให้ได้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดตามมา ในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษา ของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนาการศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนาการศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับจำนวนพระสงฆ์ในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 223 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.948 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการศาสนาการศึกษา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D.=0.441)

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน พรรษาต่างกัน การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการศาสนาการศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศาสนาการศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า 1. ขาดการวางกฎ

ระเบียบ และข้อปฏิบัติไม่อย่างชัดเจน ขาดความชัดเจนในการวางแผนและเป้าหมาย ขาดการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2. ขาดความชัดเจนในตำแหน่ง และหน้าที่ความรับผิดชอบ สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ขาดการดูแล ซ่อมแซม ดังนั้นจึงควรมีการวางกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติและควรมีแผนการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ 1) ควรมีการฝึกอบรมในการสอนให้มีความชำนาญให้มีประสิทธิภาพ ควรหมั่นศึกษาหลักธรรมให้แตกฉานมีทักษะในการสอนธรรม 2) ควรปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลโดยใช้วิธีดำเนินสายกลาง จัดระบบให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยเน้นการวัดความเข้าใจและการประยุกต์ใช้มากกว่าวัดความจำ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัย เขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ เกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร ตามทฤษฎี 4M เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

คน (Man) บุคลากรทางการศึกษา จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร ตามทฤษฎี 4M ด้านบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรด้านการศาสนศึกษา บุคลากรมีความเข้าใจในการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ มีบุคลากรเพียงพอต่อการจัดการบริหารทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากังวาล ธีรธมโม (2558) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพแวดล้อมทั่วไปของการบริหารจัดการมีจุดแข็ง คือ มีการส่งเสริมให้มีการศึกษา ปรีชาธรรมและอบรมภาคปฏิบัติภาวนาธรรมแก่พระภิกษุสามเณรภายในสำนัก 2. ปัจจัยหลักสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพนั้น คือการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ 3. รูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐาน คือเจ้าสำนักมีวิสัยทัศน์ มีการชวนชาวศึกษาตุนงานของสำนักที่มีมาตรฐานนำมาปรับปรุงสำนักเอง

เงิน (Money) งบประมาณในการบริหารงาน จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร ตามทฤษฎี 4M ด้านงบประมาณในการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า มีแหล่งเงินทุนภายนอกจากภาครัฐ มีแหล่งเงินทุนภายนอกจากภาคเอกชน(ประชาชน) และมีการใช้งบประมาณในการบริหารจากภายใน(วัด) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมิโก) (2558) ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคือกระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ของ

องค์กร กำหนดแผนทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว 2. สภาพกลยุทธ์การทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์ที่เป็นอยู่นั้น มีความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 3. กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ แบ่งเป็น 1) ด้านการวางแผน ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญ 2) ด้านการสรรหาคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานเพื่อจะได้นำไปสู่ขั้นตอนที่มีคุณภาพ 3) ด้านการพัฒนา พัฒนาความรู้ ทักษะพฤติกรรม 4) ด้านการธำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีของคณะสงฆ์ การร่วมมือร่วมใจ ความจงรักภักดี และความสำเร็จในงานของคณะสงฆ์ การปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์

วัสดุ (Materials) วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องจัดหา จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์เกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร ตามทฤษฎี 4M ด้านเป็นฐานะในการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ทรัพยากรที่มีอยู่เพียงพอต่อการบริหารจัดการในด้านการศาสนศึกษา มีการจัดการทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า และยังมีการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ของทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปเช่นกระดาษที่พิมพ์ไปแค่ด้านเดียวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดวรญาณ อคฺคฺชีโร** (2558) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการพบว่า อดีตเจ้าอาวาสเป็นผู้นำเชิงปัจเจกชนสั่งการเพียงรูปเดียวจนปรากฏผลชัดเจนเจ้าอาวาสรูปใหม่ซึ่งบริหารจัดการวัดต่อมาไม่สามารถสืบสานอัตลักษณ์เดิมไว้ได้ 2. หลักการบริหารตามแนวพุทธศาสนาช่วยให้การบริหารวัดดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีงามและควรส่งเสริมอาศรัยวินัย 3. ความเป็นไปได้ในการพัฒนาการบริหารจัดการต้องอาศัยองค์ประกอบ ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านบุคลากร ด้านเทคนิค ด้านสังคม และด้านประชากรชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

การจัดการ (Management) การบริหารสำนักเรียน จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์เกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร ตามทฤษฎี 4M ด้านการจัดการ (Management) การบริหารสำนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า มีการวัดระดับความรู้ความสามารถของและมาตรฐานของผู้บุคลากร มีมาตรการในการวัดระดับผู้เรียนได้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างเป็นสากล มีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารสำนักเรียนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาศรณชัย มหาบุญโถ** (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในยุคโลกาภิวัตน์” การศึกษาพบว่า 1) ด้านการปกครอง มีการประชุมเพื่ออบรมพระสังฆาธิการตามมติมหาเถรสมาคม หรือการจัดหลักสูตรในระยะสั้นๆ เท่านั้น 2) ด้านการศาสนศึกษา มีการศึกษาพระปริยัติธรรมสายสามัญหรือการศึกษาในมหาวิทยาลัยมากขึ้น 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มุ่งเน้นการสงเคราะห์ประชาชนให้ได้รับการศึกษาทางพระธรรมวินัย ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ 4) ด้านการเผยแผ่ มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาของสมัยปัจจุบัน มีความพร้อมทั้งในการพูด เทคนิ การบรรยาย 5) ด้านการสาธารณูปการ

ในปัจจุบันมี 2 รูปแบบ 6) ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ปัจจุบันมีการช่วยเหลือประชาชนโดยอยู่บนพื้นฐานของจิตเมตตา แสดงภาวะในการเป็นผู้นำที่มีอยู่ให้ประจักษ์แก่คณะสงฆ์และประชาชน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ ที่มีต่อทรัพยากรในการบริหารจัดการศาสนา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นที่มีต่อทรัพยากรในการบริหารจัดการศาสนา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านบุคลากรทางการสอน จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นที่มีต่อทรัพยากรในการบริหารจัดการศาสนา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการศาสนาเอง มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการศาสนา จากองค์กรภาครัฐเข้ามาสนับสนุน และมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการบริหารจัดการศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภิกษุญา อัครมโม (ทองจูด) (2553) ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาเบื้องต้นความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนในจังหวัดนครศรีธรรมราช" ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพการสอนของครูสอนพระสอนศีลธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก องค์ประกอบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของพระครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการสอนได้ร้อยละ 62.70 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่สามารถพยากรณ์ได้ คือ การยอมรับซื้อ ความรับผิดชอบ ความสำเร็จของงาน โดยได้ โดยได้สมการการพยากรณ์

ด้านเทคนิคและวิธีการสอน จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นที่มีต่อทรัพยากรในการบริหารจัดการศาสนา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลในการเรียนการสอน ผู้สอบสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้สนุกสนานน่าสนใจตามเนื้อหาที่สอน มีการจกกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระคำไขคมภิรานนโท (ธงสวัสดิ์) (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว” ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางการจัดหลักสูตรเป็นไปตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ แต่บุคลากรยังขาดทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนเน้นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามแผนการสอน การวัดผลเน้นประเมินผลตามสภาพความเป็นจริงวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อใช้ในปีต่อไปอย่างไรก็ตามยังขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง วิทยาลัยสงฆ์วัดองค์ต้องจัดให้มีการศึกษาดูงานฝึกอบรมด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรอย่างต่อเนื่องโดย

กำหนดเป็นนโยบาย และแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม จัดหาสื่อ และเทคโนโลยี การเรียนการสอน และฝึกอบรมการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพหนึ่งควรจัดหาเอกสาร ตำรา อุปกรณ์ เกี่ยวกับขบวนการเรียนการสอนให้เพียงพอ

ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์เกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร ตามทฤษฎี 4M ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า มีการใช้สื่อ วัสดุทัศนมาประกอบการเรียนการสอน มีการใช้เครื่องขยายเสียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีการนำอุปกรณ์มาประกอบในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดวรวิญญู อคฺคฺชิโร (2558)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการพบว่า อดีตเจ้าอาวาสเป็นผู้นำเชิงปัจเจกชนสั่งการเพียงรูปเดียวจนปรากฏผลชัดเจนเจ้าอาวาสรูปแบบใหม่ซึ่งบริหารจัดการวัดต่อมาไม่สามารถสืบสานอัตลักษณ์เดิมไว้ได้ 2. หลักการบริหารตามแนวพุทธศาสนาช่วยให้การบริหารวัดดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีงามและควรส่งเสริมอาคาริยวินัย 3. ความเป็นไปได้ในการพัฒนาการบริหารจัดการต้องอาศัยองค์ประกอบ ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านบุคลากร ด้านเทคนิค ด้านสังคม และด้านประชากรชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ด้านการวัดผลและประเมินผล จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์เกี่ยวกับทรัพยากรในการบริหาร ตามทฤษฎี 4M ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนและคุ้มค่าต่อการใช้ทรัพยากรในการจัดการศาสนศึกษา ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างคุ้มค่าต่อการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการการศาสนศึกษา ผู้สอนการมีวัดผลและประเมินผลโดยเน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นกระบวนการคิด การแก้ ปัญหา การประยุกต์ใช้ และการปรับปรุงได้เหมาะสมต่อการใช้ทรัพยากรในการจัดการศาสนศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาแก้ววาล ธีรธมฺโม (2558)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพแวดล้อมทั่วไปของการบริหารจัดการมีจุดแข็ง คือ มีการส่งเสริมให้มีการศึกษาปริยัติธรรมและอบรมภาคปฏิบัติภาวนาธรรมแก่พระภิกษุสามเณรภายในสำนัก 2. ปัจจัยหลักสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพนั้น คือการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ 3. รูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐาน คือเจ้าสำนักมีวิสัยทัศน์ มีการชวนช่วยศึกษาดูงานของสำนักที่มีมาตรฐานนำมาปรับปรุงสำนักเอง

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นรูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

คน (Man) บุคลากรทางการศึกษา ค่อนข้างมีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรด้านการศาสนศึกษา บุคลากรมีความเข้าใจในการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ จำนวนของบุคลากร มีเพียงพอต่อการจัดการบริหารทรัพยากร

เงิน (Money) งบประมาณในการบริหารงาน ค่อนข้างมีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ มีแหล่งเงินทุนภายนอกภาครัฐ มีแหล่งเงินทุนภายใน

นอกจากภาคเอกชน(ประชาชน) คือเงินที่ได้จากการบริจาคจากญาติโยมพุทธศาสนิกชน และมีการใช้งบประมาณในการบริหารจากงบภายใน(วัด)

วัสดุ (Materials) วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องจัดหา ค่อนข้างมีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ ทรัพยากรที่มีอยู่เพียงพอต่อการบริหารจัดการในด้าน การศาสนศึกษา มีการจัดการทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า ทรัพยากรบางอย่างก็มีการนำกลับมาใช้ใหม่(Ricycle) วัสดุที่ใช้แล้วหมดไป เช่นกระดาษที่พิมพ์ไปแค่ด้านเดียว

การจัดการ (Management) การบริหารสำนักเรียน ค่อนข้างมีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ มีการวัดระดับความรู้ความสามารถของและมาตรฐานของผู้บุคลากร มีมาตรการในการวัดระดับผู้เรียนได้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างเป็นสากล มีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารสำนักเรียนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ด้านบุคลากร ค่อนข้างมีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการศาสนศึกษา ทั้งยังมีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการศาสนศึกษา จากองค์กรภาครัฐเข้ามาสนับสนุน โดยบุคลากรเหล่านั้น มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการบริหารจัดการศาสนศึกษาเป็นอย่างดี

ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ค่อนข้างมีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลในการเรียนการสอน ผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้สนุกสนานน่าสนใจตามเนื้อหาที่สอน มีการจัดกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียน

ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน ค่อนข้างมีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ มีการใช้สื่อ วัสดุทัศนมาประกอบการเรียนการสอน มีการใช้เครื่องขยายเสียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และมีการนำอุปกรณ์มาประกอบในการเรียนการสอน

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนและคุ้มค่าต่อการใช้ทรัพยากรในการจัดการศาสนศึกษา มีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างคุ้มค่าต่อการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการการศาสนศึกษา และผู้สอนการมีวัดผลและประเมินผลโดยเน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การประยุกต์ใช้ และการปรับปรุงได้เหมาะสมต่อการใช้ทรัพยากรในการจัดการศาสนศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการศาสนศึกษา ของคณะสงฆ์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรส่งเสริมให้อาจารย์จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการสนับสนุนเงินงบประมาณให้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น

1.2 ควรจัดให้มีอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เช่น คอมพิวเตอร์ กระดาษ และอุปกรณ์อื่น เพื่อสร้างความสะดวกและคล่องตัวในการสอนของครูผู้สอน

1.3 ควรมีการอบรมพิเศษให้กับผู้เรียนที่มีการพัฒนาการเรียนช้ากว่าปกติ โดยการอบรมพิเศษหรือการเรียนกวดวิชา เข้าในแต่ละรายวิชานั้นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา กับเขตอำเภออื่นๆ ที่มีการจัดการศึกษาใกล้เคียงกัน

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริหารจัดการศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลที่ดีมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาโดยใช้ทฤษฎีในด้านอื่นๆที่ไม่ได้นำมาศึกษาและนำมาใช้ได้จริงในการบริหารจัดการศาสนา เช่น ทฤษฎี 4 M ทฤษฎี 7 เป็นต้น เพื่อนำมาปรับใช้ในการส่งเสริมในการเผยแผ่

เอกสารอ้างอิง (References)

สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง. (2543). *การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์*.

กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

พระกฤษฎา อคคธมโม (ทองจุด). (2543). *การศึกษาองค์ประกอบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนในจังหวัด*

นครศรีธรรมราช. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมโก). (2558). *กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระคำไซ คมภิรานนโท (ธงสวัสดิ์). (2553). *ประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดวรวิญญู อคฺคชโร. (2558). การพัฒนาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุค
โลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหากังवाल ชีรธมโม. (2558). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม
ประจำจังหวัด. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศรณชัย มหาบุญโณ. (2556). การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการใน
ยุคโลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร) Attitude and Satisfaction of Passenger Van Users (Chatuchak)

จิรพร ทรงเจริญ¹ เย็นจิต คงปาน² วิมลศรี แสนสุข³

Jiraporn Songjarern, Yenjit Kongpan, Vimolsri Sansuk

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถตู้โดยสาร 2. เพื่อศึกษาการให้บริการของพนักงานที่มีอิทธิพลต่อผู้ใช้บริการรถตู้โดยสาร และ 3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรถตู้โดยสารจากการศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับเรื่องทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร) ของประชาชนในกรุงเทพฯ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 20-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพนักเรียน มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10000 บาท ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการรถตู้โดยสารเลือกตอบ ใช้มากที่สุด ข้อ 1 ท่านคิดว่าสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุของรถตู้มาจากการพลั้งเผลอ ประมาทของผู้ขับใช้หรือไม่การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณภาพความพึงพอใจของผู้บริโภคมีความคิดเห็นอยู่ในระดับพึงพอใจมากส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกใช้บริการเพราะความสะดวกและรวดเร็ว ดังนั้นความปลอดภัยและตรงต่อเวลาถือว่าเป็นการให้บริการที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ (Keywords): ความพึงพอใจ; รถตู้โดยสาร; ผู้ใช้บริการ

Abstract

The objectives of this research were 1 to study the factors influencing the satisfaction of using the passenger van service 2. To study the services of the staff that influenced the passenger van service 3. To study the behavior of the passengers. used the passenger van service. From the study, it was found that this research was a qualitative research by doing a questionnaire (Questionnaire) about

Received: 2021-06-30 Revised: 2021-08-02 Accepted: 2021-08-04

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการคุณภาพวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา student of Bachelor of Quality management, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: s61127323006@ssru.ac.th

² วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University Email: yenjit.ko@ssru.ac.th

attitude and satisfaction of passenger van service (Chatuchak) of people in Bangkok It is a tool to collect data from a sample of 400 people. The results of the analysis revealed that most of the service users of the passenger van (Chatuchak) were female, aged between 20-30 years old. student career With monthly income less than 10000 baht, the consumer's attitude towards using the passenger van service chose the most yes. Article 1 Do you think that the cause of the accident of the van came from an accident? Negligence of the driver or not, the quality factor data analysis, consumer satisfaction opinions are at a very satisfied level. Most of them have reasons to choose the service because of convenience and speed. Therefore, safety and punctuality is considered a quality service.

Keywords: Satisfaction; Passenger Van; Customer

บทนำ (Introduction)

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศเป็นเมืองใหญ่ที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคเดียวกันเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจสังคม การศึกษาการเมืองการปกครองศูนย์กลางของระบบราชการการพาณิชย์กรรม เมืองท่องเที่ยวเมืองท่า ดังนั้นจึงเป็นศูนย์รวมของประชาชนทุกอาชีพทุกระดับที่อยู่ร่วมกันอย่างแออัดจากสภาพความเป็นเมืองของกรุงเทพมหานครดังกล่าวนี้นี้ในปัจจุบันนี้จึงมีผู้สนใจมาให้บริการรถตู้โดยสารในเขตกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมากซึ่งการให้บริการดังกล่าวเป็นการให้บริการโดยภาคเอกชนโดยรัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการดำเนินการขณะนี้หน่วยงานของรัฐกำลังจัดระบบการให้บริการรถตู้ให้ถูกต้องตามกฎหมายอยู่เพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆในเขตพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งคาดว่าจะมีประชากรมากกว่า 10 ล้านคนทั้งที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรและเข้ามาอยู่อาศัยโดยเข้ามาทำงานเข้ามาศึกษา รวมไปถึงจำนวนประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกรุงเทพมหานครที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครแบบเข้าไปเย็นกลับการจัดทำรถตู้บริการในด้านการขนส่งผู้โดยสารโดยรถประจำทางระหว่างกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดต่าง ๆ โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนดำเนินการในรูปของรถร่วมเอกชนในปัจจุบันเป็นอำนาจหน้าที่ของ บริษัท ขนส่ง จำกัด ซึ่งเป็นของรัฐวิสาหกิจในสังกัดของกระทรวงคมนาคมวิ่งในเส้นทางที่ บริษัท ขนส่งได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งจากการที่รัฐบาลได้มอบหมายให้ บริษัท ขนส่ง จำกัด ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการจัดระเบียบการเดินรถทั้งของ บริษัท เองและรถร่วมให้เป็นระเบียบการจัด

การบริการรถตู้โดยสารผู้โดยสารโดยรถประจำทางระหว่างกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดต่าง ๆ เป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของหน่วยงานของภาครัฐวิสาหกิจในสังกัดของกระทรวงคมนาคมรับผิดชอบตามลักษณะงานและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของ

ประชาชนหรือทำให้เกิดความสะดวกรวดสบายในการเดินทางจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่เขตใกล้เคียง กรุงเทพมหานคร

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา บริษัท ขนส่งได้มีการพัฒนารูปแบบและคุณภาพการบริการให้ของรถ บริษัท และรถร่วมเอกชนให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเพื่อให้บริการที่เพียงพอกับจำนวนผู้โดยสารและสร้างความสะดวกรวดสบายให้มากยิ่งขึ้นและเพื่อต้องการลดปัญหาเรื่องรถขาดระยะ

หน่วยงาน บริษัท ขนส่งรัฐวิสาหกิจในสังกัดของกระทรวงคมนาคมกรมการขนส่งทางบกพยายามจะจัดการระบบขนส่งโดยรถตู้โดยสารประจำทางที่ถูกกฎหมายเนื่องด้วยปัจจุบันมีผู้นำรถโดยสารมาให้บริการเป็นรถโดยสารประจำทางระหว่างกรุงเทพมหานครไปยังต่างจังหวัดเป็นจำนวนมากซึ่งการให้บริการดังกล่าวเป็นการผิดกฎหมายจึงพยายามปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนที่ต้องการใช้ระบบขนส่งดังกล่าวมีความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยต่อการใช้บริการมากขึ้นจึงได้ว่าจ้าง บริษัท แพลนโปร จำกัด เมื่อปี 2549 ให้ทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการจัดการให้บริการรถตู้โดยสารประจำทางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยทำการศึกษาลักษณะและสภาพการใช้บริการรวมทั้งความต้องการในการเดินทางโดยรถตู้โดยสารประจำทางของประชาชนซึ่งจากการศึกษาพบว่ารถตู้โดยสารสามารถให้บริการได้ดีและคาดว่าจะมีผู้มาใช้บริการรถตู้โดยสารเพิ่มมากขึ้นในอัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปีประมาณ 5% ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2555 และได้เสนอให้มีการจัดตั้งสหการรถตู้เพื่อให้บริการรถตู้โดยสารประจำทางถูกต้องตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น

การให้บริการรถตู้โดยสารประจำทางเป็นการให้บริการแบบร่วมบริการระหว่างรถร่วมเอกชนกับ บริษัท ขนส่งทำให้เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพของการบริการไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเก็บค่าโดยสารที่เกินกว่าราคาที่กำหนดพนักงานพุดจาไม่สุภาพจอดรอไม่ตรงป้ายหรือส่งผู้โดยสารไม่ถึงปลายทางและรถตู้ปรับอากาศบางครั้งมีการดัดแปลงที่ในการขึ้นลงการขึ้นลงจากรถในแต่ละครั้งใช้เวลานานรถที่แล่นตามมาต้องจอดรอไม่ว่าจะเป็นรถประจำทางและรถส่วนนั่งให้สามารถรับผู้โดยสารได้มากขึ้นทำให้ที่นั่งมีพื้นที่ จำกัด ปัญหาอีกประการหนึ่งของการโดยสารรถตู้ประจำทางคือความคล่องตัวบุคคลซึ่งเป็นการกีดขวางการจราจรทำให้การเดินทางติดขัดโดยเฉพาะป้ายรถโดยสารประจำทางทำให้รถประจำทางเข้าป้ายไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามการโดยสารรถตู้ปรับอากาศช่วยให้ผู้โดยสารได้รับความสะดวกในการเดินทางเพิ่มมากขึ้นสามารถประหยัดเวลาในการรอในการรอรถโดยสารประจำทางรวมถึงช่วยลดความเสี่ยงปัญหาการจราจรติดขัดบนถนนสายหลักที่มีการจราจรคับคั่งสามารถใช้เวลาในการเดินทางให้ลดสั้นลงได้จึงได้รับความสนใจจากผู้โดยสารปกติที่ใช้บริการรถโดยสารประจำทางต่างจังหวัดเป็นจำนวนมากขึ้น (บริษัท แพลนโปร จำกัด 2549)

ดังนั้นจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องคณะผู้วิจัยพบว่าเรื่องทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถตู้โดยสาร เพื่อศึกษาการให้บริการของพนักงานที่มีอิทธิพลต่อผู้ใช้บริการรถตู้โดยสารและเพื่อศึกษา

พฤติกรรมของผู้ใช้บริการรถโดยสาร มีความจำเป็นต่อการศึกษาเพื่อ นำปัญหาดังกล่าวมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสาร
2. เพื่อศึกษาการให้บริการของพนักงานที่มีอิทธิพลต่อผู้ใช้บริการรถโดยสาร
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรถโดยสาร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือผู้ใช้บริการรถโดยสาร (จตุจักร) โดยกำหนดขนาดประชากรจากจำนวนผู้ใช้ต่อวันเฉลี่ยวันละ 5528 คนคิดเป็นร้อยละ 34,1096 ปี พ.ศ. 2554 (องค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร) การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างบุคคลทั่วไปที่ใช้บริการรถโดยสาร (จตุจักร) ทั้งหมดจำนวน 400 คนในปี พ.ศ. 2563

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาข้อมูลจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสาร (จตุจักร) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุดแบบ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400ชุด ซึ่งในแบบสอบถามแต่ละชุด ได้ชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการศึกษาอธิบายรายละเอียดในการตอบแบบทดสอบเพื่อให้การตอบแบบสอบถามมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยคณะผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยได้รับสอบถามคืน จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.1 การศึกษาจากเอกสาร (Document Study) โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงพื้นฐาน

4.2 การศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสาร (จตุจักร)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามคืนครบ จำนวน 400ชุด ได้นำ แบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความสอดคล้องของคำถามทุกข้อ

ทุกประเด็น ทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์ คือ สถิติพรรณนา (Deceptive Statistics) ได้แก่การแจกแจง ความถี่และหาร้อยละ(Percentage) การหาค่าความสัมพันธ์และค่าความแตกต่าง (T-test,F-test) การหาค่าเฉลี่ย(Mean)การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแสดงระดับของคะแนนเฉลี่ย

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลด้านประชากรศาสตร์ ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ พ อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยชนิดของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.หญิง	240คน	60%
2.ชาย	160 คน	40%
รวม	400 คน	100.00

ผลการวิเคราะห์พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60% ประชาชนส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปีมากที่สุดจำนวน 255 คนคิดเป็นร้อยละ 63.7% ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 141 คิดเป็นร้อยละ 35% พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีนักเรียนนักศึกษามากที่สุดจำนวน 222 คนคิดเป็นร้อยละ 56.7% ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทมากที่สุดจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5%

ตารางที่ 2 ข้อมูลทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			จำนวนทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	ตอบถูก	ตอบผิด

ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร)

1.ท่านคิดว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุของรถตู้มาจากการ พลังเพลอ ประมาณของผู้ขับใช้หรือไม่	388 (97.0)	9 (2.2)	6 (1.5)	388 (97)	15 (3.7)
2. ท่านคิดว่าอัตราค่าบริการของรถตู้มีความเหมาะสมหรือไม่	358 (89.5)	13 (3.2)	31 (7.7)	358 (89.5)	44 (11)
3. ท่านคิดว่ารถตู้มีความปลอดภัยมากกว่ารถทัวร์ใช่หรือไม่	337 (84.2)	28 (7.0)	37 (9.2)	337 (84.2)	65 (16)

4.ท่านคิดว่าพนักงานมีความเหมาะสมในการให้บริการใช้หรือไม่	359 (87.7)	13 (3.2)	26 (6.5)	359 (87.7)	39 (9.7)
5.ท่านคิดว่าเมื่อถึงเวลาฉุกเฉินพนักงานสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	361 (90.2)	9 (0.7)	31 (7.7)	361 (90.2)	40 (10)
6.ท่านคิดว่ารถตู้ควรมีการตรวจเช็คสภาพรถเป็นประจำใช้หรือไม่	368 (92.0)	14 (3.5)	23 (5.7)	368 (92)	37 (9.2)
7.ท่านคิดว่ารถตู้ควรมีอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยครบถ้วนใช้หรือไม่	365 (91.2)	14 (3.5)	23 (5.7)	365 (91.2)	37 (9.2)
8.ท่านคิดว่าพนักงานต้องอาศัยดีต่อผู้ใช้ท่านคิดว่าบริการใช้หรือไม่	373 (93.2)	13 (3.2)	19 (4.7)	373 (93.2)	32 (8)

ผลการวิเคราะห์พบว่าทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อใช้บริการรถตู้โดยสาร (จุดจักร) ในสิทธิของประชาชนจำแนกตามรายคำถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบข้อ 1.ท่านคิดว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุของรถตู้มาจากการ พลังเพลอ ประมาณของผู้ขับใช้หรือไม่ คิดเป็นร้อยละ(97.0) รองลงมาคือคำถามข้อ8.ท่านคิดว่าพนักงานต้องอาศัยดีต่อผู้ใช้ท่านคิดว่าบริการใช้หรือไม่คิดเป็นร้อยละ(93.2) รองลงมาคือคำถามข้อ6.ท่านคิดว่ารถตู้ควรมีการตรวจเช็คสภาพรถเป็นประจำใช้หรือไม่คิดเป็นร้อยละ(92.0)รองลงมาคือคำถามข้อ7.ท่านคิดว่ารถตู้ควรมีอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยตามครบถ้วนใช้หรือไม่คิดเป็นร้อยละ(91.2)รองลงมาคือคำถามข้อ5.ท่านคิดว่าเมื่อถึงเวลาฉุกเฉินพนักงานสามารถแก้ปัญหา ได้อย่างเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ(90.2)รองลงมาคือคำถามข้อ2. ท่านคิดว่าอัตราค่าบริการของรถตู้มีความเหมาะสมหรือไม่คิดเป็นร้อยละ(89.5))รองลงมาคือคำถามข้อ3. ท่านคิดว่ารถตู้มีความปลอดภัยมากกว่ารถทัวร์ใช้หรือไม่ (84.2)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการรถตู้โดยสาร (จุดจักร)

ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการรถตู้โดยสาร (จุดจักร)	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1 .ค ว า ม ส ะ อ า ด สะดวกสบายภายในรถ	72 (18.0)	246 (61.5)	78 (19.5)	8 (2.0)	0	4.01	0.47	พึงพอใจมาก
2.ส ภา พ ภาย ใน แล ะ ภายนอกของรถ	72	225	89	6	0	3.94	0.69	พึงพอใจ

	(20.0)	(56.2)	(22.2)	(1.5)				มาก
3.ความสะดวกสบายในการชำระค่าโดยสาร	85 (21.2)	220 (55.0)	86 (21.5)	10 (2.2)	0	3.95	0.69	พึงพอใจมาก
4.มารยาทและการปฏิบัติตัวของผู้ขับ	89 (22.2)	215 (23.7)	89 (22.2)	10 (2.2)	0	3.95	0.73	พึงพอใจมาก
5.การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยของพนักงาน	83 (20.7)	223 (55.7)	87 (21.7)	12 (3.0)	0	3.93	0.73	พึงพอใจมาก
6.ความเหมาะสมในการจอดรถรับผู้โดยสาร	81 (20.2)	230 (57.5)	80 (20.0)	10 (2.5)	3 (0.75)	3.93	0.74	พึงพอใจมาก
7.ความปลอดภัยในระหว่างเดินทาง	87 (21.7)	224 (56.0)	76 (19.0)	15 (3.7)	0	3.95	0.74	พึงพอใจมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

สมมติฐานที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปีการศึกษาปริญญาตรี มีนักเรียน/นักศึกษามากที่สุดรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ระยะเวลาผู้จัดทำวิจัยตรงกับสถานการณ์ covid -19 จึงไม่สามารถถามแบบสอบถามได้ครบทุกวัยเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแต่ปริญญาตรีมีนักเรียน/นักศึกษาและพบอีกว่าปัจจัยด้านบุคคลมีผลส่วนระดับการศึกษารายได้ต่อเดือนมีผลต่อการเลือกใช้บริการรถตู้โดยสาร จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิพิชญา แทนประสาน (2557) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการรถตู้สาธารณะของผู้โดยสารที่ารถตู้สายอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 21-30 ปีมีสถานภาพโสดมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีอาชีพเป็นพนักงาน บริษัท เอกชน / พนักงานธนาคารมีรายได้ต่อเดือน

สมมติฐานที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่าทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อใช้บริการรถตู้โดยสาร (จตุจักร) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบข้อ 1.ท่านคิดว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุของรถ

ผู้มาจากการ พลังเหลือ ประมาณของผู้ขับใช้หรือไม่ คิดเป็นร้อยละ(97.0) รองลงมาคือคำถามข้อ8. ท่านคิดว่าพนักงานต้องอภัยภัยดีต่อผู้ใช้ท่านคิดว่าบริการใช้หรือไม่คิดเป็นร้อยละ(93.2) รองลงมาคือคำถามข้อ6.ท่านคิดว่ารถตู้ควรมีการตรวจเช็คสภาพรถเป็นประจำใช้หรือไม่คิดเป็นร้อยละ (92.0)รองลงมาคือคำถามข้อ7.ท่านคิดว่ารถตู้ควรมีอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยตามครบถ้วนใช้หรือไม่คิดเป็นร้อยละ(91.2)รองลงมาคือคำถามข้อ5.ท่านคิดว่าเมื่อถึงเวลาฉุกเฉินพนักงานสามารถแก้ปัญหา ได้อย่างเหมาะสมคิดเป็นร้อยละ(90.2)รองลงมาคือคำถามข้อ2. ท่านคิดว่าอัตราค่าบริการของรถตู้มีความเหมาะสมหรือไม่คิดเป็นร้อยละ(89.5))รองลงมาคือคำถามข้อ3. ท่านคิดว่ารถตู้มีความปลอดภัยมากกว่ารถทัวร์ใช้หรือไม่ (84.2) จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรัต พิริยะวัฒน์ (2550) ศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารประจำทางและการยอมรับของผู้เดินทางต่อระบบขนส่งสาธารณะแบบก้าวหน้าในกรุงเทพมหานครเพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยใดที่ผู้ใช้บริการได้รับความพึงพอใจหรือความต้องการให้ปรับปรุงและตรวจสอบพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการด้วยระบบขนส่งสาธารณะแบบก้าวหน้า 2 รูปแบบคือระบบชำระค่าโดยสารอัตโนมัติ และระบบบริการข้อมูลการเดินทางทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utility Theory) ผลจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความสนใจและควรนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพให้บริการดีขึ้นเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของการเดินทางไปซื้อสินค้า ได้แก่ ปัจจัยความสบายในการเดินทางความทันสมัยของรถและอุปกรณ์ต่างๆความเร็วในการเดินทางและความสะอาดสำหรับวัตถุประสงค์ของการเดินทางไปทำงานและความสะอาดสำหรับวัตถุประสงค์ของการเดินทางไปทำงาน ได้แก่ ปัจจัยความสบายในการเดินทางความประพฤติของพนักงานขับรถความว่างของรถและความสะดวกต่อการใช้บริการและสรุปได้ว่าผู้โดยสารส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีของระบบขนส่งสาธารณะแบบก้าวหน้ามาประยุกต์ใช้ทั้งสองวัตถุประสงค์การเดินทาง โดยในการเดินทางไปซื้อสินค้านั้นผู้โดยสารจะให้ความสำคัญกับระบบชำระค่าโดยสารอัตโนมัติมากกว่าระบบบริการข้อมูลการเดินทางในขณะที่ในการเดินทางไปทำงานผู้โดยสารจะให้ความสำคัญกับระบบบริการข้อมูลการเดินทางมากกว่า

สมมติฐานที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการรถตู้โดยสาร พบว่า ความสะอาดสะดวก สบายภายในรถอยู่ในระดับความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 สภาพภายในและภายนอกของรถอยู่ในระดับความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 ส่วนเบี่ยงเบน 0.69 ความสะดวกสบายในการชำระค่าโดยสารอยู่ในระดับความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบน 0.69 มารยาทและการปฏิบัติตัวของผู้ขับอยู่ในระดับความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95ส่วนเบี่ยงเบน 0.73 การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยของพนักงานระดับความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย3.93 ส่วนเบี่ยงเบน 0.73 จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมิต สัมมกร (2542, หน้า 13 อ้างถึงในสุนันทา ทวีผล, 2550, หน้า 14) ให้ความหมายว่าการบริการเป็นการปฏิบัติงานที่กระทำหรือติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการการให้บุคคลต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่งทั้งด้วยความพยายามใด ๆ ก็ตามด้วยวิธีการหลากหลายในการทำให้บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับความช่วยเหลือจัดได้ว่าเป็นการให้บริการ

ทั้งสิ้นการจัดอำนวยความสะดวกการสนองความต้องการของผู้ใช้บริการก็เป็นการให้บริการการให้บริการจึงสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีจุดสำคัญคือเป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการสมมติฐานการวิเคราะห์ด้านความพึง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยผู้วิจัยเสนอแนะโดยให้บุคคลองค์กรและหน่วยงานเกี่ยวข้องต้องแก้ปัญหา ร่วมกันและเชื่อมโยงกันดังนี้

1. ในด้านผู้ประกอบการต้องมีมาตรการตรวจและเตรียมพร้อมยานพาหนะและคนขับรถ ก่อนออกให้บริการในแต่ละเที่ยวพร้อมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประเมินคนขับรถและยานพาหนะว่ามีความพร้อมที่จะออกให้บริการผู้โดยสารหรือไม่รวมถึงมีแผนในการบริหารจัดการควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงของคนขับและยานพาหนะอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านคนขับรถให้ตรวจสอบสภาพความพร้อมของตนเองและยานพาหนะก่อนออกเดินทาง ทุกครั้งแจกเอกสารประกอบคำบรรยายพร้อมทั้งสาธิตวิธีการใช้งานอุปกรณ์ความปลอดภัยต่างๆ ภายในรถผู้แก่คนใช้บริการและให้เรียนรู้การขับอย่างถูกวิธีจากโรงเรียนสอนขับรถที่มีมาตรฐาน โดยมีชั่วโมงเรียนไม่น้อยกว่า 41 ชั่วโมงประกอบด้วยภาคทฤษฎีไม่น้อยกว่า 14 ชั่วโมงโดยอบรมเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการจราจรและการขนส่งทางบกหลักการขับอย่างปลอดภัยและการบำรุงรักษารถเป็นต้นภาคปฏิบัติไม่น้อยกว่า 27 ชั่วโมงแม้ว่า 27 ชั่วโมงเกี่ยวกับพื้นฐานการขับรถที่ใช้เพื่อการขนส่งทางบกและการฝึกหัดขับรถนอกสถานที่ตามสภาพถนน

3. ด้านผู้ใช้บริการให้คาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้งเมื่อใช้บริการและแจ้งเตือนผู้ประกอบการหรือหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบเมื่อพบเห็นคนขับรมีพฤติกรรมเสี่ยงและรถผู้ไม่ความพร้อมหรือไม่ปลอดภัยในการให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์หนังสือร้องเรียนของผู้ประกอบการที่ให้บริการและทางระบบเว็บไซต์กรมการขนส่งทางบก

4. ด้านเจ้าหน้าที่ขนส่งจังหวัดปลูกจิตสำนึกคนขับรถให้ขับรถถูกกฎจราจรและปลอดภัย โดยการประชาสัมพันธ์รณรงค์อบรมให้ความรู้ต่างๆ เพิ่มความเข้มงวดในการขออนุญาตใบขับขี่สาธารณะโดยกำหนดให้ผู้ขอใบอนุญาตขับขี่ต้องมีใบอนุญาตขับขี่ส่วนบุคคลไม่น้อยกว่า 5 ปีกำหนดอายุคนขับตั้งแต่ 30-60 ปีจบการศึกษาขั้นต้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านการฝึกอบรมภาคทฤษฎีไม่น้อยกว่า 14 ชั่วโมงประกอบด้วยความรู้กฎหมายว่าด้วยการจราจรและการขนส่งทางบกความรู้เกี่ยวกับหลักการขับอย่างปลอดภัยบนทางหลวงเป็นต้นภาคปฏิบัติต้องผ่านการฝึกอบรมการขับรถจากสถาบันสอนขับรถที่ได้มาตรฐานไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมงและใน 50 ชั่วโมงนี้มีการเรียนขับรถในเวลากลางคืนไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงการเรียนขับรถในสภาวะการจราจรหนาแน่นไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมงเมื่อผ่านการอบรมตามขั้นตอนต่างๆ แล้วจึงสามารถสอบภาคปฏิบัติได้โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าระยะเวลาในการสอบภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติต้องห่างกันไม่น้อยกว่า 30 วันอีกทั้งใช้บทลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวดควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงคนขับรถผู้โดยการปรับการจำคุกหรือทั้งจำทั้งปรับการ

พักใช้ใบอนุญาตขับขี่และสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ส่วนในด้านการกำกับดูแลความพร้อมตัวรถที่ใช้การปรับการพักการเดินรถหรือการยกเลิกใบอนุญาตการเดินรถผู้ประกอบการตามลำดับ

5. ด้านกรรมการขนส่งทางบกกำหนดให้ผู้ตรวจการกองตรวจการขนส่งทางบกและผู้ตรวจการของสำนักงานขนส่งจังหวัดตรวจสอบรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนกฎหมายการขนส่งทางบกอย่างสม่ำเสมอกำหนดให้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มความปลอดภัยเช่นการติดตั้ง GPS หรือ GPRS การติดตั้งระบบช่วยลดความรุนแรงในการชนกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ (Collision Mitigation Braking System, CMBS) การติดตั้งระบบควบคุมความเร็วอัตโนมัติด้วยเรดาร์ (Adaptive Cruise Control Systems) เป็นต้นอีกทั้งให้นำแนวทางมาตรฐานความปลอดภัยสากลมาประยุกต์ใช้กับอุปกรณ์ส่วนควบของรถจักรยานยนต์โดยสารให้เป็นไปตามหลักสากลเช่น 1) ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของ (UNECE) 2) ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของออสเตรเลีย (ADR) เพื่อความแข็งแรงของโครงสร้างรถจักรยานยนต์โดยสาร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การเก็บแบบสอบถามควรมีเวลาให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้อ่านและพิจารณาแบบไปตรงมา
2. ในการออกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจง่าย คำถามกระชับและไม่มากจนเกินไป
3. การเก็บแบบสอบถามควรให้ผู้ตอบแบบสอบถามว่าสะดวกและพร้อมให้ความร่วมมือหรือไม่ ควรถามผู้ที่จะตอบแบบสอบถามก่อนทุกครั้ง
4. ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมกันด้วย โดยสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ใช้บริการเพื่อจะได้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้น
5. การเก็บแบบสอบถามควรมีเวลาให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้อ่านและพิจารณาแบบไปตรงมา

เอกสารอ้างอิง (References)

- เจษฎา ปรีดาโพธิ์. (2550). พฤติกรรมและทัศนคติของผู้ใช้บริการรถจักรยานยนต์โดยสารที่บริการในเขตชุมชน
ชานเมือง. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชนิดา วันวงศ์. (2550). ความพึงพอใจของผู้โดยสารการบริการรถจักรยานยนต์โดยสารของแผนกสอบ
และรับรองที่นี้: ศึกษาเฉพาะกรณีท่าอากาศยานกรุงเทพอาคารผู้โดยสาร
ภายในประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัยวัฒน์ ศรีสวัสดิ์. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติการเลือกใช้บริการรถจักรยานยนต์โดยสาร
กรุงเทพฯ-พัทยาบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- นพรัตน์ กองแปง. (2556). การศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการรถตู้โดยสารสาธารณะ กรณีศึกษา: ศึกษาข้อมูลเส้นทางของสายมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต – เดอะมอลล์งามวาน-อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิหมายเลขทางต. ๘๖. รายงานผลการวิจัย. คณะวิทยาลัย นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บริษัท แพลนโปร จำกัด. (2549). โครงการศึกษาการขนส่งผู้โดยสารรถตู้โดยสาร. สืบค้น 9 ตุลาคม 2552, จาก http://planpro.co.th/p0_11.php
- ปพิชญา แทนประสาน. (2557). ทำการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการรถตู้สาธารณะของผู้โดยสารท่ารถตู้สายอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ. รายงานผลการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มริษา ไกรงู. (2552). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถตู้โดยสารปรับอากาศประจำทางเส้น กรุงเทพมหานคร-เพชรบุรี (ถนนหมายเลขทางเดินรถ ๗๓). รายงานผลการวิจัย. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรัมพร ศรีเนตร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลการเลือกรับบริการเดินทางด้วยรถตู้โดยสารประจำทางสาย ภาคตะวันออก. รายงานผลการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา.
- อริสา วิชาสธวัช. (2558). การศึกษาคุณภาพการบริการรถตู้โดยสารกรุงเทพมหานคร-พัทยาเพื่อ พัฒนาคุณภาพการบริการของรถตู้โดยสาร. รายงานผลการวิจัย. คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของ
อุตสาหกรรมฉีดพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ กรณีศึกษา: บริษัท
ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด

Work Motivation of Employees at the Practitioner Level in the
Production Line of Plastic Injection Industry for Auto Part
Type. A Case Study of Sirit Wattana Plastic (1989) Co., Ltd.

เสรี สืบบุก¹ วิชากร เฮงษฎ์กุล²

Seri Suebbook, Vichakorn Hengsadadekul

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติงานในสายงานผลิตอุตสาหกรรมฉีดพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 2) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิต ของบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานภายในบริษัท จำนวน 210 คน ภายใต้แนวคิดของ Krejcie & Morgan, (1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi-Square และสถิติวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=.510) สามารถพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากน้อยไป พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.=.642) รองลงมา คือ ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{X}=4.03$, S.D.=.607) รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=.560) รองลงมา คือ ด้านนโยบายและการบริหาร ($\bar{X}=3.97$, S.D.=.643) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X}=3.90$, S.D.=.571) รองลงมา คือ ด้านความก้าวหน้า ($\bar{X}=3.82$, S.D.=.706)

Received: 2021-07-04 Revised: 2021-07-23 Accepted: 2021-07-23

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate Student in Master of Business Administration, Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: mappingloving@hotmail.com

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University

รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X}=3.72$, $S.D.=.688$) รองลงมา คือ ด้านค่าตอบแทน ($\bar{X}=3.41$, $S.D.=.715$) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน; พนักงาน; บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด

Abstract

The objectives of this research are (1) to compare work motivation factors among staffs, classified by personal factors and (2) to receive work motivation factors level of employees at the practitioner level in the production line of plastic injection industry for auto part type at Siri wattana Plastic (1989) Co., Ltd. This is a quantitative research in which questionnaires are used to collect the data from a sample size of 210 persons according to the concept of Krejcie & Morgan, (1970). Statistics used in this research include mean, percentage, Standard Deviation, t-test, F-test, Chi-Square, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) via Fisher's Least Significant Difference (LSD). The results revealed that work motivation was at good level ($\bar{X}=3.98$, $S.D.=.510$), following by Interpersonal Relationship ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=.642$), achievement ($\bar{X}=4.03$, $S.D.=.607$), responsibility ($\bar{X}=4.00$, $S.D.=.560$), policy and administrator ($\bar{X}=3.97$, $S.D.=.643$), recognition ($\bar{X}=3.90$, $S.D.=.571$), advancement ($\bar{X}=3.82$, $S.D.=.706$), work condition ($\bar{X}=3.72$, $S.D.=.688$), and Compensation ($\bar{X}=3.41$, $S.D.=.715$) respectively.

Keywords: Work Motivation; Employee; Siri wattana Plastic (1989) Co., Ltd.

บทนำ (Introduction)

การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายแต่หากปล่อยให้บุคลากรขาดแรงจูงใจ ไม่มีความสุขหรือไม่รู้สึกสนุกกับการปฏิบัติงาน จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานตกต่ำ ซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานถือว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคลากรแต่ละคนมีแรงจูงใจในการทำงานที่แตกต่างกัน บางคนทำงานเพื่อหวังที่จะได้รับค่าจ้างเป็นเงินเดือนเป็นผลตอบแทน แต่บางคนอาจจะมีความต้องการทางจิตใจ ในอันที่จะได้เข้าไปทำงานร่วมกับองค์กรหรืออาจจะต้องการตำแหน่งที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการจูงใจเพื่อให้บุคลากรใช้ความสามารถ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ มากกว่าปล่อยให้ปฏิบัติงานโดยขาดการจูงใจ ซึ่งจะกลายเป็นข้อจำกัดอันนำไปสู่การหมดกำลังใจในการปฏิบัติงาน (อาทิตยา เหลืองมั่นคง, 2559)

ในการทำงานที่ดีการที่องค์กรได้สร้างแรงจูงใจถือเป็นการโน้มน้าวให้พนักงานให้มีความรู้สึกผูกพัน รักในงาน มีความสุขไปกับชั่วโมงทำงาน เกิดเป็นความพึงพอใจและความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ มีความศรัทธาท่วมเทกำลังกายกำลังใจและกำลังสติปัญญาเพื่อให้งานนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จ และนำผลงานออกต่อยอดได้ต่อไป หากองค์การสามารถทำให้บุคลากรก้าวไปถึงเป้าหมายตามที่ต้องการได้ บุคคลนั้นก็อยากจะปฏิบัติงานในองค์การ และคงอยู่กับองค์การต่อไป ในทางตรงกันข้ามหากองค์การไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับพนักงานของตนเองได้ จะเกิดความท้อแท้เห็นต่อองค์กร เช่น การปฏิบัติงานด้วยความเฉื่อยชาขาดความกระตือรือร้น หรือนำไปสู่การเปลี่ยนงานใหม่ (อภिरักษ์ ตั้งธนะวัฒน์, 2562)

ในส่วนของพนักงานที่ไม่มีแรงจูงใจหรือแรงผลักดันในการทำงาน ซึ่งเป็นผลมาจากการมอบหมายงานที่ไม่เหมาะสมกับความถนัดงานของพนักงานหรือถูกบังคับให้พนักงานทำงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของพนักงานจะทำงานหรือไม่มีความถนัดของงานที่ทำอยู่ โดยจำยอมต้องทำเพื่อให้การทำงานนั้นเสร็จสิ้นไป โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของงานหรือสิ่งตอบแทนที่ได้รับหลังจากการทำงาน ไม่มีความสอดคล้องหรือความเหมาะสมกับงานที่ทำ (อภिरักษ์ ตั้งธนะวัฒน์, 2562) ผลทำให้การทำงานของพนักงานไม่เป็นไปตามความคาดหวังขององค์กร ส่งผลกระทบต่อภาพรวมภายในองค์กรยังทำให้พนักงานภายในองค์กรวิจารณ์ในเชิงลบ จึงเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย หดกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากแรงกระตุ้นต่อสิ่งเร้าขององค์กรยังไม่เพียงพอ หรือองค์กรไม่สามารถตอบโจทย์ต่อพนักงาน โดยต้องมีการเรียกพนักงานที่มีปัญหามาทำการแก้ปัญหาเพื่อปรับความเข้าใจ ในบางรายมีการขาดลางาน หรือรุนแรงที่สุดคือการลาออกจากองค์กร (อนันต์ธนา สามพุ่มพวง, 2558)

ทั้งนี้การที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญงานเป็นอย่างดีนั้นจึงจำเป็นต้องมีเรื่องของแรงจูงใจต่อพนักงานเข้ามาช่วยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสวัสดิการ ค่าตอบแทน หรือโอกาส และหน้าที่ในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานบุคคล เพราะพนักงานในองค์กร ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงาน (อภिरักษ์ ตั้งธนะวัฒน์, 2562) หากปราศจากพนักงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนแล้วการบริหารจัดการต่าง ๆ ก็ไม่เกิดขึ้น และองค์กรก็จะไม่บรรลุเป้าหมายได้ อย่างไรก็ตามแม้องค์กรจะมีพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีเพียงใด หากพนักงานเหล่านั้นขาดความตั้งใจ ขาดความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานก็จะไม่ดี และทำให้องค์กรประสบความล้มเหลว

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของลักษณะงาน และผลกระทบต่อกระบวนการผลิตของ บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด พบว่ามาจากกลุ่มพนักงานระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสายงานผลิตเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลการเข้า-ออกและข้อมูลการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของ บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด เพื่อนำมาเป็นแนวทางของงานวิจัยครั้งนี้ และนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาและการบริหารงานด้านทรัพยากรบุคคลขององค์กรต่อไป ดังนั้นเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวัง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องทราบถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานและจำเป็นต้องบริหารจัดการให้พนักงานมี

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เมื่อพนักงานมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจะทำให้เกิดผลดีต่อองค์กร ส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติงานในสายงานผลิตอุตสาหกรรมฉีดพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตอุตสาหกรรมฉีดพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณได้ศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของอุตสาหกรรมฉีดพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ กรณีศึกษา: บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยพนักงานปฏิบัติงาน แผนกผลิต แผนกควบคุมคุณภาพ แผนกเทคนิค แผนกซ่อมบำรุง แผนกคลังสินค้า แผนกจัดส่งสินค้า แผนกจัดซื้อ แผนกควบคุมเอกสาร แผนกขายและการตลาด และแผนกทรัพยากรบุคคล ของบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด จำนวน 460 คน (แผนกทรัพยากรบุคคล บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานจำนวน 210 คน โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างจาก Krejcie & Morgan, (1970)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานประกอบด้วย (1) ด้านความสำเร็จของงาน (Achievement) (2) ด้านการยอมรับนับถือ (Recognitions) (3) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) (4) ด้านความก้าวหน้า (Advancement) (5) ด้านค่าตอบแทน (Compensation) (6) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relationship) (7) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Condition) และ (8) ด้านนโยบายและการบริหาร (Policy and administrator) ลักษณะเป็นการใช้มาตรวัดแบบ 5 ระดับ ของ Likert Scale, (1932) สามารถอธิบายได้ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน

ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ผลคะแนนที่ได้จากการสำรวจนั้น จะนำมาทำการวิเคราะห์และแปลผลความหมายค่าเฉลี่ยตามระดับความสำคัญ โดยการให้คะแนนแต่ละระดับ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เบสท์ (Best, 1977: 14)

$$\text{ความห่างของอัตราค่าขึ้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

เกณฑ์การวัดผลค่าคะแนนเฉลี่ย

ผลเฉลี่ย	4.21 – 5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ผลเฉลี่ย	3.41 – 4.20	ระดับความพึงพอใจมาก
ผลเฉลี่ย	2.61 – 3.40	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ผลเฉลี่ย	1.81 – 2.60	ระดับความพึงพอใจน้อย
ผลเฉลี่ย	1.00 – 1.80	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเขียนคำร้องเพื่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เพื่อไปขออนุญาตต่อผู้บริหารของบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด ตลอดจนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตทั้งหมด

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และแจกแบบสอบถามให้แก่พนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก 1989 จำกัด จำนวน 210 คน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. เชิงพรรณนา แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยได้นำข้อมูลมาแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก 1989 จำกัด โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้วยสถิติ Chi-Square และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way Analysis of Variance (ANOVA) โดยใช้วิธี Fisher's Least Difference (LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของอุตสาหกรรมฉีดพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ กรณีศึกษา : บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด” ผลการวิจัยสามารถแสดงได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 อายุ 26-35 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6/ปวช.) จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 สถานภาพสมรส จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 71.0 มีอายุงาน 1-5 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถแสดงดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 ด้านความสำเร็จของงาน	4.03	.607	มาก
2 ด้านการยอมรับนับถือ	3.90	.571	มาก
3 ด้านความรับผิดชอบ	4.00	.560	มาก
4 ด้านความก้าวหน้า	3.82	.706	มาก
5 ด้านค่าตอบแทน	3.41	.715	มาก
6 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน	4.07	.642	มาก
7 ด้านนโยบายและการบริหาร	3.97	.643	มาก
8 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.72	.688	มาก
รวม	3.87	.642	มาก

จากตารางที่ 1.1 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ($\bar{X}=3.87$, S.D.=.642) สามารถพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากน้อยไป พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.07$, S.D.=.642) รองลงมา คือ ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.03$, S.D.=.607) รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=.560) รองลงมา คือ ด้านนโยบายและการบริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.97$, S.D.=.643) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.90$, S.D.=.571) รองลงมา คือ ด้านความก้าวหน้า ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.82$, S.D.=.706) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.72$, S.D.=.688) รองลงมา คือ ด้านค่าตอบแทน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=3.41$, S.D.=.715) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก 1989 จำกัด จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 ระดับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก 1989 จำกัด อยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำเร็จของงาน (Achievement) (2) ด้านการยอมรับนับถือ (Recognitions) (3) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) (4) ด้านความก้าวหน้า (Advancement) (5) ด้านค่าตอบแทน (Compensation) (6) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relationship) (7) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Condition) และ (8) ด้านนโยบายและการบริหาร (Policy and administrator) อยู่ในระดับมาก จึงเป็นการยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของอุตสาหกรรมฉีดยาสีพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ กรณีศึกษา: บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เบญญารัตน์ บัวขาว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท เจียมพัฒนาเท็กไทล์ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อมีการเลือกรับพนักงานเข้ามาปฏิบัติงานจะไม่มีกำหนดเพศว่า จะต้องเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย อายุ และสถานภาพ เนื่องด้วยผลที่ว่า บริษัทได้ให้ความสำคัญในเรื่องความรู้ความสามารถของพนักงานมากกว่าเรื่องของเพศ อายุ และสถานภาพ ในการปฏิบัติงาน เพราะว่าเมื่อพนักงานไม่ว่าจะเพศ อายุ หรือสถานภาพที่ต่างกัน เมื่อเข้ามาปฏิบัติงานตามหน้าที่และตำแหน่งที่รับผิดชอบ ก็ต้องอยู่ในกฎระเบียบ และบรรยากาศสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานที่เหมือนกัน จึงทำให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในส่วนของ เพศ อายุ และสถานภาพ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ ธัญญ์วิ ธิณเสถียรยิ่งยง (2563) งานวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ฟาเท็ค เวิร์คส์ จำกัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานทุกคนที่ทำงานก็ต่างมีหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งและระดับการศึกษาที่ต่างกัน โดยมีการระบุตำแหน่งงานกับระดับการศึกษาตั้งแต่เริ่มแรกของการเข้ามาทำงานแล้ว ดังนั้น ระดับการศึกษาจึงส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ มาลี มีแสงพันธ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทบางกอกแกล๊ปแอนด์ คอสเมติก จำกัด ผลการวิจัย

พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานทุกคนทำงานก็ต้องการค่าตอบแทน และไม่ว่าจะปฏิบัติงานในบริษัทมานานหรือปฏิบัติงานในระยะเวลาที่สั้นต่างก็ต้องการรายได้ที่มากขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้น ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของพนักงานทุกช่วงจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ในส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากพนักงานทุกคนมีความต้องการปัจจัยด้านการเงิน และปฏิบัติงานเพื่อค่าตอบแทน หวังว่าจะมีรายได้ที่สูง เพื่อนำมาให้พวกเขาเหล่านั้นสามารถที่จะใช้จ่ายใช้สอยในสิ่งที่เขาต้องการได้ ดังนั้น พนักงานที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานด้านความสำเร็จของงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญญรัตน์ บัวขาว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท เจียมพัฒนาเท็กไทล์ จำกัด กล่าวว่า ปัจจัยแรงจูงใจในแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง และปัจจัยแรงจูงใจส่งผลต่อการปฏิบัติภายในบริษัทอย่างมาก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ว่า ด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านความสำเร็จของงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้า ด้านความรับผิดชอบ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ เกศณรินทร์ งามเลิศ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้าง องค์การคลังสินค้า กล่าวว่า ระดับแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างองค์การคลังสินค้าต่อประสิทธิภาพได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านความมั่นคงในการทำงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในสายงานผลิตของอุตสาหกรรมฉีดพลาสติกประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ กรณีศึกษา: บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด” สามารถข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านความสำเร็จของงาน ควรวางแผนในการมอบหมายงานที่มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้พนักงานที่ปฏิบัติงานนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน และควรมีการสร้างจิตสำนึกเรื่องการทำงานเป็นทีมให้กับพนักงานมากกว่าการทำงานคนเดียว

2. ด้านการยอมรับนับถือ ควรมีการวางแผนแนวทางในการยกย่องชมเชยที่ชัดเจนให้กับพนักงานหรือหน่วยงานต่างๆ เมื่อปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย เพื่อเป็นรางวัลและเป็นการกำลังใจให้กับพนักงานในการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

3.ด้านความรับผิดชอบ ควรจัดผู้รับผิดชอบในหน้าที่การทำงานที่ชัดเจนไม่ปรับเปลี่ยนงานบ่อย และควรให้ให้อิสระในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดงานที่มีความสร้างสรรค์ที่มากขึ้น

4.ด้านความก้าวหน้า ควรส่งเสริมพนักงานที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ทันต่อระบบงานที่มีการพัฒนาที่รวดเร็ว และพนักงานที่มีผลงานและคุณงามความดีขยันซื่อสัตย์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.ด้านค่าตอบแทน ควรให้รางวัลหรือผลตอบแทนพิเศษ เช่น โบนัสพิเศษ รางวัลเกียรติยศที่มีค่าทางด้านจิตใจ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและเพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้กับพนักงาน

6.ด้านความความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน และผู้บริหาร เพื่อแสดงความคิดเห็นและพูดคุยกันให้มากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

7. ด้านนโยบายและการบริหาร ควรสร้างวัฒนธรรมปลูกจิตสำนึก และความตระหนักให้พนักงานยึดมั่นในนโยบายของบริษัท เพื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างวินัยในการทำงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

8.ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ควรมีการปรับปรุงพื้นที่และให้ความสำคัญในการทำกิจกรรม 5ส. อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการทำงาน และควรจัดหาเครื่องมือที่มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อช่วยให้พนักงานทำงานได้อย่างสะดวกสบายและเพื่อให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยส่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานพนักงานภายในบริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด ในด้านการจัดการความรู้ และด้านนวัตกรรมจัดการเพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพนักงาน บริษัท ศิริวัฒนา พลาสติก (1989) จำกัด ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น เชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลเชิงลึกที่ได้มาพัฒนาต่อยอดถึงการปฏิบัติงานของพนักงานภายในองค์กรได้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- เกศณรินทร์ งามเลิศ. (2559). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้าง องค์การคลังสินค้า. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธัญญ์วี ธนเสถียรยิ่งยง. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ฟาเท็ค เวิร์คส์ จำกัด. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- เบญญารัตน์ บัวขาว. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท เจียมพัฒนาเท็กซ์ไทล์ จำกัด. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- มาลี มีแสงพันธ์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทบางกอกแล็ป แอนด์ คอสเมติก จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- อนันต์ธนา สามพุ่มพวง. (2558). แรงจูงใจกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิรักษ์ ตั้งธนะวัฒน์. (2562). แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน บริษัทจำหน่ายที่นอนและชุดเครื่องนอนย่านบางนา. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- อาทิตยา เหลืองมั่นคง. (2559). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทในเครือสมาร์ทแลนด์ แอสเสท กรุ๊ป. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารจัดการองค์การ. มหาวิทยาลัยเกริก.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice-hall Inc.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*. 140(2), 1-55.

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจ
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)
The Relationship Between Tourism Logistics Management That Affect
Satisfaction of Thai Tourists a Case Study Phrakaew Temple

พิสิฐวงศ์ ไชยสิน¹ พัฒน์ พิสิษฐเกษม²
Pisitwong Chaiyasin, Pat Pisitkasem

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับความพึงพอใจองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า 1. นักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-30 ปี มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,000-15,000 บาท และประกอบอาชีพนักศึกษา มีความพึงพอใจองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความสะดวกทางกายภาพด้านโลจิสติกส์ รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริการ ด้านการใช้จ่ายและการเงินและด้านความปลอดภัยต่อบุคคลและทรัพย์สิน ลักษณะประชากรศาสตร์กับความพึงพอใจองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี อายุ และสถานภาพต่างกันความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) แตกต่างกัน 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตน

Received: 2021-07-14 Revised: 2021-08-22 Accepted: 2021-08-23

¹ ²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต Graduate School, Rangsit University.

Corresponding Author e-mail: jamaica.spirn@gmail.com

ศาสตราจารย์ (วัดพระแก้ว) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา นักท่องเที่ยวบริเวณวัดพระแก้ว ในระดับปานกลางทุกด้าน

คำสำคัญ (Keyword): การจัดการ; ด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยว; วัดพระแก้ว

Abstract

The objective of this research was : 1) Comparison of demographic characteristics and the satisfaction of tourism logistics components of Thai tourists 2) The Relationship between tourism Logistics Management that affect satisfaction of Thai tourists case study Phrakaeu temple. The samples used in the research was Thai tourists The questionnaire were used as the research tool. The data received were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and One-Way ANOVA and Pearson Product – Moment Correlation Coefficients) The results showed that 1. Most of the Thai tourists are male, aged between 20-30 years old, having a bachelor's degree. Average monthly income 12,000-15,000 baht and working as a student The overall satisfaction with the logistics component of tourism at Wat Phra Sri Rattana Satsadaram (Wat Phra Kaew) was at the highest level, namely physical convenience in logistics. followed at a high level was the perception of information. service in terms of spending and finances and the safety of people and property Demographic characteristics and the satisfaction of the tourism logistics components of Thai tourists found that Thai tourists with gender, education level Average monthly income and different occupations had no difference in the satisfaction of the tourism logistics management at Wat Phra Sri Rattana Satsadaram (Wat Phra Kaew) As for Thai tourists of different ages and status, their satisfaction with the management of tourism logistics at Wat Phra Sri Rattana Satsadaram (Wat Phra Kaew) was different.

Keywords: Management; Tourism Logistics Elements; Wat PhraKaew

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทั่วโลก แม้อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 ทั่วโลก แต่จากรายงาน

อุตสาหกรรม ของบริษัท อีปซอสส์ จำกัด ในปี พ.ศ.2563 ระบุผลการสำรวจอนาคตการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว 11,000 ราย จาก 11 ประเทศทั่วโลก รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยกว่า 1,000 ราย โดยผลสำรวจชี้ว่าแนวโน้มในอนาคตนักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่ ยังคงอยากเที่ยวในประเทศไทยก่อน และ 8 ใน 10 ของคนไทยอยากเดินทางท่องเที่ยว ในปี 2563 โดย 75 เปอร์เซ็นต์ต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศก่อน (Ipsos Business Consulting,2020) หนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติอย่างมาก คือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ซึ่งเป็นวัดสำคัญที่ดึงดูดของกรุงเทพมหานคร เป็นวัดที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพร้อมกับพระบรมมหาราชวังและกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นการสร้างวัดในพระราชวังตามอย่างวัด พระศรีสรรเพชญ์กรุงศรีอยุธยา เป็นวัดคู่กรุงที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา ใช้เป็นที่บวชนาคหลวง และประชุมข้าทูลละอองพระบาทถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา มีสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ทั้งนี้สถิติของนักท่องเที่ยวไทยที่เคยเดินทางท่องเที่ยวบริเวณวัดพระแก้ว ปี พ.ศ.2562 จำนวน 3,669,549 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) และในปี พ.ศ.2563 แม้จะอยู่ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 รัฐบาลจะมีมาตรการผ่อนปรนแหล่งท่องเที่ยวบางพื้นที่ที่มีมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาด และวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ผ่านมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต โควิด-19 จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563 ทำให้ยังคงมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม(วัดพระแก้ว) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย วันละ 1,000-2,000 คน และชาวต่างชาติวันละประมาณ 100 คน จากเดิมมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติวันละ 10,000-30,000 คน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 5,000 คน (ไทยรัฐออนไลน์, วันที่ 13 มิถุนายน 2563) เมื่อยังมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม(วัดพระแก้ว) การจัดการโลจิสติกส์ท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยว คือ การจัดการประสานงานระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การไหลของนักท่องเที่ยว จากต้นทางไปสู่ปลายทางโดยไม่มีข้อผิดพลาด และยังทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจสูงสุด การขนส่งนักท่องเที่ยวเป็นเพียงกิจกรรมหนึ่งในโลจิสติกส์ท่องเที่ยว การขนส่งจะเกิดขึ้น ณ ช่วงหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่ใช่ตลอดเส้นทาง เช่น กิจกรรมการขนส่งด้วยเครื่องบิน รถโดยสาร กิจกรรมการขนส่งด้วยเรือ ซึ่งจะไม่มีการขนส่งอีกเมื่ออยู่ในที่พัก (ชิตพงษ์อัยสานนท์, 2558)

จากตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจประเทศไทยได้ และการเตรียมพร้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการแข่งขันกับนานาประเทศที่จะพยายามฟื้นฟูเศรษฐกิจเช่นเดียวกับประเทศไทย ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ดีขึ้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาวัดพระศรีรัตน

ศาสตราจารย์ (วัดพระแก้ว) เพื่อศึกษาการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของวัดพระศรีรัตนศาสดารามกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ผลการศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับความพึงพอใจองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)

สมมติฐานการวิจัย (Research Objective)

- สมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2 การจัดการโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) จำนวน 400 คนโดยการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ และนำลิงค์แบบสอบถาม (URL) ไปประกาศตามเพจใน Facebook และสื่อออนไลน์อื่นๆ จำนวน 400 ราย โดยใช้ตารางของ Yamane (1976) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจการจัดการโลจิสติกส์ของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม(วัดพระแก้ว) จำนวน 27 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ด้วยการส่งแบบสำรวจผ่านลิงค์แบบสอบถาม (URL) ไปยัง Facebook และสื่อออนไลน์อื่นๆ จำนวน 400 ราย ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2563 – 30 พฤศจิกายน 2563 รวมระยะเวลา 5 เดือน

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่จากเอกสาร ตำรา บทความ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่(Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)โดยหาค่า correlation (r) หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย (Reserch Results)

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-41 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 รองลงมา คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,000-15,000 บาท จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-18,000 บาท จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และต่ำกว่า 12,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักศึกษา จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8

รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความพึงพอใจการจัดการด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ในภาพรวม

องค์ประกอบการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความสะดวกทางกายภาพด้านโลจิสติกส์	4.23	0.572	มากที่สุด
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	4.16	0.610	มาก
ด้านการบริการ	4.11	0.574	มาก
ด้านการใช้จ่ายและการเงิน	4.10	0.561	มาก
ด้านความปลอดภัยต่อบุคคลและทรัพย์สิน	4.13	0.571	มาก
ภาพรวม	4.21	.306	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในการจัดการด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.21) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกคือ ด้านความสะดวกทางกายภาพด้านโลจิสติกส์ ($\bar{x}$ = 4.32) รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{x}$ = 4.16) ด้านความปลอดภัยต่อบุคคลและทรัพย์สิน ($\bar{x}$ = 4.13) ด้านการบริการ ($\bar{x}$ = 4.11) และด้านการใช้จ่ายและการเงิน ($\bar{x}$ = 4.10)

ตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

ระดับความพึงพอใจ	F	Sig.
เพศ	0.960	0.860
อายุ	4.127	0.006* แตกต่าง
ระดับการศึกษา	1.039	0.375
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	1.810	0.126
สถานภาพ	3.140	0.044*
อาชีพ	1.950	0.072

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกันมีความ พึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี อายุ และสถานภาพ

ต่างกันความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา นักท่องเที่ยวบริเวณวัดพระแก้ว

องค์ประกอบด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยว	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย		ระดับความสัมพันธ์
	r	p	แปลผล
ด้านความสะดวกทางกายภาพ	0.556	0.000	ปานกลาง
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	0.511	0.000	ปานกลาง
ด้านการบริการ	0.608	0.000	ปานกลาง
ด้านการใช้จ่ายและการเงิน	0.652	0.000	ปานกลาง
ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	0.675	0.000	ปานกลาง

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 การจัดการโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า

ความสะดวกทางกายภาพมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.556 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.511 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

ด้านการบริการมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.608 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

ด้านการใช้จ่ายและการเงินมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.652 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.675 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)” ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่เป็นผลจากการวิจัย ซึ่งสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับความพึงพอใจองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,000-15,000 บาท และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักศึกษา เมื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์กับความพึงพอใจองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี อายุ และสถานภาพต่างกันความพึงพอใจต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของดวงกมล บุญทวีทรัพย์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ สถานภาพ และอาชีพ มีความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติพุเตย ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มี อายุ การศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติพุเตยแตกต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมาทุรา สอนศรี (2559) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในจังหวัดปทุมธานีอายุต่าง และการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะความวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม สังคม และศาสนา นักท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานทางสังคม และปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างย่อมพึงพอใจแตกต่างกัน

ความพึงพอใจในการจัดการด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านความสะดวกทางกายภาพด้านโลจิสติกส์ อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรกคือ มีป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน และโบราณวัตถุ และรองลงมา คือ ความสะดวกต่อระบบขนส่งสาธารณะสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ จันทร์ธาดารัตน์ และชุลกิปลี มาหะมะ (2562) ได้

ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการโลจิสติกส์ กรณีศึกษาหมู่บ้านคีรีวง พบว่า ความสะดวกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านคีรีวง อยู่ในระดับดีมาก

2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลในการเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระแก้ว มีหลากหลายช่องทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จรูญศรีโชติกำจร (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลทางสารสนเทศ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศัย วรรณฤติ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และความภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า การไหลข้อมูลสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมี ผลต่อการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

3. ด้านความปลอดภัยต่อบุคคลและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมาก อันดับแรก คือ การเดินทางในกรณีฉุกเฉิน เช่น อุบัติเหตุ รองลงมาคือ ความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินสอดคล้องกับงานวิจัยของปณิสา สิริรุ่งโรจน์กนก (2559) ได้ทำการศึกษาร่วม พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม และสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐิมาพัฒน์ ธนาพันธ์ศิริ (2559) ได้ทำการศึกษาร่วม การจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยวของตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมีความสำคัญ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ความปลอดภัยต่อบุคคลและทรัพย์สินส่งผลต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ประกอบกับวัดควรเป็นศาสนสถานที่ประชาชนไว้วางใจในเรื่องของความปลอดภัย

4. ด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ สถานที่จอดรถเพียงพอเหมาะสม รองลงมา คือ ความสะดวกสบายของแหล่งอาหารและเครื่องดื่มสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จรูญศรีโชติกำจร (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การบริการลูกค้า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศัย วรรณฤติ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และความภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความประทับใจ การกลับมาเที่ยวอีกครั้ง และการแนะนำหรือบอกต่อการบริการท่องเที่ยวที่ประทับใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

5. ด้านการใช้จ่ายและการเงิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรก คือ ความสะดวกซื้ออาหารและเครื่องดื่ม รองลงมาคือ ความเหมาะสมของอัตราค่าบริการต่อระบบขนส่งสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จรูญศรีโชติกำจร (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยการจัดการโลจิสติกส์ด้านการไหลทางการเงิน อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศัย วรรณฤติ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และ

ความภาคภูมิใจของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า การไหลของการเงินอยู่ในระดับมาก

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว)

ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านโลจิสติกส์มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยกรณีศึกษา นักท่องเที่ยวบริเวณวัดพระแก้ว ในระดับปานกลางทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร บัวอินทร์และณฐา เศวตนรากุล (2562) กรณีศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพองค์ประกอบของโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยด้านความสะดวกทางกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิสยา สิริรุ่งโรจน์นก (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยด้านความสะดวกทางกายภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวควรมีการมุ่งเน้นการด้านความสะดวกทางกายภาพด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาปรับปรุงให้มีป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน และโบราณวัตถุ และการจัดการในความสะดวกต่อระบบขนส่งสาธารณะต่อการเดินทางท่องเที่ยว

2. ควรมีแนวทางการส่งเสริมด้านความปลอดภัยต่อบุคคลและทรัพย์สินในสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเร่งด่วน เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ จนส่งผลต่อความไว้วางใจในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว และภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจะเป็นการสร้างประทับใจในใจนักท่องเที่ยว

3. สถานที่ท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญแก่นักท่องเที่ยว ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัยอย่างเหมาะสมเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกัน จะพึงพอใจการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวไม่เหมือนกัน การสนับสนุนการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวอย่างครบวงจร จะเป็นการสร้างโอกาสแหล่งท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวในวัด โบราณสถาน อุทยาน ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ เพื่อสามารถอธิบายผลลัพธ์ที่เฉพาะเจาะจงขึ้น และเลือกพื้นที่อื่นที่มีบริบทของการท่องเที่ยวต่างออกไป

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อสามารถนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบความต้องการและการตัดสินใจเลือกใช้บริการการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). จำนวนและรายได้นักท่องเที่ยวต่างชาติ รายเดือน ปี 2558-2563P (ปรับปรุงจำนวนและรายได้ 2562). กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย รายงานประจำปี 2563 (Domestic Tourism Statistics (Classify by region and province 2020)). กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ไทยรัฐออนไลน์, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/travel/thaitravel/1868327>. วันที่ 13 มิถุนายน 2563
- นพพร บัวอินทร์ และณฐา เสวตนรากุล. (2562). การเพิ่มประสิทธิภาพองค์ประกอบของโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารมนุษยศาสตร์สาร. 20(3), 125-150.
- ปณัสยา สิริรุ่งโรจน์กนก. (2559). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวกรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาสนา จรุงศรีโชติกำจร. (2560). ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่. 10(2), 25.
- สวิตต์ จันท์ธาดารัตน์ และชุลกิปลี มาหะมะ. (2562). การบริหารจัดการโลจิสติกส์ กรณีศึกษา หมู่บ้านศรีวัง. วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมการจัดการและโลจิสติกส์วิทยาลัยนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อดิศักดิ์ วรธนฤติ. (2563). การจัดการโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์และความภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารการจัดการสมัยใหม่. 18(2), 47.
- Ipsos Business Consulting. (2020). Management Consulting Toolkit. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.ibm.com/services/business?p1=Search&p4=43700062919912106&p5=p&gclid=73ec68e773b31aedff0e09c556c05b48&gclsrc=3p.ds>.

ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Effectiveness of Public Administration of Maharaj District,
Ayutthaya Province

พระมหาภุชชชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม)¹
Phramaha Kritthichai Kittidhammo (Nakklom)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.970 กับกลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 391 รูป และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.757) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. ปัญหาและอุปสรรคพบว่า 1) วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ 2) ขาดความร่วมมือจากชุมชน เช่น โครงการปลอดบุหรี่ เหล้า 3) วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมระดมทุน

คำสำคัญ (Keywords): ประสิทธิภาพ; การบริหาร; งานสาธารณสงเคราะห์

Abstract

The objectives of this research are 1. To study the level of public opinion 2. Compare the opinions of the people classified by personal factors 3. For problems, obstacles and suggestions on the effectiveness of public welfare management of the Sangha of Maharaj Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Research methodology is a combination of methods. during quantitative research It was a survey with a

Received: 2021-06-08 Revised: 2021-09-03 Accepted: 2022-06-01

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204206@gmail.com

questionnaire which had a confidence value of 0.970 with the sample group, which is the population of Maharat District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 391 persons and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or persons. The results showed that 1. People have opinions Overall, it was at a high level ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.757). 2. The results of the research hypothesis test people of different sexes There are no different opinions in general. therefore reject the research hypothesis The people of different ages and education There are different opinions overall. with statistical significance at the 0.05 level, thus accepting the research hypothesis. 3. Problems and obstacles found 1) Wat Ladd volunteered to help carry items to donate to various places. 2) Lack of cooperation from the community, such as the smoke-free alcohol project 3) The temple still lacks publicity in fundraising activities.

Keywords: Effectiveness; Administration; Public works;

บทนำ (Introduction)

พระพุทธศาสนาเป็นองค์หนึ่งที่เป็นพื้นฐานของสังคม เป็นรากฐานทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมในสังคมไทย วัดเป็นสถาบันทางสังคมที่ประชาชนยอมรับและผูกพันในด้านการเข้าไปรับการอบรมสั่งสอนเป็นเวลานาน พระพุทธศาสนาจะเจริญก็เพราะความเลื่อมใสของประชาชน พระสงฆ์ย่อมเป็นตัวจักรสำคัญในความเจริญของพระพุทธศาสนา ดังนั้นการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน พระสงฆ์จะต้องเป็นบุคคลที่ประชาชนเคารพนับถือ เป็นที่ศรัทธาของประชาชน (พระธรรมวโรดม, 2542) และผู้ที่มีหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนประชาชนให้ได้รับความรู้ทั้งทางคฤติโลก และคฤติธรรมในรูปลักษณะของการให้การศึกษา การเผยแผ่ธรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การรักษาพยาบาล การสงเคราะห์ผู้ยากไร้ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นภารกิจของสงฆ์ทั้งสิ้นพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในทางด้านจิตใจเสริมสร้างศีลธรรม สติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน บทบาทนี้เป็นบทบาทสำคัญยิ่ง เป็นรากฐานของความเจริญ ความสุขของสังคมอย่างแท้จริง (นนท์ ธรรมสถิตย์ และชานะ พาชี, 2542)

วัดในปัจจุบันได้ดำเนินการกิจกรรมตามที่คณะสงฆ์กำหนด โดยมีได้ละเลยบทบาทหน้าที่ของการเป็นศูนย์กลางของชุมชน ทั้งด้านการศึกษา และการศึกษาสงเคราะห์ประชาชน ตามศักยภาพของ วัด และวัดยังคงมีความสำคัญต่อชุมชนและมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนคู่กับ สถาบันทางสังคมในชุมชน เช่น โรงเรียน บ้านและราชการ โดยเหตุที่วัดเป็นนิติบุคคลตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีการจัดองค์การที่เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและมี หน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของวัดต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่ขององค์กรปกครอง

สูงสุดของคณะสงฆ์ คือ มหาเถรสมาคม ซึ่งกำหนดภารกิจของวัดไว้ 6 ด้าน (สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาล สุทธิ, 2543)

การสาธารณสงเคราะห์ จึงเป็นการแสดงบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์ (พระเทพปริยัติสุธี, 2545) โดยมีพระภิกษุสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะพระภิกษุสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมา พระภิกษุสงฆ์ในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศล และช่วยเหลือ บุคคลผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาส จึงกล่าวได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์โดยแท้ (สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, 2543)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทฤษฎี หลักประสิทธิผล ของ Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. ซึ่งได้อธิบายถึงเกณฑ์ของความสำเร็จของการ

ว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ 1. การผลิต (Production) 2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) 3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) 4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) 5. การพัฒนา (Development)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้ 1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล 2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ 3) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ 4) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

4. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ 1-6 กุมภาพันธ์ 2564 รวมใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อธิบายระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมานทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป หากพบมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการ LSD (Least Significant Different : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป/คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตของผู้วิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีผลการวิจัยดังนี้

1. ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.757 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ งานสาธารณสุขสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ

ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านประสิทธิผล	4.17	0.751	มาก
2. ด้านการจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์	4.06	0.795	มาก
รวม	4.12	0.757	มาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์	0.975	-	0.428	-	✓
2.	อายุ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์	-	13.757**	0.000	✓	-
3.	การศึกษา	ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์	-	9.600**	0.000	✓	-

3. ปัญหา และอุปสรรคพบว่า 1) วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ 2) ขาดความร่วมมือจากชุมชน เช่น โครงการปลอดบุหรี่ เหล้า 3) วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมระดมทุน

ข้อเสนอแนะ คือ 1) ทางคณะสงฆ์ควรมีการวางแผนที่ดี การบริหารจัดการ การกระจายงาน และมีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชนในเรื่องกิจกรรม ควรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัคร บุคลากรที่เป็นจิตอาสาที่จะช่วยงานและควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต 2) คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชนในที่ต่างๆ กันอย่างจริงจัง และมีเจ้าหน้าที่ติดตามประเมินผล 3) งานด้านสาธารณสงเคราะห์นี้ ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธารณชนมากกว่านี้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.757 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน

1.ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีบทบาทในการจัดโรงทาน ในช่วงเวลาสำคัญ อยู่อย่างสม่ำเสมอ และมีการตั้งมูลนิธิเพื่อคนยากจน ตลอดจนมีการออกแจกสิ่งของจำเป็น แก่ผู้ป่วย และชาวบ้าน สม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อุบลศรี เสนาธิ์รักษ์ (2554)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ใน เขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า การใช้เสนาสนะภายในวัด หรือให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด เช่น การตั้งสภาตำบล ใช้เป็นพื้นที่ประชุมของทางราชการ เป็นที่ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลของท้องถิ่น ให้ใช้ศาลาการเปรียญ หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราชการ ประชาชน ชาวบ้านเจ้าของวัดให้มาร่วมรับบริจาคจากราชการ หรือจัดกิจกรรมให้กลุ่มต้อยโอกาสทางสังคม ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิตศรัทธานำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

ด้านการช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ได้มีการจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์สถานศึกษาโรงเรียน มีการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน และมีการสนับสนุนกิจการ ป้องกันอบายมุข และยาเสพติดในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว) (2555)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของวัดในงานด้านสาธารณสงเคราะห์ด้านการช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์นั้น วัดมีการรณรงค์สนับสนุนโครงการวัดปลอดบุหรี่ และโครงการกฐินปลอดเหล้า ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อบรมแนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนในด้านสิ่งเสพติดให้โทษ/และการป้องกันยาเสพติด เพื่อสุขภาพและความสงบสุขของชุมชน รองลงมาคือเรื่องวัดเอื้อเฟื้อสถานที่สำหรับตั้งคลินิกชลประทาน โดย นายแพทย์ อุทัย สุภาพ อดีต ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลประทาน เป็นผู้ริเริ่มเพื่อถวายเป็นการถวายการตรวจรักษาในเบื้องต้นแก่พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาเป็นการสร้างสาธารณประโยชน์ให้ทั่วถึง

ด้านการช่วยเหลือกิจการสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือกิจการสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณประโยชน์ ถนน ประปา ทั้งยังช่วยเหลือสนับสนุนสถานที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล อนามัย กลุ่ม อสม. และสนับสนุนกิจกรรม อันเป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่นการปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดถนนหนทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี (เสริมแก้ว) (2555)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของการสาธารณสงเคราะห์ ที่พระสงฆ์หรือวัดอาวามารมต่างๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบัน คือ การถือกุศลสาธารณสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือกิจการสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างประปา การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การช่วยพิทักษ์รักษาสีที่อันเป็นสาธารณสมบัติและการอื่นๆ เป็นการถือกุศลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นต้น

ด้านการช่วยเหลือกิจการประชาชนทั่วไป ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือกิจการประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ได้ให้การช่วยเหลือในคราวเกิดอัคคีภัย ไฟไหม้ น้ำท่วม และในคราวเกิดโรคระบาด โควิด 19 เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **อุบลศรี เสนาะรักษ (2554)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ

คือ การใช้เสนาสนะภายในวัด หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราษฎร ประชาชน ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิตศรัทธาไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อ.มหาราช จ.อยุธยา

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อ.มหาราช จ.อยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการผลิต (Production) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อ.มหาราช จ.อยุธยา ด้านการผลิต (Production) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหลากหลาย อันเป็นประโยชน์ต่อการสงเคราะห์ประชาชน ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง และคณะสงฆ์ยังมีการสนับสนุนเป็นสะพานบุญ ให้ภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน) ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาของท่านมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้ เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการ เป็นผู้นำในการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ

ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อ.มหาราช จ.อยุธยา ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์มีแผนผังขั้นตอนการบริการอย่างชัดเจน ให้บริการโดยไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง เป็นไปอย่างยุติธรรม ทั้งความรวดเร็วในการให้บริการ ทันท่วงที สถานการณ์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูประดิษฐ์สมณคุณ (จันทโต/สื่อจินดา) (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักสังคหวัตถุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท สังคหวัตถุธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน การผูกไมตรีเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ละเว้นความชั่วเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่ายและดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับประชาชน

ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์เป็นผู้เสียสละ มีเมตตา ให้

เกียรติผู้รับการสงเคราะห์ โดยการกล่าวทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส ทั้งยังให้ความเห็นใจและรับฟังปัญหาอย่างเต็มใจ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูประดิษฐ์สมณคุณ (จันทโต/ลือจันดา) (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล ตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักสังคหวัตถุธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน การผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ พูดแต่ในสิ่งที่ประโยชน์ ละเว้นความชั่วเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่ายและดำรงตนไว้มิให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหา กับประชาชน

ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ สาธารณะสงเคราะห์หลากหลายรูปแบบ มีความรวดเร็วทันต่อสถานการณ์เมื่อเกิดภัยพิบัติ คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ อย่างทันทั่วถึง และยังเป็นผู้ประสานงานภาครัฐ และเอกชน ทำให้งานสาธารณสงเคราะห์ เกิดความรวดเร็ว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วินัย เก่งสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 10” ผลการศึกษาพบว่า หนึ่งในบทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่ทำได้ดีที่สุด คือ บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในชนบทพระสงฆ์มีบทบาทมากในฐานะผู้นำด้านการเสนอความคิดริเริ่ม และระดมความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน จนถึงของชาวบ้านในการพัฒนาสิ่งต่างๆ ในชุมชน

ด้านการพัฒนา (Development) ประชาชนมีความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมคณะสงฆ์ในงานสาธารณสงเคราะห์ยิ่งใหญ่ขึ้นทุกปี มีภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม มากขึ้นทุกปี และทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง คณะสงฆ์และประชาชนในชุมชนเหนียวแน่นขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชำเลียง วุฒิจันทร์ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมคณะสงฆ์และการพระศาสนา เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ” จากการวิจัยพบว่า ในส่วนของวัดผลพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับวัด ในฐานะตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมที่แตกต่างกันจากท้องถิ่นที่มีความผูกพันกันน้อยที่สุดคือ ในชุมชนนครหลวงไปสู่ท้องที่ชนบทที่มีพลเมืองหนาแน่นน้อย มีวัดและพระสงฆ์ในท้องที่น้อย แต่ประชาชนมีความต้องการและมีความผูกพันกับวัดมากที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

จากแผนภาพที่ 4.1 แสดงให้เห็นประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ของอำเภอหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ด้านการผลิต (Production) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมหลากหลาย อันเป็นประโยชน์ต่อการสงเคราะห์ประชาชน กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง และคณะสงฆ์มีการสนับสนุนเป็นสะพานบุญ ให้ภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาจัดกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ภายในชุมชน

ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีแผนผังขั้นตอนการบริการอย่างชัดเจน ให้บริการโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เป็นไปอย่างยุติธรรม ความรวดเร็วในการให้บริการ

ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์เป็นผู้เสียสละ และมีเมตตา ให้เกียรติผู้รับบริการสงเคราะห์ โดยการกล่าวทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเห็นใจและรับฟังปัญหาอย่างเต็มที่

ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ สาธารณะสงเคราะห์หลากหลายรูปแบบ เมื่อเกิดภัยพิบัติ คณะสงฆ์มีการช่วยเหลือ อย่างทันสถานการณ์ และคณะสงฆ์เป็นผู้ประสานงานภาครัฐ และเอกชน ทำให้งานสาธารณะสงเคราะห์ เกิดความรวดเร็ว

ด้านการพัฒนา (Development) มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ กิจกรรมคณะสงฆ์ ในงานสาธารณสงเคราะห์ ยิ่งใหญ่ขึ้นทุกปี มีภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม มากขึ้นทุกปี เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง คณะสงฆ์และประชาชนในชุมชนเหนียวแน่นขึ้น

ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีการทำโรงงานในช่วงเวลาสำคัญ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังมีการออกแจกสิ่งของจำเป็น แก่ผู้ป่วยติดเตียง และชาวบ้านบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง อย่างสม่ำเสมอ

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์จัดหาทุนทรัพย์เพื่อสงเคราะห์สถานศึกษา โรงเรียนในชุมชนอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ทั้งยังได้ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชุมชน และสนับสนุนกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอบายมุข รวมถึงยาเสพติด ภายในชุมชนอีกด้วย

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณประโยชน์ เช่น ให้ใช้ที่ดินสงฆ์ สำหรับสร้างแท้งค์น้ำ เจาะบ่อบาดาล ทำประปาชุมชน ทั้งยังสนับสนุนกิจกรรม อันเป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่นการปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดถนนหนทาง

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มีความโดดเด่น โดยประชากรในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ คณะสงฆ์ให้การช่วยเหลือในคราวเกิดโรคระบาด โควิด 19 และให้การช่วยเหลือในคราวเกิด ไฟไหม้ ภัยพิบัติจากธรรมชาติ แก่ประชาชนในชุมชนมาโดยตลอด

ดังนั้น พระสงฆ์ผู้ที่มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ต้องสามารถเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ด้านสาธารณประโยชน์ ด้านสาธารณสมบัติ และ ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ทั้งพระสงฆ์และวัดทั่วไปได้ให้การสาธารณสงเคราะห์เป็นอย่างดีอยู่แล้ว ตลอดจนการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความยากจน และการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนที่สุจริตได้เป็นอย่างดี ทั้งวัดและทั้งบ้านและผู้ที่อยู่อาศัยในเขตชุมชนนั้นก็จะพลอยได้รับประโยชน์รับความสุขตลอดไป

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion)

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของ อ.มหาราช จ.อยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเตรียมการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขเคราะหโดยยึดหลักวิชาการกฎระเบียบทางสังคมและไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย

1.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุขเคราะหควรส่งเสริมให้มีระบบสื่อสารข้อมูลหลายทาง ผ่านทางสื่อสารมวลชนไปยังกลุ่มองค์กรต่างๆ และภาคประชาชนในชุมชนให้มาก

1.3 ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยสร้างองค์ความรู้ให้ในการสังคมแห่งการแบ่งปันน้ำใจสู่สาธารณสุขในระดับประเทศให้มาก เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาระบบการดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขเคราะห

1.4 องค์กรทางคณะสงฆ์และภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของตนและมีความต้องการพัฒนาวิชาการความรู้ของหน่วยงานและประสงค์จะทำงานด้านสาธารณสุขเคราะหเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นควรสนับสนุนกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสุขเคราะห ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลโดยคณะสงฆ์

2.2 ในการวิจัยควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลครั้งต่อไป

2.3 ควรศึกษาบทบาทด้านการสาธารณสุขเคราะห ของคณะสงฆ์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบความเป็นมาเป็นไปของคณะสงฆ์ที่มีบทบาทในด้านการสาธารณสุขเคราะห ต่างกันหรือไม่ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ของคณะสงฆ์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสาธารณสุขเคราะหให้มั่นคงในพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง (References)

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. (2542). การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ.

วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นนท์ ธรรมสถิตย์ และชานะ พาเชื้อ. (2542). พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณการ วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์.

พระครูประดิษฐ์สมณคุณ (จันทโต/เลื่อนจิต). (2555). การนำหลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2545). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมวโรดม. (2539). *การปกครองวัด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระมหาไชยณรงค์ ภูทมนี (เสริมแก้ว). (2555). *บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญมี อธิบุญโญ. (2544). *บทบาทของพระสังฆาธิการพัฒนาสังคม : ศึกษากรณีพระธรรมวิสุทธิ มงคล (บัว ญาณสมปนโน)*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วินัย เก่งสุวรรณ. (2553). *ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ: ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 36*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. (2543). *พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พร้อมด้วยระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- อุบลศรี เสนารักษ์. (2554). *บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง
The Develop Learning experience plan for Early Childhood by The Steam Education Model in Schools under Ang thong Municipality

รวินันท์ พอควร¹ ธีรวัฒน์ มอนโรสง²
Rawinan Phorkuan, Teerawat Montaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหศึกษา 2) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหศึกษา และ 3) ศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหศึกษา ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความสอดคล้อง และแบบประเมินความเหมาะสม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความตรงเชิงเนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นด้านความเหมาะสมเท่ากับ 0.92 และด้านความเป็นไปได้ เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหศึกษาที่สามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 20 แผน 2) ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และ 3) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก

Received: 2021-07-18 Revised: 2021-07-29 Accepted: 2021-07-29

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Education Degree in Learning Management, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: ravinan2525@hotmail.co.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

ปฐมวัย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษาไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้; เด็กปฐมวัย; รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา

Abstract

This research objectives of this study are: 1) to develop learning experience plan for early childhood by the STEAM education model; 2) to finding the effectiveness of learning experience plan for early childhood by the STEAM education model; and 3) to study suitability and the possibility of implementing learning experience plan for early childhood by the STEAM Education Model. There are 2 stages of research: step 1 development and efficiency of learning experience plans. The sample groups were 5 experts. The tools used in the research were the conformity assessment and a suitability assessment. The statics used in data analysis were the content straightness, mean, and standard deviation; step 2 study suitability and the possibility of implementing a learning experience plan to use in learning management. The population is 65 the early childhood teachers of the Child Development Center under Ang thong Municipality. The research instruments were a questionnaire with a validity of 0.92 and a probability of 0.92 and The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. The results of the research were as follows: 1) the develop learning experience plan for early childhood by the steam education model that can be used were 20 plans; 2) The results of finding the effectiveness of the learning experience plan showed that very good level of suitability and 3) the suitability and the feasibility of the implementing learning experience plan for early childhood by the STEAM Education Model for the learning experience overall, it is at the highest level.

Keywords: Learning experience plan; Early childhood; STEAM education model

บทนำ (Introduction)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือ ระหว่าง สถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก จึงกำหนดหลักการ

ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยเน้นการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560)

การจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ ควรเป็นการจัดประสบการณ์ที่บูรณาการหน่วยประสบการณ์เข้าด้วยกันไม่แบ่งเป็นรายวิชา แต่จัดรวมกัน (บูรณาการ) เป็นหน่วยประสบการณ์ โดยแต่ละหน่วยจะประมวลทุกวิชา ทุกทักษะให้เด็กได้เรียนรู้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2563) โดยการจัดการศึกษาที่กำลังเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 คือ การเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM Education) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่อยอดมาจากสะเต็มศึกษา (STEM Education) เดิมที่มีการบูรณาการหลักสูตรแบบข้ามสาระวิชา (Trans disciplinary curriculum) เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Integrated) แทนการแยกสอนเป็นทีละวิชาจากเพียง 4 ด้าน คือ วิทยาศาสตร์ (S : Science) เทคโนโลยี (T : Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (E : Engineering) และคณิตศาสตร์ (M : Mathematics) โดยเพิ่มขึ้นอีก 1 ด้าน คือ ศิลปะ (A : Arts) เข้าไป เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาสมองซีกขวาในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทักษะอาชีพที่จำเป็นในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง (Real-world application) (มีนกาญจน์ แจ่มพงษ์, 2559) ดังนั้นการนำแนวคิดสเต็มศึกษามาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจะช่วยส่งเสริมการคิดให้เด็กทั้งการคิดแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้นั้นเน้นให้เด็กคิดและลงมือทำด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น เมื่อพบปัญหาและอุปสรรคเด็กได้ลองผิดลองถูกและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ เมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการศิลปศาสตร์ไปด้วยนั้นจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย (พัชรภรณ์ พุทธิกุล และคณะ, 2562)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดอ่างทองเป็นสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ตามนโยบายการปฏิรูปประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ให้มีความสมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบ ต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม มีความสุขในยุคดิจิทัล เพื่อพร้อมเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ล้วนมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้ง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ ปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก ทำให้เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม อันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ปัญหาสังแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผล

โดยตรง และโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและการพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อีกทั้งในโลกที่ความรู้และเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถจดจำทุกอย่าง ดังนั้นการศึกษาปฐมวัยจึงจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัย และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หรือแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยังมีความรู้และประสบการณ์ในระดับน้อย ทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้นำไปใช้ หรือไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยจะเกิดประโยชน์กับครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีทักษะการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อีกทั้งสามารถนำทักษะความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ออกแบบเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) แล้วนำไปศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษากับครูผู้สอนในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 65 คน ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบสหวิทยา และการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และสังเคราะห์ข้อมูลแล้วสร้างเป็นแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) จำนวน 20 แผน แล้วนำไปหาประสิทธิภาพโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาปฐมวัย

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท ขึ้นไปทางด้านการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์ในการสอน หรือการบริหารสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาปฐมวัย 5 ปีขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 20 แผน

2.2 แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) จำนวน 7 ด้าน ประเมินทุกแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 20 แผน

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) จำนวน 10 ด้าน ประเมินทุกแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) โดยหาค่า (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์สูงกว่า 0.50 จึงสามารถนำไปใช้ได้ (บรรดล สุขปิติ, 2560)

4.2 วิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ได้จากการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์สูงกว่า 3.51 ขึ้นไป (อรรถพร มลาศรี, 2562)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทองไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 65 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 7 ข้อ ด้านการฝึกทักษะ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำกิจกรรม จำนวน 7 ข้อ ด้านการออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จำนวน 6 ข้อ และด้านการส่งเสริม สนับสนุน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้กับผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) จำนวน 6 ข้อ ที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 มีค่าความเชื่อมั่นด้านความเหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.92 และความเป็นไปได้ มีค่าเท่ากับ 0.92

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งได้รับการตอบกลับมาทั้งสิ้น 65 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (σ)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จำนวน 20 แผน แต่ละแผนมีองค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สำคัญ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารการเรียนรู้ 4) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ แบบสเต็มศึกษา (STEAM) 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ค้นหาข้อมูล ขั้น

ที่ 3 ออกแบบและสร้างสรรค์ชิ้นงาน ขั้นที่ 4 ประเมินผลงาน ขั้นที่ 5 นำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 7) บันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง พบว่าความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) เท่ากับ 0.93 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (มากกว่า 0.50) และความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) มีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X} = 4.63$) ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51 ขึ้นไป) แสดงว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า

3.1 ผลการศึกษาความเหมาะสมในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวม

รายการ	μ	σ	ระดับ ความ เหมาะสม
1. ด้านการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์	4.70	0.42	มากที่สุด
2. ด้านการฝึกทักษะ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำกิจกรรม	4.66	0.41	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	4.64	0.43	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริม สนับสนุน การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้กับผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็ม (STEAM)	4.71	0.43	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.67	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย

ประชากรสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริม สนับสนุน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้กับผู้เรียนเกิดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสตีม (STEAM) ($\mu = 4.71$) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ ($\mu = 4.70$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยประชากรต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ($\mu = 4.64$)

3.2 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสตีมศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสตีมศึกษา (STEAM) ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวม

รายการ	μ	σ	ระดับ ความเป็นไปได้
1. ด้านการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์	4.57	0.43	มากที่สุด
2. ด้านการฝึกทักษะ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำกิจกรรม	4.54	0.37	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	4.58	0.42	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริม สนับสนุน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้กับผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสตีม (STEAM)	4.56	0.45	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.56	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสตีมศึกษา (STEAM) ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยประชากรสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ($\mu = 4.58$) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ ($\mu = 4.57$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยประชากรต่ำสุด คือ ด้านการฝึกทักษะ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำกิจกรรม ($\mu = 4.54$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สารสำคัญ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารการเรียนรู้ 4) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และ 7) บันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นค้นหาข้อมูล ขั้นออกแบบและสร้างสรรค์ชิ้นงาน ขั้นประเมินผลงาน และขั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ทั้ง 20 แผนขึ้นมานี้ เนื่องจาก ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ซึ่งเป็นการบูรณาการหลักสูตรแบบข้ามสาระวิชา (Trans disciplinary curriculum) เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Integrated) แทนการแยกสอนเป็นทีละวิชาจากเพียง 4 ด้าน คือ วิทยาศาสตร์ (S : Science) เทคโนโลยี (T : Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (E : Engineering) และคณิตศาสตร์ (M : Mathematics) โดยเพิ่มขึ้นอีก 1 ด้าน คือ ศิลปะ (A : Arts) ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมการคิดให้เด็กทั้งการคิดแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ไปพร้อมกัน ผู้วิจัยจึงจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) นี้ขึ้นมา โดยแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) นี้จะช่วยให้ช่วยให้ครูสามารถรวมสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันในเวลาเดียวกัน และส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้เด็ก ๆ ได้สำรวจ ตั้งคำถาม ค้นคว้า ค้นพบ และฝึกทักษะการสร้างนวัตกรรม โดยการรวมศิลปะเข้าไปด้วย ซึ่งเป็นความลงตัวโดยธรรมชาติ เนื่องจาก STEAM ให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ และการออกแบบ จึงเหมาะกับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธกรณ์ พุทธิกุล และคณะ (2562) ที่กล่าวไว้ว่า การนำแนวคิดสหวิทยามาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจะส่งเสริมการคิดให้เด็กทั้งการคิดแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้นั้นเน้นให้เด็กคิดและลงมือทำด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น เมื่อพบปัญหาและอุปสรรค เด็กได้ลองผิดลองถูกและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ เมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการศิลปศาสตร์ไปด้วยนั้นจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย

2. ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง พบว่าความสอดคล้องของแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) เท่ากับ 0.93 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (มากกว่า 0.70) และความเหมาะสมของแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (STEAM) มีความเหมาะสมดีมาก ($\bar{X}$ = 4.63) ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ค่าเฉลี่ย

มากกว่า 3.51 ขึ้นไป) แสดงว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาทฤษฎีการสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยา จนผู้วิจัยได้จัดทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ขึ้น โดยการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในครั้งนี้เป็น การประเมินหาความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอน หรือการบริหารสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาปฐมวัย 5 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ประสิทธิ์ รัตนสุภา (2559) ที่กล่าวว่า การหาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 - 5 คน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดระดับความเหมาะสม ดังนี้ เหมาะสมมากที่สุด ให้ 5 คะแนน เหมาะสมมาก ให้ 4 คะแนน เหมาะสมปานกลางให้ 3 คะแนน เหมาะสมน้อยให้ 2 คะแนน และเหมาะสมน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน โดยเกณฑ์การยอมรับความเหมาะสมจะพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคำถามแต่ละข้อ หากข้อใดมีค่าเฉลี่ย “ดี” ถึง “ดีมาก” จึงจะ ยอมรับ นอกจากนั้นค่าเฉลี่ยรวมจะต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ “ดี” หรือมีค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากงานวิจัยของ หทัยภัทร ไกรวรรณ (2559, หน้า 62) วิจัยเรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสหวิทยาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสหวิทยามีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ ในประเด็นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการหาประสิทธิภาพของแผนโดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ หรือการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับเด็กปฐมวัย ก็มีผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) สามารถทำให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงทำให้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมดีมาก

3. ผลการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสหวิทยา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลดังนี้

3.1 ความเหมาะสมในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.67$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) เป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ และเหมาะสมในการนำมาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยเนื่องจากเพิ่มวิชาศิลปะ เข้าไปกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ซึ่งเหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย โดยทำให้เด็กได้จินตนาการ แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วม ได้ปฏิบัติจริง จึงทำให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของ พัทธราภรณ์ พุทธิกุล และคณะ (2562) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดสเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมี 5 ส่วน ได้แก่ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน สารการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ กำหนดปัญหา ค้นคว้าข้อมูล ออกแบบ และสร้างสรรค์ชิ้นงาน ประเมินผล และนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการประเมินผลการเรียนการสอน โดยผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดสเต็มศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูผู้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดสเต็มศึกษามีความพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดสเต็มศึกษาในระดับดีมาก

3.2 ความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.56$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ใช้สื่อการสอนที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้เน้นสิ่งที่มีอยู่รอบตัวของเด็ก มีวิธีการสอนเป็นขั้นเป็นตอนที่เป็นระบบไม่ยุ่งยาก จึงมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรรัตนา เกลา (2560) เรื่อง การพัฒนารูปแบบสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนบ้านปากน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบการวิจัยพบว่า รูปแบบสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านปากน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การนำนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมาสู่การปฏิบัติ 2) การจัดทำกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและจัดตารางเรียนกิจกรรมสะเต็มศึกษา 4) การจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาโรงเรียนบ้านปากน้ำ 5) การส่งเสริมสนับสนุนของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาโรงเรียนบ้านปากน้ำ และ 6) การ

นิเทศ ติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมศึกษา โรงเรียนบ้านปากน้ำ และผลการตรวจสอบรูปแบบส่งเสริมศึกษา พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาความเหมาะสมในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ที่พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยประชากรต่ำสุดคือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ดังนั้น ครูที่จะนำแผนการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ควรประยุกต์ใช้หรือออกแบบกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่งที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงรอบ ๆ ตัวตามบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่ง

1.2 จากการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ที่พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยประชากรต่ำสุดคือ ด้านการฝึกทักษะ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำกิจกรรม ดังนั้น ครูที่จะนำแผนการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ใช้ให้มีความหลากหลายมากขึ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน สะท้อนความคิดจากการจัดกิจกรรม ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะตามที่ตนต้องการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยสอบถามจากครูผู้สอนในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จึงเป็นความคิดเห็นของผู้สอนเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสเต็มศึกษา (STEAM) ในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง ไปใช้กับนักเรียน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). *การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2559*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- จันทร์ทนา เกลา. (2560). *การพัฒนาแบบส่งเสริมศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านปากน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- บรรดล สุขปิติ. (2560). ข้อเสนอแนะการเขียนโครงร่างการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ประสิทธิ์ รัตนสุภา. (2559). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย: แผนการจัดการเรียนรู้. สืบค้น 30 กันยายน 2563, จาก http://drprasit.blogspot.com/2016/06/blog-post_8.html.
- พัชรารณณ์ พุทธิกุล และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การสอนตามแนวคิดสติศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2563). การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสถานศึกษาปฐมวัย. สืบค้น 7 กันยายน 2563, จาก http://www.eledu.ssru.ac.th/banpote_po/?.
- มีนกาญจน์ แจ่มพงษ์. (2559). การพัฒนาชุดฝึกทักษะแบบสติศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ชิ้นงานเรื่อง พลังงานรอบตัวเรา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- หทัยภัทร ไกรวรรณ. (2559). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสติศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรรถพร มลาศรี. (2562). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผังมโนมิติที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชีวิตในสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

The Effectiveness of Propagating the Buddhism of the Teaching of Morality in Schools Sanam Chai Khet District, Chachoengsao Province

พระครูสังฆรักษ์เสกสรรค์ ธีรงกูโร (พรมศรี)¹

Phrakhrusangkharak Seksan Thirangguro (Phromsi)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.926 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต จำนวน 275 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$, S.D.=0.609) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า 1.

Received: 2021-06-14 Revised: 2021-07-06 Accepted: 2021-07-18

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204223@mcu.ac.th

การสอนของพระสงฆ์ยังขาดการอบรมและปลูกฝังจริยธรรมที่เพียงพอ 2.พระสงฆ์ส่วนมากทำงานตามความถนัดของตนเองไม่ค่อยสนใจสังคม 3.พระสงฆ์มีปัญหาเรื่องเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ไม่มีความแน่ชัด

คำสำคัญ (Keywords): ประสิทธิภาพ; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; พระสอนศีลธรรม

Abstract

This research aims to study the level of student opinion on the propagation of Buddhism of moral teaching in schools. 2. To compare students' opinions on the propagation of Buddhism of morality teaching in schools. 3. To study the problems, obstacles and suggestions towards the propagation of Buddhism of morality teaching in schools. Sanam Chai Khet, Chachoengsao. The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence of 0.926 and a sample of students studying in high school. The 275-figure school in Sanam Chai Khet analyses data with social science ready-made programs. The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. One-way variability analysis and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or people using detailed content analysis techniques. Findings were as follows: 1. Students have an opinion on the effectiveness of buddhist propagation of moral teaching in schools. The picture is very high ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.609) 2. The results of the research hypothesis showed that students of different ages, levels of education were not educated. There are opinions on the effectiveness of buddhist propagation of moral teaching in schools. Overall, the company is also a 20-year-old restaurant in Chachoengsao Province. Therefore, it rejects the research hypothesis. Students of different genders There are opinions on the effectiveness of buddhist propagation of moral teaching in schools. Overall, the overall difference was statistically significant at 0.05, thus accepting the set research assumptions. 3. Problems and obstacles regarding the effectiveness of buddhist propagation of moral teaching in schools 1) The teaching of monks lacks adequate training and ethics. 2) Most monks work according to their aptitudes, not much care about society. 3) Monks have unclear time of duty.

Keywords: Effectiveness; Propagation of Buddhism; Moral teaching

บทนำ (Introduction)

ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นพระสงฆ์กลุ่มหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการเป็นครูผู้สอนเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้ให้การศึกษาทางด้านศีลธรรม โดยพระกลุ่มนี้ได้รับอุปถัมภ์จากกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่ทางด้านการสอนศีลธรรมนั้นได้มีการกระทำการเรียนการสอนกันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่อาจยังขาดระบบการจัดการที่ดี หรือไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาสนับสนุนหรือรับรองอุปถัมภ์ค่าจ้างได้ทำกันไปตามความสามารถที่จะกระทำการเรียนการสอนให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล นอกจากนี้ในอดีตที่ผ่านมา จำนวนครูพระที่มีความสามารถในวิชาการศึกษาไม่น้อยไม่เพียงพอที่จะสอนศีลธรรมหรือวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนได้ทุกแห่งกรมการศาสนาจึงริเริ่มโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 เป็นต้นมา (สุน อมรวิวัฒน์, 2530)

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นพระภิกษุสงฆ์ในอำเภอสนามชัยเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่จะนำพาคุณธรรม และจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของเด็ก ที่เป็นกำลังสำคัญของชาติที่ดีในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของอำเภอสนามชัยเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำข้อมูลพระสอนศีลธรรมในอำเภอสนามชัยเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ในส่วนที่บกพร่องนำไปแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา และส่วนที่ดีของพระสอนศีลธรรม นำไปเป็นแรงจูงใจให้พระสอนศีลธรรมได้ทำหน้าที่ของครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นเยาวชนและนักเรียนสามารถนำเอาหลักธรรมคำสอน ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นทั้งคนดีคนเก่ง และมีสุขเหมาะสมกับวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

- เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
- เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
- เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.849

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อธิบายระดับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมานทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป หากพบว่ามีค่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการ LSD (Least Significant Different : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป/คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ประกอบการสังเกตของผู้วิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$, S.D.=0.609) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ ด้านประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และ ด้านการวัดประสิทธิผล ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า 1) เนื้อหาวิชาที่พระสงฆ์สอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร 2) พระสงฆ์มีปัญหาเรื่องเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ไม่มีความแน่ชัด 3) การนุ่งห่มไม่ค่อยเรียบร้อย

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้ 1) การจัดหลักสูตรควรจัดให้กะทัดรัดเหมาะสมกับแต่ละช่วงชั้นมีความเป็นมืออาชีพและมีมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน ทางสำนักงานครูพระสอนศีลธรรม ควรออกคู่มือครูที่มีรายละเอียด ควรให้พระสอนศีลธรรมเข้าไปมี

ส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรเพื่อจะได้เข้าใจในแนวคิด และวิธีการจัดทำหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่ได้จากวิธีการนี้จะมีความสอดคล้องกับการนำไปใช้จริง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูพระด้วย 2) ควรจัดให้มีพระนิเทศก์ออกนิเทศติดตามและประเมินสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง 3) ควรประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อจัดอบรมถวายความรู้เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนในโรงเรียน และเพื่อหาแนวทางสร้าง แรงจูงใจให้ครูพระมีความมุ่งมั่นในการสอน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ เกี่ยวกับการวัดประสิทธิผล เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความมั่นคง(Stability) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผล ด้านความมั่นคง(Stability) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนส่งเสริมคุณภาพในการดำรงชีวิต สามารถอธิบายถึงหลักธรรมตามพุทธศาสนา นักเรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนมาประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ และเนื้อหาที่สอนทำให้นักเรียนเข้าใจถึงพุทธศาสนาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีระศักดิ์ ธิติภักดิ์ (2548).ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์” จากผลการวิจัยพบว่า มีการจัดทำโครงการอย่างเป็นระบบในการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรอบรม ประกอบไปด้วย การบรรยายธรรม และกิจกรรมต่างๆ และการสอนให้รู้จักบุญคุณพ่อแม่และครูบาอาจารย์ โดยมีผู้ส่งสารคือพระวิทยากรนำเสนอตัวสารคือหลักธรรม ผ่านสื่อต่างๆ ที่ทันสมัย ทำให้อย่างคนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้จริง

ด้านความผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน(Integration) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผล ด้านความผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน(Integration) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนาที่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนำมาสอนสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธประวัติได้อย่างชัดเจน สามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธคุณ พุทธจริยา อย่างถูกต้อง มีกิจกรรมเสริมในการเรียนการสอนอันน่าสนใจ บรรยายภาคในชั้นเรียนมีความเป็นกันเอง สนุกสนาน ทำให้มีความสนใจในรายวิชาที่เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกิตติศักดิ์ ยโสโร (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสาธุบุตรเถระในการเผยแผ่พุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการเผยแผ่พุทธธรรม ท่านมีวิธีเผยแผ่ในลักษณะให้คำแนะนำ ปรีกษาสอนทวนตอบปัญหาข้อข้องใจ และการแสดงธรรม เมื่อได้ฟังจากพระบรมศาสดาแล้วนำไปถ่ายทอดแก่ภิกษุภิกษุณีอุบาสกอุบาสิกา

และบุคคลทั่วไปให้เข้าใจหลักธรรม อันลึกซึ้งด้วยวิธีการบรรยายอธิบายขยายความ เปรียบเทียบ และตอบปัญหาธรรม เป็นต้น จนเป็นที่ไว้วางพระทัยของพระพุทธเจ้าทำให้บุคคลทั่วไปศรัทธา เลื่อมใสแล้วหันมานับถือพุทธธรรมกันอย่างแพร่หลายมีบางส่วนเท่านั้นที่มีได้หันมานับถือพุทธธรรม เพราะยึดติดอยู่กับลัทธิเดิมอย่างแรงกล้า ถึงกระนั้นก็ตาม ก็ได้นับถือในตัวท่านอยู่ซึ่งเท่ากับได้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มความเชื่อต่าง ๆ นับเป็นตัวอย่งการประกอบศาสนกิจดำเนินชีวิตและเผยแผ่พุทธธรรมในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ด้านความสมัครใจ(Voluntarism) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผล ด้านความสมัครใจ (Voluntarism) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า นักเรียนรู้สึกดีทุกครั้งที่จะได้เรียนกับพระสอนศีลธรรม เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนเข้าใจง่าย น่าสนใจ สร้างแรงบันดาลใจ ทำให้เกิดความสนใจในพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ (2544)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมปนโน)” ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิสุทธิมงคล เป็นพระสงฆ์ที่เกิดในครอบครัวเกษตรกร แต่ฐานะการเงินของสกุลท่านอยู่ในสภาพค่อนข้างดี ขณะเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดคณะสงฆ์ ฝ่ายธรรมยุติ ยึดถืออุดมคติวัตร เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เป็นพระสงฆ์นักปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน จากผลวิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนาของท่านมี 2 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นการปฏิบัติตามมากกว่าสอนให้ความรู้เท่านั้น

ด้านความสัมฤทธิ์ผล(Achievement) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผล ความสัมฤทธิ์ผล(Achievement) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนเข้าใจง่าย และทำให้รู้จักพุทธประวัติมากขึ้น ช่วยให้เข้าใจหลักธรรมมากขึ้น สามารถนำมาปรับทัศนคติของนักเรียนในเชิงบวกได้มากขึ้น และทำให้รักพุทธศาสนา มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปิยะ ปิยะมโ (เมฆแสน) (2544)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่” พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกระบวนการสอน ด้านวิธีการสอน และด้านการประเมินผลการสอน พบว่าในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านหลักสูตร จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ทำให้เข้าใจแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ทำให้เข้าใจในเรื่องศาสนพิธี และเป็นเนื้อหาที่ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวุฒิภรณ์ วุฒิภักโร** (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของ พระราชวรมนี” ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาพุทธธรรม ของพระราชวรมนีมีจุดเด่นคือ มีเนื้อเรื่องบรรยายธรรมเป็นลำดับขั้น เป็นขั้นตอน แต่ละประเด็นจะมีความรู้ใหม่ ๆ ให้ขบคิดอยู่เสมอ โดยใช้ภาษาร่วมสมัย ฟังเข้าใจง่าย อธิบายพุทธธรรมได้ลุ่มลึก ชัดเจน 6 วิธี คือ 1) การนำเสนอโดยการยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบ 2) นำเสนอโดยวิธีการยกอุปมาเปรียบเทียบกับ 3) นำเสนอโดยวิธีการยกพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิตปรีชา ค่ำคม โคลง บทประพันธ์และบทกลอน เป็นต้น 4) นำเสนอโดยวิธีการพูดเชื่อมโยงเรื่องราวหรือเหตุการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ 5) นำเสนอโดยวิธีการยกบุคคลตัวอย่างประกอบการบรรยาย 6) นำเสนอโดยวิธีการแทรกด้วยเรื่องที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

ด้านเทคนิคและวิธีการสอน จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรม มีการประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย ใช้การสอนที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และพระสอนศีลธรรมให้ความสำคัญต่อความแตกต่างของนักเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ (แช่หลี่)** (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร” ผลการวิจัยพบว่าพระธรรมวิทยากรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญ 9 ด้าน คือ 1. ด้านการให้คำปรึกษา 2. ด้านการสนทนาธรรม 3. ด้านการอบรมเยวชน 4. ด้านการจัดกิจกรรมทาง 5. ด้านการร่วมกับสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ 6. ด้านการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 7. ด้านการพัฒนาเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน 8. ด้านการจัดค่ายคุณธรรม 9. ด้านการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถานศึกษา และมีการนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา หลักอริยสัจ 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักภาวนา 4 มาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วย

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของครูพระสอนศีลธรรม จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระธรรมทูตมีการใช้เทคนิคและวิธีการสอนหลายๆ แบบ มีการใช้อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอน เช่น สไลด์ วีดีโอ เพื่อดึงดูดความสนใจผู้ฟัง ทั้งยังมีการจัดทำสื่อธรรม เช่น หนังสือ แผ่นพับ แจก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูขันติธรรมธาริ (วิเชียร วงษ์ยาแดง)** (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทและ วิธีการทำงานของพระราชวรนายก (สำรวม ปิยธม

โม) ในฐานะเป็นพระธรรมทูตประจำจังหวัด นครนายก” ผลการวิจัยพบว่า พระราชวรนายก (สำรวม ปิยธมฺโม) กล่าวถึงคุณสมบัติของพระธรรมทูตสมัย ปัจจุบัน คือ 1) มีความมุ่งมั่นในคุณค่าของความดีงาม 2) ต้องเข้าใจปัญหาและความต้องการ ของท้องถิ่น 3) มีเทคนิคและวิธีการสื่อสาร เพื่อเข้าถึงปัญหาและความต้องการของบุคคล 4) มีความมุ่งมั่นต่ออุดมการณ์พระพุทธศาสนา

ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีการให้นักเรียนนำข่าว บทความที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวใน พระพุทธศาสนา มารายงาน มีการนำภาพนิ่ง เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย การ์ตูน มีการใช้สื่อการสอนที่สร้างจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซีดีธรรมะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทเรียนมาใช้ในการประกอบการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วราภรณ์ ผ่องสุวรรณ (2553)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสถาบันอุดมศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ทีม 2) กระบวนการวิจัย 3) คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน 4) การแบ่งปันความรู้ และ 5) การประเมินผล ขั้นตอนการสร้างความรู้ร่วมกัน 9 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมความพร้อม 2) ตั้งทีมวิจัย 3) กำหนดประเด็นปัญหาวิจัยและแบ่งปันประสบการณ์ 4) วางแผนการวิจัย อภิปรายร่วมกัน 5) เก็บรวบรวมข้อมูล 6) วิเคราะห์ข้อมูล 7) สะท้อนผลการปฏิบัติงาน 8) ผสานความรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ และ 9) นำเสนอรายงานวิจัยและประเมินผล

ด้านการวัดผลและประเมินผล จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมมีการวัดผลและประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน มีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการสอน มีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน และมีการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเลือกใช้วิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาบรรจง จนทศุฑโต (แผนทอง) (2550)** ได้วิจัยเรื่อง “คุณภาพการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ตำรวจไตรสิกขา : กรณีสึกษาศูนย์ศึกษาศาสนาวันอาทิตย์วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่” ผลวิจัยพบว่ารูปแบบการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนของ ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดสวนดอก ในด้านบริบทมีการกำหนดปรัชญาวิสัยทัศน์และกิจวัตรอุปสงค์เป็นรายลักษณ์ ในเอกสารชัดเจนและมีรายงานการประเมิน โครงการเป็นประจำทุกปีอ่านปัจจัยนำเข้ามีอาคารสถานที่เพียงพอมีบุคลากรที่ทำงานเสียสละมีหลักสูตรกระบวนวิธีมีวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนและงบประมาณ ด้านกระบวนการมีโครงสร้างการบริหารที่มีส่วนร่วมจากทุกสายมีกิจกรรมการเรียนการสอน ที่หลากหลายการวัดผล

ประเมินกิจกรรมสนับสนุนที่หลากหลายและด้านการผลิตมีการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไปที่แค่การนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันและมีผลกระทบต่อ บ้านวัดโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคที่พบคือ ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ปวดสวรค์ดอกขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพชุมชนและเก็บของเข้ามีส่วนร่วมน้อย ไม่มีแนวทางชัดเจนในการประเมินและวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและประสิทธิภาพของการดำเนินงานและ ผลผลิตทำให้ผู้บริหารขาดข้อมูลในการตัดสินใจพลังงานและ ไม่มีการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนางานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น รวมไปถึงยังขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน การบริหารงานในระยะยาว

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นประสิทธิผลการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

ด้านความมั่นคง(Stability) มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ เนื้อหาที่นำมาสอนส่งเสริมคุณภาพในการดำรงชีวิต สามารถอธิบายถึงหลักธรรมตามพุทธศาสนา นักเรียนสามารถนำความรู้จากการเรียนมาประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ และทำให้นักเรียนเข้าใจถึงพุทธศาสนาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ด้านความผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน(Integration) มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ เนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนาที่พระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนนำมาสอนสามารถสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธประวัติได้อย่าง ชัดเจน เนื้อหารายวิชาพระพุทธศาสนาที่พระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนนำมาสอนสามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธคุณ พุทธจริยา อย่างถูกต้อง บรรยายภาคในชั้นเรียนมีความเป็นกันเอง สนุกสนาน ทำให้มีความสนใจในรายวิชาที่เรียน มีกิจกรรมเสริมในการเรียนการสอนอันน่าสนใจ

ด้านความสมัครใจ(Voluntarism) มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ นักเรียนรู้สึกดีทุกครั้งที่จะได้เรียนกับพระสอนศีลธรรม เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนเข้าใจง่าย เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนน่าสนใจ สร้างแรงบันดาลใจ และมีความสนใจในพระพุทธศาสนา

ด้านความสัมฤทธิ์ผล(Achievement) มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนเข้าใจง่าย และทำให้นักเรียนรู้จักพุทธประวัติมากขึ้น เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนช่วยให้เข้าใจหลักธรรมมากขึ้น เนื้อหาในการสอนของพระสอนศีลธรรมสามารถนำมาปรับทัศนคติของเราไปในเชิงบวกมากขึ้น จากที่ได้เรียนกับพระสอนศีลธรรมทำให้นักเรียนรักพุทธศาสนามากขึ้น

ด้านหลักสูตร มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ เนื้อหาที่พระสอนศีลธรรมนำมาสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ทั้งยังส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ทำให้เข้าใจแก่นแท้ของพุทธศาสนา และทำให้เข้าใจในเรื่องราวศาสนาดีขึ้น

ด้านเทคนิคและวิธีการสอน มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสอนศีลธรรม มีการประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย ใช้การสอนที่เหมาะสม ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และให้ความสำคัญต่อความแตกต่างของนักเรียนเป็นอย่างดี

ด้านบุคลิกภาพความเป็นครูของครูพระสอนศีลธรรม มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสอนศีลธรรมนุ่มนวลใจรอบรู้รอบคอบ มีจริยาสมกับสมณะสาธิต มีท่าทีน่าเคารพเลื่อมใส และน่าไว้วางใจที่จะปรึกษาปัญหาต่างๆ กับพระสอนศีลธรรม

ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสอนศีลธรรมมีการให้นักเรียนนำข่าว บทความที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวใน พระพุทธศาสนา มารายงาน มีการนำภาพนิ่ง เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย การ์ตูน มาใช้

ประกอบการเรียนการสอน มีการนำซีดีธรรมะ ที่มีเนื้อหาที่ เกี่ยวข้องกับบทเรียนมาใช้ในการประกอบการสอน มีการใช้สื่อการสอนที่สร้างจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ประกอบการสอน

ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความโดดเด่น โดยนักเรียนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสอนศีลธรรมมีการวัดผลและประเมินผลโดย มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน มีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการสอน มีการวัดผลและประเมินผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน และพระสอนศีลธรรมมีการวัดผลและประเมินผลโดย ต่อเนื่อง ด้วยการเลือกใช้วิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรมีหลักสูตร และเนื้อหาที่ไม่ยากเกินไป อ่านเข้าใจง่ายและน่าสนใจ พร้อมทั้งการจัดอบรมให้แก่พระสอนศีลธรรมก่อนจะออกปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนั้น เป็นไปในแนวทางเดียวกันและการสอนของพระสอนศีลธรรมจะได้มีรูปแบบที่หลากหลาย น่าสนใจ ช่วยให้การเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมเกิดผลที่น่าพึงพอใจหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบการสอนของพระสอนศีลธรรมควรนิเทศติดตาม ประสานงาน และคอยช่วยเหลือสนับสนุนในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนของแต่ละรูป โดยเฉพาะ การจัดผู้ดูแลรับผิดชอบในแต่ละส่วนที่ใกล้ชิดมากที่สุดเพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถปรึกษาหารือได้ในเวลาที่มีปัญหาในการสอน

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน มีการสนับสนุนให้พระสอนศีลธรรมผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง พร้อมทั้งจัดอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นประจำ และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนให้พระสอนศีลธรรมภายนอกสถานที่ เพื่อให้การเรียนการสอนที่พระสอนศีลธรรม ได้จัดขึ้น น่าสนใจ

1.4 ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปปฏิบัติงานในเรื่องของการวัดผลประเมินผล เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ไปเป็นบทบาทของคณะสงฆ์

จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านอื่นๆ เช่น บทบาทของพระธรรมทูต บทบาทของพระธรรมวิทยากร เป็นต้น เพื่อพัฒนาแนวทางการเผยแผ่ของคณะสงฆ์จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยใช้ กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน แต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบว่าในแต่ละภาคของประเทศไทย พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีประสิทธิผลในการเผยแผ่ต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะสามารถแลกเปลี่ยนความรู้หรือวิธีการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพมาสู่ภาคอื่น ๆ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน แต่ละภาคเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อย่างมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

พระกิตติศักดิ์ ยโสธโร. (2549). การศึกษาบทบาทของพระสาวิตรีเถระในการเผยแผ่พุทธธรรม.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูขันตธรรมธำ (วิเชียร วงษ์ยาแดง). (2553). ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระ ราชวรนายก (สำรวม ปิยธมโม) ในฐานะเป็นพระธรรมทูตจังหวัดนครนายก.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปิยะ ปิยธมโม (เมฆแสน). (2554). ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ (แซ่หลี่). (2558). รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.

พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ. (2548). ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแผ่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบรรจง จนทศุโต (แผนทอง). (2550). คุณภาพการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนตำรวจไตรสิกขากรณีศึกษาศูนย์ศึกษาศาสนาวันอาทิตย์วัดสวนดอกจังหวัดเชียงใหม่.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ. (2544). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณี :

พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน). วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระมหาวุฒิกุล วุฒิกุล. (2543). ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชาคณะ.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย.

วรารณ ฝ่องสุวรรณ. (2553). การพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกับด้วยกระบวนการวิจัยเชิง

ปฏิบัติการโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการ

เรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศา

สตรดุษฎี. พระนครศรีอยุธยา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนน อมรวิวัฒน์. (2530). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญ

สถานการณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y กรณีศึกษาบุคลากร
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

The Political Information Perception of Generation Y: Case Study
of National Intelligence Agency

ชนรรดา สว่างภพ¹ วิจิตรา ศรีสอน² อิงอร ไผ่สุวัฒน์³

Chananda Sawangphop, Wijittra Srisorn, Ing-on Phaisuwat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเนอเรชั่น วาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรกลุ่มเจนเนอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ทั้งหมดจำนวน 234 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ด้วยสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way Anova) ด้วยค่า F-test ผลการวิจัย พบว่าระดับความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มเจนเนอเรชั่น วาย มีการรับรู้ระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, $SD = 0.49$) ทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าบุคคลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords): การรับรู้; การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร; การเมือง; เจนเนอเรชั่นวาย

Abstract

This research reviews of political information perception Of the Generation Y, A case study of the personnel of the National Intelligence Agency. The objectives of this research were: 1) to study the level of political information perception, and

Received: 2021-07-15 Revised: 2021-08-05 Accepted: 2021-08-06

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Politics and Government, SuanSunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: chababda@gmail.com

^{2 3} วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, SuanSunandha Rajabhat University

2) to compare the level of political information perception of Generation Y: A Case Study of Personnel of The National Intelligence Agency. The samples were 234 Personnel of The National Intelligence Agency. Data analyzed by basic statistics were: Percentage, Mean and the Standard Deviation Hypothesis test classified by different personal character factors by t-test statistics and analysis of variance (One Way Anova) with F-test. The level of political information perception of Generation Y, found that found that all aspects had a high level of perception. $\bar{x} = 4.46$, S.D.= 0.49). When considering the difference of personal factors, It was found that the level of political news perception were difference.

Keywords: Perception; Informational Perception; Political; Generation Y

บทนำ (Introduction)

ในยุคสังคมปัจจุบัน สถานการณ์และข่าวสารทางการเมืองไทยใน ยังคงเป็นประเด็นและอยู่ในความสนใจของประชาชนเป็นอย่างมาก ด้วยปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีมาอย่างยาวนาน ปัญหาการบริหารงานของรัฐบาล ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จึงเป็นเรื่องที่สำคัญของประชาชน ทั้งนี้รูปแบบการรับสื่อสารทางการเมืองเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ปรากฏการณ์ที่ข้อมูลข่าวสารเพิ่มและไหลอย่างรวดเร็ว นั้น เกิดจากสื่อที่มีมากขึ้นรวมถึงสื่อออนไลน์ ที่ง่ายต่อการบริโภค ส่งผลต่อความรู้สึกร่วมต่อคนรุ่นใหม่ เกิดแรงกระตุ้นไปสู่การแสดงออกของคนรุ่นใหม่เมื่อได้เจอ Community เดียวกัน (อัญรินทร์ อมรสิริยาชัย, 2563) นอกจากนี้ ยังพบกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าว จัดอยู่ใน กลุ่มเจนเอเรชั่น วาย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเมืองให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับปัญหาการ ดังนั้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสม่ำเสมอ รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ อาทิ สังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมองค์กร ย่อมมีอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานความมั่นคงขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีภารกิจปฏิบัติหน้าที่ด้านการข่าว ครอบคลุมทั้งภายในและต่างประเทศ เฝ้าติดตามประเมินสถานการณ์ข้อมูลข่าวสาร ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และการเมือง ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานซึ่งมีช่วงอายุ 24-41 ปี หรือจัดอยู่ในกลุ่ม เจนเอเรชั่น วาย บุคคลากรเหล่านี้มีส่วนในขับเคลื่อนสำคัญ ในภารกิจงานของหน่วยงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัย กลุ่ม เจนเอเรชั่น วาย เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อสื่อการเมือง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้และเป็น

แนวทางกำหนดนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการเผยแพร่สารสนเทศทางการเมืองที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำความเข้าใจด้วยวิธีการแสวงหาความรู้เป็นหลักมุ่งเน้นในข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Evidence)

2. ประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย ช่วงอายุ 24-41 ปี ที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักข่าวกรองแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น 234 คน (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2564) ซึ่งมาจากการสุ่ม

3. เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในภาคสนาม โดยแบบสอบถามนั้น ประกอบด้วย 3 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน และ ตำแหน่งงาน ลักษณะเป็นแบบการตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการรับรู้ 2) ด้านการเลือกให้ความสนใจ 3) ด้านการเลือกรับรู้และตีความ และ 4) ด้านการเลือกจดจำ

เป็นแบบสอบถามโดยใช้ Likert's Scale เป็นมาตรวัดลักษณะของข้อความที่ใช้มีลักษณะเชิงบวก มีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัย ในครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) โดยมีการศึกษามาจากแนวความคิดหลักการทางทฤษฎี ข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนถึงงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มประชากรเจนเอเรชั่น วาย และการศึกษาข้อมูลจากการสำรวจ (Survey) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในเบื้องต้นและความคิดเห็นของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย ต่อระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การสำรวจในครั้งนี้ ใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บจากข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลสมบูรณ์แล้ว มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 234 ราย คิดเป็น 100 % จึงนำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ตามรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน และ ตำแหน่งงาน ลักษณะเป็นแบบการตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการรับรู้ 2) ด้านการเลือกให้ความสนใจ 3) ด้านการเลือกรับรู้และตีความ และ 4) ด้านการเลือกจดจำ โดยใช้มาตรวัดลักษณะของข้อความเชิงบวก มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับแล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ โดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยค่าสถิติ (t-test) ค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One Way Anova) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheff's Test)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะทั่วไปซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยสรุปและพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของกลุ่มเจนเอเรชั่น วายกรณีศึกษาบุคลากรสำนักข่าวกรองแห่งชาติ” มีผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ข้อมูลส่วนบุคคลอธิบายได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.28 เพศชาย จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 48.72 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-35 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 44.87 รองลงมาอายุระหว่าง 24-29 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 33.76 และอายุระหว่าง 36-41 ปีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.37 ตามลำดับ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับปริญญาตรี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.96 และระดับปริญญาโท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.82 ตามลำดับ สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 78.63 มีสถานภาพสมรสจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.37 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายได้ระหว่าง 10,001–20,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 47.01 รองลงมารายได้ระหว่าง 20,001–30,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 44.87 รายได้ระหว่าง 30,001–40,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.26 และรายได้ระหว่าง 40,001 ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.85 ตามลำดับ ตำแหน่งงาน พบว่า ตำแหน่งนักการข่าว จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมา ตำแหน่งเจ้าบุคลากรธุรการ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 ตำแหน่งนายช่างไฟฟ้า จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.12 ตำแหน่งนักวิชาการพัสดุ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 ตำแหน่งนักวิชาการเงินและบัญชี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.42 และตำแหน่งนักทรัพยากรบุคคล จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.14 ตามลำดับ

2. วิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย สำนักรองแห่งชาติ

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย สำนักรองแห่งชาติในภาพรวมพบว่า มีการรับรู้ระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการรับรู้ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน โดยสูงสุด คือ ด้านการจดจำ ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ด้านการเลือกให้ความสนใจ ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.51) และการรับรู้ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้และตีความ ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.65) และด้านการเปิดรับ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการเลือกจดจำ ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, SD = 0.50) ในรายด้านมีการรับรู้ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน โดยสูงสุด คือ ท่านเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในส่วนที่ตรงกับความสนใจของท่านเท่านั้น ($\bar{x} = 4.79$) รองลงมาคือ ท่านเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพราะเห็นว่าข้อมูลข่าวสารทางการเมืองนั้น สอดคล้องและเป็นประโยชน์ในหน้าที่การทำงานของท่าน ($\bar{x} = 4.77$) ท่านเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และเผยแพร่ให้คน

รอบข้างได้รับรู้ ($\bar{x} = 4.53$) และการรับรู้ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ท่านเลือกจดจำข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพราะเห็นว่าข้อมูลข่าวสารทางการเมืองนั้น เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวันและครอบครัวของท่าน ตามลำดับ

2.2 ด้านการเลือกให้ความสนใจ ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, $SD = 0.51$) ในรายด้านมีการรับรู้ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยสูงสุด คือ ท่านเลือกให้ความสนใจต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามหน้าที่งานที่ท่านต้องรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.68$) รองลงมาคือ ท่านเลือกให้ความสนใจต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามสื่อกระแสสังคม ตามยุคสมัย ($\bar{x} = 4.67$) ท่านเลือกให้ความสนใจต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามความน่าเชื่อถือของสารที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.64$) และท่านเลือกให้ความสนใจต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามเพื่อนที่ทำงานของท่าน ($\bar{x} = 4.50$) และการรับรู้ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ท่านเลือกให้ความสนใจต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้องของท่าน ($\bar{x} = 4.43$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการเลือกรับรู้และตีความ ในภาพรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, $SD = 0.65$) ในรายด้านมีการรับรู้ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยสูงสุด คือ ท่านรับรู้และสามารถตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากประสบการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ท่านได้รู้เห็นมา ($\bar{x} = 4.56$) รองลงมาคือ ท่านรับรู้และสามารถตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากความสอดคล้องกับความเชื่อและทัศนคติของท่าน ($\bar{x} = 4.53$) และการรับรู้ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน คือ ท่านรับรู้และตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากดาราท่านชื่นชอบ ($\bar{x} = 4.44$) ท่านรับรู้และตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้องของท่าน ($\bar{x} = 4.36$) และท่านรับรู้และตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากค่านิยม วัฒนธรรมทางสังคมที่ทำงานของท่าน ($\bar{x} = 4.18$) ตามลำดับ

2.4 ด้านการเปิดรับ ในภาพรวมมีการรับรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, $S.D. = 0.57$) ในรายด้านมีการรับรู้ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยสูงสุด คือ ท่านเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางเว็บไซต์ทั่วไป เว็บไซต์หลักของพรรคการเมือง เว็บไซต์สื่อสังคม เช่น Facebook, Twitter, YouTube เป็นต้น ($\bar{x} = 4.55$) รองลงมาคือ ท่านเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางโปรแกรมสนทนา เช่น Line, Whatsapp เป็นต้น ($\bar{x} = 4.47$) และการรับรู้ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ท่านเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หนังสือ ใบปลิว/แผ่นพับ หรือสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ($\bar{x} = 4.35$) ท่านเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนที่ทำงาน บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง แกนนำ/ตัวแทนพรรคการเมือง หรือนักการเมือง ($\bar{x} = 4.20$) และ ท่านเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง รถประชาสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.71$) ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลให้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ แตกต่างกัน ดังนี้

3.1 ด้านเพศ พบว่า ค่าสถิติ $t\text{-test} = 2.472$, $\text{Sig.} = 0.014 < 0.05$ อธิบายได้ว่า บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกัน โดยบุคลากรเพศชาย มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มากกว่าบุคลากรเพศหญิง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3.2 ด้านอายุ พบว่า ค่า $F\text{-test} = 26.872$, $\text{Sig.} = 0.000 < 0.05$ อธิบายได้ว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ในด้านอายุที่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงนำมาทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple Comparison) โดยวิธีการทดสอบ Scheffe' Test ผลที่ได้จากทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างรายคู่ระหว่างอายุที่แตกต่างกันทำให้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สรุปผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้ 1) บุคลากรอายุ 24-29 ปี มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สูงกว่ากลุ่มบุคลากรอายุ 36-41 ปี และ 2) บุคลากรอายุ 30-35 ปี มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สูงกว่ากลุ่มบุคลากรอายุ 36-41 ปี

3.3 ด้านการศึกษา พบว่า $F\text{-test} = 15.877$, $\text{Sig.} = 0.000 < 0.05$ อธิบายได้ว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ (Multiple Comparison) วิธีการทดสอบ Scheffe' Test ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยความแตกต่างในรายคู่ระหว่างระดับการศึกษาของบุคลากรที่แตกต่างกันทำให้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สรุปผลได้เป็นรายด้านได้ ดังนี้ 1) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ต่ำกว่ากลุ่มบุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และ 2) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ต่ำกว่ากลุ่มบุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท

3.4 สถานภาพสมรส พบว่า ค่า $t\text{-test} = 3.574$, $\text{Sig.} = 0.000 < 0.05$ อธิบายได้ว่า บุคลากรที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีผลต่อระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ (Multiple Comparison) วิธีการทดสอบ Scheffe' Test ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยความแตกต่างรายคู่ระหว่างสถานภาพสมรสของบุคลากรที่แตกต่างกัน ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สรุปผลเป็นรายด้านได้ คือ ค่าเฉลี่ยความแตกต่างรายคู่ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในด้านสถานภาพสมรส ได้แก่ สมรส มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในด้านสถานภาพสมรสต่ำกว่าโสด

3.5 ด้านรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน พบว่า $F\text{-test} = 23.921$, $\text{Sig.} = 0.000 < 0.05$ อธิบายได้ว่า บุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนแตกต่างกัน มีผลต่อระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ (Multiple Comparison) วิธีการทดสอบ Scheffe' Test ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนที่แตกต่างกันทำให้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สรุปผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้ 1) บุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน 10,001–20,000 บาท มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สูงกว่ากลุ่มบุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน 30,001–40,000 บาท และ 2) บุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน 20,001–30,000 บาท มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สูงกว่ากลุ่มบุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน 30,001–40,000 บาท

3.6 ด้านตำแหน่งงาน พบว่า $F\text{-test} = 161.744$, $\text{Sig.} = 0.000 < 0.05$ อธิบายได้ว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีผลต่อระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ (Multiple Comparison) วิธีการทดสอบ Scheffe' Test ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันทำให้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ด้านตำแหน่งงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สรุปผลเป็นรายด้านได้ คือ บุคลากรที่ครองตำแหน่งนักการข่าวการรับรู้ต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุดเมื่อเทียบกับตำแหน่งงานอื่นในองค์กร

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แนวทางในการปฏิบัติตน เพื่อให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างรู้เท่าทัน

4.1 ติดตามข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ อาทิ เพจสำนักข่าวหลักในประเทศ
4.2 รับข้อมูลข่าวสารจากหลายช่องทาง และสามารถระบุถึงแหล่งที่มาได้อย่างชัดเจน
4.3 หลีกเลี่ยงการรับข้อมูลที่ส่งต่อทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) และไม่ส่งต่อข้อมูลที่ยังไม่ถูกยืนยันข้อเท็จจริง

4.4 เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารทางใดทางหนึ่ง ต้องสืบค้นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ตรวจสอบอย่างไม่มีอคติ

4.5 เลือกใช้เทคโนโลยี เปิดรับข่าวสารจากสื่อทั้งสองข้างการเมืองและประเด็นที่เกิดขึ้นตามกระแสนสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ Google Trend องค์กร

4.6 รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้ครอบคลุม ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน เพื่อใช้ประโยชน์ในการทำงานและชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจเนอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจเนอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ พบว่าโดยภาพมีระดับการรับรู้ในระดับมาก ในรายด้าน มีระดับการรับรู้มากที่สุดจำนวน 2 ด้านสูงสุด คือ ด้านการจดจำ และด้านการเลือกให้ความสนใจ และระดับการรับรู้มากที่สุดจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการรับรู้และตีความ และด้านการเปิดรับ ตามลำดับ

1.1 ด้านการจดจำ ส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยพบว่า บุคลากรกลุ่มเจเนอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ เลือกจดจำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในส่วนที่ตรงกับความสนใจเท่านั้น สอดคล้องและเป็นประโยชน์ในหน้าที่การทำงาน รวมถึงการเผยแพร่ให้คนรอบข้างได้รับรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวันและครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้ว่าบุคคลจะเลือกจดจำเพียงข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเป็นที่น่าสนใจต่อตนเอง สอดคล้องกับแนวคิด ของโจเซฟ ที.แคลปเปอร์ (Klapper, J.T., 1960: 19-25) อธิบายไว้ว่า บุคคลจะมีแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ ตรงกับความสนใจความต้องการ ทัศนคติ ความชอบ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมของตน และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่ตรงกับความคิดของตน

1.2 ด้านการเลือกให้ความสนใจ ส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยพบว่า บุคลากรกลุ่มเจเนอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ เลือกให้ความสนใจต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองตามหน้าที่งานที่ได้รับผิดชอบ ประเด็นข่าวมีอยู่กระแส และเลือกรับข้อมูลข่าวจากช่องทางที่น่าเชื่อถือ รวมถึงการบอกเล่าของเพื่อนที่ทำงาน และบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้อง ตามลำดับ เนื่องจากภารกิจการทำงานของหน่วยงาน และหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ส่งผลให้ผู้รับสารอาจเลือกข้อมูลที่ตรงตามความสนใจ เพื่อไปสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และมักจะหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับรู้สึกไม่สนใจ หรือเป็นข่าวสารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ (2559:24) มีความเห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีการเลือกให้ความสนใจรับข่าวสารที่แตกต่างกัน คือ 1) ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยาส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนอกระบบการสื่อสาร

1.3 ด้านการเปิดรับ ส่งผลต่อการรับรู้ต่อข่าวสารทางการเมือง โดยพบว่า บุคลากรกลุ่มเจเนอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ มักเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ Facebook Twitter YouTube Line Whatsapp รองลงมา ผ่านช่องทางสื่อ

สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ รวมถึงการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมงาน บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งนี้ยังพบว่า เปิดรับข่าวสารทางช่องทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อทางเดียวน้อยลง สอดคล้องกับการทำงานของหน่วยงาน ที่ต้องเปิดรับข่าวสารทางช่องทางที่รวดเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถนัดและความชอบว่าชอบช่องทางใดในการรับข่าวสาร เพื่อการรับรู้เหตุการณ์และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และทันกับสถานการณ์เหตุบ้านการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดในเรื่องช่องทางการรับสารของ สถาพร สิงหะ (2556) กล่าวไว้ว่า บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งข่าวสารที่มีอยู่มากมายหลายแหล่ง เช่น การเปิดโทรทัศน์ เปิดวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ หรือทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนก็มีช่องทางการเปิดรับที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความถนัดและความชอบว่าชอบช่องทางใด

1.4 ด้านการรับรู้และตีความ ส่งผลต่อการรับรู้ต่อข่าวสารทางการเมือง โดยพบว่า บุคคลรับรู้และสามารถตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากประสบการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ท่านได้รู้เห็นมาเป็นลำดับแรก และสอดคล้องกับความเชื่อและทัศนคติ ความชอบ ประสบการณ์ ค่านิยม วัฒนธรรมทางสังคมที่ทำงาน ตามลำดับ ซึ่งด้านการรับรู้และตีความ ดังนั้น แต่ละคนอาจจะตีความเฉพาะข่าวที่สอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคล โดยที่บางข่าวอาจจะถูกตัดทิ้ง และไม่มีการเปิดรับและอาจจะทำให้บุคคลนั้นได้รับข่าวสารที่ไม่ครบถ้วนและอาจจะมีการบิดเบือนของข่าวสารนั้นก็เป็นไปได้ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ กรรณิการ์ สุวรรณโคตร (2528 : 464-468) ได้กล่าวว่า เหตุการณ์ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมออกแต่ละบุคคล มีการรับรู้ต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์เดียวกันได้แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของ บุคลากร กลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ที่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันทำให้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของ บุคลากร กลุ่มเจนเนอเรชั่น วาย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ แตกต่างกันทุกด้าน แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านเพศ โดยบุคลากรเพศชาย มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มากกว่า บุคลากรเพศหญิง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้ เพศที่แตกต่างกัน ซึ่งเพศชายนั้นมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน ที่มีเพศชายมีการกิจการงานที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ทำให้มีโอกาสรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากกว่า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณยู หมั่นทรัพย์ (2559) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ต่อการเมืองไทย พ.ศ. 2548-2559 กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง Generation Y กรณีศึกษานักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ 5 ภาค พบว่า Generation Y ซึ่งนักศึกษาชายรับรู้ความสามารถของตนเองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิง

2.2 ด้านอายุ บุคคลที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการรับรู้ในแต่ละด้านแตกต่างกันซึ่งในแต่ละช่วงอายุนั้นมีความแตกต่างกันเกิดขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพล เจียมวิจิตร (2559) ที่ได้ทำการศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อการรับรู้ คุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภค กรณีศึกษา ศูนย์การค้าส่ง เดอะฮับ รังสิต จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าแต่ละช่วงอายุของผู้บริโภคนั้น มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อ คุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภคแตกต่างกัน

2.3 ด้านการศึกษา ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทนั้นมีการรับรู้ต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ฉัตรช่อฟ้า (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2559 ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง ในด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทอง ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ด้านพรรคการเมือง และด้านอิทธิพลของสื่อบุคคล

2.4 ด้านสถานภาพสมรส พบว่า บุคคลที่มีสถานภาพสมรส มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองต่ำกว่าโสด จากการศึกษาพบว่าบุคคลที่มีสถานภาพโสด มีโอกาสได้รับมอบหมายให้ทำงานเกี่ยวกับการเมือง และมักจะทุ่มเททำงานมากกว่าด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกรินทร์ จงเสรีเจริญ (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การรับรู้ของข้าราชการทหารต่อพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 กรณีศึกษา กองพันทหารราบในกองพลทหารราบที่ 9 โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่าข้าราชการทหารที่มีสถานภาพ สมรส แตกต่างกัน มีการรับรู้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึกในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน พบว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนน้อยกว่า มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชกร บุญศรี (2557) ศึกษาเรื่อง สื่อที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง : กรณีศึกษา การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองเวทีราชดำเนินปี 2556 ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ในปัจจัยด้านระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน จะรับข่าวสารทางการเมืองต่างกัน

2.6 ด้านตำแหน่งงาน บุคลากรที่ครองตำแหน่งนักการข่าวการรับรู้ต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุดเมื่อเทียบกับตำแหน่งงานอื่นในองค์กร สืบเนื่องมาจากลักษณะของภารกิจของตำแหน่งงาน ส่งผลให้ต้องเข้ามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุโรจนา ศากยะ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสรรพสามิต ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรกรมสรรพสามิต

ที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีผลสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

1. องค์กรควรจัดให้มีการอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ การวางตัวเป็นกลาง การรับรู้และตีความ รวมถึงการนำไปใช้ให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ในหน้าที่การปฏิบัติงาน รวมไปถึงประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แก่ทุกตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งงานหลัก หรือตำแหน่งงานด้านสนับสนุน

2. องค์กรควรให้ความสำคัญแก่บุคลากรทุกช่วงอายุ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และปฏิบัติหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน

3. องค์กรควรจัดให้มีการรวบรวมแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ หรือไม่น่าเชื่อถือ และจัดเก็บข่าวสารที่ถูกต้อง เผยแพร่แก่บุคลากร เพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์การเมืองและสามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย

2. การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ระหว่างบุคลากรกลุ่มเจนเอเรชั่น วาย กับ เจนเอเรชั่น ซี

เอกสารอ้างอิง (References)

กรรณิการ์ สุวรรณโคตร. (2528). บทบาทพยาบาลด้านการปรับสภาพการรับรู้ต่อภาวะเครียด.

กรุงเทพฯ: นานการพิมพ์.

ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. (2531). แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสาร. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ธวัชกร บุญศรี. (2557). สื่อที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กรณีศึกษา: การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองเวทีราชดำเนิน ในปี 2556. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ศรัณยู หมั่นทรัพย์. (2560). การรับรู้ต่อการเมืองไทย พ.ศ. 2548-2559 กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง Generation Y กรณีศึกษานักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ 5 ภาค. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.

- ศิริพล เจียมวิจิตร. (2559). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าของผู้บริโภค กรณีศึกษา ศูนย์การค้าสัง เดอะฮับ รังสิต จังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สถาพร สิงหะ. (2556). การเปิดรับสื่อ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจกับการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวแบบดำนํ้าลึกของนักดำนํ้าชาวไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุโรจนา ศากยะ. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมสรรพสามิต. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอ่างทอง ; ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ.2559. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- อัญรินทร์ อมรอิสริยาชัย. (2563). สื่อนั้นสำคัญไฉน ความสำคัญของสื่อ และสิ่งที่สื่อขาดหายไปในปัจจุบัน. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://tu.ac.th/thammasat-jc-expert-importance-of-media>
- เอกรินทร์ จงเสรีเจริญ. (2558). การรับรู้ของข้าราชการทหารต่อพระราชบัญญัติกัญชกัญชง พ.ศ. 2565 กรณีศึกษา กองพันทหารราบในกองพลทหารราบที่ 9. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Klapper, J.T. (1960). The Effects of Mass Communication. New York: Praeger.

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทยตามความคิดเห็น
ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ**
**Foreign Tourists' Opinion towards the Desirable Characteristics
of Thai Tourist Guides**

โสภีน มงคลศิริเกียรติ¹ ชมพูนุช จิตติถาวร² ศศิธร ผลแก้ว³ พจนีย์ กมลรัตน์⁴
Sopin Mongkolsirikiate, Chompunuch Jittithavorn, Sasithorn Phonkaew,
Potjanee Kamolrat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทัศนคติและด้านศิลปะในการพูด จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยและได้ใช้บริการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.99 ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ทั้ง 5 ด้านมีความสำคัญในลำดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยมีค่าเฉลี่ยลำดับความสำคัญตามลำดับดังนี้ คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.12$) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.01$) ด้านทัศนคติ ($\bar{X} = 3.96$) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.95$) และด้านศิลปะในการพูด ($\bar{X} = 3.77$) ทั้งนี้ความสำคัญรายด้านพบว่า ด้านความรู้ ประเด็นด้านความรู้ทั่วไปของมัคคุเทศก์ไทย มีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) ด้านบุคลิกภาพ พบว่าการมีระเบียบวินัย เป็นประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.19$) ด้านทัศนคติ ประเด็นความรักในวิชาชีพของตน มีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.10$) ด้านมนุษยสัมพันธ์ การมีน้ำใจช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.18$)

Received: 2021-10-28 **Revised:** 2022-04-01 **Accepted:** 2022-04-18

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
Doctor of Philosophy in Tourism Management College of Management Payao University.
Corresponding Author e-mail: sopin@g.swu.ac.th

² วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา College of Management Payao University

³ คณะบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ Martin de Tours School of Management and Economics, Assumption University

⁴ วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ International College for Sustainability Studies, Srinakharinwirot University

และด้านศิลปะในการพูด การใช้ภาษาถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน เป็นคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ไทยที่นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 3.95$)

คำสำคัญ (Keywords): มัคคุเทศก์ไทย; คุณลักษณะที่พึงประสงค์; นักท่องเที่ยวต่างชาติ

Abstract

This research aims to study the desirable characteristics of Thai tourist guides regarding five aspects: personality, knowledge, interpersonal skills, attitude, and art of speaking. The subject of the study were 400 foreign inbound tourists having experiences of trips in Thailand conducted by Thai tourist guides. The research instrument was the questionnaire with the reliability of Cronbach's alpha at 0.99. The findings showed that the tourists found the five aspects of the desirable characteristics of Thai tourist guides very important ($\bar{X} = 3.96$). The means of the importance of the five aspects were as follows: knowledge ($\bar{X} = 4.12$), personality ($\bar{X} = 4.01$), attitude ($\bar{X} = 3.96$), interpersonal skills ($\bar{X} = 3.95$), and art of speaking ($\bar{X} = 3.77$) respectively. According to each aspect, it was found that the general knowledge of the tourist guides was the most important issue regarding the aspect of knowledge ($\bar{X} = 4.24$); being disciplined was the most important for the personality ($\bar{X} = 4.19$); having passion in one's job and being happy at work were the most important for attitude ($\bar{X} = 4.10$), being thoughtful in taking care of the tourists, specifically the needed ones such as the elderly and the handicapped, was the most important for the interpersonal skills ($\bar{X} = 4.18$); and being accurate and precise in communication was found as the most important characteristic for the art of speaking ($\bar{X} = 3.95$).

Keywords: Thai tourist guides; Desirable Characteristics; Foreign Tourists

บทนำ (Introduction)

มัคคุเทศก์เป็นผู้มีบทบาทในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจในการเดินทางมากขึ้น และมีส่วนช่วยในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่นิยมการใช้บริการของธุรกิจนำเที่ยว ที่มีมัคคุเทศก์ดูแลต้อนรับช่วยอำนวยความสะดวก การวางแผนและจัดการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการตลอดจนช่วยอธิบายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และคอยชี้แนะให้นักท่องเที่ยวได้ทราบและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว (เจริญพร เพ็ชรกิจ, 2554) สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัย

ที่อาจส่งผลกระทบต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยวได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ มัคคุเทศก์จึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อประเทศ ธุรกิจนำเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว นับว่าเป็นอาชีพสำคัญส่วนหนึ่ง ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะมีส่วนในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ให้ได้มาตรฐาน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถในอาชีพของมัคคุเทศก์ (สุภาพร มากแจ้ง, 2554)

มัคคุเทศก์ต้องมีคุณสมบัติที่ดีที่สอดคล้องกับลักษณะงาน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ประทับใจต่อผู้ใช้บริการ ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย คือ แนวคิดเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ และพฤติกรรมการทำงานของมัคคุเทศก์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551; เจริญพร เพ็ชรกิจ, 2554; ฉันทิช วรรณถนอม, 2557; ทิพวรรณ พุ่มมณี, 2553; ไพฑูรย์ และวิลาสวงศ์ พงศบุตร, 2552; รชพร จันทร์สว่าง, 2558) มัคคุเทศก์ต้องมีศิลปะในการพูดและทักษะด้านภาษา ศิลปะการพูดเป็นปัจจัยสำคัญในการ ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ เป็นเครื่องมือชนิดเดียวที่มัคคุเทศก์ใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ต้องสะสมประสบการณ์ในการพูดให้พัฒนาอยู่เสมอ ควรมีการฝึกทักษะการพูดของตน เพื่อแก้ไขจุดบกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะการพูด หรือด้านเนื้อหาข้อมูล ซึ่งทักษะด้านภาษาของมัคคุเทศก์นั้น มัคคุเทศก์ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาเป็นอย่างดี เพื่อใช้ถ่ายทอดรายละเอียดต่างๆ ในการนำเที่ยว และใช้ในการสื่อสาร ทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นภาษาของตนเองหรือภาษาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งนี้หากมัคคุเทศก์มีความรู้ในการใช้ภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกจากภาษาอังกฤษย่อมมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทยตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย (Inbound Tourists)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย (Inbound Tourists) ได้ใช้บริการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ไทย และสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ การเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 400 คน ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย (Inbound Tourists) ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และได้ใช้บริการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ไทย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้การสุ่มโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่างของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2554)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและขั้นตอนในการสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ ได้มีการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา รวมถึงการปรับปรุงและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถามโดยได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา Cronbach's alpha เท่ากับ 0.99 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2554) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป โดยเนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สัญชาติ จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวในประเทศไทย ลักษณะคำถามเป็นแบบการตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย จำนวน 26 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ตั้งแต่มากที่สุด คือ 5 ถึง น้อยที่สุด คือ 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดย นำแบบสอบถาม (Questionnaires) ไปดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 400 คน ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย (Inbound Tourists) ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ผ่านการแจกแบบสอบถามทางระบบออนไลน์ (Google Form) ทั้งการกระจายแบบสอบถามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวโดยแบบสอบถามมีคำถามเพื่อคัดกรองผู้ให้ข้อมูลให้ตรง ตามกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลและ ความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม การเคยใช้บริการมัคคุเทศก์ในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ประเภทของมัคคุเทศก์ที่ใช้บริการ ภาษาที่มัคคุเทศก์ใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ

5.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย สรุปผลการ วิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์

นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 61.00 และ 39.00 ภูมิภาคที่พักอาศัย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมากที่สุด รองลงมาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ ยุโรป คิดเป็นร้อยละ 53.50, 17.00 และ 10.00 ตามลำดับ อายุ 20–34 ปี มากที่สุด รองลงมา 35–49 ปี และ 50–64 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.25, 23.25 และ 13.75 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือสูงกว่าระดับปริญญาตรีและระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.25, 27.50 และ 18.25 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มพนักงาน / ลูกจ้าง บริษัทเอกชน มากที่สุด รองลงมาคืออื่นๆ และประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 41.03, 25.38 และ 15.38 ตามลำดับ

ด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างพบว่า ความถี่โดยเฉลี่ยในการเคยใช้บริการมัคคุเทศก์ในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่วนใหญ่ 1 – 2 ครั้ง รองลงมาคือ มากกว่า 4 ครั้ง และ 3 – 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.50, 13.25 และ 11.25 ตามลำดับ โดยมีมัคคุเทศก์ที่ใช้บริการเป็นมัคคุเทศก์ประเภท ประจำบริษัทท่องเที่ยว รองลงมาคือ อิสระ คิดเป็นร้อยละ 64.50 และ 35.50 ตามลำดับ ภาษาที่มัคคุเทศก์ใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว คือ ภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 56.00, 37.20 และ 2.40 ตามลำดับ วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยมีมัคคุเทศก์ให้บริการ โดยส่วนมากเพื่อพักผ่อน รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย คิดเป็นร้อยละ 54.21, 13.68 และ 10.70 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย โดยได้แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านทัศนคติ และด้านศิลปะในการพูด พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ มีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย

ทุกด้านมีความ สำคัญมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยคุณลักษณะด้านความรู้ มีความสำคัญมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.12$) และคุณลักษณะด้านศิลปะในการพูดมีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.77$)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยความสำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ 5 ด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	4.12	0.87	สำคัญมาก	1
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.01	0.90	สำคัญมาก	2
3. ด้านทัศนคติ	3.96	0.92	สำคัญมาก	3
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	3.95	0.96	สำคัญมาก	4
5. ด้านศิลปะในการพูด	3.77	0.93	สำคัญมาก	5
เฉลี่ย	3.96	0.73	สำคัญมาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้าน มีดังนี้

ด้านความรู้พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะด้านความรู้มีความสำคัญ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรู้ทั่วไปของมัคคุเทศก์ไทย เช่น การปฐมพยาบาล เกร็ดความรู้ด้านความปลอดภัยในสถานการณ์ฉุกเฉิน มีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$)

ด้านบุคลิกภาพ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมีความ สำคัญในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีระเบียบวินัย เป็นประเด็นที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.19$)

ด้านทัศนคติ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะด้านทัศนคติมีความ สำคัญในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยเฉพาะการมีความรักในวิชาชีพของตน มีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความ สำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.10$)

ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีน้ำใจช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.18$)

ด้านศิลปะในการพูด พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะด้านศิลปะในการพูดมีความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) การใช้ภาษาถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน เป็นคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ไทยที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 3.95$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทย ด้านบุคลิกภาพ มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีระเบียบวินัยของมัคคุเทศก์มีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$) และควรรักความสะอาด มีสุขอนามัยที่ดี ($\bar{X} = 4.13$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณวุฒิ เสวตธิติกุล และคณะ (2558) พบว่าคุณลักษณะที่นักท่องเที่ยวคาดหวังที่จะให้ผู้ประกอบการในธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ของไทยมี คือการมีวินัย รับผิดชอบ และตรงต่อเวลา รวมถึงงานวิจัยของ สิทธิโชค เลิศธีรดา (2551) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาอาชีพมัคคุเทศก์ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการพัฒนามัคคุเทศก์อยู่ในระดับควรพัฒนามาก โดยด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี ควรมีวินัยคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ดี ควรมีสุภาพดี แข็งแรง รักษาความสะอาดของร่างกาย มีระเบียบวินัย แต่งกายถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ

2. ด้านความรู้ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ ไทยด้านความรู้มีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.12$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระพงษ์ ดวงสนิท (2545) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการให้บริการของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงราย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ต้องการให้มัคคุเทศก์เป็นผู้มีความรู้ดีมีความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณ วัตถุ สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ และประเพณี วัฒนธรรม

ทั้งนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะด้านความรู้ทั่วไปของมัคคุเทศก์ไทย เช่นการปฐมพยาบาล เกร็ดความรู้ด้านความปลอดภัยในสถานการณ์ฉุกเฉิน มีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยระดา ภูมิ และคณะ (2559) ศึกษาเรื่องเสริมสร้างศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองหานกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีระดับการรับรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยแยกในแต่ละประเด็นพบว่าความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และกฎหมายสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีระดับความรู้สูงสุดในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากงาน วิจัยของ ชวิศร์ อรรถสาสน์ และคณะ (2553) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนามัคคุเทศก์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาอาชีพมัคคุเทศก์อยู่ในระดับควรพัฒนามาก ในด้านบุคลิกภาพ ด้านทัศนคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ ตามลำดับ โดยคณะผู้วิจัยเสนอแนะว่า มัคคุเทศก์ควรเป็นผู้ที่จบสาขามัคคุเทศก์โดยตรง มีความรู้ด้านวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ระเบียบ ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละสถานที่ มีความรู้รอบตัว และควรพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และควรมีความรู้ด้านปฐมพยาบาลเบื้องต้นในกรณีฉุกเฉินด้วย จึงเห็นได้ว่าลักษณะงานบริการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่อธิบายเรื่องราวต่างๆ ทางด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนสิ่งต่างๆที่นักท่องเที่ยวควรทราบพร้อมทั้งการตอบ คำถามของนักท่องเที่ยวในบาง ครั้ง ฉะนั้นต้องมีความรอบรู้ทั้งในด้านเนื้อหา และ

วิธีการจะถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนความรู้ทั่วไป และความรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในยามฉุกเฉิน

3. ด้านทัศนคติ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทัศนคติมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มัคคุเทศก์ไทยควรมีความรักในวิชาชีพของตน มีความสุขในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.10$) และมีใจรักในงานบริการ ($\bar{X} = 3.96$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวิศร์ อรรถสาสน์ และคณะ (2553) และงานวิจัยของ สิทธิโชค เลิศธีรดา (2551) พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาอาชีพมัคคุเทศก์ควรพัฒนาในด้านทัศนคติมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่า ทัศนคติเกี่ยวกับวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะถ้ามัคคุเทศก์มีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพ ไม่มีใจรักในการให้บริการ ก็อาจขาดความตั้งใจหรือไม่เต็มใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในทุกๆ ด้านได้

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของมัคคุเทศก์ไทยด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมัคคุเทศก์ควรมีน้ำใจช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ($\bar{X} = 4.18$) และควรมีอัธยาศัยดี มีความเป็นกันเอง ($\bar{X} = 4.07$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระพงษ์ ดวงสนิท (2545) พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความคิดเห็นต่อการให้บริการของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงราย ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับดี โดยเฉพาะเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อ ห่วงใยผู้อื่น มีน้ำใจพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือดี และสอดคล้องกับสิ่งที่มัคคุเทศก์พึงปฏิบัติ ที่ระบุไว้ในคู่มือมัคคุเทศก์ (2541) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมต้งามว่า มัคคุเทศก์ต้องช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทุกครั้งเมื่อมีโอกาส โดยไม่ต้องให้เขาเอ่ยปากขอ อย่าละเลยเด็กเล็ก และคนชรา ผู้พิการ โดยเฉพาะการเดินขึ้นลงบันได ข้ามถนน ฯลฯ จึงกล่าวได้ว่ามัคคุเทศก์ ต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอบอุ่น ประทับใจ และให้ความร่วมมือ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ และมีความพร้อมในการดูแลนักท่องเที่ยวที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5. ด้านศิลปะในการพูดพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ไทยด้านศิลปะในการพูดมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มัคคุเทศก์ไทยควร ใช้ภาษาถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.95$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อสกุล สุกุลสิริชาติ (2553) ศึกษาคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ตามความคาดหวังของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว พบว่า ระดับความคาดหวังของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากในทุกคุณลักษณะที่ทำการศึกษา โดยด้านภาษาและศิลปะการพูด ประกอบด้วยทักษะการพูดและความสามารถทางภาษาที่ใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าคุณสมบัติที่ดีของมัคคุเทศก์ด้านศิลปะในการพูด เป็นปัจจัยสำคัญในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาเป็นอย่างดี เพื่อใช้ถ่ายทอดรายละเอียดต่างๆ ในการนำชมสถานที่ท่องเที่ยว และใช้สื่อสารทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย

1. มัคคุเทศก์ควรมีการพัฒนาด้านความรู้ ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรู้ทั่วไป เช่น การปฐมพยาบาล เกร็ดความรู้ด้านความปลอดภัยในสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวเห็นว่ามีค่ามากที่สุด โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์ เพื่อสามารถให้คำแนะนำและดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวได้ตลอดการเดินทาง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มัคคุเทศก์มีโอกาสพัฒนาความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยตามนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาตลอดเวลา และสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ครบถ้วนเหมาะสมตามสถานการณ์

2. กรมการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรในสาขาวิชาชีวมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน กำหนดให้มีความสำคัญด้านคุณลักษณะที่มัคคุเทศก์พึงรู้พึงมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรระยะสั้น ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอย่างเข้มงวดเพื่อให้ผู้จบจาก หลักสูตรดังกล่าวมีความพร้อมในการประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ได้สมบูรณ์ตามมาตรฐาน โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบถ้วนในการประกอบอาชีพนี้ เช่น ด้านความรู้ทั่วไป ด้านทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ด้านการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย

3. กรมการท่องเที่ยวควรมีนโยบายด้านการควบคุมคุณภาพของมัคคุเทศก์ ควรกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานมีความชัดเจนและมีเกณฑ์ที่สามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้อาจกำหนดให้มีการตรวจสอบความรู้และมาตรฐานด้านคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เมื่อจะออกบัตรมัคคุเทศก์ หรือเมื่อต้องการต่ออายุบัตร โดยกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจน

4. กรมการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานและให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์อย่างจริงจัง โดยกำหนดให้การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติ มีนโยบายที่ต้องปฏิบัติต่อเนื่อง สนับสนุนให้มัคคุเทศก์มีความพร้อมความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐาน ให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ และช่องทางการพัฒนา เช่น การจัดการอบรม หรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อที่ทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย หรือหัวข้อที่ได้จากการสำรวจความต้องการของมัคคุเทศก์ตามความสนใจ โดยมีการบันทึกความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเอง และใช้เป็นข้อกำหนดเมื่อมัคคุเทศก์ต้องการต่ออายุบัตรมัคคุเทศก์ โดยไม่มีข้อยกเว้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนามัคคุเทศก์ซึ่งเป็นบุคลากรด้านธุรกิจนำเที่ยว การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในหมวดธุรกิจอื่นๆ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สถานบริการสปา เป็นต้น

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เคยท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยใช้บริการการนำ

เที่ยวโดยมัคคุเทศก์ไทยโดยไม่ได้จำแนกนักท่องเที่ยวเจาะจงเป็นประเทศการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม หรือตามลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น ประเทศอายุ จุดประสงค์การท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม และสามารถพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์ไทยให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง

เอกสารอ้างอิง (References)

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). *คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ที่ดี*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เจริญพร เพ็ชรกิจ. (2554). *หลักการมัคคุเทศก์ในเอกสารประกอบชุดวิชาการจัดการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์และการจัด การธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว (หน่วยที่ 8)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉันทิช วรรณณอม. (2557). *หลักการมัคคุเทศก์*. นนทบุรี: เฟิร์นข้าหลวงพรีนตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชีวิศรี อรรถสาสน์. (2553). แนวทางการพัฒนามัคคุเทศก์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 2(1), 52-63.
- ญาณวุฒิ เสวตติติกุล. (2559). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้ประกอบการในธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ของไทยเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*. 4(8), 104-115.
- ต่อสกุล สกุลศิริชาติ. (2553). คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ตามความคาดหวังของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. 5(11), 46-60.
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2553). *หลักการมัคคุเทศก์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- พลอยระดา ภูมิ. (2559). การเสริมสร้างศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองหานกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 4(2), 249-260.
- ไพฑูรย์ พงศบุตร. (2542). *คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง.
- พีระพงษ์ ดวงสนิท. (2545). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการให้บริการของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงราย*. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

รชพร จันทร์สว่าง (2558). หลักการมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในเอกสารประกอบชุดความรู้เฉพาะ อาชีพมัคคุเทศก์และการบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สิทธิโชค เลิศธีรดา. (2551). แนวทางการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว: กรณีศึกษา อาชีพมัคคุเทศก์. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภาพร มากแจ้ง. (2539). หลักมัคคุเทศก์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Management Model Public Welfare of the Sangha
Bang Pa-In District, Ayutthaya Province

กฤษฎา อุชุภาณุ¹
Krisada Uiuchada

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ และ 3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.903 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 194 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.519) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าพระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และมีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบการบริหารจัดการ; งานสาธารณสงเคราะห์

Received: 2021-06-10 Revised: 2022-05-12 Accepted: 2022-05-15

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204207@mcu.ac.th

Abstract

This research aims 1. To study the level of opinions of monks 2. To study the problems obstacles and recommendations 3. To the form of public welfare management of sangha Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence value of 0.903 and a sample of monks of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 1.94 images analyzed with social science ready-made programs The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. Analyzing variability in one way and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or people using detailed content analysis techniques summarized as essays. The results showed that: 1. The monks' opinion on the form of public welfare management of sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya province, is pictured at a high level ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.791) 2. The results of the research hypothesis showed that monks of different ages. There are opinions on the model of public welfare management of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Overall, there is no difference. Therefore, it rejects the research hypothesis. There are different buddhist lents. There are opinions on the model of public welfare management of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The overall picture is different. Therefore, it rejects research assumptions and has different levels of study of dharma. There are opinions on the model of public welfare management of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Therefore, it accepts the research hypothesis.

Keywords: Management model; Public welfare

บทนำ (Introduction)

งานด้านสาธารณสงเคราะห์ ถือได้ว่าเป็นงานที่เป็นพลังสำคัญในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เป็นงานที่มหาเถรสมาคมกำหนดให้พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาสังคม ยามเกิดปัญหาภัยธรรมชาติ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย หรือปัญหาสังคมคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งภาพของพระที่หยิбыื่นข้าวน้ำให้ นั้น เป็นอีกงานหนึ่งที่คณะสงฆ์ทำไม่หยุด คณะสงฆ์โดยคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด เพื่อสื่อสารแนวทางการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ให้กับพระมหาเถระ ผู้เป็นประธานกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ประจำจังหวัด นำไปดำเนินการให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์อย่างสูงสุด

ในการนี้มหาเถรสมาคม องค์การปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ไทยได้มีคำสั่ง ที่ ๒/๒559 แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ลงวันที่ ๒5 เมษายน ๒559 จากนั้น คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ได้มีการประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ตามภารกิจรอบงานคณะสงฆ์ 6 ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านปกครอง ๒) ด้านศาสนศึกษา 3) ด้านศึกษาสงเคราะห์ 4) ด้านเผยแผ่ 5) ด้านสาธารณูปการ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ โดยฝ่าย สาธารณะสงเคราะห์ มหาเถรสมาคม มีพระพรหมวชิรญาณ กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นประธาน คณะกรรมการพร้อมคณะกรรมการอีก ๑5 รูปคน เพื่อขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้านสาธารณสงเคราะห์ และเมื่อวันที่ 3๐ มกราคม ๒56๐ ที่ประชุมมหาเถรสมาคม ได้พิจารณา มีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา และให้ดำเนินการได้ทันที (คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคม, ๒563)

ปัจจุบันคณะสงฆ์พระสังฆาธิการในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาสขึ้นไปต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งของมหาเถรสมาคม แต่คำสั่งดังกล่าวก็ ยังขาดการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะงานสาธารณะสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ยังขาดรูปแบบในการทำงานด้าน สาธารณะสงเคราะห์ ซึ่งในยุคที่เกิดโรคไวรัสโควิด-๑9 เกิดความลำบากในเรื่องของการทำมาหากิน และการเป็นอยู่ต่อบุคคล กลุ่มคน และประชาชนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน ต้องไม่นิ่งนอนใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะต้องปรับบทบาทของตนเองใหม่ เป็นพระสงฆ์ สมัยใหม่ด้วยการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานด้านสาธารณะสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ และนำมาซึ่งประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มคน และประชาชนที่เกิดความเดือดร้อนในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพราะคาดหวังว่าจะได้รับ ผลประโยชน์และความสำเร็จจากรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณะสงเคราะห์มาเป็น ประโยชน์ต่อคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการนำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการงานสาธารณ สงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงาน สาธารณะสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสา ธารณะสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) จากพระสงฆ์ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑94 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.9๒๑ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.791 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองด้าน คือ ด้านปัจจัยการบริหาร PDCA การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และมีระดับการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พบว่า วัดขาดจิตอาสาที่จะช่วยขนของไปบริจาคตามที่ต่างๆ ช่วงเวลาที่จัดโรงทานไม่สะดวกกับคนที่เลิกงานเย็น การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร 2) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พบว่า ขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน 3) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ พบว่า วัดยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมระดมทุน 4) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พบว่า หากเกิดเหตุการณ์ อาคารสำหรับตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือที่พักพิง ไม่น่าจะเพียงพอ

4. ข้อเสนอแนะคือ ทางคณะสงฆ์ควรมีการวางแผนที่ดี มีการบริหารจัดการ มีการกระจายงาน และมีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชนในเรื่องกิจกรรม ควรมีการจัดการฝึกอบรมบุคลากร และรับสมัคร บุคลากรที่เป็นจิตอาสาจะช่วยงานและควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานในอนาคต คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชนในที่ต่างๆ กันอย่างจริงจัง และมีเจ้าหน้าที่ติดตามประเมินผลกับการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วย คณะสงฆ์ ควรมีการทำความเข้าใจกับประชาชน โดยการให้พระสงฆ์ช่วยกันอบรมประชาชนผ่านกิจกรรมการแสดงธรรม ประจำวันอาทิตย์และการเทศน์ต่างๆ ในงานวัด งานด้านสาธารณสงเคราะห์นี้ ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธาณชนมากกว่านี้ ในด้านนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงเวลามีกิจกรรมที่จะต้องระดมทุนสร้าง ควรเตรียมศาลา อาคาร ให้สะอาดเพื่อเตรียมพร้อมหากต้องตั้งหน่วยสงเคราะห์ หรือใช้เป็นที่พักพิง และหากว่าในอนาคต มีความจำเป็นมากขึ้น ทางวัดอาจจะมีการจัดสนับสนุนไม่เพียงพอ ควรหาทุนสนับสนุนเพิ่มเติมจาก ประชาชนผู้มีจิตศรัทธาเพื่อสร้างอาคารสำหรับรองรับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สรุปประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล 2) ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ 3) ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ และ 4) ด้านการเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

1. การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดเป็นศูนย์กลางรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือพระสงฆ์ที่ประสบภัยต่างๆ วัดมีการจัดตั้งโรงทานเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ภัยต่างๆ ภายในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ติเรก อดิเรกสุโภ (งาม

กาละ) (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล พระสงฆ์สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ประกาศให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ปลอดสิ่งเสพติดให้โทษ อายุมุขการพนัน และเชิญชวนประชาชนให้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ พระสงฆ์มีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีการส่งเสริมให้สถานที่วัดเป็นสถานที่บริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่พระสงฆ์ อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมของภาครัฐและเอกชน และมีการสนับสนุนให้มูลนิธิกุฎีต่างๆ ใช้พื้นที่วัดเป็นสถานที่ในการช่วยเหลือพระสงฆ์ที่ประสบภัยต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระสมุห์หัตติน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์)** (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล วัดและพระสังฆาธิการเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการในฝ่ายพุทธจักรเพื่อประสานกับฝ่ายอาณาจักรในการร่วมมือร่วมแรงกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสังฆาธิการต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความตั้งใจและให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนต้องมีความรอบรู้และรอบคอบในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ให้เกิดในวงกว้าง ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความน่าเป็นห่วงในเรื่องของการอนุรักษ์และการดูแลรักษา ในทางปฏิบัติมีความยากไม่น้อย จำเป็นที่คนหรือประชาชนในชุมชนต้องตระหนักและให้ความสำคัญก่อนที่สาธารณสมบัติสถานจะเกิดความเสียหายไม่อาจเยียวยาได้ ด้านการเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสังฆาธิการต้องช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือสังคมตามความสามารถ การประสานความช่วยเหลือให้ความสะดวกหรือการบริการประชาชน

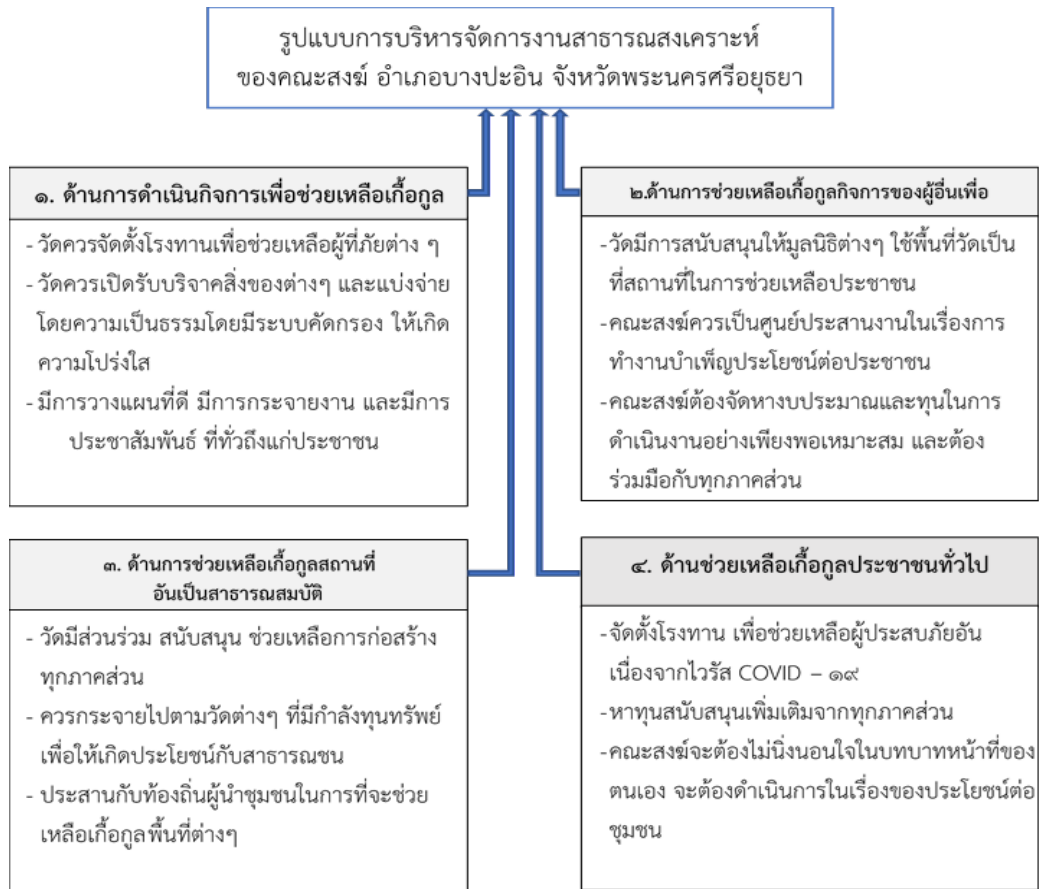
3. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้างตึกผู้ป่วย มีส่วนร่วม สนับสนุน อุปถัมภ์ในการสร้างอาคารเรียนของโรงเรียนและมีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือการก่อสร้างอาคาร ถนน ไฟฟ้า ประปาของภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมุห์หัตติน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์)** (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง

จังหวัดราชบุรี ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล วัดและพระสงฆ์เป็นการเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการในฝ่ายพุทธจักรเพื่อประสานกับฝ่ายอาณาจักร ในการร่วมมือร่วมแรงกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความตั้งใจและให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนต้องมีความรอบรู้และรอบคอบในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ให้เกิดในวงกว้าง ด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความน่าเป็นห่วงในเรื่องของการอนุรักษ์และการดูแลรักษา ในทางปฏิบัติมีความยากไม่น้อย จำเป็นที่คนหรือประชาชนในชุมชนต้องตระหนักและให้ความสำคัญก่อนที่จะสาธารณสมบัติสถานที่เกิดความเสียหายไม่อาจเยียวยาได้ ด้านการเกื้อกูลประชาชนทั่วไป พระสงฆ์ต้องช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือสังคมตามความสามารถ การประสานความช่วยเหลือให้ความสะดวกหรือการบริการประชาชน

4. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์ ของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ได้ให้การช่วยเหลือในคราวเกิดอัคคีภัย ไฟไหม้ น้ำท่วม และในคราวเกิดโรคระบาด โควิด 19 เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาสุพล อาสโณ (แย้มขุ่ม) (2557) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศนวิสัยพุทธ” ผลการวิจัยพบว่า (1) การสาธารณสงเคราะห์ เป็นภารกิจสำคัญของพระสงฆ์ในการทำงานช่วยเหลือชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือคนทั่วไป ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเจ้าอาวาสตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ข้อ 4 บัญญัติไว้ว่า “ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล” โดยพระสงฆ์ควรมีการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ในส่วนที่สังคมคาดหวังไว้ทั้ง 2 ส่วนคือการสงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจไปพร้อม ๆ กัน โดยมีจุดมุ่งหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนาและบูรณาการสังคมอย่างยั่งยืนถาวร

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดำเนินงานเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูล

- วัดควรจัดตั้งโรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ยากต่าง ๆ
- วัดควรเปิดรับบริจาคสิ่งของต่างๆ และแบ่งจ่ายโดยความเป็นธรรมโดยมีระบบคัดกรองให้เกิดความโปร่งใส
- มีการวางแผนที่ดี มีการกระจายงาน และมีการประชาสัมพันธ์ ที่ทั่วถึงแก่ประชาชน

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

- วัดมีการสนับสนุนให้มูลนิธิต่างๆ ใช้พื้นที่วัดเป็นที่สถานที่ในการช่วยเหลือประชาชน
- คณะสงฆ์ควรเป็นศูนย์ประสานงานในเรื่องการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชน

- คณะสงฆ์ต้องจัดหางบประมาณและทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอเหมาะสม และต้องร่วมมือกับทุกภาคส่วน

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

- วัดมีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือการก่อสร้างทุกภาคส่วน
- ควรกระจายไปตามวัดต่างๆ ที่มีกำลังทุนทรัพย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสาธารณชน
- ประสานกับท้องถิ่นผู้นำชุมชนในการที่จะช่วย เหลือเกื้อกูลพื้นที่ต่างๆ

รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป

- แบ่งปันพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งพื้นที่ของวัดที่มีมาก แต่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ก็ควรแบ่งปันเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสมดุลกับประชาชนในชุมชน
- จัดตั้งโรงทาน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยอันเนื่องจากไวรัส COVID – 19
- หาทุนสนับสนุนเพิ่มเติมจากทุกภาคส่วน
- คณะสงฆ์จะต้องไม่นิ่งนอนใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะต้องดำเนินการในเรื่องของประโยชน์ต่อชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์กรทางคณะสงฆ์และภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของตน และมีความต้องการพัฒนาวิชาการความรู้ของหน่วยงานและประสงค์จะทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นควรสนับสนุนกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มากขึ้น

1.2 เจ้าคณะปกครองในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีนโยบายในการจัดกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์เพื่อแจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชน เมื่อเกิดภาวะโรคระบาด จนส่งผลกระทบต่อประชาชน

1.3 ควรมีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเตรียมการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสงเคราะห์โดยยึดหลักวิชาการกฎระเบียบทางสังคมและไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย

2.. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 คณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน ควรร่วมมือกับภาคเอกชนเพิ่มเติมโดยการเชิญชวนบริษัท ห้างร้านรวมทั้งญาติโยมที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากภัยโรคระบาดและมีกำลังศรัทธามาร่วมบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน

2.2 ภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมถวายความรู้แด่พระสงฆ์ และประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการภายในวัด และชุมชน

2.3 พระสงฆ์ควรปฏิบัติการณ์ในเชิงรุกคือ ไม่รอให้คนเข้าไปหาถึงวัด แต่ควรจัดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารตามช่องทางต่างๆ ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและรู้ถึงความสำคัญในการจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการให้ประชาชนเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลโดยคณะสงฆ์

3.2 ในการวิจัยควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลครั้งต่อไป

3.3 ควรศึกษาบทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบความเป็นมาเป็นไปของคณะสงฆ์ที่มีบทบาทในด้านการศึกษาสงเคราะห์ ต่างกันหรือไม่ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ของคณะสงฆ์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาสงเคราะห์ให้มั่นคงในพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง (References)

คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม. (2563). *คู่มือการปฏิบัติงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูอาทรธัญญานุรักษ์ (มนตรี ฐิตสีโล). (2553). *บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารงานเผยแผ่ของพระสงฆ์; กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระสมุห์ติเรก อติเรกสุโ (งามกาละ). (2560). *การบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวรเมธ เตชธมโม (ดีสุรกุล). (2561). *การส่งเสริมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ของอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ*. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์วศิน วิสุโท (พงษ์ศักดิ์). (2561). *การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาสุพล อาสโ (แย้มชุ่ม). (2557). *การพัฒนารูปแบบงานสาธารณสงเคราะห์ตามกระบวนการทัศน์วิถีพุทธ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมืองรัฐบาลพลเอก
ประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562

The role of the Royal Thai Police with the political events of the
government of General Prayut Chan-o-cha 2014-2019

ธิดาณพัทธ์ รังสิพรหมณกุล¹ วิจิตรา ศรีสอน² สันฐาน ชยมนนท์³

Teeyarchapath Rungsibhrumanarkul, Wjittra Srisorn, Sunthan Chayanon

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ 1. เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมืองและ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทางการเมืองในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 นาย ได้แก่ กลุ่มตำรวจชั้นประทวน กลุ่มตำรวจชั้นสัญญาบัตร กลุ่มตำรวจผู้บริหารระดับสูง กลุ่มประชาชนและกลุ่มนักวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า บทบาทสำคัญตามภารกิจหลักคือด้านการรักษาความปลอดภัยพระมหากษัตริย์พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์และพระราชอาคันตุกะ การดูแล ควบคุม และกำกับกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร การพัฒนาประเทศและการปฏิบัติการอื่นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมือง มีปัญหาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองซึ่งการแก้ปัญหาต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ความเป็นอิสระของหน่วยงานย่อยปัญหาที่เกิดขึ้นคือสำนักงานตำรวจยังเป็นในลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจทำให้เกิดการรวบอำนาจไว้เด็ดขาดและปัญหาการมีส่วนร่วมเกิดปัญหาคือยังไม่มีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังซึ่งในการปฏิบัติจริงยังคงปฏิบัติหรือเกิดการมีส่วนร่วมน้อยมาก และประเด็นแนวทางการพัฒนาทางการเมืองนั้น ควรถ่ายโอนภารกิจของตำรวจที่ปฏิบัติงานลักษณะเดียวกับหน่วยงานของพลเรือนออกไป การปฏิรูปควรจะเน้นไปในเรื่องการกระจายอำนาจและควรปรับให้องค์กรตำรวจเปลี่ยนสถานะไปเป็นตำรวจจังหวัด ซึ่งควรแยกงานสอบสวนออกจากตำรวจหรือให้แต่ละหน่วยงานมีตำรวจ

Received: 2021-07-04 Revised: 2021-08-04 Accepted: 2021-08-04

¹²³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Department of Political Science College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: s61463825041@ssru.ac.th

เป็นของตนเอง โดยไม่ต้องขึ้นกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม และตัวแทนภาคประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน

คำสำคัญ (Keyword): บทบาท; การเมือง; สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Abstract

The main objectives of this research are: 1. To study the role of the Royal Thai Police on political events 2. To study the problems and obstacles of political development and 3. To study the political development guidelines during the government of General Prayut Chan-ocha 2014-2019 It is a qualitative research. Interviewed 17 key informants. including a group of police officers of the Pratuang class Commissioned Police Group Senior Executive Police Group People's groups and academic groups Analyze data by interpreting inductive conclusions. The results showed that An important role in the main mission is to secure the King's royal family. His Majesty's representatives and royal guests, supervision and control and to supervise the operations of police officers under the Criminal Procedure Code. prevention and suppression of criminal acts maintaining order Public Safety and Security of the Kingdom. The development of the country and other operations to promote and support the effective performance of the police. Problems and obstacles of political development There is a problem of strengthening a political culture where solutions must be done gradually. The problem with the independence of sub-departments is that the police office is still in the form of a centralized power, resulting in absolute consolidation. And the problem of participation is problematic that there is no active participation, which in practice is still practical or has very little participation. and issues of political development The mission of police operating in the same manner as civilian agencies should be transferred. The reforms should focus on decentralization and the police organization should change its status to the provincial police. This should separate the investigation from the police or allow each agency to have its own police. without having to depend on the Royal Thai Police. This should separate the investigation from the police or allow each agency to have its own police. without having to depend on the Royal Thai Police

Keywords: Role; Politics; Royal Thai Police

บทนำ (Introduction)

การเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับชีวิตของคนที่อยู่ในสังคม ซึ่งในสังคมไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐบาลฝ่ายบริหารทำหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เช่น การจัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน (วัชรภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ, 2560) ได้แก่ การให้ความปลอดภัย การรักษาความสงบเรียบร้อย การสร้างความมั่นคง การให้บริการและสวัสดิการ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีข้าราชการเป็นน่านโยบายต่าง ๆ จากรัฐบาลไปปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลที่มีส่วนสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการให้ความปลอดภัยทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนถือว่าเป็นภาระที่จำเป็นและสำคัญที่รัฐบาลจะต้องกระทำ และการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และการปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน รัฐบาลผู้ใช้อำนาจอธิปไตยจึงต้องมีภาระหน้าที่ในอันที่จะตราตัวบทกฎหมายมาควบคุมประชาชนในประเทศให้ปฏิบัติในสิ่งที่ต้องการ อันเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ กล่าวคือ ถ้าประชาชนไม่มีความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้ว เมื่อประชาชนมีระเบียบวินัยและได้ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นแนวเดียวกันแล้ว การทะเลาะวิวาทและการเอารัดเอาเปรียบกันในสังคมไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแต่เพียงส่วนน้อย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของคนในประเทศย่อมเกิดขึ้น การอยู่ดีกินดีและความผาสุกย่อมจะไม่เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างแน่นอน เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลจะต้องหาวิธีป้องกันและกำจัดภัยที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนให้จงได้เช่นในปัจจุบันประเทศไทยเรารัฐบาลได้มอบภาระนี้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้คอยควบคุมดูแลให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามกฎหมายไม่มีการลักขโมย การปล้นหรือการทำร้ายร่างกายกันและกันและการเอารัดเอาเปรียบ การไม่ประทุษร้ายชีวิตทรัพย์สินของกันและกัน และการที่รัฐบาลให้มีทหารไว้ปกป้องคุ้มครองเอกราชของชาติไว้ ความสงบเรียบร้อยย่อมจะเกิดขึ้นภายในประเทศหากรัฐไม่ดำเนินการจึงไม่อาจเป็นเหตุแห่งการฟ้องร้องให้รัฐต้องปฏิบัติได้ (วัชรภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ, 2560)

ตำรวจเป็นข้าราชการประเภทหนึ่งในรัฐประชาธิปไตย ตำรวจเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐที่สามารถใช้กำลังบังคับต่อพลเมือง และถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการไปสู่ประชาธิปไตย รัฐไม่อาจเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้หากไม่สามารถคุ้มครองสิทธิในชีวิตเสรีภาพ และทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่อาจเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้หากตำรวจไม่แสดงบทบาทสำคัญในการธำรงรักษาหลักนิติธรรม และไม่อาจเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้หากตำรวจในฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐ ไม่มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ และไม่มี ความรับผิดชอบต่อประชาชน (สันฐาน ชยพันธ์, 2558)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์การในระบบราชการที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ และมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดูแลความปลอดภัย รักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของประเทศ โดยมีนายกรัฐมนตรีที่เป็นหัวหน้ารัฐบาลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดผ่านผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ทางการเมืองภายใต้การคุมบังคับบัญชาจากรัฐบาลของ พลเอก

ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มีนโยบายเน้นด้านความมั่นคงนั้น ได้เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นมากมาย และจากบทบาทหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่กล่าวไป ย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมืองของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมืองของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองไทยภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง โดยเฉพาะในยุคสมัยของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่เป็นรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร และการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ในฐานะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการที่สำคัญและจะต้องสัมผัสกับประชาชนตลอดเวลา จึงอาจกล่าวได้ว่า บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้นจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติที่ประสานสอดคล้องหรือมีส่วนในการส่งเสริมพัฒนาต่อระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นมีผลโดยตรงต่อประชาชนทั้งประเทศ และการสนองตอบความต้องการทางการเมืองของรัฐบาล ทั้งนี้ผลของการศึกษานั้นสามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับกิจกรรมทางการเมือง เพื่อให้บทบาทหน้าที่ของสำนักงานตำรวจเป็นไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริบทของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562 รวมทั้งแนวทางการพัฒนาทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมืองรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562 ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และนักวิชาการ จำนวน 17 นาย ได้แก่

2.1 กลุ่มตำรวจผู้บริหารระดับสูง ซึ่งมีระดับชั้นยศตั้งแต่ พลตรวยตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ระหว่างมีเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น การชุมนุม การก่อความไม่สงบรูปแบบต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งปฏิบัติงานในกองบังคับการนครบาลและปฏิบัติงานในสังกัดสถานีตำรวจ

2.2 กลุ่มตำรวจชั้นสัญญาบัตร ซึ่งมีระดับชั้นยศตั้งแต่ ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป จนถึงระดับชั้นยศพันตำรวจเอก และปฏิบัติหน้าที่ระหว่างมีเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น การชุมนุม การก่อความไม่สงบรูปแบบต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งปฏิบัติงานในกองบังคับการนครบาลและปฏิบัติงานในสังกัดสถานีตำรวจ

2.3 กลุ่มตำรวจชั้นประทวน ซึ่งมีระดับชั้นยศระหว่างสิบตำรวจตรี จนถึง ระดับชั้นยศดาบตำรวจตรี และปฏิบัติหน้าที่ระหว่างมีเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น การชุมนุม การก่อความไม่สงบรูปแบบต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งปฏิบัติงานในกองบังคับการนครบาลและปฏิบัติงานในสังกัดสถานีตำรวจ

2.4 ประชาชน เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมทางการเมือง ในรูปแบบต่าง ๆ หรือเป็นแกนนำสำคัญในกิจกรรมการเมือง ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562

2.5 กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ นักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นนักวิชาการสังกัดสถาบันการศึกษาของรัฐ นักวิชาการประจำหน่วยงานของรัฐ และนักวิชาการอิสระ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structural) คำถามจะเป็นประเภทคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) โดยคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยกำหนดแบบสอบถามไว้ 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ข้าราชการตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งสามกลุ่ม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามที่แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำไปทำการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตศึกษาถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยกำหนดการนัดหมายที่จะไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ก่อนวันนัดสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant Interview) จำนวน 17 คน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตัวเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ

5.2 นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากสำรวจเบื้องต้น การสังเกต การสัมภาษณ์ ซึ่งได้จัดบันทึกไว้ในแถบบันทึกและในแถบบันทึกเสียง มาถอดความหมายมาแยกประเภทจัดหมวดหมู่ และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นแบบบรรยาย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาเรื่อง “บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมืองรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562” มีผลการวิจัยนำเสนอในประเด็นสำคัญดังนี้คือ

1. บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับเหตุการณ์ทางการเมืองรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ช่วงปี พ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2562

1.1 บทบาทในด้านการรักษาความปลอดภัยพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ พบว่ามีการแสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนที่ได้มีการกำหนดไว้ กลุ่มข้าราชการตำรวจระดับชั้นประทวน พบว่า ส่วนใหญ่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตนที่ชอบ

ด้วยกฎหมาย และของ คสช. เป็นหลัก โดยจะต้องร่วมงานกับหลายฝ่ายมากยิ่งขึ้น ตามคำสั่งหรือหน่วยงานที่ คสช. ตั้งขึ้น

1.2 บทบาทในด้านการดูแล ควบคุม และกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พบว่าต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม เป็นไปตาม กฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ ซึ่งการปฏิบัติงานนั้นเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่อาจเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้หากตำรวจไม่แสดงบทบาทสำคัญในการธำรงรักษาลัทธิธรรม และ ไม่อาจเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้หากตำรวจในฐานะเป็นเครื่องมือของรัฐ ไม่มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ และ ไม่มีความรับผิดชอบต่อประชาชน

1.3 บทบาทในด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาพบว่า เป็นมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมและปราบปรามอาชญากรรมที่ยึดหลักคุณธรรม ยึดมั่นในการทำความดีละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ลดช่องว่างทางสังคมและเศรษฐกิจ การกระจายโอกาสหรือจัดการให้เกิดความยุติธรรมเยียวยาปัญหาเรื่องการทำงานหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตเพื่อลดอาชญากรรม การกำหนดแนวทางในการป้องกันและปราบปรามร่วมกัน

1.4 บทบาทในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักรพบว่าเป็นหน้าที่หลักของตำรวจโดยตรง ต้องถือปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพที่สุดโดยที่ในปัจจุบันสถานการณ์อันเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปอย่างรวดเร็ว มุ่งเน้นการปฏิบัติงานเพื่อความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร ซึ่งงานของตำรวจเป็นงานเพื่อให้สังคมและชุมชนบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือความสงบของสังคมและชุมชน ตำรวจต้องมีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินแก่ประชาชน ตำรวจในฐานะที่เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายในราชอาณาจักร

1.5 บทบาทในด้านการปฏิบัติกรอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่าตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและมีอำนาจจะสอบสวน จับกุม คุมขัง ปราบปราม เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่อำนาจเหล่านี้สามารถสร้างคุณและโทษได้เท่า ๆ กัน สุดแต่การใช้ตำรวจทุกคนจึงจำเป็นต้องควบคุมจิตใจให้มั่นคง

1.6 บทบาทในด้านการช่วยเหลือการพัฒนาประเทศพบว่าสำนักงานตำรวจได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนให้เกิดขึ้นก่อน สร้างมาตรฐานการทำงานที่ดี ลดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งประชาชนและสังคมไม่อาจเชื่อมั่นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ การแสดงบทบาทเป็นตำรวจผู้รักษากฎหมายที่มีความรู้ความเข้าใจ แก้ปัญหาให้สังคมสงบสุข ควรปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เป็นในลักษณะของหุ้นส่วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการทำงานร่วมกันในชุมชน

1.7 บทบาทในด้านการปฏิบัติกรอื่นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าเป็นการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลเป็นหลักและ

ตามภารกิจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งการปฏิบัติงานอื่น ๆ ต้องส่งเสริมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน

2. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2562

2.1 การนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนองตอบความต้องการของประชาชนพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนองตอบความต้องการของประชาชน สิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนคือการบังคับใช้กฎหมาย ตามมาตรา 44 ในการเข้าตรวจค้นจับกุมความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง โดยมีทหารร่วมปฏิบัติงานซึ่งต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต้องเข้มงวดให้มากยิ่งขึ้นซึ่งกระทบกับประชาชนคือทำให้เกิดความเกลียดชัง การถูกใส่ร้ายประชาชนจะไม่ให้ความร่วมมือ หรือ อาจมีการต่อต้านการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอีกด้วย ซึ่งการปฏิบัตินั้นจะมีปัญหายิ่งขึ้นเพราะการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ถูกใจประชาชน

2.2 เสริมสร้างให้โครงสร้างการเมืองมีความแตกต่างตามภารกิจ และมีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติภารกิจพบว่าเมื่อโครงสร้างการปฏิบัติงานเปลี่ยนส่งผลกระทบต่อการทำงานของการบริหารงานบุคคลในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจต้องเพิ่มความเข้มในการทำหน้าที่มากกว่าปกติ และบางเรื่องเมื่อปฏิบัติหน้าที่ผลเป็นอย่างไร จะต้องรายงานให้ คสช.ทราบด้วย เมื่อได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล คสช. ในจำนวนจำกัด ซึ่งไม่สัมพันธ์กับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบทำให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในด้านกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาในเรื่องการบริหารงบประมาณ

2.3 เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือการแก้ปัญหาต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากการปฏิบัติงานนั้นเน้นการปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นกรอบหรือแนวทางของพฤติกรรมทางการเมืองในสังคมที่ถือปฏิบัติสืบต่อจนฝังรากลึกในสังคม ปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต แต่ไม่สามารถมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตราชการ ยังมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ เล่นพรรคเล่นพวก ข้ามอาวุโส คณะปฏิรูปได้เริ่มวางกรอบโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.)

2.4 ความเป็นอิสระของหน่วยงานย่อยพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือการทำงานของสำนักงานตำรวจยังเป็นในลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจ มีอำนาจการบริหารงานเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการบริหารงาน การปรับโครงสร้างตำรวจ มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารบุคคลของตำรวจ และสิ่งที่มีผลกระทบกับสายงานสอบสวนมากที่สุดคือ คำสั่ง คสช. ที่ให้มีการทบทวนงานสอบสวน ส่งผลกระทบในการบริหารงานบุคคลของฝ่ายสอบสวนเป็นอย่างมาก การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ มีภาระงานมากขึ้น และต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติน้อยลง และจำกัด ซึ่งไม่

สัมพันธ์กับปริมาณงานที่รับผิดชอบทำให้เกิดปัญหามากมาย รวมถึงผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้นด้วย

2.5การมีส่วนร่วมพบว่าเกิดปัญหาคือยังไม่มีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังมากนัก เนื่องจากตำรวจเป็นหน่วยงานหลักระดับพื้นที่ในการรักษาความเรียบร้อยและให้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและให้บริการแก่ประชาชน การให้ข้อมูลข่าวสาร ปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อหาทางแก้ไข ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจ และสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ ซึ่งในการปฏิบัติจริงยังคงปฏิบัติหรือเกิดการมีส่วนร่วมน้อยมาก

3. แนวทางการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พบว่า การช่วยให้การปฏิรูปตำรวจ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีระบบมีระเบียบ และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นจะได้ไม่มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ลดการทุจริตและปัญหาคอร์รัปชันได้ โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตำรวจบางคน ซึ่งการแก้ไขหรือดำเนินการบางอย่างต่างมีข้อจำกัด ดังนั้นการใช้ ม.44 น่าจะส่งผลดีต่อการปฏิรูปตำรวจการแทรกแซงอำนาจเกินขอบเขต ซึ่งโครงสร้างและระบบบริหารงานของตำรวจมีกฎหมายข้อระเบียบบังคับไว้ควบคุมการทำงานและการปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว การปฏิรูปตำรวจนั้นเห็นด้วยกับการกระจายอำนาจของตำรวจลงไปในระดับจังหวัด และประชาชนสามารถสะท้อนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ซึ่งรัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสืบสวน สอบสวนของตำรวจให้มากขึ้น

ควรถ่ายโอนภารกิจของตำรวจที่ปฏิบัติงานลักษณะเดียวกับหน่วยงานของพลเรือนออกไป เพราะตำรวจบางหน่วยปฏิบัติงานในหน้าที่ของฝ่ายพลเรือนอยู่ เช่น ตำรวจป่าไม้ตำรวจท่องเที่ยว ให้หน่วยงานเหล่านั้นรับไปดำเนินการ และการจัดการองค์กรของตำรวจเป็นแบบทหารในการจัดชั้นยศทำให้เกิดปัญหาพอสมควร การปฏิรูปตำรวจควรจะเน้นไปในเรื่องการกระจายอำนาจและควรปรับให้องค์กรตำรวจเปลี่ยนสถานะไปเป็นตำรวจจังหวัด ซึ่งควรแยกงานสอบสวนออกจากตำรวจหรือให้แต่ละหน่วยงานมีตำรวจเป็นของตนเองโดยไม่ต้องขึ้นกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและการปฏิรูปตำรวจครั้งนี้ไม่ได้ทำเพื่อประชาชน แต่ให้ความสำคัญในสิทธิประโยชน์ของตำรวจมากเกินไปได้มุ่งเน้นในการตรวจสอบ ลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม และตัวแทนภาคประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562

บทบาทในด้านการรักษาความปลอดภัยพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ พบว่า ได้มีการแสดงบทบาทและปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนที่ได้มีการกำหนดไว้ ส่วนใหญ่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตนที่ชอบด้วยกฎหมาย และของ คสช. เป็นหลัก โดยจะต้องร่วมงานกับหลายฝ่ายมากยิ่งขึ้น ตามคำสั่งหรือหน่วยงานที่ คสช. ตั้งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ปาลี (2554) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดบทบาทซึ่งเป็นการพิจารณาในด้านโครงสร้างทางสังคมบทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น บทบาทในด้านการดูแล ควบคุม และกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พบว่าต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม เป็นไปตาม กฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้งกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและร่วมปฏิบัติราชการ ซึ่งการปฏิบัติงานนั้นเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นบทบาทที่พิจารณาจากลักษณะของการปรากฏการที่ปรากฏอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นบทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ บทบาท หรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่น (ผู้เกี่ยวข้อง) คาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติบทบาทที่ผู้รับคาดหวังนี้และสอดคล้องงานวิจัยของสิริมาส หมื่นสาย และคณะ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไปปฏิบัติเชิงบูรณาการ ซึ่งได้กล่าวว่าในบางครั้งบทบาทที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดไว้ ซึ่งในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น จำเป็นต้องทำการบูรณาการทั้งหน้าที่ ความรับผิดชอบร่วมกัน เพราะฉะนั้น เมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติจะยึดติดกับบทบาทเฉพาะหน้าที่ตนเองไม่ได้ ต้องมีบทบาทเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นด้วย ซึ่งเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ไม่ต้องใส่ใจกับปัญหาส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น บทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งอาจจะสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด และก็จะอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับบทบาทที่ผู้รับคาดหวัง

บทบาทในด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา พบว่า เป็นมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมและปราบปรามอาชญากรรมที่ยึดหลักคุณธรรม ยึดมั่นในการทำ ความดีละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ลดช่องว่างทางสังคมและเศรษฐกิจ การกระจายโอกาสหรือจัดการให้เกิดความยุติธรรมเยียวยาปัญหาเรื่องการทำงานหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตเพื่อลดอาชญากรรม การกำหนดแนวทางในการป้องกันและปราบปรามร่วมกัน กำหนดกลยุทธ์ในอันที่จะต้องบูรณาการความรู้ให้เกิดความคิดองค์กรให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม ในอันที่จะร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการบริการเพื่อการ

ปฏิบัติงานเฉพาะกิจที่เร่งด่วน ซึ่งการแสดงบทบาทออกมานั้นการแสดงบทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น วัฒนธรรม ประเพณีความปรารถนาของสังคมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะเฉพาะของสังคม บุคลิกภาพและความจำเป็นสว่น สุทธิเลิศอรุณ และจิตติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2552) แบ่งการแสดงบทบาทไว้ 3 ลักษณะ คือบทบาทตามความคาดหวัง เป็นบทบาทที่ต้องแสดงตามความคาดหวังของผู้อื่น บทบาทตามลักษณะการรับรู้ เป็นบทบาทที่เจ้าของสภาพรับรู้เองว่าตนควรมีบทบาทอย่างไรและบทบาทที่แสดงจริง เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งเป็นบทบาทตามที่คนอื่นและตนเองไม่ได้คาดหวัง บทบาทในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักรพบว่าตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้มีผู้ละเมิด กฎหมายมหาชนและถ้ามีผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจและหน้าที่สืบสวน จับกุม ตรวจค้น และปราบปรามนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามสมควรแก่ความผิด ซึ่งเป็นการแสดงบทบาททางอาชีพ (Occupational Roles) ตามแนวคิดของถวิล ธาราโกชน (2552) ที่กล่าวถึงบทบาทไว้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งที่สถานภาพได้กำหนดให้ ซึ่งเมื่อถึงเวลาหนึ่งทุกคนจะต้องแสดงบทบาทนี้และจะต้องแสดงไปเกือบตลอดช่วงชีวิตการแสดงบทบาททางอาชีพนี้นับได้ว่าเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ผู้แสดงบทบาทจะต้องคำนึงถึงขอบเขตและหลักการสำคัญของอาชีพนี้นว่ากำหนดให้แสดงบทบาทไว้อย่างไร

บทบาทในด้านการปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและมีอำนาจจะสอบสวน จับกุม คุมขัง ปราบปราม เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่อำนาจเหล่านี้สามารถสร้างคุณและโทษได้เท่า ๆ กัน สุดแต่การใช้ ตำรวจทุกคนจึงจำเป็นต้องควบคุมจิตใจให้มั่นคง เป็นการนำแนวทางการปฏิบัติด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้เช่นแนวทางส่งเสริมค่านิยมทางสังคม คุณธรรม เพื่อเป็นหลักยึดมั่นในการทำมาตาสละเว้นความชั่ว หน้าที่ของตำรวจนั้นโดยใช้หลักการตำรวจชุมชนกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เป็นความพยายามในการนำหลักการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และการป้องกันอาชญากรรมมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ เป็นแนวทางในการป้องกันและรักษาความปลอดภัย และเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม ความหวาดกลัวภัยอันตรายจากอาชญากรรม สภาพความไร้ระเบียบและความเสื่อมโทรมทางกายภาพในชุมชน โดยมีความเชื่อมั่นว่าการทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจกับชุมชนเท่านั้น คือหนทางสู่ความสำเร็จในการยกระดับความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของโสภา ชูพิกุลชัย (2552) อธิบายความหมายของบทบาทว่า เป็นการแสดงออกหรือการกระทำตามหน้าที่ของบุคคล ซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวังให้กระทำภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ของสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน ซึ่งบทบาทเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่อยู่ในสถานภาพนั้น ๆ ดังนั้น บทบาทจึงเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือตามลักษณะของการของการรับรู้บทบาทเป็นผลรวมของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่ สาขาพรรคการเมืองก็มีบทบาทในการดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนิน

กิจการทางการเมืองของพรรคการเมือง บทบาทในด้านการช่วยเหลือการพัฒนาประเทศ พบว่าสำนักงานตำรวจได้มีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศไทย ไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนให้เกิดขึ้นก่อน สร้างมาตรฐานการทำงานที่ดี ลดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งประชาชนและสังคมไม่อาจเชื่อมั่นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ การแสดงบทบาทเป็นตำรวจผู้รักษากฎหมายที่มีความรู้ความเข้าใจ แก้ปัญหาให้สังคมสงบสุข ควรปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เป็นในลักษณะของหุ้นส่วน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการทำงานร่วมกันในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพญา สายหู (2556) อธิบายว่า บทบาทหน้าที่ คือสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคลและเปรียบได้เสมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น ๆ เป็นอะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย ในความหมายเช่นนี้ บทบาทก็คือการกระทำต่าง ๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตามที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557- พ.ศ. 2562

ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2562 พบว่า การนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนองตอบความต้องการของประชาชนพบว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนคือการบังคับใช้กฎหมาย ตามมาตรา 44 ในการการเข้าตรวจค้นจับกุมความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง โดยมีทหารร่วมปฏิบัติงานซึ่งต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต้องเข้มงวดให้มากยิ่งขึ้นซึ่งกระทบกับประชาชนคือทำให้เกิดความเกลียดชัง การถูกใส่ร้ายประชาชนจะไม่ให้ความร่วมมือ หรืออาจมีการต่อต้านการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอีกด้วย ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้มีปัญหามากขึ้นเพราะการการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายแต่ไม่ถูกใจประชาชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล ทิมาญ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทตำรวจไทย หลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 : กรณีศึกษา ตำรวจภูธร จังหวัดจันทบุรี จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังต่อตำรวจภูธร จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในความคาดหวังมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปน้อย กล่าวคือ ลำดับที่ 1 คือ ด้านบทบาทตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญต่อประชาชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ บทบาทตำรวจในการบริการประชาชนและบทบาททั่วไปของตำรวจตามกฎหมาย นอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่า ปัจจัยที่สำคัญให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท ต่อตำรวจภูธร จังหวัดจันทบุรี เช่น บทบาทในการรักษาความปลอดภัยของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะความรู้สึกของประชาชนใครจะละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่ได้ เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตำรวจกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงต่อตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี เช่น การถวายความปลอดภัยสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะมีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติทำให้ตำรวจต้องปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด เป็นต้น ส่วนบทบาทในอุดมคติ

ของตำรวจไทยมี 4 ประการ คือ (1) บทบาทตำรวจในยุคโลกาภิวัตน์ (2) บทบาทตำรวจกับการมีส่วนร่วมกับประชาสังคม (3) บทบาทตำรวจในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และ (4) บทบาทตำรวจในโลกไซเบอร์ นอกจากนี้การเสริมสร้างให้โครงสร้างการเมืองมีความแตกต่างตามภารกิจ และมีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติภารกิจ พบว่า เมื่อโครงสร้างการปฏิบัติงานเปลี่ยนส่งผลกระทบต่อการทำงาน กระบวนการบริหารงานบุคคลในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจต้องเพิ่มความเข้มในการทำหน้าที่มากกว่าปกติ ต้องรายงานให้ คสช.ทราบด้วย เมื่อได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล คสช. ในจำนวนจำกัด ซึ่งไม่สัมพันธ์กับปริมาณงานที่รับผิดชอบทำให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในด้านกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาในเรื่องการบริหารงบประมาณ ส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้นด้วย ในส่วนของประชาชนไม่ได้มุ่งเน้นในการตรวจสอบ ลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม และตัวแทนภาคประชาชน การปฏิรูปตำรวจควรจะเน้นไปในเรื่องการกระจายอำนาจและควรปรับให้องค์กรตำรวจเปลี่ยนสถานะไปเป็นตำรวจจังหวัด ซึ่งควรแยกงานสอบสวนออกจากตำรวจหรือให้แต่ละหน่วยงานมีตำรวจเป็นของตนเองโดยไม่ต้องขึ้นกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรถ่ายโอนภารกิจของตำรวจที่ปฏิบัติงานลักษณะเดียวกับหน่วยงานของพลเรือนออกไป เพราะตำรวจบางหน่วยปฏิบัติงานในหน้าที่ของฝ่ายพลเรือนอยู่ เช่น ตำรวจป่าไม้ตำรวจท่องเที่ยว ให้หน่วยงานเหล่านั้นรับไปดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณ สิทธิฤทธิ์ (2561) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทพรรคการเมืองขนาดกลางในการเสริมสร้างความมั่นคงการเมืองไทย พบว่า บทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงการเมืองไทยคือบทบาทการบริหารจัดการพรรคตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดเพื่อป้องกันมิให้พรรคทำผิดกฎหมายที่เสี่ยงต่อการถูกยุบพรรคที่กระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองไทยได้ บทบาทการจัดตั้งรัฐบาลให้การเมืองไทยสามารถดำเนินการไปได้ เพื่อรักษาโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองไทยให้คงอยู่และมีเสถียรภาพทางการเมืองทั้งในระบบการเมือง และเสถียรภาพรัฐบาล บทบาทในการสนับสนุนให้รัฐบาลมีความมั่นคงในช่วงวิกฤติหรือรักษาระบบรัฐสภาให้มีความมั่นคงทางการเมือง และบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยการเปลี่ยนผ่านรัฐบาล เมื่อเกิดเงื่อนไขรัฐบาลไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เพื่อให้การเมืองในระบบรัฐสภามีความคงอยู่ เพื่อรักษาความมั่นคงการเมืองไทยให้มีเสถียรภาพการเมืองไทยทั้งในระบบการเมือง และเสถียรภาพของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทางการเมืองภายใต้บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การช่วยให้การปฏิรูปตำรวจเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีระบบมีระเบียบ และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น จะได้ไม่มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ลดการทุจริตและปัญหาคอร์รัปชันได้ โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตำรวจบางคน ซึ่งการแก้ไขหรือดำเนินการบางอย่างต่างมีข้อจำกัด ดังนั้น การใช้ ม.44 น่าจะส่งผลดีต่อการปฏิรูปตำรวจการ

แทรกแซงอำนาจเกินขอบเขตและใช้ ม.44 พร่ำเพรื่อจนเกินไปดูเป็นการกดดัน บังคับ กึ่งเผด็จการ กับตำรวจมากเกินไปควรปล่อยให้ไปไปตามกระบวนการและขั้นตอน ซึ่งโครงสร้างและระบบบริหารงานของตำรวจมีกฎหมายข้อระเบียบบังคับไว้ควบคุมการทำงานและการปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว เป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุและไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปตำรวจ การปฏิรูปตำรวจนั้นเห็นด้วยกับการกระจายอำนาจของตำรวจลงไปในระดับจังหวัด และประชาชนสามารถสะท้อนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ซึ่งรัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสืบสวน สอบสวนของตำรวจให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโกวิทย์ พวงงาม และคณะ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองในการพัฒนาประชาธิปไตย : ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข พบว่า (1) สนง.กกต. มีบทบาททั้งในการส่งเสริมและสนับสนุนพรรคการเมืองและบทบาทในการควบคุมตรวจสอบพรรคการเมืองอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (2) พรรคการเมืองมีบทบาทช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาประชาธิปไตยแก่ประชาชนอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (3) การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของพรรคการเมืองให้กับประชาชนส่วนใหญ่พรรคการเมืองเน้นกิจกรรมการแถลงนโยบายของพรรคการเมืองและการรณรงค์หาคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง (4) ลักษณะการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยของพรรคการเมืองและการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกพรรคการเมืองกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ความเห็นว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ

ควรถ่ายโอนภารกิจของตำรวจที่ปฏิบัติงานลักษณะเดียวกับหน่วยงานของพลเรือนออกไป เพราะตำรวจบางหน่วยปฏิบัติงานในหน้าที่ของฝ่ายพลเรือนอยู่ เช่น ตำรวจป่าไม้ ตำรวจท่องเที่ยว ให้หน่วยงานเหล่านั้นรับไปดำเนินการ และการจัดการองค์กรของตำรวจเป็นแบบทหารในการจัดชั้นยศทำให้เกิดปัญหาพอสมควร การปฏิรูปตำรวจควรจะเน้นไปในเรื่องการกระจายอำนาจและควรปรับโครงสร้างตำรวจเปลี่ยนสถานะไปเป็นตำรวจจังหวัด ซึ่งควรแยกงานสอบสวนออกจากตำรวจหรือให้แต่ละหน่วยงานมีตำรวจเป็นของตนเองโดยไม่ต้องขึ้นกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและการปฏิรูปตำรวจครั้งนี้ไม่ได้ทำเพื่อประชาชน แต่ให้ความสำคัญในสิทธิประโยชน์ของตำรวจมากเกินไปได้มุ่งเน้นในการตรวจสอบ ลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม และตัวแทนภาคประชาชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา รักษาแก้ว (2561) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทและการสื่อสารทางการเมืองของพลตำรวจเอกพงศ์พัส พงษ์เจริญ : ศึกษาในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2510 - 2560 ผลการวิจัยพบว่า บริบททางการเมืองที่ส่งผลต่อบทบาทและการสื่อสารทางการเมืองของพลตำรวจเอกพงศ์พัส พงษ์เจริญ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ซึ่งได้แสดงบทบาทสอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และมีกระบวนการสื่อสารทางการเมืองในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2521-2560 อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพบว่าในฐานะผู้ส่งสารพลตำรวจเอกพงศ์พัส พงษ์เจริญ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในด้านการสื่อสารเป็นอย่างดี รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและอาชีพ พร้อมยึดถือความถูกต้องและความยุติธรรมเป็นหลัก ส่วนเนื้อหาของสารที่สื่อสารออกไป จะมีความ

แตกต่างกันในแต่ละบทบาท ซึ่งโดยภาพรวมแล้วล้วนเป็น“สาร”ที่สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกทั้งสิ้น ด้านช่องทางการสื่อสารจะมีการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนทุกแขนงอย่างเข้มข้น สามารถสร้างความยอมรับให้แก่กลุ่มผู้รับสารเป้าหมาย ได้แก่ ชนชั้นกลางในเมือง คนรากหญ้า และประชาชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การช่วยให้การปฏิรูปตำรวจ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีระบบมีระเบียบ และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นจะได้ไม่มีความยืดหยุ่นในการทำงาน ลดการทุจริตและปัญหาคอร์รัปชันได้ โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตำรวจบางคน ซึ่งการแก้ไขหรือดำเนินการบางอย่างต่างมีข้อจำกัด ดังนั้น การใช้ ม.44 น่าจะส่งผลต่อการปฏิรูปตำรวจ

1.2 การแทรกแซงอำนาจเกินขอบเขตและใช้ ม.44 พร่ำเพรื่อจนเกินไปดูเป็นการกดดันบังคับ กังเผลัดการกับตำรวจมากเกินไปควรปล่อยให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอน ซึ่งโครงสร้างและระบบบริหารงานของตำรวจมีกฎหมายข้อระเบียบบังคับไว้ควบคุมการทำงานและการปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว เป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุและไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปตำรวจ

1.3 การปฏิรูปตำรวจนั้นเห็นด้วยกับการกระจายอำนาจของตำรวจลงไปในระดับจังหวัดและประชาชน สามารถสะท้อนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ซึ่งรัฐบาลต้องสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนของตำรวจให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความมั่นคง เพื่อจะได้ทราบสภาพปัญหาในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน อันจะนำประโยชน์มาพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารในหน่วยงานของรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ทราบว่ามียุทธศาสตร์ใดที่จะพัฒนาหน่วยงานให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรรณิการ์ ปาลี. (2554). การมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- การุณ สติฤทธิ์. (2561). บทบาทพรรคการเมืองขนาดกลางในการเสริมสร้างความมั่นคงการเมืองไทย. วารสารรัฐศาสตร์. 12(27), 91-102.

- โกวิทย์ พวงงาม และคณะ. (2557). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นกับมิติใหม่การเลือกตั้งท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ลักษณะการพิมพ์
- ดนุพล ทีฆายุ. (2560). บทบาทตำรวจไทยหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540: กรณีศึกษา ตำรวจภูธร จังหวัดจันทบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ถวิล ธาราโกชน. (2552). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปนัดดา รักษาแก้ว. (2561). บทบาทและการสื่อสารทางการเมืองของพลตำรวจเอกพงศพัศ พงษ์เจริญ: ศึกษาในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2510-2560. ดุษฎีบัณฑิต (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.
- พัทยา สายหู. (2556). ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย
- สงวนศรี วิรัชชัย. (2537). จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ และฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. (2552). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- สัณฐาน ชยนนท์. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บัญชาการตำรวจนครบาลต่อการจัดการแก้ไขเหตุความไม่สงบอันเนื่องมาจากสถานการณ์วิกฤตทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2548-2555. ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สิริมาส หมั่นสาย, ธนสุนทร สว่างสาละ, อธิภัทร กิจจารักษ์ และสุปรียา หิรัญบุรณะ. (2561) สาระแก้ว Model ตัวแบบการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดไปปฏิบัติเชิงบูรณาการ. วารสารวิจัยและพัฒนา สายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระราชูปถัมภ์. 13(3), 303-315.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2552). ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ

Guidelines for the Development of Natural Tourism, Chaiyaphum Province

ดรรารัตน์ ต่อศักดิ์¹ ผกามาศ ชัยรัตน์²
Dararat Torsak, Pakamas Chairatana

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ 2. ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ โดยมีขนาดกลุ่มประชากรที่ศึกษาจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบที การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1. วัตถุประสงค์ในการเดินทางคือ การพักผ่อน ท่องเที่ยว ร่วมชมธรรมชาติ กีฬา เทศกาลงานประเพณี และไหว้พระทำบุญปฏิบัติธรรม โดยเดินทางมาพร้อมครอบครัวและเครือญาติ มีสมาชิก 4 ถึง 5 คน ในช่วงเวลาของวันเสาร์และวันอาทิตย์ มีความถี่ 2 ถึง 3 ครั้ง ค่าใช้จ่าย 1,001 ถึง 3,000 บาท และแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบคือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน 2. ทศนคติต่อส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ร่วมอย่างหลากหลาย เหมาะกับทุกเพศทุกวัย ด้านราคา มีการกำหนดราคาค่ากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เหมาะสม ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สะดวกและปลอดภัย ด้านการส่งเสริมการตลาด มีสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ทุกเพศทุกวัย ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพ การแต่งกาย ที่เหมาะสมต่องานบริการ ด้านกายภาพ มีบรรยากาศและภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย และด้านกระบวนการ ที่มีขั้นตอนการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวไม่ซับซ้อน

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาการท่องเที่ยว; แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

Received: 2021-07-24 Revised: 2021-08-02 Accepted: 2021-08-02

¹ ²สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา กรุงเทพมหานคร
Tourism and Hotel Management College of Management University of Phayao, Bangkok
Campus. Corresponding Author e-mail: cheewaphon.pank@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study Thai tourists' behavior in traveling to natural attractions in Chaiyaphum Province, and 2) to study the marketing mix of Thai tourists towards natural attractions Chaiyaphum Province. This research was a quantitative research. A research instrument was a questionnaire. The population of this study consisted of 400 people Data were analyzed using statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation (SD), Chi-square test, t-test, One-way ANOVA (F-test), and Scheffe's method for a pairwise comparison with a statistical significance level of 0.05. The results of this study indicated as follows: 1. Main purposes of traveling were for relax, travel, participating in musical fair, sports events, festivals and traditions, paying homage to monks, and making merit. For the nature of traveling, the respondents travelled with their family and relatives. There were 4 to 5 members in each trip. Travel period was between Saturday and Sunday. Travel frequency was 2 to 3 times. Most of the travel expenses were between 1,001 to 3,000 baht. A favorite attraction was Tat Ton National Park. 2. In terms of the respondents' attitude towards the marketing mix, for Product, various activities were available for tourists' participation in, that were suitable for all genders and ages. For Price, reasonable pricing for activities in natural attractions was set. For Place, accessibility to tourist attractions was easy, convenient and safe. For Promotion, advertising media was various that could be exposed to tourists of all genders and ages. For People, staff's personality was polite, suitable, dressed appropriately for the service. For Physical evidence, the atmosphere and landscape in the tourist attraction was beautiful, clean, tidy and safe. Lastly, for Process, the process of visiting tourist attractions was not complicated.

Keywords: Tourism Development; Natural Tourism

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ทุกประเทศต่างตระหนักถึงความสำคัญในด้านการลงทุนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ เนื่องจากบริบทที่เปลี่ยนไป ทั้งสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวที่มีความซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และหนึ่งในประเทศที่นับว่าเป็นเพชรน้ำหนึ่งด้านการท่องเที่ยว และมีทำเลที่ตั้งอยู่ใจกลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งนี้ได้แก่ ประเทศไทย จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เพิ่มขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศที่เพิ่มขึ้น

โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่า คุณค่าสร้างรายได้และการกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความยั่งยืนเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

กระแสการท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น นักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม เริ่มให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติและเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อมากขึ้น หลายประเทศได้มีมุมมองที่สำคัญว่า การท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างขาดความระมัดระวัง ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว (TAT Review Magazine, 2563)

ซึ่งประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า มีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นแรงผลักดันสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากสร้างรายได้มหาศาลและสามารถกระจายรายได้ไปสู่ธุรกิจอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ตลอดจนการกระจายรายได้และผลประโยชน์ไปยังระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) จะให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม สามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจยาวนาน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม

ในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และกระจายอยู่ทั่วทั้งประเทศ จากสถิติพบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีอัตราการเจริญเติบโตขึ้นทุกปี โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับคามนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เป็นสถานที่ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม และได้พักผ่อน

ซึ่งจังหวัดชัยภูมิ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณใจกลางประเทศ ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาง 332 กิโลเมตร มีเนื้อที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาค และใหญ่เป็นอันดับ 7 ของประเทศ จังหวัดชัยภูมิมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง บริเวณตอนกลางของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ครึ่งหนึ่งของจังหวัดเป็นป่าไม้และภูเขา เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารและลำน้ำย่อยหลายสายจึงก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากกว่า 26 แห่ง อาทิเช่น อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม ทุ่งดอกกระเจียวที่มีเพียงแห่งเดียวในโลก และ อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา มอหินขาวที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นสโตนเฮนจ์แห่งเมืองไทย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจากทางธรรมชาติเหล่านี้ เป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม พักผ่อน จิบจ่ายใช้สอยเงิน อีกทั้งยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดรายได้ไปสู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมาก การจะดำรงรักษาไว้ซึ่งแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ จากทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ, 2562, สื่อออนไลน์)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญจึงได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน สามารถ

นำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านตลาดบริการได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาด ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งการวิจัยเชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการใช้ส่วนผสมการตลาดบริการ 7Ps ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีฐานข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต เอกสารสิ่งพิมพ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเอกสารสิ่งพิมพ์ของจังหวัดชัยภูมิ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ กระจายอยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอกอนสาร อำเภอเทพสถิต และอำเภอหนองบัวระเหว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงครอบคลุม เนื้อหาอย่างสมบูรณ์ นำมาใช้อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเพื่อสอดคล้องกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ (7Ps)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การประเมินผลแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert rating scale) (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

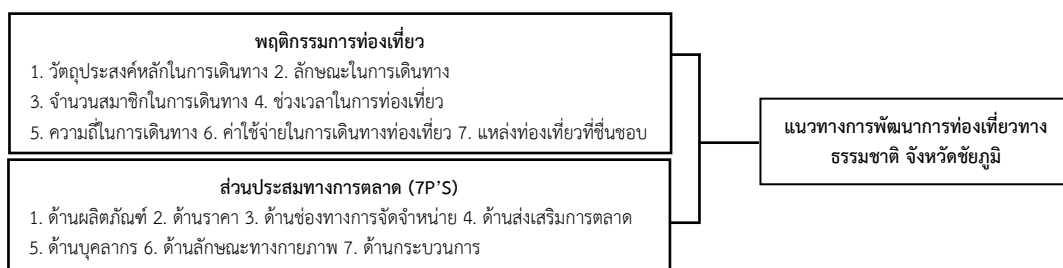
1. ตัวแปรด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ตัวแปรด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการ สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ ใช้ลักษณะพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง วันทิกา ทิรัญเทศ, 2557 ลักษณะในการเดินทาง จำนวนสมาชิกในการเดินทาง ช่วงเวลาในการท่องเที่ยว ความถี่ในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว ปาริฉัตร อึ้งจะนิล (2554) และแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ สุกัญญา เจริญศรี (2552) ส่วนการใช้ส่วนประสมทางการตลาด ตามแนวคิดส่วนประสมการตลาด อันได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ศรีวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546)

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง		
1.1 พักผ่อน/ท่องเที่ยว ร่วมมหรรมดนตรี กีฬา เทศกาลงาน ประเพณี และไหว้พระทำบุญปฏิบัติธรรม	266	66.50
1.2 เยี่ยมญาติ/เพื่อน	97	24.25
1.3 ทักนศึกษา/ดูงาน ประชุม/สัมมนา ติดต่อธุรกิจ และปฏิบัติราชการ	37	9.25
รวม	400	100.00
2. ลักษณะในการเดินทาง		
2.1 เดินทางคนเดียว	51	12.75
2.2 เดินทางกับครอบครัว/เครือญาติ	212	53.00
2.3 บริษัทเจัดนำเที่ยว และกลุ่มหน่วยงานองค์กร	18	4.50
2.4 กลุ่มเพื่อน	119	29.75
รวม	400	100.00
3. จำนวนสมาชิกในการเดินทาง		
3.1 คนเดียว	35	8.75
3.2 จำนวน 2-3 คน	132	33.00
3.3 จำนวน 4-5 คน	149	37.25
3.4 จำนวน 6 คนขึ้นไป	84	21.00
รวม	400	100.00
4. ช่วงเวลาในการท่องเที่ยว		
4.1 วันจันทร์-ศุกร์	34	8.50
4.2 วันเสาร์ - อาทิตย์	164	41.00
4.3 วันหยุดนั้ชัฏฤกษ์	71	17.75
4.4 วันหยุดยาวปิดภาคเรียน/สถานที่ทำงาน และวันหยุดพิเศษอื่น ๆ	131	32.75
รวม	400	100.00

5. ความถี่ในการเดินทาง		
5.1 เดินทางครั้งแรก	62	15.50
5.2 เดินทาง 2-3 ครั้ง	164	41.00
5.3 เดินทาง 4-5 ครั้ง	72	18.00
5.4 เดินทาง 6-7 ครั้ง	34	8.50
5.5 เดินทาง 8 ครั้งขึ้นไป	68	17.00
รวม	400	100.00
6. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว		
6.1 น้อยกว่า 1,000 บาท	96	24.00
6.2 1,001 - 3,000 บาท	174	43.50
6.3 3,001 - 5,000 บาท	86	21.50
6.4 5,001 บาทขึ้นไป	44	11.00
รวม	400	100.00
7. แหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ		
7.1 อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน	153	38.25
7.2 อุทยานแห่งชาติภูแลนคา	31	7.75
7.3 อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม	79	19.75
7.4 อุทยานแห่งชาติไทรทอง และทุ่งกระมัง	63	15.75
7.5 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว	19	4.75
7.6 เขื่อนจุฬาภรณ์	21	5.25
7.7 สวนรุกขชาติน้ำผุดทับลาว	34	8.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเมืองรองจังหวัดชัยภูมิมากกว่าครั้งเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน/ท่องเที่ยว ร่วมมหรรมดนตรี กีฬา เทศกาลงานประเพณี และไหว้พระทำบุญปฏิบัติธรรม คิดเป็นร้อยละ 66.50 รองลงมาเดินทางมาเพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 24.25 และเดินทางมาเพื่อทัศนศึกษา/ดูงาน ประชุม/สัมมนา ติดต่อธุรกิจ และปฏิบัติราชการ คิดเป็นร้อยละ 9.25 ตามลำดับ โดยเดินทางกับครอบครัว/เครือญาติ คิดเป็นร้อยละ 53.00 รองลงมาเดินทางกับกลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 29.75 เดินทางคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 12.75 และเดินทางกับบริษัทจัดนำเที่ยว และกลุ่มหน่วยงานองค์กร คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสมาชิกร่วมเดินทางจำนวน 4-5 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 รองลงมามีสมาชิกร่วมเดินทางจำนวน 2-3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 มีสมาชิกร่วมเดินทางจำนวน 6 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.00 และเดินทางคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ เลือกเดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 41.00 รองลงมา

เลือกเดินทางในวันหยุดยาวปิดภาคเรียน/สถานที่ทำงาน และวันหยุดพิเศษอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 32.75 เลือกเดินทางในวันหยุดนักขัตฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 17.75 และเลือกเดินทางในวันจันทร์-ศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 8.50 ตามลำดับ มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยว 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 41.00 รองลงมาเดินทาง 4-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.00 เดินทาง 8 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.00 เดินทางครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 15.50 และเดินทาง 6-7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.50 ตามลำดับ มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่าง 1,001 - 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมา มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.00 มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 3,001 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.50 และมีค่าใช้จ่ายตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ (7Ps)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ (7Ps)	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านผลิตภัณฑ์			
1.1 มีเอกลักษณ์และจุดเด่นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว	4.11	0.82	มาก
1.2 มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ร่วมอย่างหลากหลาย เหมาะกับทุกเพศทุกวัย	4.20	0.81	มาก
1.3 มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย	4.01	0.77	มาก
1.4 มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	4.10	0.74	มาก
1.5 มีของฝาก ของที่ระลึก ที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่ง ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว	4.18	0.76	มาก
รวม	4.11	0.82	มาก
2. ด้านราคา			
2.1 อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติมีความเหมาะสม	3.72	0.77	มาก
2.2 อัตราค่าบริการด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติมีความเหมาะสม	3.98	0.70	มาก
2.3 ราคาอาหารและเครื่องดื่มที่จัดจำหน่ายในแหล่ง ท่องเที่ยวมีความเหมาะสม	3.71	0.78	มาก
2.4 คุณภาพของสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติเหมาะสมกับราคา	3.98	0.68	มาก
2.5 ราคาสินค้า ของฝากของที่ระลึกจัดจำหน่ายมีความ เหมาะสม	3.87	0.71	มาก

2.6 มีการกำหนดราคาค่ากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติที่เหมาะสม	4.00	0.72	มาก
รวม	3.96	0.64	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
3.1 มีเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สะดวก และปลอดภัย	4.09	0.69	มาก
3.2 มีบริการรถสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยว เช่น รถตู้ รถบัส รถไฟ วินมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น	3.50	0.98	มาก
3.3 สามารถซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวได้จาก ช่องทางอินเทอร์เน็ต	3.71	0.90	มาก
3.4 มีการจัดบูธ ตัวแทนจำหน่าย และแสดงผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ	3.77	0.82	มาก
3.5 มีช่องทางการติดต่อสื่อสารและให้บริการข้อมูล เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายช่องทาง เช่น LINE, Facebook	3.99	0.81	มาก
รวม	3.81	0.71	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด			
4.1 มีนโยบายจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนที่ให้ การสนับสนุนการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.02	0.88	มาก
4.2 มีสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เข้าถึงกลุ่ม นักท่องเที่ยวได้ทุกเพศทุกวัย	4.12	0.87	มาก
4.3 มีศูนย์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว	3.95	0.80	มาก
4.4 แหล่งท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการขายโดยการ ลด แลก แจก แถม	3.68	0.89	มาก
4.5 มีการจัดกิจกรรม มหกรรม หรือประชาสัมพันธ์ เพื่อ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอย่าง ต่อเนื่อง	3.95	0.87	มาก
รวม	3.94	0.80	มาก
5. ด้านบุคลากร			
5.1 เจ้าหน้าที่ที่มีปริมาณที่เพียงพอต่อการให้บริการแก่ นักท่องเที่ยว	4.04	0.85	มาก

5.2	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการอธิบาย และการสร้างความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้เข้าใจโดยง่าย	4.16	0.81	มาก
5.3	เจ้าหน้าที่มีความเต็มใจให้บริการและเอาใจใส่ดูแล นักท่องเที่ยวเท่าเทียมกัน	4.19	0.79	มาก
5.4	เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	4.20	0.81	มาก
5.5	เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพ การแต่งกาย ที่เหมาะสมต่อ งานบริการ	4.27	0.73	มากที่สุด
รวม		4.18	0.76	มาก
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ				
6.1	ป้ายข้อมูลด้านความรู้ต่าง ๆ มีข้อมูลที่ชัดเจน อ่านง่าย สื่อความหมายได้ถูกต้องและเหมาะสม	4.19	0.75	มาก
6.2	ป้ายบอกทิศทาง หรือเส้นทางตั้งไว้บริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และมีจำนวนป้ายที่เพียงพอ	4.15	0.70	มาก
6.3	บรรยากาศและภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย	4.36	0.70	มากที่สุด
6.4	มีลานจอดรถที่เพียงพอต่อการรองรับจำนวน นักท่องเที่ยวและกลับรถได้สะดวก	4.26	0.71	มากที่สุด
6.5	มีห้องน้ำให้บริการที่เพียงพอ แยกชายหญิงชัดเจนและ สะอาดตลอดเวลา	4.13	0.81	มาก
รวม		4.26	0.69	มากที่สุด
7. ด้านกระบวนการให้บริการ				
7.1	ขั้นตอนการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวไม่ซับซ้อน	4.23	0.76	มากที่สุด
7.2	ช่วงเวลาการเปิด-ปิด ให้บริการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจนเหมาะสม	4.22	0.67	มากที่สุด
7.3	มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยสำหรับ นักท่องเที่ยวเป็นที่น่าเชื่อถือได้	4.22	0.72	มากที่สุด
7.4	ขั้นตอนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดความสับสนต่อนักท่องเที่ยว	4.16	0.72	มาก
7.5	มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ นักท่องเที่ยว	4.04	0.83	มาก

รวม	4.16	0.68	มาก
ภาพรวม	4.01	0.59	มาก

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ (7Ps) ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ มาใช้ในการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) และ Kotler (2003: 16) ที่ใช้ 7Ps ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด พบว่า ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ (7Ps) อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ซึ่งสอดคล้องกับนิตยา งามยิ่งยง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวก ในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ร่วมอย่างหลากหลาย เหมาะกับทุกเพศทุกวัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 มีของฝาก ของที่ระลึก ที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 มีเอกลักษณ์และจุดเด่นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ

ด้านราคา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการกำหนดราคากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อัตราค่าบริการด้านที่พัก ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 คุณภาพของสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเหมาะสมกับราคา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ราคาสินค้า ของฝาก ของที่ระลึกจัดจำหน่ายมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และราคาอาหารและเครื่องดื่มที่จัดจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552, น. 80-81) ที่กล่าวว่าจำนวนเงินตราที่ต้องจ่ายเพื่อให้ได้รับผลิตภัณฑ์ สินค้าหรือบริการของกิจการ หรืออาจเป็นคุณค่าทั้งหมดที่ลูกค้ารับรู้ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการใช้ ผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการนั้น ๆ อย่างคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไป

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มี

เส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย สะดวกและปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 มีช่องทางการติดต่อสื่อสารและให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายช่องทาง เช่น LINE, Facebook ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 มีการจัดบูธ ตัวแทนจำหน่าย และแสดงผลภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 สามารถซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวได้จากช่องทางอินเทอร์เน็ต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และมีบริการรถสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยว เช่น รถตู้ รถบัส รถไฟ วินมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ โคเลอร์ (Kotler, 2003, p.449 อ้างถึงใน อีราภัส อ่วมอิมคำ, 2551 หน้า 9) ได้กล่าวไว้ว่า ช่องทางในการทำให้นักค้าสามารถเข้าถึงและเลือกใช้บริการได้ ซึ่งมักจะทำโดยผ่านตัวกลางต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน ตลาด เช่น บริษัทนำเที่ยว และบริษัทตัวแทนท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยช่องทางการจัดจำหน่ายต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ได้เป็นเพียงช่องทางในการขายสินค้า หรือ บริการเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางในการกระจายข้อมูล ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การจอง และการชำระเงินอีกด้วย

ด้านการส่งเสริมการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ทุกเพศทุกวัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 มีนโยบายจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนที่ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 มีการจัดกิจกรรม มหกรรม หรือประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 มีศูนย์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 แหล่งท่องเที่ยวมีการส่งเสริมการขายโดยการลด แลก แจก แถม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ตามลำดับ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรสิฐ อินตะ (2551, หน้า 26) ที่กล่าวว่า วิธีการติดต่อบอกข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าให้ผู้บริโภคทราบรวมทั้งเป็นกิจกรรมที่ไปกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจซื้ออย่างรวดเร็ว เครื่องมือที่ใช้ในการโฆษณา มีดังนี้ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น แต่อาจเพิ่มเติมในรูปแบบของ การจัดกิจกรรม มหกรรม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ และการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว

ด้านบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพ การแต่งกาย ที่เหมาะสมต่องานบริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เจ้าหน้าที่มีความเต็มใจให้บริการและเอาใจใส่ดูแลนักท่องเที่ยวเท่าเทียมกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการอธิบายและการสร้างความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้เข้าใจโดยง่าย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และเจ้าหน้าที่มีปริมาณที่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ โคเลอร์ (Kotler, 2003, p.449 อ้างถึงใน อีราภัส อ่วมอิมคำ, 2551 หน้า 9) ที่กล่าวว่า การสร้างความพึงพอใจกับลูกค้าได้ แตกต่างและเหนือคู่แข่ง พนักงานต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่ดีที่สามารถตอบสนองลูกค้า มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถสร้างค่านิยมให้กับบริษัท

บุคลากร หรือพนักงานถือได้ว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่ามากที่สุดในธุรกิจบริการ นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว บุคลิกภาพของบุคลากรผู้ให้บริการควรเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาเพิ่มเติม

ด้านลักษณะทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ บรรยากาศและภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 มีลานจอดรถที่เพียงพอต่อการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวและกลับรถได้สะดวก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ป้ายข้อมูลด้านความรู้ต่าง ๆ มีข้อมูลที่ชัดเจน อ่านง่าย สื่อความหมายได้ถูกต้องและเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ป้ายบอกทิศทาง หรือเส้นทางตั้งไว้บริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และมีจำนวนป้ายที่เพียงพอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และมีห้องน้ำให้บริการที่เพียงพอ แยกชายหญิงชัดเจนและสะอาดตลอดเวลา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ โคเลอร์ (Kotler, 2003, p.449 อ้างถึงใน อีราภัส อ่วมอิมคำ, 2551 หน้า 9) ได้กล่าวว่าการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ โดยพยายามสร้างรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็น ด้านความสะอาด ความรวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ โดยการออกแบบลักษณะทางกายภาพต่าง ๆ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจ

ด้านกระบวนการให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ขั้นตอนการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวไม่ซับซ้อน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นที่น่าสนใจเชื่อถือได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ช่วงเวลาการเปิด-ปิดให้บริการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจนเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ขั้นตอนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวมีความชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดความสับสนต่อนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ถ่ายทอดวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตของชาวชัยภูมิ จะทำให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเรียนรู้ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม วิถีการดำรงอยู่ของชาวชัยภูมิ

1.2 ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการถ่ายทำเพื่อโปรโมทสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ให้ได้เห็นถึงความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ โดยให้มีสื่อออกทุก ๆ รูปแบบ อาทิเช่น Facebook YouTube TV หรือแม้แต่ต้นตยาสารต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงนักท่องเที่ยวมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดในด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจังหวัดชัยภูมิ ให้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดในด้านกายภาพต่อการจัดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดชัยภูมิ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. สืบค้น 20 กันยายน 2563, จาก <https://mots.go.th/News-link.php?nid=8370>
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดชัยภูมิ (ก.บ.จ.). (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. 2561-2564*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.oic.go.th>
- นิตยา งามยิ่งยง และละเอียด ศิลาน้อย. (2560). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชน บริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี*. วารสารวิทยาลัย ดุสิตธานี. 11(1), 149-116.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2543). *คู่มือการวิจัย: การวิจัยเชิงปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- สุรสิทธิ์ อินตะ. (2551). *ศึกษาความสัมพันธ์ของการสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. ปริญญานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรวิวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Insights From A to Z: 80 Concepts Every Manager Needs to Know*: John Wiley & Sons.
- Mohammad, A. W., Teow, Y., Ang, W., Chung, Y., Oatley-Radcliffe, D. และ Hilal, N. (2015). *Nanofiltration membranes review: Recent advances and future prospects*. 35(6), 226-254.
- TAT Review. (2556). *สรุปผลงานวิจัยโครงการศึกษาสถานการณ์และโอกาสส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวกลุ่ม Eco & Adventure*. สืบค้น 25 กันยายน 2563, จาก <http://www.etatjournal.com>

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลพบุรี

Factors Influencing Marketing Mix to Cultural Tourism in Lopburi Province

ปิ่นอนงค์ แก้วแวนวน้อย¹ ผกามาศ ชัยรัตน์²

Pin-anong Kaewwaewnoi, Pakamas Chairatana

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ใช้ถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี ซึ่งกลุ่มประชากรที่ศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 400 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ด้วยการวิเคราะห์สมมติฐานใช้ค่า T-test และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Anova or F-test) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.5 และค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89 ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 66.50 ทางมายังจังหวัดลพบุรีเพื่อพักผ่อนท่องเที่ยว และเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว เป็นส่วนใหญ่ มีการเดินทางมาท่องเที่ยวแล้ว 2 – 3 ครั้งและเลือกเดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ เดินทางกับครอบครัวมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท ร้อยละ 27.75 ชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี และวัดเชิงท่า 2. ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก ด้านราคา อัตราค่าธรรมเนียมในการทำกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความเหมาะสม ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ระยะเวลาเปิด-ปิด ของแหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสม ด้านการส่งเสริมการตลาดแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่แหล่งท่องเที่ยว ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ด้านกระบวนการ การให้บริการนักท่องเที่ยว

Received: 2021-07-25 Revised: 2021-07-31 Accepted: 2021-07-31

¹ ² หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Master of Arts Program in Tourism and Hotel Management College of Management University of Phayao. Corresponding Author e-mail: kaewwaewnoi1995@gmail.com

เป็นไปด้วยความเสมอภาค และด้านลักษณะทางกายภาพมีป้ายบอกทางหรือเส้นทางตั้งไว้บริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และป้ายมีจำนวนเพียงพอ เป็นต้น

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; จังหวัดลพบุรี

Abstract

The objective of this research was to 1. investigate behavior of Thai tourists in Lopburi Province 2. investigate marketing mix affecting the promotion of cultural tourism in Lopburi Province. This research was a quantitative research. A research instrument was a questionnaire to collect data from Thai tourists visiting cultural attractions in Lopburi Province. The population in this study consisted of 400 Thai tourists. The research analyze applies descriptive statistics method to discover frequency rate, percentage rate, average rate, standard deviation, T-test, One-way Anova or F-test which were statistically significant at 0.05 level and had the reliability of 0.89. The results of this study were as follows: 1. In terms of tourists' behavior, 66.50% of them visited Lopburi for vacation, travelled by a private car. A travel frequency was 2-3 times and the popular days of week for travel was during Saturday - Sunday. They traveled with their family members. A cost per trip was between 3,001 - 5,000 baht. 27.75% of them prefeed religious sites such as Wat Phra Si Rattana Mahathat, Lopburi and Wat Choeng Tha, 2. In terms of marketing mix affecting the promotion of cultural tourism in Lopburi province, Product had influence for famous and well-known cultural attractions. Price had influence for reasonable fee rates for activities of cultural attractions. Place had influence for reasonable opening-closing time of tourist attractions. Promotion had influence for available religious activities to build a positive image for tourist attractions. People had influence for knowledgeable and expert staff in culture. Process had influence for fair and equitable service to tourists. Lastly, physical evidence had influence for easily noticeable and adequate signs or directions installing in areas for tourists.

Keywords: Marketing mix factors; Cultural tourism; Lopburi Province

บทนำ (Introduction)

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2553) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่องโดยใน ปี พ.ศ. 2561 นักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถสร้างรายได้ให้กับอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยว 1.87 ล้านล้านบาท ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2553) การท่องเที่ยวสามารถสร้างเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการจ้างงาน 4,318,297 ล้านคนหรือร้อยละ 11.53 ของการจ้างงานทั้งหมด นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ เชื่อมโยงไปยังสาขาอื่น ๆ ที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เช่น เกษตรอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เป็นต้น และการท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการกระจาย ความเจริญควบคู่กับการกระจายรายได้ไปยังจังหวัดต่าง ๆ อีกด้วย (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่แสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี มาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่สนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่นั้น รวมถึงข้อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมและงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้น การท่องเที่ยวในลักษณะนี้เราเรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเป็นการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ (จอมขวัญ ลอยศักดิ์วงศ์, 2550)

ลพบุรี เป็นดินแดนเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน จนถึงสมัยปัจจุบันโดยในอดีตราวพุทธศตวรรษที่ 12 ลพบุรีรู้จักกันในชื่อว่า “ละโว้” ซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจที่สำคัญในขณะนั้นทำให้รับเอาศิลปวัฒนธรรมของอาณาจักรกัมพูชาเข้ามามากมายส่งผลให้มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ จนทำให้ลพบุรีกลายเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากกว่าเมืองอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลพบุรีกลับมามีบทบาทโดดเด่นอีกครั้งโดยเป็นเสมือน “ราชธานีแห่งที่ 2” เนื่องจากสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเสด็จมาประทับที่เมืองลพบุรีเพื่อว่าราชการในแต่ละปีถึง 8-9 เดือน ทำให้ลพบุรีในสมัยนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านสาธารณูปโภค ด้านสถาปัตยกรรม และเป็นเมืองสำคัญในการปกครอง อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอบ้านหมี่และอำเภอบำเหน็จ เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นมาของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนานจากรุ่นสู่รุ่น เป็นแหล่งชุมชนของชนหลายกลุ่มหลายพวก มีทั้งไทย จีน มอญ ไทยพวน อีสาน ฯลฯ แต่ทุกกลุ่มก็อยู่รวมกันได้อย่างสงบสุข จึงก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มเฉพาะท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นผลิตภัณฑ์ในการสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมและส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี จึงได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนท้องถิ่นรู้พื้นประเพณีและ วัฒนธรรมที่กำลัง

สูญหาย อนุรักษ์โบราณสถานต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนางาน หัตถกรรม ซึ่งล้วนเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจต่อวัฒนธรรมของตน และมีความตื่นตัวที่จะอนุรักษ์และพัฒนาการตลาดทางวัฒนธรรมโดยร่วมมือกันเป็นหนึ่งเดียว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Methods)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอบ้านหมี่ และอำเภอลำไ้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์นำมาใช้อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว คือ การหาร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 ตัวแปรด้านส่วนประสมทางการตลาดสถิติที่ใช้คือ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert rating scale) (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีด้วยการศึกษาพฤติกรรมและส่วนประสมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วัตถุประสงค์ในการเดินทาง		
1.1 พักผ่อน/ท่องเที่ยว	266	66.50
1.2 เยี่ยมญาติ/เพื่อน และไหว้พระทำบุญปฏิบัติธรรม	62	15.50
1.3 ทักทาย/ดูงาน/ประชุม/สัมมนา/ติดต่อธุรกิจ	48	12.00
1.4 เทศกาลงานประเพณี	24	6.00
รวม	400	100.00
2. ลักษณะการเดินทาง		
2.1 รถยนต์ส่วนตัว	290	72.50
2.2 รถไฟ/รถโดยสารประจำทาง	46	11.50
2.3 รถเช่า/รถตู้	35	8.75
2.4 รถบริษัทนำเที่ยว	29	7.25
รวม	400	100.00
พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ความถี่ในการท่องเที่ยว		
3.1 เดินทางครั้งแรก	112	28.00
3.2 เดินทาง 2-3 ครั้ง	177	44.25
3.3 เดินทาง 4-5 ครั้ง	84	21.00
3.4 เดินทางมากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป	27	6.75
รวม	400	100.00
4. ช่วงเวลาในการท่องเที่ยว		
4.1 วันจันทร์-ศุกร์	57	14.25
4.2 วันเสาร์-อาทิตย์	166	41.50
4.3 วันหยุดนักขัตฤกษ์ / วันหยุดพิเศษอื่น ๆ	134	33.50
4.4 วันหยุดปิดภาคเรียน / วันหยุดที่ทำงาน	43	10.75
รวม	400	100.00
5. บุคคลที่ร่วมเดินทาง		

5.1 เดินทางคนเดียว	34	8.50
5.2 เดินทางกับครอบครัว/เครือญาติ	220	55.00
5.3 เดินทางกับเพื่อน	111	27.75
5.4 เดินทางกับองค์กร/หน่วยงาน	35	8.75
รวม	400	100.00
6. ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง		
6.1 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท	148	37.00
6.2 3,001 – 5,000 บาท	151	37.75
6.3 5,001 – 7,000 บาท	67	16.75
6.4 7,001 บาทขึ้นไป	34	8.50
รวม	400	100.00
พฤติกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. สถานที่ท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ		
7.1 ประวัติศาสตร์ เช่น พระปรางค์สามยอด พระนารายณ์ราชนิเวศ และศาลพระกาฬ	110	27.50
7.2 ศาสนา เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัด ลพบุรี และวัดเชิงท่า	111	27.75
7.3 ประเพณี เช่น ประเพณีงานเลี้ยงโต๊ะจีนลิง และ ประเพณีชักพระศรีอารีย์ วัดไผ่	93	23.25
7.4 วิถีชีวิต และวัฒนธรรมอาหาร เช่น หมู่บ้านดินสอ พอง ชุมชนผ้ามัดหมี่ทอมือ ปลาสามฝัก	86	21.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังจังหวัดลพบุรีพบว่า กลุ่มตัวอย่างเดินทางเพื่อพักผ่อน/ท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 66.50 เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 72.50 เดินทางมาท่องเที่ยวแล้ว 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.25 นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางในวันเสาร์-อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 41.50 เดินทางกับครอบครัว/เครือญาติ คิดเป็นร้อยละ 55.00 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.75 ชื่นชอบแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี และวัดเชิงท่า คิดเป็นร้อยละ 27.75

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านผลิตภัณฑ์			
1. แหล่งท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ชัดเจน	3.97	0.74	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่หลากหลาย	3.90	0.72	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	4.00	0.72	มาก
4. มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.97	0.75	มาก
5. มีช่องฝากของที่ระลึก เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว	3.97	0.72	มาก
รวม	3.96	0.62	มาก
ด้านราคา			
1. อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสม	3.96	0.70	มาก
2. อัตราค่าธรรมเนียมในการทำกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความเหมาะสม	4.02	0.73	มาก
3. คุณภาพของสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับราคา	3.99	0.73	มาก
4. ราคาสินค้าที่ระลึกมีความเหมาะสม	3.96	0.72	มาก
5. มีการจัดทำป้ายบอกราคาราคาสินค้า และบริการอย่างชัดเจน	3.94	0.78	มาก
รวม	3.96	0.70	มาก
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านสถานที่จัดจำหน่าย			
1. แหล่งท่องเที่ยวมีเส้นทางเข้าถึงง่าย และสะดวกปลอดภัย	4.00	0.71	มาก
2. มีบริการรถสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยว เช่น รถตู้ รถไฟ	3.99	0.75	มาก

3. มีช่องทางการติดต่อสื่อสารและให้บริการ ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น Facebook Line เป็นต้น	3.96	0.77	มาก
4. มีเส้นทางการเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงไป ยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียง ได้	3.95	0.74	มาก
5. ระยะเวลาเปิด-ปิด ของแหล่งท่องเที่ยวมี ความเหมาะสม	4.05	0.73	มาก
รวม	4.00	0.65	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด			
1. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของแหล่ง ท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง	3.99	0.73	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยว	4.05	0.73	มาก
3. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนมี การส่งเสริม สนับสนุน แหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม	4.02	0.79	มาก
4. แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่แหล่งท่องเที่ยว	4.06	0.74	มาก
5. การบริการข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวมีความ ถูกต้อง รวดเร็ว	4.04	0.72	มาก
รวม	4.10	0.67	มาก
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านบุคลากร			
1. จำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการมีเพียงพอต่อการ รองรับนักท่องเที่ยว	3.94	0.72	มาก
2. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้าน วัฒนธรรม	3.99	0.73	มาก
3. ในแหล่งท่องเที่ยวมีผู้ให้บริการดูแล เอาใจใส่ นักท่องเที่ยวทั่วถึง	3.93	0.74	มาก
4. เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยดี	3.97	0.71	มาก
5. มีผู้ทำความสะอาดโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว อย่างสม่ำเสมอ	3.98	0.75	มากที่สุด

รวม	3.94	0.66	มาก
ด้านกระบวนการ			
1. ขั้นตอนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่ซับซ้อน	3.95	0.71	มาก
2. การให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความเสมอภาค	4.02	0.70	มาก
3. มีความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.00	0.76	มาก
4. มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่น่าเชื่อถือ	3.97	0.74	มาก
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ	3.98	0.71	มาก
รวม	4.00	0.65	มาก
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านลักษณะทางกายภาพ			
1. มีป้ายบอกทางหรือเส้นทาง ตั้งไว้บริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และป้ายมีจำนวนเพียงพอ	3.96	0.74	มาก
2. มีการจัดการสถานที่จอดรถไว้เป็นสัดส่วน และเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว	3.93	0.74	มาก
3. บริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ตู้ ATM เป็นต้น	3.93	0.75	มาก
4. มีห้องน้ำบริการที่เพียงพอ แยกชายหญิงและสะอาด	3.85	0.77	มาก
5. มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนชรา และคนพิการ เช่น ทางลาด ราวจับ เป็นต้น	3.85	0.86	มาก
รวม	3.91	0.69	มาก
ภาพรวม	3.99	0.59	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลพบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลพบุรีในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.72) มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.75) แหล่งท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.74) มีของฝาก ของที่ระลึก เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.72) และแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D. = 0.72) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรสิทธิ์ อินตะ (2551) สินค้าที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างครอบคลุมและได้รับความพึงพอใจคุ้มค่ากับการจ่าย

ด้านราคา ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ อัตราค่าธรรมเนียมในการทำกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D. = 0.73) คุณภาพของสินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับราคา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.73) อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.67) ราคาสินค้าที่ระลึกมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.72) อัตราค่าธรรมเนียมเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.70) และมีการจัดทำป้ายบอกราคาสินค้า และบริการอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (S.D. = 0.78) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวสามารถจ่ายได้และคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไปเพื่อได้ประสบการณ์ที่ดีในการท่องเที่ยว

ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ระยะเวลาเปิด-ปิด ของแหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D. = 0.73) แหล่งท่องเที่ยวมีเส้นทางเข้าถึงง่าย และสะดวกปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.71) มีบริการรถสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยว เช่น รถตู้ รถไฟ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.75) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารและให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น Facebook Line เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.77) และมีเส้นทางเดินเท้าที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (S.D. = 0.74) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ อภิรักษ์ อ่วมอิมคำ (2551) นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้ตามความต้องการของตนเองมาเพียงแค่เป็นการขยายผลิตภัณฑ์เท่านั้นแต่ยังเป็นช่องทางการกระข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น

ด้านการส่งเสริมการตลาด ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมด้านศาสนา เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 (S.D. = 0.74) แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D. = 0.73) การบริการข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวมีความถูกต้อง รวดเร็ว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D. = 0.72) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนมีการส่งเสริม สนับสนุน แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D. = 0.79) และมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.73) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทางให้เหมาะสมกับกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่หลากหลายได้แก่ ป้ายโฆษณา โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ตามแต่ละพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ด้านบุคลากร ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.73) มีผู้ทำความสะอาดโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D. = 0.75) เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.71) จำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการมีเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (S.D. = 0.72) และในแหล่งท่องเที่ยวมีผู้ให้บริการดูแล เอาใจใส่นักท่องเที่ยวทั่วถึง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (S.D. = 0.74) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับ สุดาพร กุณทลบุตร (2557) บุคลากรทางการท่องเที่ยวมีการปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว และผ่านการฝึกอบรม พัฒนา เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

ด้านกระบวนการ ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความเสมอภาค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (S.D. = 0.70) มีความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.76) มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D. = 0.71) มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นที่น่าเชื่อถือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.74) และขั้นตอนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่ซับซ้อน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (S.D. = 0.71) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุดาพร กุณทลบุตร (2557) มีเครื่องมือที่ทันสมัย หรือมีพนักงานที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวและมีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก

ด้านลักษณะทางกายภาพ ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 (S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีป้ายบอกทางหรือเส้นทาง ตั้งไว้บริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และป้ายมีจำนวนเพียงพอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.74) มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนชรา และคนพิการ เช่น ทางลาด รววจับ เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 (S.D. = 0.86) มีห้องน้ำบริการที่เพียงพอ แยกชายหญิงและสะอาด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 (S.D. = 0.77) บริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ตู้ TM เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (S.D. = 0.75) และมีการจัดการสถานที่จอดรถไว้เป็นสัดส่วน และเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (S.D. = 0.74) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุดาพร กุณพลบุตร (2557) ส่วนที่สัมผัสจับต้องของการบริการและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เครื่องมือ อาคารของธุรกิจบริการ และอุปกรณ์ เช่น เคาน์เตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเอทีเอ็ม ให้บริการ การตกแต่งสถานที่ ลานจอดรถ ห้องน้ำ การตกแต่งสวน ป้ายประชาสัมพันธ์ แบบฟอร์มต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นเครื่องหมายแทนคุณภาพของการให้บริการ ส่งผลต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ จังหวัดลพบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักทั่วไปของนักท่องเที่ยว เช่น พระปรางค์สามยอด พระนารายณ์ราชนิเวศ และศาลพระกาฬ มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีของฝาก ของที่ระลึก เป็นเอกลักษณ์ เช่น ปลาสามปากของขึ้นชื่อจังหวัดลพบุรี ด้านราคา มีอัตราค่าธรรมเนียมในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเที่ยว มีความเหมาะสมมากไม่แพงเกินไป และมีป้ายบอกราคาอย่างชัดเจน ด้านสถานที่จัดจำหน่าย แหล่งท่องเที่ยวมีการเดินทางเข้าถึงได้ง่าย สะดวกปลอดภัย มีช่องทางการติดต่อสื่อสารหลายช่องทางเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง และมีเส้นทางเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงได้ ด้านการส่งเสริมการตลาด แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับจังหวัดลพบุรี เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี และมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมสามารถให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ และยังมีอัตรากำลังมีจำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ด้านกระบวนการ มีการให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเสมอภาค มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีขั้นตอนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ง่าย รวดเร็ว และมีความปลอดภัย ด้านลักษณะทางกายภาพ มีป้ายบอกเส้นทาง ติดตั้งไว้บริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้ง่าย ป้ายมีจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนชรา และคนพิการ เช่น ทางลาด รววจับ ไม่ค่อยมีตามสถานที่ท่องเที่ยวจึงควรที่จะจัดทำเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุ และมีสถานที่จอดรถเป็นสัดส่วน เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ควรจัดให้มีการทำความสะอาดของห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มจำนวนห้องน้ำ
- 1.2 ควรส่งเสริม ประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังจังหวัดลพบุรี
- 1.3 สิ่งสร้างความเดือดร้อนให้แก่นักท่องเที่ยว และผู้ขับรถจักรยานบริเวณพระปรางค์สามยอดเกิดความเสียหายให้กับผู้ใช้รถใช้ถนน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
- 2.2 ควรมีการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- จอมขวัญ ลอยศักดิ์วงศ์. (2550). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธีรภัศ อ่วมอิมคำ. (2551). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการรถเช่าของผู้ใช้บริการในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2543). คู่มือการวิจัย: การวิจัยเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- สุดาพร กุณทลบุตร. (2557). หลักการตลาดสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรสิทธิ์ อินตะ. (2551). ศึกษาความสัมพันธ์ของการสื่อสารการตลาดกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า
ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร**
**Factors Affecting Decision Making on Choosing Consumer Life
Insurance in Bang-Khen, Bangkok**

สุภาวดี ศิริวัฒน์¹ นพจักร ทองเรือนดี² สุพรรณนิภา ศรีพูล³
Suphawadee Siritwat, Naphachakorn Thongruandee, Supannika Sripool

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้าในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคมของบริษัทประกันชีวิตในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ) กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคมของบริษัทประกันชีวิตในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20 – 29 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ประกอบอาชีพ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท 2) พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีประเภทการประกันชีวิตที่ใช้บริการ คือ ประกันสุขภาพ ช่วงเวลาที่ซื้อประกันชีวิต คือ 11.01 - 13.00 น. จำนวนกรมธรรม์ชีวิตที่ถือครอง คือ มีประกันชีวิต 1 กรมธรรม์ เหตุผลที่ซื้อประกันชีวิตคือ ซื้อประกันชีวิตสำหรับการรักษาพยาบาล ช่องทางในการเลือกซื้อประกันชีวิต คือ ซื้อประกันชีวิตจากตัวแทนขายประกันชีวิต วิธีชำระเบี้ยประกันชีวิต คือ ชำระเบี้ย ประกันทางเคาน์เตอร์เซอร์วิส และมีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตเป็นบุคคลในครอบครัว 3) การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้ความต้องการของปัญหามาเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ และการแสวงหา ข้อมูล ตามลำดับ 4) สถานภาพของผู้บริโภค รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้บริโภค ประเภทการประกันชีวิตที่ใช้ บริการของผู้บริโภค บุคคลที่มีอิทธิพลต่อ

Received: 2022-04-26 Revised: 2022-05-02 Accepted: 2022-05-12

^{1 2 3} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Faculty of Business Administration, North Bangkok University. Corresponding Author e-mail: suphawadee.si@northbkk.ac.th

การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค คุณภาพการ บริการของบริษัทด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนอง ด้านการสร้าง ความมั่นใจ และด้านการดูแลเอาใจใส่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการประกันชีวิตของ ผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): ประกันชีวิต; ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

Abstract

The objectives of this research were to study. This research availed of the stratified random sampling methods to collect the data of 400 survey questionnaires from customer group that have life insurance in Bang-ken Bangkok. The statistics utilized in preliminary data analysis such as percentage, frequency, mean, standard deviation and multiple regression analysis. The research results are as follows: 1) Personal data analysis found that most of the respondents are female aged between 20-29 year old, educational level mostly in bachelor degree, and work as an employee's with monthly averaged income of 10,001 - 20,000 baht. 2) Behaviors related to consumers of life insurance in Bang-ken Bangkok province showed that most consumers used health insurance; the life insurance buying period was 11.01 - 13.00, most respondents held only one insurance. The reason of buying life insurance is the medical treatment, customers buy from an agent, they pay insurance fee through the counter service and people who influence the decision to buy life insurance are a family members. 3) The decision-making process of consumer purchasing life insurance in Bang-ken Bangkok province is very high. Firstly, the perception of the problem followed by the alternative assessment, purchase decision, behavior after purchase and sequencing information. 4) Consumer status, average monthly income, types of life insurance services used by consumers, persons who influence consumers' decision to buy life insurance, the quality of the company's physical appearance, reliability, response, confidence and care influenced the decision making on choosing life insurance of consumers in Bang-Ken Bangkok province were significant difference at the 0.05 level.

Keywords: Life insurance; Factors influencing

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจประเภทประกันชีวิตที่เข้ามามีบทบาทต่อสังคมมนุษย์ เนื่องจากธุรกิจประเภทนี้ได้มีการจูงใจให้มนุษย์เล็งเห็นว่าหากมนุษย์ต้องเจ็บป่วย และจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล ในโรงพยาบาลของรัฐอาจดูแลไม่ทั่วถึงและไม่ดีพอ แต่หากต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ยารักษาโรคและค่ารักษาพยาบาลที่สูง แต่ผู้ที่รายได้น้อยอาจไม่สามารถที่จะเข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลเอกชน ธุรกิจประเภทประกันชีวิตจึงพยายามสร้างความเชื่อมั่นว่า มนุษย์ทุกคนที่ทำประกันชีวิตไว้กับบริษัทประกันชีวิต สามารถที่จะเข้ารับการรักษาพยาบาลตลอดจนมียารักษาโรคที่ดีพอ อันเป็นปัจจัยที่ 4 ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ (Maslow: 1998)

แต่ในอดีตการประกันชีวิตเป็นเรื่องที่ไกลตัวสำหรับผู้บริโภคส่วนใหญ่ เพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็น รวมทั้งยังเป็นการสิ้นเปลืองเงินทองเพราะจะต้องมีการจ่ายค่าเบี้ยประกัน และยังไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ รวมถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย การขายประกันของบริษัทต่าง ๆ จะมีตัวแทนประกันของบริษัทซึ่งจะต้องมีการสอบเพื่อจะได้เป็นตัวแทนขาย และจะขายประกันโดยจะอธิบายถึงเงื่อนไขและประโยชน์ของกรมธรรม์ว่าจะได้รับสิทธิประโยชน์อะไรบ้าง โดยในบางครั้งมีความต้องการขายมากเกินไป หรือยังขาดทักษะหรือประสบการณ์ในการจูงใจผู้บริโภคไม่เพียงพอ สร้างความรำคาญและแรงกดดันให้กับผู้บริโภคอย่างมาก ทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้าน ประกอบกับการที่บริษัทยังไม่สามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคได้ว่าพวกเขาต้องการอะไร และจะได้รับอะไรจากการทำประกันชีวิต ทำให้บริษัทประกันชีวิตต่าง ๆ ในช่วงนั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ไม่สามารถขายยอดขายได้ตามเป้าหมายบริษัทประกันชีวิตต่างต้องคิดหากกลยุทธ์และวิธีการต่าง ๆ ในการที่จะจูงใจหรือให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจกับการทำประกันมากขึ้น สถานการณ์สำหรับธุรกิจประกันชีวิตไทยในปี 2564 แม้ว่าการบริโภคของภาคเอกชนจะชะลอตัวจากปัญหานี้ภาคครัวเรือน รวมถึงการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก แต่จากการที่ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการทำประกันภัย/ประกันชีวิตมากขึ้น รวมทั้งภาคธุรกิจได้แข่งขันกันออกผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของประชาชน และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมธุรกิจประกันชีวิตจากภาครัฐ ทำให้ธุรกิจประกันชีวิตไทยยังคงมีอัตราการเติบโตอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เมื่อเทียบกับธุรกิจอื่น

บริษัทประกันชีวิตทุกแห่งจึงต้องแข่งขันในเชิงกลยุทธ์ทางด้านการตลาด โดยเสนอรูปแบบและวิธีการในการเลือกซื้อประกันชีวิตทั้งในด้านการชำระเบี้ยประกันชีวิตเป็นรายปี รายเดือน หรือเป็นลักษณะของการชำระเบี้ยประกันและจ่ายคืนเมื่อครบปีที่กำหนดไว้ อันมีลักษณะเป็นการออมทรัพย์ รวมถึงการคุ้มครองซึ่งมีทั้งการคุ้มครองชีวิต คุ้มครองโรคร้าย หรือคุ้มครองอุบัติเหตุ อันเป็นเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ ที่ไม่คาดคิดโดยนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจและดึงดูดประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคให้สนใจในรูปแบบการประกันชีวิตของแต่ละบริษัทในการที่จะเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตกับบริษัทประกันชีวิตที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภค

และเมื่อผู้บริโภคทำสัญญาประกันชีวิตไว้กับบริษัทประกันชีวิตแห่งใดแห่งหนึ่งที่ตนเชื่อถือการประกันชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคในเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ ที่ไม่

คาดคิด เช่น การเจ็บป่วยหรือการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ถ้าผู้บริโภคทำประกันชีวิตไว้กับบริษัทใด บริษัทหนึ่งก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเอง แต่ทางบริษัทนั้น ๆ จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดตามเงื่อนไขที่ได้ระบุไว้ในกรมธรรม์ ซึ่งในบางครั้งค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลค่อนข้างสูงการทำประกันชีวิตจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลได้มาก แต่ถ้าผู้บริโภคไม่ได้ทำประกันชีวิตก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด โดยสรุปแล้วการทำประกันชีวิตเป็นการฝากเงินรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยเก็บรักษาเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันที่อาจเกิดขึ้นได้

ดังนั้นการทำวิจัยในครั้งนี้ก็เพื่อต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับบริษัทประกันต่าง ๆ ในการหารูปแบบการประกันชีวิตที่เหมาะสม และช่วยในเรื่องการวางกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ให้กับบริษัทประกันเพื่อสร้างความพึงพอใจ และให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์สูงสุดจากการซื้อประกันชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่ซื้อประกันจากบริษัทประกันชีวิต ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 400 คน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ลูกค้าที่ซื้อประกันจากบริษัทประกันชีวิตในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เนื่องจากประชาชนมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่าง สามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากรหรือไม่สามารถนับจำนวนได้ของ W.G. Cochran (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551: 46) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 เดือนกันยายน 2564 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2564 ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 400 คน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสอบถามจากลูกค้าที่ซื้อประกันจากบริษัทประกันชีวิตในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ตอนที่ 3 การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

โดยเกณฑ์ที่ใช้แปลความหมายของค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (ยุทธ ไกยวรรณ, 2553: 131)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นลูกค้าที่ซื้อประกันจากบริษัทประกันชีวิตในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เป็นการวิเคราะห์สถิติเชิงคุณภาพแตกต่างจาก การวิเคราะห์สถิติเชิงปริมาณ เพราะสถิติเชิงคุณภาพมีข้อมูลตัวแปรตามเป็นข้อมูล เชิงคุณภาพ สามารถแบ่งประเภทของ Logistic Regression กรณีที่เป็นการวิเคราะห์ โลจิสติกแบบทวิ (binary logistic regression) ตัวแปรตามจะมีเพียง 2 ค่า คือ 0 กับ 1 ส่วนการวิเคราะห์โลจิสติกพหุกลุ่ม (multinomial logistic regression) ตัวแปรตามจะกำหนดตามจำนวนกลุ่ม (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจที่ซื้อประกันชีวิตในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20 – 29 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ประกอบอาชีพ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท

2. พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีประเภทการประกันชีวิตที่ใช้บริการ คือ ประกันสุขภาพ ช่วงเวลาที่ซื้อประกันชีวิต คือ 11.01 - 13.00 น. จำนวนกรมธรรม์ชีวิตที่ถือครอง คือ มีประกันชีวิต 1 กรมธรรม์ เหตุผลที่ซื้อประกันชีวิต คือ ซื้อประกันชีวิตสำหรับการรักษาพยาบาล ช่องทางในการเลือกซื้อประกันชีวิต คือ ซื้อประกันชีวิตจากตัวแทนขายประกันชีวิต วิธีชำระเบี้ยประกันชีวิต คือ ชำระเบี้ยประกันทางเคาน์เตอร์เซอร์วิส และมีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตเป็นบุคคลในครอบครัว

3. การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้ความต้องการของปัญหามาเป็นลำดับแรก รองลงมา คือ การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ และการแสวงหาข้อมูล ตามลำดับ

4. สถานภาพของผู้บริโภค รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้บริโภค ประเภทการประกันชีวิตที่ใช้ บริการของผู้บริโภค บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค คุณภาพการบริการของบริษัทด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนอง ด้านการสร้างความมั่นใจ และด้านการดูแลเอาใจใส่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 วิเคราะห์สถิติความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค

ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการเพิ่มตัวแปรต้นแบบขั้นตอน (Stepwise)

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.603 ^a	.384	.383	.22102
•				
•				
•				
9	.720 ⁱ	.577	.570	.15261

จากตารางที่ 1 พบว่า การนำเข้าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสูงสุดเข้าก่อน นั่นคือ ปัจจัยคุณภาพการบริการของบริษัทประกันชีวิตในเขตบางเขนกรุงเทพมหานคร ด้านการตอบสนอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.603 มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R Square) เท่ากับ 0.384 ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณที่มีการปรับแก้แล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.383 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.22102 จึงดำเนินการต่อไปในโมเดลที่ 9 คือ เพิ่มตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพ เข้าไปในการทดสอบ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.720 ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R Square) เท่ากับ 0.577 ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณที่มีการปรับแก้แล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.570 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.15261 จึงยุติการวิเคราะห์ในโมเดลที่ 9 ซึ่งให้เห็นว่า กลุ่มตัวแปรต้นดังกล่าวสามารถอธิบายการตัดสินใจ ซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ได้สูงถึง 57.70% (R Square = 0.577) จึงได้ทำการวิเคราะห์กลุ่มตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามในทางสถิติโดยใช้ค่า ANOVA ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการที่ใช้ในการทำนายสัดส่วนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธี Stepwise (ANOVA^a)

ANOVA ^a						
	Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	43.071	1	43.071	390.461	.000 ^b
•	Residual	43.902	398	.110		
•	Total	86.973	399			
•						
•						

●						
9	Regression	59.849	9	5.540	84.504	.000 ^j
	Residual	27.124	390	.060		
	Total	86.973	399			

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า Mean Square Regression เท่ากับ 5.540 และค่า Mean Square Residual เท่ากับ 0.060 มีค่า F เท่ากับ 84.504 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 บ่งบอกว่ากลุ่มปัจจัยที่เลือกมาศึกษาอย่างน้อยหนึ่งตัว มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. = 0.000) จึงได้ทำการทดสอบว่า กลุ่มตัวแปรต้นดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธี Stepwise (Coefficients^a)

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Err	Beta	t		Tolerance	VIF
1 (Constant)	1.949	.110		17.796	.000		
การตอบสนอง	.510	.026	.704	19.760	.000	1.000	1.000

●

●

●

9 (Constant)					.000		
--------------	--	--	--	--	------	--	--

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta	t		Tolerance	VIF
การตอบสนอง	.220	.030	.303	6.311	.000	.479	2.087
การสร้าง ความมั่นใจ	.166	.029	.224	4.505	.000	.502	1.993

การดูแลเอาใจใส่	.143	.028	.208	4.060	.000	.494	2.026
รูปลักษณ์ทางกายภาพ	.098	.023	.142	3.056	.000	.689	1.452
คว ามน่าเชื่อถือ	.105	.033	.127	2.072	.002	.505	1.981
ไ ม่ เกิน 10,000 บาท	-.133	.039	-.102	-	.001	.912	1.096
ประกันสุขภาพ	-.084	.030	-.082	-	.005	.940	1.064
พนักงาน/นายหน้า/ตัวแทนขายประกันชีวิต	-.084	.030	-.069	-	.018	.936	1.068
สมรส	-.065	.029	-.067	-	.023	.926	1.080
							1.172

จากตารางที่ 3 พบว่า การนำเข้าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสูงสุดก่อน นั่นคือ ด้านการตอบสนอง จนถึงขั้นตอนสุดท้ายที่ไม่มีตัวแปรใด ทำให้ค่าการวิเคราะห์ได้ผลที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จึงได้มาเป็นโมเดลสุดท้าย คือ โมเดลที่ 9 ประกอบด้วย คุณภาพการบริการของบริษัทประกันด้านการตอบสนอง ($t = 6.311$, Sig. = 0.000) ด้านการสร้างความมั่นใจ ($t = 4.505$, Sig. = 0.000) ด้านการดูแลเอาใจใส่ ($t = 4.060$, Sig. = 0.000) ด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ ($t = 3.056$, Sig. = 0.000) และด้านความน่าเชื่อถือ ($t = 2.072$, Sig. = 0.002) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ($t = -2.336$, Sig. = 0.001) ประเภทการประกันชีวิตที่ใช้บริการ ได้แก่ ประกันสุขภาพ ($t = -1.711$, Sig. = 0.005) บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต ได้แก่ พนักงาน/นายหน้า/ตัวแทนขายประกันชีวิต ($t = -1.256$, Sig. = 0.018) และสถานภาพสมรส ($t = -1.172$, Sig. = 0.023) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรต้น (Multicollinearity) หาก Tolerance มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต้นอื่น ๆ มาก นั่นคือเกิดปัญหา Multicollinearity หากค่าต่ำกว่า 0.1 แสดงว่ามีปัญหาเกี่ยวกับ Multicollinearity ขั้นรุนแรงและถ้าค่าต่ำกว่า 0.2 แสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก Menard, S. (1995). ส่วนค่า VIF (Variance Inflation Factor) หากมีค่าเข้าใกล้ 10 มากเท่าไร แสดงว่า ระดับ Multicollinearity ของตัวแปรมีปัญหามาก Myers, R.H. (1990). จากตารางข้างต้น ไม่พบว่ามีตัวแปรต้นตัวใดมีค่า

Tolerance ต่ำกว่า 0.1 และค่า VIF เข้าใกล้ 10 ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวแปรต้นดังกล่าวเกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรต้น (Multicollinearity)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค ในเขตบางเขนกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อาจจะเป็นเพราะเพศหญิงมีแนวโน้ม ในการเป็นคนเก็บเงินของครอบครัวหรือเก็บเงินเก่งกว่าผู้ชาย มีอายุ 20 - 29 ปี อาจจะเป็นเพราะ เป็นช่วงเริ่มต้นในการทำงาน หาเงินด้วยตัวเองได้แล้ว มีสถานภาพโสด อาจจะเป็นเพราะ ไม่มีใครเข้า มาดูแลจึงเลือกที่จะดูแลตัวเองมากกว่าคนอื่นที่มีคู่ ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาจจะเป็นเพราะ ระดับการศึกษาในปัจจุบันจะต้องจบการศึกษาปริญญาตรีเป็นขั้นต่ำจึงจะมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงดู ตัวเองและครอบครัวได้ ประกอบอาชีพ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน อาจจะเป็นเพราะการทำงาน ในบริษัทเอกชนหรือเป็นลูกจ้างเป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคงในอนาคต และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท อาจจะเป็นเพราะรายได้ที่ได้รับจากการทำงานไม่สูงมากหากเทียบ กับค่าครองชีพในปัจจุบันทำให้ผู้บริโภคเลือกทำประกันเพื่อเป็นการออมในระยะยาวหรือหาความ มั่นคงให้กับตัวเองในอนาคต สอดคล้องกับ [3] ตติยา ตาแก้ว (2559) ศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อ ของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ต่อกรมธรรม์ประกันชีวิตสะสมทรัพย์แกนเฟิสต์ พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพ พนักงาน บริษัทเอกชน มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท

2. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีประเภทการประกันชีวิตที่ใช้บริการมากที่สุด คือ ประกันสุขภาพ อาจจะเป็นเพราะปัจจุบันผู้บริโภคหันมาดูแลตัวเองกันมากขึ้น รวมไปถึงอาหารมีความหลากหลายและมีอาหารจำพวกที่มีความเสี่ยงในการเกิดปัญหาสุขภาพมากจึงเลือกทำประกันสุขภาพเพื่อเป็นทางออกในการเกิดปัญหาในอนาคต ช่วงเวลาที่ซื้อประกันชีวิตมากที่สุด คือ 11.01 - 13.00 น. อาจจะเป็นเพราะช่วงเวลานี้เป็นเวลาว่างจากการทำงานประจำหรือเป็นช่วงเวลาพักของผู้บริโภค จำนวนกรมธรรม์ชีวิตที่ถือครองมากที่สุด คือ มีประกันชีวิต 1 กรมธรรม์ อาจจะเป็นเพราะรายได้ที่ไม่สูงมากผู้บริโภคจึงเลือกที่จะทำประกันเพียง 1 กรมธรรม์เพราะสามารถจ่ายเบี้ยประกันได้ สอดคล้องกับ [5] ประดิษฐ์เพชร แซ่ตั้ง (2558) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการถือกรมธรรม์ ณ ปัจจุบัน จำนวน 1 กรมธรรม์ เหตุผลที่ซื้อประกันชีวิตมากที่สุด คือ ซื้อประกันชีวิตสำหรับการรักษาพยาบาล อาจจะเป็นเพราะในการรักษาพยาบาลมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นทำให้ผู้บริโภคเลือกที่จะวางแผนในการสำรองจ่ายเพื่อเข้ารับการรักษาพยาบาล ช่องทางในการเลือกซื้อประกันชีวิตมากที่สุด คือ ซื้อประกันชีวิตจากตัวแทนขายประกันชีวิต อาจจะเป็นเพราะตัวแทนขายประกันสามารถให้คำปรึกษาและตอบข้อสงสัยให้กับผู้บริโภคได้มากกว่าเลือกทำผ่านช่องทางอื่นๆ สอดคล้องกับ [9] อรุณทัย ยวงวิภักดิ์ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อประกัน

ชีวิต กรณีศึกษาลูกค้าธนาคารธนชาต ในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า ส่วนใหญ่มีการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านตัวแทนประกันชีวิต วิธีการชำระเบี้ยประกันมากที่สุด คือ ชำระทางเคาน์เตอร์ เซอร์วิส อาจจะเป็นเพราะการชำระเงินมีหลากหลายช่องทางมากขึ้นแต่ชำระผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิส สามารถชำระได้ตลอด 24 ชม. และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต คือ บุคคล ในครอบครัว อาจจะเป็นเพราะบุคคลในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก และสามารถปรึกษากันได้ทุกเรื่องและมีความสำคัญกว่าคนภายนอก สอดคล้องกับ [8] โสภิตตราเพชรพิทักษ์ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า บุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต

3. การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมผู้บริโภคให้ความสำคัญ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน การรับรู้ความต้องการของปัญหา มาเป็นลำดับแรก รองลงมา การประเมิน การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ และการแสวงหาข้อมูล ตามลำดับ สอดคล้องกับ [2] กัญญา ศรีเกื้อ (2559) ได้ศึกษาการตัดสินใจและพฤติกรรมการเลือกใช้บริการประกันภัยสินมั่นคงของลูกค้าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ภาพรวมกระบวนการในการตัดสินใจซื้อประกันภัยสินมั่นคง อยู่ในระดับมากที่สุด การรับรู้ความต้องการของปัญหา การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ และการแสวงหาข้อมูล

3.1 การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้ความต้องการของปัญหา พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการทำประกัน ชีวิตเพื่อสภาพการเงินในอนาคต ความมั่นคงต่อชีวิตและครอบครัว การประกันความเสี่ยงจากการเสียชีวิตและสำรองจ่ายจากการเจ็บป่วยหรือปัญหาด้านสุขภาพ อาจจะเป็นเพราะผู้บริโภคมีความต้องการซื้อประกันชีวิตเพื่อสภาพการเงินในอนาคต ความมั่นคงและการสำรองจ่ายเมื่อเจ็บป่วย หากมีบริษัทที่สามารถให้ประโยชน์สูงสุดและให้ความคุ้มครองจะส่งผลให้ผู้บริโภคมั่นใจในการ ให้เลือกใช้บริการ สอดคล้องกับ [6] มลฤดี วิริยานนท์ (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อ การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ ความสำคัญกับการเลือกซื้อประกันเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยง

3.2 การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินทางเลือก พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับรูปแบบประกันที่หลากหลาย บริษัทเป็นที่ยอมรับ มีชื่อเสียง คำนวณและตรงต่อความต้องการ อาจจะเป็นเพราะบริษัทมีรูปแบบที่ตรงต่อความต้องการ คำนวณแก่ผู้บริโภคและความแตกต่างมากกว่าบริษัทอื่นๆ จึงทำให้ตัดสินใจ เลือกใช้บริการ สอดคล้องกับ [4] ณภัทรชานันท์ คงแก้ว (2559) ศึกษาการเปรียบเทียบความพึงพอใจ ของลูกค้าที่มีต่อการซื้อ กรรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านตัวแทน บริษัท กรุงไทย-แอกซ่า จำกัด (มหาชน) และผ่านธนาคารกรุงไทย พบว่า พึงพอใจที่บริษัทที่มีกรรมธรรม์หลากหลายแบบให้เลือกและตรงต่อ ความต้องการ

3.3 การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านการตัดสินใจซื้อ พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือและความมั่นคงของบริษัท รวมไปถึงการซื้อประกันชีวิตเพื่อได้รับส่วนลด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ช้าง เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับชีวิต อาจจะเป็นเพราะการตัดสินใจซื้อบริการประกันเป็นธุรกิจ บริการที่ไม่มีผลิตภัณฑ์ที่สามารถจับต้องได้และบอกไม่ได้ว่าทำแล้วจะคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด ทำให้ การตัดสินใจเลือกซื้อจะต้องขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของบริษัท สอดคล้องกับ [1] กาญจนารักษ์ บุญเกิด, อริธิตา สุทธิสานนท์และรัชดา มิตรสมหวัง (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ประกันชีวิต กรณีศึกษาบริษัท ไทยประกันชีวิต (มหาชน) ในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้บริโภคใน ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือ ความซื่อสัตย์ ภาพลักษณ์และการเคารพกฎหมายขององค์กร

3.4 การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจในการให้บริการของบริษัท ประกันชีวิต การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้รับการอนุมัติที่รวดเร็ว และหลังจากซื้อจะกลับมา ซื้อเพิ่มหรือแนะนำต่อ อาจจะเป็นเพราะการบริการหลังการขายเป็นส่วนสำคัญในการให้บริการ และบ่งบอกถึงการดูแลเอาใจใส่ จึงจะทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจและแนะนำญาติ เพื่อน หรือคนรู้จัก ให้เข้ามาใช้บริการ สอดคล้องกับ [7] วันวันชัช วงศ์วิรัชจิต (2558) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการทำ ประกันชีวิตของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครแบบจำลอง American Customer Satisfaction Index (ACSI Model) พบว่า ผู้บริโภคพึงพอใจมากในการบริการของบริษัทและทำตามข้อร้องเรียน ได้รวดเร็ว รวมถึงคุณภาพการให้บริการและการตอบสนอง

3.5 การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านการแสวงหาข้อมูล พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ประกันชีวิตจากเพื่อนหรือญาติที่เคยซื้อประกัน ศึกษาจากสื่อออนไลน์ สอบถามข้อมูลจากบริษัท ประกันหรือพนักงานและทำเปรียบเทียบจากหลายบริษัท อาจจะเป็นเพราะการได้สอบถามคนที่ สนับสนุนคนที่ไว้วางใจ หรือคนที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้บริการคำตอบจะมีน้ำหนักความ น่าเชื่อถือมากกว่าที่ตัวแทนหรือบริษัทเป็นคนนำเสนอ สอดคล้องกับ [3] ตติยา ตาแก้ว (2559) การศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ต่อกรมธรรม์ประกันชีวิตสะสม ทรัพย์ แกนเฟิสต์ พบว่าตัดสินใจซื้อประกันจากเพื่อนหรือญาติที่เคยซื้อประกันแล้ว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำแอปพลิเคชันที่ทันสมัยเข้ามาใช้และปรับปรุงให้ดีขึ้น บริษัทประกันชีวิตควรให้ความสำคัญในส่วนของการใช้งานที่เหมาะสมกับผู้บริโภคทุกเพศ ทุกวัย สามารถทำทุกอย่างได้ครบในแอปพลิเคชันเดียว

1.2 บริษัทประกันควรให้ความสำคัญกับการกำหนดระยะเวลาการชำระเบี้ยประกันที่ชัดเจน โดยให้ตัวแทนขายแจ้งรายละเอียดวันชำระเบี้ยให้ผู้บริโภคทราบตั้งแต่เริ่มต้น และทำการแจ้งเตือนผ่านช่องทางการสื่อสารอยู่เสมอ

1.3 บริษัทประกันชีวิตควรเน้นกาให้บริการที่มีขั้นตอนการให้บริการชัดเจน และการลดขั้นตอนที่เกิดความซ้ำซ้อนลง โดยแบ่งแยกหน้าที่ที่ชัดเจนเพื่อความเป็นระบบในการทำงานที่รวดเร็ว ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค

1.4 บริษัทประกันชีวิตควรให้ความสำคัญกับการจดจำรายละเอียดของผู้บริโภคทุกคนให้ได้มากที่สุด เพราะจะส่งผลให้ผู้บริโภคประทับใจ และอยากจะแนะนำญาติ เพื่อน หรือคนรู้จักให้เข้ามาซื้อประกันจากบริษัท

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการประกันชีวิตในพื้นที่ หรือจังหวัดอื่นๆ เป็นเชิงการเปรียบเทียบ เพื่อจะได้รับข้อมูลของผู้บริโภคที่กว้างขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการประกันชีวิตเพิ่มเติมด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้รับข้อมูลในประเด็นสำคัญๆ เชิงลึกและละเอียดยิ่งขึ้น

2.3 ควรทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการประกันชีวิต โดยเลือกศึกษาจากบริษัทประกันชีวิตที่ประสบความสำเร็จสูงสุด เพื่อที่จะได้รับข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการและกลยุทธ์ทางการตลาดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญา ศรีเกื้อ. (2559). การตัดสินใจและพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการประกันภัยสินมั่นคงของลูกค้าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ตติยา ตาแก้ว. (2559). กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ต่อกรมธรรม์ประกันชีวิตสะสมทรัพย์แกนเฟสท์. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ณัฏฐานันท์ คงแก้ว. (2559). การเปรียบเทียบความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการซื้อ กรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านตัวแทน บริษัท กรุงไทย-แอกซ่า จำกัด (มหาชน). การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประดิษฐ์เพชร แซ่ตั้ง. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประดิษฐ์เพชร แซ่ตั้ง. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มฤดี วิริยานนท์. (2558). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้าในเขตกรุงเทพฯ. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม
- วันนันท วงศ์วิรัชจิต. (2558). ความพึงพอใจในการทำประกันชีวิตของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครแบบจำลอง American Customer Satisfaction Index (ACSI Model). การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภิตตรา เพชรพิทักษ์. (2559). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- อรุณทัย ยวงวิภักดิ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อประกันชีวิต กรณีศึกษาลูกค้าธนาคารธนชาตในเขตพื้นที่ จังหวัดปทุมธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความสุขใน
การทำงานของพนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับ
การตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง
The Correlation of Structural Equation Model of Factors Affecting
Happiness at Work of Employees in Business Establishment
of Slitting Non-Woven Fabrics, Rayong Province

กัลยาณี เกษศิลา¹ ธัญนันท์ บุญอยู่² สุมาลี รามานุส³

Kanlayanee Ketsila, Thanyanan Boonyoo, Sumalee Ramanust

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างของการเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในงาน ความพึงพอใจในงาน และความสุขในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม Smart PLS 3.0 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความผูกพันในงานและความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงานมีค่าเท่ากับ 0.361 และ 0.527 ตามลำดับ 2) การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานมีค่าเท่ากับ 0.202 และ 3) การเห็นคุณค่าในตนเองอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันในงานมีค่าเท่ากับ 0.709

คำสำคัญ (Keywords): การเห็นคุณค่าในตนเอง; ความผูกพันในงาน; ความพึงพอใจในงาน; ความสุขในการทำงาน

Abstract

The objectives of this research were to explore the correlation of structural equation model of self-esteem, work commitment, job satisfaction and happiness in the work of employees in the workplace of slitting non-woven fabrics, Rayong

Received: 2021-08-25 Revised: 2021-09-08 Accepted: 2021-09-11

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
Master of Business Administration Program, Business Administration, Graduate School, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: kanlayanee.ph@gmail.com

^{2,3} บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate School, Southeast Asia University.

province. The samples used in the research were 100 employees in an enterprise about slitting non-woven fabrics, Rayong province. The research instrument was a questionnaire. Statistics used in the research is the frequency, percentage, mean, standard deviation and structural equation model (SEM) analysis using Smart PLS 3.0 program. As results of the study, it was found that 1) the job commitment and job satisfaction directly influenced on the happiness at work with the values of 0.069, 0.361, and 0.527, respectively, 2) the self-esteem directly influenced on the job satisfaction with the values of 0.202, and 3) the self-esteem directly influenced on the job engagement with the values of 0.709.

Keywords: Self-esteem; Work Engagement; Job Satisfaction; Work Happiness

บทนำ (Introduction)

ความสุขในการทำงานเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของกิจการ ผู้บริหารระดับสูง และพนักงานทุกระดับ โดยพนักงานทุกคนในองค์กรล้วนปรารถนาที่จะมีความสุขในการทำงาน เพราะงานเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตในทุก ๆ วัน ในแต่ละวันพนักงานอยู่กับงานมากกว่าคนในครอบครัว พนักงานที่มีความสุขในการทำงานก็จะก่อให้เกิดการทำงานด้วยความเต็มใจและมุ่งมั่นให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการค้าให้กับองค์กรในระดับที่เพิ่มสูงขึ้น (ธัญนันท์ บุญอยู่, 2562) ทั้งยังส่งผลให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดมีความสุขไปด้วย การทำงานอย่างมีความสุขจะเป็นสภาวะในการทำงานที่พนักงานรู้สึกมีความสุขกับการทำงาน ทำงานเหมือนไม่รู้สึกว่าตนเองกำลังทำงานอยู่และผลที่ออกมามีประสิทธิภาพตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ ความรู้สึกของบุคคลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานนั้นจะเต็มไปด้วยความรู้สึกชื่นชม ความรู้สึกสนุกกับงาน และไม่มีอาการวิตกกังวล หรือความกังวลใจใด ๆ ในการทำงาน มีความพึงพอใจในงาน ความรู้สึกถูกใจและยินดีในการปฏิบัติงาน และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรู้สึกอยากทำงาน มีความตื่นตัวตลอดเวลาสามารถทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉง และรู้สึกว่าชีวิตชีวาในการทำงานให้กับองค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างยั่งยืน (โยชิคา กฤตพรพินิต, 2557)

สถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง เป็นสถานประกอบกิจการขนาดเล็กที่สามารถดำเนินธุรกิจมาเป็นระยะเวลายาวนาน ปัจจุบันเมื่อองค์กรมีการบริหารงานที่ประสบความสำเร็จ มีการเติบโตของธุรกิจ และเนื่องด้วยสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 เกิดการระบาด ทำให้องค์กรต้องรับมือกับความต้องการของตลาดที่ต้องการใช้ผ้าใยสังเคราะห์ในการผลิตหน้ากากอนามัย ทำให้องค์กรต้องเพิ่มกำลังการผลิตให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด การเพิ่มจำนวนคนในองค์กรก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ปกติการจ้างพนักงานเข้ามาทำงานในองค์กร จะมีได้พิจารณาเฉพาะความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่บุคคลมีอยู่เท่านั้น แต่จะจ้างบุคคลที่มีพื้นฐานนิสัยใจคอเฉพาะที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้คนที่มี

ความคิดใหม่ๆ มุมมองใหม่ๆ เข้ามาทำงานด้วย อาจทำให้องค์กรเกิดการปรับตัว หรืออุดรอยรั่วของข้อบกพร่องต่างๆ ได้ ขณะเดียวกันบุคคลส่วนใหญ่ก็มีได้มีเป้าหมายในชีวิตว่าจะทำงานให้กับองค์กรเพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่จะทำงานเพื่อหารายได้มาใช้ในการดำรงชีวิตและจุนเจือครอบครัว สิ่งเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงาน ในสถานประกอบกิจการมีพนักงานรุ่นเก่าแก่ยังคงทำงานอยู่ แต่จำเป็นต้องรับพนักงานใหม่ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในตำแหน่งที่สำคัญเพิ่มมากขึ้น เพื่อบริหารจัดการกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากต้องการเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และต้องการลดการสูญเสียจากการทำงานที่ผิดพลาดเนื่องจากพนักงานต้องทำงานวันละ 12 ชั่วโมง อาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้าและเกิดอุบัติเหตุขึ้น พนักงานที่อยู่มาก่อนนั้นอาจจะไม่ได้รับการปรับตำแหน่ง จึงทำให้พนักงานที่ทำงานอยู่ไม่เกิดความสุขในการทำงานที่แท้จริง (Sangtian, Boonyoo & Piriyaakal, 2019) องค์กรได้มีนโยบายมุ่งเน้นให้พนักงานภายในองค์กรมีความสุขในการทำงาน แต่การที่จะสร้างความสุขในการทำงานได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยการเห็นคุณค่าในตนเองที่เป็นความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ อันเกี่ยวกับงานให้สำเร็จได้ (เบญจมาภรณ์ แสงโสฬส, 2560) โดยการทำงานให้สำเร็จได้นั้นต้องก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ทำให้พนักงานภายในองค์กรเกิดความรู้สึกพึงพอใจในงานที่เป็นทัศนคติเชิงบวก เป็นอารมณ์ด้านบวกต่องานที่ทำ ทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมความทุ่มเท ความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวา มุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจในการทำงาน จนทำให้งานประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (จิราพร ระโหฐาน, 2559) หากบุคคลใดบุคคลหนึ่งในองค์กรทำงานอย่างไม่มีความสุข ก็จะส่งผลต่อบรรยากาศในการทำงานได้ ทำให้ต่างคนต่างไม่สนใจกัน ก็จะทำให้ไม่เกิดความร่วมมือระหว่างกันในการทำงาน เกิดความขัดแย้งกันได้ง่าย การดำเนินการขององค์กรก็ยากที่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนบั่นทอนจิตใจของบุคลากรในองค์กร ทำให้เกิดภาวะความเครียดและความกดดันได้ง่าย และส่งผลต่อสุขภาพจิตของพนักงาน เมื่อพนักงานสุขภาพจิตไม่ดีก็จะส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยต่อสุขภาพกายตามมา ทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานลดลง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นการเห็นคุณค่าในตนเองที่จะส่งผลให้เกิดความผูกพันในงานและความพึงพอใจในงาน ซึ่งจะนำไปสู่ความสุขในการทำงานของพนักงาน ทำให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างของการเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในงาน ความพึงพอใจในงาน และความสุขในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดรอนผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง โดยจะศึกษาประเด็นที่ว่า เพราะเหตุใด หรือมีปัจจัยใดบ้างหรือไม่ที่จะเป็นปัจจัยนำไปสู่ความสุขในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดรอนผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการมุ่งเน้นในการสร้างให้พนักงานเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อเสริมสร้างนโยบายกระตุ้นให้พนักงานเกิดความพึงพอใจและความผูกพันในงานที่จะทุ่มเทความรู้ความสามารถที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาองค์กรอย่างเต็มความสามารถที่จะทำให้เกิดความสุขในการ

ทำงาน ซึ่งผลการวิจัยจะสามารถนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพนักงานให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่ความสุขในการทำงาน เพื่อที่จะให้พนักงานทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างของการเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในงาน ความพึงพอใจในงาน และความสุขในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

- สมมติฐานที่ 1 (H1) การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงาน
- สมมติฐานที่ 2 (H2) การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่อความผูกพันในงาน
- สมมติฐานที่ 3 (H3) การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน
- สมมติฐานที่ 4 (H4) ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน
- สมมติฐานที่ 5 (H5) ความผูกพันในงานมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง จำนวนทั้งสิ้น 138 คน (สถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง, 2564) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง จำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของมณตรี พิริยะกุล (2553, หน้า 2) โดยได้กำหนดวิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละฝ่าย ซึ่งได้มีการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิดังตารางที่ 1

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละฝ่ายงาน} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรกลุ่มย่อย}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของพนักงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง

ฝ่ายงาน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. ฝ่ายสำนักงาน	35	25
3. ฝ่ายผลิต	46	34
4. ฝ่ายคลังสินค้า	57	41
รวม	138	100

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามในการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามมาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของอังการ อยู่สือ (2560) มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจการจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.174-0.568 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.771 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามในการประเมินความผูกพันในงาน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามมาจากแบบวัดความผูกพันในงานของสยาม ประเสริฐกุล (2560) มีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจการจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.242-0.716 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.818 ส่วนที่ 4 แบบสอบถามในการประเมินความพึงพอใจในงาน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามมาจากแบบวัดความพึงพอใจในงานของสุวิสา พลายแก้ว (2560) มีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจการจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.124-0.609 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.716 ส่วนที่ 5 แบบสอบถามในการความสุขในการทำงาน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามมาจากแบบวัดความสุขในการทำงานของกิงดาว เหมือนเสน (2557) มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจการจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.064-0.777 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.736

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ถึงสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง เพื่อขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง จำนวน 100 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

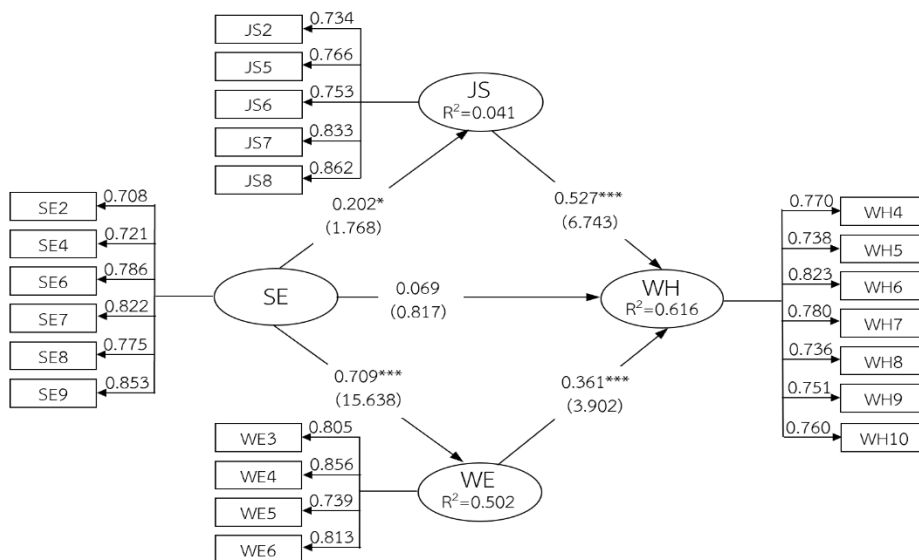
การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดรอนผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง ด้วยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับของการเห็นคุณค่าในตนเอง ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันในงาน และความสุขในการทำงาน ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร และ 3) สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อหาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและหาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling-SEM) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดรอนผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง จำนวน 100 ตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 73 มีอายุ 25-35 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 62 มีสถานภาพโสด จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 69 มีระดับการศึกษา ปวส. จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 49 มีระยะเวลาในการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56 มีงานที่รับผิดชอบในฝ่ายคลังสินค้า จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41 และมีรายได้เฉลี่ย 20,001-30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 55

2. ผลการวิเคราะห์การเห็นคุณค่าในตนเอง ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันในงาน และความสุขในการทำงาน พบว่า พนักงานในสถานประกอบการเกี่ยวกับการตัดรอนผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.611 มีระดับความผูกพันในงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.606 มีความพึงพอใจในงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.606 และมีระดับความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.644

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง โดยผลการวิเคราะห์ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เส้นทางความสัมพันธ์ของการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

จากภาพที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างของ 1) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อความสุขในการทำงาน (WH) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (SE) ความพึงพอใจในงาน (JS) และ ความผูกพันในงาน (WE) มีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงาน (WH) มีค่าเท่ากับ 0.069, 0.527 และ 0.361 ตามลำดับ ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง (SE) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสุขในการทำงาน (WH) โดยมีค่าเท่ากับ 0.362 2) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อความผูกพันในงาน (WE) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (SE) อิทธิพลต่อความผูกพันในงาน (WE) มีค่าเท่ากับ 0.709 และ 3) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อความพึงพอใจในงาน (JS) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (SE) มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงาน (JS) มีค่าเท่ากับ 0.202

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน จากผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีต่อความสุขในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)	สัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.)	ค่า t-test	ผลลัพธ์
H1 การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพล ต่อความพึงพอใจในงาน	0.202*	1.768	สนับสนุน
H2 การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพล ต่อความผูกพันในงาน	0.709***	15.638	สนับสนุน
H3 การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพล ต่อความสุขในการทำงาน	0.069	0.817	ไม่สนับสนุน
H4 ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อ ความสุขในการทำงาน	0.527***	6.743	สนับสนุน
H5 ความผูกพันในงานมีอิทธิพลต่อ ความสุขในการทำงาน	0.361***	3.902	สนับสนุน

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันในงาน โดยมีค่า t-test เท่ากับ 1.768 และ 15.638 ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน โดยมีค่า t-test เท่ากับ 0.817 2) ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน โดยมีค่า t-test เท่ากับ 6.743 และ 3) ความผูกพันในงานมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน โดยมีค่า t-test เท่ากับ 3.902

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า ความผูกพันในงานและความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงาน ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสุขในการทำงาน และมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันในงาน ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการเห็นคุณค่าในตนเองของพนักงานอาจทำให้พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง แต่ไม่สามารถส่งผลต่อความสุขในการทำงานได้ แต่ความพึงพอใจในงานและความผูกพันในงานจะเป็นความรู้สึกที่พนักงานรู้สึกว่าจะตนเองสบายใจและคิดจะอยู่กับองค์กรด้วยความผูกพัน จึงส่งผลพนักงานเกิดความสุขในการทำงานและสามารถทำงานด้วยความเพียรพยายามจนรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับการศึกษาของ Rotich (2016) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความเชื่อมโยงกันระหว่างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่จะส่งผลต่อความผูกพันในงานที่ทำให้บุคคลทุ่มเทในงานและมีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน (Sangtian, Boonyoo & Piriyaakal, 2019) เช่นเดียวกับการศึกษาของณัฐพงศ์ พุ่มงาม (2560) พบว่า บุคคลที่เห็นคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเองจะส่งผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในความสำเร็จของงานเพิ่มมากขึ้น และการศึกษาของจิราวัฒน์ ไทยประเสริฐ (2559) ก็พบว่า ความพึงพอใจในงานและความผูกพันในงาน

มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการทำงานที่ทำให้เกิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันก่อให้เกิดความสามัคคีกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน จนนำไปสู่ความสุขในงานของพนักงานที่ดีได้เช่นกัน (เบญจมี ภัทร์ แสงโสฬส, 2560)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยที่พบว่า ความผูกพันในงานและความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความสุขในการทำงาน การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสุขในการทำงาน และมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันในงาน ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงกระบวนการที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการคัดกรองฝ่ายสายเคเบิ้ล จังหวัดระยอง และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยการสร้างความรักและความผูกพันระหว่างทีมในองค์กร ทำให้พนักงานในองค์กรรู้สึกรักและผูกพันในงานมากที่สุด ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้บริหารและพนักงาน หัวหน้างานและลูกน้อง ซึ่งเมื่อเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก็จะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในความสำเร็จขององค์กร โดยอาจจัดให้มีการประชุมระหว่างหัวหน้างานและลูกทีม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อลดความคับข้องใจหรือความไม่พอใจระหว่างเพื่อนร่วมงานในทีม ซึ่งการได้พูดคุยในทีมเป็นการส่วนตัวอาจช่วยลดแรงกดดันในการทำงานได้ที่อาจส่งผลให้เกิดความสับสนในการทำงาน หรืออาจจัดให้มีการประชุมปรึกษากับลูกทีมของตนเองเพื่อช่วยให้สามารถเข้าถึงลูกทีมของตนเอง เพราะหัวหน้างานจะมีความใกล้ชิดกับพนักงานมากที่สุด การเข้าไปให้ความช่วยเหลือสนับสนุนหรือรับฟังปัญหาจากพนักงานก็จะช่วยลดความหวาดกลัวอุปสรรคการทำงานที่เข้ามาได้ ทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในงานและความผูกพันในงานส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบความสุขในการทำงาน โดยแยกระดับตำแหน่งงาน เพื่อระดับความสุขในการทำงานของพนักงานในแต่ละระดับตำแหน่งงาน ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากผลการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ พนักงานไม่กล้าเผชิญอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ค่าออกมาน้อย จึงควรนำมาศึกษาในครั้งต่อไป เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิงดาว เหมือนเสน. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่: การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิราพร ระโหฐาน. (2559). ความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร คุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรสุขภาพระดับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. 13(2), 24-34.
- จิราวัฒน์ ไทยประเสริฐ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่าง สุขภาพองค์การ ความสุขในการทำงาน และความผูกพันในงาน กรณีศึกษา: พนักงานธนาคารแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- ณัฐพงศ์ พุ่มงาม. (2560). ปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในงานที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนายทหารชั้นประทวนในหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง กองทัพเรือ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธัญนันท์ บุญอยู่. (2562). อิทธิพลของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตในงานที่มีต่อความสุขในการทำงานของพนักงานวิสาหกิจขนาดย่อมของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 11(2), 191-207.
- เบญจมาภรณ์ แสงโสฬส. (2560). การปรับตัวของนักศึกษาระบบทวิภาคีในบริษัท แพรนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน) ที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มนตรี พิริยะกุล. (2553). ตัวแบบเส้นทางกำลังสองที่น้อยที่สุดบางส่วน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โยชิตา กฤตพรพิณิต. (2557). อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงาน กรณีศึกษาบริษัท อีรชัยไพศาล เอ็นจิเนียริง จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถานประกอบการกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์ จังหวัดระยอง. (2564) ข้อมูลพนักงานในสถานประกอบการกิจการเกี่ยวกับการตัดกรอผ้าใยสังเคราะห์. ระยอง: ฝ่ายทรัพยากรบุคคลและบริหารงานทั่วไป.
- สยาม ประเสริฐกุล. (2560). อิทธิพลของความเชื่อมั่นในการขยายบทบาทด้วยตนเอง ความผูกพันในงาน และความยุติธรรมในองค์การในฐานะปัจจัยกำกับที่เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างการมีแนวคิดเรื่องคนเก่งในตนกับผลการปฏิบัติงาน. ดุษฎีบัณฑิตบริหารธุรกิจ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สุวิสา พลายแก้ว. (2560). อิทธิพลของการสนับสนุนจากองค์การ การให้อำนาจเบ็ดเสร็จเชิงจิตวิทยา และความยุติธรรมในองค์การต่อความยึดมั่นผูกพันในงาน ความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. ดุษฎีบัณฑิตบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อังคาร อยู่ลือ. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่มีสัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Rotich, R. K. (2016). The impact of organizational-based self-esteem on work engagement among state corporation employees in Kenya. *European Journal of Business and Management*. 8(15), 114-124.
- Sangtian, W., Boonyoo, T., & Piriyaakal, M. (2019). *Effects of psychological efficacy and job involvement toward the job performance of state enterprise bank employees in Bangkok*. Bangkok: Suan Sunadha Rajabhat University.

การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
The Public Service Visitor for Klongpai Central Prison Sikhio District
Nakhon Ratchasima Province

ภูดล รัตนโชติวงศ์กุล¹ ธิติวุฒิ หมั่นมี² อนูวัต กระสังข์³

Poodol Ratanachotvongkul, Thitiwut Manmee, Anuwat Krasang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์หลักสังเกตวัตถุ 4 กับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการให้บริการงานเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน ซึ่งรับบริการงานเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 263 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์หลักสังเกตวัตถุ 4 กับการให้บริการงานเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 9 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ตัวแปรต้น การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาโดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (R Square) สูงสุดคือ 0.806

คำสำคัญ (Keywords): การให้บริการ; การให้บริการงานเยี่ยมญาติ; หลักสังเกตวัตถุ 4

Received: 2021-09-08 Revised: 2021-09-15 Accepted: 2022-03-22

^{1 2 3}คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail :
popoodol@gmail.com

Abstract

The objectives of this research paper were 1) to study the services of visiting relatives of Khlong Phai Central Prison, Sikhio District, Nakhon Rachasima Province, 2) to study the relationship of Sangahavatthu and the service of visiting relatives of Khlong Phai Central Prison, Sikhio District, Nakhon Rachasima Province and 3) to study problems, obstacles and recommendation to the services of visiting relatives of Khlong Phai Central Prison, Sikhio District, Nakhon Rachasima Province. The methodology of this research paper was mixed method of quantitative method by random sampling of 263 samples using Taro Yamane Formula from the relatives who received the services from Khlong Phai Central Prison, Sikhio District, Nakhon Rachasima Province. The statistical analysis was percentage, mean, standard deviation and correlation of Sangahavatthu and the service of visiting relatives of Khlong Phai Central Prison, Sikhio District, Nakhon Rachasima Province. The qualitative method was performed by selecting 9 key informants specifically and in-depth interview with content analysis in the form of frequency distribution to support the quantitative data.

Keywords : Services; Service of Visiting Relatives; Sangahavatthu

บทนำ (Introduction)

เรือนจำกลางคลองไผ่ ตั้งอยู่ที่เลขที่ 300 หมู่ที่ 1 ถนนมิตรภาพ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2477 ใช้ชื่อว่า เรือนจำชั่วคราวคลองไผ่ และต่อมาเปลี่ยนมาเป็นเรือนจำกลางคลองไผ่ เมื่อปี พ.ศ. 2479 จนถึงปัจจุบัน เป็นเรือนจำความมั่นคงสูงสุด มีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังกำหนดโทษ 15 ปี - ประหารชีวิต รวมทั้งการรับตัวผู้ต้องขังซึ่งมีอัตราโทษไม่ต่ำกว่า 15 ปีมาคุมขังจากเรือนจำต่างๆที่ไม่มีอำนาจควบคุมตามกฎหมาย และควบคุมผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ต่อต้านการปกครองจากเรือนจำทั่วประเทศ โครงสร้างการบริหารงานของเรือนจำกลางคลองไผ่ แบ่งเป็นส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ส่วนบริหาร ส่วนทัณฑปฏิบัติ ส่วนพัฒนาผู้ต้องขังและส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง ซึ่งแต่ละส่วนก็จะแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ตามภาระงานและความสำคัญของงานตามอำนาจหน้าที่ อัตรากำลังพลทั้งข้าราชการและลูกจ้างรวมทั้งหมด จำนวน 151 คน โดยกรมราชทัณฑ์ได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2563 – 2565 เพื่อขับเคลื่อนงานภารกิจของกรมราชทัณฑ์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยมุ่งเน้นประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพตามพันธกิจองค์กร ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และด้านการพัฒนาองค์กร ประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้านนั้นล้วนมีความสำคัญซึ่งต้องดำเนินการอย่างสมดุล

ปัจจุบันเรือนจำกลางคลองไผ่ มีผู้ต้องขังอยู่ในความควบคุมจำนวน 4,760 คน โดยผู้ต้องขัง 1 คน จะมีญาติมาติดต่อเยี่ยม 10 คน นั่นคือจะต้องมีผู้มาขอใช้บริการ 47,600 คน หมุนเวียนกันไปตามรอบ ทั้งนี้ผู้ต้องขังดังกล่าวจะได้รับการปฏิบัติที่ผ่อนปรนที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของผู้ต้องขังด้วยอีกทั้งลักษณะของกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนผู้มาขอรับบริการซึ่งมีความแตกต่างจากหน่วยงานอื่น อย่างสิ้นเชิงทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพราะการมาติดต่อผู้ต้องขังของกลุ่มเครือญาติเป็นเรื่องของกำลังใจ เป็นเรื่องของอารมณ์ เป็นการบรรเทาทุกข์ มีความผ่อนคลายทางอารมณ์และความกังวลใจของผู้ต้องขังเป็นเป้าหมาย จึงต้องมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ คือการนำเอาหลักธรรมของศาสนามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติภารกิจงานให้บริการงานเยี่ยมญาติ ผู้วิจัยเห็นว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีคนไทยนับถือมากที่สุดและผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมดูแลของเรือนจำกลางคลองไผ่ก็นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดประมาณ 90% จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ หลักธรรมที่มีความเหมาะสมครอบคลุมสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการแก่ญาติผู้ต้องขังได้เป็นอย่างดีคือสัจจะ 4 ซึ่งเป็นธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผูกใจซึ่งกันและกัน ประสานใจคนให้มีความรักความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้ตนเป็นที่รักเป็นที่พึงพอใจของประชาชนทั่วไปเป็นการปลูกไมตรีเตม้น้ำใจต่อกันทำให้สังคมเป็นสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการให้บริการงานเยี่ยมญาติของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษางานบริการญาติผู้ต้องขังที่ได้รับจากการให้บริการเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยการศึกษาสภาพการให้บริการตามรูปแบบ วิธีการปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ของการเยี่ยมญาติที่กรมราชทัณฑ์กำหนด โดยการประยุกต์ใช้หลักสัจจะ 4 พร้อมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการให้บริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ระดับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับอย่างไร
2. หลักสัจจะ 4 กับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีอะไรบ้าง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นตัวหลัก และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นตัวสนับสนุน การวิจัยเชิงปริมาณใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ

แจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรตามจำนวนที่มีอยู่จริง และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้ประชาชนผู้มาขอใช้บริการงานเย็บญาติของเรือนจำคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวน 763 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจาก ประชาชนผู้มาขอใช้บริการงานเย็บญาติของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๒๖3 คน ที่ได้จากสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 2 คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ให้บริการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่นักวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มญาติผู้เข้ารับบริการ จำนวน 3 คน รวมจำนวน 9 ท่าน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการงานเย็บญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีคำนวณโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ตัวแปรต้นหรือตัวแปรตามจะใช้ค่าการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังเกต 4 กับการให้บริการงานเย็บญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียง ประกอบตารางแจกแจงความถี่ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ระดับการให้บริการงานเย็บญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสังเกต 4

การให้บริการงานเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอ สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านทาน คือ การให้	๔.๔๗	๐.๕๓๓	มาก
๒. ด้านปิยวาจา คือ วาจาที่เป็นที่รัก	๔.๕๐	๐.๕๖๑	มากที่สุด
๓. อัตถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์	๔.๔๗	๐.๕๕๘	มาก
๔. สมานัตตตา คือ การวางตนสม่ำเสมอ	๔.๔๘	๐.๕๔๘	มาก
ภาพรวม	๔.๔๘	๐.๔๙๙	มาก

การให้บริการงานเยี่ยมญาติกับหลักสังคหวัตถุ 4 เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$,S.D.= 0.499) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านปิยวาจา คือวาจาที่เป็นที่รัก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.561) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สมานัตตตา คือ การวางตนสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.48$,S.D. = 0.548) อยู่ในระดับมาก ถัดมา อัตถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์ ($\bar{X} = 4.47$,S.D. = 0.558) อยู่ในระดับมาก และสุดท้าย ด้านทาน คือ การให้ ($\bar{X} = 4.47$,S.D. = 0.533) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ	๔.๔๐	๐.๕๐๓	มาก
๒. ด้านเจ้าหน้าที่ บุคลากรที่ให้บริการ	๔.๔๘	๐.๖๑๑	มาก
๓. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	๔.๓๖	๐.๕๔๕	มาก
๔. ด้านอุปกรณ์สื่อสารเทคโนโลยี	๔.๔๘	๐.๕๔๘	มาก
๕. ด้านรูปแบบการให้บริการ	๔.๔๐	๐.๕๔๔	มาก
ภาพรวม	๔.๔๒	๐.๔๕๗	มาก

การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.457) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านเจ้าหน้าที่ บุคลากรที่ให้บริการ ($\bar{X} = 4.48$,S.D. = 0.611) รองลงมา คือ ด้านอุปกรณ์สื่อสารเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.48$,S.D. = 0.548) ถัดมา ด้านรูปแบบการให้บริการ ($\bar{X} = 4.40$,S.D. = 0.544) ถัดมา

ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.40$,S.D. = 0.503) และสุดท้าย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.36$,S.D. = 0.545) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการให้บริการงานเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	การให้บริการเยี่ยมญาติ	ตัวแปรตาม				
		๑)ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ	๒)ด้านเจ้าหน้าที่บุคลากรที่ให้บริการ	๓)ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	๔)ด้านอุปกรณ์สื่อสารเทคโนโลยี	๕)ด้านรูปแบบการให้บริการ
หลักสังคหวัตถุ ๔	.๘๐๖**	.๕๕๕**	.๕๙๑**	.๖๔๖**	.๙๒๗**	.๖๒๕**
ทวน การให้	.๗๒๖**	.๕๔๗**	.๕๖๙**	.๕๘๔**	.๗๐๔**	.๖๐๙**
ปียาวจา วาจาไพเราะ	.๗๑๓**	.๕๘๓**	.๕๔๔**	.๕๗๒**	.๘๑๓**	.๕๔๓*
อรรถจริยา ประโยชน์	.๗๑๓**	.๕๗๐**	.๕๙๑**	.๕๙๒**	.๘๕๕**	.๕๖๔**
สมานัตตตา สม่ำเสมอ	.๗๗๓**	.๕๑๘**	.๕๔๑**	.๖๖๐**	๑.๐๐๐**	.๕๒๒**

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการให้บริการงานเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม กับการให้บริการเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=.806^{**}$)

หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม กับการให้บริการเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ ปานกลาง ($R=.555^{**}$)

หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม กับการให้บริการเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ด้านเจ้าหน้าที่ บุคลากรที่ให้บริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R=.591^{**}$)

หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม กับการให้บริการเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R=.646^{**}$)

หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม กับการให้บริการเยี่ยมญาติ เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ด้านอุปกรณ์สื่อสารเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=.927^{**}$)

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์กับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์มาก กล่าวคือ เมื่อมีการให้บริการหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลให้การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีรูปแบบการให้บริการในทางที่ดีมากขึ้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนการให้บริการนั้นมีความสะดวก เข้าใจระบบการให้บริการได้ไม่ยาก ญาติมาถึงติดต่อแจ้งชื่อเยี่ยมผู้ต้องขังให้กับเจ้าหน้าที่ทราบแล้วกรอกเอกสารขอเยี่ยม นั่งรอตามลำดับคิวของญาติที่มาใช้บริการ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำตลอดการใช้บริการของญาติ มีกำหนดระยะเวลาชัดเจน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการงานเยี่ยมญาติ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการมีจำนวนเพียงพอต่อญาติที่มาใช้บริการ เจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็นมิตร คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ญาติ โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ในช่วงระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ ช่วงเวลาพักเวรเจ้าหน้าที่นั้น หากมีญาติมาติดต่อในช่วงเวลานี้ อาจเกิดการติดขัดล่าช้าในด้านการบริการบ้าง และไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์จากญาติ

มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่จอดรถยนต์ จุดคัดกรอง แก้วน้ำดื่ม ห้องน้ำ ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างซ่อมบำรุง ฯลฯ เพียงพอต่อญาติที่เข้ารับบริการ จัดสถานที่ สะอาด สะดวก และปลอดภัย ทำให้ญาติผู้ต้องขัง มีความพอใจ และมีปฏิกิริยาตอบสนองที่ดี ขั้นตอนการให้บริการแนะนำ และมีร้านกาแฟของเรือนจำเปิดให้บริการแก่ญาติระหว่างรอเข้าเยี่ยมตามลำดับคิว

เรือนจำกลางคลองไผ่เป็นเรือนจำความมั่นคงสูง ได้นำเทคโนโลยีมาใช้งานในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ มีความสะดวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีการบันทึกเทปสนทนาที่ญาติกับผู้ต้องขังพูดคุยกัน เพื่อเป็นหลักฐานหากผู้ต้องขังได้กระทำความผิดในขณะทำการเยี่ยมญาตินั้น อุปกรณ์สื่อสาร มีความทันสมัย คุณภาพดี สัญญาณภาพชัดเจน แต่อาจมีปัญหาเรื่องเสียงอยู่บ้าง แต่ภาพรวมแล้วอยู่ในระดับที่ดี

เรือนจำกลางคลองไผ่ ได้มีการพัฒนาการให้บริการต่างๆ เช่น การให้บริการงานเยี่ยมญาติผ่านแอปพลิเคชันไลน์ การฝากเงินออนไลน์ให้ผู้ต้องขัง การซื้อสินค้าออนไลน์ฝากผู้ต้องขัง

จึงเพิ่มทางเลือกให้กับญาติในการรับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวก ตอบสนองความต้องการ ช่วยให้ญาติติดต่อกับผู้ต้องขังได้สะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเดินทางไกล ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

การให้บริการงานเยี่ยมญาติ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่การให้บริการ นั้น ให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยเจ้าหน้าที่ให้บริการจะมีการอบรมให้ความรู้ด้านการให้บริการอื่นๆ ของเรือนจำประกอบ เพื่อให้การบริการได้มีประสิทธิภาพ ตอบปัญหา ข้อสงสัยของญาติได้ เจ้าหน้าที่ต้องมีความชอบ รักในงานบริการ มีความโอ้อ้อมอารี มีมิตรไมตรี ความเป็นมิตร เต็มใจให้บริการ ให้คำปรึกษา มีการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของเรือนจำกลางคลองไผ่

การให้บริการงานเยี่ยมญาติ ด้านทนาย เจ้าหน้าที่มีจิตใจที่ดี สุภาพ อ่อนน้อมต่อญาติผู้ต้องขัง ให้คำปรึกษาแนะนำ โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการให้ความสะดวก ให้สถานที่ใช้สำหรับติดต่อสื่อสารกับญาติ รวมทั้งอุปกรณ์ต่างๆ ให้คำแนะนำให้คำปรึกษากับญาติในการเข้ารับการเยี่ยมญาติ โดยไม่มีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ให้บริการด้วยความบริสุทธิ์ใจ

การให้บริการงานเยี่ยมญาติ ด้านพยาบาล เจ้าหน้าที่ใช้ถ้อยคำที่สุภาพนุ่มนวล เป็นกันเอง สุภาพเรียบร้อย ตอบปัญหา และแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้ญาติ หรือผู้มาติดต่อราชการ มีความรู้สึกสบายใจ เป็นกันเอง เมื่อมีข้อสงสัยก็อธิบายให้เข้าใจพร้อมแนะนำข้อควรปฏิบัติ ระหว่างการเข้าเยี่ยม เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างสุภาพ อ่อนโยน จึงเป็นการสื่อสารที่สำคัญ เจ้าหน้าที่พูดจาไพเราะ มีเหตุผล

การให้บริการงานเยี่ยมญาติ ด้านอรรถกรียา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ มีจิตอาสา คิดค้น แสวงหาสิ่งดีๆ นำมาใช้กับงานให้บริการ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อญาติผู้ต้องขัง เพื่อให้ญาติเข้าถึงการบริการได้ง่ายขึ้น เช่น การแจกเอกสารแนะนำวิธีการ การเข้าใช้งานระบบการฝากเงิน การซื้อสินค้า การเยี่ยมญาติผ่านแอปพลิเคชันไลน์ เป็นต้น จึงทำให้ญาติได้รับข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ เป็นการจัดทำข้อมูลเป็นระบบ ทำป้ายประชาสัมพันธ์แสดงชัดเจน มีระบบเสียงผ่านลำโพงประชาสัมพันธ์ให้ญาติๆ ได้รับฟังข่าวสาร มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อญาติ

การให้บริการงานเยี่ยมญาติ ด้านสมานัตตตา เป็นการปฏิบัติที่เสมอต้นเสมอปลายในการให้บริการ ทั้งในระยะเวลาการปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์กับญาติผู้ต้องขัง เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ตามกรอบกำหนด ตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ มีการสื่อสารให้ญาติกับผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นธรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัย เรื่องระดับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีระดับการให้บริการโดยรวมทั้ง 5 ด้าน เมื่อพิจารณาผลรายด้านสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ พบว่า การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.503) ซึ่งกระบวนการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ มีขั้นตอนการให้บริการที่ไม่ยุ่งยาก ง่ายแก่ญาติที่ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริสส์ แดงหวาน ที่ศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพในการให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขังของเรือนจำในจังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีกระบวนการในการให้บริการเรือนจำกลางนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เรือนจำอำเภอทุ่งสง เรือนจำอำเภอปากพนัง และทัณฑสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช ตามลำดับ สำหรับความพึงพอใจของการใช้บริการเรือนจำกลางนครราชสีมา ปรากฏว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรผู้ให้บริการด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

2. ด้านเจ้าหน้าที่ บุคลากรที่ให้บริการ ของการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.611) ซึ่งทำงานให้บริการเยี่ยมญาติ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ในการให้บริการ ช่วยเหลือ แนะนำ บริการต่างๆที่ญาติสนใจได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนนท์ ผัดแสน ที่ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย พบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รองลงมาด้านกระบวนการให้บริการ ด้านความเสมอภาค และด้านอาคารสถานที่ ตามลำดับ

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ของการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.545) ซึ่งเรือนจำกลางคลองไผ่มีสถานที่รับรองญาติที่เข้ามาใช้บริการอย่างเพียงพอ ให้ญาติได้รับความสะดวกสบาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาทิตา รูปไข่ ศึกษาความพึงพอใจของแม่คหุเทศก์และบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการให้บริการของพระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจด้านอาคารสถานที่ด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ตามลำดับ

4. ด้านอุปกรณ์สื่อสารเทคโนโลยี ของการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.783) เรือนจำกลางคลองไผ่ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสร้างคุณภาพในด้านการให้บริการเยี่ยมญาติเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพร สรรรัมย์ ศึกษาความคิดเห็นของญาติผู้ต้องขังต่อคุณภาพการบริการเรือนจำจังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ญาติผู้ต้องขังมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในบริการด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในบริการ ด้านความเข้าใจเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่

ผู้รับบริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ และด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ตามลำดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการมีความแตกต่างกันตามอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ แต่ไม่แตกต่างกันตามเพศและช่วงเวลาที่ได้รับบริการ

5. ด้านรูปแบบการให้บริการ ของการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.544) ในการให้บริการด้านต่างๆ ของเรือนจำ เช่น การเยี่ยมผ่านไลน์ การฝากเงินรณานัติ การฝากเงินออนไลน์ รวมถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ฝากผู้ต้องขังนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของญาติได้ ช่วยให้ญาติมีช่องทางการรับบริการที่หลากหลายตามความต้องการของญาติแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปณณวัชร พืชราวลัย** ศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการ และการรับรู้ภาพลักษณ์ธนาคารเฉพาะกิจที่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการด้านการตอบสนองความต้องการของลูกคามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านความมั่นใจ ด้านความใส่ใจ ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านการสร้างบริการให้เป็นรูปธรรม ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการวิจัยเรื่อง “การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย เรื่อง การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังนี้

ความเสมอภาค การให้บริการด้วยความเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ ตามลำดับคิว – หลัง แก่ญาติผู้เข้ารับบริการ เพื่อสร้างบรรทัดฐานของงานการให้บริการงานเยี่ยมญาติ

ความทันสมัย ใช้เทคโนโลยีมาช่วยสร้างความอำนวยความสะดวกให้แก่ญาติ ทั้งการให้บริการที่เรือนจำกลางคลองไผ่ และทางแพลตฟอร์มออนไลน์ของทางเรือนจำ ทำให้ญาติสามารถเลือกใช้บริการของเรือนจำได้ตาม ความสะดวก เหมาะสมของญาติ ตอบสนองความต้องการของญาติได้

ความประทับใจ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับญาติที่เข้ารับบริการ คอยให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านงานบริการต่างๆ ให้กับญาติ เพื่อให้ญาติได้รับการบริการที่ดีของเรือนจำ

ความสำเร็จ ทำให้ญาติให้ได้รับการบริการจากทางเรือนจำกลางคลองไผ่ โดยประสบความสำเร็จ ลุล่วง ไปด้วยดี ในด้านการให้บริการต่างๆ ของทางเรือนจำ ทั้งการให้บริการที่เรือนจำกลางคลองไผ่ และทางแพลตฟอร์มออนไลน์ของทางเรือนจำ เพื่อช่วยสร้างกำลังใจให้ญาติกับผู้ต้องขัง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรกำหนดนโยบายด้านการให้บริการการเยี่ยมญาติ โดยเพิ่มระยะเวลาในการเยี่ยมให้เพิ่มมากขึ้น และเพิ่มจำนวนญาติที่เข้าเยี่ยมต่อรอบ

1.2 ควรมีการกำหนดแผนการดำเนินงานในส่วนงานการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน โดยให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้แก่ญาติที่เป็นผู้สูงอายุให้ได้รับความรู้ด้านการให้บริการ

1.3 ควรให้มีการนำหลักธรรมเข้ามามีบูรณาการในการทำงานด้านการให้บริการอื่นๆ ของทางเรือนจำด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงรูปแบบการให้บริการอื่นๆ ของในเรือนจำหลายแห่ง เพื่อนำมาพัฒนาในด้านการให้บริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการปรับปรุง ดูแลรักษา ระบบ อุปกรณ์ที่ใช้ในการให้บริการเยี่ยมญาติที่มาใช้บริการ

2.3 ควรศึกษาวิจัยหลักธรรมที่เหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในงานการให้บริการอื่นๆ กับญาติเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของกรมราชทัณฑ์ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมราชทัณฑ์. คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (ม.44) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ระดับเรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานกักขัง/สถานกักกัน. กรุงเทพฯ: นนทบุรี, 2560
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ได้รับการรับรองและเปิดให้ลงนาม ให้สัตยาบรรณ และภาคยานุวัติโดยที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ตามข้อมติที่ 2200A(XXI) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1966 และมีผลเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 1976
- พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 21 ก วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2560
- ณัฐนันท์ ผัดแสน. (2554). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยทองสุข.
- ศิริสส์ แดงหวาน. (2551). คุณภาพในการให้บริการแก่ผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขังของเรือนจำในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภฤศ โสภณนิชกุล. (2561). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักไตรสิกขาสำหรับผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- สาธิตา รูปไข่. (2556). ความพึงพอใจของแม่คู่เทศก์และบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการให้บริการของพระที่นังวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยทองสุข.
- อำพร สครรัมย์. (2557). ความคิดเห็นของญาติผู้ต้องขังต่อคุณภาพการบริการเรือนจำจังหวัดตราด. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมราชทัณฑ์. (2563). สรุปรายชื่อผู้ต้องขัง ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2563. สืบค้น 1 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>

การพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์
โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Development of Instructional Model Based on Constructivist Theory
to Enhance Knowledge Ability in Computer Courses Using Electronic
Books

เบญญาลักษณ์ รวยเรืองรุ่ง¹

Benyalak Richrueangrung

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ 2) เพื่อพัฒนาแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 3) เพื่อศึกษา ผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน 3) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งมีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.75 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.71 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และ 5) แบบวัดเจตคติที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 6) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สถิติที่ใช้ใน

Received: 2021-10-19 Revised: 2021-11-27 Accepted: 2021-11-29

¹ โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” กองการศึกษา เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
Municipal School 2 “Isantheera Wittayakarn” Education Division, Buriram Municipality Buriram
Province. Corresponding Author e-mail: selaphum.academic@gmail.com

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบลำดับที่โดยเครื่องหมายของวิลค็อกซัน (Wilcoxon Signed Rank Test for Two Related Samples) ผลการศึกษาพบว่า 1. ครูมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) และนักเรียนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) 2. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) หลักการของรูปแบบองค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3) ขั้นตอนการสอน (Syntax) มี 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นจูงใจเตรียมความพร้อม (Motivation) ขั้นที่ 2 ขั้นร่วมมือปฏิบัติ (Action) ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนคิดและสร้างความรู้ (Reflection and Creation) ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลการสร้างความรู้ (Evaluation of Knowledge) องค์ประกอบที่ 4) ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 5) หลักการตอบสนององค์ประกอบที่ 6) ระบบสนับสนุน

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนารูปแบบ; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Abstract

The purposes of this this were: to 1) to study basic information on the need to develop computer teaching and learning 2) to development of instructional model based on constructivist theory to enhance knowledge ability in computer courses using electronic books. 2) to study the effect of using instructional model based on constructivist theory to enhance knowledge ability in computer courses using electronic books. The sample group consisted of Mathayomsuksa 1/2 students the second semester of 2019, number 40, which were acquired by cluster random sampling. The research instrument was 1) a instructional model based on constructivist theory to enhance knowledge ability in computer courses using electronic books 2) electronic books. 3) fourteen lesson plans, 4) forty items of an achievement test 40 items, 4 choices of answers, which have difficulty (p) from 0.32 to 0.75 and the power of discrimination (B) from 0.32 to 0.71 and the confidence value of 0.96 and 5) the attitude scale With electronic books Is a 5-level estimation scale. 6) the teachers' questionnaire. The statistics used were the percentage, mean, and standard deviation. Results of the research were as follows: (1) The results of the teachers have opinions about current conditions and requirements for Computer teaching activities The overall picture is

at the highest level ($\bar{X} = 4.70$), students have needs in organizing activities. The overall teaching and learning was at a high level ($\bar{X} = 4.68$), (2)The instructional model based on constructivist theory to enhance knowledge ability in computer courses using electronic books consisting of 6 elements as follows : element 1) principles of form element 2) objectives element 3) teaching (Syntax) there are 4 steps as follows: step 1 Motivation, step 2 Action, step 3 Reflection and Creation, steps 4 Evaluation of Knowledge 4) social system, element 5) response principle element 6) support system.

Keywords: Development Model; Electronic Books

บทนำ (Introduction)

การศึกษาแห่งชาติ มีสาระสำคัญคือการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นให้จัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้นั้น สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัด บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ปัญหา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องโดยผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้เกิดสมดุลและสอดคล้องคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนมาสู่การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร จึงถูกนำมาเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว การออกแบบการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณลักษณะของสื่อมาใช้ในการสนับสนุนการสร้างความรู้ของผู้เรียนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ เนื่องจากทฤษฎีนี้มีความสอดคล้องกับผู้เรียนอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีการพัฒนาทางปัญญาของ Piaget ซึ่งเรียกว่า Cognitive Constructivism และ Vygotsky ซึ่งเน้นเกี่ยวกับบริบทของสังคม เรียกว่า Social Constructivism แนวคิดของทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการสร้างมากกว่าการรับความรู้ โดยเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยมีผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน โดยพยายามนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ปรากฏการณ์ ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา โครงสร้างทางปัญญาของบุคคลจะมีการพัฒนาโดยผ่าน กระบวนการดูดซึมซึ่งเป็นการนำความรู้ใหม่เข้ามาไว้ในโครงสร้าง ทางปัญญาและปรับโครงสร้างทางปัญญา โดยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของตนเองเพื่อให้โครงสร้างทางปัญญาของแต่ละบุคคลเข้าสู่สภาพสมดุล หรือเกิดการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีนี้จะช่วยเหลือนับสนับสนุนสติปัญญา และช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถอธิบายความเข้าใจของตนเองอย่างมีความหมายและจำลองบริบทที่เป็นสภาพจริง ดังนั้น การจัดการเรียน การสอนจึงไม่ใช่เป็นเพียงการสอนสิ่งที่อยู่ในหนังสือเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการทางสมองของแต่ละบุคคล (สุมาลี ชัยเจริญ, 2547)

ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้ถูกพัฒนาให้สามารถทำงานในลักษณะของมัลติมีเดีย (Multimedia) ในหลายรูปแบบ ซึ่งรวมถึงระบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วย ที่เป็นการผสมผสานหลาย ทางได้ หลายทาง ได้แก่ ข้อความ เสียง ภาพ ภาพเคลื่อนไหว และคอมพิวเตอร์เข้ามาทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ จึงทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เปรียบกว่าสื่อประเภทอื่นหลายประการ เช่น มีลักษณะคล้าย หนังสือเรียน สื่อความหมายได้รวดเร็ว เข้าใจง่าย เสนอภาพเคลื่อนไหวได้ทำให้ดูเหมือนจริง มีเสียงประกอบ และช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนการสอน (ฉลอง ทับศรี, 2538) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book) ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่เป็นสื่อสำเร็จรูปยุคใหม่ ชนิดหนึ่งที่มีการจัดระบบการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ อย่างดี ผู้อ่านสามารถอ่าน และเรียนรู้เนื้อหาสาระได้ตามความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้ฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัด หรือข้อคำถามสำหรับผู้อ่านหรือผู้เรียนสามารถตรวจสอบ ความรู้ความเข้าใจของตนเองจากโปรแกรมที่มีในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (จิระพันธ์ เตมะ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของยีน ฌูว์รรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย (2546) ได้กล่าวว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่า อีบุ๊ก (e-Book) จะมาแทนกระดาษได้หากมองไปอนาคต จะพบแนวโน้มการพัฒนาของเทคโนโลยีหลายประการ อาทิเช่น ทำให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลได้ทุกสถานที่และเวลา การสร้างข้อมูลด้วยการพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ทำได้ง่าย รวดเร็ว สวยงาม ต้นทุนต่ำ และที่สำคัญคือสามารถกระจายข้อมูลได้ทั่วโลก จากเหตุผลดังกล่าวจะเป็นเครื่องยืนยันว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ น่าจะเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเหมือนหนังสือเล่มหนึ่งที่ใช้งานง่าย สามารถนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่น DOC, PDF, PPC, RB, SB, PLAM และ HTML

การจัดการเรียนการสอนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการโต้ตอบกันได้ระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ในลักษณะที่เรียกว่า การโต้ตอบ (Interaction) เช่นเดียวกับการเรียนการสอนระหว่างครูกับผู้เรียนที่อยู่ในห้องปกติ ซึ่งในปัจจุบันเป็นรูปแบบการเรียนแบบใหม่ที่ได้รับความนิยมในการนำไปใช้ในการเรียนการสอน ประกอบด้วยภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ตัวอักษร ซึ่งสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนและสามารถทบทวนเนื้อหาได้ตามต้องการ เมื่อเกิดปัญหาข้อสงสัยจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นไปตามความสามารถของแต่ละคน เป็นการลดปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนค่อนข้างมาก สื่อเหล่านี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังที่กิดานันท์ มลิทอง (2548) กล่าวถึงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นบทเรียนที่ประกอบด้วยเนื้อหา สื่อประสมและอาจที่การใช้คุณลักษณะของสื่อหลายมิติในการเชื่อมโยงไปยังหัวข้อย่อยเพื่อสะดวกในการเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเนื้อหา ซึ่งมีทั้งข้อความ ภาพ และเสียง มีการตอบสนองกับบทเรียนโดยการทำแบบทดสอบและได้รับผลการป้อนกลับทันที

จากงานวิจัยไม่ว่าจะเป็นสื่อการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนบนเว็บ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ล้วนทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียน เมื่อนำสื่อมาใช้ประกอบการเรียน การสอน ในส่วนของประสิทธิภาพสื่อการสอนดังกล่าวจะเห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพสูงกว่าสื่อการสอนในแบบต่างๆ

จากการสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาการสอนของครูยังเป็นแบบเดิม ใช้การเลียนแบบ การสาธิต ให้ปฏิบัติ ให้ปฏิบัติทำตาม วัสดุอุปกรณ์ขาดการบำรุง สื่อการสอนไม่ทันสมัยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ได้ฝึกให้ผู้เรียนคิดริเริ่ม จึงทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสฝึก วางแผนการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหา ด้วยตนเอง ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนไม่ได้ฝึกคิด ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่พยายามทำความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ไม่ฝึกทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากคอยแต่รับฟังจากผู้สอน ซึ่งเป็นการส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ด้วยความสำคัญทางด้านเทคโนโลยี และทฤษฎีการสร้างความรู้ ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยเน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีการสร้างความรู้ และนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา ผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับผู้สอน และสามารถประยุกต์ใช้สาระความรู้จากบทเรียนอันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคอมพิวเตอร์ และความสามารถในการสร้างความรู้ของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษา
3. เพื่อประเมินการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการสร้างเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้าง ความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ด้านสภาพ ปัจจุบัน และด้านความต้องการในการจัดการเรียนสอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

2.1 ครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 10 ท่าน เพื่อสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ด้าน สภาพปัญหาการจัดการเรียนสอน และด้านความต้องการในการจัดการเรียนสอน โดยการเลือกแบบ เຈຈຈຈ

2.2 นักเรียน

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 86 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Krejcie & Morgan)

3. เครื่องมือ

แบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร และแบบสอบถามความคิดเห็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอน

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อสร้างรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบ่งการ วิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบการสอนตามแนวคิด ทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งดำเนินการโดยผู้วิจัยที่คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 5 คน เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือปริญญาโททางด้านหลักสูตรและการสอน สำเร็จการศึกษาทางด้านการวิจัยการศึกษา และตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ ทางด้านคอมพิวเตอร์

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” จำนวน 42 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความเหมาะสมของรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือ

1. ร่างต้นแบบรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถในการสร้างความรู้ แบบวัดเจตคติต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบบประเมินความเหมาะสมของร่างต้นแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอน

1. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” จำนวน 121 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนเทศบาล 2 “อิสานธีรวิทยาคาร” จำนวน 40 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือ

1. รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถในการสร้างความรู้ แบบวัดเจตคติต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test

การวิจัยระยะที่ 4 การประเมินการพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1. วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูที่สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือ

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ครูมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) และนักเรียนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$)

2. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3) ขั้นตอนการสอน (Syntax) มี 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นจูงใจเตรียมความพร้อม (Motivation) ขั้นที่ 2 ขั้นร่วมมือปฏิบัติ (Action) ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนคิดและสร้างความรู้ (Reflection and Creation) ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลการสร้างความรู้ (Evaluation of Knowledge) องค์ประกอบที่ 4) ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 5) หลักการตอบสนอง องค์ประกอบที่ 6) ระบบสนับสนุน

3. ผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเท่ากับ 82.27/85.25

3.1 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเท่ากับ 0.7309

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการศึกษาเจตคติที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$)

3.4 ผลการประเมินการพัฒนาแบบการสอนโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า โดยภาพรวมครูมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ครูมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) และนักเรียนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนและนักเรียนเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ช่วยพัฒนาทักษะความคิดของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ความจริงเพื่อให้ได้ความรู้ที่ถูกต้อง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสามารถเรียนรู้ได้ในสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ลงมือปฏิบัติจริง และมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ดังนั้นความรู้ที่ได้จึงเกิดจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเองจากการทำกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่น และการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผู้เรียนจะนำความรู้ใหม่รวมกับความรู้เดิม เกิดเป็นการขยายความรู้ หรือสร้างความรู้ใหม่ขึ้นเองที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ โดยมีกิจกรรมต่างๆ เป็นตัวผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ สิริชนม์ ปันน้อย, 2542)

2. รูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3) ขั้นตอน การสอน (Syntax) มี 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นจูงใจเตรียมความพร้อม (Motivation) ขั้นที่ 2 ขั้นร่วมมือปฏิบัติ (Action) ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนคิดและสร้างความรู้ (Reflection and Creation) ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลการสร้างความรู้ (Evaluation of Knowledge) องค์ประกอบที่ 4) ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 5) หลักการตอบสนอง องค์ประกอบที่ 6) ระบบสนับสนุน ซึ่งทุกขั้นตอนได้ผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเนื้อหา และด้านการวิจัยและประเมินผล มีการปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนได้พัฒนาขึ้นอย่าเป็นระบบมีการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยเริ่มจากศึกษาความต้องการและสภาพในการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียน การสอน เชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน ในขั้นตอนการสอนได้รับการสนับสนุนด้วยระบบสังคมที่กำหนดบทบาทครูและบทบาทนักเรียนชัดเจน ร่วมด้วยหลักการตอบสนอง ระบบสนับสนุน ผสมผสานกลมกลืนกัน ประกอบกับการนำทฤษฎีการสร้างความรู้ และการสร้างความสามารถในการสร้างความรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวความสามารถในการสร้างความรู้และใฝ่เรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ, 2545) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณค่าต่อการนำไปใช้

3. ผลการประเมินการพัฒนาแบบการสอนโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า โดยภาพรวมครูมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) การที่พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ครูผู้สอนมีความเห็นว่าองค์ประกอบทั้งหมดของรูปแบบการสอนส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้รายวิชาคอมพิวเตอร์ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในทศน์ของเนื้อหา สาระที่เรียน มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้สอนควรวิเคราะห์พื้นฐานของผู้เรียน และออกแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง เนื่องจากผู้สอนเป็นผู้ที่รู้ถึงพื้นฐานของผู้เรียนที่สุด และพื้นฐานของผู้เรียนนี้จะเป็นส่วนสำคัญในการนำไปออกแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
2. จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ครูผู้สอนควรเตรียมเครื่องคอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
3. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ครูผู้สอนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน หรือนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์นักเรียนให้บ่อยขึ้นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
4. จากการวิจัยในครั้งนี้ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากโดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามเข้าร่วมด้วย
5. ควรมีการทำสำเนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้นักเรียนนำกลับไปศึกษาด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในการเรียนการสอนรูปแบบนี้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อจะหาความสามารถในการสร้างความรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากมีความพร้อมสูงกว่า
2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถผู้เรียนในการสร้างความรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แต่สิ่งที่พบในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาได้

3. ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อหาความสามารถในการสร้างความรู้เพียงอย่างเดียวในการวิจัยครั้งต่อไปอาจลองพัฒนารูปแบบเพื่อพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- จิระพันธ์ เดมะ. (2545). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิทยบริการ*. 13 (1), 1-4.
- ฉลอง ทับศรี. (2538). *เอกสารประกอบการสอนการพัฒนา CAI ด้วยมัลติมีเดียการฝึกอบรมการพัฒนาด้วย Authorware*. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยีน ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย. (2546). *ไอซีทีเพื่อการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สิริชนม์ ปิ่นน้อย. (2542). *ผลของการใช้เกมคณิตศาสตร์ในการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของเด็กวัยอนุบาล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี ชัยเจริญและคณะ. (2547). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนาแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พัฒนาต้นแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

Development of Sustainable Prototype of the Welfare Card Project in Thai Society

สุวรา นาคยศ¹ โคนิษฐ์ ศรีทอง² พระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทิตย์ อาภากร)³
พิธิพิบูลย์ กาญจนพิพิธ⁴ ทศนีย์ มงคลรัตน์⁵ พระวชิรวิชญ์ ฐิตวัโส⁶

Suwara Naryos, Konit Srithong, PhraSuthee Rattanabundit (Suthit Apakaro)
Phitphiboon Thongkliang, Tassanee Mongkolrat, PhraVachiravich Pattarakiattinan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาผลการดำเนินการโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3) เพื่อพัฒนาต้นแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมทั้งในเชิงเอกสาร เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 อำเภอในจังหวัดสุพรรณบุรีและศรีสะเกษ จำนวน 400 คน และในเชิงคุณภาพจำนวน 20 คน จากผู้บริหารภาครัฐในระดับกรมและจังหวัด จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทั้งการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า เป็นบัตรที่ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนกับหน่วยงานภาครัฐ ถือว่าเป็นสวัสดิการทางสังคมที่ภาครัฐพึงดำเนินการให้กับ

Received: 2022-02-11 Revised: 2022-03-22 Accepted: 2022-04-19

¹สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Social Development Program, Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

⁴ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

⁵ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

⁶ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

ประชาชน โดยเทคนิคการช่วยเหลือด้านการเงินด้วยการใช้บัตรเติมเงิน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างระบุว่า โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีส่วนช่วยเหลือประชาชนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ 2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว คือ การใช้จ่ายที่เหมาะสม ด้านสังคม คือ การรวมกลุ่มกันในชุมชน และด้านเศรษฐกิจ คือ การมีกองทุนสวัสดิการ รวมทั้งการสนับสนุนของภาครัฐมีความสัมพันธ์กับการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความเห็นในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ขณะเดียวกันก็มีปัจจัยอาจจะส่งผลให้ความยั่งยืนน้อยลง ได้แก่ ระบบเทคโนโลยีในการจัดการของภาครัฐ 3. วิเคราะห์การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในสังคมไทย พบว่า บัตรสวัสดิการแห่งรัฐถือเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย เป็นกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ เป็นสวัสดิการเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ โดยมีระบบและเทคโนโลยีตามที่ภาครัฐกำหนดไว้ ปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างความยั่งยืน คือ การพัฒนาระบบสวัสดิการที่มั่นคง โดยมีแนวทางในการสร้างโอกาส 4 มิติ คือ การส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอบรมการประกอบอาชีพ การส่งเสริมเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการพัฒนาสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งถือเป็นการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีรายได้น้อย อย่างไรก็ตามรัฐบาลควรตระหนักและเร่งดำเนินการขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและความยากจนอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจฐานราก การจัดการสิ่งแวดล้อมและการสร้างสังคมแห่งความเป็นธรรม จึงนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ (Keywords): พัฒนา; ตัวแบบความยั่งยืน;โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

Abstract

The objectives of this study are 1) to study the result of process of the welfare card project 2) to study the factors associated with the sustainability of the welfare card project and 3) to develop the sustainable model of the welfare card project. This research is mixed-methodology research such as documentary research and quantitative research using survey research methods. The research samples are 400 people in 2 districts and 9 sub-districts and analyze the data using the frequency, percentage, mean, and standard deviation and the qualitative research and action research using 20 people for in-depth interview. It is the process of developing the sustainable model of the welfare card project in Thai society. The results of the research were found that 1. The process of the welfare card project finding that respondents' opinions on the process of the welfare card project had the average of 4.15 which was high level and considering each aspect was found that it was very

high items. 2. The factors associated with the sustainability of the welfare card project were finding that respondents' opinions on the factors associated with the sustainability of the welfare card project had the average of 4.14 which as high level and considering each aspect was found that family aspect, social aspect and economical aspect was very high aspects. 3. Analyzing the development of the sustainable model of the welfare card project in Thai society finding that welfare card developing the poor's life with supporting money by transferring through welfare card. The process of welfare card project helping the people by four ways are creating and supporting of employment, career training, education, accessing the funding system and easy accessing to the basic necessities for developing quality of life. It was integrations to resolve the poverty and reduce social and economic inequality between the poor and the rich. However, the government should solve the problems of social inequality systematically and developing the local economy, society, psychology and environmental management. It was called sustainable development.

Keywords: Development; Sustainable prototype model; Welfare card project

บทนำ (Introduction)

ปัญหาความยากจนที่เป็นความยากจนมากหรือความยากจนเรื้อรัง (Chronic Poverty) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยสะท้อนจากสัดส่วนคนจนมาก ในปี 2561 โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.35 ในปี 2560 ทางสภาพพัฒนายังคงเห็นว่ามีควมจำเป็นต้องดำเนินการแก้ปัญหาในเรื่องการเข้าถึงบริการภาครัฐในกลุ่มเป้าหมายคนยากจนเรื้อรัง เพราะยังเป็นกลุ่มที่มีโอกาสหลุดจากภาวะความยากจนได้ยากมาก ซึ่งควรต้องมีการค้นหาเป้าหมาย และการจัดสวัสดิการทางสังคมอย่างเจาะจง (Targeting) ให้กับกลุ่มนี้เพื่อให้ความยากจนหมดไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้เอง ปัญหาความยากจนจึงยังคงปรากฏเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยอยู่ และยังเป็นสิ่งที่ต้องหาทางเยียวยาแก้ไขผ่านนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ ในการปรับปรุงระบบสวัสดิการและบริการพื้นฐานให้สามารถครอบคลุมและมีคุณภาพเพียงพอกับความต้องการของคนในสังคม และต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและใช้ได้อย่างเป็นธรรม เพื่อพยายามลดช่องว่างของความยากจนให้เกิดการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันให้มากขึ้น ซึ่งนโยบายของภาครัฐที่ผ่านมาเน้นนโยบายเรื่องการแก้ปัญหาความยากจนซึ่งได้ผลในบางระดับ แต่ยังไม่ได้ลดความเหลื่อมล้ำอย่างแท้จริง เพราะคนจนแม้จะมีสภาพที่ดีขึ้นแต่ก็ยังไม่ได้เกิดการลดช่องว่างของรายได้สูงสุดกับรายได้ต่ำที่สุดได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง ที่สำคัญรัฐบาลต้องชั่งน้ำหนักในการออกนโยบายบางอย่างอย่างรอบด้าน เพราะบางนโยบายที่มีทั้งผลดีและผลเสีย โดยเฉพาะนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจและนโยบายประชานิยมต่าง ๆ ที่สร้างผลดีในระยะสั้นแต่จะผูกพันเป็นผลกระทบในระยะยาว

จึงเป็นจุดเริ่มต้นโครงการสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้พ้นจากปัญหาความยากจนของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ด้วยการให้มีการขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการคลัง โดยรัฐบาลเปิดให้ลงทะเบียนตามโครงการเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐในวันที่ 15 กรกฎาคม - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ผ่านทางธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ผู้มาลงทะเบียนรับสวัสดิการแห่งรัฐจะต้องมีคุณสมบัติคือ (1) เป็นผู้มีสัญชาติไทย (2) อายุ 18 ปีขึ้นไป และ (3) เป็นผู้ว่างงานหรือมีรายได้น้อยไม่เกิน 100,000 บาทในปี พ.ศ. 2558 ภายในสิ้นปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้ทดลองโครงการสวัสดิการแห่งรัฐเป็นครั้งแรก โดยการโอนเงินสดจำนวน 3,000 บาท ให้กับผู้มีรายได้น้อยไม่ถึง 30,000 บาท และ 1,500 บาท สำหรับผู้มีรายได้น้อยเกิน 30,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท มีผู้สนใจมาลงทะเบียนถึง 8.4 ล้านคน และเมื่อตรวจสอบคุณสมบัติแล้ว มีผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์และได้รับเงินโอนถึง 7.7 ล้านคน พอเกิดปัญหาภัยแล้ง รัฐบาลจึงโอนเงินช่วยเหลือให้ไปก่อนสำหรับคนกลุ่มนี้ที่มีทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ให้ไปคนละ 3,000 บาท และ 1,500 บาท จากนั้นในปี พ.ศ. 2560 เปิดลงทะเบียนอีกรอบ มีผู้มาลงทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็น 14 ล้านคน แต่เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติ ทำให้เหลือประมาณ 11.4 ล้านคน และนำไปสู่การให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งถือเป็นระยะที่ 1 โดยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสามารถแบ่งออกได้ เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มแรกบัตรที่มีสองชิปการ์ดเป็น Contact Chip และ Contactless Chip แจกให้กับผู้มีสิทธิ 7 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาครและนครปฐม กลุ่มที่สอง บัตรที่มีหนึ่งชิปการ์ดเป็น Contact Chip แจกให้กับผู้มีสิทธิในจังหวัดอื่น ๆ ไม่สามารถใช้ขึ้นรถเมล์และรถไฟฟ้าในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้ แต่หากย้ายภูมิลำเนาเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ก็สามารถที่จะแจ้งเปลี่ยนบัตรเป็นแบบสองชิปการ์ดได้ โดยสิทธิประโยชน์ภายในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ยกตัวอย่างเช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (รถบขส. รถเมล์ รถไฟฟ้า และรถไฟ) การฝึกอบรมอาชีพ ส่วนลดค่าก๊าซหุงต้มและสามารถซื้อสินค้า 300 – 200 บาท (แตกต่างกันตามรายได้แต่ละบุคคล) จากร้านค้าธงฟ้าประชารัฐ

สวัสดิการที่ให้กับผู้มาลงทะเบียนในรอบที่ 2 ปี พ.ศ. 2560 ที่เกิดขึ้นนั้นแตกต่างไปจากรอบแรกที่เป็นเงินโอน ครั้งนี้รัฐบาลจัดทำ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ให้กับผู้ผ่านเกณฑ์ โดยจัดสรรสวัสดิการให้ดังนี้ (1) ให้วงเงินในบัตรสำหรับซื้อสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐหรือร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด 300 บาท/เดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี และ 200 บาท/เดือน สำหรับผู้มีรายได้น้อยเกิน 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี (2) วงเงินในบัตรสำหรับค่ารถเมล์ รถไฟฟ้า 500 บาทต่อเดือน (3) วงเงินในบัตรสำหรับค่าโดยสารรถ บขส. 500 บาทต่อเดือน (4) วงเงินสำหรับค่าโดยสารรถไฟ 500 บาทต่อเดือน และ (5) ส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มจากร้านที่กระทรวงพลังงานกำหนด 45 บาทต่อ 3 เดือน

โดยที่มาตรการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนี้ถือเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยไม่ได้เป็นการให้เงินช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว ยังเป็นการพัฒนาให้มีความก้าวหน้า มีทักษะฝีมือและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการเปิดให้ผู้สมัครใจเข้ารับการฝึกอาชีพ โดยจูงใจให้เงินเพิ่มสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการเดือนละ 100-200 บาท สำหรับ

ซื้อสินค้า ในร้านธงฟ้าประชารัฐ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561 การเชื่อมโยงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเข้ากับบัตรแมงมุมเพื่อให้สามารถใช้เป็นค่าโดยสารรถไฟใต้ดินได้ เดือนกันยายน พ.ศ. 2561 มีการเสนอโครงการคืนภาษีมูลค่าให้กับผู้มีรายได้น้อย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ ร้อยละ 5 คืนมูลค่าเข้าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ร้อยละ 1 นำเข้าบัญชีหรือส่งสมทบให้กับบัญชีกองทุนการออมแห่งชาติ และอีกร้อยละ 1 นั้นเสียเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มปกติ และในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ได้มีการเสนอให้อุดหนุนค่าน้ำมันสำหรับกลุ่มมอเตอร์ไซค์รับจ้างที่ได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันแพง

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จึงเกิดขึ้นมารองรับกับข้อมูลปัจจุบัน และยังเป็นการแสดงตัวตนได้ด้วยว่าเป็นตัวจริง เป็นผู้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติมาแล้ว เพื่อที่การโอนเงินสวัสดิการจะได้มีประสิทธิภาพ คือจ่ายตรงให้กับผู้ที่มีสิทธิจริง ๆ จึงต้องมีการจัดลงทะเบียนเกิดขึ้น” โดยคุณสมบัติของผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนจะต้องเป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท ลงมา ซึ่งมีฐานการคำนวณมาจากค่าแรงขั้นต่ำวันละ 300 บาท เดือนหนึ่งทำงานประมาณ 20-22 วัน เท่ากับมีรายได้เดือนละประมาณ 6,000-7,000 บาท หรือเท่ากับปีละประมาณ 90,000 บาท จึงเป็นที่มาของการขีดเส้นผู้มีรายได้น้อยที่ไม่เกิน 100,000 บาท/ปี ซึ่งผู้มีรายได้น้อยจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ต่ำกว่า 100,000 บาท และกลุ่มที่ต่ำกว่า 30,000 บาท โดยมาจากการดูเส้นของความยากจนที่ใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าเส้นความยากจนจะอยู่ที่รายได้ประมาณ 2,000 กว่าบาท/เดือน หรือปีละไม่เกิน 30,000 บาท จึงเท่ากับว่าถ้ามีรายได้ 0 - 30,000 บาท ถือว่าเป็นผู้ที่ยากจน ส่วนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป จนถึง 100,000 บาท เป็นผู้ที่อยู่สูงกว่าเส้นความยากจน จึงถือเป็นแค่ผู้มีรายได้น้อย ตัวเลขนี้จึงเป็นฐานพิจารณาของทางกระทรวงการคลัง ในการลงทะเบียนตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา

สำหรับพื้นที่ในการสำรวจทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งภาคกลางผู้วิจัยได้เลือกอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีความสนใจในนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นอย่างมากและเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในโครงการนี้ต่างออกไปบริการประชาชนถึงพื้นที่ ขณะที่วัดธัญญวาริ อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี นายสมภพ เรืองจันทร์ ผอ.สำนักงาน ธ.ก.ส.จังหวัดสุพรรณบุรี ร่วมกับนางวัฒนา ยิ้มยวน ผจก.ธ.ก.ส. สาขาดอนเจดีย์ ร่วมกันส่งมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้มีรายได้น้อย อ.ดอนเจดีย์ มีผู้มีสิทธิได้รับบัตรฯ จำนวน 1,936 ราย โดยตำบลไร้งด มีผู้มีสิทธิได้รับบัตร จำนวน 517 ราย ทาง ธ.ก.ส.จ.สุพรรณบุรี จะเร่งส่งมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สำหรับผู้มีรายได้น้อย ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เสร็จสิ้นภายใน 29 ก.ย.นี้ ซึ่งผู้ที่ได้รับบัตร สามารถนำบัตรไปใช้ตามโครงการ โดยเริ่มในวันที่ 1 ต.ค.นี้

ส่วนอำเภอกีลาลาด จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอำเภอใหม่ที่แยกออกมาจากอำเภอรามันและมีความประชากรค่อนข้างยากจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นนโยบายช่วยคนยากจนที่ประชาชนตอบรับเป็นอย่างดี ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการประชารัฐสวัสดิการมีความพึงพอใจต่อโครงการนี้ เนื่องจาก มีรายรับเพิ่มมากขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับเงินเพิ่มขึ้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่มีเพิ่ม

มากขึ้น และยังได้รับการฝึกอบรมอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปต่อยอดต่อไปในอนาคต โดยส่วนใหญ่เลือกโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด เนื่องจาก ผู้มีบัตรสวัสดิการฯ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และคาดว่าความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมจะสามารถนำไปต่อยอดกับอาชีพปัจจุบันของตนได้

จากสภาพการณ์ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการวิจัยเรื่อง “พัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย” จึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ผลจากการดำเนินการโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการ

แห่งรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม 3) ชุดกิจกรรมและกระบวนการเพื่อสร้างการรับรู้ มาตราโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 4) แบบประเมินการรับรู้ การพัฒนาความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 5) การสังเกตพฤติกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.แบบสอบถาม (Questionnaire) จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็น การรับรู้ การมาตราโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 400 คน โดยมีเนื้อหาของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินการโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2. แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับ ผู้ว่าราชการจังหวัดนายอำเภอ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 5 คน เพื่อทราบนโยบายและแนวปฏิบัติของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มร่วมกับ

กำนันและผู้ใหญ่บ้านในระดับตำบล 9 ตำบล และในระดับหมู่บ้าน 84 หมู่บ้าน จำนวน 15 คน เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยรวมทั้งกิจกรรมสนทนากลุ่มและการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาสังคมเพื่อพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยกับนักวิชาการด้านพัฒนาสังคม จำนวน 10 คน เพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย โดยมีเนื้อหาที่สำคัญ

3. ตัวแบบความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นการพัฒนาตัวแบบและแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยมีเนื้อหาและกิจกรรมของตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ดังนี้

- การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนและสื่อสารสร้างสรรค์เกี่ยวกับโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มาตรการและกระบวนการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย จำนวน 3 ชุด เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

- การให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2 อำเภอ ในจำนวน 9 ตำบล

- การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเพื่อพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยกับผู้นำชุมชน จำนวน 2 อำเภอ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนามาตรการและกระบวนการสร้างการรับรู้ การพัฒนาโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

- การเสริมสร้างเครือข่ายการรับรู้การพัฒนาโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของชุมชน โดยเป็นความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- วิเคราะห์องค์ความรู้ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการกระบวนการพัฒนาแบบความยั่งยืน มาตรการ และกระบวนการสร้างการรับรู้ การพัฒนาโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

4. แบบประเมินการรับรู้ ความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยเป็นแบบประเมินก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนในระดับตำบลและแกนนำชุมชนซึ่งประเมินถึงความเข้าใจ มาตรการ กระบวนการ และนโยบายการช่วยเหลือของรัฐบาล เช่น นโยบายมาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยทั้งที่เป็นเกษตรกรและไม่ใช เกษตรกร ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนในสังคมไทย สิทธิประโยชน์หลักของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และระเบียบวิธีในการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการศึกษาวเคราะห์ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จากการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ตัวแบบความยั่งยืน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และเนื้อหา (Content analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้เก็บรวบรวมจากประชาชนจำนวน 400 คน โดยมีขั้นตอนการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science)

2) แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

3) แบบสอบถามตอนที่ 2 แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยมาตรการลักษณะการดำเนินงานด้านการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

4) แบบสอบถามตอนที่ 3 ความคิดเห็นและระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนโดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนเพื่อให้เห็นระดับของการกิจกรรมการพัฒนาโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยและการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

5) แบบสอบถามตอนที่ 4 อธิบายการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

6) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาค่าเป็นกลางทางสถิติ และเพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลกับความคิดเห็นการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

7) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการ และแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์แนวคิด ความหมาย ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการสร้างการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

2) วิเคราะห์การสร้างและการใช้องค์ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการสร้างการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากิจกรรมการพัฒนาโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่

3) วิเคราะห์มาตรการ รูปแบบและวิธีการสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการสร้างการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

4) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มาวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานกับระดับการปฏิบัติที่มีต่อการสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการสร้างการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยเพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้างรูปแบบการพัฒนาโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มุ่งเน้นการวิเคราะห์จากแบบประเมินก่อนและหลังการพัฒนาศักยภาพและการอบรมของชุมชนแกนนำในการสร้างการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย โดยเน้นความรู้ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการดำเนินการ คือ

- ชุดความรู้และสื่อสร้างสรรค์เกี่ยวกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มาตรการและกระบวนการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

- การประเมินความรู้และความคิดเห็นของชุมชนแกนนำเกี่ยวกับการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

- กิจกรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยผู้นำชุมชน จำนวน 2 อำเภอ 9 ตำบล โดยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และชุมชนซึ่งเป็นการพัฒนามาตรการและกระบวนการสร้างการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย

- การเสริมสร้างเครือข่ายการรับรู้ การพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย โดยเป็นความร่วมมือของกระทรวงการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัยข้างต้น พบว่าความคิดเห็นของผู้พัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลการดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์วรรณ เทพสุทิน ได้ศึกษา การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้าน สวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวม ประชาชน มีความเห็นว่า การดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชน ด้านสวัสดิการสังคม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเห็นว่าการบริการ ตรวจสุขภาพ มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ด้าน อาคารสถานที่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฏฐ์ ระมั่งทอง ได้ศึกษา โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐกรณีศึกษา ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า มีทัศนคติต่อโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ในระดับมาก โดยผู้ลงทะเบียนในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ มีทัศนคติมากในด้านพฤติกรรมที่มีต่อโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และด้านความรู้และความรู้สึกที่มีต่อโครงการลงทะเบียน

เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อิงทิตา วงศ์จินดา ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลสะพลี อำเภอบะพือ จังหวัด ชุมพร ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า โดยรวมผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการอยู่ในระดับมากเมื่อ วิเคราะห์รายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับ สวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคมมากเป็น อันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีรายได้น้อยมีความรู้สึกต้องการความมั่นคงทางสังคมตาม แนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์รองลงมาเป็นสวัสดิการด้านการบริการทางด้านสุขภาพ อาจจะเป็นเพราะผู้ที่มีรายได้น้อยขาดแคลนการเข้าถึงการรักษาทำให้ส่งผลต่อสุขภาพเป็น อันดับที่ 2 สวัสดิการด้านรายได้เพราะผู้ที่มีรายได้น้อยมีเงินเดือนน้อยไม่พอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นอันดับที่ 3 และ อันดับที่ 4 ได้แก่ สวัสดิการด้านนันทนาการซึ่งเป็นสาเหตุการเกิดความเครียด ทางด้านจิตใจได้ทั้งสิ้น ฉะนั้น กิจกรรม นันทนาการ จึงเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งของประชาชน ที่ ต้องการได้รับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน เพราะในปัจจุบันเรื่องสวัสดิการความ มั่นคงด้านสุขภาพ และการดำเนินชีวิตในอย่างเร่งรีบ ทำให้ทุก คนในสังคมเห็นความสำคัญและผล ประโยชน์ในด้านนี้มากขึ้น

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความยั่งยืนของโครงการบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้าง ความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านครอบครัว รองลงมาคือด้านสังคม และ ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ สิงห์บุญมี ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกออาชีพ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกออาชีพของผู้ถือบัตร สวัสดิการแห่งรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ 1.) ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือ คนที่ได้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐจะเข้าร่วมโครงการ ส่วนคนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางอื่นจะ ไม่เข้าร่วมโครงการ 2.) ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกออาชีพ กล่าวคือ ผู้ที่มี ความรู้ในระดับสูงจะเข้าร่วมโครงการ ส่วนผู้ที่มีความรู้ในระดับต่ำจะไม่เข้าร่วมโครงการ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ อริยา กองวงษา ได้ทำการศึกษา การประเมินผลนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐ: ศึกษากรณีการขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือข้อจำกัดของนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐคือ มีอุปสรรค และข้อจำกัดของนโยบายฯในด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครขึ้น ทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อย ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และการประชาสัมพันธ์ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นอื่นๆ แต่ด้วยกลุ่มผู้มีรายได้น้อยใน กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุผู้ป่วยติดเตียงและผู้ที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนในรอบปกติได้ยังเป็นกลุ่มที่เข้า ไม่ถึงอินเทอร์เน็ต อีกทั้งระยะเวลาในการรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อยค่อนข้างน้อย ทำให้ผู้ที่ยังไม่ทราบข่าวสารหรืออาจทราบหลังจากที่การปิดรับสมัครขึ้นทะเบียน บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อยไปแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ งามวิทย์

โรจน์ ได้ศึกษา การศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : ศึกษากรณีชุมชน นครไชยศรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของประชาชนต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ภาพรวมอยู่ที่ ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับที่มีผลต่อความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการได้รับสิทธิ การสวมสิทธิลงทะเบียนในชื่อผู้อื่นและได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับรายละเอียด ของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3. นโยบายและแนวปฏิบัติของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทย พบว่าโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีนโยบายที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีทักษะในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นการส่งเสริมอาชีพหรือการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมมาต่อยอดในการประกอบอาชีพ โดยให้ธนาคารเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อเป็นการยุติปัญหาการกู้เงินนอกระบบ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีและครบวงจรตามหลักแนวคิดที่ว่า การส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ไม่เพียงแต่แจกเงินอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการแจกแหล่งทุน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง และให้ประชาชนมีโอกาสในการพัฒนาตัวเองอย่างถึงที่สุด นโยบายการมีงานทำ การฝึกอาชีพ การเข้าถึงแหล่งทุน เข้าสู่สินเชื่อที่เหมาะสมและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ทั้งหมดนี้จะทำให้ประชาชนมีเครื่องมือไปทำมาหากิน ขณะเดียวกันยังมีการเข้าไปดูในเรื่องความพร้อมในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน เช่น ด้านการออม เพื่อการเกษียณอายุโดยกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ด้านที่อยู่อาศัยจะมีโครงการบ้านคนไทยประจํารัฐของกรมธนารักษ์ หรือของธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีสินเชื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นการมองในเรื่องคุณภาพชีวิตที่ครบวงจร ตัวแบบความยั่งยืนของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่ง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องตอบโจทย์ของประชาชนให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน คือ 1) คุณสมบัติของผู้ถือบัตร รายละเอียดของผู้ที่จะรับสิทธิ ว่าต้องมีรายได้ระดับไหนที่ควรจะได้ การช่วยเหลือให้ครอบคลุมทุกกลุ่มของประชากร เช่น คนว่างงานไม่มีงานทำ คนมีรายได้น้อย คนพิการไม่สามารถทำงานได้เลย ครอบครัวที่มีรายได้น้อย 2) การให้เงินช่วยเหลือที่สามารถกดออกมาเป็นเงินสดได้ ไม่ใช่เพียงแค่การไปแลกหรือไปรูดเอาสินค้าอุปโภคบริโภคเท่านั้นเพื่อให้ตอบโจทย์และความต้องการของประชาชน 3) การฝึกอาชีพต้องให้สอดคล้องกับพื้นที่และชุมชน ส่งเสริมให้มีอาชีพใหม่ๆ ในชุมชน หรือส่งเสริมทุนให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่แล้วให้มีทุนต่อยอดหรือหาช่องกลไกตลาดให้โดยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 3) การรักษาเมื่อเจ็บป่วยขึ้นมาสามารถเข้ารับการรักษาฟรีเหมือนกันโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค 4) ส่งเสริมบุตรผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้รับการศึกษาฟรี ประการที่สอง การเข้าถึงโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่ทั่วถึงทุกครอบครัวในเขตต่างจังหวัด บางครอบครัวไม่เคยมีโทรศัพท์ ไม่รู้วิธีการสมัครผ่านระบบแอนดรอยด์ ย่อมทำให้การเข้าถึงโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่ครอบคลุมทุกครอบครัว บางครอบครัวพอจะมีเงินมีที่อยู่บ้างก็ได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่บางครอบครัวไม่มีจะกินครอบครัวยากจนเมื่อไม่รู้วิธีสมัครก็พลาดการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไป ประการที่สาม การเสริมสร้างการมีงานทำโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามความจำเป็นอย่างรอบด้าน 4 มิติ

เพื่อให้การพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปอย่างยั่งยืน จึงมุ่งเน้นการสร้างโอกาสอย่างรอบด้าน ใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีงานทำ 2) การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา 3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ 4) การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ประการที่สี่ การส่งเสริมการประกอบอาชีพ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบได้จัดวิทยากรออกมาฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเสริมซึ่งแต่ละตำบลหรือหมู่บ้านก็มีการฝึกอบรมที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความต้องการของชุมชนที่มีความถนัดและความต้องการที่จะประกอบอาชีพเสริมอะไร ได้มีหน่วยงานจากทางอำเภอเข้ามาส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่รวมกลุ่มกันทำอาชีพเสริมได้เข้ามาช่วยเหลือในด้าน ต่าง ๆ เช่น การตลาด การบรรจุผลิตภัณฑ์ หรือแม้แต่การทำบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสพร สีดวง ได้ศึกษา การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตพระโขนง ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมสำนักงานเขตพระโขนง ได้แก่ การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี การสงเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการ รักษาพยาบาล การศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงปริญญาตรีทุนประกอบอาชีพ ค่าซ่อมแซมบ้าน ค่าครองชีพประจำวัน ค่าเครื่องอุปโภคบริโภคและการช่วยเหลือเงินอุดหนุนเพื่อเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กระบวนการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ เป็นการ สงเคราะห์ที่มีลักษณะ การสงเคราะห์เฉพาะรายบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการแก้ไขและบรรเทาปัญหาให้กับ ประชาชน เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สอดคล้องกับ แนวคิดของ วิณา พิงวิวัฒน์กุล ได้กล่าวสรุปว่า ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการน่านโยบาย ไปปฏิบัติมีปัจจัยหลายประการที่กำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการน่านโยบายมาปฏิบัติ เช่น ความพอเพียง ของทรัพยากรลักษณะของหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ ทศนคติของผู้ที่น่านโยบายไปปฏิบัติ และกลไกภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มติกา อารยะภักดี ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนก้านน้มน้มน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นเครื่องมือลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับประชาชนที่ขาดโอกาสเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้มีรายได้น้อย ใน 4 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การฝึกอบรมและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นการจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อเศรษฐกิจฐานรากคือประชาชนผู้มีรายได้น้อยและเกษตรกรที่ลงทะเบียนในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีหลักการเหมือนกับแนวคิดรัฐสวัสดิการคือความยุติธรรมทางสังคมต่อประชาชน สร้างความเท่าเทียมกันทางโอกาส จากการจัดสรรทรัพยากรทางสังคมชดเชยให้กับผู้เสียเปรียบทางสังคม ตั้งแต่กำเนิดหรือขาดโอกาสเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจอย่างไรก็ดีโครงการบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐเป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นมาใหม่เมื่อนำไปปฏิบัติจึงเกิดปัญหาหลายประการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยา กองวงษา ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : กรณีศึกษาการขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก การ

ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครขึ้นทะเบียนคนจนไม่แพร่หลายทั่วถึงคนจนที่อยู่ในชนบทห่างไกลไม่ทราบข่าวสารหรืออาจทราบหลังจากที่การปิดรับสมัครขึ้นทะเบียน ประการที่สอง ประชาชนที่พิการไม่สามารถเดินทางมา สมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ประการที่สาม ไม่สามารถคัดกรองประชาชนยากจนจริง ๆ กับประชาชนที่ไม่ได้ยากจนได้เนื่องจากไม่มีระบบตรวจสอบทรัพย์สินของประชาชนที่รัดกุม นอกจากนี้การกำหนดร้านค้า และประการที่สี่ มีข้อกังวลว่าอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการเอกชนบางรายที่เข้าร่วมโครงการ และเป็นการกีดกันร้านค้าของผู้ประกอบการรายย่อย และผู้ประกอบการในท้องถิ่นไม่เข้าร่วมขายสินค้าในโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ร้านค้า ธงฟ้าของโครงการอยู่ห่างไกลภูมิลาเนา ทำให้ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางซึ่งไม่คุ้มค่า กับเงินสวัสดิการที่ได้รับผลการศึกษที่สอดคล้องกันนี้ทำให้เห็นว่าโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ยังมีปัญหาหลักๆ ที่เหมือนกันโดยภาพรวมทั้งประเทศในแง่การกระจายความเป็นธรรมและ ความทั่วถึงนอกจากนี้แล้วในการแก้ไขปัญหาการแจกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐครั้งต่อ ๆ ไปจึงมี ประเด็นที่รัฐบาลต้องพิจารณาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันทางสังคม เช่น การให้สวัสดิการเป็นครอบครัวหากเป็นครอบครัวมีคนที่พิการก็ให้ครอบครัวนั้นได้สิทธิไปโดยไม่ต้อง ให้คนพิการเดินทางมาลงทะเบียน หรือให้ร้านค้าชุมชนมีส่วนร่วมขายสินค้าเป็นร้านธงฟ้าโดยไม่ตั้งกฎเกณฑ์มากเกินไปเพื่อกระจายการเข้าถึงสินค้าธงฟ้าให้ครอบคลุมพื้นที่ให้มากที่สุด

4. แนวทางการพัฒนาตัวแบบความยั่งยืนของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในสังคมไทยพบว่า บัตรสวัสดิการแห่งรัฐถือเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย โดยใช้มาตรการความช่วยเหลือด้านการเงินด้วยการใช้บัตรเติมเงินสวัสดิการแห่งรัฐเป็นเครื่องมือเชื่อมต่อถึงประชาชนที่ลงทะเบียนไว้ ในการดำเนินนโยบายนี้เป็นการให้ความช่วยเหลือโดยใช้แนวทางการสร้างโอกาส 4 มิติ คือ การสร้างและส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอบรมการประกอบอาชีพ การศึกษาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ถือเป็นการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำภายใต้บริบทการดำเนินนโยบายสาธารณะโดยเน้นแก้ไขปัญหาความยากจนเพื่อลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ ระหว่างผู้มีรายได้น้อยกับผู้มีรายได้สูง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ตัวแบบความยั่งยืนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 4 ประการ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นโครงการที่ตอบโจทย์ชาวบ้านได้ดีมาก แต่การที่โครงการจะครอบคลุมทุกตำบล ทุกหมู่บ้านนั้นเป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะการเข้าถึงโครงการนั้นมันเข้ายากมาก กระบวนการจัดการในระบบขั้นตอนต่าง ๆ เหมาะสมกับคนเมืองแต่ไม่เหมาะสมกับคนต่างจังหวัด คนชนบทการอบรม การส่งเสริมสร้างการมีงานทำ การส่งเสริมประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะครอบคลุมทุกหมู่บ้าน แต่ก็พยายามให้มีการฝึกอบรมทุกตำบล โดยมีการสำรวจความต้องการ ความถนัดของแต่ละชุมชน แล้วจัดหาเจ้าหน้าที่ วิทยากรไปฝึกอบรมให้หมู่บ้านและชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดการมีงานทำ มีอาชีพเสริม สร้างรายได้เพิ่มเติมจากอาชีพประจำ จนทุกวันนี้อาชีพเสริมมีเกือบทุกตำบล มีการตั้งชุมชนรัฐวิสาหกิจขึ้น ตั้งเป็นชมรมทำอาชีพเสริมขึ้น มีเกือบทุกตำบล นับว่าเป็นสิ่งที่ทั้งสองอำเภอ

ตั้งใจที่จะพัฒนาทุกตำบล ทุกหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีรายได้มีอาชีพเสริมเพิ่มมากขึ้น ปัญหาอุปสรรคโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ 1) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อยโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และปัญหาเกิดจากคนยากจนกลุ่มใหญ่ยังเข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ตจึงทำให้ไม่สามารถสมัครเพื่อขอรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ และประชาชนที่อยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางมาสมัคร ณ จุดที่กำหนดได้ 2) การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มีบัตรสวัสดิการปัญหาความไม่เท่าเทียมเนื่องจากบางคนไม่มีทรัพย์สินในระบบเป็นของตนเอง ไม่มีเงินฝากในระบบบัญชีธนาคารแต่มีทรัพย์สินครอบครองเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เช่น โฉนดที่ดิน อันเป็นอันตรายถึงทรัพย์สินให้ลูกแล้ว มีเงินเก็บ เงินหมุนเวียน มีรายได้เกินที่กำหนด 3) การกระจายร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการคือการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐและการรูดบัตรผ่านเครื่องรูดบัตร หรือ EDC (อีดีซี) ซึ่งปัจจุบันยังมีปัญหา เช่นการกระจายเครื่องรูดบัตรยังไม่ทั่วถึงทำให้ใช้บริการได้ยากขณะเดียวกันบางร้านค้าที่อยากร่วมโครงการอาจจะประสบปัญหาเรื่องการเตรียมตัวและต้องลงทุนในการติดตั้งเครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพันธ์ คคคง ได้ศึกษาเรื่อง นโยบายสาธารณะสำหรับผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า การดำเนินนโยบายโดยใช้แนวทางการ สร้างโอกาส 4 มิติ นั่นคือ การสร้างและส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอบรมการประกอบอาชีพและ การศึกษาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงมีความจำเป็นต่อการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรกันย์ เขียวชุตินันท์ ได้ศึกษาเรื่อง นโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า การดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เน้นความสำคัญด้าน 1) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับปฏิบัติ การเชื่อมโยงข้อมูลที่สามารถตรวจสอบความถูกต้อง การบริการร้าน ธงฟ้าประชารัฐ จำนวนเครื่องรูดบัตร EDC ในพื้นที่ห่างไกล 2) โดยมีปัจจัยความสำเร็จ คือ ปัจจัย ด้านนโยบาย ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านข้าราชการ ปัจจัยด้านข้อมูลและกระบวนการติดต่อสื่อสาร และปัจจัยด้านประชาชน และ 3) แนวทางการดำเนินนโยบายสาธารณะคือ ฐานข้อมูลผู้มีสิทธิถือบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ มาตราการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยการสร้างอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทและความ หลากหลายของผู้ถือบัตร อย่างสมดุลกับตลาดแรงงาน เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำ ทางสังคมที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา อุทัยย์ ได้ศึกษาเรื่อง โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า การดำเนินโครงการ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นระบบบริหารจัดการในแนวนอน (Horizontal Management) ที่ใช้การบูรณา การทำงานในพื้นที่ในลักษณะ “พื้นที่-พันธกิจ-การมีส่วนร่วม” ทำงานในลักษณะเครือข่าย (Networking) เป็นระบบบริหารจัดการ ที่มีเป้าหมายที่การตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นระบบบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้กรอบของบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนผ่านนโยบายและมาตรการต่างๆ โดยใช้ฐานข้อมูลเชิงลึกด้านเศรษฐกิจและสังคม

(socioeconomic) ของผู้มีรายได้น้อย ในระยะแรกการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2 ด้าน คือการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เปรียบเสมือนการ “ให้ปลา” แก่ประชาชน ต่อมาจัดให้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคล “สอนและให้เครื่องมือในการหาปลา” เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหรือการให้ความช่วยเหลือสามารถกระทำได้อย่างตรงจุดและตรงตามความจำเป็น ของแต่ละบุคคลในส่วนของปัจจัยและแนวทางการดำเนินงานนโยบายในพื้นที่ จังหวัดอุดรธานี ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ด้านวัตถุประสงค์มีความชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ และมีคู่มือการปฏิบัติงานตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านงบประมาณที่มีระบบการเบิกจ่ายเงินที่คล่องตัว ไม่ต้องเบิกจ่ายจากงบประมาณประจำปีแต่ใช้การเบิกจากกองทุนประชารัฐ สวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม และปัจจัยด้านลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไป ปฏิบัติมีกลไกการสั่งการและการควบคุมสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน และความสนับสนุนที่ได้รับจาก ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาครัฐควรให้บัตรสวัสดิการของรัฐสามารถนำไปแลกซื้อสินค้าของชุมชนได้เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนเพราะเนื่องจากว่าที่ผ่านมาผลประโยชน์ไปตกอยู่กับสินค้าของผู้ประกอบการรายใหญ่

1.2 ควรสนับสนุนการจัดตั้งร้านค้าชุมชนและให้ชุมชนเข้าไปบริหารจัดการในรูปแบบของสหกรณ์ร้านค้าซึ่งจะทำผลประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนอาจจะในรูปแบบของเงินเฉลี่ยคืนจากการเข้ามาใช้บริการและเงินปันผลตามหุ้นเป็นต้น

1.3 ภาครัฐควรสนับสนุนให้นำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนี้ไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารของระบบขนส่งมวลชนในต่างจังหวัดเพื่อให้ประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในต่างจังหวัดได้ใช้สิทธินี้ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

1.4 ควรมีประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง วันเวลาการลงทะเบียน เดือนไขสวัสดิการในบัตรให้องค์กรปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดช่วยดำเนินงานและสนับสนุน การจัดตั้งร้านค้าชุมชนและให้ชุมชนเข้าไปร่วมโครงการจะทำให้ผลประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนอาจจะในรูปแบบของเงินหมุนเวียนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยที่เน้นถึงความแตกต่างกันระหว่างผู้ถือบัตรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับผู้ถือบัตรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอื่นนั้น เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีพื้นฐานการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพที่ไม่เหมือนกัน

2.2 ควรวิจัยการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับแต่ละอาชีพแต่ละพื้นที่ เช่น เกษตรกรหรือชาวประมง หรือผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมอาจจะต้องการความช่วยเหลือที่ต่างกัน

เกษตรกร หรือชาวประมงอาจต้องการความช่วยเหลือด้านสิ่งของหรือวัสดุประกอบอาชีพ ขณะที่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมอาจต้องการได้รับสัดส่วนในเรื่องค่าเดินทางที่เพิ่มขึ้นเป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาทัศนคติต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอื่น ๆ เพิ่มเติม ตามตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์. (2543). *การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่ และพิมพ์วิทย์ ปริดาสวัสดิ์. (2531). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับพฤติกรรมทางการเมืองของชาวนาใน ภาคเหนือ รัฏกับหมู่บ้านไทยศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ความยากจนและการกระจายรายได้ (ชุดปัจจุบัน) - ความยากจนระดับประเทศและภาค*. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2562, จาก <http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport>.

**แนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรม
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**
**Service Guidelines for the New Normal of Hotel Restaurants in Muang
District Nakhon Ratchasima Province**

รามณรงค์ นิลกำแหง¹ กันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ²
Ramnarong Nilgumhaeng, kantimarn Chindaprasert

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาด้านการบริการในธุรกิจห้องอาหารในโรงแรมนั้น เป็นแนวทางหนึ่งของการสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการ ในการเตรียมความพร้อมการรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และกระตุ้นเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมบริการภายในจังหวัด บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสังเกต (Observation) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คือ 1. การจอง และการต้อนรับ (Reservation and Greetings) 2. การจัดโต๊ะอาหาร และการบริการอุปกรณ์ (Table setting and Service equipment) และ 3. เมนูอาหารและเครื่องดื่ม (Food & Beverage Menus)

คำสำคัญ (Keywords): ห้องอาหาร; การบริการวิถีความปกติใหม่

Abstract

The study of services in the hotel restaurant business is one way to create customers' impression and assurance for preparing travel arrangements during the outbreak of the CoronaVirus2019 pandemic and to promote economy within the

Received: 2021-05-19 **Revised:** 2021-07-27 **Accepted:** 2021-07-27

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Student of Ph.D. Tourism and Hotel Management, Faculty of Tourism and Hotel Management, Mahasarakham University. Corresponding Author e-mail: ramnarong55@hotmail.com

² คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Faculty of Tourism and Hotel Management, Mahasarakham University.

province through the service industry. This research article aims to study and give suggestions towards the New Normal services at hotel restaurants in Muang district, Nakhon Ratchasima. The study is qualitative research conducted by an observation and a semi-structured interview. The results analyzed with content analysis showed the guidelines for New Normal services in hotel restaurants, which are 1. reservation and greetings 2. table setting and service equipment, and 3. food & beverage menus.

Keywords: Hotel Restaurants; New Normal Services

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มที่ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางของอาหารที่เน้นนำเสนอความเป็นท้องถิ่นมากขึ้น รวมไปถึงการปรับตัวของเจ้าของกิจการให้เข้ากับพฤติกรรมผู้บริโภคมากขึ้น ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ประกอบกับรูปแบบการให้บริการห้องอาหารโดยเครือโรงแรมชั้นนำระดับโลก ก็มีการนำเสนอบริการอาหารในความเป็นท้องถิ่นทั้งจากเมนูอาหารและวัตถุดิบ ส่งผลให้แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของการให้บริการอาหารของธุรกิจที่พักแรมดีขึ้นเพื่อปรับตัวในยุค New Normal การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม ที่เน้นอาหารไทย ท้องถิ่น ส่งผลกระทบด้านบวกต่อธุรกิจห้องอาหารและธุรกิจโรงแรมในแง่ของการเพิ่มยอดขายห้องพักของนักท่องเที่ยวด้วย จะกระตุ้นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงถึงธุรกิจที่พักแรมได้การดำเนินงานธุรกิจโรงแรมใน ช่วงไตรมาส3ปี 2564 จะนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลงกว่าไตรมาส2ปี 2564 ซึ่งถือเป็นไตรมาสที่ต่ำสุดของปีนี้ เนื่องจากได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์ไวรัส (Covid 19) มีมาตรการล็อกดาวน์ในพื้นที่ 29 จังหวัด ทำให้อัตราการเข้าพักของโรงแรม (Occupancy rate) ต่ำกว่าไตรมาส 2 ที่ผ่านมา ขณะที่ธุรกิจโรงแรม ที่มีรายได้จากธุรกิจอาหาร มาช่วยในไตรมาส2ปี 2564 นั้น ในไตรมาส3 รายได้จากธุรกิจอาหาร ห้องอาหาร กลับลดลง จากการหามั่งรับประทานอาหารในห้องอาหาร ทั้งนี้คาดว่าผลการดำเนินงานธุรกิจโรงแรม ในช่วงไตรมาส4ปี2564 จะเริ่มทยอยฟื้นตัว หากสถานการณ์ไวรัส (Covid 19) คลี่คลาย มีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ลดลง และเริ่มคลายล็อกดาวน์ (กรุงเทพฯธุรกิจ : 2564) การแพร่ระบาดของโควิด-19 รอบใหม่ ทำให้การฟื้นตัวของธุรกิจร้านอาหารในปี พ.ศ. 2564 คาดว่ารายได้ลดลงเนื่องจากปี 2563 ที่ผ่านมา ทำให้ผู้บริโภคหลีกเลี่ยงการเข้าใช้บริการภายในร้านอาหาร และระมัดระวังการใช้จ่ายมากยิ่งขึ้น ในที่ปีพ.ศ. 2564 ผู้ประกอบการร้านอาหารจึงจำเป็นต้องสำรวจสถานะทางธุรกิจของตนเอง และเร่งปรับตัว ให้พร้อมต่อการเผชิญกับความท้าทายอีกครั้งจากการระบาดระลอกที่ 3 ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของธุรกิจร้านอาหาร และส่งผลให้ผู้ประกอบการบางแห่งเผชิญกับปัญหารายได้ที่ลดลง ขาดสภาพคล่อง และมีภาระสินเชื่อ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของธุรกิจร้านอาหาร (ประชาชาติธุรกิจ, 2564)

ปัจจุบันธุรกิจที่พักในช่วงหลังสถานการณ์โควิด มีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทความต้องการของนักท่องเที่ยว สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการมากกว่าที่พักก็คือ การพักผ่อนโดยการเชื่อมโยง

กับภัตตาคาร หรือร้านอาหารแพสซายๆ ภายในโรงแรม ควบคู่ไปกับการบูรณาการอาหารท้องถิ่นเข้ากับการบริการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของธุรกิจโรงแรม และห้องอาหารหรือภัตตาคารนั้นก็มีส่วนสำคัญที่สามารถต่อยอดจากการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ไปสู่การความดึงดูดของธุรกิจที่พักแรมได้ ซึ่งการจัดและตกแต่งบรรยากาศในห้องอาหารให้เป็นเอกลักษณ์ และแปลกใหม่ รวมถึงการใช้ภาษาที่แปลกตาเพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจำนวนมากให้ความสนใจการบริการอาหารที่คุ้มค่ากับราคาที่ต้องจ่ายไป และนิยมใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Casual Restaurant ที่เป็นร้านอาหารเน้นความเป็นเอกลักษณ์ประจำเฉพาะถิ่น ที่มีรูปแบบการบริการอาหารประจำชาติชัดเจน และแบบนานาชาติที่หลากหลาย พร้อมบรรยากาศนั่งสบายไม่อึดอัด แสงไฟ และเสียงเพลงพอดิ ไม้ดัง หรือเบาจนรู้สึกเจ็บ ที่สำคัญคุณภาพอาหารที่สดอร่อย สะอาด รวดเร็ว และบริการของพนักงานที่เป็นกันเองอ่อนน้อมสุภาพ มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการชำระเงินที่สะดวก เหล่านี้เป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการผลักดันนักท่องเที่ยวให้เลือกใช้บริการธุรกิจห้องอาหารในโรงแรม ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค โดยการกำหนดมาตรการรับมือ ให้มีมาตรฐานความปลอดภัยที่รองรับ เพื่อให้ผู้บริโภคได้เห็นถึงความใส่ใจของผู้ประกอบการ การปรับตัวและการดำเนินกิจการต้องสอดคล้องกับกฎหมายของรัฐที่ประกาศใช้บังคับในสถานการณ์ที่ผิดปกติ การปรับตัวของธุรกิจร้านอาหาร เมื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคได้แล้ว ยังมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้การปรับตัวของธุรกิจนั้นสามารถแพร่กระจายออกไปได้ในวงกว้าง สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ (วัฒนะ สุขขวัญ, 2563)

ในส่วนของผู้ประกอบการโรงแรม การหารายได้ผ่านทางห้องอาหารในโรงแรมยังต้องดำเนินการต่อไป ภายใต้มาตรการทางสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย กล่าวว่า แนวทาง การสร้างร้านอาหารวิถีใหม่ New Normal (สะอาด ปลอดภัย) ไล่โควิด-19 ด้วยหลัก 3 สร้าง ได้แก่ 1) สร้างมาตรฐาน โดยจัดให้มีสถานที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งผู้สัมผัสอาหารได้ผ่านการอบรมจากกรมอนามัย ซึ่งจะสังเกตได้จากผู้ที่ผ่านการอบรมบัตรประจำตัวผู้สัมผัสอาหารที่แสดงให้เห็นชัดเจนและมีมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในร้านอาหารอย่างเคร่งครัด 2) สร้างความปลอดภัย ด้วยการคัดสรรวัตถุดิบในการปรุงประกอบอาหารที่ดีมีคุณภาพ และปรุงสุกในครัว ที่ถูกสุขลักษณะ มีภาชนะสะอาด และ 3) สร้างมั่นใจ มีสัญลักษณ์การรับรองมาตรฐาน Clean Food Good Taste และมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) (กรมอนามัย: 2564) เพื่อรักษาสภาพคล่องทางการเงินและรอให้จำนวนนักท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง ภัตตาคารร้านอาหารจึงต้องการปรับตัว ปรับรูปแบบการขายอาหารออกไป เช่น การให้บริการอาหารแบบส่งกลับบ้าน (Food Delivery) และบริการ

การบริการเป็นเรื่องของความพึงพอใจ และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก เนื่องจากปัจจุบันธุรกิจภาคบริการมีการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องประกอบกับสภาวะการแข่งขันที่สูงโดยเฉพาะธุรกิจบริการร้านอาหาร เนื่องจากปัจจุบันลูกค้ามีรายได้สูงและต้องการความสะดวกสบายมากขึ้นจึงมองหาสิ่งที่ตอบสนองความต้องการ โดยที่ลูกค้าไม่ต้องทำอาหารรับประทานเองที่บ้าน ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหาร จึงได้เน้นถึงคุณภาพการบริการเป็นหลัก ซึ่งตีความได้

2 อย่าง ได้แก่ 1) บริการเป็นศิลปะ หรือการปฏิบัติงานโดยฝ่ายหนึ่งเสนอให้กับฝ่ายอื่น ถึงแม้ว่ากระบวนการอาจจะผูกพันกับตัวสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ก็ตาม แต่ปฏิบัติการต่าง ๆ นั้นไม่สามารถมองเห็น จับต้องไม่ได้ และไม่สามารถครอบครองได้เหมือนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ และ 2) บริการเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าและเตรียมผลประโยชน์ให้กับลูกค้าในเวลาและสถานที่เฉพาะแห่ง ซึ่งจะเป็นผลมาจากผู้ให้บริการหรือผู้แทนได้นำเอาความเปลี่ยนแปลงมาให้ (Lovelock : 1996) หรือปฏิบัติการเพื่อเตรียมให้ความสะดวกสบายและช่วยเหลือลูกค้าหรือผู้มาใช้บริการ และบริการไม่สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ (Haksever:2013) แต่สามารถรับรู้ได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการบริการ ที่ไม่มีตัวตน (intangible Goods) ให้กับผู้รับบริการ

สำหรับการทำธุรกิจร้านอาหารให้บริการ เป็นหน่วยที่สำคัญของธุรกิจโรงแรม คือเรื่องคุณภาพการบริการและการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ โดยสรุปได้ว่า การบริการเป็นสิ่งที่สำคัญสิ่งหนึ่งในการสร้างความแตกต่างของธุรกิจโรงแรม คือ การรักษาระดับการให้บริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยเสนอคุณภาพการให้บริการตามลูกค้า ที่คาดหวังไว้ ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพการบริการที่ลูกค้าต้องการได้จากประสบการณ์การพูดบอกกล่าวแบบปากต่อปาก จากการโฆษณา ซึ่งลูกค้าจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการ (What) และเมื่อมีความต้องการ (When) ณ สถานที่ที่ต้องการ (Where) และในรูปแบบที่ต้องการ (How) เป็นการกระทำ(performance) ของธุรกิจให้บริการอันเป็นผลให้กับผู้รับบริการ (ลูกค้า) ได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการ (ชัยสมพล ชาวประเสริฐ:2551) กล่าวว่า ธุรกิจบริการร้านอาหารในโรงแรม เป็นสถานที่เก็บของสด และของแห้งเพื่อใช้จัดเตรียมประกอบอาหารและปรุงอาหารให้พร้อมรับประทาน โดยเป็นการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มให้แก่ลูกค้าทั้งภายในร้านหรือมีให้บริการส่งกลับบ้าน หรือ มีการจัดเลี้ยงอาหารที่หลากหลายชนิดโดยที่ผู้บริโภคมองต้องการตนเอง สามารถดักอาหารได้โดยไม่จำกัดเวลา และปริมาณการทาน เรียกว่า การบริการแบบบุฟเฟต์ การที่ลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวขึ้นได้รับการบริการอาหารที่มีระดับจากภัตตาคารในโรงแรม จัดได้ว่าเป็นที่ยอมรับ และไว้วางใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น ด้วยสถานที่ร้านอาหารที่อยู่ในโรงแรม ความมั่นใจถึงตัวผู้ประกอบการโรงแรมขนาดใหญ่ที่คงไม่ยอมเสียชื่อเสียงแน่นอน รวมไปถึงการได้รับความร่วมมือจาก พนักงานในส่วนงานบริการเป็นอย่างดีในการให้บริการ ทั้งด้านพื้นที่ห้องอาหาร และพื้นที่ปิดภายในห้องครัว และด้วยความที่ห้องอาหารมีขนาดใหญ่ เว้นระยะห่าง หากเป็นการบริการแบบบุฟเฟต์ (Buffet) ก็มีชั้นกลาง ในทุกาขณะที่ใส่อาหาร พนักงานใส่ถุงมือ ใส่แมสทุกคน การกำจัดการเข้าไปเดินตักอาหาร ในซุ้มอาหาร (Line Buffet) จึงสร้างความพอใจ ความมั่นใจสูงสุดจากผู้บริโภค และภัตตาคารโรงแรม ก็ยังคงมีบทบาทต่อพฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว หรือลูกค้าส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

ปัจจุบันอุตสาหกรรมธุรกิจที่พักในจังหวัดนครราชสีมามีการแข่งขันสูง มีวิธีการสร้างความหลากหลายในการให้บริการลูกค้ามีห้องอาหาร ภัตตาคาร ที่เปิดให้ลูกค้าทั่วไป โดยมีโรงแรมเปิดใหม่ที่สำคัญอยู่ 3 แห่งตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2564 ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จัก และรับรู้ชื่อเสียงในฐานะโรงแรมระดับกลางที่มีมาตรฐานยอมรับในระดับสากลได้แก่ โรงแรมดิ อิมพีเรียลไฮเทล แอนด์ คอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ โคราช ซึ่งเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างจาก

ตัวอาคารโรงแรมดุสิตธานีปิ่นเสโคราชเดิม ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากลูกค้า และโรงแรมเซ็นเตอร์พอยต์ เทอร์มินอล 21 โคราช ตั้งอยู่ติดกับห้างสรรพสินค้าเทอร์มินอล 21 โคราช มาตรฐานโรงแรมระดับ 5 ดาว ที่มีสาขาในเครือมาแล้ว เช่น โรงแรมแกรนด์เซ็นเตอร์พอยต์ เทอร์มินอล 21 สุขุมวิท กรุงเทพฯ และ โรงแรมแกรนด์เซ็นเตอร์พอยต์ พัทยา จังหวัดชลบุรี รวมไปถึง โรงแรมประจำจังหวัดนครราชสีมา อย่างโรงแรมสีมาธานี ที่ได้รับโครงสร้างระบบอาคาร และการบริหารงานมาตรฐานโรงแรมในเครือเชอราตัน เป็นโรงแรมสีมาธานีเชอราตันโคราช และเปลี่ยนเป็น โรงแรมสีมาธานี ตั้งแต่ปี 2532 โดยเปิดบริการห้องอาหาร แบบ Dining restaurant และ International Buffet ผู้เข้าพัก และนักท่องเที่ยว รวมถึงลูกค้าทั่วไป สามารถเข้ามารับประทานอาหารของทางโรงแรมได้ การบริการของห้องอาหารทั้ง 3 โรงแรม นำเสนออาหารที่หลากหลายชนิดทั้งอาหารไทยและอาหารนานาชาติ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมต้องให้ความสำคัญกับภัตตาคารห้องอาหารในโรงแรมมากขึ้น ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงแข่งขันเพื่อความอยู่รอด แบบ New Normal โดยแท้จริง โดยที่ รัฐบาล และกระทรวงสาธารณสุข ได้ประกาศเปิดประเทศตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 ให้สถานประกอบการที่จดทะเบียนการค้าเป็นร้านอาหารนั้น สามารถเปิดให้ลูกค้า นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการได้ และร้านที่จะขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะต้องขอรับรองมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) ก่อน ซึ่งเป็นโครงการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมมือกับ กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย ในการ “ยกระดับมาตรฐานความสะอาด ความปลอดภัย ด้านสุขอนามัย โดยมีหลักเกณฑ์การประเมิน เช่น มีจุดตรวจอุณหภูมิที่ทางเข้าออกของห้องอาหาร เว้นระยะห่างของผู้เข้าใช้บริการ ให้บริการเฉพาะผู้ที่สวมหน้ากากอนามัยเท่านั้น หากทางร้านมีเครื่องหมาย (SHA) ติดอยู่ ก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคเมื่อเข้ามาใช้บริการในร้านนั้นๆ(กรุงเทพฯธุรกิจ :2564) อันเป็นผลดีต่อผู้ใช้บริการ หรือลูกค้า และสร้างความเชื่อมั่นในการบริการ หากผู้ประกอบการโรงแรมรู้ถึงปัญหาการให้บริการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid 19 และมีแนวทางแก้ไข ก็จะสามารถประเมินทิศทางการบริการจัดการด้านรูปแบบการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้กำหนดเป็นกลยุทธ์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม สามารถใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาธุรกิจภัตตาคาร และเพิ่มศักยภาพในการบริการให้ผู้ประกอบการ และผู้บริหารโรงแรมนำไปปรับปรุง พัฒนาต่อยอดจากผลการศึกษา ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุค New Normal ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) โดยผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญ (Key Informants) ที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ ในรูปแบบการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565 โดยใช้เวลาดำเนินการและเก็บข้อมูล ประมาณ 3 เดือน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาในด้านพื้นที่แบบเฉพาะ ในห้องอาหารที่มีชื่อเสียงของโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 โรงแรม ประกอบไปด้วย 1. ห้องอาหารในเรือน (โรงแรมสีมาธานีโคราช) 2. ร้านอาหารไหมมัดหมี่ (โรงแรมเซ็นเตอร์พอยด์ เทอร์มินอล 21 โคราช) 3. ห้องอาหารอิมพีเรียล (โรงแรมดิ อิมพีเรียลไฮเทล แอนด์ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ โคราช) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นบุคลากรของห้องอาหารในโรงแรม และผู้รับบริการที่เข้ามาใช้บริการในห้องอาหารในโรงแรม ใช้วิธีการดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะจง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญได้แก่ 1. ผู้จัดการห้องอาหาร (Restaurant Manager) จำนวน 3 คน 2. ผู้ให้บริการในห้องอาหาร (Service Attendant) จำนวน 6 คน และ 3. ผู้ใช้บริการห้องอาหารในโรงแรม (Customers) จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยอ้างอิงตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักระหว่าง 13-17 คน มีระดับค่าความคาดเคลื่อนลดลงอยู่ที่ 0.04 (Macmillan, 1971)

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สร้างแนวคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งมีรูปแบบข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด ประกอบด้วย 1. การให้บริการของพนักงานในห้องอาหารของทั้ง 3 โรงแรมได้แก่ 1. ห้องอาหารในเรือน (โรงแรมสีมาธานี) 2. ร้านอาหารไหมมัดหมี่ (โรงแรมเซ็นเตอร์พอยด์ เทอร์มินอล 21 โคราช) 3. ห้องอาหารอิมพีเรียล (โรงแรมดิ อิมพีเรียลไฮเทล แอนด์ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ โคราช) มีขั้นตอนเป็นอย่างไร 2. สถานการณ์ปัจจุบัน ของการบริการของพนักงานห้องอาหารในโรงแรม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid 19 3. ข้อเสนอแนะ มุมมองการให้บริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารในโรงแรม การเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบมีส่วนร่วม โดยสังเกตพฤติกรรมของพนักงานบริการในห้องอาหาร และลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในขณะปฏิบัติงานเสิร์ฟอาหาร และเครื่องดื่ม หรือบริการอื่นๆ ที่เป็นขั้นตอน และวิธีการบริการในห้องอาหารของโรงแรม โดยระหว่างการให้สัมภาษณ์ ใช้เครื่องมือเป็นอุปกรณ์แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (Tablet PC) บันทึกภาพ และบันทึกเสียง เพื่อเก็บข้อมูลให้ได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วน ตรวจสอบขั้นตอนของการวิจัยก่อนการสัมภาษณ์ และภายหลังการสิ้นสุดการสัมภาษณ์นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ส่งกลับไปตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Data Triangulation) ประกอบไปด้วยการรวบรวมด้านข้อมูล เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประกอบ แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล และการรวบรวมข้อมูลเป็นเรื่องเดียวกันได้แก่ การสังเกตควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ ติความจากพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์ (Thurmond, 2001) และรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัย เป็นขั้นตอนแรกในการศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบกับผลการสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกต (Observation) ในรูปแบบการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่มีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการบริการห้องอาหารในโรงแรม สามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินงาน ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับห้องอาหารในโรงแรม

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสัมภาษณ์ 1) การให้บริการของพนักงานในห้องอาหาร 2) สถานการณ์ปัจจุบัน ของการบริการของพนักงานห้องอาหารในโรงแรม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid 19 และ 3) ข้อเสนอแนะ มุมมองรูปแบบการให้บริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารในโรงแรม

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยถอดความบทสนทนา และพิมพ์ข้อมูลที่ได้ลงในโปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลที่ได้จากเอกสาร และการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 5 เขียนสรุปผลการศึกษาเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และอภิปรายผล

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เมื่อข้อมูลถึงจุดอิ่มตัวจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ได้รับการสัมภาษณ์จาก 3 ห้องอาหารในโรงแรม ได้แก่ พนักงานผู้ให้บริการห้องอาหาร จำนวน 9 คน และผู้ใช้บริการ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ผู้วิจัยถอดบทสนทนาจากการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) นำข้อมูลมาเรียบเรียง จัดกลุ่มวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอธิบายผลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การให้บริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แนวทางการบริการห้องอาหารแบบวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในโรงแรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาการบริการของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด ช่วงเดือนเมษายน - เดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ห้องอาหารประสบปัญหาของจำนวนลูกค้าที่ลดน้อยลงจากเดิม ลูกค้าขาดความเชื่อมั่นในการออกมารับประทานอาหารนอกบ้าน แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดมีจำนวนลดลงจากปี 2563

เพราะประชาชนมีความมั่นใจการฉีดวัคซีนภายในจังหวัด และการกำหนดมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสในสถานประกอบการ โครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ในมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) ส่งผลให้ผู้ให้บริการ (ลูกค้า) เริ่มมีความมั่นใจที่จะเข้ามาใช้บริการได้บ้าง แต่ห้องอาหารก็ยังมีรายได้ลดลงอยู่ เมื่อเทียบกับปี 2564 ถึง เดือนธันวาคม 2564 ในขณะที่สถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มลดลง เมื่อมีมาตรการการป้องกัน ควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสที่ดีแล้ว ทำให้รัฐบาลได้มีประกาศให้มีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมโควิด19 เพื่อรองรับการประเทศ ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 และยกเลิกมาตรการห้ามออกนอกเคสสถาน (เคอร์ฟิวส์) ตั้งแต่เวลา 23.00-03.00 น. ทุกพื้นที่ เว้นพื้นที่สีแดงเข้มที่เป็นพื้นที่ควบคุมและเข้มงวดสูงสุด ส่วนจังหวัดนครราชสีมายังคงเป็นพื้นที่สีแดงควบคุม แต่ยังสามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการได้ แต่พบว่าผู้ให้บริการ (ลูกค้า) เดินทางมาติดต่อใช้บริการในรูปแบบของงานจัดเลี้ยง จัดประชุม ที่ไม่เกิน 100 คน มากกว่า ที่จะเดินทางเข้า มาใช้บริการรับประทานอาหารในห้องอาหาร นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้ให้บริการ การแสดงออกทางด้านความมีมิตรไมตรี น้อยลงมาก กล่าวคือ บทสนทนาระหว่างพนักงาน กับลูกค้าจะเป็นแค่การ รับรายการอาหาร ทวนรายการอาหาร แลกกล่าวคำขอบคุณอาลา มากกว่า การทักทายแสดงความเป็นกันเองกับลูกค้าประจำ หรือการผูกมิตร กับลูกค้าใหม่

2. การจัดการการบริการแบบวิถีใหม่ (Service New Normal) พนักงานระดับหัวหน้างาน ผู้จัดการห้องอาหาร (Restaurant Manager) ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการแบบใหม่ที่สามารถให้บริการลูกค้าได้แบบสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้บริการ ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข และตามมาตรฐาน Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) เมื่อผู้ให้บริการสามารถนั่งรับประทานอาหารในห้องอาหารได้แล้ว โดยยึดหลักตามมาตรการในการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ด้วยการจัดที่นั่งแบบใหม่มีระยะห่าง จากโต๊ะอาหารที่สามารถนั่งได้ 4 คน ก็นั่งได้ 2 คน และโต๊ะขนาดนั่งได้ 6 คน ก็นั่งได้เพียง 4 คน โดยทางห้องอาหารก็ยังไม่ถึงขั้นบังคับแต่ใช้วิธีการทำป้ายสัญลักษณ์และขอความร่วมมือแทน โดยที่ให้พนักงานพูดนำเสนอ ที่นั่งที่เหมาะสมกับลูกค้าผู้ให้บริการด้วย สำหรับพนักงานผู้ให้บริการปรุงอาหาร ก็ต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้บริการด้วยการคำนึงสุขอนามัย และความปลอดภัยโดยการสวมถุงมือในการประกอบอาหาร และการบรรจุอาหาร ตลอดจนการนำเสนอรายการอาหารเพื่อสุขภาพในสถานการณ์ที่ผู้บริโภคให้ความใส่ใจกับสุขภาพเพื่อเป็นการสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการต่าง ๆ ใน ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคควบคู่กับการบริการ คุณสมคดียิ่ง ดีดีพิมพ์ริม ผู้ช่วยจัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม โรงแรมสีมาธานี กล่าวว่า “แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่เราไม่สามารถควบคุมได้ ก็ต้องปรับการบริการบ้างเล็กน้อย แต่ไม่ถึงกับทำให้ลูกค้ารู้สึกอึดอัด และกังวลใจ” การปรับการบริการจะเน้นไปด้านการตรวจสอบลูกค้าในการปลอดภัยไวรัสโควิด พนักงานทุกคนใส่แมส (หน้ากากอนามัยการแพทย์) ขณะปฏิบัติงาน ระบบการจอง(Reservation) กล่าวคือลูกค้าจะต้องมีการจองเข้ามาล่วงหน้าก่อนในระบบทางเว็บไซต์ ของโรงแรม หรือ โทรศัพท์เข้ามา

จองก่อน มีการจองบันทึกชื่อ - นามสกุล การถามเบอร์โทรติดต่อ และถามจำนวนที่จอง เมื่อลูกค้ามาถึงห้องอาหาร หรือไม่ได้จองเข้ามา (Walk in) ก็จะมีการคัดกรองโดยการ ตรวจวัดอุณหภูมิ ฉีดสเปรย์แอลกอฮอล์ ให้ลูกค้าสแกนใน Application ไทยชนะ และจองบันทึกเวลาเข้า และเวลาออกจากห้องอาหาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ ทำให้ได้แนวทางการให้บริการแบบวิถีความปกติใหม่ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนการบริการของห้องอาหารในโรงแรมจากผู้ให้ข้อมูลหลักในแบบสังเกต

n=9	การจอง	การทักทาย	การแนะนำรายการอาหาร	การรับและทวนรายการอาหาร	การเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่ม	การสอบถามความพึงพอใจ	การชำระค่าบริการ	กล่าวคำขอบคุณ
ผู้จัดการห้องอาหาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พนักงานบริการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 1 จากการสังเกตของผู้ให้บริการของทั้ง 3 ห้องอาหารของโรงแรม ได้แก่ ห้องอาหารในเรือน (โรงแรมสีมาธานี) 2. ร้านอาหารไหมมัดหมี่ (โรงแรมเซ็นเตอร์พอยท์ เทอร์มินอล 21 โคราช) 3. ห้องอาหารอิมพีเรียล (โรงแรมดิ อิมพีเรียลไฮเทล แอนด์ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ โคราช) พบว่า พนักงานผู้ให้บริการ มีขั้นตอนการบริการที่ไม่แตกต่างกัน คือมีขั้นตอนการบริการ 8 ขั้นตอน คือ 1) การจอง 2)การทักทาย 3) การแนะนำรายการอาหาร 4) การรับ และทวนรายการอาหาร 5) การเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่ม 6) การสอบถามความพึงพอใจ 7) การชำระค่าบริการ 8) กล่าวคำขอบคุณ

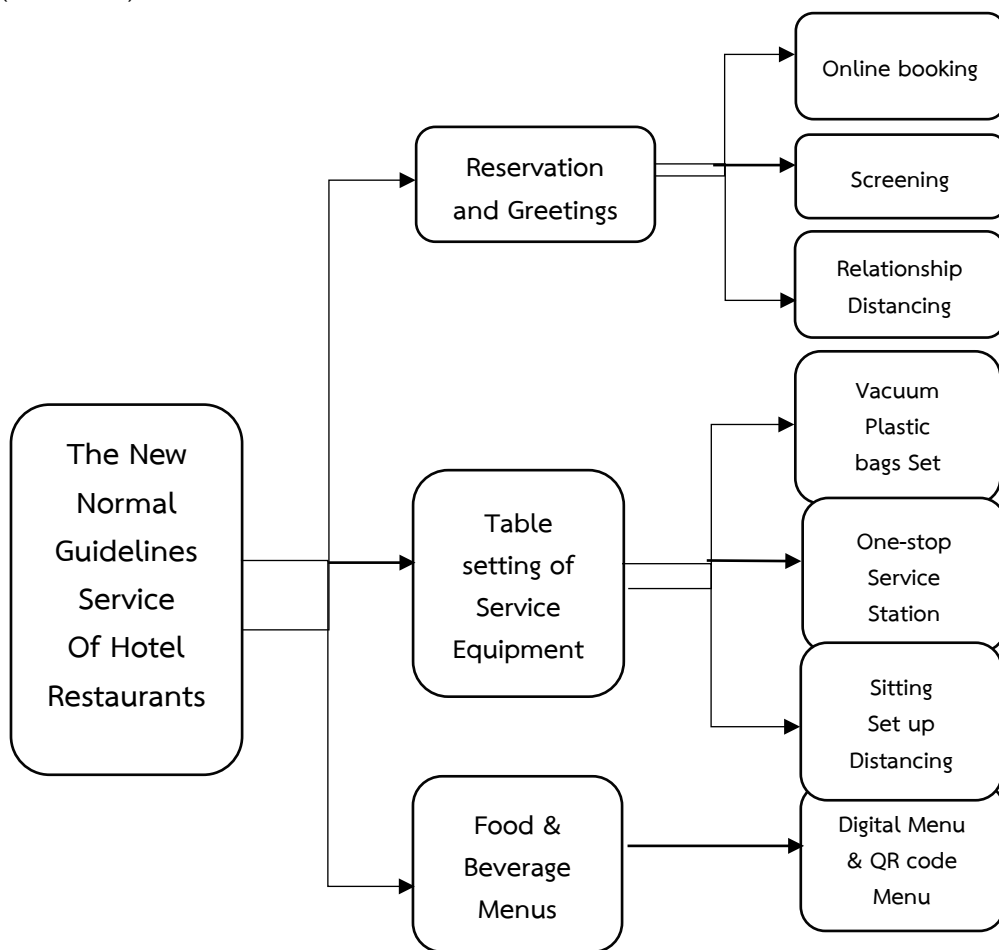
ตารางที่ 2 แสดงความสอดคล้องของผู้ให้ข้อมูลหลักจากการถอดคำสัมภาษณ์

n=15	การจอง (Reservation)	การทักทาย (Greetings)	การบริการอุปกรณ์บนโต๊ะอาหาร (Table setting of Service equipment)	เมนูอาหาร และเครื่องดื่ม (Food & Beverage Menus)
ผู้จัดการห้องอาหาร	✓	✓	✓	✓
พนักงานบริการ	✓	✓	✓	✓
ผู้ใช้บริการ	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 2 พบความสอดคล้องของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจากการถอดคำสัมภาษณ์ รูปแบบการบริการของห้องอาหารที่พบความเปลี่ยนแปลงที่เหมือนกัน 3 ด้าน คือ 1. ด้านการจอง

และการทักทาย(Reservation and Greetings) 2. ด้านการให้บริการบนโต๊ะอาหาร (Table setting of Service equipment) 3. ด้านการบริการเมนูอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage Menus)

จากการศึกษาวิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถสรุปเป็นแผนภาพความเชื่อมโยงแนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ 19 (COVID 19) ได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 แผนภาพความเชื่อมโยงแนวทางการบริการวิถีความปกติใหม่

อภิปรายผล (Research Discussion)

การศึกษาผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา คือ 1) การบริการห้องอาหารในโรงแรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และรูปแบบการให้บริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารใน

โรงแรม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาการบริการห้องอาหารในโรงแรม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 สามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ 2 ประการ

1.1 พนักงานบริการ (Service staff) ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 พนักงานให้บริการมีส่วนสำคัญอย่างมากในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ดีในการให้ความรู้ การเว้นระยะห่างในการพักท่ายระหว่างพนักงาน กับลูกค้า ประมาณ 1.5 เมตร โดยใช้การพักท่าย ไหว้แบบไทย เข้ามาเป็นวัฒนธรรมหลัก และการอำลา และแนะนำในกฎกติกาในการเข้ามาใช้บริการในห้องอาหารของลูกค้าสอดคล้องกับงานของ อภิสิทธิ์ การถาง และดร.บุญเชิด บุตรอินทร์ (2563) กล่าวว่า ผู้ใช้บริการที่มีคุณภาพของร้านอาหารฐานวิถีชีวิตใหม่ ในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือ การให้บริการลูกค้าในด้านการบริการ

1.2 กระบวนการให้บริการ (Service process) ขั้นตอนการให้บริการและวิธีการบริการแบบปลอดภัยและสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้บริการคือการ มีกระบวนการที่ชัดเจนสอดคล้องกับข้อปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐบาล ทำให้รูปแบบการให้บริการอาจมีเปลี่ยนแปลงไปบ้างแต่ภาพรวมการรักษามาตรฐานของห้องอาหารยังต้องดำเนินการอยู่สอดคล้องกับงานของ กิตติกร เรืองขำ และคณะ (2564) พบว่า ในส่วนของรูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจร้านอาหารในยุคปกติวิถีใหม่สำหรับผู้ประกอบการ คือ ด้านกระบวนการภายใน และด้านบริการลูกค้า

2. แนวทางการบริการแบบวิถีใหม่ (Service Guidelines New Normal) ของห้องอาหารโรงแรมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

2.1 การจอง และการต้อนรับ (Reservation and Greetings) ใช้ระบบจองผ่านระบบออนไลน์ (Online booking) และการสแกน Check in ผ่านช่องทางออนไลน์ Application ไทยชนะของภาครัฐ และระบบการคัดกรองบริเวณทางเข้า (Screening) เช่น การตรวจวัดอุณหภูมิด้วยเครื่องวัดอุณหภูมิ หรือ ปืนวัดอุณหภูมิ ส่วนของการต้อนรับสำหรับผู้ให้บริการใช้การสื่อสารผ่านภาษามือ และการภาษาพูดที่ชัดเจน เช่น การยกมือไหว้ และกล่าวคำทักทายแบบชาวไทย โดยไม่สัมผัสแมสหน้ากากอนามัยอยู่ตลอดเวลา

2.2 การจัดโต๊ะอาหารและการบริการอุปกรณ์ (Table setting and Service equipment) การให้บริการในขณะที่โรคยังระบาดอยู่ ลูกค้าต้องการพื้นที่โต๊ะอาหารที่ห่างกันหรืออาจมีที่กัน มีการจัดอุปกรณ์ไว้บนโต๊ะแบบห่อหุ้มด้วยถุงพลาสติกแวคคัม (Vacuum Plastic bags Set) ที่ประกอบไปด้วย ช้อน ส้อม มีดสแตนเลส ไม้จิ้มฟัน และ กระดาษทิชชู และการจัดจุดบริการอุปกรณ์ตัวเอง เช่น อุปกรณ์ ช้อน ส้อม ซอสต่างๆ (One-stop Service Station) เพื่อลดการสัมผัสหรือการใกล้ชิดกันระหว่างพนักงานกับลูกค้า ในส่วนของการนั่งเว้นระยะห่าง (Sitting Set up Distancing) มีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ให้นั่งห่างกัน เช่น จอมมา 4 คน ก็ต้องให้นั่ง เว้นที่นั่ง 1 ที่นั่ง เพื่อความสบายใจของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการรวมถึงการใส่แมสหน้ากากอนามัยขณะ

สนทนากัน ยกเว้นตอนรับประทานอาหาร สอดคล้องกับงานของ สุภาวดี ธงภักดิ์ และสันติธร ภูริภักดี (2564) พบว่า การจัดการรูปแบบการบริการ ผู้ประกอบการได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการแบบที่สามารถนั่งรับประทานอาหารในร้านได้ โดยยึดหลักตามมาตรการในการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) และการปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐอย่างเคร่งครัด

2.3 เมนูอาหารและเครื่องดื่ม (Food & Beverage Menus) การเปิดบริการแบบมีไลน์อาหารแบบบุฟเฟต์ ลูกค้าจะต้องการอุปกรณ์ตักอาหารของตนเอง ต้องมีการกำหนดให้มีคัตกอาหารเพื่อไม่ให้เกิดการแออัดที่ไลน์อาหาร สำหรับเมนูอาหารที่ใช้ ยกเลิกการแจกเมนูให้ลูกค้า ใช้ระบบ Digital Menu แทน ผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟน หรือ แท็บเล็ตไอแพด Tablet iPad และ ระบบ QR Code Menu ที่ลูกค้าสามารถสแกนภาพ QR code จากโทรศัพท์สมาร์ตโฟน จากพนักงานบริการ ก็สามารถดูอาหารได้ และเลือกเมนูอาหารที่ชอบไว้ได้เลย และเมื่อมานั่งที่โต๊ะอาหารก็สามารถสั่งได้ทันที รวมไปถึงยังสามารถส่งรายการอาหาร Digital Menu และ โปรโมชั่นส่วนลดต่างๆ ผ่านระบบ Application Line Chart เข้าตรงถึงผู้ใช้บริการได้ทันทีสอดคล้องกับงานของ จุฑามาศ ศรีรัตน (2564) กล่าวว่า ธุรกิจร้านอาหารต้องปรับช่องทางการให้บริการเป็นการบริการอาหารออนไลน์ พลิกโฉมสั่งอาหารออนไลน์จึงมีบทบาทสำคัญในการ ช่วยเหลือธุรกิจร้านอาหาร และให้บริการแก่ผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมารับประทานอาหารตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมในช่วงวิกฤตโควิด-19

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาแนวทางการให้บริการวิถีความปกติใหม่ (New Normal) ของห้องอาหารในโรงแรม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเป็นประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับกระบวนการบริการ ควรปรับรูปแบบการให้บริการในห้องอาหารให้สอดคล้องกับมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขในยุค “แบบปกติวิถีใหม่” และต้องปรับและรับพนักงานบริการเพิ่มเติมตามจำนวนลูกค้าที่มากขึ้นเหมาะสมกับภาระงานในห้องอาหารให้ เนื่องจากการปรับปรุงกระบวนการให้บริการ ยังต้องรักษามาตรฐานการให้บริการของห้องอาหารไว้ ส่วนการที่ภาครัฐมีข้อกำหนดระบบคัดกรอง เพราะต้องการให้ผู้ใช้บริการมีความมั่นใจในการมาใช้บริการในโรงแรม จะทำให้มียอดขาย รายได้ กลับมายังตัวเลขที่ต้องการ จากการมาใช้บริการของผู้ใช้บริการ สิ่งสำคัญคือการควบคุมคุณภาพของการให้บริการทั้งหมดภายในร้าน ตั้งแต่การจอง คัดกรองลูกค้า และการเสิร์ฟอาหาร เครื่องดื่ม รวมไปถึงการจัดอุปกรณ์ให้มีความสะอาด ปลอดภัย เป็นสัดส่วนชัดเจน ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแบบปกติวิถีใหม่ ที่มีการระมัดระวังตัวมากขึ้น มีการรับรู้ข่าวสารมาตรการต่างๆจากภาครัฐ ห้องอาหาร ร้านอาหารใดๆที่ไม่ปฏิบัติตาม ไม่เข้มงวดลูกค้าหรือผู้ให้บริการก็อาจตัดสินใจไม่เข้ามาใช้บริการได้

2. พนักงานบริการควรมีความเข้าใจถึงรูปแบบการให้บริการที่ปรับเปลี่ยนไป โดยต้องปฏิบัติตาม และคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นหลัก เพราะในสถานการณ์ที่ผู้ใช้บริการมี

พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งสำคัญที่ผู้ให้บริการต้องใส่ใจ และให้ความสำคัญคือ การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกค้าไว้อย่างสม่ำเสมอ ไม่แสดงท่าทีหงาย หรือมีระยะห่างมากเกินไปจนลูกค้ารู้สึกว่า ไม่ได้รับการบริการที่ดี และควรต้องมีการเพิ่มรูปแบบการให้บริการใหม่ๆ เข้ามาด้วย เช่น การใช้เทคโนโลยี เข้ามาช่วยงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

3. การศึกษาครั้งต่อไปควรเข้าไปสังเกต และสัมภาษณ์กับกลุ่มร้านอาหาร Casual Restaurant ด้วย เพราะต่างก็ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และควรศึกษาเชิงปริมาณในปัจจัยอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจ การตัดสินใจ และการรับรู้ เพิ่มเติมด้วย ก็จะทำให้ได้ซึ่งข้อค้นพบที่ซับซ้อนมากขึ้นในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาดร้านอาหารต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรุงเทพธุรกิจ. (2565). "ยกเลิกเคอร์ฟิว" รับ "เปิดประเทศ" 1 พ.ย. มีมาตรการอะไรที่ต้องรู้บ้าง?. สืบค้น 12 มกราคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/969323>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). โปรกคาดธุรกิจโรงแรมไตรมาส 3/64 ขาดทุนหนักสุดปีนี้. สืบค้น 1 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/955061>
- กิตติกร เรืองขำ, ยุวเรศ มาซอริ และกิตติกาญจน์ กาญจนะคุหะ. (2564). กลยุทธ์การปรับตัวโดยใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภายใต้สถานการณ์ Covid 19 ธุรกิจร้านอาหารริบส์แมน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*. 4(2), 748–760.
- จุฬามาต ศรีรัตน. (2564). พฤติกรรมทางเลือกใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันสั่งอาหารออนไลน์ของผู้บริโภคในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 4(3), 118–128.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2551). *การตลาดบริการ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วัฒนะ สุขขวัญ. (2563). *ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต covid-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระระดับมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาวดี ธงภักดี และสันติธร ภูริภักดี. (2564). แนวทางการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริการของร้านอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม "ร้านอาหารยามเย็น กรุงเทพมหานคร" ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*. 4(2), 761–772.
- อภิสิทธิ์ การถาง และบุญเจิด บุตรอินทร์. (2563). *การศึกษาคูณภาพการให้บริการของร้านอาหารฐานวิถีชีวิตใหม่กับลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร*. งานค้นคว้าอิสระระดับมหาบัณฑิต

โครงการพิเศษ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd Ed. New York : McGraw– Hill Book Inc.
- Haksever. (2013). “Service management.” *An Integrated Approach to Supply Chain Management and Operations*. New Jersey : Englewood Cliffs.
- Lovelock, C. H. (1996). *Service marketing*. Upper Saddle River. New Jersey: Prentice-Hall.
- Macmillan, T. (1971). *The Delphi Technique*. Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. Monterey: California.
- Thurmond, V. A. (2001). The point of triangulation. *Journal of Nursing Scholarship*. 33(3), 253-258.

พลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ The Economic Potency Base on Rice Merit Ceremony of Farmer in Thung Kular Rong Hai

ฉลอง สุขทอง¹ ปรีดา ปัทมาวิไล² บุญทัน พาหา³

Chalong Sukthong, Preeda Pattamavilai, Boontan Paha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาสภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวของชุมชนชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ พลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าว วิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวเพื่อนำเสนอเป็นนโยบายเศรษฐกิจของชาวนาในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและวิเคราะห์องค์ประกอบ กลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ยโสธรและศรีสะเกษ โดยการคัดเลือกมาจังหวัดละ 2 ชุมชน รวมทั้งหมด 10 ชุมชน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมทั้งสิ้น 30 คน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 500 ฉบับ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มจำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสกัดตัวแปรด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณวิธี Exploratory Factor Analysis จะทำให้ได้ลำดับขององค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าว นำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า 1. วิถีชีวิตของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ มีชีวิตที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยกันและนับถือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งลาว เขมร กุลา กูยและเยอ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนาทำไร่และเลี้ยงสัตว์ ภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการเลือกสรรและใช้ปัจจัยการผลิต 2) ด้านการดูแลและรักษาข้าว 3) ด้านอาหารและการบริโภค และ 4) ด้านสร้างระบบ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมของวัฒนธรรมข้าว 2. พลังเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกับฐานบุญประเพณีข้าว ซึ่งบุญประเพณีข้าวชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้ที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ได้แก่ บุญคูณลาน บุญข้าวจี บุญพะเหวด บุญบั้งไฟ บุญข้าวประดับดิน บุญสารทไทย บุญข้าวสาก ทำให้เกิดการผลิต การบริโภคและการจำหน่ายสร้างเศรษฐกิจที่ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้หมุนเวียน เกิดกลุ่มเกษตรกรรมและอาหาร กลุ่ม

Received: 2022-05-15 Revised: 2022-05-28 Accepted: 2022-05-30

^{1 2} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Management Science, Surin Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: chalongsuktong@gmail.com

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University

หัตถกรรม กลุ่มศิลปวัฒนธรรม กลุ่มออมทรัพย์การผลิต 3. องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าว ที่สามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายด้านเศรษฐกิจของชาวนา คือ 5 ด้าน 1) นโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกลไกสร้างเศรษฐกิจสัมพันธ์ระหว่างคน-ข้าว-น้ำ และพุทธศาสนาด้วยบุญประเพณี 12 เดือน 2) นโยบายส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการบูชาฟ้า-ขวัญ-เมือง เพื่อให้เกิดการสร้างระบบบุญคุณ แบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลและแลกเปลี่ยน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง 3) นโยบายส่งเสริมจิตสาธารณะ ที่เชื่อมโยงการใช้แรงงานในชุมชนโดยอาศัยการผูกมิตรตามประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน 4) นโยบายส่งเสริมการรักษาพันธุ์ข้าว การผลิตข้าวและแปรรูปข้าว เพื่อสร้างระบบนิเวศและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทุ่งกุลาร้องไห้ ในการผลิตข้าวคุณภาพซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในวงกว้าง และ 5) นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรชุมชนเพื่อเป็นพลังเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์

คำสำคัญ (Keywords): พลังเศรษฐกิจ; บุญประเพณีข้าว; ทุ่งกุลาร้องไห้

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the living conditions, way of life and cultural wisdom of the rice merit ceremony of farmers in the Thung Kula Rong Hai, economic potency based on rice merit ceremony; 2) to analyze the key elements affecting the economy based on rice merit ceremony in order to propose them as economic policies for farmers in Thailand. This research is mixed between a qualitative and quantitative research. In-depth interview techniques, group discussion and composition analysis were used. The populations were conducted from farmers in Thung Kula Rong Hai district, 5 provinces, namely Surin, Roi Et, Maha Sarakham, Yasothon and Si Sa Ket, by selecting 2 communities in each province, a total of 10 communities. There were 30 key informants in an in-depth interview. 500 quantitative data were collected and key informants were in 2 group discussions of 15 participants each. Data were analyzed by content analysis and variable extraction by quantitative research technique. Exploratory Factor Analysis method would result in the sequence of elements that are important to the economy based on rice merit ceremony. An analytical descriptive would be presented. The findings were revealed as follows: 1. The way of life of the people in Thung Kula Rong Hai is simple, depends on each other and respects the traditions and culture in their community. There are many ethnic groups such as Lao, Khmer, Kula, Kui and Yer. Most of them are engaged in agriculture, farming and animal husbandry. The important cultural wisdom of rice of Thung Kula Rong Hai people are: 1) Selection and use of production factors; 2) Rice care and treatment; 3) Food and consumption aspects; and 4) System building in beliefs,

traditions and rituals of rice culture. 2. The economic power is linked to the rice merit ceremony. The rice merit ceremony of the Thung Kula Rong Hai has been practiced for a long time. These rice merit ceremonies are called Boon Khun Lan, Boon Khao Jee, Boon Pha Whet, Boon Bang Fai, Boon Khao Pradub Din and Boon Sart Thai, Boon Khao Sak. These cause production consumption and distribution which is to create an economy and makes people in the community having a career and income to their communities. In addition, a group of agricultural and food occupations was born; there are handicraft groups such as silk weaving and cotton weaving; cultural groups and production savings groups. 3. There are 5 components related to the economy based on rice merit ceremony that has power to the community of Thung Kula Rong Hai people as follows: 1) Policy for promoting and supporting the creation of a mechanism to build economic relations between people- rice-water and Buddhism through merit traditions through 12 months; 2) Policy for promoting and conserving the culture of worshiping Fa-Kwan-Muang to create a grateful system, sharing, helping, supporting and exchanging labor by having the temple as the center; 3) Public mind promotion policy connects the use of labor in the community through friendship according to the community's cultural traditions; 4) Policy for promoting rice breeding, rice production and rice processing to create ecosystems and geographical indications of Thung Kula Rong Hai in the production of quality rice which will affect broad economic prosperity; and 5) Policy for promoting local wisdom and community resources to be the power of community economy to create.

Keywords: Economic power; Rice Merit Ceremony; Thung Kula Rong Hai

บทนำ (Introduction)

ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นพื้นที่ราบที่มีอาณาเขตกว้างขวางใหญ่ที่สุดในภาคอีสานเนื้อที่ประมาณ 2,107,691 ไร่ มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ และยโสธร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2552) ในอดีตได้มีการค้าขายติดต่อกับพ่อค้าต่างบ้านต่างเมืองทั้งที่ใกล้และห่างไกลกัน มีพ่อค้าหาบสินค้าเที่ยวขายไปตามหมู่บ้านแถบทุ่งกุลาร้องไห้เป็นประจำ เรียกทุ่งอันกว้างใหญ่ไพศาลแห่งนี้ว่า “ทุ่งกุลาร้องไห้” (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม, 2553: 21) ชาวบ้านในเขตทุ่งกุลาร้องไห้มีหลายชาติพันธุ์ ไทย-เขมร ลาว กวย (ส่วย) มีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนาทำไร่และเลี้ยงสัตว์ มีวัดตั้งอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน วัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นตัวกำหนดกรอบสืบสานจากรุ่นสู่รุ่น วิถีชีวิตของชาวบ้านจึงผูกพันแนบแน่นอยู่กับการทำนาคตามบรรพบุรุษและนับถือพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่มาของขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติกันมา ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมและงานบุญประเพณี “ฮิตสิบสอง”

และมีวัฒนธรรมข้าวที่ทำให้เกิดการผลิต การบริโภคและการจำหน่าย มีการเรียนรู้และพัฒนาภูมิปัญญาการทำให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและภูมินิเวศของทุ่งกุลาร้องไห้ จนได้เป็นแหล่งผลิตข้าวเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงว่า ข้าวจากทุ่งกุลาร้องไห้เป็นข้าวที่มีลักษณะพิเศษเป็นข้าวคุณภาพดี นุ่ม หอม อร่อย โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ

บุญประเพณีข้าวของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นวัฒนธรรมหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มชุมชนในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ที่ชาวบ้านให้ความสำคัญและยึดถือปฏิบัติเป็นแบบแผนของชีวิตร่วมกัน ยังคงสืบทอดวัฒนธรรม ความเชื่อและพิธีกรรม บุญประเพณีเกี่ยวกับข้าวสืบทอดกันมา ได้แก่ บุญคูณลาน บุญข้าวจี บุญเปิดยุ้งฉาง บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญข้าวกระยาสารท บุญข้าวทิพย์ เป็นต้น ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึง “บุญประเพณีข้าว” แสดงให้เห็นถึงวัฏจักรแห่งความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตชาวนากับศาสนาพุทธถือเป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติชอบ นาข้าวจะดีถ้าได้นำข้าวไปถวายพระสงฆ์ เกิดเป็นบุญกุศลเรียกว่านาบุญ นาบุญจะส่งผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ให้ผลผลิตดีเป็นนาทอง (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2559) วัฒนธรรมของชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้ได้ถูกผูกโยงไว้กับบุญประเพณี จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง เป็นพลังเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปบนฐานบุญประเพณี สร้างพลังอำนาจให้กับชุมชนและสังคมในวงกว้าง ไม่เฉพาะแต่เพียงด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่พลังอำนาจยังสร้างให้เกิดวัฒนธรรมชุมชนด้านอื่นๆ อาทิ ด้านศาสนา ด้านการศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม

พลังเศรษฐกิจชุมชน เป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการบริการ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม บนรากฐานความสามารถที่มีอยู่ (เสรี พงศ์พิศ, 2555) โดยการใช้ทุนของชุมชน เช่น วิธีการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม แรงงาน ทรัพยากรชุมชน เป็นต้น ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน คือ ครอบคลุมเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกในครอบครัวยุคใหม่ หากผลผลิตมีมากพอก็ขายในตลาดใกล้เคียงก่อน เช่น ตลาดในชุมชน ตลาดภูมิภาค ตลาดภายในประเทศ ซึ่งเป็นการสร้างเศรษฐกิจให้คนในชุมชน พลังเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกับฐานบุญประเพณีข้าว ซึ่งบุญประเพณีข้าวชาวทุ่งกุลาร้องไห้ที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ทำให้เกิดการผลิต การบริโภคและการจำหน่าย ซึ่งเป็นสร้างเศรษฐกิจที่ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้หมุนเวียน เกิดเป็นพลังเศรษฐกิจของชุมชน

จากความสำคัญของบุญประเพณีข้าวที่มีความเชื่อมโยงต่อพลังเศรษฐกิจชุมชนชาวทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งก่อให้เกิดการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต ทำให้เกิดการสร้างรายได้และอาชีพให้กับชุมชน ดังนั้น จึงน่าสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง พลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ศึกษาพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาไทย วิเคราะห์องค์ประกอบพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาไทยและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านเศรษฐกิจของชาวนาไทย เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนชาวนาไทย เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเป็นพลังที่ยั่งยืนให้กับสังคมประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้
2. เพื่อศึกษาพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาไทย
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาไทยและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านเศรษฐกิจของชาวนาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixes method research) โดยมีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย ด้านวิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าว โดยศึกษาตามแนวมานุษยวิทยา วัฒนธรรม ด้านพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าว ได้ศึกษาเนื้อหาตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของ ชายานอฟ (A.V. Chayanov) ด้านวิเคราะห์องค์ประกอบพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าว ด้านการเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีสองระบบ (Economic Dualism) ของฉัตรทิพย์ นาถสุภา แนวคิดทางเศรษฐกิจของมหาตมะ คานธี แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มีวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวของชุมชนชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ในพื้นที่ 5 จังหวัด โดยศึกษาในด้านเศรษฐกิจ สังคม บุญประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวของชาวนา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาตามแนวทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม เก็บข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตัวผู้วิจัยและคณะ นอกจากนั้นยังมีเครื่องมือทางเทคโนโลยี เช่น กล้องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก การอบการสัมภาษณ์ อุปกรณ์เหล่านี้ มีการใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชุมชนชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเศรษฐกิจของชุมชนชาวนาในประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธี Exploratory Factor Analysis และใช้เทคนิคการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multi Regression Analysis) เพื่อหาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนา โดยเรียงลำดับความสำคัญในการนำเสนอแนะนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของชาวนาในประเทศไทย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ

ขั้นที่ 3 จัดประชุมระดมสมองตัวแทนชาวนา ภูมิปัญญาพื้นบ้าน นักวิชาการ โดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อยืนยันผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ขั้นที่ 4 นำผลการศึกษาที่ได้มาจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของชาวนาในประเทศไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: คือ ชวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด สุรินทร์ ร้อยเอ็ด ยโสธร ศรีสะเกษ และมหาสารคาม โดยกลุ่มตัวอย่างได้คัดเลือกมาจังหวัดละ 2 ชุมชน รวมทั้งหมด 10 ชุมชน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้รู้และภูมิปัญญา จาก 10 ชุมชน ๆ ละ 3 คน รวมเป็นจำนวน 30 คน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจำนวน 500 ฉบับ ส่วนการสนทนากลุ่ม 2 พื้นที่ครั้งละ 15 คน

เครื่องมือในการวิจัย: แบบสำรวจ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่ม กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึกและเครื่องบันทึกเสียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ประเด็นสนทนากลุ่มย่อย ภาพถ่าย ซึ่งเป็นข้อมูลดิบยังไม่ได้นำมาประมวลผล ผู้วิจัยใช้วิธีการลงพื้นที่ ภาคสนามจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน โดยใช้ทีมผู้ช่วยนักวิจัยและนักวิจัยในพื้นที่ และการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการจัดประชุมกลุ่มย่อย

2. ข้อมูลทุติยภูมิเป็นการนำเอาข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหลาย ได้แก่รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา เอกสาร ประชุมวิชาการ รายงานการประชุม ซึ่งได้รวบรวมไว้ในรูปแบบของเอกสาร ซึ่งนักวิจัยจะ นำใช้ข้อมูลในขั้นนี้ มา จัดหมวดหมู่ แยกประเด็น และจัดลำดับในการวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ใช้ ข้อมูลที่มีคุณภาพและเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล: ข้อมูลเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์ผลโดยใช้การแยกประเด็นตาม ทฤษฎี และการสังเคราะห์ผลจากเวทีการสนทนากลุ่มย่อย ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. วิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้

วิถีชีวิตของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ มีชีวิตที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยกันและกันนับถือขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน วิถีชุมชนมีลักษณะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์กายภาพ ตั้งถิ่นฐาน บ้านเรือนอยู่ติดกันเป็นกลุ่มบนที่ดอนและลุ่มน้ำ มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งลาว เขมร กูลา กูยและเยอ ด้วยมีการอพยพมาเพื่อหาแหล่งที่ทำกิน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา ทำไร่และเลี้ยงสัตว์ เมื่อว่างเว้นจากการทำนาผู้หญิงจะมาทอผ้า ผู้ชายจะไปเลี้ยงวัวควาย ปลูปลูก ปลูกต้นไม้ วัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นตัวกำหนดกรอบสืบสานจากรุ่นสู่รุ่น วิถีชีวิตของชาวบ้านจึงผูกพัน แนบแน่นอยู่กับการทำนาตามบรรพบุรุษและนับถือพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่มาของขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีที่นับถือปฏิบัติสืบต่อกันมา มีความเชื่อเรื่องผีसागเทวดาและการทำความดีความชั่ว วัฒนธรรมการบริโภคข้าว บางชุมชนทานเฉพาะข้าวเจ้า เช่น บ้านไพรขลา อำเภอชุมพลบุรี จังหวัด สุรินทร์ บางหมู่บ้านบริโภคทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว เช่น บ้านดงแดง อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะมีที่นาเป็นของตัวเองเฉลี่ยครอบครัวละ 5-15 ไร่ ซึ่งได้รับจากมรดกตก

ทอดกันมาแต่ปู่ย่าตายาย การทำนาจึงถือเป็นวัฒนธรรมข้าวที่ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น พื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้จึงเป็นพื้นที่ที่หล่อเลี้ยงผู้คนมาอย่างยาวนาน “ทุ่งกุลาร้องไห้” ผืนดินแห่งนี้จะอุดมสมบูรณ์ในช่วงหน้าฝน และเหมาะกับการปลูกข้าว ซึ่งเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง เนื่องจากข้าวที่ผลิตจากแหล่งนี้เอกลักษณ์ที่โดดเด่น รสชาติมีความหอม นุ่มอร่อย ในขณะเดียวกันพื้นที่นี้มีความแห้งแล้งมากในช่วงหน้าร้อน ส่วนใหญ่จะทำได้ปีละครั้ง มีส่วนน้อยที่มีมีแปลงนาอยู่ติดลำน้ำ ห้วยน้ำ ก็จะสามารถปลูกได้ 2 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่ปลูกข้าวเจ้า ข้าวหอมมะลิ เช่น มะลิ 105 และข้าวมะลิ กข.15 ส่วนข้าวเหนียวจะปลูกกันน้อย เอาไว้กินและปลูกไว้เพื่อทำขนมหรือของหวาน สำหรับงานบุญประเพณี เช่น ทำเป็นข้าวต้มมัด ข้าวต้มผัด ขนมนางเล็ด เป็นต้น ระหว่างว่างเว้นจากการเกษตร ชาวบ้านจะมีการทำกิจกรรม ทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย ทอเสื่อกก เป็นต้น นอกจากนี้การสร้างรายได้เศรษฐกิจให้กับตนเองและครอบครัวนั้นพบว่า ชาวบ้านบางรายในหมู่บ้านจะมีการทำขนม กับข้าว อาหารคาวหวานเพื่อขายเป็นรายได้ โดยขายในหมู่บ้านและขายในตลาดชุมชน หรือตลาดนัด บางรายจะไปรับจ้างนอกภาคการเกษตร เช่น การรับจ้างก่อสร้าง ทำงานบริษัท ร้านผลิตเสื้อผ้า นอกจากนี้มีปลูกพืชหลังเกี่ยวข้าวแล้ว เช่น พืชผักสวนครัว ข้าวโพด ถั่ว แตงโม กระเจี๊ยบ เป็นต้น เพื่อไว้บริโภคและขายเป็นรายได้เสริม ในชุมชนจะมีวัดตั้งอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน วิถีชีวิตของชาวบ้านเหล่านั้นจึงผูกพันแนบแน่นอยู่กับการทำนาและนับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นที่มาของขนบธรรมเนียมจารีตและงานบุญประเพณีต่างๆ มีความเชื่อเรื่องผีสงเทวดา การทำความดีความชั่ว ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมงานบุญประเพณี ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาคือ “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า วิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมจึงมีนัยสำคัญต่อพลังอำนาจชุมชนเกี่ยวกับความคงอยู่ของวัฒนธรรม ระบบ รูปแบบ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ทำให้วัฒนธรรมข้าวได้รับการสืบสาน และข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์มีชื่อเสียง

ความเชื่อ สังคม วัฒนธรรม บุญประเพณีข้าวชาวทุ่งกุลาร้องไห้ มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ได้แก่ บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญพะเหวด บุญบั้งไฟ บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญสารทไทย ทำให้เกิดการผลิต การบริโภค และการจำหน่าย ซึ่งเป็นสร้างเศรษฐกิจที่ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพ มีการรวมกลุ่มอาชีพ มีรายได้หมุนเวียน เช่น กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมและอาหาร จากการปลูกข้าว พืชผัก ผลไม้ ทำอาหารทำขนม กลุ่มหัตถกรรม เช่น ทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย ทอเสื่อกก กระติบข้าว กลุ่มศิลปวัฒนธรรม เช่น หมอลำ หมอแคน ลำเพลิน เรือมอันเร กลุ่มออมทรัพย์การผลิตเช่น กลุ่มข้าวหอมมะลิ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มธนาคารปลา กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มสถาบันการเงิน สิ่งเหล่านี้ทั้งมวลเกิดจากฐานบุญประเพณีที่เป็นเกลียวเชื่อมโยงสู่อาชีพและสร้างรายได้เป็นพลังเศรษฐกิจของชุมชน **สังคมชนทุ่งกุลาร้องไห้**ในสังคมอีสานให้ความสำคัญแก่ผู้ที่อาวุโสและผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางก็จะได้รับการยอมรับนับถือให้เป็นผู้นำในด้านต่างๆ ได้แก่ หมอธรรม หมอยา หมอล่อง หมอผีฟ้า หมอแคน หมอลำ เป็นต้น **การแสดงและการละเล่น**ซึ่งเป็นลักษณะของแข็ง เช่น แข่งกระติบข้าว แข่งสวิง แต่ที่เป็นจุดเด่นซึ่งชาวอีสานและชาวทุ่งกุลาร้องไห้ได้ให้ความสำคัญเช่น หมอลำ หมอแคน ลำเพลิน เรือมอันเร โดยหมอลำถือว่าเป็น

มหรสพพื้นบ้านที่สำคัญที่สุดของชาวอีสาน และในแถบทุ่งกุลาร้องไห้ อาหารการกินมีความหลากหลายของวัตถุดิบในการทำอาหาร ทั้งพืช ผัก สัตว์ จนกระทั่งแมลง เช่น แมงจิ้งจก แมงกะซอน จิ้งหรีด โดยวัฒนธรรมการกินอาหารแบบสุกๆ ดิบๆ เช่น ลาบ ก้อย ปลาจี่ ส้มตำ น้ำพริกปลาจี่ หรือ “แจ่ว” กับผักพื้นบ้านที่เก็บได้ริมรั้วบ้าน ภาษาพูดหรือภาษาที่ใช้สื่อสารของคนทุ่งกุลาร้องไห้ส่วนใหญ่ใช้ “ภาษาอีสาน” หรือเรียกว่า “ภาษาลาว” คล้ายกับ “ภาษาไทย” มีส่วนน้อยที่ใช้ภาษา กูย ภาษาเขมร ในแต่ละชุมชนจะมีสำเนียงที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ที่มีอาณาเขตติดต่อกับถิ่นใด เช่น จังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ มีชายแดนติดกับกัมพูชา (เขมร) จะพูดภาษาเขมร

สภาพเศรษฐกิจชุมชนของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ ในอดีตเป็นแบบเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งพาตนเองเป็นหลักซื้อขายจับจ่ายกันอยู่ภายในชุมชน ยกเว้นเฉพาะสินค้าที่คนในชุมชนไม่สามารถผลิตเองได้ ที่ผ่านมาระบบราชการได้เข้ามาส่งเสริมการเพาะปลูกข้าวเมื่อปี พ.ศ.2417 คือการออกพระราชบัญญัติการจับจองที่ดิน เริ่มมีการกำหนดเขตที่ถือครองโดยรัฐการปรับตัวทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งเริ่มเข้าสู่ยุคการปฏิรูปที่ดินพ.ศ. 2521 การค้าช่วงหลังการทำนา คือการค้าวัว ค่าควาย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2472 มีการสร้างถนน รพช.สู่ทุ่งกุลาร้องไห้ อาชีพหลังการทำนาหมดหนานานแล้ว ชาวบ้านไปประกอบอาชีพค้าขายเป็นแรงงานรับจ้างทั่วไป หลังจากปี พ.ศ.2518 พื้นที่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ได้รับการปฏิรูปและจัดสรรให้พัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของรัฐบาลไทย-ออสเตรเลีย ทำให้พื้นที่ที่เคยเป็นทุ่งโล่งกว้างแห้งแล้งกลับอุดมมีชีวิตชีวาในสายตาผู้พบเห็น ตามมาด้วยการเกิดขึ้นของพันธุ์ข้าวหอมมะลิที่ทางศูนย์วิจัยพันธุ์ข้าวได้เริ่มนำสายพันธุ์ข้าวหอมมะลิมาให้เกษตรกรในทุ่งกุลาร้องไห้ทดลองปลูก จนค้นพบว่าดินที่นี่เหมาะสำหรับการปลูกข้าวหอมมะลิที่สุด ต่อมา มีการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมปี พ.ศ.2524 มีการสร้างถนน แหล่งน้ำ วิถีชีวิตเปลี่ยนจากแบบแลกเปลี่ยนเป็นแบบการตลาดมากขึ้น มีการผลิตสินค้าและบริการตามความต้องการของตลาด มีสินค้าโอท็อป เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย เป็นต้น ต่อมาได้มีการก่อสร้างถนนและพัฒนาเส้นทางจากหน่วยงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) มีทำถนนเป็นดินยกสูงขึ้นมา ถนนดินกรวดหรือถนนลูกรัง และต่อมาในปี พ.ศ. 2530 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงตระหนักและห่วงใยในความทุกข์ยากของพสกนิกรภาคอีสานอย่างยิ่ง จึงทรงมีพระราชกระแสกับพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบกให้จัดทำโครงการน้ำพระทัยจากในหลวงรัชการที่ 9 ได้จัดทำโครงการอีสานเขียว จึงได้มีการสร้างถนนขึ้นมาตัดเป็นตารางไปทั่วเขตทุ่งกุลาร้องไห้ มีทั้งถนนดิน ถนนลูกรัง และถนนลาดยางโดยข้างถนนทำเป็นคลองส่งน้ำ และปลูกต้นยูคาลิปตัสตามขอบถนนและพื้นที่ว่าง ทำให้การคมนาคมในเขตทุ่งกุลาร้องไห้สะดวกเพื่อขึ้น มีการขนส่งพืชผลทางการเกษตรสะดวกขึ้น มีการค้าขาย เกิดเป็นตลาดนัดหรือตลาดชุมชน สามารถผลิตของมาขายมาจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนข้าวของได้ เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวชาวทุ่งกุลาร้องไห้ที่สำคัญได้แก่ 1) ด้านการเลือกสรรและใช้ปัจจัยการผลิต 2) ด้านการดูแลและรักษาข้าว 3) ด้านอาหารและการบริโภค 4) ด้านสร้างระบบความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมของวัฒนธรรมข้าว ดังนี้

ภูมิปัญญาด้านการเลือกสรรและใช้ปัจจัยการผลิต ประกอบด้วยภูมิปัญญาด้านการเลือกสรรและการใช้ที่ดิน การใช้น้ำ การสังเกตสภาพดินฟ้าอากาศ การเลือกและคัดสรรพันธุ์ข้าว การใช้กระบวนการผลิตและการใช้แรงงาน โดยมีปฏิกายาบายบรรพบุรุษถ่ายทอดความรู้ไว้ ด้วยสภาพโครงสร้างดินในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้แห้งแล้ง เป็นดินร่วนปนทราย ดินเสื่อม ขาดอินทรีย์ธาตุ เป็นต้น ดังนั้นแนวทางการจัดการปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ ปลุกพืชตระกูลถั่วหรือพืชหมุนเวียน ใช้ฟางหรือเศษหญ้าคลุมดิน รวมทั้งการปรับระดับดินให้เสมอเพื่อน้ำกระจายทั่วพื้นที่ เนื่องจากขาดแหล่งน้ำ เกษตรกรจึงต้องมีการขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำ เจาะบาดาลทำคลองส่งน้ำกระจายทั่วพื้นที่ ทั้งนี้ต้องจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละส่วนโดยวางแผนการปลูกพืชหลากหลายผสมผสานเพื่อบริโภคหรือขายเป็นรายได้เพิ่ม รวมทั้งปลูกไม้ยืนต้นเพื่อสร้างระบบนิเวศ รวมถึงการเลี้ยงสัตว์เช่น วัวควาย หมู ไก่ ปลา และกบ เพื่อเป็นอาหารและลดรายจ่าย นำมูลมาทำปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต

ภูมิปัญญาด้านการดูแลและรักษาข้าว เพื่อให้ข้าวเจริญเติบโตและได้ผลผลิตนั้นมีภูมิปัญญาในแต่ละชุมชนซึ่งมีเทคนิควิธีการดูแลข้าวตั้งแต่การปลูกข้าวซึ่งในแถบนี้มีการดำนาและการหว่านข้าว ถ้านาในที่ลุ่มจะใช้วิธีการปักดำ ส่วนนาที่ดอนและที่ราบในปัจจุบันจะใช้วิธีการหว่านข้าว การดูแลข้าวในไร่นา การใส่ปุ๋ย การเก็บเกี่ยว การจัดเก็บข้าวเปลือก เป็นต้น ดังเช่นการดูแลเรื่องน้ำในแปลงข้าว คำนานาหรือหว่านจะต้องดูแลเป็นพิเศษ เพราะหว่านจะช่วยกันน้ำและกักเก็บน้ำให้มีปริมาณพอเหมาะกับการเจริญเติบโตของต้นข้าว ดูแลให้มีน้ำรั้วซึม ถ้าแปลงนาข้าวมีน้ำน้อยก็ต้องเอาน้ำเข้ามาหรือถ้าปริมาณน้ำมากไปต้นข้าวก็จะเน่าจึงต้องระบายน้ำออกจากทางหัวนา ช่วงข้าวกำลังออกรวงต้องค่อยๆ ระบายน้ำออกเมื่อข้าวสุก

ภูมิปัญญาด้านอาหารและการบริโภค การแปรรูปข้าวและอาหารจากข้าว มีภูมิปัญญาด้านอาหารและการบริโภค มีการทำอาหารขนมคาวหวานสำหรับบริโภคและใช้ในงานบุญประเพณีและพิธีกรรม ได้แก่ ข้าวตอก ข้าวเม่า ข้าวจี่ ข้าวต้มมัด ข้าวต้มผัด ขนมนางเล็ด ขนมฝักบัว ขนมไข่หงส์ ขนมดอกจอก ข้าวแต่น ข้าวกระยาสารท ข้าวโป่ง ข้าวเกรียบ ขนมจีน (ข้าวปุ้น) ข้าวหมาก ข้าวหลาม สามารถทำแล้วเอาไปขาย หรือบริโภคในครัวเรือน หรืองานบุญประเพณี หน้าหนาวเดือนสองจะมีงานบุญข้าวจี่ นำข้าวเหนียวมาทาไข่ โรยเกลือ จี่หอมๆ เพื่อนำไปใส่บาตรทำบุญตอนเช้า ข้าวจี่เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยยึดโยงผู้คนในสังคมเข้าด้วยกัน

ภูมิปัญญาด้านสร้างระบบ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมของวัฒนธรรมข้าว มีพิธีกรรมที่สำคัญมากต่อการทำมาหากินและการปลูกข้าวของคนไทย ชาวทุ่งกุลาร้องไห้ จะมีความเชื่อและพิธีกรรมในการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ และผีประจำหมู่บ้าน ก่อนการทำงานนอกจากขอให้ดูแลคุ้มครองลูกหลานและคนในหมู่บ้านให้อยู่เย็นเป็นสุขปราศจากโรคภัยแล้ว และขอร้องให้ทำนาได้ผลดี ด้วยการไหว้ผีบรรพบุรุษ เป็นพิธีกรรมของครอบครัว หรือระหว่างเครือญาติ ส่วนการไหว้ผีประจำหมู่บ้าน มีทั้งที่เป็นพิธีกรรมส่วนบุคคล และพิธีกรรมที่จัดทำร่วมกัน ของสมาชิกในหมู่บ้าน ในภาคอีสานมี การเลี้ยงผีปู่ตา ที่ดอนปู่ตาซึ่งเป็นป่าไม้ใกล้ๆ หมู่บ้าน จะทำพร้อมกันทั้งหมู่บ้านระหว่างเดือน 6 ถึง เดือน 7 ก่อนการปลูกข้าว ก็มีการสร้างตูปผีเอาไว้ เชิญผีซึ่งเคยอยู่ที่ท้องถิ่นขึ้นมาอยู่บน

ตบ เวลาจะไถนาจะได้ไม่ไปรั้งความผี มีการเซ่นไหว้ผีเจ้าที่เจ้าทาง เพราะว่าถ้าผีไม่พอใจการปลูกข้าวแล้วจะมีผลเสีย นอกจากนี้มีสุ่วขั่วข้าว หรือพิธีกรรม “เฮาปลิงเซรา” พิธีกรรมไหว้พระแม่โพสพ พิธีแรกไถนา พิธีเลี้ยงผีตาแฮก พิธีตักกล้า พิธีแรกดำน้ำ พิธีกรรมเอาข้าวขึ้นยุ้งฉาง เป็นต้น ซึ่งจารีตประเพณีและพิธีกรรมความเชื่อดังกล่าวในชุมชนบ้านเขตทุ่งกุลาร้องไห้ยังคงถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

2. พลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้

งานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ทำให้มีการผลิต การบริโภค และการจำหน่ายแลกเปลี่ยนแลกเปลี่ยนแลกเปลี่ยนกัน ส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ซึ่งเป็นพลังอำนาจทางเศรษฐกิจชุมชนที่เชื่อมโยงกับฐานบุญประเพณีข้าว ดังนี้

1) กิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรม

งานบุญประเพณีของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรม มีการปลูกข้าวเจ้า ข้าวเหนียวเพื่อใช้กินและทำขนม ปลูกพืชผักใช้สำหรับทำอาหารเช่น คื่นช่าย ผักกาดผักชีลาว พริก หอม กะเทียม มะเขือ เป็นต้น มีการปลูกไม้ผลไม้ออกเพื่อใช้ในงานพิธีกรรม เช่น กล้วย อ้อย มะพร้าว มะละกอ มีการเลี้ยงสัตว์ไว้กินและขาย เช่น วัวควาย หมู เป็ด ไก่ ปลา ซึ่งมีการผลิตเองในครัวเรือน และหาซื้อจากชุมชนหรือตลาด ชาวบ้านมีการแบ่งสัดส่วนในการปลูกข้าวที่จะต้องใช้ทั้งกินทั้งขายและนำมาใช้ทำบุญและงานพิธีกรรม เช่น บุญคูณลาน ชาวบ้านจะนำข้าวเปลือกไปถวายวัดเพื่อเป็นพุทธบูชา และในงานจะมีการทำกับข้าวกับปลาเพื่อทำบุญถวายพระสงฆ์ บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสากมีการทำขนมและจัดข้าวปลาอาหารเพื่อเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับญาติที่ตายไปแล้วถวายพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนซื้อขาย รวมทั้งเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการผลิต การบริโภค และการจำหน่ายแจกจ่าย เช่น กลุ่มข้าวอินทรีย์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มโค-กระบือ กลุ่มเลี้ยงกบ สามารถสร้างรายได้และเศรษฐกิจให้กับครัวเรือน กลุ่มและชุมชน

2) กิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม

งานบุญประเพณีของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม นอกเหนือจากการผลิตข้าวปลาอาหารเพื่อทำบุญและใช้ในงานพิธีกรรมตามความเชื่อและวัฒนธรรมของชาวทุ่งกุลาร้องไห้แล้ว ยังมีการปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อขายหรือส่งออก เนื่องจากทุ่งกุลาร้องไห้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพรสชาติหอมนุ่มอร่อยที่ชาวโลกรู้จักดี จึงเป็นโอกาสของชุมชนในการผลิตข้าวเพื่อส่งออก ทำข้าวสารสำหรับขายเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือน อุตสาหกรรมกลุ่มวิสาหกิจ เกิดโรงสีชุมชน รวมถึงการผลิตสินค้าต่างๆ ของชุมชนที่มีการใช้ทรัพยากรชุมชนและแรงงานในชุมชน เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย การทอเสื่อกก การสานกระติบข้าวจากไม้ไผ่ การสานตะกร้า และจักสานอื่นๆ เพื่อขายในชุมชนและนอกชุมชน สามารถยกระดับเป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายในตลาดชุมชนและตลาดอื่นๆ ได้ ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน กลุ่มวิสาหกิจ และชุมชน

3) กิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคบริการ

งานบุญประเพณีข้าวของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคบริการ นอกเหนือจากการร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณีแล้ว ในชุมชนยังมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องอื่นๆ อีกด้วย ในภาคบริการที่เกิดจากการรวมตัวกันเพื่อให้บริการสังคมชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เช่น โรงสีข้าวชุมชน ชาวบ้านสามารถเอามาสีข้าวเอง และมีการจัดตั้งกลุ่มโรงสีข้าวชุมชนเพื่อบริหารและบริการให้กับชุมชน กลุ่มคัดพันธุ์ข้าวเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในการปลูกข้าวและคัดพันธุ์ข้าวไว้ขายเพื่อให้ได้ราคาที่สูง มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปลูกข้าวทำนา ในการจัดการแปลงนา การจัดการน้ำ การดูแลรักษาข้าวและจัดการวัชพืชและแมลง การเก็บเกี่ยว และการแปรรูปข้าว การคัดพันธุ์ข้าว ซึ่งมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือชุมชน เช่น กลุ่มข้าวหอมมะลิ กลุ่มข้าวอินทรีย์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มโค-กระบือ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มทำขนม เป็นต้น ซึ่งจะมีคณะกรรมการของกลุ่มดูแลและช่วยเหลือสมาชิก ในการให้ความรู้และข้อมูลการผลิตให้มีคุณภาพ การแปรรูปสินค้าและบริการ การหาตลาดเพื่อขายสินค้าและส่งออก หากผลผลิตได้น้อยหรือขาดทุนจะมีสะสมทุนหรือมีหุ้นเพื่อให้สมาชิกที่เดือดร้อนได้กู้ยืม เป็นต้น

ข้าวจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยยึดโยงผู้คนในสังคมเข้าด้วยกัน ซึ่งหากเรามองถึงการแปรรูปเป็นอาหาร ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขนม เครื่องดื่ม ยารักษาโรค ไปจนถึงเครื่องประทีนความงามล้วนมาจากกระบวนการค้นคิดและภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อน ผสมรวมกับองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และกระบวนการศึกษา ทดลอง วิจัย เพื่อเพิ่มคุณค่าให้เป็นที่ประจักษ์มากยิ่งขึ้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจของชุมชนชาวนา การทำนา การบริโภค และการแลกเปลี่ยนแบ่งปันถือเป็นวิถีชีวิตเป็นวัฒนธรรมของชาวนาไทยจึงถูกผูกโยงไว้กับบุญประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งของชาวนาไทย เป็นพลังเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปบนฐานบุญประเพณี สร้างพลังอำนาจให้กับชุมชนและสังคมในวงกว้าง ไม่เฉพาะแต่เพียงด้านเศรษฐกิจเท่านั้นแต่พลังอำนาจยังสร้างให้เกิดวัฒนธรรมชุมชนด้านอื่นๆ อีกนานาประการ อาทิ ด้านศาสนา ด้านการศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม ช่วยสร้างให้เกิดความเข้มแข็งและเป็นพลังที่ยั่งยืนให้กับชุมชนสังคมและประเทศชาติ

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวที่มีพลังอำนาจต่อชุมชนชาวทุ่งกุลาร้องไห้ มี 7 องค์ประกอบด้วยกัน คือ 1) บุญประเพณี 12 เดือนคือกลไกสร้างเศรษฐกิจสัมพันธ์ระหว่างคน-ข้าว-น้ำ-และพุทธศาสนา 2) การบูชาฟ้า-ขวัญ-เมืองสร้างระบบบุญคุณ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง 3) ขวัญข้าวและวัฒนธรรมคือตัวบ่งชี้ทางนิเวศวิทยาวัฒนธรรมและพลังอำนาจเศรษฐกิจยังชีพ 4) จิตสาธารณะช่วยเหลือเกื้อกูลกันคือแรงงานที่เป็นมิตรต่อการผลิต การลำเลียงขนส่งข้าวและแปรรูปข้าว 5) ข้าวเปลือกและข้าวสารมีความหมายในวิถีไทย และมูลค่าเศรษฐกิจยังชีพ 6) ข้าวคือตัวชี้วัดความเจริญทางเศรษฐกิจในวงกว้างทั้งระบบนิเวศและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ 7) ภูมิปัญญาและทรัพยากรชุมชน

คือพลังเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์ เมื่อนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้ พบว่า มีองค์ประกอบเพียง 5 ตัว ที่มีประสิทธิภาพสามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายด้านเศรษฐกิจชาติพันธุ์ไทยชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้ เรียงตามลำดับ คือ 1) บุญประเพณี 12 เดือนคือกลไกสร้างเศรษฐกิจสัมพันธ์ระหว่างคน-ข้าว-น้ำ-และพุทธศาสนา 2) การบูชาฟ้า-ขวัญ-เมืองสร้างระบบบุญคุณ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนโดยมีวัด เป็นศูนย์กลาง 3) จิตสาธารณะช่วยเหลือเกื้อกูลกันคือแรงงานที่เป็นมิตรต่อการผลิต การลำเลียงขนส่งข้าวและแปรรูปข้าว 4) ข้าวคือตัวชี้วัดความเจริญทางเศรษฐกิจในวงกว้างทั้งระบบนิเวศและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ 5) ภูมิปัญญาและทรัพยากรชุมชนคือพลังเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

4. ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านเศรษฐกิจชาติพันธุ์ในวิถีไทย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้เพื่อนำมาเสนอเป็นนโยบายด้านเศรษฐกิจชาติพันธุ์ในวิถีไทยพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวมีค่าเรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ 1) บุญประเพณี 12 เดือนคือกลไกสร้างเศรษฐกิจสัมพันธ์ระหว่างคน-ข้าว-น้ำ-และพุทธศาสนา 2) การบูชาฟ้า-ขวัญ-เมืองสร้างระบบบุญคุณ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง 3) จิตสาธารณะช่วยเหลือเกื้อกูลกันคือแรงงานที่เป็นมิตรต่อการผลิต การลำเลียงขนส่งข้าวและแปรรูปข้าว 4) ข้าวคือตัวชี้วัดความเจริญทางเศรษฐกิจในวงกว้างทั้งระบบนิเวศและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ 5) ภูมิปัญญาและทรัพยากรชุมชนคือพลังเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .714, .625, .673, .692 และ .725 ตามลำดับ สมการที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผู้วิจัยจึงนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายด้านเศรษฐกิจชาติพันธุ์ในวิถีไทยรวม 5 ข้อ พร้อมมาตรการที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานของรัฐบาลและหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. นโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกลไกสร้างเศรษฐกิจสัมพันธ์ระหว่างคน-ข้าว-น้ำและพุทธศาสนาด้วยบุญประเพณี 12 เดือน
2. นโยบายส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมการบูชาฟ้า-ขวัญ-เมือง เพื่อให้เกิดการสร้างระบบบุญคุณ แบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลและแลกเปลี่ยน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง
3. นโยบายส่งเสริมจิตสาธารณะ ที่เชื่อมโยงการใช้แรงงานในชุมชนโดยอาศัยการผูกมิตรตามประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน
4. นโยบายส่งเสริมการรักษาพันธุ์ข้าว การผลิตข้าวและการแปรรูปข้าว เพื่อสร้างระบบนิเวศและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทุ่งกุลาร้องไห้ ในการผลิตข้าวคุณภาพซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในวงกว้าง

5. นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรชุมชนเพื่อเป็นพลังเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวของชุมชนชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จากผลการศึกษาพบว่า วิถีชีวิตของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ มีชีวิตที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยกัน และนับถือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชน “ฮึดสู้บสอง คองสู้บสี่” มีความเชื่อเรื่องผีสงเทวดา ภูมิปัญญาวัฒนธรรมข้าวชาวทุ่งกุลาร้องไห้ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการเลือกสรรและใช้ปัจจัยการผลิต 2) ด้านการดูแลและรักษาข้าว 3) ด้านอาหารและการบริโภค และ 4) ด้านสร้างระบบ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมของวัฒนธรรมข้าว ทำให้วัฒนธรรมข้าวได้รับการสืบสานและข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์มีชื่อเสียง พิธีกรรมข้าวเหล่านี้มีพลังและอำนาจในการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตของผู้คน เป็นภูมิปัญญาที่ช่วยเตรียมคน ช่วยให้ชุมชนและสังคมสามารถยืนหยัดและพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2548) ที่กล่าวถึงวิถีชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนในชนบทความเป็นชุมชนมีอยู่สูง ทั้งเศรษฐกิจและวัฒนธรรม สังคมเครือญาติ การครอบครองและการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากร ตั้งแต่โบราณการผลิตทางการเกษตรมีลักษณะเป็นแบบขนาดเล็ก ใช้แรงงานครอบครัวอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะเป็นลักษณะของการผลิตข้าว ธัญพืชหลัก ความสัมพันธ์แบบครอบครัวและชุมชนจึงคงดำรงอยู่คู่ขนานกับระบบทุนนิยม สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนของคานธี เป็นแนวทางในการที่จะสร้างความเชื่อมั่นในพลังของชุมชนและปัจเจกชนมุ่งเน้นให้ครอบครัวในชนบทสามารถที่พึ่งตนเอง และแก้ไขปัญหาความยากจนได้ โดยใช้แรงงานในครอบครัวเพื่อการผลิตให้พอเพียงแก่การบริโภคภายใต้ความจำเป็นในการดำรงชีวิต คนในชุมชนมีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องจักรที่เหมาะสม การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจใดๆ ให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมเพื่อเกิดคุณค่าแก่คนในสังคม การพึ่งตนเองของชุมชนในท้องถิ่นจะนำไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. พลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จากผลการศึกษาพบว่า งานบุญประเพณีข้าวทำให้มีการผลิต การบริโภค และการจำหน่ายแลกเปลี่ยนแลกเปลี่ยนกัน ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ซึ่งเป็นพลังอำนาจทางเศรษฐกิจชุมชนที่เชื่อมโยงกับฐานบุญประเพณีข้าว โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมชุมชน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งพากันตามหลักพุทธของพุทธศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2548) ที่กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีสองระบบจึงอาจเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศเพราะเป็นแนวคิดที่อิงอยู่กับการพึ่งพาตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดด้านวัฒนธรรมและแนวคิดอื่นๆ เช่น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ แนวคิดพุทธเศรษฐศาสตร์ของท่านพุทธทาส สอดคล้องกับแนวคิดของชยานอฟ (Chayanov, 1986) เส้นทางอนาคตของระบบ

เศรษฐกิจชุมชนชาวนา ตามข้อเสนอของชายานอฟ คือการทำเครือข่ายระหว่างชุมชนหมู่บ้าน ประกอบขึ้นเป็นระบบสหกรณ์ ร่วมกันขายผลผลิตการเกษตร ปรับปรุงเทคนิคทางการเกษตร จัดระบบสินเชื่อ และจัดให้มีกองทุนสหกรณ์ และตั้งศูนย์ชี้นำทางการเกษตร สร้างกิจการแปรรูป วัตถุดิบการเกษตร ฯลฯ (Chayanov, 1986) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาระบบนิเวศชุมชน (Community Ecosystem) การเปิดพื้นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชน การพัฒนาแหล่งทุนและสวัสดิการชุมชนเพื่อสุขภาวะที่ดี (จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ, 2562) กิจการของชาวนาจึงแตกต่างจากกิจการของนายทุน ตรงที่หน่วยการผลิตและหน่วยบริโภคเป็นหน่วยเดียวกัน

3. วิเคราะห์องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาทุ่งกุลาร้องไห้ มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ตัว ที่มีประสิทธิภาพในการทำนาย เรียงตามลำดับ 1) บุญประเพณี 12 เดือนคือกลไกสร้างเศรษฐกิจสัมพันธ์ระหว่างคน-ข้าว-น้ำ-และพุทธศาสนา 2) การบูชาฟ้า-ขวัญ-เมืองสร้างระบบบุญคุณ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง 3) จิตสาธารณะช่วยเหลือเกื้อกูลกันคือแรงงานที่เป็นมิตรต่อการผลิต การลำเลียงขนส่งข้าวและแปรรูปข้าว 4) ข้าวคือตัวชี้วัดความเจริญทางเศรษฐกิจในวงกว้างทั้งระบบนิเวศและสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 5) ภูมิปัญญาและทรัพยากรชุมชนคือพลังเศรษฐกิจชุมชนสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคมของ (อภิชัย พันธเสน, 2546) องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าว ทุนทางสังคม ทรัพยากรและการจัดการทรัพยากรสังคมโดยชุมชนที่อาศัยวัฒนธรรมอันดีงามในสังคม เป็นเครื่องมือหนึ่งของคนในชุมชนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมชุมชน อันได้แก่ ทุนวัฒนธรรม ทุนมนุษย์ ทุนสิ่งแวดล้อม และทุนทางสังคม เป็นเครือข่ายความช่วยเหลือพึ่งพากัน ในการแก้ไขปัญหาซึ่งส่งผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่ม/ของชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Krantz (2001) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบเศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนสำคัญต่อแนวทางการดำรงชีพดังนี้ 1) ทุนทางธรรมชาติ ได้แก่ คลังทรัพยากรสินธรรมชาติ (ดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากรทางพันธุกรรม และอื่นๆ) และการบริการด้านสิ่งแวดล้อม (วัฏจักร มลภาวะ อื่นๆ) จากการหมุนเวียนทรัพยากรและการบริการที่มีประโยชน์สำหรับการดำรงชีพ 2) ทุนทางเศรษฐกิจ/ทุนทางการเงิน ได้แก่ ฐานเงินทุน (เงินสด เงินเชื่อ/หนี้สิน การออม และทรัพยากรสินทางเศรษฐกิจ อื่นๆ ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์การผลิต และเทคโนโลยี) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการค้นหากลยุทธ์ในการดำรงชีพ 3) ทุนมนุษย์ ได้แก่ ทักษะ ความรู้ ความสามารถของแรงงาน และ 4) ทุนทางสังคม ได้แก่ ทรัพยากรทางสังคม (เครือข่าย การเรียกร้องทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม การเข้าร่วมสมาคม) ขณะเดียวกัน กาญจนา รอดแก้ว และคณะ (2563) พบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ 1) ด้านวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมองค์ความรู้ชุมชน ภูมิปัญญาและปราชญ์ชุมชน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีอัตลักษณ์ 2) ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยกิจกรรมรูปแบบใหม่ เช่น ตลาดอินทรีย์ ตลาดอนุรักษ์ ตลาดย้อนยุค การท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมทักษะอาชีพ การรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลาดออนไลน์ และระบบการเงินบัญชี นอกจากนี้ศิริพร ยอดกมลศาสตร์ (2550) ยังได้

กล่าวถึงองค์ประกอบของเศรษฐกิจชุมชนมีปัจจัยหลักคือ ทุน มีความหมายค่อนข้างกว้างทั้งทุนที่เป็นเงินตราและไม่ใช่เงินตรา ทุนที่ไม่ใช่เงินตรา ได้แก่ 1) ทุนโภคทรัพย์ หมายถึง ผลผลิตที่ชาวบ้านร่วมกันสร้างขึ้นจากการผสมผสานฐานทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ และแรงงานในชุมชน เช่น ที่ดิน เรือกสวนไร่นา วัวควาย บ้านเรือน เครื่องใช้ 2) ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่ตามธรรมชาติในแต่ละท้องถิ่น เช่น ดิน น้ำ ป่า แร่ธาตุ พันธุ์พืช 3) ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึงชุดความรู้และประสบการณ์ที่ชุมชนสร้างสรรค์ขึ้นและส่งสืบทอดมาเพื่อการอยู่ร่วมกัน เช่น ความสุจริต ความเสียสละ ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ 4) ทุนทางปัญญา คือ การเรียนรู้ร่วมกันโดยการนำเอาภูมิปัญญาความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนหรือนอกชุมชนมาสังเคราะห์เป็นปัญญาเพื่อการจัดการเศรษฐกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ อธิศาวัต (2546) เรื่องประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสาน พบว่า ชาวอีสานมีความรักและความผูกพันในครอบครัวบ้านเกิดและอาชีพการเกษตรสูง เป็นวัฒนธรรมที่ทำให้ศักยภาพของเศรษฐกิจชุมชนยังเข้มแข็งอยู่ การรวมกลุ่มเป็นองค์กรชาวบ้านในรูปของกลุ่มออมทรัพย์ร้านค้าชุมชน สหกรณ์การเกษตร ฯลฯ ทำให้ชาวบ้านเข้มแข็งขึ้น บางชุมชนพัฒนาเป็นเครือข่าย ช่วยเหลือกันออกไปนอกชุมชนหลายสิบหมู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนพงศ์ สุกิจปาณินิจ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ทุนทางสังคมกับการพัฒนาประเทศ พบว่า บทบาทของทุนทางสังคมโดยเฉพาะการร่วมแรงร่วมใจภายใต้พื้นฐานของความไว้วางใจ บรรทัดฐาน และค่านิยม เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันก่อให้เกิดความรู้ ทุนทางปัญญาและพลังร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมล คำศรี (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมข้าวกับพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา พบว่า 1) ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าวมีนัยสำคัญต่อพลังอำนาจชุมชน เช่น การเลือกสรรการใช้ที่ดิน การใช้น้ำ การสังเกตสภาพดินฟ้าอากาศ การคัดสรรพันธุ์ข้าว ภูมิปัญญาเหล่านี้พลังอำนาจในการสร้างสรรค์คุณธรรมจริยธรรม ให้ชุมชนมีจิตสำนึกต่อธรรมชาติ สัตว์ ข้าว และต่อบุคคลอื่น 2) พลังอำนาจชุมชนเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนข้าว ก่อให้เกิดพลังอำนาจชุมชนในหลายลักษณะ เช่น การเอื้ออาทรเกื้อกูลต่อกัน การย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัย การถ่ายโอนแลกเปลี่ยนผลผลิต เป็นต้น 3) พลังอำนาจอันเนื่องมาจากกระบวนความเชื่อประเพณีและพิธีกรรมดั้งเดิมของวัฒนธรรมข้าว เช่น วัฒนธรรมการผลิต การบริโภคข้าวแบบดั้งเดิมมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาให้เป็นมรดกของชุมชน เช่น มีแหล่งอาหาร ผัก ปลา วัฒนธรรมข้าวมีคุณค่ามีความหมาย มีพลังต่อชุมชนเป็นอย่างมากควรได้รับการฟื้นฟูนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาให้ชุมชนยืนหยัดอยู่ได้ด้วยความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่องพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ผู้วิจัยสามารถสรุปและสังเคราะห์เป็นแผนภาพวงจรเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับพลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าว ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วงจรเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับ “พลังเศรษฐกิจบนฐานประเพณีข้าว”

จากภาพที่ 1 พลังเศรษฐกิจบนฐานประเพณีข้าวเป็นวงจรความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างทุนชุมชน พลังชุมชน บุญประเพณีข้าว ที่ส่งผลให้เกิดพลังเศรษฐกิจของชุมชน โดยบุญประเพณีข้าวที่ชุมชนถือปฏิบัติใน ฮีตสิบสอง ทั้งพิธีกรรม การเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษผีป่าผีเขา พิธีกรรมสู่ขวัญข้าว การทำบุญถวายของให้วัดหรือบริจาคข้าวของเงินทองเพื่อเป็นพุทธบูชา เป็นพลังขับเคลื่อนทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ งานบุญประเพณีข้าวชาวทุ่งกุลาร้องไห้ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนาน ได้แก่ บุญคูณลาน บุญข้าวจี บุญผะเหวด บุญบั้งไฟ บุญข้าวประดับดิน บุญสารทไทย บุญข้าวสาก ทำให้เกิดการผลิต การบริโภค และการจำหน่าย แจกจ่ายช่วยสร้างรายได้และเศรษฐกิจให้กับครอบครัวและชุมชนโดยวิถีชุมชนเกี่ยวข้องกับงานบุญประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ในการทำบุญหรือร่วมงานบุญประเพณีนั้นชาวบ้านต้องจัดเตรียมข้าวของเพื่อไปประกอบการทำบุญ และแต่งตัวให้สวยงามตามเทศกาลงานบุญประเพณี มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) ข้าวของทำบุญ 2) ทรัพย์สินเงินทอง และ 3) การแต่งกายและอุปกรณ์ ซึ่งข้าวของต่างๆ ที่นำมาใช้ในงานบุญประเพณีได้จากการผลิตในครัวเรือน ในชุมชน และจัดซื้อจัดหา มีการจับจ่ายใช้สอยทำให้มีเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นพลังเศรษฐกิจที่เกิดจากฐานงานบุญประเพณีของชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

พลังเศรษฐกิจบนฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จากผลการศึกษาพบว่า งานบุญประเพณีข้าวทำให้การผลิต การบริโภค และการจำหน่ายแลกเปลี่ยนแลกเปลี่ยนกัน ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ซึ่งเป็นพลังอำนาจทางเศรษฐกิจชุมชนที่เชื่อมโยงกับฐานบุญประเพณีข้าว ดังนั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของชุมชนชาวนาควรมีรากฐานมาจากสภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตวัฒนธรรม บุญประเพณีข้าว ภูมิปัญญา และทรัพยากรชุมชน เพื่อความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน ประกอบกับ “ข้าวหอมมะลิ” ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นข้าวที่มีคุณภาพดีหอมอร่อยซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่นทำให้มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในระดับโลก เป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน จึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิต การตลาดและการจำหน่าย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงวัฒนธรรม กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กรมพัฒนาที่ดิน เป็นต้น ควรส่งเสริมพัฒนาชุมชน โดยใช้บุญประเพณีชุมชน ทรัพยากรชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคนในชุมชนร่วมกันขับเคลื่อนพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างและพัฒนาพลังเศรษฐกิจจากฐานบุญประเพณีข้าวของชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งมีความมั่นคงและเป็นพลังที่ยั่งยืนให้กับสังคมประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษามิติทุนทางสังคมที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้และชาวนาไทยในภาคอื่นจากมุมมองอื่นๆ เพื่อเป็นการขยายขอบเขตพรมแดนขององค์ความรู้ทางด้านนี้ให้กว้างขึ้น
2. ควรมีการศึกษารูปแบบความสำเร็จทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมบนฐานความคิดบุญประเพณีของชาวนาไทยในภาคอื่น
3. ควรมีการศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์ พัฒนาทุนทางสังคมของชาวนา สามารถพัฒนาองค์ความรู้ที่ใช้ทุนทางสังคมเป็นฐานการคิด แก้ไข ปัญหาวิกฤติการณ์ต่างๆ ของชุมชนชาวนาเพื่อความเข้มแข็งยั่งยืนของชุมชน
4. ควรมีการศึกษาการวางแผนพัฒนาศักยภาพชาวนาไทยในเรื่อง การผลิต การบริโภค การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากข้าวหรือสินค้าอื่น ที่นำมาสู่การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของชุมชนสู่ความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). *โบราณคดีในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักศิลปากรที่ 11 อุบลราชธานี. ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2522). *ทุ่งกุลาร้องไห้*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรสหกรณ์.
- กาญจนา รอดแก้ว และคณะ. (2563). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. (2562). การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ใช้นวัตกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2544). แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทย์ทัศน์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2548). ประวัติศาสตร์ความคิดไทยกับแนวคิดชุมชน. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- พัฒนพงศ์ สุกิจปาณีนิจ. (2552). ทูทางสังคมกับการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมล คำศรี. (2544). วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2550). วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรส.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2546). หังกุลาอาณาจักรเกลือ 2500 ปี. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุวิทย์ อิศาศวัต. (2546). ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสาน 2488-2544. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ภูมิปัญญาไทย.
- อภิชัย พันเสน และคณะ. (2550). สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2559). ประเพณีวัฒนธรรมอีสาน. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Chayanov, A. V. (1986). *The theory of peasant economy*. Great Britain: Manchester University Press.
- Krantz, L., (2001). *The Sustainable Livelihood Approach to Poverty Reduction. Proposal Draft*. Stockholm, Sweden: Division of Policy and Socio Economic Analysis Swedish International Development Agency (Sida).

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเช้าของคนไทย

Consumer Behavior Analysis for Breakfast Consuming

กาญจนาพร จิตตจํานงค์¹ อุษา ศิลป์เรืองวิไล² บัณฑิต รัตนไตร³

Kanjanaporn Jittajumong, Usa Silraungwilai, Bundit Rattanatri

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการเรื่องนี้ผู้เขียนดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเช้าของคนไทย ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเช้า จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันการเลือกบริโภคอาหารเช้าของคนไทยได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและผลิตภัณฑ์ที่มีให้เลือกสรร ผู้บริโภคเปลี่ยนไปบริโภคอาหารสดและอาหารแปรรูปที่ดีต่อสุขภาพ การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคพบว่าคนไทยตัดสินใจบริโภคอาหารเช้าที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่จำเป็นต่อสุขภาพของพวกเขา รับประทานสะดวก แคลอรีต่ำ และราคาไม่แพง ประเทศไทยมีอาหารเช้าพร้อมทานหลากหลายเพื่อจัดจำหน่าย ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อและสามารถเพิ่มวัตถุดิบที่มีประโยชน์เข้าไปในผลิตภัณฑ์อาหารปรุงสำเร็จนอกจากนี้อาหารเช้ายังช่วยป้องกันการเกิดโรค เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวาน และโรคหัวใจ อาหารเช้าที่ดีควรประกอบด้วยอาหารหลัก 5 หมู่ และผู้ประกอบการด้านอาหารควรตระหนักถึงการมีส่วนร่วมที่มีคุณค่าทางโภชนาการในการประกอบอาหาร ความปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในการปรุงอาหารเพื่อผู้บริโภค

คำสำคัญ (Keywords): อาหารเช้า; พฤติกรรมผู้บริโภค; การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

Abstract

This academic paper, the author conducted a literature review related to breakfast consumption behavior of Thai people. The author collected data from academic papers on breakfast consumption behavior. The study revealed that at present time the choice of breakfast among Thai people has changed. As the

Received: 2021-08-19 **Revised:** 2021-09-24 **Accepted:** 2021-09-28

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Master of Business Administration, Graduated School, Eastern Asia University. Corresponding Author e-mail: 63420205@stu.eau.ac.th

² บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Graduated School, Eastern Asia University. e-mail: usa@eau.ac.th

³ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Graduated School, Eastern Asia University. e-mail: bundit@eau.ac.th

coronavirus (COVID-19) outbreak affects lifestyles and food choices consumer shifted to healthy consumption of fresh and processed foods. Consumer behavior Analysis found that Thai people decided to consume breakfast that have nutrition which necessary for their health, convenient to eat, low in calories, and inexpensive,. Nowadays, Thailand has many ready-to-eat breakfast products for sale, consumer can choose to buy and can add useful raw materials to add to the finished food products. Furthermore breakfast also helps prevent diseases such as obesity, diabetes and heart disease. A good breakfast should consist of five food groups, and food entrepreneurs must be aware of the use of nutritious ingredients. Safe for toxic substances in cooking for consumer

Keywords: Breakfast; Consumer Behavior; Food Consumption Trends

บทนำ(Introduction)

หลายจังหวัดในประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การระบาดของ โควิด-19 (COVID-19) ผู้เขียนจึงมีวัตถุประสงค์แสดงให้เห็นว่าไลฟ์สไตล์ และพฤติกรรมของผู้บริโภคคนไทยนั้นปรับตัวเข้ากับความสะดวกสบายได้อย่างไร วันนี้เราพูดถึง มื้อเช้า ที่หาทานสะดวกใกล้ตัว แคลอรีไม่สูง ราคาไม่แพง และดีต่อสุขภาพอย่าง โจ๊ก (Bob Flaws, 2019) อาหารเช้าเป็นมื้อที่สำคัญที่สุดสำหรับทุกวัยเพราะมีประโยชน์ในการเสริมสร้างสุขภาพ เช่น วัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการเติมพลังงานให้ร่างกาย และสมองเด็กที่รับประทานอาหารเช้าเป็นประจำมักจะเป็นเด็กที่มีสมาธิจดจ่อกับการเรียนมีความกระตือรือร้น และอารมณ์ดี ปัจจุบันก็มีผลิตภัณฑ์โจ๊กกลุ่มสำเร็จรูปออกมาวางจำหน่ายมากมายแต่ขอแนะนำให้เติมเนื้อสัตว์ และผักลงไปด้วย เพราะอาหารเช้าที่เหมาะสมกับเด็กนอกจาก คาร์โบไฮเดรตที่ให้พลังงานแล้วควรมีโปรตีน โดยเลือกเนื้อสัตว์ที่ย่อยง่าย และไม่ติดมันเช่น เนื้อปลา เนื้อไก่ เนื้อหมูสันใน (สุวิมล ทรัพย์วิโรบล, 2559) อาหารเช้ามีประโยชน์ต่อสุขภาพอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในวัยทำงาน ช่วงเช้าเป็นช่วงเวลา แห่งความวุ่นวาย และเร่งรีบต้องออกไปเผชิญกับมลภาวะต่าง ๆ มากมาย อาจทำให้หลายคนละเลยการบริโภคอาหารเช้าด้วยความตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ หากบริโภคอาหารเช้าเป็นประจำ ร่างกาย จะได้รับประโยชน์จากอาหารเช้า (ณัฐพล กล้าวารี, 2562) และสามารถช่วยลดความเสี่ยงในการเป็นโรคเรื้อรังต่างๆ เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวานชนิดที่ 2 โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคกรดไหลย้อน โรคนิ่วในถุงน้ำดี (nutrilite, 2562)

โภชนาการ (nutrition) และ อาหาร (food) ที่เข้าสู่ร่างกายคนแล้ว ร่างกายสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านการเจริญเติบโต และการซ่อมแซมส่วนต่างๆของร่างกาย โภชนาการมีความหมายกว้างกว่าและต่างจากคำว่าอาหาร เพราะอาหารที่บริโภคกันอยู่ทุกวันนี้มีอาหารหลายชนิดถ้านำเอาอาหารต่างๆมาวิเคราะห์ จะพบว่ามีส่วนประกอบอยู่มากมายหลายชนิด โดยอาศัยหลักคุณค่าทางโภชนาการทำให้มีการจัดสารประกอบต่างๆ ในอาหารออกเป็น 6 ประเภท คือ โปรตีน

(protein) คาร์โบไฮเดรต (carbohydrate) ไขมัน (fat) วิตามิน (vitamin) เกลือแร่ (mineral) และน้ำ (water) (Thaigoodview, 2556) และตอนนี้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ผู้บริโภคตระหนักถึงความปลอดภัยในด้านอาหาร (Food Safety) คือ ความปลอดภัยของอาหารต้องเป็นอาหารที่ปราศจากสารพิษและไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค ต้องมีกรรมวิธีในการปรุงผสม และรับประทานอย่างถูกต้องตามความมุ่งหมายของร้านอาหาร ร้านอาหารที่ปลอดภัยควรมีตราสัญลักษณ์จากกระทรวงสาธารณสุข จะมีการจดทะเบียนร้าน ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายอยู่แล้ว แต่ในกลุ่มที่ยังไม่ได้มีการจดทะเบียน ขณะนี้ได้มีการตรวจสอบ และสุ่มตรวจตามพื้นที่ต่าง ๆ ดังนั้น อาหารทุกชนิดที่ทุกร้านทำนั้น ต้องเป็นอาหารที่ถูกปรุงสุกเป็นครั้ง ๆ และต้องไม่เป็นอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ภาชนะที่เลือกใช้ต้อง ปิดมิดชิด (กรมอนามัย, 2563) จึงจะมีความปลอดภัยจากเชื้อไวรัสหรือไม่ก็หันมาบริโภคอาหารที่ปรุงสุกเองที่บ้าน เนื่องจากเป็นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) เราต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัย โดยเฉพาะในด้าน Food Safety และแหล่งผลิต หรือ แหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และในปัจจุบันพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคอาหารอยู่ 2 แบบ คือ การทำอาหารรับประทานเองที่บ้าน และการสั่งซื้อเดลิเวอรี่เพื่อลดการออกจากบ้าน (ปรมา ทิพย์ธนทรัพย์, ณัฐพล อัสสระรัตน์ และพลวัฒน์ ชูเจริญ, 2563)

จากการทบทวนการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเข้าของคนไทยจะต้องวิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีแนวคิด (1)อาหารเข้า (2)การบริโภคอาหาร (3)การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

อาหารเช้า (Breakfast)

การเริ่มต้นเช้าวันที่ดี ด้วยสมองที่กระปรี้กระเปร่า กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวาและความสดชื่น มื้อเช้าคือมื้อหลักที่ทุกคนและทุกช่วงวัยพลาดไม่ได้ ด้วยการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ครบทั้ง 5 หมู่อันได้แก่โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน วิตามินและเกลือแร่ เป็นประจำทุกวัน เท่านั้นที่พร้อมเริ่มต้นวันใหม่ได้อย่างสดใส และมีสุขภาพดียืนระยะยาว ๆ ได้ไม่ยาก (Interpharma, 2563) เมื่อพูดถึงอาหารเช้าที่ดีในตอนเช้าที่อากาศเย็น ไม่มีอะไรจะดีไปกว่าโจ๊กร้อน ๆ หรือข้าวต้มสักชาม คนไทยทุกคนรู้จักดี โจ๊กทำจากเศษเมล็ดข้าวที่ทิ้งระหว่างการสีและนำไปต้มจนนิ่มจนละเอียด สามารถเพิ่มหมูสับปรุงรสและดับหมูสไลด์และเครื่องในต้มได้และหลายคนก็ใส่ไข่ด้วย ต้มหอมและขิงหั่นฝอยเป็นอาหารเช้าอุ่น ๆ ที่สมบูรณ์แบบ เป็นมือเบา ๆ ที่คนทุกวัยสามารถรับประทานได้ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงผู้สูงอายุ (สุทธ ศุขพิสิฐ, 2557)

ดังนั้นอาหารเช้าจึงไม่เป็นเพียงอาหารมื้อแรกที่ทำให้พลังงานในการทำงานหรือทำกิจกรรมต่างๆในรอบวันเท่านั้น แต่ยังช่วยป้องกันการเกิดโรคต่าง ๆ เช่น ภาวะอ้วน โรคเบาหวานและโรคหัวใจ เป็นต้น (พรเทพ ศิริวนารังสรรค์, 2557) กล่าวว่า อาหารเช้าที่ดีควรประกอบด้วย 5 หมู่หลัก (1) อาหารประเภท ข้าว แป้ง จะให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรต (2) เนื้อสัตว์ นม ไข่ ให้

สารอาหารโปรตีน (3) ไขมันจากพืชและสัตว์ ให้สารอาหารไขมัน (4) ผักชนิดต่าง ๆ ให้วิตามินและแร่ธาตุ และหากมีผลไม้ด้วยก็จะครบ 5 หมู่ ซึ่งจะให้ผลดีต่อร่างกายอย่างมาก

การบริโภคอาหาร (food consumption)

การระบาดใหญ่ของโคโรนาไวรัส (COVID-19) แสดงให้เห็นว่าไลฟ์สไตล์และพฤติกรรมของผู้บริโภคชาวไทยปรับตัวเข้ากับความไม่แน่นอนนี้ได้อย่างมากในระยะสั้นผู้บริโภคเริ่มเตรียมการโดยการซื้ออาหารสต็อกที่เก็บไว้ได้เพื่อการล็อกดาวเพิ่มการซื้ออาหารและการจัดส่งถึงบ้านทางออนไลน์เพื่อให้สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคมการตัดสินใจบริโภคอาหารที่ติดสุขภาพและการใช้ชีวิตและอื่น ๆ ในระยะยาวประสบการณ์ของผู้บริโภคอาจเปิดมิติใหม่จากการเปลี่ยนมุมมองทัศนคติและไลฟ์สไตล์จนขึ้นกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง (Brand Buffer, 2020) การเลือกอาหารเข้าที่เหมาะสมควรคำนึงถึงความพอเพียง ความสมดุลของสารอาหารและ พลังงานที่เหมาะสม รวมทั้งความหลากหลายของอาหารเพื่อให้ได้สารอาหารครบถ้วน ตามความต้องการของร่างกาย สารอาหารที่กล่าวมาข้างต้น นี้ประกอบด้วย คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เกลือแร่วิตามิน และน้ำ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ธาตุคาร์บอน ไฮโดรเจน ออกซิเจน และ ไนโตรเจน เป็นธาตุที่มีความจำเป็นต่อการทำงานของเซลล์ร่างกายอย่างมากสารอาหารทั้ง 6 ประเภนี้มีอยู่ในอาหารทั่วไปที่เราบริโภคในชีวิตประจำวัน (อิษณา จรรยาชัยเลิศ, 2555) ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการเลือกอาหารเฉพาะบุคคลมากขึ้นพวกเขาจะค้นหารายละเอียดและสัดส่วนผสมอย่างรอบคอบเมื่อเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารนอกเหนือไปจากการพิจารณาราคาหรือผลประโยชน์ความต้องการสารอาหารหรืออาหารที่ออกแบบมาให้ตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคลอาจมีความน่าสนใจมากขึ้นเช่นอาหารมังสวิรัตโปรตีนจากพืชอาหารสำหรับโรคเบาหวานและอาหารออร์แกนิก ดังนั้นอาหารแปรรูปขั้นสูงที่มีเทคโนโลยีชีวภาพอาหารเสริมและอาหารทางชีวภาพจะสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและเป็นทางเลือกเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค (IPG Mediabrand, 2020)

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior)

นักวิชาการด้านการตลาดและการบริหารธุรกิจ ได้นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคไว้หลากหลาย พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) เป็นการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำการเลือก ซื้อ ใช้ หรือ ละทิ้ง สินค้า บริการ แนวความคิด หรือ ประสบการณ์ เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความปรารถนา (Solomon, 2013) การระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทำให้ธุรกิจทั้งขนาดเล็กและใหญ่ต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันกับไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป เราได้เห็นธุรกิจทั้งขนาดเล็กและใหญ่ต้องดิ้นรนปรับตัวฝ่าความท้าทาย เพื่อให้ธุรกิจสามารถกลับมายืนได้อย่างแข็งแกร่ง แคมเปญต้องพร้อมปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่ได้แข่งขันกับคู่แข่งในตลาดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องตามให้ทันพฤติกรรมและไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งนี่เป็นสิ่ง

สำคัญที่ทุกองค์กรในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมกำลังเผชิญ ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนการใช้จ่ายใช้สอย ความสะดวกไม่แน่นอนของสถานการณ์การระบาดระลอกใหม่ทำให้คนไทยทั่วประเทศระมัดระวังเรื่องการใช้จ่ายมากขึ้น ผลสำรวจเผยว่า ผู้บริโภคชาวไทยกว่าครึ่ง (57%) มีแนวโน้มที่จะลดค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารที่ร้านในช่วง 6 เดือนข้างหน้า ในขณะที่ผู้บริโภค (47%) มีแนวโน้มที่จะซื้ออาหารแบบกลับบ้าน (Takeaway Food) เพิ่มขึ้นเพราะยังกังวลเรื่องของสุขภาพและความปลอดภัย เช่นเดียวกันกับการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นด้านอื่นๆ โดย 44% ของผู้บริโภคจะลดการใช้จ่ายใช้สอยด้านกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา และ 41% ตั้งใจจะลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว จึงยากจะปฏิเสธได้ว่ารูปแบบพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปกระทบกับภาคธุรกิจไม่น้อย การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญมาก รวมไปถึงการนำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์วิถีชีวิตในยุคโควิด-19 จะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการที่ปรับตัวได้เร็วมีความได้เปรียบในภาวะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังคงควบคุมการใช้จ่าย (ชาญชัย ประสิทธิ์, 2564)

พฤติกรรมในการเลือกซื้อของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่เกิดการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ในต้นปี 2020 ภัยคุกคามที่ใกล้เข้ามาระบาดใหญ่ในเมืองและละแวกใกล้เคียงได้กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการใช้จ่ายที่ตื่นตระหนกซึ่งส่งผลให้สินค้าหมดและจำกัดการซื้อรายการอาหารมากมาย ผู้บริโภคเปลี่ยนไปบริโภคอาหารสดและอาหารแปรรูปที่ดีต่อสุขภาพ (Schneeweiss & Murtaugh, 2020)

ตลาดอาหารเช้า (Breakfast Market)

อาหารเช้าเป็นมื้อที่ผู้บริโภคเปลี่ยนใจยากที่สุด ไม่เหมือนกับอาหารเที่ยงหรือเย็นที่มักจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่ที่มักจะเลือกเมนูที่ตัวเองคุ้นเคยมาตั้งแต่เด็ก ถ้าคนไทยก็เป็นโจ๊กหรือข้าวต้ม คนไทยให้ความสำคัญกับเรื่อง “การบริโภคอาหาร” มานาน ยิ่งช่วงที่ต้องกักตัวใช้ชีวิตอยู่กับบ้าน ยิ่งเห็นชัดว่าทุกบ้านพยายามเติมสีสันให้อาหารด้วยสารพัดเมนู สูตรเด็ด พร้อมด้วยอุปกรณ์นานาชนิดถูกเติมใส่ครีวกันไม่ยั้ง ไม่รวมถึงคลิปสอนทำอาหารจากเหล่าเชฟคนดังที่ยอดวิวพุ่งขึ้นหลายเท่าตัวในช่วงเวลาดังกล่าว (Marketingoops, 2020) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ประชาชนลดการเดินทางและอยู่บ้านมากขึ้นทำให้ มูลค่าตลาดของอาหารเช้าสำเร็จรูปยังคงคาดว่าจะโตต่อไปอีกด้วยอัตราเฉลี่ย 4.8% ต่อปี ไปจนถึงปี 2024 ทั้งนี้ก็เพราะผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมการกินตามแบบตะวันตก โดยเฉพาะมื้อเร่งรีบอย่างมื้อเช้า ที่ต้องการความสะดวกสบาย บริโภคได้ทันทีโดยไม่ต้องเตรียมให้วุ่นวาย (Foodbizs, 2020) นอกจากนี้ผู้บริโภคยังต้องการอาหารเช้าที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ สามารถกินได้ทุกวันโดยไม่จำเจจึงทำให้ความต้องการสินค้าอาหารแห้ง และอาหารสำเร็จรูปที่เก็บไว้ได้นานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและโจ๊กกึ่งสำเร็จรูปถือเป็นหนึ่งในสินค้าที่ตอบโจทย์ความต้องการในช่วงวิกฤตนี้เนื่องจากใช้เวลาปรุงไม่นาน ราคาไม่แพง หาซื้อง่ายและมีอายุการเก็บรักษายาวนาน อีกทั้งยังมีให้เลือกหลากหลายรสชาติ เนื่องจากตลาดอาหารเช้าสำเร็จรูปในต่างประเทศนั้นมีขนาดใหญ่มาก อัน

เป็นผลมาจากผู้บริโภคในต่างประเทศยอมรับและคุ้นเคยกับการรับประทานอาหารประเภทนี้ ส่วนอาหารกึ่งสำเร็จรูปที่น่าสนใจและมีแนวโน้มขยายตัวสูงในประเทศคือ โจ๊กกึ่งสำเร็จรูปและซูปกึ่งสำเร็จรูป ซึ่งการที่เริ่มมีผู้ประกอบการเข้ามาขยายตลาดอาหารกึ่งสำเร็จรูปมากขึ้นนั้นนับว่าเป็นสัญญาณที่น่าจับตามองสำหรับตลาดอาหารกึ่งสำเร็จรูปในประเทศไทย ซึ่งแนวโน้มความต้องการบริโภคกึ่งสำเร็จรูปและโจ๊กกึ่งสำเร็จรูปที่เพิ่มขึ้น ถือเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการเร่งผลิตสินค้าให้เพียงพอกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักข่าวไทย, 2563) ตลาด “โจ๊ก” ในประเทศไทยมีมูลค่าประมาณ 2,000 ล้านบาท เป็นที่รู้กันดีว่า “คนอร์” แห่งค่ายยูนิลีเวอร์ ผู้นำตลาดผลิตภัณฑ์สินค้าอุปโภคบริโภคระดับโลกเป็น “ผู้นำตลาด” แทบจะกินรวบทั้งหมด และยังไม่มีใครแทรกเข้ามาทำตลาดแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดได้ สถานการณ์ตลาดโจ๊กที่ผ่านมา ผู้ประกอบการที่พยายามเข้ามาแบ่งส่วนการตลาดมีมากขึ้น เช่น ข้าวหงษ์ทองออกสินค้าโจ๊กสำเร็จรูปหงษ์ทองพลัส เมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมา โจ๊กเติมคำ ของค่ายอายิโนะโมะโต๊ะ โจ๊กตราเกษตร และโจ๊กโอโห้ ที่มีเชฟดังจากโฮทิทเช่นมาการ์นตีความอร่อย (positioningmag, 2017)

บทสรุป (Conclusion)

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคจากข้างต้นผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การวางกลยุทธ์ในการทำตลาดสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย (Small and Medium Enterprises: SME) ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเข้าของคนไทย ได้แก่ (1) อาหารเข้า คือ อาหารมื้อแรกที่ทำให้พลังงานในการทำงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรอบวัน (2) การบริโภคอาหารคือ แสดงให้เห็นว่าไลฟ์สไตล์และพฤติกรรมของผู้บริโภคชาวไทยปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) (3) การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค คือ พฤติกรรมการเลือกซื้อของสำหรับผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่เกิดการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ในต้นปี 2020 ผู้บริโภคเปลี่ยนไปบริโภคอาหารสดและอาหารแปรรูปที่ดีต่อสุขภาพ (4) ตลาดอาหารเข้า คือ แนวโน้มความต้องการบริโภคกึ่งสำเร็จรูปและโจ๊กกึ่งสำเร็จรูปที่เพิ่มขึ้น ถือเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการเร่งผลิตสินค้าให้เพียงพอกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคจะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ และ เข้าใจความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ธุรกิจสามารถสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค ประการสำคัญจะช่วยให้การพัฒนาการตลาดสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยให้ดีขึ้น อย่างต่อเนื่อง จนทำให้ธุรกิจสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชาญชัย ชัยประสิทธิ์. (2564). *เจาะพฤติกรรมผู้บริโภคไทยที่เปลี่ยนไปในยุคโควิด-19*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20210518.html>.
- ณัฐพล กล้าวารี. (2562). *อาหารมื้อแรกของวันใหม่*. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://trainingreform.com/index.php/training-blog/252-training-blog-138>.
- จิตาพร รุ่งสถาพร. (2563). *พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขต กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และพิษณุโลก*. การค้นคว้าอิสระปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสื่อสารการตลาดดิจิทัล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ธิษณา จรรย์ชัยเลิศ. (2555). *จากพื้นฐานโภชนาการสู่ฉลากหวาน มัน เค็ม*. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <http://thidaratana.blogspot.com/2011/11/nutrition-in-adult-and-elderly.html>.
- ปรมา ทิพย์ธนทรัพย์, ณัฐพล อัสสระรัตน์ และพลวัฒน์ ชูเจริญ. (2563). *เมื่อ COVID-19 สิ้นสุดลง พฤติกรรมของผู้บริโภคจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร?*. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.baramizi.co.th/>.
- พรเทพ ศิริวนารังสรรค์. (2558). *กรมอนามัยเผย 10 เหตุเสี่ยงรุมเร้าสุขภาพวัยทำงาน*. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก www.anamai.moph.go.th.
- มนोलี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์. (2559). *พฤติกรรมผู้บริโภค อาหารของกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาใน จังหวัด สุราษฎร์ธานี*. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 3(1), 109-116
- ลลิตา พุทธชาติ. (2556). *การค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก webcache.googleusercontent.com.
- สำนักข่าวไทย. (2563). *ปะหมี่กึ่งสำเร็จรูปพุ่ง*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.tcjthai.com/news/2020/13/current/10311>.
- สุธร สุขพิสิฐ. (2557). *ข้าวต้มที่เป็นมากกว่าข้าวต้ม*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/387951/a-porridge-that-no-joke>.
- สุวิมล ทรัพย์วิโรบล. (2559). *ไทยรัฐฉบับพิมพ์*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/food/557631>.
- อธิปไตยอนามัย. (2563). *อาหารปลอดภัย ลดแพร่เชื้อโควิด-19*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/872203>.
- Bright today. (2562). *เข้านี้ไม่รู้จะทานอะไรดี งั้นทาน “โจ๊ก” กันเถอะ*. สืบค้น 24 ตุลาคม 2564, จาก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.brighttv.co.th/news/global/congee-breakfast-good-health>.

- Foodbizs. (2020). ตลาดอาหารเช้ายังมีโอกาสโตต่อขอแค่พัฒนาให้ตรงใจผู้บริโภค. สืบค้น 21 ตุลาคม 2564, จาก <https://foodbizs.com/breakfast-cereal-in-thailand-and-the-world/>.
- Interpharma.(2563). อาหารเช้า มีอู่สำคัญที่หลายคนมองข้าม. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.interpharma.co.th/articles/synbiotics-prebiotics-probiotics>.
- Marketingoops. (2563). “กึ่งสำเร็จรูป” ของคนยุคใหม่!. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/grainey/>.
- Nutrilite. (2562). อาหารเช้า อาหารชีวิต. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.nutrilite.co.th/th/article/breakfast>.
- Positioningmag. (2563). “มาม่า” ทำชิงคนอร์ ลุยตลาดโจ๊ก 2,000 ล้าน. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://positioningmag.com/1143956>.
- Thaigoodview. (2556). อาหารและโภชนาการ. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.thaigoodview.com/node/152487?page=0,1>.

ความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีผ่านการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ บนฐานคิดแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจ

Technology Inequality through Online Instruction Based on State Centralization Mindset

วสันต์ ปวนปันวงศ์¹ รตา อนุตตรังกูร²

Wasan Pounpunwong, Rata Anuttarangoon

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความฉบับนี้ต้องการนำเสนอประเด็นทางด้านการบริหารงานของรัฐ ผ่านกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นการบริหารงานและการบังคับใช้อำนาจของรัฐแบบรวมศูนย์อำนาจในการสั่งการแบบบนลงล่าง จากกรณีการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยไม่คำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ นโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตนเองต้องการได้ และยังถือว่าเป็นการลดทอนสิทธิและโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น รัฐจึงควรมีความรอบคอบในการทำนโยบาย การเข้าถึงการศึกษาและการกระจายโอกาสทางด้านศึกษาอย่างเท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ทุกระดับชั้น โดยให้มีการเตรียมความพร้อมในทุกด้านให้แก่บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและผู้เรียน เป็นสำคัญ เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยีและเป็นไปตามเป้าหมายของนโยบายด้านการศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ (Keywords): ความเหลื่อมล้ำ; การเรียนการสอนออนไลน์; รัฐรวมศูนย์อำนาจ

Abstract

This article aims to present the issue of the government administration via the Ministry of Education relating to the administration and enforcement of the state centralized power in the form of top-down command. The pattern of online

Received: 2021-07-10 **Revised:** 2021-07-29 **Accepted:** 2021-07-29

¹ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: reddevil_small@hotmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Sawan Rajabhat University. e-mail: ratamoojom@gmail.com

instruction during the outbreak of the COVID-19 was taken into action regardless of consideration on varied contexts of different areas that has created inequalities in budgets and resources allocation. Such policy could not be participated by the public to improve their desired quality of life and were also be considered as the derogation of rights and opportunities to access fundamental resources of which the state should provide to the public by law. Therefore, the state should be circumspect in setting policies, facilitating access to education and distributing equality of educational opportunities to all areas and at all levels with well preparation in all aspects for education personnel, parents and students as priorities to reduce inequality of society and meet the goals of Thai state's education policy in the 21st century.

Keywords: Inequality; Online Instruction; State Centralization

บทนำ (Introduction)

การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน ให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ระบบการศึกษาจึงต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สังคม และตลาดแรงงาน ซึ่งระบบการศึกษาของประเทศไทยก็มีความพยายามปฏิรูปโครงสร้างเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แต่ก็ยังมีความท้าทายอีกหลายประการ เช่น ผลประเมินความรู้ทั้งในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนจำนวนมากยังไม่มีทักษะพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด ปัญหาเศรษฐกิจโดยเฉพาะเรื่องรายได้ของผู้ปกครองส่งผลต่อจำนวนผู้เรียนที่เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ถึงแม้ว่ารัฐจะประกาศใช้นโยบายเรียนฟรี 15 ปี อัตราส่วนตรงนี้ก็ยังไม่มากนัก) เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการศึกษาไทยที่มีฐานความคิดแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจ เพราะรัฐมีนโยบายจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล (เงินอุดหนุนรายหัว) ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน (คณิศรา คำแก้ว, 2561) ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ในการใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ทั้งด้านของขนาดของโรงเรียน (เล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ) รวมไปถึงบริบทพื้นที่ (กลุ่มเด็กชายขอบ ถิ่นทุรกันดาร ชนบท เมือง) ที่แตกต่างกันไป ทางโรงเรียนจึงต้องแสวงหาเงินรายได้และทรัพยากรต่าง ๆ เพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น เพิ่มการเก็บค่าบำรุงโรงเรียนจากผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อนำมาซึ่งการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นโยบายเรียนฟรี 15 ปี จึงไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นถือว่าเป็นปัญหาความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ของรัฐและการยึดติดกับการรวมศูนย์อำนาจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะสมมานาน ซึ่งรัฐเองก็มีความพยายามปฏิรูประบบการศึกษาอยู่หลายครั้ง แต่ก็ยังไม่สามารถลดปัญหาเหล่านี้ลงได้ ภาระจึงตกมาอยู่ที่โรงเรียนและผู้ปกครองเป็นหลัก (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ยิ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ตามชนบทหรือตามแนวชายแดน เงินอุดหนุนรายหัวยิ่งได้รับน้อยลง (เพราะมีนักเรียนนอกระบบอยู่จำนวนมาก) รวมไปถึงการได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการศึกษาล่าเรียน เมื่อเราวิเคราะห์ถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจึงแสดงให้เห็นถึงการบังคับใช้อำนาจของรัฐแบบรวมศูนย์อำนาจในการสั่งการแบบบนลงล่าง (Top-Down) โดยไม่คำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ นโยบายบางตัวจึงไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย (เพ็งอ้าง) เมื่อนำปัญหาต่าง ๆ มาผนวกกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยิ่งแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในทุกมิติภายในสังคมไทย ทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยต้องปรับตัวและปฏิบัติตามคำสั่งของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) หรือ (ศบค.) อย่างเคร่งครัด ด้วยระยะเวลาของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้กระทบถึงช่วงเวลาที่สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนแบบปกติ

ณัฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในปี 2563 ได้กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” (บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2563) จึงมีมาตรการการจัดการเรียนการสอน 2 มาตรการ ซึ่งเป็นผลพวงมาจากมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ 7 เมษายน 2563 คือ (1) มีคำสั่งให้เปิดการเรียนการสอนที่โรงเรียน (On-Site) ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 และ (2) หากไวรัสโควิด-19 ยังแพร่ระบาด ให้เรียนที่บ้าน โดยใช้สื่อโทรทัศน์ดาวเทียม-ดิจิทัล (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้เตรียมความพร้อมให้ผู้ปกครอง ผู้เรียน และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับชั้นและทุกประเภท ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา การศึกษาเอกชน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ในการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ DLTV ในช่วงวันที่ 18 พฤษภาคม-30 มิถุนายน 2563 ซึ่งมีคำสั่งให้แต่ละโรงเรียนนำแนวทางนี้ไปปฏิบัติและเพิ่มเติมได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละโรงเรียน และ ณ ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังไม่มีการบรรเทาการดำเนินการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนยังคงเป็นรูปแบบการเรียนแบบออนไลน์ทั้งหมด

ที่ผ่านมาจากนโยบายการทดลองระบบการเรียนการสอนออนไลน์พบว่าปัญหายู่มาก เช่น ความไม่พร้อมทางด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ไม่มีช่องรับสัญญาณ ผู้ปกครองบางครอบครัวมีบุตรหลายคนไม่สามารถให้บุตรหลานเรียนออนไลน์ได้พร้อมกัน และยังประสบปัญหาที่ว่าผู้บริหารแต่ละโรงเรียนเข้าใจมาตรการจากกระทรวงศึกษาธิการแตกต่างกันไป ทำให้นโยบายไปปฏิบัติไม่ถูกต้อง ในช่วงแรกของการเรียนออนไลน์ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงมีหนังสือคำสั่งและแนวทางการปฏิบัติให้โรงเรียนได้ปฏิบัติตามอยู่หลายฉบับ รวมไปถึงการให้ข้อมูลข่าวสารจากกระทรวงศึกษาธิการที่ยังมีความไม่แน่นอนในช่วงนั้น ทำให้เกิดการวิตกกังวลจากผู้ปกครองมากพอสมควร แต่ก็มีผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่ไม่สามารถ

สนับสนุนให้บุตรหลานได้เรียนออนไลน์ (ฉันทพร บัวทอง, 2563) จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในทุกมิติภายในสังคมไทย กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องนี้โดยตรงต้องให้ความสำคัญและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ตรงจุด พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ว่าควรเป็นอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่อย่างเท่าเทียมกัน

นโยบายด้านการศึกษารัฐไทยในศตวรรษที่ 21

กรอบคิดการเตรียมความพร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้านการศึกษา สะท้อนให้เห็นแนวทางในหลักสากลที่เชื่อว่าโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (ณัฐพล ทิพสุวรรณ, 2563) การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ได้เกิดความท้าทายด้านการศึกษาศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนในทุก ๆ มิติ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นส่งผลต่อทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและโครงสร้างของสังคมอย่างทั่วถึง ผู้สอนจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับรู้ทันและออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ไม่ได้มีการกล่าวถึงนโยบายด้านการศึกษารัฐไทยในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นไปที่วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดย 6 กรอบยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งนี้ระบุไว้ไม่ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการศึกษาแต่อย่างใด ทั้งนี้เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่ยังคงไม่ได้สะท้อนให้เห็นนโยบายด้านการศึกษารัฐไทยในศตวรรษที่ 21 อย่างจริงจัง โดยแผนฯ ดังกล่าวมุ่งไปที่หลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การมุ่งเสริมกลไกการพัฒนาประเทศให้มีการพัฒนาเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก และกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, ม.ป.ป. : ออนไลน์) จากสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในทรรศนะของผู้เขียนมองว่านโยบายด้านการศึกษารัฐไทย

เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังคงถูกกำกับและบังคับโดยกรอบคิดของชนชั้นนำที่มีอำนาจที่ยังยึดติดกับเรื่องความมั่นคงของชาติในรูปแบบเก่า ดังนั้นประเด็นเรื่องการพัฒนาทางการศึกษาทั้งในด้านผู้เรียนและผู้สอนจึงเป็นปัญหาซ้ำซากที่ถูกผลิตซ้ำจากโครงสร้างรัฐที่รวมศูนย์อำนาจผ่านแผนพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ที่เต็มไปด้วยการตรึงอำนาจรัฐอย่างเข้มข้น

สำหรับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564- 2565 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) (สภาการศึกษาแห่งชาติ) ค่อนข้างมีความชัดเจนในเนื้อหาของนโยบายโดยมุ่งไปที่ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เช่น ICT เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบบริหารจัดการห้องเรียน School และ Classroom Management และ โครงสร้างพื้นฐาน Infrastructure (Internet) (ณัฐพล ทีปสุวรรณ, 2563) ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าในระดับนโยบายรัฐบาลได้มีการกำหนดให้ประเด็นเรื่องการศึกษามีความสอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในโลกศตวรรษที่ 21 แต่อย่างไรก็ตามนั้นประเด็นที่น่าสนใจผู้เขียนจึงตั้งข้อสังเกตว่าลักษณะของนโยบายเรื่องการศึกษาที่มีการบังคับใช้เป็นนโยบายที่มีอยู่อย่างหลากหลายแผนงานและบางแผนงานก็ไม่ได้ปรากฏ ดังนั้นความหลากหลายดังกล่าวจึงนำไปสู่ความยากของการนำนโยบายดังกล่าวไปใช้อย่างเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากฐานคิดของการออกนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ล้มเหลว

สรุปในประเด็นนโยบายทางการศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 สิ่งที่คุณเขียนต้องการฉายภาพให้เห็นก็คือความสำคัญของการดำรงชีพของผู้เรียนในในศตวรรษที่ 21 รัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอำนวยความสะดวกเข้าถึงการศึกษาและกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันในทุกพื้นที่และทุกกลุ่มคน เพื่อพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ที่ต้องตอบสนองความทันสมัยมาในรูปแบบของเทคโนโลยีต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.2563 เป็นต้นมาเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 รัฐจำเป็นต้องตระหนักในการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างจริงจัง โดยเน้นไปที่การพัฒนาทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญตามบริบท และเข้าใจข้อจำกัดของผู้เรียนและผู้สอนที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันหน่วยงานรัฐ สถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ยังคงไม่ยอมเปลี่ยนความคิดโดยยึดติดกับระบบอำนาจนิยมในสถานศึกษา (วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์ และภาณุวัฒน์ พุจักรคำ, 2563) ซึ่งไม่ได้สร้างปัญญาและความรู้ให้กับผู้เรียน เช่น การบังคับให้ผู้เรียนแต่งเครื่องแต่งกายชุดนักเรียนขณะเรียนออนไลน์ การบังคับผู้เรียนยืนตรงเคารพธงชาติก่อนเรียนทั้ง ๆ ทั้งที่เป็นการเรียนออนไลน์ เป็นต้น สภาพการณ์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดที่ให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพไปสู่ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้

มองการเรียนออนไลน์บนฐานความคิดแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจตามกลไกนโยบายจากบนสู่ล่าง

ตัวอย่างกลไกแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่สำคัญ เช่น หน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวด 4 ว่าด้วยหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ในมาตรา

50 กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่จะต้องเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 9 ว่าด้วยเรื่องที่มีรัฐต้องดำเนินการ จัดสรรคลื่นความถี่และ โครงสร้างพื้นฐานเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตาม อรรถาธิบาย รวมถึงพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ระบุให้คนไทยทุกคน ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (เป็นบุญญา ลำมะนา, 2563 : 155-158) จากตัวอย่างโครงสร้างกฎหมายและนโยบายของรัฐข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า นโยบายเรื่องการศึกษาถูกบังคับใช้ในลักษณะที่เป็นเส้นดิ่งที่มีการลดหลั่นลงมาตามสายการบังคับ บัญชาที่มีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางและมอบหมายนโยบายให้ข้าราชการที่เป็นแขนขาของ ส่วนกลางนำไปใช้ในระดัภูมิภาค การดำเนินเรื่องการศึกษาและการแก้ไขปัญหาเรื่อง การศึกษาจึงถูกผูกขาดไว้ที่โครงสร้างรัฐส่วนกลาง ทั้งนี้รวมไปถึงอำนาจการตัดสินใจ การย้าย บุคลากร งบประมาณ และสิ่งสนับสนุนการสอนอื่น ๆ โครงสร้างรัฐรวมศูนย์สะท้อนให้เห็นถึง นโยบายเรื่องการศึกษาได้ถูกคลี่ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโค วิด-19 ในไทยตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา ประเด็นที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์โรคระบาดได้เพิ่มประเด็น ปัญหาโครงสร้างของสังคมไทยที่ประกอบไปด้วยความเหลื่อมล้ำ ชนชั้น ความอภิสิทธิ์ ความจน ความเดือดร้อน การทุจริตและการเอารัดเอาเปรียบ ทั้งนี้ยังไม่นับรวมผลพวงของการบริหาร ประเทศของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในการจัดการกับปัญหาโรค ระบาด เศรษฐกิจ และสังคม และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมายบนฐานคิดการเป็นปฏิปักษ์กับการ ปกครองที่เป็นระบอบประชาธิปไตย

จากปัญหาข้างต้นการเรียนออนไลน์เป็นเสมือนภาพแทนความอ่อนแอของประชาชนที่ไม่ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตนเองต้องการในฐานะผู้เรียนการเรียนออนไลน์ใน สภาวะการณ์ที่ไม่ปกติทำให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยอย่าง ชั่วซาก เช่น ข้อจำกัดของการเข้าถึงเทคโนโลยี การเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เครื่องมือ สื่อสาร หนังสือ และตำรา รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่อยู่อาศัยที่ไม่สอดคล้องต่อการเรียน นอกจากนี้ยังสะท้อนความไม่พร้อมของผู้ปกครองในด้านค่าใช้จ่ายและองค์ความรู้ในการกำกับดูแล ผู้เรียน หากกล่าวอย่างตรงไปตรงมาก็คือ การเรียนออนไลน์ในสภาวะการณ์การระบาดของโควิด-19 สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวของรัฐในการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ออกคำสั่งยังขาดการเข้าถึงองค์ ความรู้และบริการการศึกษาของรัฐไว้ที่พื้นที่ที่เป็นโรงเรียนเท่านั้น โดยไม่สามารถปฏิบัติได้จริงตาม สิ่งที่จะบ่งชี้ในข้อกฎหมายและนโยบายที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น หากกล่าวไปแล้วในประเด็นมอง การเรียนออนไลน์บนฐานความคิดแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจตามกลไกนโยบายจากบนสู่ล่าง ถ้า วิเคราะห์ผ่านกรอบคิดในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าท้องถิ่นมีบทบาทน้อยมากในการ เข้ามาจัดการในเรื่องนี้ สืบเนื่องจากนโยบายและระเบียบการเรียนการสอนทั้งหมดผูกขาดที่ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นอำนาจรวมศูนย์ ทั้งนี้หากพิจารณาตามหลักคิดสำคัญของ “การกระจาย

อำนาจทางการศึกษา คือ การสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมและการรับผิดชอบตามหลักการณ์นโยบายสาธารณะที่มีทิศทางหรือแนวทางการออกแบบนโยบายตามที่ตั้งคมโดยรวมเห็นหรือเชื่อว่าควรจะทำเนิการไปในทิศทางนั้น หัวใจสำคัญของนโยบายสาธารณะ คือ กระบวนการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการทั้งในส่วนองงานบุคลากร วิชาการ การเงิน และบริหารทั่วไปได้้อย่างอิสระ” (สมพงษ์ จิตระดับ สุอัง คะวาทิน และพจนา อาภาณัฐรักษ์, 2562) ฉะนั้นในสถานการณ์ดังกล่าว การเรียนออนไลน์ภายใต้นโยบายของรัฐทั้งในภาคการศึกษาทุกระดับจึงประสบปัญหาและส่งผลต่อการลดลงของประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ตกอยู่ในสภาวะการณ์ไม่รู้จะดำเนินการไปในทิศทางไหน เพราะขาดความชัดเจนและมีความสับสนในเรื่องของวิธีการปฏิบัติรวมไปถึงการประเมินผล ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าการเรียนออนไลน์ในสภาวะการณ์ที่ไม่ปกตินี้ควรให้อำนาจสถานศึกษานั้นดำเนินการอย่างอิสระเพื่อตอบสนองบริบทและข้อจำกัดในทุกด้านของผู้เรียนและผู้ปกครอง โดยเห็นควรยกเลิกเกี่ยวกับระเบียบและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน รวมถึงให้ผู้สอนตระหนักถึงองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดไปยังผู้เรียนเป็นสำคัญสะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีของระบบการศึกษารัฐไทยผ่านปรากฏการณ์การเรียนออนไลน์

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีของระบบการศึกษารัฐไทยผ่านปรากฏการณ์การเรียนออนไลน์นั้น ถูกทำให้ชัดเจนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ทุกฝ่าย (ทั้งโครงสร้างพื้นฐานของรัฐในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน ฯลฯ) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการอย่างฉับพลัน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่มีฐานความคิดแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจนั้น จึงก่อให้เกิดประเด็นทางสังคมที่ว่า “เด็กไทยพร้อมที่จะเรียนออนไลน์หรือไม่” ถึงแม้ว่าทางกระทรวงศึกษาธิการจะมีการปรับรูปแบบการถ่ายทอดวิดีโอผ่านทาง DLTV ของมูลนิธิทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งในช่วงแรกเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท/พื้นที่ตามแนวชายแดน รวมไปถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในเมืองใหญ่ ที่ผู้ปกครองไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนให้บุตรหลานได้เรียนออนไลน์ หลังจากทางกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งให้คุณครูทุกโรงเรียนสำรวจความพร้อมของผู้เรียนก่อนทดลองระบบการเรียนออนไลน์ เช่น กรณีน้องเก๋ ดงกล้วย การโพสต์ข้อความระบายความในใจของผู้ปกครองท่านหนึ่งต่อการเรียนออนไลน์ที่มีการเข้าไปกด Like กด Share และแสดงความคิดเห็นจำนวนมาก เป็นต้น จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการการสอนออนไลน์ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อช่วยลดปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ด้วยวิธีการลักษณะ “ออนแอร์” มากกว่า “ออนไลน์” ผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน รวมไปถึงปัญหาการมีอุปกรณ์เทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อจำนวนบุตรหลาน สามารถรับชมเทปบันทึกการสอนออนไลน์ย้อนหลังได้ในทุกวัน หากผู้ปกครองยังพบปัญหาในการเรียนการสอนออนไลน์ให้แจ้งไปยังโรงเรียน หรือโทรสายด่วน 1579 เพื่อให้โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น (บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2563)

การทดลองระบบการเรียนการสอนออนไลน์สร้างผลสะท้อนต่อระบบการศึกษาไทยเป็น

อย่างมาก ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของรัฐที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในแต่ละพื้นที่ให้เกิดความเท่าเทียมกันได้ (ทั้งในเวลาปกติและไม่ปกติ) จากปัญหาเชิงโครงสร้างทางการศึกษาแล้วยังมีผลกระทบไปปัญหาในโครงสร้างอื่น ๆ ด้วย เช่น โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ทำให้ช่องว่างของคนแต่ละชนชั้นมีความกว้างมากขึ้น โครงสร้างอำนาจทางการเมืองที่ไม่หยุดนิ่ง เป็นต้น ปัญหาโครงสร้างทางการศึกษาจึงได้รับผลกระทบไปด้วย ดังนั้น ศักยภาพของผู้ปกครองจึงเป็นส่วนสำคัญในการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน เป็นความท้าทายของผู้ปกครองที่มีฐานะอยู่ระดับฐานพีระมิดของสังคมไทย (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ว่ารัฐสามารถจัดทรัพยากรทางการศึกษาให้ได้ในระดับใด แต่อุปกรณ์การเรียนอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่มีแนวโน้มสูงขึ้น การเรียนให้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนคนหนึ่งนั้นจึงต้องอาศัยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีความรู้อย่างเท่าเทียมกันนำไปสู่การประกอบอาชีพที่สามารถยกฐานะเขาได้ในอนาคต

การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จึงเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนและทุกภาคส่วนได้ทราบถึงความไม่พร้อมในการเข้าสู่การเรียนออนไลน์อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการศึกษาในช่วงชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ต้องมีการใช้ทักษะและสื่อการสอนที่หลากหลายของคุณครูในการเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะตามในศตวรรษที่ 21 และยังพบว่ามีการครอบครัวยากจนที่มีฐานะยากจน เมื่อบุตรหลานเข้าถึงระบบการศึกษาได้ไม่เต็มที่ ก็ย่อมส่งผลต่อ “ทางเลือก” ในชีวิตของพวกเขาเช่นกัน จนในบางครั้งก็ไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ดีกว่ารุ่นพ่อแม่ได้ (สถณี อาชวานันทกุล, 2554) จากปัญหาดังกล่าวยิ่งแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของระบบการศึกษาไทยที่เกิดการกระจุกตัวของงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ อยู่ตามโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษในพื้นที่เมือง ทำให้ผู้เรียนตามโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ตามแนวชายแดน ไม่สามารถใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมตามการเรียนรู้ได้ ทำให้ผู้เรียนมองว่าเมื่อเกิดเหลื่อมล้ำในด้านหนึ่งย่อมส่งผลต่อการเกิดความเหลื่อมล้ำในด้านอื่น ๆ ตามไปด้วย ซึ่งเป็นการตัดหรือลดทอนสิทธิและโอกาสของคน ๆ หนึ่งในการเข้าถึงทรัพยากรขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพราะฉะนั้นปัญหาของความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีของระบบการศึกษาไทยผ่านปรากฏการณ์การเรียนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงเป็นตัวสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในทุกด้าน รัฐจึงต้องให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อกระจายความเท่าเทียมกันในสังคม

การเรียนออนไลน์ฉายภาพปัญหาความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปรากฏการณ์การเรียนออนไลน์ได้ตอกย้ำปัญหาความเหลื่อมล้ำของการศึกษาไทยและความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สะท้อนหลักการของรัฐที่มีปัญหาในการจัดการการบริการสาธารณะด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ถึงแม้ว่ารัฐจะระบุไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559 - 2561) และ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

ของประเทศไทย พ.ศ. 2560 – 2564 ที่ มุ่งเน้นการวางโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพจากการใช้บริการทางเทคโนโลยีควบคู่ไปกับการยกระดับการให้บริการภาครัฐโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางด้วยการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่มีความเข้าใจถึงประสบการณ์การใช้งานและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ((ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 – 2565, 2563 : ออนไลน์) สำหรับกรณีการเปิดเรียนออนไลน์ของในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เห็นภาพความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศที่นักเรียนในชนบทเสียเปรียบนักเรียนในสังคมเมือง ทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร ตำราเรียน ครูอาจารย์ที่มีความชำนาญในการสอน และโอกาสในการเรียนพิเศษ หรือสถาบันกวดวิชา ฯลฯ ข้อสรุปการสำรวจปัญหาจากการเรียนออนไลน์ของ ฐานเศรษฐกิจ พบว่า นอกจากนี้ยังมีนักเรียนบางส่วนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต โทรทัศน์ สำหรับในพื้นที่ชนบทบางแห่ง ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ไม่สามารถเรียนทางออนไลน์ได้ และไม่มีจานดาวเทียม หรือจานดาวเทียมรับสัญญาณไม่ได้ ในขณะที่พื้นที่ที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต สัญญาณก็ไม่เสถียร ประกอบกับนักเรียนยังขาดความพร้อมในการเรียนทางออนไลน์ ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สามารถเรียนด้วยตนเองได้ ขาดแรงจูงใจ และในบางครอบครัวที่มีพี่น้องกำลังเรียนหนังสือหลายคน แต่มีโทรทัศน์เพียงเครื่องเดียว ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ครบทุกคน สิ่งเหล่านี้นำไปสู่เกิดปัญหาปมด้อยของนักเรียน มีการเปรียบเทียบกับเพื่อนที่มีอุปกรณ์ในการเรียนที่ดีกว่า ทนสมัยกว่า ท้ายสุดแล้วกลายมาเป็นภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการซื้ออุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์และการเรียนผ่านดาวเทียมเพิ่มขึ้นในขณะที่เศรษฐกิจแย่ รวมไปถึงการที่ผู้ปกครองต้องมาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงควบคุมให้ลูกนั่งเรียนผ่านออนไลน์ ทำให้เสียเวลาในการทำงานแต่ละวันได้ (ฐานเศรษฐกิจ, 2563)

การเรียนออนไลน์ได้ฉายภาพให้เห็นปัญหาความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประเด็นที่น่าสนใจในนี้ คือ ผู้เขียนไม่ได้ปฏิเสธว่ารัฐบาลไม่มีแนวทางในการพัฒนาเรื่องโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ เพียงแต่ว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นต้นมา การดำเนินงานของรัฐทางด้านการศึกษาก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ซึ่งได้ถูกคล้อยออกมาจากใต้พรมของปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาที่รวมศูนย์อำนาจของรัฐ ปัญหาดังกล่าวอย่างที่คุณเขียนได้นำเสนอแล้วข้างต้นย่อมทำให้สภาพการเรียนออนไลน์ในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาและไร้ทิศทางที่จะนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ประกอบกับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและวัฒนธรรมองค์กรของผู้สอนที่เป็นวัฒนธรรมข้าราชการเน้นสายการบังคับบัญชาและจรรยาบรรณอำนาจนิยมที่เคลือบแฝงในการสอนและบังคับผู้เรียนผ่านการเรียนออนไลน์ สิ่งเหล่านี้นอกจากไม่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงแล้วยังเป็นการกระทำที่ล้าหลังไม่ตอบสนองความทันสมัยในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่าความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานในกรณีของการให้เรียนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รัฐจะต้องมีการเตรียมการและสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงต่อโครงสร้างพื้นฐานเหล่านั้นก่อนที่จะมีการนำนโยบายเรื่องการเรียนออนไลน์ไปบังคับใช้ สิ่งเหล่านี้คือความไม่เข้าใจของผู้นำและรัฐบาลที่มีฐานคิดว่าการศึกษาดังกล่าวอยู่ในปัจจุบัน

ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ แต่ในความเป็นจริงปัญหาเรื่องคุณภาพและการกระจายอำนาจ การเข้าถึงการศึกษายังคงเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กรอบคิดของรัฐไม่มองเห็นพื้นที่ชนบทที่ประสบปัญหาการพัฒนาการศึกษาดังกล่าวจึงเน้นเด็กและพัฒนาในพื้นที่เขตเมือง และทำให้พื้นที่ชายขอบหรือชนบทเป็นพื้นที่ในการเอื้อโอกาสซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น การกระทำของผู้นำและรัฐบาลที่กระทำต่อพื้นที่ชนบทและนักเรียนเหล่านี้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานของรัฐที่รวมศูนย์อำนาจบนฐานคิดการพัฒนาอย่างไม่ทั่วถึง

ความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและช่องว่างระหว่างชนชั้น

สำหรับความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีที่ปรากฏขึ้น มันหมายถึงในสิ่งที่เค้าไม่มี ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึง เช่น อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ มือถือ เป็นต้น โดยในขณะที่เด็กต้องเรียนออนไลน์ในเวลาเดียวกัน หรือแม้กระทั่งผู้ปกครองที่ไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งแท้จริงแล้วความพร้อมพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญแรก ๆ ในการเข้าถึงและมีความจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุน (เขมนรินทร์ รัตนอำมพวัลย์, ม.ป.ป.) สำหรับกรุงเทพฯธุรกิจ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีด้านการศึกษาเริ่มต้นจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและเป็นที่มาของการเกิด Vicious Circle หรือที่เรียกว่าวงจรชั่วร้ายทางด้านเศรษฐศาสตร์จะกล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่า Vicious Circle of Poverty วงจรชั่วร้ายของความยากจน ซึ่งไม่ว่าจะมองในมุมไหนก็พบว่าจะไปเกี่ยวโยงกับปัจจัยทางด้านการศึกษาดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงการศึกษา สำหรับประเด็นความเหลื่อมล้ำในด้านเทคโนโลยีที่นี้คือ ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงและความรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่เชื่อมโยงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ (กรุงเทพฯธุรกิจ, ม.ป.ป.)

ปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและช่องว่างระหว่างชนชั้นจากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย (ชุตินันท์ สงวนประสิทธิ์, 2562 : ออนไลน์) อธิบายถึงความเหลื่อมล้ำของไทยในด้านรายได้ ความมั่งคั่ง โอกาสและคุณภาพชีวิต พบว่า ด้านรายได้ ไทยมีความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับสูงโดยปี 2015 อยู่ที่ 38% หมายถึง รายได้กลุ่มที่มีรายได้สูงที่สุดกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุดอยู่ที่ 10.3 เท่า ซึ่งกลุ่มรายได้สูงสุดมีรายได้รวมกันเกิน 50% ของประชากรไทย ทั้งนี้ไม่มีมิติจำนวนคนจนพบว่า 50% คนจนทั้งประเทศอยู่ที่ภาคเกษตร และยังไม่มีแนวโน้มดีขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรายได้เกษตรกรเติบโตต่ำ มีผลมาจากตลาดโลกที่ราคาสินค้าเกษตรมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ World Economic Forum (2018) ชี้ว่าความไม่เสมอภาคของไทยอยู่อันดับที่ 25 จาก 107 ประเทศทั่วโลก ในด้านความมั่งคั่งจากการรายงานของ World Economic Forum (2018) พบว่า ในระยะ 5 ปี 2013-2018 ความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งในไทยเพิ่มขึ้น 2.5% และมีความเหลื่อมล้ำด้านนี้สูงที่สุดเป็นอันดับ 10 ของโลก และท้ายสุด ด้านโอกาสและคุณภาพชีวิต มีความเหลื่อมล้ำในระดับสูง เห็นได้จากโอกาสการศึกษาในเชิงพื้นที่ เมื่อดูระดับคะแนน PISA (โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ของ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาแยกตามภูมิภาค พบว่า คะแนนของนักเรียนจากพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล สูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ เช่น ภาคเหนือตอนบน ภาคใต้ ภาคตะวันตก และภาคอีสานตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญในทุกสาขาวิชา ซึ่งจะส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต (ณัฐภัทร์ กิ่งเนตร และณัฐริ มณีจักร, 2562)

จากข้อมูลข้างต้นผู้เขียนต้องการให้เห็นภาพชัดของข้อมูลว่าด้วยความจริงของปัญหาการความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างในด้านของชนชั้น ดังนั้นในแง่ของความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีย่อมเป็นผลมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและชนชั้น เช่นเดียวกับ กล่าวคือ เชนนรินทร์ รัตนอำพลย์ อธิบายถึงความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีว่าในยุคปัจจุบันทุกช่วงวัยต้องสามารถเข้าแหล่งเรียนรู้ หรือหาความรู้เพิ่มเติมได้ผ่านเทคโนโลยีที่เรียกว่า “เรียนออนไลน์” ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ อนิเมชัน วีดีโอ เป็นต้น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับแรงในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการและเข้าถึงข้อมูลบุคคลได้มากที่สุด และในขณะเดียวกันก็ต้องทำให้ทุกคนได้ตื่นตัวและเกิดการปรับตัวไปพร้อม ๆ กัน ทุกเพศทุกวัย ต่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งจะสังเกตได้จากทุกภาคส่วนไม่จะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือภาคการศึกษาที่ต้องออกมาใช้เทคโนโลยีออนไลน์ให้มีการเข้าถึงกลุ่มคนในสังกัดของตนเองให้ได้มากที่สุดและดีที่สุด ซึ่งในบางกลุ่มจะสามารถเข้าถึงได้โดยไม่มียาก เนื่องจากมีความพร้อมและมีการปรับตัวตามเทคโนโลยีอยู่เสมอ แต่ในบางกลุ่มอาจจะต้องมีการปรับตัวอย่างก้าวกระโดด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องช่วยกันในการพัฒนาทั้งระบบ ฉะนั้นในผู้เขียนจึงเห็นว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เห็นภาพความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีอย่างชัดเจนโดยเฉพาะเชื่อมโยงมาจากปัญหาจากโครงสร้างด้านเศรษฐกิจจนนำไปสู่ภาวะของความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจซึ่งส่งผลต่อการสร้างชนชั้นขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งเดียวกันกับความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาว่าด้วยเรื่อง โอกาส ความเท่าเทียม และการเข้าถึง

นักเรียนชายขอบ กลุ่มคนที่ถูกทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีโดยรัฐรวมศูนย์อำนาจ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีมาตรการการทดลองระบบการเรียนการสอนออนไลน์ แต่ด้วยความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ออนไลน์นี้ไม่ได้มีความพร้อมเท่าเทียมกันทุกคน โดยเฉพาะ “โรงเรียนตามชนบทพื้นที่ห่างไกล” ที่ไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตได้ การเรียนรู้ออนไลน์จึงกลายเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงการเรียนรู้ ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนทั้งสิ้น 30,525 แห่ง ครึ่งหนึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบท (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) เมื่อเป็นโรงเรียนขนาดเล็กทำให้ได้รับการการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย จากมาตรการดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแบบกระตันทัน ซึ่งไม่ได้มีการวางแผนเอาไว้ล่วงหน้า ผลกระทบจึงเกิดเป็นวงกว้างแต่ที่เป็นปัญหาหนักและชัดเจนที่สุดปรากฏชัดใน “นักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ชนบท” ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาขึ้นที่ถูกกระทำโดยรัฐแบบรวมศูนย์อำนาจ เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาความ

เหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาไทยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทนั้นมีอยู่ 2 ประเด็น คือ

(1) ผู้เรียนขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ไม่มีโทรทัศน์ จานดาวเทียม ขาดอุปกรณ์เชื่อมต่อระบบออนไลน์ เพราะอาจอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจึงส่งผลให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ได้รับโอกาสในชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน (ภัทรา เกิดเรือง, 2563) ประกอบกับครอบครัวมีฐานะยากจน จึงไม่มีรายได้เพียงพอต่อการซื้ออุปกรณ์และเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ และการดูแลของผู้ปกครอง โดยเฉพาะผู้ปกครองที่ไม่ได้คอยอยู่ดูแลบุตรหลานขณะเรียนออนไลน์ ผู้เรียนมักอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอนออนไลน์อยู่แล้ว จึงไม่ได้มีความใส่ใจให้บุตรหลานขณะที่บุตรหลานต้องเรียนออนไลน์

และ (2) เรื่องงบประมาณ ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมมานานก่อนจะเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้แต่ละโรงเรียนทำการสำรวจความพร้อม เรื่องอุปกรณ์การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน (ไทยรัฐฉบับพิมพ์, 2563) แต่ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ระบบราชการดำเนินไปได้อย่างล่าช้า การสั่งซื้ออุปกรณ์และเทคโนโลยีจึงอาจไม่ทันทั่วถึง

นโยบายทางการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการออกคำสั่งแบบ Top-Down ที่ใช้มาตรการเดียวกันในทุกพื้นที่ การเลื่อนเปิดภาคการศึกษาและการทดลองใช้การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมจึงเป็นตัวอย่างการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นทั่วโลก แต่การบริหารจัดการระบบการศึกษาในมาตรการเดียวกันอาจไม่ได้เหมาะสมกับผู้เรียนในทุกวัย ในทุกโรงเรียน และในทุกพื้นที่ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์จึงยังเป็นสิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในทุกมิติภายในสังคมไทย

บทสรุป (Conclusion)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ทุกภาคส่วนต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ที่สร้างช่องว่างของความเหลื่อมล้ำในทุกมิติให้กว้างออกไปจากเดิม โดยผู้เขียนได้พยายามนำเสนอถึงความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีผ่านการเรียนออนไลน์บนฐานคิดแบบรัฐรวมศูนย์อำนาจ ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดเหลื่อมล้ำในด้านหนึ่งย่อมส่งผลต่อการเกิดความเหลื่อมล้ำในด้านอื่น ๆ ตามไปด้วย ซึ่งเป็นการตัดหรือลดรอนสิทธิและโอกาสของคน ๆ หนึ่งในการเข้าถึงทรัพยากรขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดย “กระทรวงศึกษาธิการ” ได้มีนโยบายเรื่องการศึกษาในทุกระดับชั้นในลักษณะที่เป็นเส้นดึงจากบนลงล่าง (Top-down) มอบหมายนโยบายให้ข้าราชการนำไปปฏิบัติ การดำเนินเรื่องการศึกษาและการแก้ไขปัญหาเรื่องการศึกษาจึงถูกผูกขาดไว้ที่โครงสร้างรัฐส่วนกลางเท่านั้น เมื่อมีนโยบายการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ออกมา จึงก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักจากผู้ปกครอง ครูอาจารย์และผู้เรียนบางส่วนยังมีความไม่พร้อมในการเรียนออนไลน์เช่นกัน การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในมุมมองของผู้เขียน จึงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย คือ

ข้อดี (1) ช่วยลดปัญหาของระยะเวลาการเดินทางของทั้งผู้สอนและผู้เรียน (2) มีโปรแกรมที่หลากหลายในการเรียนการสอน (ขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนจะเลือกใช้โปรแกรมใด) (3) ผู้เรียนสามารถบันทึกการสอนได้ เพื่อไว้ทบทวนบทเรียน หรือไม่สะดวกเข้าเรียนในช่วงออนแอร์ เช่น ทำงานพาร์ทไทม์ขณะเรียน (4) ลดการเผชิญหน้าแบบ face to face ลดสถานะการแพร่เชื้อและติดเชื้อจากผู้อื่น และ (5) สามารถเข้าเรียนที่ไหนก็ได้ตามสะดวกของผู้เรียน

และข้อเสีย (1) เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองจากการซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่บุตรหลาน (2) ปัญหาของการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตของผู้เรียนที่แตกต่างกันไป (3) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียนลดลง (4) ผู้สอนต้องเข้มงวดผู้เรียนมากขึ้น รวมไปถึงการมอบหมายงานที่เพิ่มขึ้นด้วย เพื่อเป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากน้อยเพียงใด (5) ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดความใส่ใจในการเรียนมากขึ้น เพราะ Log in เข้าระบบให้ผู้สอนได้เห็นเท่านั้น (6) สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมทั้งด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์ และบุคลากร ที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ (7) ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีภาระค่าใช้จ่ายค่าอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เห็นถึงโปรแกรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกันไปในแต่ละผู้สอน (8) ผู้เรียน โดยเฉพาะเด็กเล็ก จะใช้เวลาในการจ้องมองอุปกรณ์ เช่น มือถือ แท็บเล็ต เป็นต้น เป็นระยะเวลาและต่อเนื่อง อาจส่งผลต่อสายตาในอนาคต (9) ผู้ปกครองตอบคำถามหรือทำการบ้านแทนผู้เรียน และ (10) ผู้ปกครองส่วนมากไม่มีเวลากำกับการเรียนของบุตรหลาน เพราะต้องทำงาน จึงทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียนลดลง

การเรียนการสอนออนไลน์จึงเป็นเสมือนภาพแทนความอ่อนแอของประชาชนที่ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตนเองต้องการในฐานะผู้เรียนได้ การเรียนการสอนออนไลน์สร้างผลสะท้อนต่อระบบการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นถึงถึงศักยภาพเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของรัฐที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในแต่ละพื้นที่ให้เกิดความเท่าเทียมกันได้ (ทั้งในเวลาปกติและไม่ปกติ) ตอกย้ำขาดแคลนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยอย่างซ้ำซาก ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองยังมีบทบาทน้อยมากต่อการเข้ามาจัดการในเรื่องนี้ ดังนั้น ส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ) จึงควรให้อำนาจสถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการอย่างอิสระเพื่อตอบสนองบริบทและข้อจำกัดในทุกด้านของผู้เรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). *สองทศวรรษการปฏิรูปการศึกษาไทย ปัญหาความเหลื่อมล้ำชัดเจนมากขึ้น เมื่อจำแนกอัตราการเข้าเรียนสุทธิของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระดับรายได้ของประชากร*. สืบค้น 13 ธันวาคม 2563. จาก <https://www.eef.or.th/25050/>.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). *เตรียมตัวพร้อมรับ-ปรับการเรียนรูให้เข้ากับเทรนด์การศึกษายุคหลัง COVID-19 (ตอนที่ 1)*. สืบค้น 11 มกราคม 2564. จาก

<https://www.eef.or.th/391/>.

- กรุงเทพธุรกิจ. (ม.ป.ป.). เหลื่อมล้ำ “ดิจิทัล” คือเหลื่อมล้ำการศึกษา. สืบค้น 8 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/921166>.
- เชมนรินทร์ รัตนอำพลย์. (ม.ป.ป.). ความเหลื่อมล้ำด้านการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล. สืบค้น 1 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.dct.or.th/news/detail/72>.
- คณิษฐา คำแก้ว. (2561). คู่มือการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของสถานศึกษา. เชียงใหม่: หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4.
- ชุตินันท์ สงวนประสิทธิ์. (2562). ตีแผ่ปัญหาเหลื่อมล้ำในสังคมไทย เป็นไปได้แค่ไหนที่จะลดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://thestandard.co/thai-inequality/>.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2563). ยกปัญหา 8 ข้อ “เรียนออนไลน์” วันแรกวุ่น. สืบค้น 8 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.thansettakij.com/content/politics/434933>.
- ณัฐภัทร์ กิ่งเนตรและ ณัฐนรี มณีจักร. (2562). ความเหลื่อมล้ำมิติอาชีพของไทย: กรณีศึกษาในอาชีพเกษตร. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/Inequality_4GiniCoefficient.PDF
- ณัฐพล ทิพสุวรรณ. (2563). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/36765>.
- ณัฐพล ทิพสุวรรณ. (2563). แนวนโยบายการศึกษาของเด็กไทยสู่ศตวรรษที่ 21. สืบค้น 2 มิถุนายน 2564, จาก <https://thepaperthailand.com/2019/09/08/education-2/>.
- ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2563). สกู๊ปหน้า 1 : อยู่บ้านเรียนออนไลน์ เด็กชนบทสุดเหลื่อมล้ำ. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2563. จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1846261>.
- ธันยพร บัวทอง. (2563). เรียนออนไลน์: การเรียนทางไกลในยุคโรคระบาด กับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2563. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52766138>.
- นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. (ม.ป.ป.). สืบค้น 8 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.ptt2.go.th/web/plan/images/file/plan/2561/นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.pdf>.
- บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2563). รมว.ศธ.แถลงภาพรวม การจัดการศึกษาทางไกลในวันแรก. สืบค้น 13 มิถุนายน 2563. จาก <https://moe360.blog/2020/05/18/รมว-ศธ-แถลงภาพรวม-การจัด/>.
- ปิ่นบุญญา ลำมะนา. (2563). หน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษา: การเสริมสร้างความพร้อม ในการเรียนออนไลน์ของนักเรียน. วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์. 4(2), 155-158.
- ภัทรา เกิดเรือง. (2563). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเมื่อเด็กไทยต้อง Learn From Home. 1

ธันวาคม 2563. จาก <https://www.the101.world/learn-from-home-and-education-inequality/?fbclid=IwAR0iNmuU5C35MryFYTwU0KuXfs5gl5iF0tE-CdO95K1EEhkv1-YvePg0wMs>.

(ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 – 2565. (2563). สืบค้น 6 มีนาคม 2564. จาก https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2019/12/file_a4896b965af230086779f7fc85041235.pdf

วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์ และภาณุวัฒน์ พุจักรคำ. (2563). ครู – ศิษย์: ความสัมพันธ์แบบอำนาจนิยม ความมีขอบเขตของการถ่ายทอดองค์ความรู้. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 9(3), 247.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

สถณี อาชวานันทกุล. (2554). ความเหลื่อมล้ำแบบพหุ. นนทบุรี : สำนักงานปฏิรูป (สปร.).

สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน และพจนา อาภาณุรักษ์. (2562). กระจายอำนาจการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ. สืบค้น 8 มิถุนายน 2564, จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1738580.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัข

Factors Affecting Decision Making for Dog Food Purchasing

สุภัสสร พุทธรธ¹ อุษา ศิลป์เรืองวิไล²
Supassara Phuttam, Usa Silraungwilal

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด การตัดสินใจของผู้บริโภค และอาหารสุนัข ตามเหตุผลนี้ นักวิจัยจึงเลือกศึกษาหัวข้อ "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัข" โดยอาศัยความน่าสนใจในธุรกิจสัตว์เลี้ยง เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการให้บริการที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ข้อได้เปรียบในการศึกษานี้สำหรับผู้สนใจที่จะขยายธุรกิจจากตลาดอื่นในอนาคตการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการซื้ออาหารสุนัขประกอบด้วย (1) การรับรู้แบรนด์อาหารสุนัขระดับพรีเมียม (2) การรับรู้อาหารดิบที่เหมาะสมทางชีวภาพ (BARF) ของอาหารสุนัข (3) การรับรู้ตลาดอาหารสุนัขในประเทศไทย (4) การรับรู้การตลาดผสม

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนผสมทางการตลาด; การตัดสินใจของผู้บริโภค; อาหารสุนัข

Abstract

This study aims to understand marketing mix, consumer's decision making, and dog food. According to this reason, researchers chose to study the topic "factor affecting decision making for dog food purchasing"; based on interesting in pet business; as basic information for business start-up, product development, and better service. Furthermore, this study advantage for someone who interested to expand business from other markets in the future. Study found that factors affecting consumer's decision making for dog food purchasing comprises of (1) premium dog food brand awareness (2) dog food's Biological Appropriate Raw Foods (BARF) awareness (3) dog food market in Thailand awareness (4) marketing mix awareness

Keywords: Marketing Mix; Consumer's Decision Making; Dog Food

Received: 2021-08-15 **Revised:** 2021-10-21 **Accepted:** 2021-11-14

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Master of Business Administration, Graduate School, Eastern Asia University. Corresponding Author e-mail: 63420203@stu.eau.ac.th

² บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Graduate School, Eastern Asia University. e-mail: usa@eau.ac.th

บทนำ (Introduction)

จากข้อมูลตลาดสัตว์เลี้ยงเติบโตต่อเนื่องให้ข้อมูลไว้ดังนี้ ตลาดสัตว์เลี้ยงของโลก เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีจำนวนเจ้าของสัตว์เลี้ยงและค่าใช้จ่ายสำหรับสัตว์เลี้ยงเพิ่มสูงขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกานับเป็นตลาดสัตว์เลี้ยงที่ใหญ่ที่สุดในโลก ประเทศสหรัฐอเมริกา (สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2561) นำเข้าสินค้าเพื่อสัตว์เลี้ยงจากทั่วโลกในปี พ.ศ. 2562 มีมูลค่า 2.39 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.48 มีแหล่งนำเข้าสำคัญ ได้แก่ แคนาดา จีน ไทย และ เม็กซิโก โดยตัวเลขการนำเข้าสินค้าสำหรับสัตว์เลี้ยงจากไทยปี พ.ศ. 2562 คิดเป็นมูลค่าถึง 353.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.35 แยกเป็นอาหารสุนัขและแมวมูลค่า 340.27 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.55 และของขบเคี้ยวเล่นมูลค่า 12.05 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.33 การขยายตัวของตลาดเฉพาะกลุ่มสำหรับผู้ที่มีสัตว์เลี้ยงในประเทศสหรัฐอเมริกาว่าเป็นเรื่องใหม่และน่าสนใจ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการขยายตลาดสินค้าของใช้สัตว์เลี้ยงในสหรัฐฯ (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสหรัฐฯ, 2564)

โดยเฉพาะตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงทั่วโลกจะเติบโตจาก 74.6 พันล้านดอลลาร์ในปี 2562 เป็น 75.5 พันล้านดอลลาร์ในปี 2563 ด้วยอัตราการเติบโตต่อปี (CAGR) ที่ 1.3% (ธนพิชฌน์ แก้วกา, 2564) ตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงมีมูลค่าตลาดอยู่ที่ราว 16,000 ล้านบาท และมีสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งใน ตลาดสัตว์เลี้ยงที่เติบโตทุกปีมูลค่าตลาดอยู่ที่ 35,453 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจให้บริการสัตว์เลี้ยงมูลค่าตลาดอยู่ที่ 11,345 ล้านบาท และธุรกิจอุปกรณ์ดูแลสัตว์เลี้ยงมูลค่าตลาดอยู่ที่ 8,154 ล้านบาท กลุ่มดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงที่มีสัดส่วนรายได้ที่น่าสนใจไม่แพ้กัน ด้วยมูลค่าอยู่ที่ 10,230 ล้านบาท (มาร์เก็ตเธียร์, 2562)

ตลาดอาหารสุนัขในสหรัฐฯ ในปี 2562 ปริมาณสินค้าอาหารสุนัขที่จำหน่ายในสหรัฐฯ ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 2 เป็น 6.9 ล้านตัน โดยคิดมูลค่าตลาดทั้งสิ้น 2.36 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ แบ่งเป็นสินค้าอาหารสุนัขชนิดแห้งเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 1.48 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 62.65) สินค้า อาหารสุนัขชนิดเปียกมูลค่าทั้งสิ้น 3.94 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 16.74) และสินค้าอาหารและของขบเคี้ยวเล่นอื่น ๆ เป็นมูลค่าทั้งสิ้น 4.86 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 20.62) ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่าราคาจำหน่ายสินค้าในตลาดโดยเฉลี่ยขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังคาดว่า มูลค่าตลาดอาหารสุนัขในสหรัฐฯ จะขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 2.89 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ต่อปี (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2562)

ในปี 2561 ที่ ได้มีการสำรวจข้อมูลและพบว่าสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 13.7 ล้านตัว แบ่งออกเป็น สุนัขร้อยละ 61 แมวร้อยละ 24 และสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 15 โดยที่ธุรกิจสัตว์เลี้ยงมีมูลค่าอยู่ที่ 3.22 หมื่นล้านบาท แบ่งออกเป็น ธุรกิจอาหารสัตว์ 1.46 หมื่นล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 45 ธุรกิจ บริการสัตว์เลี้ยง 1.02 หมื่นล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 32 และธุรกิจ อุปกรณ์สัตว์เลี้ยง 7.4 พันล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 23 โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือ คนโสด คู่แต่งงานที่ไม่มีบุตร คู่รักหลากหลายทาง เพศ และผู้สูงอายุ ซึ่งคาดการณ์ว่าธุรกิจที่จะมาแรงใน

อนาคตคือ โรงพยาบาลสัตว์เลี้ยง สถานรับฝากเลี้ยง โรงแรม สปาสัตว์เลี้ยง และเสื้อผ้าเครื่องประดับ สัตว์เลี้ยง (มนต์ชัย วงษภิตติไกรวัณ, 2561) ต่อมาในปี 2562 ที่ผ่านมามีตลาดสัตว์เลี้ยง มีมูลค่าการเติบโตที่ 35,453 ล้านบาท แบ่งออกเป็นธุรกิจอาหารสัตว์ 15,945 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 45 ธุรกิจบริการสัตว์เลี้ยง 11,345 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 32 และธุรกิจอุปกรณ์สัตว์เลี้ยง 8,154 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 23 ทั้งนี้ เนื่องจากเทรนด์การเลี้ยงสัตว์โดยความต้องการเลือกสิ่งที่ดีมีคุณภาพให้กับสัตว์เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็นอาหาร สิ่งของเครื่องใช้ และบริการต่าง ๆ (ไทยรัฐออนไลน์, 2562)

ทำให้พฤติกรรมของผู้เลี้ยงสัตว์ได้เปลี่ยนสถานะจาก Pet Lover เป็น Pet Parent ซึ่งเป็นความรักความผูกพันเหมือน สมาชิกในครอบครัว โดยจะเห็นได้ว่าผู้เลี้ยงสัตว์ในปัจจุบันรักสัตว์เลี้ยงเสมือนลูกทำให้พฤติกรรมการซื้อขายของผู้บริโภคกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไป เช่น เลือกซื้ออาหารและของใช้แบบพรีเมียมมากยิ่งขึ้น จากการดูตัวเลขของธุรกิจสัตว์เลี้ยงในปี 2563 จะพบว่ามีตัวเลขอยู่ที่ 35,453 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 10% และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นทุกปี (ศักดิ์ชัย ภัทรปรีชากุล, 2563)

ในปี 2563 กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เผยข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอาหารสัตว์เลี้ยง ดังต่อไปนี้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยอาหารสัตว์เลี้ยงยังเป็นที่ต้องการและตลาดเติบโตได้ดี ขณะที่การส่งออกไปประเทศคู่ค้าสำคัญหลายตลาดขยายตัวอย่างน่าพอใจ เช่น อินเดีย ขยายตัวร้อยละ 52 มูลค่าการส่งออก 19 ล้านเหรียญสหรัฐ สหรัฐอเมริกา ขยายตัว ร้อยละ 19 มูลค่าการส่งออก 104 ล้านเหรียญสหรัฐ อาเซียน ขยายตัวร้อยละ 13 มูลค่าการส่งออก 111 ล้านเหรียญสหรัฐ และออสเตรเลียขยายตัวร้อยละ 9 มูลค่าการส่งออก 22.5 ล้านเหรียญสหรัฐ สินค้า ส่งออกสำคัญในกลุ่ม คือ อาหารสำหรับสุนัขและแมว มีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุดถึงร้อยละ 81 (ฐานเศรษฐกิจ, 2563)

คาดว่าตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงพรีเมียมจะเติบโตขึ้นทั้งอาหารสุนัข อาหารแมว โดยมีข้อมูลว่าเติบโตเกือบร้อยละ 40 ภายในระยะเวลา 3 ปีเนื่องจากคนเลี้ยงสัตว์ยุคใหม่มีความรู้และสามารถเข้าถึงข้อมูลมากขึ้นเข้าใจว่าการเลี้ยงสัตว์มีเรื่องของอาหารเป็นส่วนสำคัญ โดยเฉพาะช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) คนจะให้ความสำคัญกับสิ่งใกล้ตัวมากขึ้น สินค้าที่หลายคนเคยมองว่าราคาสูง แต่มีคุณภาพและลดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องไปพบสัตวแพทย์บ่อย การดูแลรักษาสัตว์ง่ายขึ้นดีต่อสุขภาพสัตว์และความสุขของผู้เลี้ยง (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

ลักษณะพฤติกรรมผู้บริโภคพื้นฐานของเจ้าของสัตว์เลี้ยงมักจะเป็นผู้สูงอายุ คนโสด หรือ คู่สมรสที่ยังไม่มีบุตร ที่มีสถานะทางการเงินดีและมีเวลาเพียงพอในการดูแลสัตว์เลี้ยง โดยมักจะดูแลสุนัขและแมวเหมือนเป็นสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยที่ผู้บริโภคมักจะทำให้มีความสำคัญในการเลือกซื้อสินค้าอาหารสัตว์เลี้ยง ได้แก่ คุณค่าทางอาหาร(Nutritional Information) คุณภาพของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ราคา แบรินด์ กลิ่น รส และคุณสมบัติเสริม เช่น ช่วยระบบย่อยอาหารหรือระบบขับถ่าย ช่วยบำรุงผิวหนังและขน ช่วยบำรุงสุขภาพปากและฟัน และช่วยบำรุงกระดูกและข้อต่อ นอกจากนี้

สินค้าอาหารสัตว์เลี้ยงประเภทเกษตรอินทรีย์ หรือ สินค้าจากวัตถุดิบธรรมชาติปราศจากการเติมสารปรุงแต่งก็มีแนวโน้มได้รับความนิยมจากผู้บริโภคชาวอเมริกัน รวมถึงกลุ่มอาหารพิเศษสำหรับสัตว์เลี้ยงที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ เช่น อาหารสัตว์ปราศจากวีทกลูเตนปราศจากสารโปรตีน หรือ ปราศจากสารที่ก่อให้เกิดอาการแพ้(Non-Allergy) รวมถึงอาหารที่ช่วยควบคุมน้ำหนักสัตว์เลี้ยงที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐานและอาหารที่ช่วยบำรุงสุขภาพสัตว์เลี้ยงและช่วยยืดอายุขัยก็เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นเช่นเดียวกัน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2562)

แม้แต่ผู้ตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงก็ยังมีการขยายตัว เนื่องจากสัตว์เลี้ยงมีการบริโภคเป็นประจำ ประกอบกับผู้เลี้ยงมีความเอาใจใส่ให้ความสำคัญกับสัตว์เลี้ยงเสมือนสมาชิกในครอบครัว ทำให้มีการซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงสำรองไว้เช่นเดียวกับสินค้าจำเป็นอื่น ๆ สอดคล้องกับสถิติการส่งออกสินค้าอาหารสัตว์เลี้ยงของไทยในช่วงแรกของปี 2563 (มกราคม-มีนาคม 2563) ที่มีมูลค่าส่งออกถึง 466 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 พบว่าขยายตัวกว่า 10% (ฐานเศรษฐกิจ, 2563)

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ในปีพ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่ตาขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้เลี้ยงสัตว์โดยจะมีการควบคุมตั้งแต่ ผู้ผลิตอาหาร ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายอาหารสัตว์ ทั้งในส่วนของคุณภาพอาหาร การได้มา และการเก็บรักษา โดยมีกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีผู้ถูกจับกุมทุกปีจากการผลิตอาหารที่ไม่ได้คุณภาพและนำเข้าอาหารสัตว์โดยที่ไม่รับอนุญาต (กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2558)

ด้วยเหตุผลนี้ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาหัวข้อเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค เพราะมีความสนใจในธุรกิจสัตว์เลี้ยงรวมถึงเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเริ่มต้นทำธุรกิจและต่อยอดพัฒนาสินค้าการบริการให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจในธุรกิจใหม่ที่ต่อยอดจากธุรกิจอื่น ๆ ในอนาคต

การรับรู้ต่อแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียม

การรับรู้ต่อแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียม สำหรับเจ้าของสุนัขแล้วไม่มีอะไรสำคัญไปกว่า การเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดให้กับสุนัขที่รัก ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสายพันธุ์ และที่สำคัญนั่นก็คือ อาหารสุนัข ว่าอาหารสุนัขแต่ละแบรนด์ แบรนด์ยอดนิยม หรือแบรนด์ไหนที่จะดีต่อสุขภาพของสุนัข ผู้บริโภคจะต้องมั่นใจว่าอาหารสุนัขแบรนด์นั้น ๆ อุดมไปด้วยสารอาหารครบถ้วน ที่สัตว์เลี้ยงของพวกเขาจะต้องหลงรักในอาหารนั้นอย่างแน่นอน (เจอร์กอร์ช ซากาน, 2564) ทำให้การค้นหาข้อมูลสอดคล้องกับการศึกษา ที่พบว่าการรับรู้ต่อแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียมที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค

โดยตลาดกลุ่มอาหารสัตว์พรีเมียมมีมูลค่ารวมอยู่ที่ 4,600 ล้านบาท มีอัตราการเติบโต 10-25% ทำให้เป็น โอกาสในการขยายฐานธุรกิจในตลาดอาหารสัตว์พรีเมียม โดยแบรนด์

MONCHOU (มองชู) วางเป้าหมายยอดขายในช่วง 3 ปีแรก จะมีส่วนแบ่งการตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงกลุ่มพรีเมียมอยู่ที่ 200 ล้านบาท ในการสร้างแบรนด์ตลาดในประเทศไทยและต่างประเทศ ในปี 2562 แบรินด์ภายใต้ชื่อ MONCHOU (มองชู) เป็นที่รู้จักในตลาดอาหารสัตว์เลี้ยง โดยเล็งเห็นสุขภาพสัตว์เลี้ยง เป็นหลัก ด้านสุขภาพที่ดี แข็งแรง และปลอดภัย ซึ่งผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ MONCHOU ผลิตจากวัตถุดิบเนื้อสัตว์แท้ 100% คุณภาพระดับเกรดพรีเมียม (Premium & Human Grade) และ Grain free ปลอดจากข้าวโพด แป้งสาลี ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าสัตว์เลี้ยงที่คุณรักจะมีสุขภาพดี โดยเจาะกลุ่มร้านค้าประเภท Pet shop โรงพยาบาลสัตว์ และช่องทางโมเดิร์นเทรดกลุ่มพรีเมียมเป็นหลัก นอกจากนี้ MONCHOU มีแผนจะขยายฐานลูกค้าไปในส่วนของตลาด online โดยได้จัดแคมเปญ Everyday MONCHOU เพื่อโปรโมทแบรนด์ภายใต้ concept เสริมความสุขในทุกวันให้กับคนที่คุณรัก Serve the best for your pet โดยมุ่งเน้นในการสร้าง Engagement กับลูกค้ากลุ่มคนรักสัตว์ระดับพรีเมียม (มาร์เก็ตเธียร์, 2562)

เป็นที่รู้จักกันดีในคนรักสุนัขและเป็นที่โปรดปรานของสุนัขหลาย ๆ สายพันธุ์เพราะปกติถ้าพูดถึงอาหารสุนัขผู้บริโภคจะนึกถึงความแข็งแรง ความหย่าบ และความกระด้าง แต่อาหารสุนัขรูปแบบเม็ดนุ่ม มีเนื้อสัมผัสที่นุ่ม เคี้ยวง่าย หอม อร่อย ผู้บริโภคจะนึกถึงแบรนด์ Jer Hight นับว่าเป็นเจ้าแรกในประเทศไทยที่ทำอาหารสุนัขเม็ดนุ่มนุ่มให้เหล่าสุนัขได้ลิ้มลอง แบรินด์อันดับหนึ่งที่ครองใจผู้บริโภคและเหล่าสุนัขมาอย่างยาวนานโดยมียอดขายทะลุ 1 พันล้านบาท ในปี 2563 หากเปรียบเทียบเนื้อสัตว์ในแบรนด์อาหารสุนัข Jer Hight เป็นแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียมที่มีเนื้อสัตว์มากกว่า 50% ไม่เค็ม ดีต่อสุขภาพของสุนัขมาก ๆ เพราะมีค่าเกลือเพียงแค่ 0.32% ซึ่งถือว่าน้อยมาก ๆ มีกลิ่น หอม เป็นเอกลักษณ์ที่เหมาะสมกับสุนัขทุกช่วงวัยและสุนัขที่เบื่ออาหาร (เอกลักษณ์ วรรณ, 2563)

เมื่อสุนัขของเราป่วยแน่นอนว่าความอยากอาหารก็จะน้อยลง ในขณะเดียวกันสุนัขก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับสารอาหารที่เพียงพอต่อการนำไปบำรุงรักษาและซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ อาหารสุนัขในแต่ละแบรนด์สำหรับสุนัขป่วยมีหลากหลายประเภท เนื่องจากสุนัขในแต่ละตัวมีโรคประจำตัวที่ไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็น โรคไต โรคตับ หรือโรคกระเพาะ ซึ่งแต่ละโรคก็จะต้องได้รับการบำรุงหรือสารอาหารที่แตกต่างกันออกไป (ณัชพล ชนะสิทธิ์, 2563) ถ้าพูดถึงแบรนด์ที่ผู้บริโภคเลี้ยงสุนัขทั้งหลายต้องรู้จักเป็นอย่างดี และแบรนด์ที่สัตวแพทย์แนะนำ ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพของสุนัขสัตว์เลี้ยงของคุณส่วนมากสัตวแพทย์แนะนำแบรนด์อาหารสุนัขอาหารเกรดพรีเมียมที่มีความเหมาะสมมากกว่าแบรนด์อื่น ๆ คือ แบรินด์ Hill's ตอบสนองต่อปัญหาด้านสภาวะสุขภาพ ระบบทางเดินอาหาร ไต ทางเดินปัสสาวะ ตับ ภูมิแพ้จากภาวะไวต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการกลูโคส ด้านสมดุลฟันฟูลสภาพผิว ขน และช่วยให้กล้ามเนื้อแข็งแรงร่างกายสมบูรณ์ (ฮิลส์ เพ็ท นูทริชั่น, 2564)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การรับรู้ต่อแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียมที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค คงต้องยอมรับว่าทุกวันนี้แบรนด์อาหารสุนัขเติบโตขึ้นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าซึ่งแต่ละแบรนด์ต่างก็มีคุณสมบัติที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป เมื่อ

ในท้องตลาดมีแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียม วางขายอยู่มากมาย บางครั้งการที่จะเข้าไปเลือกซื้อก็อาจทำให้ผู้บริโภครู้สึกสับสนได้ว่าจะเลือกซื้อแบรนด์ไหนดี ถึงจะให้ประโยชน์แก่สุนัขอย่างสูงสุด เพื่อให้ผู้บริโภคได้เกิดความมั่นใจว่าแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียม นั้น ๆ อุดมไปด้วยสารอาหารครบถ้วน และส่งผลให้สุนัขมีสุขภาพดี แข็งแรง และปลอดภัย

การรับรู้ของข้อมูลทางโภชนาการของอาหารสุนัข อาหารดิบ (BARF)

การรับรู้การรับรู้ของข้อมูลทางโภชนาการของอาหารสุนัข อาหารดิบ (BARF) Biological Appropriate Raw Foods เป็นการให้อาหารสดแบบดิบ ๆ ที่เป็นการให้อาหารที่ใกล้เคียงธรรมชาติของสุนัขที่มีบรรพบุรุษเป็นสุนัขป่าที่ล่าเนื้อเป็นอาหาร และต้องมีความเหมาะสมมีสารอาหารที่ครบถ้วน ไม่ให้สิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุนัข (ณัฐภัสสร ปานชลธิ, 2563) ทำให้การค้นหาค้นหาข้อมูลสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การรับรู้การรับรู้ของข้อมูลทางโภชนาการของอาหารสุนัข อาหารดิบ BARF ที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค

โภชนาการเป็นเรื่องหนึ่งที่เจ้าของสุนัขควรให้ความสำคัญ การได้รับสารอาหารที่สมดุลเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการพัฒนาสุขภาพที่ดีจนโตเต็มวัยของสัตว์เลี้ยง เพราะการให้อาหารไม่เพียงแค่ดำรงชีวิต แต่การได้รับสารอาหารต่างๆ ในสัดส่วนที่ถูกต้องจะช่วยพัฒนาการและวางรากฐานสำหรับชีวิตที่มีสุขภาพดีระยะยาว อาหารที่ดีที่สุดสำหรับสุนัขไม่ใช่เพียงเลือกจากส่วนผสมที่ดีเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญต่อสารอาหารที่ตรงความต้องการเฉพาะตัวของพวกเขาด้วย (จตุล สุวรรณฤทธิ์, 2564)

ด้วยสิ่งนี้การเปลี่ยนแปลงแนวโน้มของผู้บริโภคที่รู้จักกันในนามอาหาร BARF ทางชีววิทยาอาหารดิบที่เหมาะสมสำหรับสุนัข เป็นหนึ่งในนั้นที่กำลังเกิดขึ้นระหว่างเจ้าของกับสุนัขเพื่อสุขภาพของสัตว์เลี้ยง คนส่วนใหญ่เคยได้ยินเรื่องของ BARF มาก่อน โดยที่มีการรับรู้จากในอินเทอร์เน็ตและเจ้าของสุนัขอื่น ๆ เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ได้รับคำตอบให้อาหารสุนัขด้วย BARF ซึ่งผู้บริโภคหลายคนแปลกใจมากที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ BARF สนใจที่จะให้อาหาร BARF กับสุนัขสัตว์เลี้ยงของพวกเขาผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคที่ไม่ค่อยแน่ใจในผลประโยชน์ของ BARF ผู้บริโภคที่เห็นด้วยว่าอาหารที่เหมาะสมกับหมาป่าเป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับสุนัขสัตว์เลี้ยงของเขาและการทำอาหารทำลาเยอเมโซมที่จำเป็นสำหรับการย่อยอาหาร อาหาร BARF นั้นจะแตกต่างจากอาหารสำเร็จรูปมาก ทั้ง สารอาหาร, ลักษณะ, วัตถุดิบ, เครื่องปรุง ซึ่งจะส่งผลต่อการย่อยอาหารของสุนัขเมื่อเปลี่ยนอาหารมาเป็น BARF ระบบย่อยอาหารของสุนัขต้องใช้เวลาทำความคุ้นเคย (POOCHAROEN SUCHINDA, 2017)

ตามหลักโภชนาการมนุษย์ต้องการอาหารครบ 5 หมู่เพื่อให้พลังงานที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน รวมถึงซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอและช่วยให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำงานได้ตามปกติและเพิ่มภูมิคุ้มกันต้านทานโรค ดังนั้นอาหารเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตและการมีสุขภาพที่ดี โดยอาหารที่คนเลือกรับประทานจะมีความหลากหลายตามสภาวะของร่างกาย เช่นเดียวกับสุนัขก็ต้องการกินอาหารที่เหมาะสมกับสายพันธุ์ อายุ เพศ หรือแม้แต่สภาวะร่างกายในแต่ละ

ละช่วงซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วผู้เลี้ยงมักเลือกอาหารเม็ดให้กับสุนัข เนื่องจากอาหารเม็ดมีความสะดวกในการให้กับสัตว์เลี้ยง เก็บได้นาน ไม่เน่าเสียและมีราคาถูก ซึ่งประโยชน์ต่าง ๆ เหล่านี้แท้จริงแล้วเป็นประโยชน์ที่มีต่อผู้เลี้ยงแต่ไม่ใช่ประโยชน์ที่สุนัขได้รับอย่างที่เราควรจะเป็น นอกจากนี้ข้อมูลจากสัตวแพทย์หญิงมธุรวันต์ ทฬัทธิกรณ พบว่าสุนัขหลายตัวประสบปัญหาโรคภูมิแพ้อาหาร และภูมิแพ้ผิวหนังอันเกิดจากส่วนผสมของอาหารเม็ด นอกจากนี้ในบางกรณีพบว่าอาหารเม็ดและอาหารประเภทแช่แข็งที่มีส่วนผสมของข้าว จะมีสัดส่วนแป้งค่อนข้างสูงกว่าอาหารประเภทอื่น ๆ ผู้เลี้ยงบางท่านให้ในปริมาณที่ไม่เหมาะสมจนสัตว์เลี้ยงเกิดปัญหาโรคอ้วน ทำให้อาหาร BARF จัดเป็นอีกหนึ่งอาหารทางเลือกที่ผู้เลี้ยงสามารถนำมาให้กับสัตว์เลี้ยงของพวกเขาได้ เนื่องจากอาหาร BARF มีสัดส่วนของคาร์โบไฮเดรตน้อยกว่าอาหารรูปแบบอื่น

นสพ. พัฒน์สมิทธิ์ นันท์ปภากุล แห่งเพ็ทนิสตาคลินิก ได้ให้ข้อมูลว่า การเปลี่ยนวิธีให้อาหารสุนัขมาเป็นอาหาร BARF ก็มีส่วนอย่างมากในการป้องกันไม่ให้สัตว์เลี้ยงเจ็บป่วยก่อนวัยอันควร อาหารสุนัขประเภท BARF กำลังได้รับความนิยมแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก จากแนวคิดคืนกลับสู่ธรรมชาติหรือการเลียนแบบอาหารตามสัญชาตญาณดั้งเดิมของสัตว์ ทำให้ส่วนประกอบสำคัญของอาหาร BARF จะเป็นจำพวกกระดูกติดเนื้อดิบ เนื้อสดดิบทุกประเภท เครื่องในดิบ และผักผลไม้ดิบที่ไม่ผ่านความร้อนหรือการปรุงรสใด ๆ แต่จะเน้นที่ความเรียบง่าย การเลือกใช้วัตถุดิบที่หาได้ตามฤดูกาล สด สะอาดและมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และควรทำความเข้าใจด้วยว่าระบบการย่อยอาหารของสัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขนั้นมีความแตกต่างจากมนุษย์ อาหารสดและดิบจึงเป็นอาหารที่เหมาะสมกับธรรมชาติและระบบย่อยอาหารของสัตว์เลี้ยงมากกว่า ช่วยให้สัตว์เลี้ยงมีพื้นที่สะอาดและแห้งอวกที่แข็งแรงจากการเคี้ยวกระดูกอีกทั้งผู้เลี้ยงยังมั่นใจได้ว่าวัตถุดิบที่นำมาเป็นอาหารให้สัตว์เลี้ยงนั้นไม่มีวัตถุกันเสีย สีสผสมอาหารและสารปรุงแต่งอาหารอื่น ๆ ปนเปื้อน อันจะเป็นสาเหตุให้เกิดโรคไต โรคเบาหวาน โรคหัวใจ ฯลฯ ได้ (พัชรินทร์ พัฒนบุญไพบูลย์, 2560)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การรับรู้ของข้อมูลทางโภชนาการของอาหารสุนัข อาหารดิบ BARF ที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค คือ สัตว์ทุกชนิดจะต้องได้กินอาหารจึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ หากให้อาหารที่มีโภชนาการที่เหมาะสมและมีสุขภาพที่แข็งแรง ผู้เลี้ยงจึงต้องเข้าใจในหลักการและการให้อาหารอย่างถูกหลัก แต่ในขณะเดียวกันนั้นโทษที่มาจากอาหาร หากให้อาหารที่ปริมาณไม่เพียงพอและสารอาหารไม่ครบถ้วนก็จะส่งผลให้เกิดโรคให้สัตว์ได้ ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกอาหารให้เหมาะสมกับสุนัขในแต่ละสายพันธุ์ และการเลือกอาหารที่เหมาะสมกับระบบย่อยอาหารของสัตว์เลี้ยง หากผู้บริโภคเปลี่ยนอาหารให้สุนัขของเขา ระบบย่อยอาหารของสุนัขต้องใช้เวลาทำความคุ้นเคยกับอาหารนั้นในปริมาณที่ไม่มากเกินไป

การรับรู้ตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงในประเทศไทย

การรับรู้ตลาดอาหารสุนัขในประเทศไทย มีหลากหลายยี่ห้อ หลายแบรนด์ ที่เหมาะสมกับแต่ละสายพันธุ์ก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นความต้องการสารอาหารที่จำเป็นในแต่ละ

ละสายพันธุ์จึงแตกต่างกันตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นช่วงอายุ ขนาด และกิจกรรมที่做着แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและลักษณะการเลี้ยงดู ทำให้การค้นหาข้อมูลสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าการรับรู้ตลาดอาหารสุนัขในประเทศไทยที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค

ภาพรวมตลาดสินค้าและบริการเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยมีมูลค่าประมาณ 2.5-2.6 หมื่นล้านบาท โดยกลุ่มอาหารสุนัขมีมูลค่ามากกว่า 1.3 หมื่นล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดประมาณ 45% โดยมีผู้ผลิตและผู้นำเข้ามากกว่า 20 แบรนด์ ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นตามการเติบโตของจำนวนสัตว์เลี้ยงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยในปี 2560 ประเทศไทยมีจำนวนสุนัขและแมวรวมมากกว่า 12 ล้านตัว แบ่งเป็นสุนัข 8 ล้านตัว จึงคาดว่าในปี 2561 ตลาดอาหารสุนัขและแมวจะเติบโตเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 5% โอกาสการเติบโตของธุรกิจอาหารสุนัขในประเทศไทยยังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้เลี้ยง รวมทั้งเพิ่มช่องทางการจำหน่ายเพื่อขยายฐานกลุ่มลูกค้าให้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (มาร์เก็ตเธียร์, 2561)

ในปี 2562 แบรนด์อาหารสุนัขของประเทศไทยที่ครองใจผู้บริโภคและมีส่วนแบ่งการตลาดสูง 12 อันดับ ดังนี้ อันดับ 1. Smart Heart, Luv Care, A Pro มูลค่าตลาดอยู่ที่ 10,459 ล้านบาท อันดับ 2. Pedigree, Cesar, IAMS มูลค่าตลาดอยู่ที่ 6,485 ล้านบาท อันดับ 3. Royal Canin มูลค่าตลาดอยู่ที่ 1,638 ล้านบาท อันดับ 4. Jer High, K-Sy มูลค่าตลาดอยู่ที่ 990 ล้านบาท และอันดับ 5. Hill's มูลค่าตลาดอยู่ที่ 257 ล้านบาท (มาร์เก็ตเธียร์, 2562) ตามลำดับสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยใส่ใจกับการเลือกคุณภาพอาหารให้สัตว์เลี้ยงกันมากขึ้นหากมองกันในภาพรวมเรียกได้ว่าตอนนี้อาหารสุนัขมีให้เลือกมากมายหลายสูตร หลายแบรนด์ทำให้ผู้บริโภคเกิดการลังเลว่าควรซื้อแบรนด์ไหนดีหรือส่วนใหญ่ให้สุนัขกินอาหารแบบไหน เพื่อให้สุนัขเติบโตสมวัย สุขภาพแข็งแรง ด้วยสารอาหารที่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีดังนี้

แบรนด์ Royal Canin อาหารสัตว์เลี้ยงที่ครองใจผู้บริโภคที่เลี้ยงสุนัข สูตรอาหารคิดค้นโดยผู้เชี่ยวชาญและคัดสรรมาแล้วว่าเหมาะสมกับการพัฒนาของร่างกายสุนัขในแต่ละวัย รวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของสุนัขให้มีสุขภาพดีและแข็งแรง ยังมีหลายสูตรให้เลือกทั้งอาหารสำหรับลูกสุนัข สุนัขโตเต็มวัย สุนัขสูงวัย เพราะต้องการสารอาหารที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีสูตรอาหารแบบแยกตามสายพันธุ์ เช่น โกลเด้น รีทรีฟเวอร์, ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์, พุดเดิ้ล, ปีก, ชิสุ อีกด้วย

แบรนด์ Smart Heart อาหารสุนัขเกรดพรีเมียม อุดมไปด้วยสารอาหารที่จำเป็นและเป็นประโยชน์กับร่างกายของสุนัข ทั้งโปรตีน คาร์โบไฮเดรต และวิตามิน ในสัดส่วนที่พอเหมาะ มีให้เลือกทั้งอาหารเม็ด อาหารเปียก และขนม แบ่งตามช่วงอายุ ประกอบด้วย ลูกสุนัข สุนัขโต และสุนัขสูงอายุ รสต่าง ๆ รวมไปถึงสูตรบำรุงสุขภาพ เช่น กระดูก ข้อต่อ เหงือก และฟัน นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการทำความสะอาด เช่น แชมพู และอุปกรณ์เลี้ยงสุนัขจำหน่ายอีกด้วย

แบรนด์ A Pro อาหารสุนัข เกรดพรีเมียม สูตรอาหารที่ผลิตจากเนื้อสัตว์แท้ และเต็มไปด้วยสารอาหารจำเป็นกับร่างกายของสุนัข ทั้งโปรตีน แคลเซียม แร่ธาตุ วิตามิน สารต้านอนุมูลอิสระ โอเมก้า 3 และโอเมก้า 6 พร้อมก็มีสุขภาพที่ดี ร่างกายแข็งแรง

อีกหนึ่งแบรนด์ Hill's อาหารสัตว์เลี้ยงที่หลายคนเลือก เพื่อให้ได้อาหารที่มีองค์ประกอบตรงตามที่ต้องการสุนัขต้องการและเหมาะสมกับโครงสร้าง พฤติกรรม และพัฒนาการตั้งแต่เล็กจนโต ด้วยวัตถุดิบที่มีคุณภาพพร้อมด้วยรสชาติที่ดีจากเนื้อไก่ เนื้อแกะ และปลาแซลมอน มีให้เลือกหลายรูปแบบ ทั้งอาหารสำหรับลูกสุนัข สุนัขโต สุนัขพันธุ์เล็ก สุนัขที่ต้องควบคุมน้ำหนัก และเน้นเรื่องสุขภาพด้านต่าง ๆ เช่น ผิวหนัง กระดูก โรคตับ โรคไต และโรคหัวใจ(เพ็ทกระปุก, 2563)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การรับรู้ตลาดอาหารสุนัขในประเทศไทยที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภคการให้อาหารในแต่ละช่วงวัยของสุนัขเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เหมาะสมกับวัยและสายพันธุ์ ผลลัพธ์ที่อาหารสำหรับสุนัขในแต่ละช่วงวัยได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการทั้งลูกสุนัข สุนัขโต ซึ่งอาหารสุนัขในตลาดมีจำนวนมาก มีทั้งแบบเปียกและแบบเม็ดให้เลือกหลายรสชาติ และหลายเกรด โดยทางผู้ผลิตได้กำหนดสัดส่วนและปริมาณอาหารที่สุนัขควรได้รับในแต่ละวันมาให้เรียบร้อยแล้วฉะนั้นผู้บริโภคต้องคอยดูพฤติกรรมของสุนัขที่บ้านว่าชอบกินยี่ห้ออะไร ของแบรนด์ไหน และควรเปลี่ยนยี่ห้อและแบรนด์นั้นเพื่อไม่ให้สุนัขเบื่อ และมีขนมเป็นของรางวัลให้สุนัขเช่นเดียวกัน

การรับรู้ส่วนประสมทางการตลาด

การรับรู้ส่วนประสมทางการตลาด เนื่องจากในปัจจุบัน 4P's นั้นไม่เพียงพอต่อการอธิบายมุมมองหลักของการบริการ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการโดยตรง 7Ps Service Marketing Mix ทำให้การค้นหาข้อมูลสอดคล้องกับการศึกษา ที่พบว่าการรับรู้ส่วนประสมทางการตลาด ที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค

อชิป พวงดี, (2560) จากการศึกษาส่วนประสมการตลาดพบว่าความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปของผู้เลี้ยงสุนัขเขตปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านส่งเสริมการตลาดเป็นอันดับ 2 ด้านผลิตภัณฑ์เป็นอันดับ3 และในด้านราคาเป็นอันดับสุดท้ายดังนั้นผู้ประกอบการและบริษัทผู้ผลิตอาหารสุนัขสำเร็จรูปควรจะร่วมกันปรับปรุงกลยุทธ์ในเรื่องของราคาและเน้นให้ความสำคัญในเรื่องของด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อให้สามารถตอบสนองความพึงพอใจได้ตรงตามความต้องการของลูกค้าดังต่อไปนี้

1. ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของทำเลที่ตั้งเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีการวางแผนกลยุทธ์ในเรื่องการวางทำเลที่ตั้งของสถานที่จัดจำหน่ายใกล้แหล่งชุมชนมีสามารถเดินทางได้สะดวกและสถานที่จอดรถเพื่อรองรับลูกค้าได้อย่างเพียงพอ
2. ด้านการส่งเสริมการตลาดผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของสินค้าตัวอย่างและมีการบริการข้อมูลเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ (Call Center) ดังนั้นผู้ประกอบการและผู้ผลิตควรมุ่งเน้นในเรื่องของการจัดให้มีการนำเสนอสินค้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ลูกค้าสามารถจดจำสินค้าได้และมีการ

บริการข้อมูลเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ (Call Center) เพื่อเป็นการรับฟังข้อเสนอแนะและคำติชมจากลูกค้าสำหรับการนำไปพัฒนาสินค้าในครั้งต่อไป

3. ด้านผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพของสินค้าดังนั้นผู้ประกอบการและผู้ผลิตควรมุ่งเน้นในเรื่องของคุณภาพสินค้าและกระบวนการผลิตสินค้าเพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพดีตรงตามที่ต้องการและเป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจในการเลือกซื้อของลูกค้า

4. ด้านราคาสินค้าผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพสินค้าและปริมาณที่เหมาะสมกับราคาสินค้าผู้ประกอบการและผู้ผลิตควรมีมาตรฐานในการควบคุมด้านราคาสินค้าเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเหมาะสมกับตัวสินค้าที่ผู้บริโภคต้องจ่าย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น การรับรู้ส่วนประสมทางการตลาด ที่ยังมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภคกันอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้าแล้ว และผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำให้เกิดกระบวนการอื่น ๆ ตามมา การกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์จึงต้องเหมาะสมกับประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มลูกค้าได้รับ การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต้องเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้เพื่อให้สะดวกในการซื้อหาผลิตภัณฑ์ดังกล่าว และปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยสุดท้าย ที่เป็นการทำแผนการตลาดเพื่อให้ผลิตภัณฑ์สามารถแข่งขันในตลาดธุรกิจได้และเป็นตัวกระตุ้นเพื่อให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความสนใจให้ตัวผลิตภัณฑ์ เกิดการทดลองใช้ในกลุ่มลูกค้าใหม่ ซึ่งในปัจจุบันธุรกิจที่ให้บริการเพียงอย่างเดียว หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องการซื้อขายผลิตภัณฑ์โดยตรงล้วนต้องมีการให้บริการที่ดีควบคู่กันไป พร้อมกับการส่งมอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ประทับใจแก่ลูกค้า และสามารถตอบสนองต่อปัญหาที่ลูกค้าต้องการเพื่อให้เกิดความพอใจ สูงสุด นำไปสู่การซื้อซ้ำและการภักดีต่อผลิตภัณฑ์ต่อไป

บทสรุป (Conclusion)

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคจากข้างต้นผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่ (1) การรับรู้ต่อแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียม คือ การเลือกสรรหาแบรนด์อาหารสุนัขเกรดพรีเมียม ที่ผู้บริโภคต้องพิจารณาจากปัจจัยหลาย ๆ ส่วนให้รอบคอบเสียก่อนที่จะเลือกอาหารให้กับสุนัขเท่านั้นเอง เพราะในแต่ละแบรนด์ต่างเจาะกลุ่มผู้บริโภค กลุ่มร้านค้าในการเข้าถึง และมีแคมเปญเพื่อโปรโมทแบรนด์อาหารสุนัขพรีเมียมที่ทราบกันดีว่าแตกต่างจากอาหารสุนัขทั่วไปตามท้องตลาดที่ผู้บริโภคทั้งหลายต้องรู้จักเป็นอย่างดี (2) การรับรู้ของข้อมูลทางโภชนาการของอาหารสุนัขอาหารดิบ (BARF) คือ ตามธรรมชาตินั้นอาหารดิบไม่มีอันตรายต่อสุนัขทางด้านโภชนาการมีประโยชน์มากมาย เช่น เอนไซม์ สารต้านอนุมูลอิสระ เพราะอาหาร BARF สารอาหารไม่ได้ถูกทำลาย หรือแปรรูปผ่านกระบวนการโดยใช้ความร้อนจึงมีคุณค่าเต็มร้อย และระบบย่อยสามารถดูดซึมซับได้เต็มที่อีกด้วย (3) การรับรู้ตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงในประเทศไทย คือ ความนิยมที่กำลังเพิ่มขึ้นของการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงเฉพาะสุนัขส่งผลให้อาหารสุนัขในตลาดอาหารสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยเป็นสินค้าที่มี

การขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก สะท้อนสังคมว่าผู้บริโภคให้ความสนใจกับการเลือกคุณภาพอาหารสัตว์เลี้ยง (4) การรับรู้ส่วนประสมทางการตลาด คือ เป็นอีกหนึ่งทางกระตุ้นการตลาด สินค้าและบริการ ของกระบวนการตัดสินใจซื้อ ในเชิงเหตุผลว่าผู้บริโภคมีความจำเป็นและความต้องการ แต่ยังไม่มีความต้องการจะซื้อจนกว่าผู้บริโภคจะพบเห็นสิ่งกระตุ้นทางการตลาด จากการกล่าวมาข้างต้นทั้งหมด พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค มีความสำคัญทุกด้านของการศึกษา

ดังนั้นการศึกษาส่วนผสมทางการตลาดจะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขของผู้บริโภค และเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ทำให้สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค ประการสำคัญจะช่วยสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ธุรกิจสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ โดยอาศัยความน่าสนใจในธุรกิจสัตว์เลี้ยง เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการให้บริการที่ดีขึ้น นอกจากนี้ข้อได้เปรียบในการศึกษานี้สำหรับผู้สนใจที่จะขยายธุรกิจจากตลาดอื่นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2562). รายงานภาวะสินค้าอาหารสัตว์เลี้ยงในสหรัฐอเมริกา. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/579321/579321.pdf.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). ส่องเทรนด์ ธุรกิจ 'อาหารสัตว์' สุดหรู เติบโตอย่างไร ในสภาวะวิกฤติ. สืบค้น 13 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/912654>.
- กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, (2558). พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์. สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก <https://agri.srru.ac.th/wp-content/uploads/2018/12/LAW58.pdf>.
- จตุล สุวรรณฤทธิ์. (2564). ร่วมสร้างภูมิคุ้มกันด้วยโภชนาการที่ดีเพื่อสุขภาพสัตว์เลี้ยงในระยะยาว [PR]. สืบค้น 13 สิงหาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/business/detail/9640000044562>.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2563). อาหารสัตว์เลี้ยงขยายตัวช่วงโควิด แนะนำผู้ประกอบการแปรรูป. สืบค้น 13 สิงหาคม 2564, จาก https://www.thansettakij.com/content/Macro_econ/432919.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2563). เพราะรักและผูกพัน ตลาดสัตว์เลี้ยงไปต่อ แม้มียุคโควิด คาดขยายตัวได้ถึง 5%. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/business/market/1923668>.

- ณัฏพล ชนะสิทธิ์. (2563). รีวิว อาหารสุนัขป่วย หรือกำลังพักฟื้น ยี่ห้อไหนดีที่สุด ปี 2020. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://bestreview.asia/best-veterinary-diet-dog-food/>.
- ณัฐภัตสร ปานขลิบ. (2563). สืบเสาะ: ให้หมาแมวกินอาหารดิบ ดีหรือไม่ อะไรที่ควรระวัง. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://becommon.co/life/barf/>.
- ธนพิชฌน์ แก้วกา. (2564). ไทยคาดปี 64 ส่งออก "อาหารสัตว์เลี้ยง PET FOOD ติด TOP 3 ตลาดโลก". สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG210519141057528>.
- พัชรินทร์ พัฒนาบุญไพบูลย์. (2560). เพราะสัตว์เลี้ยงก็ต้องการอาหารเฉพาะ. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.tcdc.or.th/articles/others/28163>.
- มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล. (2561). คาดตลาดสัตว์เลี้ยงโตแตะ 3.5 หมื่นล้านบาท รับผู้สูงอายุ-LGBT ขยายตัวต่อเนื่อง. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://thestandard.co/pet-market-grows-35-billion-baht/>.
- มาร์เก็ตเียร์. (2561). โรยัล คานิน โฮว์แมนธุรกิจ เร่งงาน IMC กรุ๊ปยอดโต Double Digit. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://marketeeronline.co/archives/62656>.
- มาร์เก็ตเียร์. (2562). กลุ่มบริษัทเอเซีย เปิดตัว “มองชู” แปรนธอาหารสัตว์เลี้ยงคุณภาพสูง เดินหน้ารุกตลาดเมืองไทย ก่อนโกอินเตอร์ไปตลาดจีน. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://marketeeronline.co/archives/96469>.
- มาร์เก็ตเียร์. (2562). ตลาดสัตว์เลี้ยงเติบโต. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://marketeeronline.co/archives/208740>.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสหรัฐฯ. (2564). โอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทย ในการขยายตลาดสินค้าของใช้สัตว์เลี้ยงในสหรัฐฯ. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.thaibicusa.com/2021/03/03/pet-products/>.
- สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2561). โอกาสค้าเครื่องประดับในตลาดสัตว์เลี้ยง. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://thaitextile.org/th/insign/detail.591.1.0.html>.
- อธิป พวงดี. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตจังหวัดปทุมธานี. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/rgrc/article/view/655/428>.
- ฮิลส์ เพ็ท นูทริชั่น. (2564). การเลือกโภชนาการที่ดีที่สุดสำหรับสัตว์เลี้ยงของคุณ. สืบค้น 14 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.hills.co.th/dog-food>.
- เจอร์กอร์ช ชากาน. (2564). รีวิวอาหารหมา 2021 รวม 7 แรนด อาหารหมายี่ห้อไหนดี ? ถูกใจน้องหมา. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.happyfresh.co.th/blog/lifestyle/review-7-best-brands-dog-foods/>.

- เพ็ทกระปุก. (2563). 15 ยี่ห้ออาหารสุนัข ดีต่อสุขภาพ สารอาหารครบถ้วน ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://pet.kapook.com/view231947.html>.
- เอกลักษณ์ กรรณศรณ์. (2563). สดฟรีเมี่ยม อาหารสุนัขเม็ดแบบนิ่ม!. สืบค้น 17 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.brandthink.me/content/jerhighnew/>.
- แพร์ ภัทรรักษ์. (2560). 7P คืออะไร? รู้จักกับ Marketing Mix 7Ps. สืบค้น 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://greedisgoods.com/7p->.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). ธุรกิจสัตว์เลี้ยงยังเติบโต เหตุคนรักหมา แมว เหมือนลูก หุ่เงินจ่ายไม่อั้น. สืบค้น 17 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/business/market/1912957>.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำหนักกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่นอนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างอิงชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.
Author.// (Year of Publication).// Title of Book.// Edition of Book.// Place of
Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New York:
John Wiley & Sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่
พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of
Journal.// Year(Volume).// page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
สร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//

Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัตร กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//รายงานผลการวิจัย.//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัตร กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

รายงานผลการวิจัย). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์

ราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง.//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง

กรณ์ราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี.//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก

<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.

Retrieved March 20, 2020, from [https://thebuddhistcentre.com/text/who-](https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha)

[was-buddha](https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha).

